בס"ד שילהי תמוז תשפ"ד

הפעם אודה ד' בלידת נכדתי חיה, לבני הרב החשוב ר' שמואל דוד, ובס"ד זכיתי לעבור על סדר זו במשך שנתיים אלו

ידוע שדרך ספרי זמננו היא לפרט ולבאר הכל הדק היטב, אך חבור זה הולך בכוון הפוך: למעט מ א ד בביאור. כי כוונתי שיבחר הלומד לעצמו את דרך המיוחד לו, ורק במקום שיש קושי מיוחד [עכ"פ לפי דעתי] אני מוסיף מלים בקיצור, ואני משאיר מלאכת העיון על הלומד, ובזה מתקיים ובתורתו יהגה--דנעשה תורה דיליה

הרבה מן ההגהות באו מספר שערי תורת א"י לר' זאב רבינוביץ. וכן מן הגהות של ר"ש ליברמן שהוציא הרב משה עסיס שליט"א לאור בשנת תשפב

זה הכלל: כשיש קושי ואי ברירות, מוטב להודות על הקושי ולהסגירה ולהחליטה למלים מסויימים--מלפרשה, ומחמת פירוש הדחוק---לה ע ב י ר הקושי למקום אשר לא שלטה בה מתחלה.

אני מודה לד' על העבר וצועק על העתיד: תן חלקי בתורתך שבעני מטובך ושמח נפשי בישועתך, ואזכה לישב באהלה של תורה כל ימי חיי

מסכת בבא קמא פרק א

הלכה א משנה ארבעה אבות נזיקין: השור והבור והמבער וההבער. לא הרי השור כהרי המבער ולא המבער כהרי השור, לא זה וזה שיש בהן רוח חיים כהרי האש שאין בו רוח חיים, לא זה וזה שדרכן לילך ולהזיק כהרי הבור שאין דרכו לילך ולהזיק, הצד השוה שבהן שדרכן להזיק ושמירתן עליך, וכשהזיק חב המזיק לשלם תשלומי נזק במיטב הארץ:

גמרא השור- זה הקרן. דכתיב וכי יגף שור איש את שור רעהו וגו'. עד כדון בתם במועד מניין? או נודע כי שור נגח הוא וגו'.

הבור- כי יפתח איש בור וגו' בעל הבור ישלם וגו'.

המבער כי יבער= שולח בהמתו לחפשי איש שדה או כרם ושלח וכו'. משלחי רגל השור והחמור. וכתיב הסר משוכתו והיה לבער- זה השן. פרוץ גדירו והיה למרמס- זה הרגל.

וההבער- דכתיב כי תצא אש ומצאה קוצים וגו'.

אנן תנינן ארבעה אבות נזיקין. ותני ר' חייא י"ג: נזק צער ריפוי שבת ובושת, שומר חנם והשואל נושא שכר והשוכר. אמור מעתה, מה דתנינן אנן להכשר נזקין =נזקי-ממונו מה דתני ר' חייא בין להכשר נזקין בין לניזקי גופו.

ר' חגיי שאל, היך תנינן ארבעה אבות נזיקין? אם הכל אמור בשור, אחד, ניתני שלשה! ואם הכל אמור בשור שלשה, ניתני חמשה! קרן שן רגל-אש בור אלא כמה דאשתעי קרייא שן ורגל חדא חשיב ליה אישתעיית מתניתא.

תולדות הקרן- נגיחה נגיפה נשיכה רביצה בעיטה דחייה. ר' יצחק מקשי, נגיפה נגיחה עיקר הן, ואת עביד לון תולדות?! אלא מתחיל בעיקר, ומסיים בתולדות.

תולדות הבור- כל פירקא תליתייא דתנינן בנזיקין.

תולדות הרגל- תני: בהמה שנכנסה לרשות היחיד והזיקה בין בידה בין ברגלה בין בקרנה בין בעול שעליה בין בשליף שיש בה בין בעגלה שהיא מושכת, משלם נזק שלם. והמזיק בכרמלי' משלם נזק שלם דהו"ל כרה"י דחייב בו שו"ר

תולדות השן- הוון בעיין מימר, פרה שאכלה שעורים, וחמור שאכל כרשינין, וכלב שליקלק את השמן, וחזיר שאכלה בשר, כולהון תולדות השן אינון. קצת משונין הם אמר ר' יצחק

כולהון עיקר שן אינון. והא תאני תולדות השן? כשדרסה על גבי נוד מלא שמן, וסכה גופה ונהנתה. כמה דתימר תמן, השן אוכלת והגוף נהנה, אוף הכא נהנה גופה.

רבי ירמיה בעי היתה מהלכת ופולטת עשבים מהו? מי אמרינן כיון דלא בלעה ליה, לאוו שן היא

ואיזה תולדות האש? ר' תני: הניח גחלת ברשות הרבים, ובא אחר ונתקל בה וצלוחיתו בידו, נשרפו כליו ונשברה צלוחיתו, חייב על הצלוחית משום בור, ועל הכלים משום אש. אמר ר' יוסי, זה שמניח גחלת לרשות הרבים, עד מקום שהיא מתהלכת היא מזקת! והוי עיקר אש! מאי כדון? א"ר יוסי בי ר' בון תיפתר במניח סכין סמוכה לרשות הרבים אך עיקר הסכין ברה"י [והו"ל רק תולדה דאש] כמה דתימר תמן האש נוגע מצד אחד ונתחלחל כולו, אוף הכא אדם נוגע מצד אחד ונתחלחל כולו. ר' יוסי בי ר' בון בשם ר' לוי: בור מלא מים ונפל שמה גדי קטן ונכנסו מים דרך אזניו ונתחלחל כולו. (וכא נתחלחל כולו)

ר' ירמיה בעי, היתה מהלכת, ומעקרת עשבים בגופה ובקרנה, כדיי לפנות מקום להילוכה מהו? שינוי הוא או דרכה לכן?מי הוי קרן או רגל?

ר' בון בר חייה בשם ר' שמואל בר רב יצחק: אם לא נאמר שור, הייתי למד שור מן הבור. מה אם הבור שאין דרכו לילך ולהזיק, חייב לשלם. שור שדרכו לילך ולהזיק, לא כל שכן! או מה הבור משלם נזק שלם, אף השור משלם נזק שלם. או אילו לא נאמר בור, הייתי למד בור מן השור, מה שור שברשות, חייב. בור שלא ברשות, לא כש"כ! אי מה השור משלם חצי נזק, אף בור משלם חצי נזק.

אילו לא נאמר שור הייתי למד שור מן הבור?! או אילו לא נאמר בור הייתי למד בור מן השור?! ולמה תנינתה הכא? דאית ליה לתנוייה מילין סגין כן התנא רוצה להרבות במלים כאן [יגדיל תורה ויאדיר]

לא הרי מושב כהרי משכב, ולא הרי משכב כהרי מושב. לא הרי מושב כהרי משכב,

אילו לא נאמר משכב הייתי למד משכב מן המושב?! אם מושב בטפח יטמא, יטמא משכב בד' טפחים?!

אילו לא נאמר מושב הייתי למד מושב מן המשכב?! מפני שטמא משכב בארבעה טפחים, יטמא מושב בטפח?! ולמה תנינתה הכא? דאית לתנוייה סגין מילין כן

לא פרשת נירות כהרי פרשת שילוח טמאין. ולא פרשת שילוח טמאין כהרי פ' נירות. אילו לא נאמר פרשת שילוח טמאין הייתי למד פרשת שילוח טמאין מפרשת נירות?! ולמה תנייתה הכא? [הכא= כזאת] דאית לתנוייה סגין מילין כן

הצד השוה שבהן שהן בצו מיד ולדורות. אף כל שהוא בצו מיד ולדורות.

א"ר לא, צריך הוא שיאמר לכל אחד ואחד: השור- מלמד שהבעלין מיטפלין בנביל'. דכתיב והמת יהיה לו

כתיב בבור והמת יהיה לו- יצא אדם שאין לו הנייה במותו. והאש מלמדת על כולן שהוא חייב על האונסין:

שייך לקמן פרק ג הלכה ט א"ר יוסי הדא אמרה אדם שחבל בחבירו תחילה, אע"פ שחזר ונעשה ניזוק, חייב. כיוון שהוא המתחיל--רק הוא חייב

כתיב ומכה בהמה ישלמנה. א"ר חנינא מכה בהמה ישלמנה ישלם פחתה. בר פדייה אמר: אם טרף יטרף יביאהו עד מקום הטריפה לא ישלם.

א"ר נסא צורכה להדא דרבי חנינא וצורכה להדא דבר פדייה. אילו איתאמרת דר' חנינא ולא איתאמרת דבר פדייה, הייתי אומר להכשר נזקיה כגון שומר שפשע לא ישלם כלום, לנזקי גופה ישלם פחתה. הוי צורך הוא שיאמר דבר פדייה. או אילו איתאמרת דבר פדיי' ולא איתאמרת דר' חנינא הייתי אומר להכשר נזקיה ישלם פחתה, לניזקי גופה ישלם את הכל. =בהמה חדשה [כשמכה בהמת חבירו] הוי צורך שיאמר דר' חנינא וצורך שיאמר דבר פדייה.

רב יהודה בשם שמואל: אין שמין להתיר הם שיחזרו השברים לא לגנב ולא לגזלן ולא לשואל אלא לנזקין. ואני אומר רב יהודה עצמו סובר אף לשואל שמין. ואבא מודה לי. [ומאן הוא אבא? רב, או אבא בר אבוה] א"ר חסדא נעשה עיקר טפילה?! [איך אומר "א ב א מודה ל י" שהגדול מודה להקטן?!]

אתא רב יהודה בשם שמואל: אין שמין לא לגנב ולא לגזלן ולא לשואל, אלא לנזקים. והשומרים כנזקי' הם. רב יהודה שלח שאל לר' לעזר, האנס והגנב והגזלן מהו לשום להן? א"ל אין שמין לא לגנב ולא לגזלן. ומניין שאין שמין להן? אמר רבה בר ממל: חיים שנים ישלם, חיים ולא מתים. עד כדון גניבה, גזילה מניין? א"ר אבין: והשיב את הגזילה כאשר גזל:

הלכה ב משנה כל שחבתי בשמירתו, הכשרתי את נזקו.

הכשרתי במקצת נזקו, חבתי בתשלומי נזקו כהכשר כל נזקו.

נכסים שאין בהם מעילה

נכסים של בני ברית

ונכסים המיוחדים

חוץ מרשות המיוחדת למזיק

ורשות הניזק והמזיק בתשלומין: עיין בגמרא

גמרא הכשרתי...תני ר' חייה זה השור והבור. והאש לא תנה? א"ר ירמיה האש לא ה כ ש ר נזקיו רק משום חציו. אמר ר' יוסי ואין כיני, מקבל עליו ההתרייה בדעת זו ולוקה? מאי כדון? מקבל עליו נזק צער ריפוי שבת ובושת. אבל לא לעניין מלקות

הכשרתי במקצת נזקו כהכשר כל נזקו. זה הבור. דתני: חפר בור תשעה טפחים ובא אחר ועמק בו טפח, האחרון חייב.

רבי אומר: אחר האחרון למיתה ואחר הראשון לנזקין. א"ר יצחק כיני מתניתא: אחר אחרון למיתה ואחר ש נ י ה ן לנזקין.

חפר בו עשרה טפחים, ובא אחר וסיידו וכיירו, האחרון חייב. מפני שסיידו וכיירו יהא חייב? בשאמר לו סוד את הבור הזה וקנה אותו. דמר ר' אמי בשם רבי לעזר: שמירת נזקין כשמירת קניין.

א"ר סימון: תיפתר בחופר בחולות. שבלי סיוד א"א להתקיים

תני: חפר זה עשרה וזה עשרה. זה עשרים וזה עשרים. זה מאה וזה מאה כולהן חייבין.

כמה שיעורן להמית? י"ט. ולהזיק? כל שהוא, סומכוס אומר לעומקו שלשה, לאורכו ולרחבו ארבעה. רבי אלעזר הקפר אומר: כמלואו של נופל. ומהו מלואו של נופל? אפי' תרנגול ואפילו גמל:

נכסין שאין בהן מעילה. דתני: הנכסין הללו קדשים הן, אלא שאין הם מעילה קק"ל

רב יהודה בשם שמואל: דרבי יוסי הגלילי היא. דתני ומעלה מעל בה' רבי יוסי הגלילי אומר: להביא קדשים קלין. קמ"ל מתניתין דאף שהם קדושים—כיון שאין בהם מעילה, הוי ממון בעלים בן עזאי אומר להביא את השלמים. אבא יוסי בן דוסתאי אומר לא היה בן עזאי אומר אלא על הבכור בלבד. ומה ביניהון? מאן דמר שלמים כל שכן מעשר. הוי ממון בעלים (שאין בו חזה ושוק), ומביא אשם-גזילות על כפירתו ומאן דמר בכור דהוי מתנה לכהן הא מעשר לא.

ר' שמעון אומר: אחד קדשי קדשים ואחד קדשים קלין, קדשים שחייב באחריות, קורא אני בהן: בעמיתו וכחש. ושאינו חייב באחריותן, קורא אני בהן: בה' וכחש. רב הונא אמר מפרש

דברי ר"ש: אחד קדשי קדשים ואחד קדשים קלים, קדשים שחייב באחריותן- א פ י ל ו ה ן ל ה', קורא אני בהן בעמיתו וכחש. ושאינו חייב באחריותן- קורא אני בהן בה' וכחש ולא בעמיתו וכחש:

נכסים שהן של בני ברית. פרט לשור ישראל שנגח לשור של עכו"ם.

מנכסין המיוחדין. ולא מנכסי הפקר

חוץ מרשות המיוחדת למזיק. שהוא פטור.

ורשות הניזק והמזיק בתשלומין- נוהגין הן ברשות הניזק והמזיק. א"ר ירמיה מכיון דתנינן חוץ מרשות המיוחדת למזיק, אין אנו יודעים שהן נוהגין ברשות הניזק והמזיק?! ולמה תנינן נוהגין הן ברשות הניזק והמזיק? אלא זה שומר חנם והשואל נושא שכר והשוכר כגון דנגח תורא דשומר לתורא דבעה"ב---דחייב השומר [אע"פ שנעשה הנגיחה ב"רשותו"]

א"ר יוסה: אילו תנא חוץ מרשות המיוחדת למזיק ושתק, הייתי אומר אחד חצר של שותפין ואחד חצר שאינה לשניהן חייבת, ולמה תנא נוהגין הן ברשות ניזק והמזיק, אלא להוציא חצר שאינה של שניהן.

אית תניי תני: חצר של שותפין חייבת, וחצר שאינה לשניהן פטורה. אית תניי תני אפי' חצר שאינה לשניהם חייבת. מאן דמר חצר של שותפין חייבת וחצר שאינה לשניהן פטורה, דכתיב מיטב שדהו. ומאן דמר אפילו חצר שאינה לשניהן חייבת, דכתיב ובער בשדה אחר מכל מקום.

רבי יסא בשם ר' יוחנן חצר השותפין חייבת.

א"ר יסא אנא דאייתיתה מהדא דתני רבי הושעיה: ארבעה כללות היה רבי שמעון בן אלעזר אומר משום ר"מ בנזקין. כל מקום שיש רשות לניזק ולמזיק, כגון פונדקי וחצר השותפין וכיוצא בהן- על השן ועל הרגל חייב, על הנגיחה והנגיפה והנשיכה והרביצה ועל הבעיטה והדחיה, אם תם משלם חצי נזק ומועד משלם נזק שלם מן העלייה.

לניזק ולא למזיק- חייב בכל.

למזיק ולא לניזק- פטור מן הכל.

והכל מודין בשאין רשות לא לזה ולא לזה כגון בקעה רשות הרבים וכיוצא בה- על השן ועל הרגל פטור. על הנגיחה ועל הנגיפה והנשיכה והרביצה והבעיטה והדחייה, תם משלם חצי נזק ומועד משלם נזק שלם מן העלייה:

הלכה ג משנה שום כסף

שוה כסף

בפני בית דין

ועל פי עדים בני חורין ובני ברית והנשים בכלל הנזק

והניזק והמזיק בתשלומין:

גמרא שום כסף- אין אומרים תצא פרה בטלית אלא שמין את הנכסין בבית דין.

שוה כסף- מלמד שאין בית דין שמין אלא נכסים שיש להם אחריות, ואם תפש הניזק במטלטלין, שמין לו מהן.

בפני בית דין- מלמד שאין שמין לו אלא בפני בית דין.

על פי עדים- שאין שמין אלא על פי עדים.

בני חורין ובני ברית- יצאו עכו"ם ועבדים ופסולי עדות.

ונשים בכלל הנזק- תני רבי ישמעאל ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם: לפי שלא תפש הכתוב אלא את האיש, צריך לרבות את האשה.

והניזק והמזיק בתשלומין- משלמין חצי נזק. וחצו את כספו מיכן שמחצין את הנזק. מיכן שזה מפסיד חצי נזק וזה מפסיד חצי נזק:

הלכה ד משנה חמשה תמין וחמשה מועדין: הבהמה אינה מועדת לא ליגח, לא ליגוף, לא לישוך, ולא לרבוץ, ולא לבעוט.

השן מועדת לוכל את הראוי לה, הרגל מועדת לשבר בדרך הילוכה, שור המועד, ושור המזיק ברשות הניזק, והאדם:

גמרא אמר רבי יוחנן דרבי טרפון היא. ברשות הניזק רבי טרפון אומר נזק שלם וחכמים אומרים חצי נזק:

משנה הזאב והארי הדוב והנמר והברדלס והנחש הרי אלו מועדין. ר' אליעזר אומר: בזמן שהן בני תרבות אינן מועדין. והנחש מועד לעולם.

מה בין תם למועד? אלא שהתם משלם חצי נזק מגופו. והמועד משלם נזק שלם מן העלייה:

תני רבי מאיר אומר אף הצבוע. א"ר יוסי בי ר' אבין לא א"ר מאיר אלא בצבוע זכר שיש לו שעה שהוא קשה כארי:

מסכת בבא קמא פרק ב

הלכה א משנה כיצד הרגל מועדת? לשבר בדרך הילוכה. הבהמה מועדת להלך כדרכה ולשבר. היתה מבעטת או שהיו צרורות מנתזין מתחת רגליה ושיברה את הכלים, משלם חצי נזק. דרסה על הכלי ושברתו, ונפל על כלי אחר ושברו, על הראשון משלם נזק שלם, ועל האחרון משלם חצי נזק:

גמרא ואין דרכה להתיז צרורות? ולמה חייב ברה"ר? אמר רבי אמי כשהיה כלי נתון בידי אדם יד אדם כחצר הניזק היא אבל אם היה מונח ברשות הרבים, הואיל וזה מונח ברשות, וזו מהלכת ברשות פטור.

רבה בר ממל אמר, שתי דרכים אחת יש בה עשבים וצרורות ואחת אין בה עשבים וצרורות, הניחה את שאין בה עשבים וצרורות, והלכה בזו שיש בה עשבים וצרורות, אע"פ שהוא מונח בר"ה, חייב.

רבי לעזר אמר, כל דבר שהוא חוץ לגופה =צרורות, לא חלקו בו חכמים בין ברה"י בין בר"ה לחצי נזק כ חייב גם ברה"ר

מהו שתקבל העדאה בדבר שהוא חוץ לגופה? .יש העדאה לצרורות או לא ר' אילא אמר אינה מקבלת, רבי זעירא אמר מקבלת. אמר ר' זעירא מתניתא פליגא עלוי דר' אילא: שור שמתחכך בכותל ונפל על האדם והרגו, חייב בכופר ופטור ממיתה. אלמא משלם כופר דיש העדאה! (פטור ממיתה דהו"ל שור שלב"כ) וכי יש כופר בתם?! לחצי כופר.

ואפילו כרבי זעירא כ לכו"ע יש להקשות ..לית היא פליגא?! ולמה פטור ממיתה?...

כשהפיל את הכותל, לא היה מתכוין לאדם

א"ר לעזר, הטילה גללים משלם חצי נזק. דל כן =דאי לא כן מה אנן אמרין? צריך שיהא המקלוט בידו?!

הדא דתימא בשאין דרכה לכן, אבל בשדרכה לכן צריך שיהא המקלוט בידו וחייב נ"ש אף ברה"ר [חדוש שלא נמצא כלל בבבלי]

רבי הושעיה רבה ורבי יודן נשייא הוון יתיבין, עאל רבי בא בר ממל ושאל, כישכשה בזנבה כגון אילין פירדתא מהו? ולא אמרינן ליה כלום, בתר כן א"ל רבי הושעיה רבה דל כן מה נן אמרין צריך שיהא תופש בזנבה?! הדא דתימר בשאין דרכה לכן אבל בשדרכה לכן צריך שהוא תופש בזנבה.

מה פשיטא לון בחצי נזק, מה צריכה לון בנזק שלם:

דרסה על הכלי ושברתו. ר' ירמיה בעי: אמר דרסה על נוד מלא שמן, על הנוד משלם נזק שלם, ועל השמן משלם חצי נזק. היתה טבלה מונחת וזכוכית עליה, דרסה על גבי הטבלה ונשתברו הזכוכית. על הטבלה משלם נזק שלם, ועל הזכוכית משלם חצי נזק. היו שתי טבליות זו על גבי זו דרסה על העליונה ונשתבר' השנייה, על העליונה משלם נזק שלם ועל התחתונה חצי נזק על הראשונה הוי גופו--על השנייה, צרורות

היתה טבלה מונחת ברשות הרבים, דרסה עליה והתיזה והלכה ונשתברה ברשות היחיד, אחר מי את מהלך אחר דריסתה או אחר שבירתה? אין תימר אדריסה פטור דהוי רגל ברה"ר אשבירתה חייב: ברה"י

הלכה ב משנה התרנגולין מועדין להלך כדרכן ולשבר.

היה דליל קשור ברגלו, או שהיה מהדס, ושיבר את הכלים משלם חצי נזק:

גמרא רב הונא אמר בשנקשר מאיליו, אבל אם קשרו הוא, משלם נזק שלם.

מקשה על ר"ה ואינו כעושה בור במקום אחד, ומזיק במקום אחר?! אמר רבי יוסי בי ר' בון & מכיון שאין דרכו ליפול אלא באותו הבור, כמי שהוא בורו.

תני: תרנגולין שהידסו את העיסה ואת הפירות או שניקרו משלם נזק שלם, הידסו עפר על גבי עיסה או על גבי פירות משלמין חצי נזק. היו מחטטין בחבל ונפסק הדלי או שנשבר, משלם נזק שלם. נפל על חבירו דלי א על דלי ב על העליון משלם נזק שלם, ואתחתון חצי נזק.

תני: תרנגולין שנפלו לגינה ושברו החילפין כרוב וקירטמו את הירק, משלם נזק שלם. סומכוס אומר על הקירטום משלם נזק שלם, ועל השיבור משלם חצי נזק. דהו"ל שינוי

תרנגול הפורח ממקום למקום והזיק בגופו משלם נזק שלם. ברוח שבין כנפיו משלם חצי נזק. סומכוס אומר נזק שלם.

נפח בכליו ושברן, משלם נזק שלם: רוח שבפיו חשיב "גופו"

הלכה ג משנה כיצד השן מועדת? לוכל את הראוי לה. הבהמה מועדת לוכל פירות או ירקות. אכלה כסות או כלים, משלם חצי נזק. במה דברים אמורים? ברשות הניזק, אבל ברשות הרבים פטור.

ואם נהנית, משלם מה שנהנית:

גמרא רבי יוחנן אמר: על הראשונה הושב'. ריש לקיש אמר: על כולה הושבה "ברה"ר פטור" קאי גם על "אכלה כסות או כלים" [דס"ל כל המשנה ובא אחר וכו']

מחלפה שיטתיה דריש לקיש: תמן אמר ריש לקיש בשם ר' הושעיה: ע מ ד ה ואכלה מפירות הצבורין, חייבת מכיון שעמדה, חשיבא שינוי--וחייבת ברה"ר – ואמאי, נימא מכיון ששינה [בצבירת הפירות], פטור! וכא הוא אמר אכין?! אמרו תמן בשם ר' הושעיה, ברם הכא בשם גרמיה.

מילתיה דריש לקיש אמר, בעטה מהלכת ברבוצה, פטור כל המשנה.. מילתיה דרבי יוחנן אמר, בעטה מהלכת ברבוצה, חייב.

לר"ל..[לא סוף דבר בעטה מהלכת ברבוצה, או רבוצה במהלכת? בעטה מהלכת במהלכת? אמר רבי אמי לא אמר ריש לקיש אלא בעטה מהלכת ברבוצה פטורה, דווקא משום שרובץ ומעכב ההליכה, יש לו "רשות" לבעוט אבל רבוצה במהלכת או מהלכת במהלכת, חייבת. תני ר' הושעיה על כולה, פטור. טעמא דר' הושעיה אין קרן ברשות הרבים!!]

התורה פטרה שו"ר וחייבה קרן ברשות הרבים. נחלקו רב ואילפא. לרב: בעמדה איירי קרא [והלכה פטור בכל גווני] לאילפא: בהלכה איירי קרא [ועמדה חייבת בכל גווני]

רב אמר: עמדה ואכלה מפירות הציבורין, פטורה. מה היקלו בשן? שאכלה עומדת את העומדת. חומר בקרן, שבעטה עומדת את העומדת.

אילפיי אמר: עמדה ואכלה מפירות הצבורין, חייבת מה היקלו בשן? שאכלה מהלכת את העומדת, חומר בקרן, שבעטה מהלכת את העומדת:

הלכה ד משנה כיצד משלם מה שנהנית? אכלה מתוך הרחבה משלם מה שנהנית, מצידי הרחבה משלם מה שהזיקה. מפתח החנות, משלם מה שנהנית. מתוך החנות משלם מה שהזיקה:

גמרא רב אמר, עקמה צוארה ואכלה אפילו מצידי רה"ר---כל שצריכה "לעקם ראשה", חשיב רשות היחיד משלם מה שהזיקה. והא תנינן מפתח החנות משלם מה שנהנית, מתוך החנות משלם מה שהזיקה! דווקא "מתוך החנות ממש"!

מאי כדון? א"ר יוסי בי ר' בון תיפתר כשהיה חמור טעון גדיים והגדיים אכלו בלי "עקום צוואר" ובשעת עברתן פשטו צואריהן ואכלו. מפתח החנות, משלם מה שנהנית. מתוך החנות, משלם מה שהזיקה.

מה שנהנית..רב אמר אכלה שעורים משלם תבן. תני ר' חייה ופליג: כיצד משלם מה שנהנית? אומדין כמה אדם רוצה להאכיל את בהמתו מה שאכלה, אע"פ שאינו רגיל להאכילה. לפיכך אם אכלה חיטין שהן רעות לה, הרי זו פטורה.

שינת ואכלה משלם נזק שלם.

מהו שינת ואכלה משלם נזק שלם? היתה קופתו מופשלת לאחוריו בר"ה, ופשטה פרה את פיה ואכלה ממנה, משלם נזק שלם. סוג שנתון בפתח החנות, חציו מבפנים וחציו מבחוץ, ופשטה פרה את פיה ואכלה ממנה, משלם נזק שלם:

הלכה ה משנה הכלב והגדי שקפצו מראש הגג ושיברו את הכלים, משלמין נזק שלם מפני שהן מועדין רגיל.

כלב שנטל את החרר' והלך לו לגדיש, אכל את החררה והדליק את הגדיש, על החררה משלם נזק שלם, ועל הגדיש משלם חצי נזק: צרורות

גמרא אית תניי תני שקפצו. אית תניי תני שנפלו. א"ר יוחנן כיני מתניתא: שקפצו. נפלו, לא בדא. דתחלתו בפשיעה וסופו באונס--פטור

כלב שנטל את החררה: ריש לקיש אמר במצית את האור על כל שיבולת ושיבולת. דאל"ה פטור [איש בור-ולא שור בור] ר' יוחנן אמר נעשה כזורק את החץ ממקום למקום. והוי כל הגדיש כצרורות

א"ר יצחק בר טבליי מתניתא מסייע לריו"ח: היה גדי כפות לו ועבד סמוך לו ונשרף עמו חייב, עבד כפות לו וגדי סמוך לו פטור. אם אומר את, שאינו כזורק את החץ ממקום למקום, ויעשה כמי שחלו עליו תשלומין!

קשיא על ר"ל... א"ר יוסי ואת שמע מינה, שורו שהדליק את הגדיש בשבת חייב, והוא שהדליק את הגדיש בשבת פטור. אם אומר את שאין כזורק את החץ ממקום למקום, על שיבולת הראשונה נתחייב מיתה, מיכן והילך תשלומין!

חד בר נש אפיק פלטירה בפורה, הוציא "סחורתו במטה" (כעין דפוס של עץ) עבר חמרא ותבריה. אתא עובדא קומי ר' יצחק בר טבליי, אמר ליה: לא חייב לך כלום, ולא עוד אלא שאם ניזוק, חייב בנזקו:

הלכה ו משנה אי זהו תם ואי זה מועד? מועד, שהעידו בו שלשה ימים. ותם, שיחזור בו שלשה ימים דברי ר' יהודה. ר' מאיר אומר: מועד שהעידו בו שלשה פעמים. אפי' ביום אחד **ותם, שהתינוקות ממשמשין בו:**

גמרא מה טעמא דר' יודא? מתמול שלשום. מה מקיים רבי מאיר מתמול שלשום? פתר לה בהפלג נגיחות. שאם יצא ביום ראשון ונגח, בשני ולא נגח, בשלישי נגח, אין נעשה שור מועד עד שיגח שלשה ימים זה אחר זה. וק"ו כולן ביום אחד!!

יצא ביום ראשון ונגח שוורין, בשני ונגח גמלים, בשלישי ונגח חזירין. על ידי שלשה מינין לשלשה ימים מהו שיעשה שור מועד?

יצא ביום הראשון ונגח, בשני לא יצא, בשלישי יצא ונגח. ייבא בתפלוגתה דרב אדא בר אחווה ודרב הונא. דאיתפלגון: נידה שבדקה עצמה ביום ראשון ומצתה טמא, בשני לא בדקה, בשלישי בדקה ומצתה טמא. רב אדא בר אחווה בשם רב: נידה וודאי, רב הונא בשם רב אמר: נדה ספק. אמר רב הונא: [מחזק דבריו [נגד ר' אדא]] תמן הוינא בראשה, ותמן הוינא בסיפא, ותמן הוינא באמצעיתה, אישתאלת לרב ואמר ספק, אישתאלת לרב ומר וודאי, וחזר ומר ספק!! רב אדא בר אחווה לא הווה תמן אלא כד מר וודאי.

רב ירמיה בשם רב: הלכה כר' מאיר בתמה,משמוש תינוקות [חזרה יעילה...] וכר' יודה בהעדאה שלשה ימים

תני: שור שנגח שלשה פעמים ביום אחד, הרי"ז מועד, ומה תלמוד לומר מתמול שלשום? אלא שאם חזר בו שלשה ימים זה אחר זה, אינו נידון אלא כתם. לעניין "חזרה" בעי' דווקא 3 יום זא"ז הוינן סברין מימר הלכה כהדין תנא דו אמר מעין שניהם ממש היפך הכרעת ר' ירמי'!! אתא רב ירמיה בשם רב הלכה כרבי מאיר בתמה, וכר' יודה בהועדה:

הלכה ז משנה שור המזיק ברשות הניזק כיצד? נגח, נגף, נשך, רבץ, בעט. ברשות הרבים משלם חצי נזק, ברשות הניזק: רבי טרפון אומר נזק שלם, וחכמים אומרים חצי נזק.

אמר להן רבי טרפון: מה אם במקום שהיקל על השן ועל הרגל ברשות הרבים שהוא פטור, החמיר עליהן ברשות הניזק לשלם נזק שלם. מקום שהחמיר על הקרן ברשות הרבים לשלם חצי נזק, אינו דין שנחמיר עליהן ברשות הניזק לשלם נזק שלם?!

אמרו לו: דייו לבא מן הדין להיות כנדון, מה ברשות הרבים חצי נזק, אף ברשות הניזק חצי נזק.

אמר להן: אני לא אדון קרן מקרן, אני אדון קרן מרגל. ומה אם במקום שהיקל על השן ועל הרגל ברשות הרבים, החמיר בקרן, מקום שהחמיר עליהן ברשות הניזק, אינו דין שנחמיר בקרן?! אמר לו דייו לבא מן הדין להיות כנדון, מה ברשות הרבים חצי נזק אף ברשות הניזק חצי נזק:

הלכה ח משנה אדם מועד לעולם. בין שוגג בין מזיד בין ער בין ישן.

סימא את עין חבירו ושיבר את הכלים משלם נזק שלם:

גמרא א"ר יצחק מתניתא בשהיו שניהם ישינין. אבל אם היה אחד מהן ישן ובא חבירו לישן אצלו, זה שבא לישן אצלו הוא המועד:

מסכת בבא קמא פרק ג

פרק ג הלכה א משנה המניח את הכד ברשות הרבים ובא אחר ונתקל בה ושברה, פטור. ואם הוזק בה, בעל החבית חייב בנזקיו:

גמרא ואין דרך אדם להיות מבחן ברשות הרבים?! רב אמר בממלא את כל רשות הרבים. אבל אם אינה ממלא את כל רשות הרבים, דרך אדם להיות מבחן ברשות הרבים. שמואל אמר או בממלא את כל רשות הרבים, או עד שתהא נתונה על קרן זוית. אמר רבי לעזר ואפי' אינה ממלא כל רשות הרבים, ואפילו אינה נתונה על קרן זוית. אין דרך אדם להיות מבחן ברשות הרבים!

היתה ממלא כל רשות הרבים, אם יטלינה מיכאן ויתנינה כאן, נעשה בור, אלא יטול המקל וישברנה, או יעבור עליה ואם נשברה נשברה? הי מינייהו שרי? נישמעינה מן הדא: שור שעלה על חבירו ובא בעל השור ושמט את שלו, או הוא ששומט את עצמו ונפל ומת, פטור. אם דחייו ונפל ומת, חייב. אלמא "בידיים" אסור

למה פטור בשמט את שלו...[ולא יכיל מימר ליה אילו שבקתה הוינא יהיב לך נזקך! עוד הוא דו יכיל מימר ליה אילו שבקתה הויתה יהב לי חצי נזק. הגע עצמה שהיה מועד! לא כל ממך שאהא מחזר עמך על בתי דינים]

הניח חבית, ובא אחר והניח אחרת סמוכה עליה, ובא הראשון ליטול שלו, יטול את המקל וישברנה, או ישמוט את שלו מתחתיה? נישמעינה מן הדא: ברייתא אחרת [וצ"ע למה מייתי ליה כאן דווקא] שור שעלה בחבירו ובא בעל השור להציל את שלו, אם עד שלא עלה, דחהו ונפל ומת, פטור ואם משעלה, דחהו ונפל ומת חייב. וה"ן כיון שכבר "עלה החבית" אסור לו לשברו בידיים

אמר רבי יוסי ותישמע מינה: ראה אמת המים שוטפת ובאה לתוך שדהו, עד שלא נכנסו המים לתוך שדהו, רשאי לפנותן למקום אחר. משנכנסו, אין רשאי לפנותן למקום אחר. אהן כריסו ארגירא מס שנותנין כל בעלי אומניות, ורוצה לדחות מקצת המס מעליו ולגלגלו על חבירו עד דלא ייתי אהן כריסו ארגירא, שרי מימר פלן עביד עיבידתי, פלן עביד עיבידתי. מן דייתי אהן כריסו ארגירא, אסיר. הדין אכסניי פרכא אכסנאים עד דלא ייתון רומאי, שרי מישחדוניה. לשחדם שלא יבאו אצלו ומן דייתון רומאי, אסיר.

הניח אבנו ברשות הרבים, ובא אחר והניח אחרת סמוכה לה, ובא אחר ונתקל בזו ונחבט בזו, מי חייב בנזקו, הראשון או השני? נישמעינה מן הדא: שור שדחף לחבירו ונפל לבור, בעל השור חייב ובעל הבור פטור. ר' נתן אומר במועד זה נותן מחצה וזה נותן מחצה,

ובתם בעל הבור נותן שני חלקים ובעל השור רביע. אמר ר' חנינא כיני מתניתא בעל הבור נותן שלשה חלקים ובעל השור נותן רביע

הניח אבנו ברשות הרבים, ובאת הרוח והפריחתה לרשות היחיד, ובא אחר ונתקל בה, מהו שיהא חייב בנזקו? בור שכח אחר מעורב בה הניח אבנו ברה"ר ובא אחר והתיזה לרה"י, ובא אחר ונתקל בה, מהו שיהא חייב בנזקו? המניח, משום בור המתגלגל ברגלי אדם

א"ר יוחנן: הניח אבנו ומשאו ברשות הרבים, ובא אחר ונתקל בהן וצלוחיתו בידו, בין שנתקל באבן ונחבט בקרקע, בין שנחבט באבן ונתקל בקרקע, חייב על ניזקי אדם, ופטור על ניזקי צלוחיתו. מילתיה דרבי יוחנן אמר, בור של נזקין פטור על הכלים. ואם בדרך הטחה, הטיח. הטיח צלוחיתו ע"ג אבן חבירו חייב על ניזקי צלוחית :

הלכה ב משנה נשברה כדו בר"ה והוחלק אחד במים או שלקה בחרסיה, חייב.

ר' יהודה אומר: במתכוין חייב בשאינו מתכוין פטור:

גמרא ר' לעזר אמר: בשעת נפילה נחלקו, אבל לאחר נפילה כל עמא מודיי שחייב.[1] א"ר יוחנן: בין בשעת נפילה בין לאחר נפילה היא המחלוקת. מתיב ר' יוחנן לר' לעזר אם בשעת נפילה פטור, אינו קל וחומר לאחר נפילה!![2] אמר ליה ולמה פטור בשעת נפילה, מפני שלא נתכוון להזיק. ולמה חייב לאחר נפילה, שכן אדם מפקיר נזקיו בר"הר חייב.

אית מתני' מסייעא לדין ואית מתניתא מסייעא לדין: מתניתא מסייעא לר' אלעזר, דתני מודין חכמים לר' יודן במניח אבנו ומשואו בר"ה, ובא אחר ונתקל בהן, פטור. שעל מנת כן הנחיל יהושע לישראל את הארץ. הא אם לא הנחיל יהושע לישראל את הארץ על מנת כן, חייב.

מתניתא מסייעא לריו"ח, נשברה כדו ולא סילקה, נפל גמלו ולא העמידו, ר"מ חייב בהזיקן. וחכמים פוטרין.

ר"י אומר במתכוין..על דעתיה דרבי יוחנן, במתכוון לחרסין. על דעתיה דר' לעזר, במתכוון להזיק. ואיירי בשעת נפילה

ר' זירא ור' לא תריהון אמרין: מודה רבי יודה לחכמים במבקיר שור שנגח בר"ה, שחייב. לא דומה נזק עומד, לנזק מהלך:[3]

---

[1] דהו"ל לסלקו
[2] דכבר הפקירו!
[3] ל"מ "מפקיר נזקיו"!

הלכה ג משנה השופך מים בר"ה והוזק בהן אחר, חייב בנזקו. המצניע את הקוץ ואת הזכוכית, והגודר גדירו בקוצי', וגדר שנפל לרשות הרבים, והוזק בהן אחר, חייב בנזקו:

גמרא רב הונא אמר: בשנחבט בקרקעו. אבל אם נתלכלכו כליו, פטור. רב אמר: אפי' נתלכלכו כליו, חייב. מילתיה דרב אמר הבור של נזקין חייב על הכלים. מלתיה דר"ה אמר בור של נזקין פטור על הכלים.

המצניע את הקוץ ואת הזכוכית לתוך כותלו של חבירו, ובא בעל הכותל וסתרו, והוזק בהן אחר, חייב.[4] חסידים הראשונים היו מצניעין אותן לתוך שדה עצמן, ומעמיקין להן שלשה טפחים כדי שלא תעלם המחרישה:

פיסק'. והגודר גדירו בקוצים. אר"י תיפתר דברי הכל[5] במפריח. רבי בון בר חייה בעא קומי ר' זעירא, ולמה לינן[6] פתרין לה כר' יוסי בי ר' יודה דאמר שלשה שהן סמוכין לרשות כרשות. א"ל ומה ביש לך[7] דאתא ר' יוחנן מימר לך, תיפתר דברי הכל במפריח!

וגדר שנפל לרשות הרבים. ר' אבהו בשם ריש לקיש אמר, דר' מאיר היא. דרבי מאיר אמר כל המזיק שלא על ידי מעשה חייב [ואיירי שנתנו לו זמן לקוץ ונפל לאחר זמן]

והדא אמרה דא: נתנו לו זמן לקוץ את האילן ולסתור את הכותל ונפלו לתוך הזמן פטור, לאחר הזמן חייב. וכמה הוא הזמן? תני ר' הושעיה: שלשים יום:

הלכה ד משנה המוציא את תבנו ואת גפתו לר"ה לזבלים, והוזק בהן אחר, חייב בנזקו, וכל הקודם בהן זכה.

ההופך את הגלל ברשות הרבים והוזק בהן אחר, חייב בנזקו:

גמרא במה זכן? דבית רבי ינאי אמרי בשבחן,[8] שמואל אמר בגופן

חזקיה אמר והוא[9] שהפכה על פניה לזכות בה. מילתיה דחזקיה אמר המטלטלין נקנין בהפיכה. אלא המטלטלין מהו שיקנו בגרירה? אמר רבי בון בר חייה נראין דברים בעמודין ובעורות קשין, אבל בעורות רכין לא קנה עד שיגביה

מתניתא פליגא על ר' בון בר חייא. הגונב כיס חבירו והוציאו בשבת חייב שכבר נתחייב בגניבת כיס עד שלא בא עליו איסור שבת. ואם היה גורר בו ויוצא, פטור, שחלו עליו מיתה

---

[4] המצניע
[5] אפי' מאן דפוטר "בור ברשותו"
[6] לית אנן
[7] למה ירע בעיניך...
[8] אבל לא בגוף הזבל
[9] חייב בנזקיו כשהפכו

ותשלומין כאחת. הא אם לא חלו עליו שניהן כאחת, חייב בתשלומין אלמא גרירה מהני לדברים שדרכן בהגבהה!

א"ר יוסי בי ר' בון תיפתר כגון דהוון אילין כיסייא רברבין שדרכן ליקנות בגרירה, ולית שמע מן הדא כלום.

הלכה ה משנה שני קדרים שהיו מהלכין זה אחר זה. נתקל הראשון ונפל, נתקל השני בראשון, הראשון חייב בנזקי של שני.

זה בא בחביתו וזה בקורתו, נשברה כדו של זה בקורתו של זה, פטור. שלזה רשות להלך ולזה רשות להלך:

גמרא רבי יוחנן בעא, מהו שיתן לראשון שהות כדי עמידה?[10] אמר ר' יוסי פשיטא לרבי יוחנן ליתן לראשון שהות כדי עמידה. לא צורכא דלא, מן השני והילך, מהו ליתן לשני שהות כדי עמידה? השני הוי י ו ת ר פושע.. ודילמא לא יהבינן לדידיה רק כדיי התרייה

נישמעינה מן הדא: הקדרים המהלכים זה אחר זה, נתקל הראשון ונפל, ובא חבירו ונתקל בו ונפל, ובא חבירו ונתקל בו ונפל. הראשון משל' לשני, והשני לשלישי, ואם מחמת הראשון נפלו כולן, הוא משלם על ידי כולן. וחייבין על ניזקי אדם ופטורין על ניזקי כלים. ואם הזהירו זה את זה כולן פטורין. אלמא לא מפלגינן בין ראשון לשני

חמרים[11] שהיו מהלכין זה אחר זה, ונתקל הראשון ונפל, ובא חבירו ונתקל בו ונפל, ובא חבירו ונתקל בו ונפל. הראשן משלם לשני והשני לשלישי. ואם מחמת הראשון נפלו כולן, הוא משלם על ידי כולן. חמורים שהיו מהלכין זה אחר זה נתקל הראשון ונפל, ובא חבירו ונתקל בו ונפל, אפילו מאה כולן חייבין[12] אית תנויי תני כולן פטורין. אמר רבי לא: מאן דמר חייבין, בשהרביצום בעליהן.[13] נפלו, אין אונסין לאדם, אבל יש אונסין לבהמה.

חמורים שהיו רגלי אחד מהן רעות[14] אין רשאין לעבור עליו. נפל, רשאין לעבור עליו. [מהו "רשאין לעבור עליו"? דרסין עלוי ועברין]

היה אחד ריקן ואחד טעון, מעבירין את הריקן מפני הטעון. אחד פרוק ואחד טעון, מעבירין את הפרוק מפני הטעון. היו שניהן טעונים שניהן פרוקין, יעשו פשרה ביניהן. שתי עגלות, שתי ספינות, אחת טעונה ואחת ריקני', מעבירין פרוקה מפני הטעונה. שתיהן פרוקות או טעונות, יעשו פשרה ביניהן. הנכנס למרחץ, נותן מקום ליוצא. והיוצא מבית הכסא, נותן מקום לזה נכנס. מפני הסכנה מוטב שייכנס חבירו, ו א ח ר כ ך יצא הוא

---

[10] או דילמא אין ליתן לו כדיי עמידה, רק "כדיי אזהרה"

[11] בפת"ח וקמ"ץ

[12] =בעלי-החמור

[13] לא שנפלו מאיליהן

[14] הולך לאט

זה בא בחביתו וזה בא בקורתו. ר' זעירא בעי, שניים שהזיקו מהו? נישמעינה מהדא: חמשה שישבו על ספסל אחד, ובא אחד וישב בו ונשבר הוא משלם על ידי כולן. ואם מחמת כולן נשבר כולן חייבין:

הלכה ו משנה היה בעל קורה ראשון ובעל החבית אחרון נשברה החבית בקורה פטור, ואם עמד בעל הקורה, חייב, ואם אמר לו לבעל החבית עמוד! פטור. היה בעל החבית ראשון ובעל הקורה אחרון נשברה החבית בקורה חייב, אם עמד בעל החבית, פטור, ואם אמר לו לבעל הקורה עמוד! חייב.

וכן זה בא בנרו וזה בא בפשתנו:

גמרא לא כן אמר רב בממלא כל רשות הרבים. וזו[15] ממלא כל רשות הרבים?! אמר, כיון שעמד, נעשה כקרן זוית:

הלכה ז משנה שנים שהיו מהלכין בר"ה, אחד רץ ואחד מהלך, או שהיו שניהן רצים והזיקו זה את זה, שניהן פטורין:

גמרא יוסי הבבלי אומר: היה רץ בר"ה והזיק, חייב ששינה המנהג, היה ערב שבת בין השמשות, פטור. אמרי הוא יוסי הבבלי הוא יוסי בן יהוד' הוא יוסי קטונתא, ולמה נקרא שמו קטונתה שהיה קטן חסידים:

הלכה ח משנה המבקע ברשות היחיד והזיק ברשות הרבים, ברשות הרבים והזיק ברשות היחיד, ברשות היחיד והזיק ברה"י אחר חייב:

גמרא א"ר יוסי בן חנינה היה עומד ומבקע עצי' בחצירו, ונכנס פועל לתבוע שכרו, ונתזה הבקעת והזיקתו חייב, ואם מת אינו גולה. והתני ר' חייה פטור. לא פליגי, מה דמר ר' יוסי בשראהו,[16] ומה דמר ר' חייה בשלא ראהו.

אי נמי חדא איירי באמר לו היכנס, ואידך איירי בלא אמר לו היכנס כיון שאמר לו היכנס נעשית כחצר השותפין. דמר ר' יוחנן בשם רבי ינאי השותפין קונין זה מזה בחצר וחייבין זה בניזקי זה וזה בניזקי זה.

ולא כן אמר רב בממלא כל ר"ה וזו ממלא כל רשות הרבים?![17] אמר, מכיון שדרכו להלך בחצר כמי שהוא ממלא כל החצר:[18]

הלכה ט משנה שני שוורים תמים שחבלו זה בזה, משלמין במותר חצי נזק. שניהן מועדין משלמין במותר נזק שלם. אחד תם ואחד מועד, מועד בתם- משלם במותר נזק

---

[15] בעל חבית שעמד

[16] נכנס

[17] כ הו"ל לעיוני ולמה פטר ר"ח

[18] כ ע"כ צריך לעשות עבודתו בחצר, ופלוני מהלך "וממלא" כל החצר

שלם. תם במועד משלם במותר חצי נזק. וכן שני אנשים שחבלו זה בזה משלמין במותר נזק שלם. אדם במועד ומועד באדם משלם במותר נזק שלם. אדם בתם ותם באדם, אדם בתם משלם במותר נזק שלם, ותם באדם משלם במותר ח"נ. רבי עקיבה אומר אף תם שחבל באדם משלם במותר נזק שלם.

שור שוה מנה שנגח לשור שוה מאתים ואין הנבלה יפה כלום, נוטל את השור.

שור שוה מאתים שנגח לשור שוה מאתים ואין הנבילה יפה כלום, א"ר מאיר על זה נאמר ומכרו את השור החי וחצו את כספו. אמר לו ר' יהודה וכן הלכה?! קיימתה ומכרו את השור החי וחצו את כספו, ולא קיימתה וגם את המת יחצון! ואי זה זה? זה שור שוה מאתים שנגח לשור שוה מאתים והנבילה יפה חמשים זוז, זה נוטל חצי החי וחצי המת וזה נוטל חצי החי וחצי המת:

גמרא שור שוה מנה שנגח לשור שוה מאתים ואין הנבלה יפה כלום נוטל את השור שאין לו אלא חצי חבלו לפיכך אם מת השור[19] או שהכחיש אין לו אלא אותו השור בלבד.

שור שוה מנה שנגח לשור שוה מאתים, הכחישו חמשים זוז. חזר האחרון וחבל בו ג' של זהב[20] השני משלם לראשון חצי דינר זהב.

שור שוה מאתים שנגח שור שוה מאתים, השביח והרי הוא יפה ארבע מאות. שאילו לא נגחו היה יפה שמונה מאות זוז [21]אם עד שלא עמד בדין השביח אין לו אלא כשעת נזקו, הכחיש אין לו אלא כשעת עמדתו בבית דין בלבד. א"ר לא כיני מתניתין: השביח המזיק אם עד שלא עמד בדין השביח, אין לו אלא כשעת נזקו ולא אמרי' חלקו נמי השביח. הכחיש, המזיק אין לו אלא כשעת עמדתו בב"ד ואינו גובה אלא מגופו שנשאר

מ"ט דר"י? אמר קרא ומכרו את השור החי וחצו את כספו. ומה מקיים ר' מאיר וגם את המת יחצון? מיכן שזה מפסיד חצי נזק וזה מפסיד חצי נזק:עיין בבלי

הלכה י משנה יש חייב על מעשה שורו ופטור על מעשה עצמו, חייב על מעשה עצמו ופטור על מעשה שורו. שורו שבייש פטור והוא שבייש חייב. שורו שסימה את עין עבדו והפיל את שינו פטור. והוא שסימא את עין עבדו והפיל את שינו חייב. שורו שחבל באביו ובאמו חייב, והוא שחבל באביו ובאמו פטור. שורו שהדליק את הגדיש בשבת חייב, והוא שהדליק את הגדיש בשבת פטור מפני שנידון בנפשו:

---

[19] החי

[20] 75 זוז, נמצא שמעון חייב לראובן 12.5 [חצי 25]

[21] טעון הסבר כר' לא

גמרא בן פדייא אמר כל המקלקלין פטורין חוץ מן המבעיר והעושה חבורה. א"ר יוחנן במבעיר אינו חייב עד שיהא צריך לאפר. והעושה חבורה אין חייב עד שיהא צריך לדם. והתנינן שורו. שורו צריך את האפר?!

הלכה יא משנה שור שהיה רודף אחר שור אחר והוזק, זה אומר שורך הזיק והלה אומר לא כי אלא בסלע לקה, המוציא מחבירו עליו הראייה.

היו שנים רודפין אחר אחד, זה אומר שורך הזיק וזה אומר שורך הזיק שניהם פטורין. ואם היו שניהן של איש אחד שניהן חייבין

היה אחד גדול ואחד קטן, הניזק אומר הגדול הזיק והמזיק אומר לא כי אלא הקטן הזיק, אחד תם ואחד מועד הניזק אומר מועד הזיק והמזיק אומר לא כי אלא תם הזיק, המוציא מחבירו עליו הראייה

היו הניזוקין שנים. אחד גדול ואחד קטן. והמזיקין שנים אחד גדול ואחד קטן. הניזק אומר: הגדול הזיק את הגדול וקטן את הקטן. והמזיק אומר לא כי אלא קטן את הגדול וגדול את הקטן. אחד תם ואחד מועד, הניזק אומר מועד הזיק את הגדול ותם את הקטן, והמזיק אומר לא כי אלא תם הזיק את הגדול ומועד את הקטן המוציא מחבירו עליו הראיה:

גמרא ר' יודן בעי הדין עמדת בית דין מהו? האים בי"ד יכול לחייב מחמת אומד [בלי בירור היטב]

?? נישמעינה מהדא שנים שזרקו שתי צרורות ושברו שתי כדין אחת של יין ואחת של שמן זה אומר של יין שברתי וזה אומר של יין שברתי שניהן משלמין של יין. אחת ריקנית ואחת מליאה זה אומר ריקנית שברתי וזה אומר ריקנית שברתי שניהן משלמין את הריקנית. שברו חבית אחת זה אומר אתה שברתה וזה אומר אתה שברתה שניהן פטורין:

מסכת בבא קמא פרק ד

הלכה א משנה שור שנגח ארבעה וחמשה שוורים זה אחר זה, ישלם לאחרון שבהן, אם יש בו מותר יחזיר לשלפניו, יש בו מותר יחזיר לשלפני פניו, האחרון אחרון נשכר, דברי ר' מאיר. ר"ש אומר: שור שוה מאתים שנגח לשור שוה מאתים ואין הנבילה יפה כלום, זה נוטל מנה וזה נוטל מנה, חזר ונגח לשור אחר שוה מאתים, האחרון נוטל מנה, ושלפניו, זה נוטל חמשים זוז וזה נוטל חמשים זוז, חזר ונגח לשור אחר שוה מאתים, האחרון נוטל מנה, ושלפניו חמשים זוז, ושנים הראשונים דינרי זהב:

גמרא א"ר ינאי בא עליו שמעון [ניזק שני] ר' מאיר משני צדדין. מה נפשך שלך הוא תניהו לי. אינו שלך תניהו לי שאגבנו! ולא כן א"ר לעזר שמירת נזקין כשמירת קניין! ואיך נתחייב ראובן [ניזק הראשון] בנזקי שמעון? אמר ר' יודן כשמסרו לו לנזקיו. ואינו אלא כמשכון בידו?

מה ביניהון? ר' יוחנן אמר הקדש ביניהון. על דעתיה דר' מאיר מקדיש הראשון. על דעתיה דר' שמעון שניהן =בעה"ב והניזק מקדישין אותו דשותפין נינהו הוקיר, על דעתה דר' מאיר הוקרה לראשון. על דעתיה דר' שמעון הוקרה לשניהן. עשה שכר כגון שחרש בשדה על דעתיה דרבי מאיר, השכר לראשון. על דעתיה דר' שמעון השכר לשניהן. השביח, על דעתיה דר' מאיר השביח לראשון, על דעתיה דר' יודא השביח לשניהן.

א"ר יוחנן דר' יודה ור' שמעון שניהן אמרו דבר אחד. כמה דרבי יודה אמר קנה לעיל סוף פרק. כן רבי שמעון אמר קנה. אלא שרבי יודא אמר קנה לחי קנה למת. ורבי שמעון אומר לא קנה אלא לחי בלבד.

תמן תנינן וכן שלשה שהטילו לכיס הותירו או פחתו כך הן חולקין. כפי חשבון משנה כתובות שם [סוף דבר: כשיש יותר מ600, כולם חולקין בשווה] עיין במשנה שם אמר ר' בון נראין דברים בשנטלו מרגלית, דיכול מימר ליה אילו לא עשרתי =חיסרתי דינריי לא הייתה מזבין כלום. אבל דבר שדרכו לחלק מביאין לאמצע וחולקין. אמר רבי לעזר ואפילו דבר שדרכו לחלק, דיכיל מימר ליה, את פרגמטיא דידך סגין ואת מנעה מזבנתא. אתה מונע עצמך מלמכור אנא פרגמטיא דידי קליל, ואנא הפך ומתהפך בדידי, ומטי בך. ואני מגיע ברווחים אליך עד כדון בשהיתה פרגמטייו נתונה כאן. היתה פרגמטייו נתונה ברומי. שכבר מונח הסחורה ברומי דיכיל מימר ליה עד דאת ס ל י ק לרומי אנא הפך ומתהפך בדידי הכא ומטי בך.

תני שלשה שהטילו לכיס ונגנבו, כך הן חולקין. לפי מה שהטילו והתני בללו אבנים ונגנבו, מחצה לזה ומחצה לזה! א"ר שמי סלעים דקות הן ואפשר לבלול לצאת ידי כולן, אבל אבנים גסות הן, ולית ידע אי מן הדין נסב כולה אי מן הדין נסב כולה. מספק, מחצה לזה ומחצה לזה.

מה חמית מימר בגניבה אנן קיימין, או אינן קיימין אלא במשתייר? מי אומר ש "מחצה לזה ומחצה לזה" קאי על "חלק הנגנב" שמא קאי על "מה שנשתייר"? [כגון היה לראובן 200 ולשמעון 180 ונגנבו 40. אי בתר "גניבה" אזלינן-- כל אחד מפסיד 20---ונשאר לראובן/שמעון 180/160-----אבל אי בתר "משתייר" אזלינן והרי נשאר 340, הרי 170 לכל אחד!] אמר רבי יוסי בי ר' בון אין תימר במשתייר אנן קיימין, נמצאת מידת הדין לוקה. הגע עצמך דהוה לדין חמשין ולדין מאה וחמשין, נגנבו חמשין, אישתכח דהדין דחמישיתה דלא מפסד כלום!!

תמן תנינן האחרון נוטל מנה ושלפניו חמשים זוז ושנים הראשונים דינרי זהב רבי שמואל בשם ר' זעירא וכן לשכר.אים השכירו "שור הזה" והרוויחו, חולקין לפי ערך א"ר יוסה הדא דר' זעירא פליגא על דר' לעזר. הנזכר בקטע "תמן" דלעיל א"ר מני קשייתה קומי ר' יודן לא מודה ר' לעזר שאם התנו ביניהן שזה נוטל לפי כיסו וזה נוטל לפי כיסו?! שוורים כמותנין הן! חזר ואמרה קומי ר' יוסי, א"ל: בפירוש פליגי! ולא חידש ר' יסא הדבר מעצמו ר' לעזר אמר [בשור שנגח איירי] סתמן חולקין בשוה, ר' זעירא אמר סתמן זה נוטל לפי כיסו וזה נוטל לפי כיסו:

הלכה ב משנה שור שהוא מועד למינו ואינו מועד לשאינו מינו, מועד לאדם ואינו מועד לבהמה, מועד לקטנים ואינו מועד לגדולים, למין שהוא מועד לו, משלם נזק שלם, ולמין שאינו מועד לו, משלם חצי נזק. אמרו לפני ר' יהודה: הרי הוא מועד בשבתות ואינו מועד בימות החול? אמר להן: בשבתות משלם נזק שלם, ובימו' החול משלם חצי נזק. מאימתי הוא תם? משיחזור בו שלשה ימי שבתות:

גמרא מכיון שהרג אדם אחד אינו נסקל?! רב אמר בשהרג שלשה עכו"ם. רבי יוסי בן חנינא אמר כשרדף שלש רדיפות והן משערין שיש ברדיפתו נגיחה כדיי להמית

יצא ביום הראשון ונגח שוורים, בשני ונגח כלבים, בשלישי ונגח חזירים, על ידי שלשה מינין לשלשה ימים מהו שיעשה שור מועד? יצא ביום הראשון ונגח, בשני לא יצא, בשלישי יצא ונגח ? מי אמרי' דהוי כנגח גם ביום השני ייבא בפלוגתא דרב אדא בר אחווא ודרב הונא דאיתפלגון: נדה שבדקה עצמה ביום ראשון בדקה ומצתה טמא, בשני לא בדקה, בשלישי בדקה ומצתה טמא. רב אדא בר אחווא בשם רב נדה וודאי, רב הונא בשם רב אמר נדה ספק. אמר רב הונא תמן הוינא ברישא ובסיפה ובאמצעיתה. אישתאלית לרב ואמר ספק, אישתאלת לרב ואמר וודאי, חזר ואמר ספק! ורב אדא בר אחווה לא הוה תמן אלא כד מר וודאי.

הוינן סברין מימר מאי טעמא דר' יודה? דאינו מועד לימות החול מכיון דו חמי לון לבושין נקיין מכיון שרואה בגדי שבת, זחה דעתו עליו עוד הוא משגה דעתיה:

הלכה ג משנה שור של ישראל שנגח לשור של הקדש ושל הקדש שנגח לשור של ישראל פטור, שנאמר שור רעהו ולא שור של קדש. שור של ישראל שנגח לשור של עכו"ם פטור, ושל עכו"ם שנגח לשור של ישראל בין תם בין מועד משלם נזק שלם:

גמרא רב אמר ראה ויתר גוים. התיר ממונם של עכו"ם. חזקיה אמר הופיע מהר פארן. הופיע פנים כנגד עכו"ם. רבי יוסי בן חנינה אמר הורידן מנכסיהן. רבי אבהו בשם רבי יוחנן אמר כדיניהן. א"ר לא: לא על הדא איתאמרת, אלא כהדא דתני רבי חייה: שור של עכו"ם שנגח שור של עכו"ם אחר חבירו, אע"פ שקיבל עליו לדון בדיני ישראל בין תם בין מועד משלם נזק שלם. על הדא איתאמרת ר' אבהו ר' יוחנן כדיניהן.

מעשה ששילח המלכות שני איסטרטיוטות חיילי רומי ללמוד תורה מרבן גמליאל ולמדו ממנו מקרא משנה תלמוד הלכות ואגדות. ובסוף אמרו לו כל תורתכם נאה ומשובחת חוץ משני דברים הללו שאתם אומרים בת ישראל לא תיילד לעכו"ם אבל עכו"ם מיילדת לבת ישראל ברשותה. גזילו של ישראל אסור ושל עכו"ם מותר. [באותו שעה גזר רבן גמליאל על גזילות עכו"ם שיהא אסור מפני חילול השם]

שור של ישראל שנגח לשור של עכו"ם פטור וכו' בדבר הזה אין אנו מודיעין. אפי' כן לא מטילן לא מטיא להון (לא הגיעו) לסולמית דצור עד דשכחון כולן:

***הלכה ד משנה* שור של פיקח שנגח לשור חרש שוטה וקטן, חייב. שור חרש שוטה וקטן שנגח לשור של פיקח פטור.**

שור חרש שוטה וקטן שנגחו מעמידין להן אפוטרופוס ומעידין בהן בפני אפוטרופוס. נתפקח החרש, נשתפה השוטה, הגדיל הקטן, חזר לתמותו דברי רבי מאיר. רבי יוסי אומר הרי הוא בחזקתו.

שור האיסטדין אינו חייב מיתה. שנאמר כי יגח ולא שיגיחוהו אחרים:

גמרא כיני מתניתא: שור ש ל חרש. שור ש ל שוטה. שור ש ל קטן.

והא תנינן. שור חרש שוטה וקטן שנגחו מעמידין להן אפוטרופוס. ומעידין להן בפני אפוטרופוס. עד כדון כשהועדו לפני אפוטרופין ומסרום לבעלים חזר לתמותו הועדו לפני הבעלים ומסרום לאפוטרופין מהו? נישמעיניה מן הדא: שאלו בחזקת שהוא תם ונמצא מועד, הבעלין משלמין חצי נזק, והשואל חצי נזק. טמא נשאר בהעדאתו! ומדחה.. א"ר אלעזר דר' יוסי היא. דרבי יוסי אמר הרי הוא בחזקתו.

[ואין כרבי יוסי ישלם את הכל! בששאלו בחזקת שהוא תם. ואין בששאלו בחזקת שהוא תם, לא ישלם כלום! ביודע בו שהוא נגחן]

תני: המית בפני השואל ומסרו לבעלים, עד שלא נגמר דינו פטור, משנגמר דינו חייב. א"א באיה"ן הש"ל ר' יעקב אומר: אף משנגמר דינו, עד שלא נסקל פטור. אומרין וכו'

א"ר יוחנן בתחילה אין ממנין אפוטרופין על מנת לחוב להן אלא לזכות להן, ואם חבו חבו. רבי יוסי בן חנינה אמר בין בתחילה בין בסוף אין ממנין אפוטרופין על היתומין לא לזכות ולא לחובה.

מתניתין פליגא על דרבי יוסי בן חנינה מעמידין להן אפוטרופין ומעידין להן בפני אפוטרופין. א"ל שנייא היא בשור, שלא יצא ויזיק.

שורו של יתומין ושל אפטרופסין =שור של יתום שאפוטרופוס שומרו שיצא והיזק מהו? ר' יוחנן אמר משל יתומין. שאם אתה אומר משל אפוטרופין, לא נעשה אדם מעולם אפיטרופוס. רבי יוסי בן חנינה אמר משל אפיטרופין. ואתייא דרבי יוסי בן חנינא כאבא שאול, ודרבי יוחנן כרבנין. דתנינן תמן: אפיטרופוס שמינהו אבי יתומין ישבע, מינהו בית דין לא ישבע שבית דין מבחנין אותו. שהוא מהימן אבא שאול אומר חילוף הדברים: אפיטרופוס שמינהו אבי יתומין לא ישבע, דבעי ממשכנא ליה אנחנו צריכין "למשכן" עצמנו, שיואיל לעשות טובה זו מינהו בית דין ישבע, אית בר נש בעי מיתן =להתייסר הרבה כמה, ומיתקרי הימן.

אמר אבא בר רב הונא הדא אמרה שור איצטדין וכו' המכיש בהמת חבירו והלכה והזיקה, חייב המכיש בנזקיה :

הלכה ה משנה שור שנגח את האדם ומת, מועד משלם את הכופר, ותם פטור מן הכופר, וזה וזה חייבין מיתה. וכן בבן וכן בבת.

נגח עבד או אמה, נותן שלשים סלעים, בין שהוא יפה מנה בין שאינו יפה אלא דינר זהב:

גמרא תני: ובעל השור נקי, נקי מחצי כופר. דברי ר' אליעזר. אמר לו רבי עקיבה: רבי! והלא מוקדם הוא לבית הסקילה! אמר לו: לא אמרתי אלא בנתכוון להרוג את הבהמה והרג את האדם וכו'. עד דו מקשי לה על דרבי ליעזר, יקשינה על דידיה ר"עק דריש לה "נקי מדמי עבד" (ואיך ישלם "מגופו" דמי עבד כשמוציאין אותו למיתה!) אמר רבי מיישא תיפתר בשעבר ושחטו. ואית דבעי מימר מן דילפה מן דר' ליעזר אחר ששמע מר"א... גם הוא אמרו עוד הוא אמר כן לא אמרתי אלא בשנתכוון להרוג את הבהמה והרג את האדם לעכו"ם והרג ישראל לנפלים והרג של קיימה פטור.

מה מקיים ר' עקיבה ובעל השור נקי? נקי מדמי עבד. ולית ליה לרבי עקיבה נקי מחצי כופר?! אם כופר יושת עליו במועד הכתוב מדבר. ולית ליה לר' ליעזר נקי מדמי עבד?! נאמר כאן השור יסקל ונאמר להלן השור יסקל, מה שור שנאמר להלן במועד הכתוב מדבר אף השור יסקל שנאמר כאן במועד הכתוב מדבר. ולית כתיב סקול יסקל השור?! בתם אמר, מוטב ילמד השור יסקל משור יסקל, ואל ילמד שור יסקל, מסקול יסקל השור.

א"ר יסא: מיליה שמעית מן דרבי שמואל בר רב יצחק הכא, ולית אני ידע מה הוא. אמר ליה רבי זעירא דלמא דא היא, עיין בחומש בתחילה אינו מדבר אלא בתם, החזיר את המועד לכופר. החזיר את שניהן לניזקין. =או בן יגח.. יכול כשם שהחזירו לנזקין, כך החזירו לדמי עבד? ת"ל ובעל השור נקי נקי מדמי עבד.

א"ר לא, בכל אתר את מחמיר בעבד יותר מן הכל, שאפילו מוכה שחין נותן שלשים סלע. הייתי אומר אף בתם כן, תלמוד לומר ובעל השור נקי

ד"א: נקי מדמי וולדות. ולית כתיב וכי ינצו אנשים. אנשים ולא שוורים?! כיני מתניתא: אנשים מועדים חייבין, שוורים מועדים פטורין. הא תמין חייבין. ת"ל ובעל השור נקי. נקי מדמי וולדות. בכל אתר את מחמיר במועד מבתם, והכא את מחמיר בתם מבמועד?!

א"ר חגיי כיני מתניתא: אנשים שאין מתכוונין חייבין, שוורים שאין מתכוונין פטורין. הא אם היו מתכוונין יהו חייבין, ת"ל ובעל השור נקי. נקי מדמי וולדות

ולית כתיב כי ינצו. כי יריבון. והלא היא מצות היא מריבה, מה להלן במתכוין אף כאן במתכוין! ואפ"ה פטר שוורים, ול"ל בעל השור נקי?

מאי כדון? כיי דמר רבי שמואל בר רב יצחק בתחילה אינו מדבר אלא בתם כו' כדלעיל..

ומניין ל נ י ז ק י העבד? תלמוד לומר או בן יגח או בת יגח ואם עבד וגו'. רבי חייה בר ווא ורבי שמואל בר רב יצחק חד אמר לא תהא תוספת יתירה על העיקר, אין משלם יותר מ30 שקלים וחרנה אמר משלם לו כל נזקו:

הלכה ו משנה שור שהיה מתחכך בכותל ונפל על האדם, נתכוון להרוג את הבהמה והרג את האדם, לעכו"ם והרג את ישראל, לנפלים והרג בן קיימא, פטור:

גמרא ואיש כי יכה כל נפש אדם. להביא את המכה ויש בו כדי להמית. ובא אחר והמית, הממית חייב. אית תניי תני "אין בו כדי להמית" א"ר לא, ואפילו יש בו כדי להמית, ובא אחר והמית, הממית חייב.

והמית איש או אשה. מה האיש מוריש נזקיו לבניו, אף אשה מורשת נזקיה לבניה. ואין הבעל יורש את אשתו?! אמר ר"ל כך פירשה ר' הושעיה אבי המשנה: בכופר של אחר מיתה שנו כיון דכופר משתלם לאחר מיתתה, אין הבעל נוטל בראוי

{תני המוכר שור לחבירו ונמצא נגחן, רב אמר מקח טעות הוא, ושמואל אמר יכיל הוא מימר ליה לשחיטה מכרתיו לך} לא שייך כאן

ונתן פדיון נפשו. אית תניי תני: נפש מזיק, אית תניי תני: נפש ניזק.

מאן דאמר נפש מזיק: הכהו הראשון הכיית מיתה, ובא השני ובילבלו. אין תימר יש נזקים בכולו, יש דין תשלומי "נזק-כולו" הראשון נותן נזקו, והשני נותן כופרו. אין תימר אין נזקין בכולו, הראשון פטור, והשני נותן כופרו.

כמאן דמר פדיון נפשו של ניזק: אין תימר יש ניזקין בכולו, הראשון נותן נזקו, והשני פטור. אין תימר אין נזקין בכולו, שניהן פטורין.

שור שהיה מתחכך...תני רבי הושעיה: לעניין נזקין, רבי מאיר מחייב. ורבי יודן פוטר. לכופר מה? רבי פדת בשם ר' הושעיה: הכל מודין בכופר שהוא חייב. ואית דאמרין רבי יוחנן בשם רבי ינאי כשם שחולקין בנזקין כך הן חולקים בכופר.

ר' ירמיה בעי קומי ר' זעירא, היך עבדין עובדא? א"ל כר' הושעי'. לעניין נזקין ר' מאיר מחייב ורבי יודן פוטר. הא לכופר דברי הכל חייב:

הלכה ז משנה שור האשה, שור היתומים, שור אפוטרופוס, שור המדבר, שור ההקדש, שור הגר שמת ואין לו יורשין, הרי אילו חייבין מיתה.

ר' יהודה אומר: שור המדבר, שור ההקדש, שור הגר שמת ואין לו יורשין, פטורין מן המיתה, מפני שאין להן בעלים:

גמרא מאי טעמא דרבי יודא? והועד בבעליו ולא ישמרנו. אין בעלים לאילו!

הלכה ח משנה שור שהוא יוצא ליסקל, והקדישו בעליו אינו מוקדש. ואם שחטו, בשרו אסור.

אם עד שלא נגמר דינו, הקדישו בעליו, מוקדש. ואם שחטו, בשרו מותר:

גמרא תני: שור שהיה יוצא ליסקל ונמצאו עדיו זוממין, רבי יוחנן אמר כל הקודם בו זכה. ריש לקיש אמר ייאוש טעות הוא. וכן עבד היוצא ליהרג ונמצאו עדיו זוממין, רבי יוחנן אמר זכה עצמו, ריש לקיש אמר ייאוש טעות הוא:

הלכה ט משנה מסרו לשומר חנם ולשואל ולנושא שכר והשוכר, נכנסו תחת הבעלים. יצא והזיק, מועד משלם נזק שלם, ותם משלם חצי נזק.

קשרו בעליו במוסירה, ונעל בפניו כראוי, ויצא והזיק, חייב. ר' יהודה אומר: תם חייב ומועד פטור. שנאמר "ולא ישמרנו בעליו" ושמור הוא זה!

ר' אליעזר אומר: אין לו שמירה אלא סכין!

גמרא אמר רבי לעזר: דברי רבי מאיר, שמירת נזקין כשמירת שומר שכר.=מועד בעי שמירה מעולה
דברי רבי יודא, שמירת נזקין כשומר חנם. =מועד סגי ליה בשמירה פחותה

אמר ר' לעזר: דברי רבי מאיר, מסר שור מועד לשומר חנם ושמרו שמירה פחותה יצא והזיק, פטור יצא ונטרף, פטור דש"ח וודאי סגי ליה בשמירה פחותה. לשומר שכר , יצא והזיק, חייב, יצא ונטרף, חייב.

דברי ר' יודא, מסר שור מועד לש"ח-יצא והזיק פטור. יצא ונטרף פטור. לש"ש- יצא והזיק פ ט ו ר , יצא ונטרף חייב.

אמר ר' אליעזר והלא שמור הוא והתורה חייבתו! אמר ר' לעזר כל שמירה שאמרה תורה אפילו הקיפו חומת ברזל אין משערין אותו אלא בגופו =גוף הבהמה. לפיכך רואין אותו אם ראוי לשמירה פטור ואם לאו חייב:

דוגמה לריש פירקין
יש א ב ג ד, א הוא שור המזיק ושווה 200 זוז,
חצי-נזק של ב= 80,ג =55, ד=70
לר"מ ד נוטל 70, ג נוטל 55 ,ב נוטל 75 .ולא נשאר כלום ל א

לר"ש מיד כשנגח א ל ב ,יש ל ב 80 ול א 120
כשחזר ב ונגח ל ג : ב נותן 80/200 *55=22 , א נותן 120/200 *55=33 {סה"כ משלמין ל ג 55 }

חזר ג ונגח ל ד , א נותן מחלקו הנשאר דהיינו 87 , 87/200 *70 =30.45
ב נותן 58/200*70=20.3
ג נותן 55/200*70=19.25
כמובן שיש ל ד סה"כ כל חצי-נזקו 70
ל ג נשאר 35.75
ל ב """" 37.7
ל א """" 56.55
יש פורמלה קלה לכל זה לדוגמה נחשב ב
(70/200*55/200*80/200)-(55/200*80/200)-(80/200)

The percent “B” has in the animal after each Negicha is the amount successively after each subtracted #

To make calculations easier. Use the following: for b
(80/200)*(1-55/200)*(1-70/200)
After each Negicha continue to the next “bracket”
For a
(120/200)*(1-80/200)*(1-55/200)*(1-70/200)
For c
(55/200)*(1-70/200)
For d
70/200
I hope this will give the reader a sufficient knowledge in Shitas R Shimon

We pose a problem : if we have a mikvah containing 40 log . we add 1 log Sheoovim then we draw one log,
How much k=(kosher water) is left . & how much p=posul water

Lets name this “putting & drawing process” “act”=action. So we are interested to know after , say 7 acts, what of the 40 will be k & p

The first act is:40-(40/41)*1, because we must assume that 40/41 of the 1 log drawed , is k.

Now let us assume that we are left with B amount of k

Now the second act takes place, we do B-(B/41)*1=C

Then we do C-(C/41)*1=D etc.

We can rewrite this in a simpler form: C=B*(40/41)
And D=C*(40/41). or even better: D=B*(40/41)*(40/41)

Now surely B=40*(40/41)!

So for D we simply have 40*(40/41)^3!

More general: let N be the amount of water “put and drawed” (in our case it was 1, it may be ½ ¼ or 2 etc.)
The formula is as follows: C=B-(B/(40+N))*N
After some algebra this reduces to C=B*(40/(40+N))

So we can state the following: let N be the “amount”
We wish to know what k will be after 13 acts

40*(40/(40+N))^13

We may ask, say N=1/1,000,000 & act=1,000,000
In other words he puts and draws one-millionth of a log---but he does this act one-million times---what will be the resulting amount of k?

Let j=1/N , we would rewrite the last formula: 40*(40/(40+(1/j))^j (let j be a very high number…)

The last part can be rewritten as: [40j/(40j+1)]^(40j*1/40)

Or {[40j/(40j+1)]^(40j)}^1/40

Let 40j=jj, we can rewrite the part in {…} (jj/jj+1)^jj

Now, if jj is a very large number-the more the merrier…) (because j is very large) it turns out that the last formula is a very famous number in math! Namely: 1/e=0.367879441171442

So we have: 40*(1/e)^1/40!!! 39.01239648113330059 that is the amount of k water
Note, had he done it the "simple way" adding 1 log and drawing one log, we have simply 40*(40/41)=
39.0243902439024
A little more kosher water!!
The "non-simple way" we have more than $1/100^{th}$ of a log posul than the "simple way" .

A interesting question how many times must we do the act to get ½ of the mikveh p?
Or 40*(40*41)^q=20. what is q?
To simplify:(40/41)^q=.5
Or q*(ln 40-ln 41)= ln (.5)
q = ln(.5)/(ln 40-ln 41)=

28.07103452636317 so if you do the act 29 times you have mostly posul water..
This is true if you use N=1, what if N=1/10?
We must solve (40*40.1)^q=.5
Follow similar steps and find q=277.60530143176273, we must do the act 278 times in order to get most posul

but each act is just 1/10 of log of posul water, so we must “waste” 27.8 log of water to accomplish the “paslus” (not 29 as in the first case!)

again we will try N a very large number and do the following :(1/N)* ln(.5)/(ln 40-ln 40+(1/N)) to find the least amount of posul water required to cause the mikveh to have “Rov Sheoovim”)

Please note : the denominator is N* ln (40/40+1/N)
or , ln [(40/40+1/N)^N]. The expression inside the […] we already verified for a large N, is= e^(-1/40)
(a compact form for 1/e^40)
Now, ln [e^(-1/40)] is simply -1/40.
The numerator of above is ln(.5), simply divide numerator /denom and you get 27.7258872224!
That is the amount of Log you need to Pasel the mikveh if you have a constant drip-in drip-out system!

Let us return to Shitas R Shimon. If ox of Reuven (aka A) is $200 and generates a payment from “itself” of $25 (i.e. $50 damage), Shimon (aka B) gains ownership of 25, so now we have “partners”
In this ox—A=175, B=25.
What happens if this ox gores once more! Again Shimons’ ox (or anything belonging to Shimon?)

We know that X-(n*X/200) is =X*((X-n)/200).

Let X be the value of Reuvens ox, n, the amount of damage (i.e. chaste nezek)
Or 200-(25*7200/200) that is A’s partnership after first negicha

מסכת בבא קמא פרק ה

הלכה א משנה שור שנגח את הפרה ונמצא עוברה בצידה ואין ידוע אם עד שלא נגחה ילדה ואם משנגחה ילדה, משלם חצי נזק לפרה ורביע לוולד.

וכן פרה שנגחה את השור ונמצא וולדה בצידה ואין ידוע אם עד שלא ילדה נגחה ואם משנגחה ילדה, משלם חצי נזק מן הפרה ורביע מן הוולד:

גמרא וכי כל הפרות מפילות?! נהלך בהן אחר הרוב ואמור מחמת נגיחה הפילה! זאת אומרת שלא הילכו במידת הדין =ממון אחר הרוב

א"ר יוסי במקום אחר הילכו במידת הדין בממון אחר הרוב. כהדא דתני ר' אחא: גמל האוחר בין הגמלים ונמצא שם אחד מת, חייב. בידוע שזה הרגו.

אמר ר' ינאי כיני מתניתא: משלם חצי נזק מן הפרה, ובעל הוולדות עולה לבעל הפרה רביע. אים ח"ן=50, בעל הפרה משלם 50 לניזק, ובעל הוולד נותן לבעה"פ 12.5 א"ר יוסי זה נותן מחצה וזה נותן מחצה. מה מפקה מביניהון? מתו הוולדות. מאן דמר זה נותן מחצה וזה נותן מחצה, אהן בעל הפרה יהיב נזקיה, 12.5 +25 ואהן בעל הוולד יהיב נזקיה כ לא כלום! מאן דמר משלם חצי נזק מן הפרה, ובעל הוולדות עולה לבעל הפרה רביע, אהן בעל הפרה יהיב נזקיה 50 ואהן אמר, לא לדין בעית?! איידי ליקומיך!! קח את הנבילה..

וכן פרה שנגחה את השור כו'. ר' בון בר כהנא בעא קומי ר' אימי, מפני שהוא ספק. הא אילו וודאי, זה נותן מחצה וזה נותן מחצה. כך אני אומר רגלה של אדם אחד, כולה של אדם אחד, זה נותן מחצה וזה נותן מחצה?! אמר ליה במועד היא מתניתא.

רגלה מכורה לך, מכר חצי חציה. רגלה שנייה מכורה לך, מכר חצייה. אמר ר"ל כל אילין שמעותא דלוי אינון:

הלכה ב משנה הקדר שהכניס קדירותיו לחצר בעל הבית שלא ברשות, שברתן בהמתו של בעל הבית, פטור. ואם הוזקה בהן, בעל הקדרות חייב.

ואם הכניס ברשות, בעל החצר חייב:

גמרא הכניס קדירותיו לחצר בעל הבית שלא ברשות, ובא שור ממקום אחר ושברן, פטור. הוזק בהן, פטור. הדא אמרה: הקרן פטורה בחצר שאינה של שניהן:

הלכה ג משנה הכניס פירותיו לחצר בעל הבית שלא ברשות, אכלתן בהמתו של בעל הבית, פטור. ואם הוזקה בהן, בעל הפירות חייב.

ואם הכניס ברשות, בעל החצר חייב:

גמרא הכניס פירותיו לחצר בעל הבית שלא ברשות, ובא שור ממקום אחר ואכלן, פטור. הוזק בהן, פטור. הדא אמרה שהשן פטורה בחצר שאינה לשניהן:

הלכה ד משנה הכניס שורו לחצר בעל הבית שלא ברשות, נגחו שורו של בעל הבית, או שנשכו כלבו של בעל הבית, פטור. נגח הוא לשורו של בעל הבית, חייב.

נפל לבור והבאיש את מימיו, חייב. היה אביו או בנו לתוכו, משלם את הכופר.

ואם הכניס ברשות, בעל החצר חייב. אים נגח בעה"ב למכניס

רבי אומר: בכולן הני 3 משניות **עד שיקבל בעל הבית לשמור:**

גמרא הכניס שור לחצר בעל הבית ברשות, ובא שור ממקום אחר נגח נגף נשך רבץ בעט, משלם נזק שלם דברי רבי טרפון. וחכמים אומרים: על השן ועל הרגל, חייב. על הנגיחה על הנגיפה ועל הנשיכה ועל הרביצה ועל הבעיטה ועל הדחייה, תם- משלם חצי נזק. מועד- משלם נזק שלם מן העלייה.

רב יהודה בשם שמואל: הלכה כרבי. רב זעירא אמר הלכה כרבי. אמר ר' ירמיה הכל מודין בבית שהוא אומר לו הכנס ואני משמרו. הכל מודין בשדה שאומר לו הכניסהו ושמרהו. מה פליגין? בחצר, ר' אומר: חצר כשדה, וחכמים אומרים: חצר כבית.

תמן תנינן המגדיש בתוך ש ד ה חבירו שלא ברשות...אם הכניס ברשות, בעל השדה חייב [וקשיא..] אמר ר' יצחק: גדישים בשדה, ככלים בבית.

א"ר יוסי בי רבי בון: תיפתר בהיא דאית לה מסגר:

הלכה ה משנה שור שהיה מתכוין לחבירו, והכה את האשה ויצאו ילדיה, פטור מדמי וולדות.

אדם שהיה מתכוין לחבירו והכה את האשה ויצאו ילדיה, משלם דמי וולדות.

כיצד משלם דמי וולדות? שמין את האשה כמה היתה יפה עד שלא ילדה, וכמה היא יפה משילדה. אמר רבן שמעון בן גמליאל: אם כן =אדרבה! **משהאשה יולדה היא משבחת! אלא שמין את הוולדות כמה הן יפין, ונותנין לבעל.**

ואם אין לה בעל, נותנים ליורשיו. היתה שפחה ונשתחררה, או גיורת ונשואה לגר! **פטור**:

גמרא שור שהיה מתכוין לחבירו, הא אם היה מתכוין לאשה חייב?! ולא שנייא היא בין שהוא מתכוין להכות את האשה בין שנתכוין להכות חבירו. שור, לעולם אינו משלם דמי-וולדות! ולמה תנינה הכא? אמר אבא בר רב חנן בגין מתניתין הא דבתרה: אדם שהיה מתכוין לחבירו והכה את האשה ויצאו ילדיה משלם דמי וולדות. אטו סיפא

תני האומר לחבירו שפחה וולדנית אני מוכר לך, בניה משביחין אותה. חייב ליתן גם העוברין רבן שמעון בן גמליאל אומר: קוטיזמי היא זו יכול לומר "זו יצירה שלי!"

כתיב כי ינצו אנשים ונגפו אשה הרה ויצאו ילדיה. אבא יוסי בן חנן אומר ממשמע שנאמר ויצאו ילדיה, איני יודע שהוא הרה, מה ת"ל הרה? מגיד שאין מתחייב עד שיכה במקום עוברה, הא אם הכה על כף ידה או על כף רגלה, פטור. כאשר ישית עליו בעל האשה שומעני אע"פ שאין ההריון שלו? ת"ל הרה, מגיד שאינו משלם אלא לבעל ההריון.

ר' עוקבא שאל, בא על אמו, בא על אחותו, אף הוא בעל הריון הוא? ת"ל בעל את שראוי ליקרות בעל, יצאו אילו שאינן ראוין להיות בעל.

ר' יסא בשם ר' יוחנן: עוברין אין יוצאין בשן ועין. ניחא בעין, בשן?! וכי יש שן לעובר?! א"ר יסא בי ר' בון כיני מתניתין: עוברין אין יוצאין בשן ועין של אימן:

הלכה ו משנה החופר בור ברשות הרבים ונפל לתוכו שור או חמור, ומת, חייב. אחד החופר בור ושיח ומערה חריצים ונעיצין א"כ למה נאמר בור? אלא מה הבור שהוא כדי להמית עד עשרה טפחים, אף כל דבר שהוא כדי להמית, עד עשרה טפחים.

היו פחותין מעשרה טפחים, ונפל לתוכו שור או חמור ומת, פטור. ואם הוזק בו, חייב.

החופר בור ברשות היחיד ופתחו לר"ה, בר"ה ופתחו לרשות היחיד, ברה"י ופתחו לרה"י אחר, חייב:

גמרא כתיב כי יפתח איש בור וכי יכרה איש בור. אחד בור לנזקין ואחד בור למיתה.

א"ר יצחק: אחד בור של מיתה ואחד בור לנזקין שניהן ממקרא אחד נתרבו, וכשהוא בא לבור של מיתה את מר פטור על הכלים, וכשהוא בא לבור של נזקין את מר חייב על הכלים. בור ט' חייב את הכלים

אין לי אלא בשחפר, לקח ירש ניתן לו במתנה מניין? שנאמר או כי יכרה איש בור.

החופר בור ברה"ר ופתחו לרה"י.. יש לו רשות לפתוח בורו לרשות היחיד!! אמר רבי יוסי בי ר' בון תיפתר כר' יוסי בי רבי יהודה דאמר שלשה טפחים שהן סמוכין לרשות הרבים, כרשות הרבים.

ר' מנא בעי, מהו שיעשה את הגובה כעומק? והיכי דמי? אין בהוא דאתי מן עיל מלמעלה חמי ליה! הא קא חזי ליה! אלא בההוא דאתי מן לרע: מלמטה, ונתקל בהגובה

הלכה ז משנה בור של שני שותפין, ועבר עליו הראשון ולא כיסהו, השני ולא כיסהו, השני חייב. כיסהו הראשון ובא השני וגילהו, השני חייב.

כיסהו הראשון, ובא השני ומצאו מגולה ולא כיסהו, השני חייב.

כיסהו כראוי ונפל לתוכו שור או חמור ומת, פטור. לא כיסהו כראוי ונפל לתוכו שור או חמור ומת. חייב.

נפל לפניו מקול הכרייה, חייב. לאחריו מקול הכרייה, פטור.

נפל לתוכו שור וכליו ונשתברו, חמור וכליו ונתקרעו, חייב על הבהמה ופטור על הכלים.

נפל לתוכו שור חרש שוטה וקטן, חייב.

בן או בת עבד או אמה פטור:

גמרא היך אפשר לבור של שני שותפין? אמר רבי ינאי תיפתר שנתנו שניהן אבן האחרונה. ולמה לא פתר לה בחפר זה עשרה וזה עשרה? דו בעי מיפתריניה בבור של עשרה טפחים של שני שותפין:

כיסהו הראשון, ובא השני ומצאו מגולה ולא כיסהו, השני חייב. ר' בא בר ביזנא ר' יסא בשם ר' יוחנן: נותנין לו שהות לכרות ארזים מן הלבנון. אית בה לחומרא, ואית בה לקולא. פעמים שסמוכין ללבנון פעמים שרחוקין ללבנון:

כיסהו כראוי. עד היכן כיסהו? ייבא כיי דתנינן תמן: כדי שתהא עגלה מהלכת טעונה אבנים.

אמר רבי ינאי: לתוכו, אים נפל "לתוך" הבור בין שלפניו בין שלאחריו חייב. חוצה לו, לפניו חייב לאחריו פ ט ו ר דעל כרחין לא הוזק מחמתו

נפל לתוכו שור וכליו ונשתברו, חמור וכליו ונתקרעו, חייב על הבהמה ופטור על הכלים. שמואל אמר: בשהתריפו מחמת אוירו, אבל אם נחבט בקרקעו חייב. דעיקר בור הוא

רבי יוחנן ור"ל תריהון אמרין: אפילו נחבט "הבלא", ופטר בו את הכלים—אבל "חבטא" חייב גם כלים בקרקעו פטור. דרך נפילה פטרה תורה.

ונפל שמה שור או חמור. שור ולא שור בכיליו. חמור ולא חמור בכיליו. שהיה בדין, מה אם בור נזקין שפטור מן המיתה, חייב על הכלים. בור של י"ט שחייב על המיתה, אינו דין שהיא חייב על הכלים! ת"ל ונפל שמה שור או חמור. שור, ולא שור בכליו. חמור, ולא חמור בכליו:

נפל לתוכו שור חרש שוטה וקטן חייב. אמר ר' לעזר כיני מתני': שור והוא חרש. שור והוא שוטה. בן ובת עבד או אמה פטור:

הלכה ח משנה אחד השור ואחד כל הבהמה לנפילת הבור, להפרשת הר סיני, לתשלומי כפל, ולהשיב אבידה, לפריקה, ולחסימה, לכלאים, ולשבת, וכן חיה ועוף כיוצא בהן. אם כן למה נאמר שור או חמור? אלא שדיבר הכתוב בהווה:

גמרא לנפילת הבור- ונפל שמה שור או חמור. להפרשת הר סיני- אם בהמה אם איש לא יחיה. לתשלומי כפל- משור עד חמור. להשב אבידה- השב תשיבם. לפריקה- עזוב תעזוב. לחסימה- לא תחסום שור בדישו. לכלאים- בהמתך לא תרביע כלאים. לשבת- למען ינוח שורך וחמורך:

וכן חיה ועוף כיוצא בהן. שמואל אמר אווז בר עם אווז יישוב, כלאים זה בזה. א"ר יוסי מתני' לא אמרה כן: אלא שור עם שור בר. חמור עם חמור בר, כלאים זה בזה. ריש לקיש אמר משנה שלימה שנה רבי: וכן חיה ו ע ו ף כיוצא בהן. א"ר יוחנן ואנא דאייתיתיה מן דבית לוי: תרנגול עם פיסיוני, תרנגול עם הטווסת, אע"פ שדומין זה לזה כלאים זה בזה:

מסכת בבא קמא פרק ו

הלכה א משנה הכונס צאן לדיר ונעל בפניה כראוי, ויצתה והזיקה, פטור. לא נעל בפניה כראוי ויצאה והזיקה, חייב.

נפרצה בלילה או שפרצוה ליסטים, ויצתה והזיקה, פטור.

הוציאוה ליסטים, הליסטין חייבין:

גמרא ר' לא בשם ר' ינאי במחלוקת הא דסגי ליה בשמירה פחותה—דווקא לר' יודא רבי לעזר אמר דברי הכל הוא. א"ר לא, מסתברא הדא דר' לעזר, שהרי אין כתיב שמירה בגופו אלא בקרן. מאי כדון? ריש לקיש אמר במחלוקת, ר' לעזר אמר דברי הכל היא. ואית דאמרין דר' ליעזר בן יעקב היא דאמר אפילו תם סגי ליה בשמירה פחותה בין כך ובין כך פטור.

נפרצה בלילה..עד כדון בשהיתה גדורה מד' רוחות. היתה גדורה משלש רוחותיו ופרוצה מרוח אחת, ויצאת ממקום הגדורה מהו? תחילתו בפשיעה וסופו באונס נישמעינה מן הדא: נפל כותלו מקול הזועות מקול הרעמים, אם בנאו כצורכו, פטור. ואם לאו ח י י ב. אלמא בנאו באופן שא"י לעמוד ברו"מ---ולבסוף נפל ברוח שא"מ---חייב כלום צריכה לא בשנפלו שם שלשה כתלים בריאים ממנה. [לשון מליצי--והכוונה כמש"כ]

תני ר' יהושע אומר: ארבעה אין חייבין לשלם מן הדין, ואין השמים מוחלין להן עד שישלמו. היודע עדות לחבירו ואינו מעידו אין חייב לשלם מן הדין, ואין השמים מוחלין לו עד שישלם. השוכר עידי שקר וגבה, אין חייב לשלם מן הדין, ואין השמים מוחלין לו עד שישלם. הכובש קמה לפני האור. והפורץ גדר לפני בהמה אין חייב לשלם מן הדין, ואין השמים מוחלין לו עד שישלם:

הוציאוה ליסטין הליסטין חייבין. א"ר הושעיה כשהוציאוה לגוזלה, אבל אם הוציאוה לאבדה, הליסטין פטורין:

הלכה ב משנה הניחה בחמה או שמסרה ביד חרש שוטה וקטן ויצאתה והזיקה, חייב.

מסרה לרועה, נכנס הרועה תחתיו.

נפלה לגינה והזיקה, משלמת מה שנהנית. ירדה כדרכה והזיקה, משלמת מה שהזיקה.

כיצד משלם מה שהזיקה? שמין בית סאה באותה שדה כמה היתה יפה וכמה היא יפה.

ר"ש אומר: אכלה פירות גמורין, משלם פירות גמורין. אם סאה סאה ואם סאתים סאתים:

גמרא תני: רועה שמסר צאנו לרועה, הראשון פטור והשני חייב. רב וריש לקיש תריהון אמרין מכיון שמסרה לבן דעת פטור.= שומר שמסר לשומר-פטור

מסרה לרועה נכנס רועה תחתיו, נפלה לגינה והזיקה משלם מה שנהנית. ירדה כדרכה והזיקה, משלם מה שהזיקה.

רב הונא אמר: בשנחבטה על גבי עשבים, אבל עמדה ורעת אפילו אותו השדה משלם מה שהזיקה. ר' יוסי בי ר' חנינה אמר: אותה השורה פטורה ושורה אחרת, חייבת. ר' יוחנן וריש לקיש תריהון אמרין: אפילו רעת כל השדה פטורה, לעולם אינה חייבת עד שתצא מתוכה לרשות הרבים, ותיכנס מרשות הרבים לשדה אחרת.

אלא, נפלה לגינה, וירדה לתוך גינה אחרת מהו? על דעתיה דר' יוסי בן חנינה דאמר אותה השורה פטורה, וכא חייב. על דעתיה דרבי יוחנן וריש לקיש דאינון אמרין אפילו רעת כל השדה פטור, לעולם אינה חייבת עד שתצא מתוכה לרשות הרבים ומרשות הרבים לשדה אחרת, וכא כן פטור

אלא, נפלה למקום שראויה לירד, כ תחילתו בפשיעה וסופו באונס ירדה למקום שראויה ליפול? למעשה ל א היה אונס! א"ר יוסי בר חנינה היא נפלה למקום שראוייה ליפול, היא נפלה למקום שראוייה לירד. היא ירדה למקום שראוייה לירד, היא ירדה למקום שראוייה ליפול. דא צריכה לדא, ודא צריכה לדא. דא צריכה לדא, שמשלם מה שנהנית. ודא צריכה לדא שמשלם מה שהזיקה. רישא "נפלה" איירי אפילו אים ראוייה לירד, סיפא "ירדה" איירי אפי' בראוייה ליפול

תני: אין שמין בית כור מפני שהוא פוגם. ולא בית קב מפני שמשביח. אלא שמין בית סאה באותה שדה, כמה היתה יפה וכמה היא יפה. א"ר יודה: אימתי? בזמן שאכלה ייחורי תאנים, וקירטמה לולבי גפנים, אבל אם אכלה בוסר, או פגין, שמין לו פירות גמורין. אמר רבי יודן משום ר' עקיבה: אכלה פירות גמורין משלם פירות גמורין. נטיעות, שמין לו בית סאה. רבי שמעון בן יהודה אומר משום ר' עקיבה: תבואה שלא הביאה שליש נידונת כנטיעות.

דבי ר' ינאי אמרין: שמין תרקב בששי' תרקבים. ר"י בי ר' חנינה אומר: שמין קלח בששים קלחים.

חד בר נש גנב חדא כפוני תמרים שאינם גמורים אתא עובדא קמי שמואל אמר ליה: זיל שיימה ליה בריש דיקלא. כפירות יפים א"ר יוסי בי ר' בון כבשה דאהיני הוה:

הלכה ג משנה המגדיש לתוך שדה חבירו שלא ברשות אכלתן בהמתו של בעל השדה, פטור. ואם הוזק בהן, בעל הגדיש חייב. ואם הגדיש ברשות, בעל השדה חייב:

גמרא שייך לעיל 5:4 א"ר יצחק גדישין בשדה ככלים בבית!!א"ר יוסי בי ר' בון תיפתר בההיא דאית ליה מסגר:

הלכה ד משנה השולח את הבעירה ביד חרש שוטה וקטן, פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים. שילחה ביד פיקח, הפיקח חייב.

אחד הביא את האש ואחד הביא את העצים, המביא את העצים חייב. אחד הביא את העצים ואחד הביא את האור, המביא את האור חייב. בא אחר וליבה, המלבה חייב. ליבתו הרוח הרי כולן פטורין:

גמרא חזקיה אמר בשמסר לו גחלת, אבל מסר לו שלהבת, חייב. א"ר יוחנן היא גחלת היא שלהבת.

וקשי' על דעתיה דחזקיה, [וכש"כ לריו"ח] אילו מי שראה גחלתו מגלגלת והולכת, ואין כובה אותו, שמא הוא פטור?! והתנן לקמן הניח חנווני וכו'

אמרי, תיפתר בשמסר לו גחלת הפקר. אי נמי שלהבת הפקר, ולית שמע מינה כלום.

אית תניי תני ליבה, אית תניי תני וניבה. מאן דמר וליבה דכתיב בלבת אש, מאן דמר וניבה והיה בליבי ניב שפתיי היה בלבי כאש בוערת כאש בוערת:

ליבתו הרוח הרי כולן פטורין. תמן אמרין ברוח של אונסין היא מתניתא, אבל ברוח שהעולם מתנהג בו חייב. ר' יוחנן ור"ל תריהון אמרין אפי' רוח שהעולם מתנהג בו פטור, שפעמים בא פעמים לא בא:

הלכה ה משנה השולח את הבעירה ואכלה עצים או אבנים או עפר, חייב. שנאמר כי תצא אש ומצאה קוצים **וגו'.**

עברה גדר שהוא גבוה ארבע אמות, או דרך הרבים, או נהר, פטור:

גמרא מה קוצים מיוחדין שדרכן לידלק כך מנהג בעלי-שדות [לשרוף הקוצים] אף אין לי אלא דברים שדרכן לידלק, ת"ל גדיש. אי מה גדיש מיוחד שתלוש מן הקרקע, אף אין לי אלא דבר שתלוש מן הקרקע, תלמוד לומר קמה. או מה אילו ואילו מיוחדין שדרכן לידלק, [מובן אחר] אף אין לי אלא דבר שדרכו לידלק. ליחכה נירו סיפספה אבניו מניין? תלמוד לומר או השדה.

ויאמר קוצים, קמה, שדה, ואל יאמר גדיש? על דעתיה דרבי יודן ניחא, דאמר משלם כל מה שבתוכו לחייב "טמון" ועל דעתיה דרבנין דאמר אינו משלם אלא גדיש חטים ושעורים, לאי זה דבר נאמר גדיש. ולאי זה דבר נאמר שדה?

עברה גדר שגבוהה ארבע אמות, או דרך הרבים, או נהר, פטור. אמר רב בקודחת זוחלת היא מתניתא, אבל במקטפת קופצת ממקום למקום אפילו כמה חייב. רבי יוחנן אמר במקטפת היא מתניתא, אבל בקודחת פטור:

הלכה ו משנה המדליק בתוך שלו, עד כמה תעבור הדליקה? ר' אלעזר בן עזריה אומר: רואין אותם כאילו היא באמצע בית כור. ר' ליעזר אומר שש עשרה אמה כדרך הרבים. ורבי עקיבה אומר חמשים אמה. ור"ש אומר: שלם ישלם המבעיר את הבעירה הכל לפי המדליק:

גמרא תני: מעשה שעברה דליקה את הירדן, שהיתה קשה.

עד כמה תעבר הדליקה? רבי ליעזר אומר שש עשרה אמה כדרך הרבים, בשעת הרוח שלשים אמה. רבי יהודה אומר שלשים אמה, בשעת הרוח חמשים אמה. רבי עקיבה אומר חמשים אמה, בשעת הרוח מאה אמה. מעשה בערב שקפץ האור יותר משלשה מאות אמה. אימתי בזמן שקפץ, אבל אם היו עצים מצויין לפניו או שהיה מספסף והולך שמוצא חפצים "להיאחז" בהם אפילו עד מיל חייב. עברה נהר או שלולית רחבין שמונה אמות פטור:

הלכה ז משנה המדליק את הגדיש והיו בו כלים, ר' יהודה אומר: ישלם כל מה שבתוכו. וחכמים אומרים: אינו משלם אלא גדיש של חיטין או גדיש של שעורין

היה גדי כפות לו ועבד סמוך לו, ונשרף עמו, חייב. עבד כפות לו וגדי סמוך לו ונשרף עמו, פטור. קלב"מ

ומודין חכמים לרבי יהודה במדליק את הבירה שהוא משלם כל מה שהיה בתוכה, שדרך בני אדם להניח בבתים:

גמרא רבי אבהו בשם ר' יוחנן: מודין חכמים לרבי יודן בכלי גורן, שדרכן להטמין.

מחלפה שיטת רבי יודן. תמן לעניין שכחה הוא אומר פרט להטמון. והכא הוא אמר לרבות הטמון? לית רבי יודן דריש הכא, אלא ונאכל גדיש או הקמה, מאחר שנאמר הקמה, לאי זה דבר נאמר גדיש? שמשלם כל מה שבתוכו.

מחלפה שיטת רבנין תמן אמרין לרבות טמון, וכא אמרין פרט לטמון! ולא כן אמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן מודין חכמים לרבי יודן בכלי גורן שדרכו ליטמן!

מוקי לפלוגתיהו במילתא אוחרי.. אמר ר' הושעיה בשאין עדים, אבל אם יש עדים כל עמא מודו על הדא דרבי יודה.

ותני כן: היה גדיש חטים מחופה שעורין, או גדיש שעורין מחופה בחיטין, נותן לו גדיש שעורים.

כהדא חד בר נש אפקד גבי חבריה חד שק צרור, ואירעו אונס, אהן אמר סיגין הוה מלא, ואהן הוה אמר מטקסין משי הוה מלא, ה"ז נשבע ונוטל.

רבי יוחנן בעא, מהו שיטענו לו דבר שאין ראויין לו? נישמעינה מן הדא: דאריסיה דבר זיזא אפקד גבי חד בר נש ליטרא דהב. אריס של בר זיזא הפקיד אצל ראובן זהב מית בר זיזא, ומית אריסיה דבר זיזא. אתא עובדא קומי ר' ישמעאל בי ר"י אמר מאן הוא דלא ידע דכל מאי דאית לאריסיה דבר זוזא, לבר זיזא אינון. יתייהבון לבנוי דבר זיזא! הוון לבר זיזא בנין רברבין ובנין דקיקין, בנים גדולים ובנים קטנים אמר, יסבון יקחו רברביא פלגא, וכד רבו דקוקיא וכאשר יגדלו הקטנים יסבון פלגא. דמך נפטר רבי ישמעאל בי רבי יוסי, אתא עובדא קומי רבי חייה, אמר, אין מן הדא לית ש"מ כלום, יתייהבון לבנוי דאריסא! א"ל מריה דפיקדונא: כבר יהבית פלגא! א"ל מה שנתתה, ע"פ ב"ד נתתה. ומה שאתה נותן, ע"פ ב"ד אתה נותן!

מהו דיימרון בנוי דאריסיה דבר זיזא לבנוי דבר זיזא יהבין לון מה דנסבתון? תן לנו מה שלקחתם שלא כדין יכלין מימר לון, מה שנעשית על פי בית דין נעשה.

מהו דיימרון דקיקייא לרברבייא, ניפלוג עימכון? יכלין מימר לון מציאה מצאנו. א"ר יצחק לית בין רברביא לדקיקייא אלא כמי שניתן להן מתנה:

הלכה ח משנה גץ שיצא מתחת הפטיש ויצא והזיק, חייב. גמל שהוא טעון פשתן ועובר בר"ה, נכנסה פשתנו לתוך החנות, ודלקה בנרו של חנוני והדליק את הבירה, בעל הגמל חייב. הניח החנווני את נירו מבחוץ, החנווני חייב. רבי יהודה אומר: בנר חנוכה פטור:

גמרא תני רבי יודן בנר חנוכה פטור מפני שהוא רשות. וחכמים אומרין בין כך ובין כך חייב. כגון אילו שהן עושין סוכות בפיתחי חנויותיהם בחג, מפני שהוא רשות ובא אחר והוזק בהן, חייב:

מסכת בבא קמא פרק ז

הלכה א משנה מרובה מידת תשלומי כפל ממידת תשלומי ארבעה וחמשה, שמידת תשלומי כפל נוהגת בדבר שיש בו רוח חיים ובדבר שאין בו רוח חיים, ומידת תשלומי ארבעה וחמשה, אינה נוהגת אלא בשור ושה בלבד. שנאמר כי יגנב איש שור או שה וגו'.

אין הגונב אחר הגנב משלם תשלומי כפל. ולא הטובח ולא המוכר אחר הגנב, משלם תשלומי ארבעה וחמשה:

גמרא מניין תיתי ליה. מאם המצא תמצא וגו'. אין לי אלא שור וחמור ושה. כשהוא אומר חיים לרבות כל בעלי חיים. הגניבה- לרבות את המיטלטלין. ולמה שור וחמור ושה? אם דבר שיש בו הנייה למזבח ניתני שור ושה וכו' צד השווה שנתרבה הכל

תני רבי ישמעאל: יצאו קרקעות שאין מיטלטלין, יצאו עבדים שאין לך בהן אלא תשמיש, יצאו שטרות שאין לך בהן אלא ראייה.

רבי אבהו שאל, למה לא שנינו שמידת תשלומי כפל נוהגת בטוען טענת גנב ובשותפין, מה שאין כן בתשלומי ארבעה וחמשה? דקיימ"ל "חמשה בקר, ולא חצאי-בקר"

תני: וגונב מבית האיש ולא מבית הגנב. וגונב מבית האיש ולא מבית השואל. כל עצמו אין כתיב "איש" אלא בשואל, [וכי ישאל א י ש...] ותימר הכין?!

אין הגונב אחר הגנב... גנב ראובן, ונגנבה ממנו שמעון גנבו מראובן, ותפשו בעלים את השני, ונשבע להן, שמעון כפר בשבועה לבעלים אין תימר מוציאין מן השני, מביא קרבן על השבועה. אין תימר אין מוציאין מן השני, =אין הבעלים יכולים לתבוע ר ק ראובן אינו מביא קרבן שבוע'.

גנב ונגנבה ממנו, ונמלך השני להחזיר, אין תימר יחזיר לבעלים, פעמים שאין מודיעין לגנב. אין תימר יחזיר לגנב, פעמים שאין מודיעים לבעלים. כיצד יעשה? יחזיר לבעלים בפני גנב:

הלכה ב משנה גנב ע"פ שנים, וטבח ומכר על פיהם או ע"פ שנים אחרים, משלם תשלומי ארבעה וחמשה.

גנב ומכר בשבת, גנב ומכר לע"ז, גנב וטבח ומכר ביום הכיפורים, גנב משל אביו וטבח ומכר, ואח"כ מת אביו, משלם תשלומי ארבעה וחמשה.

גנב וטבח ומכר ואח"כ הקדיש, משלם תשלומי ד' וה'. גנב וטבח ומכר לרפואה, ולכלבים,

השוחט ונמצא טריפה, השוחט חולין בעזרה, משלם תשלומי ארבעה וחמשה. ר' שמעון פוטר בשני אילו:

גמרא ולא כן אמר ר' אבהו בשם רבי יוחנן הזיד בחלב ושגג בקרבן לא ידע שחייבין קרבן על חלב—אבל הזיד על אכילתה מתרין בו ולוקה ומביא קרבן?! והא אין אדם לוקה ומשלם? רבי בון בר חייה בשם ר' שמואל בר יצחק: כדי רשעתו. שני דברים מסורין לבית דין את תופש אחד מהן, יצא דבר שמסור לשמים: כגון קרבן ומלקות או כרת וממון =טבח ביו"כ

הלכה ג משנה גנב ע"פ שנים וטבח ומכר על פיהן, ונמצאו זוממין, משלמין לו את הכל. גנב על פי שנים וטבח ומכר על פי שנים אחרים, אילו ואילו נמצאו זוממין, הראשונים משלמים תשלומי כפל, והאחרונים תשלומי ד' וה'. נמצאו האחרונים זוממין, הוא משלם תשלומי כפל, והן משלמין תשלומי ג'.

אחד מן האחרונים זומם, בטלה עדות שנייה. אחד מן הראשונים זומם, בטלה כל העדות. שאם אין גניבה, אין טביחה ואין מכירה:

גמרא אמר רבי זעירא הדא אמרת עד זומם אין נפסל מעצמו, אלא בבי"ד נפסל. כ " מיכן ולהבא הוא נפסל" דאי אמרת למפרע, מעידנא דאסהיד אגניבה, איפסל , ואטביחה לא ליחייב! עיין בבלי פתר לה בבת אחת. דאסהיד אגניבה ואטביחה בחדא זימנא, ואיתזם אתרוויהו

תני כן: א"ר יוסי במה דברים אמורים? דלא בטל אף עדות הגניבה, כשהוזמו רק על הטביחה בשתי עדיות ובשתי התריות, אבל בעדות אחת ובהתרייה אחת דרכן "להתרות" העדים כל עדות שבטלה מקצתה בטלה כולה.

מהו שבטלה מקצתה בטלה כולה?

היו עומדין ומעידין עליו בעשרה בניסן: ש"גנב שור באחד בניסן, טבח ומכר בעשרה בניסן" הוזמו בחמשה עשר בניסן על הטביחה [עמנו הייתם כל יום עשרה---ולא ראיתם שום טביחה] כל עדות שהעידו מעשרה בניסן עד חמשה עשר בניסן למפריעה הרי אילו פסולות. אלמא ל מ פ ר ע הוא נפסל [ולהכי בטל אף עדות הגניבה]

א"ר בא בר ממל תיפתר במעידין עליו בכרך אחד, ולית שמעת מינה לכלום. אין לפשוט מכאן "למפרע הוא נפסל" דדילמא משום ת ו ך כדי דבור הוא!

ותני כן: הן היו ראשונים והן היו האחרונים. כת אחת שהעידה על שלשה שני חזקה הוזמו בראשונה, אין בידו כלום. בשנייה, הרי בידו שנה אחת. שלישית, הרי בידו שתי שנים. והיכי דמי? אם ב"מעידין עליו בכרך אחד ולית שמע מינה כלום"?!! לא אתייא דא אלא על ידי עדות סגיא. ע"כ איירי שהעידו בסוף כל שנה, על השנה ההיא, [ולבסוף כל השנים, הוזמו על שנה X] ואפ"ה אמרי' שאם הוזמו על שנה ראשונה, בטלה הכל, אלמא למפרע הוא נפסל

...הראשונים..והאחרונים עד כדון כשבאו עידי גניבה ועידי טביחה כאחת, באו עידי גניבה ולא קיבלום, ואחר כך באו עידי טביחה, אמר להן: הוו יודעין שכבר באו עידי גניבה ולא קיבלום שלא הכירו השור ועל ידיכם אנו מקבלין אותן, נמצאו עידי טביחה זוממין, משלמין על ידי עידי גניבה.

רבי חזקיה לא מר כן, אלא: עד כדון בשבאו עידי גניבה ועידי טביחה כאחת. באו עידי טביחה ולא קיבלו אותן, ואחר כך באו עידי גניבה אמר להן: הוו יודעין שכבר באו עידי טביחה ולא קיבלנום שמא שלו טבח! ועל ידיכם אנו מקבלין אותן, ונמצאו זוממין, עידי גניבה משלמין על ידי עידי טביחה:

הלכה ד משנה גנב על פי שנים וטבח ומכר על פי עד אחד או ע"פ עצמו, משלם תשלומי כפל, ואינו משלם תשלומי ארבעה וחמשה. גנב וטבח בשבת, גנב וטבח לע"ז, גנב משל אביו, מת אביו ואח"כ טבח ומכר, גנב והקדיש, ואח"כ טבח ומכר, משלם תשלומי כפל ואינו משלם תשלומי ארבעה וחמשה.

רבי שמעון אומר: קדשים שהוא חייב באחריותן משלם תשלומי ארבעה וחמשה, ושאינו חייב באחריותן פטור:

גמרא לא כן א"ר אבהו בשם רבי יוחנן: מזיד בחלב ושוגג בקרבן מתרין בו ולוקה ומביא קרבן! ומשני כדלעיל [דבר שעונשו בידי א ד ם שאני]

. רבי יוסטא בי רבי מתון שאל, הפודה כלכלה מיד הגזבר, מהו שתיטבל למעשרות? מי הוי כמקח שקובע למעשרות מתיב ריש לקיש והתנינן גנב והקדיש ואחר כך טבח ומכר. כמה דאת אמר תמן המקדיש אינו כמוכר לימא "מה-לי מכרו לגבוה, מ"ל מכרו להדיוט" ודכוותה הפודה אינו כלוקח!

כיני מתניתא: רבי שמעון אומר קדשים שאינו חייב באחריותן משלם תשלומי ארבעה וחמשה, ושחייב באחריותן פטור.בבלי עו [כנראה שמהפך הגירסא, כהו"א שם]

מילתיה דר"ש אמרה, הקדש כמוכר, [ודכוותה פודה כלוקח] מ"ט דר"ש? נימא מכירה ש"אינה ראוייה" ל"ש מכירה! ראוי הוא לפדותו ולאוכלו.

א"ר לעזר ראו אותו שוחט שור שחור ביער, &חזקה גנוב הוא. כיון דמיטמר מאינשי, דינו כגנב חש לומר שמא ראוהו רבוץ? והא בעינן משיכה תיפתר כשראהו מושך.

יש בטובח מה שאין במוכר, ויש במוכר שאין בטובח. שהטובח בשבת חייב מיתה/קרבן והמוכר בשבת פטור. המוכר בשבת חייב בתשלומי דו"ה, והטובח בשבת פטור

א"ר ינאי בי רבי ישמעאל מצינו שהמכיר' חייבין עליה בשבת. הגע עצמך באומר לחבירו תלוש מן הקרקע הזה וקנה אותו, המוכר תולש תאינה משדה הלוקח, ולוקח קונה הבהמה לא קנייו?!

א"ר יוסי בי ר' בון תלישה הוא שמחייבת אותו, ולא מכירה!

הלכה ה משנה מכרו חוץ מאחד ממאה שבו, או שהיתה לו בו שותפות, השוחט ונתנבלה בידו, הנוחר, והמעקר, משלם תשלומי כפל ואינו משלם תשלומי ארבעה וחמשה.

גנב ברשות הבעלים, טבח ומכר חוץ מרשותן, או שגנב חוץ מרשותן, וטבח ומכר ברשותן, או שגנב וטבח ומכר חוץ מרשותן, משלם תשלומי ארבעה וחמשה. אבל אם גנב וטבח ומכר ברשותן פטור:

גמרא רבי זעירה בעי, מכרה חציין מהו? מכר חציה לזה וחציה לזה מהו? נישמעינה מן הדא: מכרה חוץ מידה, חוץ מרגלה, חוץ מקרנה, חוץ מגיזתה, אינו משלם תשלומי ארבעה וחמשה. רבי לעזר בי ר' שמעון אומר: חוץ מקרנה משלם תשלומי כפל, חוץ מגיזותיה משלם תשלומי ארבעה וחמשה. רבי אומר: חוץ מדבר שאין הנשמה תלויה בו משלם תשלומי ארבעה וחמשה, חוץ מדבר שהנשמה תלויה בו פטור: ????איך פושט מברייתא בעיית ר"ז

הלכה ו משנה היה מושכו ויוצא, ומת ברשות הבעלים, פטור. הגביהו, או שהוציאו חוץ מרשות הבעלים, ומת, חייב.

נתנו לבכורת בנו, לבעל חובו, לשומר חנם ולשואל לנושא שכר ולשוכר, פטור

גמרא אמר ר' מנא מאן דמר לי הדא מילתא, אנא נסיב ייתיה לבנייה! אוליך כליו אחריו לבית המרחץ מהו פטור? נפטר מחובו? נפטר מגניבה? נתנו לבע"ח ומת קודם שיצא מרשות הבעלים---נפטר מחובו [דשמיה פרעון] או נפטר מגניבה [משיכת בע"ח ברשות הבעלים ל"ש משיכה--ואין כאן קניין גניבה]

הלכה ז משנה אין מגדלין בהמה דקה בארץ ישראל, אבל מגדלין בסורייא ובמדברות שבארץ ישראל.

אין מגדלין תרנגולין בירושלם מפני הקדשים, ולא כהנים בארץ ישראל מפני הטהרות, ולא יגדל ישראל חזרין בכל מקום. ולא יגדל אדם את הכלב אלא אם כן היה קשור בשלשלת.

אין פורסין נשבין ליונים אלא אם כן היה רחוק מן היישוב שלשים ריס:

הלכה ז גמרא אמר ר' בא כגון מהיר שם מקום שהיא ששה עשר מיל על ששה עשר מיל.

תני: אין מגדלין תרנגולין בירושלם מפני הקדשים, ולא כהנים בארץ ישראל מפני הטהרות. ויהא אף בירושלם כן? או ייבא כיי דמר רבי יהושע בן לוי ירושלם הבנויה וגו' עיר שמחברת ישראל זה לזה. אין נפק"מ בין כהן לישראל

כתיב טמאים הם לכם, מה תלמוד לומר וטמאים יהיו לכם? אלא אחד איסור אכילה ואחד איסור הנייה. כל דבר שאיסורו מדבריהן מותר לעשות בו סחורה.

והרי חמור? למלאכתו הוא גדל. והרי גמל? למלאכתו הוא גדל:

לא יגדל אדם את הכלב אלא אם כן קשור בשלשלת.

א"ר יוסי בי ר' חנינה כל המגדל כלב רע בתוך שלו, עליו הכתוב אומר למס כלב בלשון יווני מרעהו חסד מונע מלעשות חסד לעניים שיראים ליקרב אל ביתו וגו':

אין פורשין נשבין ליונים אלא אם כן היה רחוק מן הישוב שלשים ריס. ולהלן את אמר חמשים אמה! אמר רבי יוסי בי רבי בון לרעות מריעה חמשים אמה, אוכלת זרעים משדות אחרות לפרוח פורחת אפילו ארבעת מילין: ואסור לפרוש מצודה שמא ייצוד

מסכת בבא קמא פרק ח

הלכה א משנה החובל בחבירו חייב עליו משום חמשה דברים, בנזק בצער בריפוי בשבת ובבושת.

בנזק כיצד? סימא את עינו, קטע את ידו, שבר את רגלו, רואין אותו כאילו עבד נמכר, כמה היה יפה, וכמה הוא יפה. צער, כוויו בשפוד או במסמר, אפילו על צפורנו מקום שאינו עושה חבורה, אומדים כמה אדם כיוצא בזה רוצה ליטול להיות מצטער כך:

גמרא תני: החובל בחבירו חמשה, נותן לו חמשה. ארבעה נותן לו ארבעה. שלשה נותן לו שלשה. שנים נותן לו שנים. אחד נותן לו אחד. והיכי? הכהו על ידו וקטעה, נותן לו חמשה- נזק צער ריפוי שבת ובושת. הכהו על ידו וצבת, נותן לו ארבעה- צער ריפוי שבת ובושת. הכהו על ראשו וצבת, נותן לו שלשה- צער ריפוי בשת. במקום שאינו נראה, נותן לו שנים- צער ריפוי. בטומוס שבידו- נותן לו אחד בושת.

ר' ירמיה בעי, קטע ידו, וחזר וקטע ידו ממעלן, מהו שיתן לו צער של שעה ראשונה?

כתי' עין תחת עין. שן תחת שן. ובמקום אחר הוא אומר ולא תחוס עיניך. אחד שוגג ואחד מזיד. יאמר שוגג ואל יאמר מזיד, שאילו נאמר שוגג ולא נאמר מזיד, הייתי אומר שוגג- ישלם ממון, מזיד- יקטע את ידו, הוי צורך לומר שוגג וצורך לומר מזיד, שאם היה סומא וסימא את עינו. קיטע וקיטע את ידו. האיך זה מתקיים ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו? מגיד שאינו משלם אלא ממון.

צער- כוייו בשפוד או במסמר אפילו על צפורנו מקום שאינו עושה חבורה. כתיב כוייה תחת כוייה וגו' היכי דמי אם בשפצעו והוציא דמו, כבר כתיב פצע תחת פצע, מה תלמוד לומר כוויה? אלא שאם כויו בשפוד על כף ידו וצבת, על כף רגלו וצבת, או שהטיל עליו שלג או צינים , אומדים כמה אדם כיוצא בזה רוצה ליטול להיות מצטער בכך.

א"ר זעירה חמיי בר נש ואמרין ליה: כמה את בעי למיתן ולא ייאבך אהן צערא.כמה אתה רוצה "ליתן" שלא יבא עליך צער הזה ומה דהוא אמר, יהבין ליה. אמר מר עוקבא כמה אדם רוצה ל י ט ו ל היא מתניתא, ותימר אכן?! אלא חמיי בר נש ואמרין ליה: כמה את בעי מיסב וייאבך אהן צערא, ומה דו אמר יהבין ליה.

תני בן עזאי אומר: נותנין נכאי מזון. מהו נכאי מזון? בקדמיתא הוינא אכל טלופחין וירק, וכדון לית בי מיכל אלא ביעין ותרנגולין.

[א"ר יוסי בר יעקב אהן רומיי כד מיבאש חייל רומי כשחלה, אינו יוצא למלחמה עד שיאכל כל מה שחסר בימי החולי לא נפיק לקרבא, עד דייכול מה דחסר יומין ביומין]

הלכה ב משנה ריפוי- הכהו חייב לרפותו. עלו בו צמחים, אם מחמת המכה, חייב. ושלא מחמת המכה כגון שעבר על דברי רופא, **פטור. חייתה ונסתרה, חיית' ונסתרה, חייב לרפותו. חייתה כל צורכה, אינו חייב לרפותו:**

גמרא רבי ירמיה בעי, עלו בו צמחין ס ב י ב ו ת המכה, ונסתרה המכה, מהו? מן מה דתני: ורפא ירפא, יכול שאם עבר על דבר רופא והעלה מכתו גרגותני חייב לרפאותו? ת"ל רק. ותניי חורין: ורפא ירפא שאם עלו בו צמחים מחמת המכה, ונסתרה המכה, חייב לרפותו. לא ידענא איך פושט?

תני ר' יוסי בי ר' יודן אומר: עלו בו צמחים מחמת המכה ונסתרה המכה, חייב לרפותו

הלכה ג משנה שבת- רואין אותו כאילו שומר קישואין, שכבר נתן לו דמי ידו ודמי רגלו.

בושת- הכל לפי המבייש והמתבייש. המבייש את הערום המבייש את הסומא המבייש את הישן, חייב. וישן שבייש פטור. נפל מן הגג והזיק ובייש, חייב על הנזק ופטור על הבושת. שנאמר ושלחה ידה והחזיקה במבושיו, אינו חייב על הבושת עד שיהא מתכוין:

גמרא הכא את מר רואין אותו כאילו שומר קישואין והכא את מר היה עושה מנה ביום נותן לו מנה. סלע נותן לו סלע! א"ר יצחק תרין שבתין אינון, הכהו על ידו וקטעה אין רואין אותו כאילו עושה מנה ביום, אלא רואין אותו כאילו חיגר יושב ושומר קישואין, שכבר נתן לו דמי ידו ודמי רגלו. אבל אם כוויו על כף ידו וצבת, על כף ראשו וצבה, רואין אם היה עושה מנה ביום נותן לו מנה, סלע נותן לו סלע

תני: ושלחה ידה, ולא אשת שליח ב"ד. תניי חורין תני: ושלחה ידה לרבות אשת שליח ב"ד. מאן דמר ושלחה ידה ולא אשת שליח ב"ד, בשהכהו ברשות, מאן דמר לרבות אשת שליח ב"ד בשהכהו שלא ברשות.

תני לא אשת שני משום דאשה הראשונה נעשית רודפת [כי ס"ל שיש פיקו"ן בהחזיקה במבושיו] ומותרת השנייה לעשות הכל

הלכה ד משנה זה חומר באדם מבשור: שאדם משלם את הנזק צער רפוי שבת ובשת ומשלם דמי ולדות, ושור אינו משלם אלא נזק ופטור מדמי וולדות.

המכה אביו ואמו ולא עשה בהן חבורה, החובל בחבירו ביה"כ חייב בכולן. החובל בעבד עברי חייב בכולן, חוץ מן השבת בזמן שהוא שלו. החובל בעבד כנעני של אחרים חייב בכולן. רבי יהודה אומר: אין לעבדים בושת:

גמרא תני: והעדים שאמרו מעידין אנו על פלוני שסימא שתי עיניו כאחת. שהפיל שתי שיניו כאחת. אינו נותן לו כלום. זו אחר זו, יוצא לחירות בראשונה. ונותן לו דמי שנייה.

ר' אבהו בשם ר' יוחנן: זאת אומרת שמין לעבדים בושת.

ר' לא בשם רבי יוחנן: המקדיש מעשה ידי עצמו, כולן קידש. וא"י להוציא כדי מזונותיו וחזר ותנא: המקדיש מעשה ידי עבדו יוציא לו מהן פרנסתו והשאר הקדש. הכא את אמר השאר הקדש והכא את מר כולו קדש? א"ר אחא מצויים ישראל לפרנס בני חורין יותר מעבדים. לא כן אמר ר' יוחנן הקוטע ידי עבד חבירו רבו נוטל נזקו צערו ריפיו שבתו בושתו והלה יתפרנס מן הצדקה?! אלמא מצויים לפרנס גם עבדים! אמר ר' אחא מצויין ישראל לפרנס עבדים קוטעין יותר מן השלימין.

והא ר' יוחנן אכול קופד, בשר ויהיב לעבדיה. שתי חמר, ויהיב לעבדיה, שתה יין ונתן גם לעבדו וקרי אנפשיה הלא בבטן עושני עשהו. אמרי, תמן במידת הדין, ברם הכא במידת רחמים: ריו"ח עשה לפנים משורת הדין

הלכה ה משנה חרש שוטה וקטן פגיעתן רעה. החובל בהן חייב, והן שחבלו באחרים פטורין

העבד והאשה פגיעתן רעה. החובל בהן חייב, והן שחבלו באחרים פטורין, אבל משלמין לאחר זמן. נתגרשה האשה ונשתחרר העבד, חייבין לשלם

המכה אביו ואמו ועשה בהן חבור' והחובל בחבירו בשבת פטור מכולן. מפני שהוא נידון בנפשו

והחובל בעבד כנעני שלו, פטור מכולן:

גמרא תוספתא מכות עדים שאמרו מעידין אנו באיש פלוני שסימא את עין עבדו ואח"כ הפיל את שינו שכן הרב אומר. ואח"כ נמצאו זוממין. משלמין לעבד

הפיל את שינו ואח"כ סימא את עינו שכן העבדים אומרים. ונמצאו זוממין משלמין לרב

סימא שתיהן כאחת והפיל שינו כאחת ובאו אחרים ואמרו לא כי אלא שתיהן זו אחר זו ונמצאו זוממין משלמין לעבד

סימא שתיהן זו אחר זו והפיל שתיהן זו אחר זו ובאו אחרים ואמרו לא כי אלא שתיהן כא' ונמצאו זוממין משלמין דמי עבד הסומא לרב

סימא את עין עבדו והרי הוא תחתיו ומשמשו ונמצאו זוממין משלמין דמי עבד לרב. עד כאן תוספתא

תני והעדים שאמרו: מעידים אנו על פלוני שסימא עין עבדו והפיל שינו שכן הרב אומר,[1] ונמצאו זוממין משלמין לעבד וכו'.

מן אהן עביד מימר כן?[2] אמר ר' נסה וינון סהדין דמרון כן[3] מעידין אנו על פלוני שנכנס תחת ידו שלם ויצא חבול בשתים, יוצא לחירות בראשונה. ונותן לו דמי שנייה: יש עדים שנעשו שני הדברים. ונחלקו רב ועבד מה נעשה ראשונה. ונמצאו עדי שרצו להפסיד לרב/עבד זוממין משלמין לרב/עבד

הלכה ו משנה התוקע לחבירו נותן לו סלע. ר' יהודה אומר משום ר' יוסי הגלילי: מנה. סטרו, נותן לו מאתים זוז. לאחר ידו, נותן לו ארבע מאות זוז. צרם באזנו, תלש בשערו, רקק והגיע בו הרוק, העביר טליתו ממנו, ופרע ראשה של אשה, נותן ארבע מאות זוז. והכל לפי כבודו.

אמר רבי עקיבה: אפילו עני שבישראל רואין אותן כאילו הן בני חורין שירדו מנכסיהן, שהן בני אברהם יצחק ויעקב.

מעשה באחד שפרע ראשה של אשה ובאת לפני רבי עקיבה וחייבו ליתן לה ארבע מאות זוז. אמר לו רבי תן לי זמן! ונתן לו. שימרה עומדת על פתח חצירה, שיבר את הפך בפניה ובו כאיסר שמן, גילת את ראשה והיתה מטפחת ומנחת על ראשה, והעמיד לה עדים. ובא לפני רבי עקיבה ואמר לו: רבי לזו אני נותן ארבע מאות זוז?! אמר לו: לא אמרת כלום! שהחובל בעצמו אע"פ שאינו רשאי, פטור. ואחרים שחבלו בו, חייבין. הקוצץ את נטיעתו, אע"פ שאינו רשאי, פטור. אחרים שקצצו נטיעותיו, חייבין:

גמרא תני רב קרני: לבעיטה [4] אחת, לרכובה[5] שלשה, לסקלונקית[6] חמש עשרה.

חד אמר בשם ריש לקיש המבייש את הזקן נותן לו דמי בושתו משלם.

חד בר נש איקפד[7] לרבי יודה בר חנינה, אתא עובדא קומי ריש לקיש וקנסיה ליטרא דדהב.

---

[1] זה "טובה" להרב, שאינו חייב רק "דמי-שן" לעבד

[2] ? למה ליה לרב לומר כן

[3] ואינון דאמרין כן:

[4] בועט ברגליו

[5] דוחף בברכיו

[6] למכה באוכף החמור

[7] ציער

רקק והגיע בו הרוק. עד היכן הגיע בו הרוק עד גופו, עד כליו.[8] אבל רקק ולא הגיע בו הרוק, פטור. א"ר יוסי הדא אמרה המבייש את חבירו בדברים פטור.

תני רבי אבהו קומי רבי יוחנן: הרגתה שורי. קצצתה נטיעותי והלה אומר איני יודע, חייב. אמר ליה הן תניתה אילין לא מקרילות לא מקבילות.[9] אמר ליה אנא הוא דטעית, ואינון דמרין כן: מעידין[10] אנו איש פלוני שהרג שור פלוני והלה כלומר ה נ י ז ק לא ידע מזה אומר איני יודע, חייב:

הלכה ז משנה אע"פ שהוא נותן לו, אינו נמחל לו עד שיבקש ממנו, שנאמר: ועתה השב אשת האיש כי נביא הוא. ומניין שלא יהא המוחל אכזרי? שנאמר ויתפלל אברהם אל האלהים וגו':

גמרא תני ר' יודה אומר משום רבן גמליאל: הרי הוא אומר ונתן לך רחמים וגו'. סימן זה יהא בידך: כל זמן שאת רחמן, המקום מרחם עליך. אינך מרחם, אין המקום מרחם לך. רב אמר אדם שסרח לחבירו וביקש ממנו ולא קיבלו, יעשה שורת בני אדם ויפייסנו דכתיב ישור על אנשים וגו'. ואם עשה כן, מה כתיב תמן? פדה נפשו מעבור בשחת וגו'. א"ר ייסה הדא דתימר שלא הוציא לו שם רע. אבל הוציא לו שם רע אין לו מחילה עולמית:

הלכה ח משנה האומר סמא את עיני, קטע את ידי, שבר את רגלי חייב. על מנת לפטור, חייב.

קרע את כסותי, שבר את כדי, חייב. על מנת לפטור, פטור.

עשה כן לאיש פלוני על מנת לפטור, חייב. בין בגופו בין בממונו:

גמרא האומר סמא עיני שמזיקתני, קטע ידי שמזיקתני, פטור.

אמר רבי לעזר בהן שהוא כלאו מתניתא[11] אבל בהן שהוא כהין פטור. אים ברור שמחל, מחל מילתיה דר' לעזר משום אין אדם מוחל על ראשי איבריו.

ריש לקיש אמר בהין שהוא כהין הוא מתניתא, אבל בהן שהוא כלאו אוף בסיפא חייב . מילתיה דריש לקיש אמר משום פגם משפחה ואפ"ה ברישא חייב (משום קרובים)

על דעתיה דר"ל שמין לקרובין בושת.

---

[8] בגדיו

[9] מי שנה זאת, לא בעלי- מקרא, לא בעלי-קבלה! וודאי שפטור!

[10] עדים מחייבין אותו

[11] רישא ,אים אמר בלשון "הן" שאפשר להתפרש כלאוו

תני ישראל שאנסוהו עכו"ם ונטלו ממנו ממון חבירו בפניו, פטור. נטל ונתן להם, חייב. אמר ר' יוסי: הדא דתימר בשאמר לו[12] ממון סתם, אבל ממון פלוני, אפילו נטל ונתן ביד פטור:

[12] האנסים

מסכת בבא קמא פרק ט

הלכה א משנה הגוזל עצים ועשאן כלים, צמר ועשאו בגדים, משלם כשעת הגזילה.

גזל פרה מעוברת וילדה, ורחל טעונה וגזזה, משלם דמי פרה מעוברת לילד, ודמי רחל טעונה להיגזז.

גזל פרה ועיברה אצלו וילדה, ורחל ונטענה עמו וגזזה, משלם כשעת הגזילה.

זה הכלל: כל הגזלנין משלמין כשעת הגזילה:

גמרא הכא בתוספתא כאן את מר ליבון כשינוי, והכא בראשית הגז את מר אין ליבון כשינוי! הן דתימר ליבון כשינוי, בשעשאו צופים מנופץ והן דתימר אין ליבון כשינוי, בשהניחו כמות שהוא. מצינו ליבון בלא צופים, שמא יש צופים בלא ליבון?! כ ליתני "עשאן צופים, ואנא ידענא דליבנו!"

תירוץ חדש אמר ר' יודן קל הוא שהיקלו בגזלן שישלם כשעת הגזילה. גזל שלח עור וליבנו, אית לך מימר בשעשאו צופים?! עוד קל הוא שהיקל בגזלן שיהא משלם כשעת הגזילה. גזל מריש ובנאו בבירה בית שמאי אומרים יקעקע כל הבירה כולה ויתנינו לו. ובית הלל אומר יתן לו דמיו מפני תקנת שבים.

ירד לחרבה ובנייה שלא ברשות, שמין לו וידו על התחתונה. בנייה ברשות, שמין לו וידו על העליונה. ביקש ליטול אבניו ועציו אין שומעין לו. ר' יעקב בר אחא בשם ר' יהושע בן לוי משום יישוב ארץ ישראל. רב נחמן בר יצחק שאל, אילו מי שנכנס לחורבתו של חבירו ופירק חבילתו לשעה וביקש ליטלו שמא אין שומעין לו?! כיון דשמע דמר רבי יעקב בר אחא משום יישוב ארץ ישראל אמר הא אמירה!

אלא, בנה במקום שאין ראוי לבנות, ונטע במקום שאינו ראוי ליטע. רב אמר שמין לו, אלא שמערימין עליו ליכנס לשם בימות החמה ובימות הגשמים כדיי שיהנה וישלם! אמר לו שמואל הא תניתה שמין לו וידו לתחתונה!

א"ר זירא הדא אמרה גזל פרה מעוברת וילדה, משלם דמי... גזל שמינה והכחישה, מחזיר לו את השומן. אמר רב חסדא הדא אמרה גזל פרה ועיברה אצלו... גזל כחושה והשמינה מחזירה בעינה. מפני שעיברה אצלו וילדה דווקא ילדה. הא נשארה מעוברת, חייב להחזירה בעינה משלם כשעת הגזילה.

הלכה ב משנה גזל בהמה והזקינה, עבדים והזקינו, משלם כשעת הגזילה.

רבי מאיר אומר: יאמר לו בעבדים הרי שלך לפניך:

גמרא רב הונא אמר בשגזל עגל ונעשה שור, אבל גזל שור והזקין אומר לו הרי שלך לפניך. שמואל אמר אפילו גזל שור והזקין משלם כשעת הגזילה דמיקרי שינוי

תני רב קרנא: ואפילו גנב עגל ונעשה שור, וטבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה. ול"א דקנהו בשנוי

אמר אבוי דשמואל בר אמי בשם רב יהודה הלכה כרבי מאיר:

הלכה ג משנה גזל מטבע ונסדק, פירות והרקיבו, יין והחמיץ, משלם כשעת הגזילה.

מטבע ונפסל, תרומה ונטמאת, חמץ ועבר עליו הפסח, בהמה ונעבדה בה עבירה, או שנפסלה מעל גבי המזבח, או שהיתה יוצאה ליסקל, אומר הרי שלך לפניך:

גמרא מאן תניתה? ר' יעקב. דתני זה הכלל שהיה ר' יעקב אומר: כל גזילה שהיא קיימת בעיניה ולא נישתנית מברייתה אומר לו הרי שלך לפניך.אע"פ שנפחת הרבה מדמיו והגנב לעולם משלם כשעת הגניבה: בגנב החמירו

גזל מטבע ונסדק... רב הונא אמר בשפסלתו מלכות, שמואל אמר בשנסדק ודאי.

רב הונא אמר בשפסלתו מלכות אבל פסלתו מדינה אומר לו הרי שלך לפניך. שמואל אמר אפילו פסלתו מלכות אומר לו הרי שלך לפניך.

רבי יודה בן פזי בשם ר' יוסי בר חנינה: והן שהרקיבו מן הכנימה, אבל אם הרקיבו מתולעת, כבריאין הן.

רבי יודן לא נחית לבית וועדא, קם עם רבי מנא א"ל מה חידות הוה לכון בבי מדרשא יומא דין? א"ל מילה פלן. היזק שאינו ניכר, ל"ש היזק א"ל ולאו מתניתא היא! תרומה ונטמאת. אמר ליה תיפתר בשניטמאת מאליה ולית שמע מינה כלום.

חילפיי אמר נשבע לו קודם הפסח, אחר הפסח משלם לו חמץ יפה. א"ר מנא אזלית לקיסרין ואשכחית לר' חזקיה דדריש לה משום דר' יעקב בר אחא אין אית בר נש פליג על

חילפיי שאין משלם חמץ יפה?! הכל מודין בחמץ, שמשל' חמץ יפה!כיון דנשבע, צריך לעשות השבה מעלייא

הלכה ד משנה נתן לאומנין לתקן, וקילקלו, חייבין לשלם. נתן לחרש שידה תיבה ומגדל לתקן, וקילקל, חייב לשלם.

הבנאי שקיבל עליו את הכותל לסותרו, ושיבר את האבנים או שהזיק חייב לשלם. היה סותר מצד זה ונפל מצד אחר, פטור. ואם מחמת המכה חייב:

גמרא רב הונא אמר: והוא שקבע בו מסמר האחרון כדי לזכות לבעליו דאל"ה פטור [משום דאומן קונה בשבח כלי]

הלכה ה משנה נתן צמר לצבע והקדיחה היורה, נותן לו דמי צמרו.

צבעו כאור, אם השבח יתר על ההוצאה, נותן לו את היציאה, ואם היציאה יתרה על השבח, נותן לו את השבח.

לצבוע לו אדום וצבעו שחור, שחור וצבעו אדום, ר"מ אומר: נותן לו דמי צמרו.

רבי יהודה אומר: אם השבח יתר על היציאה, נותן לו את היציאה. ואם היציאה יתירה על השבח, נותן לו את השבח:

גמרא רב הונא אמר, שהקדיחו סממנין שהשתמש בסממנין רעים אבל הקדיחה יורה אומר לו הרי שלך לפניך. שמואל אמר אפילו הקדיחו יורה, נותן דמי צמרו

מהו "אם השבח יותר על ההוצאה נותן לו ההוצאה"? בר נש דיהב לחבריה חמשה מיני חמש מעות עמר, וחמשה מיני סממנין, ועשרה מנוי ו10 מעות הוא שכר פעולתו אגריה. א"ל ציבעיה סומק וצבעו אוכם. א"ל אילו צבעתיה סומק, הוה טב עשרים וחמשה מנוי. וכדו דצבעתיה אוכם, לית הוא טב אלא עשרין מנוי! את אובדת דידך אנא לא אובד דידי. אני לא אפסיד את רווחי אשר מעותד לי--אילו צייתתי לי---דהיינו 5-- נמצא משלם לו רק 5, כדיי שיישאר בידו ריווח של 5 [אבל לעולם אין הפועל מוציא מכיסו כלום---כלומר לכל היותר הוא מפסיד שכרו. דוגמה: אם היה צובעו אדום היה שווה 40---נמצא בעל הבית היה יכול להרוויח 20, ועכשיו אין בעה"ב יכול למכרו רק בשביל 20---לא אמרינן ש י ת ן הפועל מכיסו 10 וממילא הרוויח בעה"ב 20. [דוגמה זה נקרא שבח יתר על היציאה . שבח =כמה היה יכול להרוויח ---20------ יציאה=שכר הפועל אינו רק 10] כל זה פירש בספר שערי תורת ארץ ישראל---יהא זכרו ברוך

אמר רבי יונה ותשמע מינה. בר נש דיהב לחבריה שמנה דינרין דזבין ליה חיטין מטיבריה וזבן ליה מציפורי. א"ל אילו זבנת לי מטיבריא הוון עשרין וחמשה מודי מין מדה. כדון דזבנת מציפורי ליתנון אלא עשרין מודיי. את אובדת דידך, אנא לא אובד דידי.

תני: הנותן מעות לחבירו ליקח לו חטים ולקח לו שעורים, אם פחתו פחתו לו, ואם הותירו הותירו לו . מ"ט דר"מ? שלא נתכוון מוכר לזכות אלא ללוקח דס"ל שינוי קונה וזכה השליח

ותני חורין =ר' יודא אם פחתו פחתו לו כיון שעיוות, עליו ההפסד, ואם הותירו הותירו לשניהן. מאי טעמא דר' יודן? למה הותירו לשניהן? נימא רק לשליח? שלא נתכוין המוכר לזכות אלא לבעל המעות. ומן הדין הו"ל לבעל המעות ליטול הכל ולמה חולק עמו? אמר, הואיל ובאת לו הנייה מתחת ידו, אף הוא חולק עמו. מכיון שנהנה בעה"ב משינוי השליח, חייב לחלוק עם השליח

מעתה לר"מ קמקשה. כיון דאמרת דלעולם דעת המוכר לזכות להעומד לפניו אפילו אמר לו ליקח לו חטים ולקח לו חטים? אמר ריו"ח בשעה שאמר לו ליקח לו חטים ולקח לו חטים, לא נתכוין המוכר לזכות אלא לבעל המעות. ובשעה שאמר לו ליקח חטים ולקח לו שעורים, לא נתכוין המוכר לזכות אלא ללוקח. וקיסמה בידיה?! א"ר נסא בשעה ש ק י י ם שליחותו, לא נתכוון המוכר לזכות אלא לבעל המעות. ל א קיים שליחותו, נתכוון לזכות ללוקח.

לישנא אחרינא: לעולם ר' יודא נמי ס"ל דקנהו השליח--אך חייב ליתן לבה"ב מחצה לפי שאסור ליהנות ולמה חולק עמו? שאסור ליהנות מחבירו

##

התיב ר' שמואל בר בא קומי רבי יוחנן, והתנינן אחד המקדיש נכסיו, ואחד המעריך עצמו אין לו בכסות אשתו ובניו ולא בכלים שצבע לשמן. וכי מי הודיע.... אמר לו?: לא עלת על דעתו להקדיש כסות אשתו ובניו

והתנינן אחד המעריך עצמו..... כיון שאמר ערכי עלי לא קבע לעצמו ב' סלע?! כאומר ערכי עלי על מנת שלא לסדר מה שעל אשתי ובני. ר' נסא בשם ר' בון בר חייה האומר ערכי עלי על מנת שלא לסדר מחפץ פלוני אין מסדרין לו מאותו החפץ. רב הושעיה בשם שמואל בר אבא זאת אומרת שאין שמין ערכין מן המטלטלין דבר תורה אלא מדבריהן: להכי מקילין בו כ"כ דמהני תנאי

הלכה ו משנה הגוזל את חבירו שוה פרוטה ונשבע לו, יוליכנו אחריו אפילו למדי. לא יתן לא לבנו ולא לשלוחו אבל נותן הוא לשליח בית דין, ואם מת הנגזל **יחזיר ליורשיו.**

נתן לו את הקרן ולא נתן לו את החומש, מחל לו את הקרן ולא מחל לו את החומש, מחל לו על זה ועל זה חוץ מפחות שוה פרוטה בקרן, אינו צריך לילך אחריו.

נתן לו את החומש ולא נתן לו את הקרן, מחל לו על החומש ולא מחל לו על הקרן, מחל לו על זה ועל זה חוץ משוה פרוטה בקרן, ה"ז צריך לילך אחריו.

נתן לו את הקרן ונשבע לו על החומש, הרי זה משלם חומש על חומש, עד שיתמעט הקרן כ ה"חומש" שעליו נשבע **משוה פרוטה. וכן בפקדון או בתשומת יד או בגזל או עשק את עמיתו או מצא אבידה וכחש בה ונשבע על שקר, הרי זה משלם קרן וחומש ואשם:**

גמרא כיני מתניתא: עד שיתמעט חומש האחרון פחות משוה פרוטה.

אמר ר' יונתן בשבועתו על החומש, נעשה חומש קרן.

הלכה ז משנה איכן פקדוני? א"ל אבד! משביעך אני, ואמר אמן, והעדים מעידין אותו שאכלו, משלם את הקרן. הודה מעצמו, משלם קרן וחומש ואשם.

איכן פקדוני? אמר לו נגנב! משביעך אני, ואמר אמן, והעדים מעידין אותו שגנבו, משלם תשלומי כפל. הודה מעצמו, משלם קרן וחומש ואשם.

הגוזל את אביו ונשבע לו ומת, הרי זה משלם קרן וחומש לבניו או לאחיו. דעכ"פ מחוייב "להוציא גזילה מתחת ידו" **אם אינו רוצה או שאין לו, לווה, ובעלי החוב באין ונפרעין:**

גמרא משלם לבניו.. לא אתיא אלא בשהודה, ובשעת הקרבן

תני: אין מקבלין פקדון מנשים ועבדים וקטנים. קיבל מאשה, יחזיר לה. מתה, יחזיר לבעלה. מעבד, יחזיר לו, ואם מת יחזיר לרבו. מקטן, עושה בהן סגולה. מת, יחזיר לאביו. וכולן שאמרו בשעת מיתה יינתנו לפלוני שהן שלו, יעשה פירוש כפירושו. ר' זביד' בשם ר' בא בר ממל ובלבד בעדים שאמרה כן לפני עדים

כהדא איתת דר' בא בר חנא מי דמכא כאשר מתה אמרה אהן קידושא נזם או earring דברתי, והוא אמר לית הוא אלא דידי, אתא עובדא קומי רב, אמר אין אדם מצוי לשקר בשעת מיתה:

הלכה ח משנה האומר לבנו: קונם שאתה נהנה לי. אם מת, יירשנו. בחיי ובמותי, אם מת, לא יירשנו. ויתן לבניו או לאחיו.

ואם אין לו , לווה, ובעלי החוב באין ונפרעין:

גמרא א"ר ירמיה חמי היך תנינן הכא, האומ' לבנו קונם שאת נהנה לי, אם מת יירשנו. בחיי ובמותי, אם מת לא יירשנו. והתני: בחיי, אם מת יירשנו. במותי, אם מת יירשנו. בחיי ובמותי, אם מת לא יירשנו. מה בין אהן דמר חדא חדא, להן דמר תרתי תרתי? נשאר בקושיא

רב ירמיה ור' יוסי בן חנינה תריהון אמרין: קונם הניית נכסיי אילו עליך , כיון שאמר "אילו" אסרן עליו בין בחיים בין לאחר מיתה:

אמר ר' יוסי תנינן בנדרים מה דלא תנינן בנזיקין =ב"ק קונם לבית "זה" שאיני נכנס, כיון שאמר לבית זה, אסרו עליו בין בחיים בין לאחר מיתה.

הלכה ט משנה הגוזל את הגר ונשבע לו, ומת, ה"ז משלם קרן וחומש לכהנים, ואשם למזבח. שנאמר ואם אין לאיש גואל להשיב האשם וגו'.

היה מעלה את הכסף ואת האשם ומת הגזלן מת בדרך **, הכסף יינתן לבניו, והאשם ירעה עד שיסתאב, וימכר, ויפלו דמיו לנדבה. נתן את הכסף לאנשי משמר, ומת, אין היורשין יכולין להוציא מידן, שנאמר אשר יתן לכהן לו יהיה:**

לשון תוספתא דרש רבי יוסי הגלילי , במה הכתוב מדבר? בגוזל את הגר ונשבע לו, ומת. שמשלם קרן וחומש לכהנים, ואשם למזבח. שנאמר ואם אין לאיש גואל וגו' אין לך אדם בישראל שאין לו גואל! אלא זה הגר.

גזל את הגר ושמע שמת, והיה עולה לירושלים ומעותיו ואשמו בידו. ומצאו גזלן מצא הגר והוא עדיין חי וזקפו עליו במלוה. הביא את אשמו, ואח"כ מת הגר, יצא. לא הספיק להביא את אשמו עד שמת הגר הרי זה צריך להביא אשם, והמעות זכה בהן. מכיון שזקפן במלווה חשיב כאילו כבר

פרע לגר המעות וחזר הגר והחזירן לו וחכמים אומרים לא עשה כלום עד שיתנם לו ויחזור ליטלם ממנו. "זקיפה" ל"מ

אופן אחר מתי פטור אדם מתשלומין דרש ר' עקיבה כשבא מזפרן, בגזל את הגר ונשבע לו ומת הגר והיה עולה לירושלים ומעותיו ואשמו בידו, ומת הגזלן בדרך, הכסף ינתן לבניו בני הגזלן ואשם ירעה עד שיסתאב וימכר ויפלו דמיו לנדבה שנא' (במדבר ה) מלבד איל הכפורים אשר יכפר בו עליו מי שצריך כפרה יצא זה שאין צריך כפרה. נתן את הכסף לאנשי משמר, ומת, אין היורשין יכולין להוציא מידם שנא' (שם) איש אשר יתן לכהן לו יהיה. ע"כ תוספתא

גמרא חילפיי ור' יוסי בר חנינה אמר דרבי עקיבא היא [משנתינו מביא גוונא דרע"ק]

דברי חכמים? ריש לקיש אמר: תושב אשמה חייב להשיב הגזילה מכל מקום:

הלכה י משנה נתן את הכסף ליהויריב, ואשם לידעיה יצא. אשם ליהויריב וכסף לידעיה, אם קיים האשם, יקריבוהו בני ידעיה. ואם לאו, יחזיר ויביא אשם אחר. שהמביא גזלו עד שלא הביא אשמו יצא, אשמו עד שלא הביא גזילו לא יצא.

נתן את הקרן ולא נתן את החומש, אין חומש מעכב:

גמרא בראשית=יהויריב. נח=ידעי' [לשון תוספתא מוגהת]

נתן האשם ליהויריב, וכסף לידעיה, יחזיר הכסף אחר האשם, דברי רבי יהודה. וחכ"א אשם אחר הכסף

אמר רבי: לדברי רבי יהודה [מפרש דבריו דקיימ"ל כוותיה], אים הקריבו בני יהויריב את האשם, לא נתכפר לו, עד שיביא אשם אחר ויתן לבני ידעי'. ואם קיים אשם, יחזיר הכסף מבני ידעיה אצל בני יהויריב, ויקריבו בני יהויריב את האשם, ויתכפר לו.

עבר משמרו של יהויריב, יחזיר האשם מבני יהויריב אצל בני ידעיה, ויקריבו בני ידעיה את האשם, ויתכפר לו.

ר' חזקיה אמר בשתי שבתות פליגן, רבי יוסי אמר בשבת אחת.

מאן דמר בשתי שבתות: נתן את האשם ליהויריב, במשמר יהויריב. וכסף לידעיה, במשמר ידעיה. הא נתן כסף לידעיה במשמר יויריב--לכו"ע מ ו צ י א י ן מן ידעיה זאת אומרת אנשי משמר שזכו בקרבן =כספן שלא בשבתן, מוציאין אותן מידן.

מאן דמר בשבת אחת פליגין: נתן אשם ליויריב במשמר יויריב, נתן את הכסף לידעי' במשמר יויריב

זאת אומרת אנשי משמר שזכו בקרבן שלא בשבתן, אין מוציאין אותו מידן. לרבנן עכ"פ

סיפא דתוספתא ואם עיבר משמר בני יהויריב. כיני מתני': ואם היה שעיבר לאחר ימים זכו בני יהויריב את האשם אף כשניתן להם האשם במשמרתן, אבל "שהו" מלהקריבן, ו"עבר זמנם"—יחזירוהו ליויריב לא נתכפר להן אלא יקריבו בני יהויריב את האשם ויתכפר להן. זאת אומרת אנשי משמר שזכו בקרבן בשבתן, נתעצלו ולא הקריבוהו מוציאין אותן מידו: ## קשה לעמוד על הסוגיא. ותוכנה לשיטת ר' יסא: [יויריב=רב. ידעיה=דע]

1) נתן אשם לרב וכסף לדע--הכל בפרשת בראשית. חייבים דע ליתן הכסף לרב
2) עבר בראשית ועומדים בנח---חייבים רב ליתן האשם לדע
3) עבר נח---חייבים דע ליתן האשם לרב להקריבו בפרשת צו

מסכת בבא קמא פרק י

הלכה א משנה הגוזל ומאכיל את בניו, ומניח לפניהן, פטורין מלשלם. אם היה דבר שיש בו אחריות נכסים חייבין לשלם.

אין פורטין לא מתיבת המוכסין ולא מכיס של גבאין ואין נוטלין מהן צדקה. אבל נוטל הוא מתוך ביתו או מן השוק:

גמרא תני: ישראל שלוה בריבית ועשה תשובה חייב להחזיר. מת והניח לפני בניו, עליו הכתוב אומר יכין וצדיק ילבש! הניח לפניהן פרה או טלית חייבין להחזיר. אזל תניה לגזילייא. תנא דמתניתין הולך אחר הגזלנים [לא מדבר ממלווי רבית]

אם היה דבר שיש לו אחריות חייבין להחזיר. איזהו דבר שיש לו אחריות? רבי יונתן אומר: בשהניח לפניהן קרקע, ריש לקיש אמר: בשהניח לפניהן גוף הגזילה.

רב אמר: יורש כמשועבד. כשם שאין מלוה על פה בעדים גובה ממשועבדין, כך אינה גובה מיורשין.

שמואל אמר דאיקני אינו גובה ממשועבדין וה"ה יורשים—ואפי' קרקע {הא מבני חרי גובה אפי' מגלימא דעל כתפיה}

ולית היא מתני' פליגא על רב, דרב אמר יורש כמשועבד כשם שאין מלוה בעדים גובה ממשועבדים כך אינה גובה מיורשין?! פתר לה בשהניח לפניהן גוף הגזילה. ולא איירי מתניתין בקרקע

ואפילו כשמואל לית היא פליגא, לא כן אמר שמואל דאיקני אינו גובה ממשועבדין. פתר לה בשהניח לפניהן קרקע שהיתה לו כבר.

גזל טלית ונתנה לאחר, ר' לעזר בשם רבי חייה אמר: מוציאין מראשון ולא משני. ר' יוחנן אמר בשם ר' ינאי: מוציאין אף מן השני. ר' בא בר ממל אמר אף ר' חייה כדעתיה דר' ינאי, דר' חייה אמר מוציאין אף משני.

נתחלפו כליו בבית האומן, ישתמש בהן, ויצא ויבקש את שלו. בבית האבל או בבית המשתה, אל ישתמש בהן, אלא יצא ויבקש את שלו. א"ר בא בר חנה לא הוה ר' חייה חביבי פתר לה אלא כגון הדין בר קורא שכל הנוטל מאצלו נוטל ברשות וכל המניח אצלו מניח ברשות. שי"ל רשות למכור כסות

הגנבי' שבאו במחתרת ועשו תשובה חייבין להחזיר. עשה אחד מהן תשובה חייב להחזיר את שלו. ואם היה מוציא ונותן להן הוא גנב העיקרי הוא משלם על ידי כולן.

תני: הגוזל ומאכיל בניו בין גדולים בין קטנים, פטורין מלשלם. הניח לפניהן, בין גדולים בין קטנים חייבין לשלם. סומכוס אומר גדולים חייבין, קטנים פטורין. אפי' כשהניח לפניהם

אם אמרו אין אנו יודעין אם עשה אבינו חשבון באחרונה, הרי אילו פטורים. אפי' כשהניח לפניהם

התיב ר' בא בר ממל, הגע עצמך בשהניח לפניהן קרקע, לא הכל מהן לומר אין אנו יודעין מה חשבון עשה אבינו באחרונה. כיון דאחריות על הקרקע אינם יכולים לטעון "שמא פרע אבינו"

התיב רב המנונא, הגע עצמך שהיתה גזילה מפורסמת, לא הכל מהן לומר אין אנו יודעין מה עשה אבינו חשבון באחרונה. כיון שלא החזיר את הגזילה, לא החזיר כלום!

התיב רב ששת אפילו קטנים, נטענין להן בבית דין מה אית לך למימר? כיון שאים "אמרו" אין אנו יודעים, פטורים. נטעון אנחנו להם! א"ר מנא תיפתר בשטענו הן אין אנו יודעין כו'. יודעין אנן דעסק אבינו עמך על הדין חושבנא, ולית נן ידעין מה נפק מדינא: דווקא בכה"ג פוטר מתני'

הלכה ב משנה נטלו מוכסין את חמורו, ונתנו לו חמור אחר. נטלו הליסטין כסותו, ונתנו לו כסות אחרת, הרי אילו שלו, מפני שהבעלין מתייאשין מהן.

המציל מיד הנהר, מיד הליסטין, אם נתייאשו הבעלין, הרי אילו שלו. וכן נחיל של דבורים, אם נתייאשו הבעלי' הרי אילו שלו.

אמר ר' יוחנן בן ברוקה נאמנת אשה או קטן לומר: מיכן יצא נחיל זה.

ומהלך לתוך שדהו ונוטל את נחילו, ואם הזיק משלם מה שהזיק. אבל לא יקוץ את הסוכה ענף-עץ **על מנת ליתן דמים. ר' ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר: קוצץ ונותן דמים:**

גמרא תני המציל מן הגייס, מן הדליקה, משנונית הים, משלולית הנהר, הרי אילו שלו. וכן נחיל של דבורים, אם נתייאשו בעליו הרי אילו שלו.

ר' חיננא בר פפא בשם ר' יוחנן מתני' דקטן נאמן בנחיל שגזילו מן ההלכה מדרבנן ובפורח. לא כשכבר נחו הדבורים על הענף (אסור לקצצו) ובלבד על אתר. אבל אם יצא וחזר, אני אומר מפני יראה ופיתוי אמרו. התינוקת

תני ר' ישמעאל בן ר' יוחנן בן ברוקה אומר: תניי בית דין הוא לקוץ זה סוכה ונותן דמים שעל מנת כן הנחיל יהושע לישראל את הארץ:

הלכה ג משנה המכיר כליו או ספריו ביד אחר, אם יצא לו שם גניבה בעיר, ישבע כמה הוציא, ויטול. ואם לאו, לא כל הימנו, שאני אומר: מכרן לאחר, ולקחן זה ממנו:

גמרא אמר רבי בא בר ממל בדין הוא שלא ישבע ויטול, ולמה אמרו ישבע? שלא יהו בעלי בתים נטפלין לגנבים. שבעל הבית אשם קצת על שהניח גנבים ללון אצלו

ר' יהושע בן לוי אמר: והוא שיצא לו שם שנגנבו ספריו. רב אמר צריך להביא ראייה שלן עמו באותו הלילה.

היכא דלא יצא שם גניבה בעיר..אסי אמר, אם טוען לומר מפלוני לקחתים, נאמן דטענינן ליה דפלניא זבנה מינך. אתא עובדא קומי ר' נסא ולא קביל. מה פליג? אמר, בר נש דעקין עני היה [פלניא] הוה, בגין כן לא קביל:

הלכה ד משנה זה בא בחביתו של יין וזה בא בכדו של דבש, נסדקה חבית של דבש ושפך זה את יינו והציל את הדבש לתוכו, אין לו אלא שכרו. כפועל **אם אמר לו: אציל את שלך ואתה נותן לי דמי שלי חייב ליתן לו:**

גמרא תני: שנים במדבר ביד זה חבית מים, וביד זה חבית דבש, נסדק חבית מים, תניי בית דין הוא שישפוך זה דבשו, ויציל את מימיו. שהמים מחייה במדבר ולא הדבש.

תני פועל או ועני שעלו לראש אילן ושיברו סוכה ענף בזמן שדרך פועלין לעלות באילן, פטורין. ואם לאו חייבין:

הלכה ה משנה שטף נהר חמורו וחמור חבירו, שלו יפה מנה ושל חבירו מאתים, הניח את שלו והציל את של חבירו, אין לו אלא שכרו. אם אמר לו: אציל את שלך, ואתה נותן לו דמי שלי חייב ליתן לו:

גמרא תני: הניח שלו להציל של חבירו, ועלה של חבירו מאיליו אין נזקק לו כלום. אפילו התנה

אלא, הניח שלו להציל של חבירו, ועלה שלו מאליו, מהו דיימר לו חבירו נתייאשת? ומהפקירא קזכינא נישמעינה מהדא: שטף נהר חמורו והיה צווח ואומר לא נתייאשתי, ריש לקיש אמר כל זמן שצווח לא נתייאש, ר' יוחנן אמר חזקה מייאש הוא:

הלכה ו משנה הגוזל שדה ונטלוה מסיקים, אם מכת מדינה היא אומר לו: הרי שלך לפניך, ואם מחמת הגזלן, נטלוה המסיקים **חייב להעמיד לו שדה. שטפה נהר, אומר לו הרי שלך לפניך.**

הגוזל את חבירו או שלוה ממנו או שהפקיד לו ביישוב, לא יחזיר לו במדבר. על מנת לצאת במדבר, יחזיר לו במדבר:

גמרא אמר רבי יוחנן והלא אמרו אין הקרקע נגזלת, ולמה אמרו חייב להעמיד לו שדה? קנס קנסוהו. נטלוה מסיקין מן הגזלן מחמת הנגזל שטוענין שהנגזל חיבים להם מעות מהו דו יכיל מימר ליה מ"מ הב לי דידי, ומאן דבעי, ייתי ויסיב מיני. מי שרוצה, יבא ויקח מ מ נ י

ר' יהושע בן לוי אמר אין אדם נתפש על חבירו, וחייב ליתן לו, אלא בארנון וגולוגולת. רב אמר יכיל מימר ליה: את שרי עביטיך מיני: אתה, התר משאך ממני! untie your saddle from me איני צריך לסבול בגללך!

הלכה ז משנה האומר לחבירו גזלתיך, והלויתני, הפקדתה אצלי, ואיני יודע אם החזרתי לך, ואם לא החזרתי לך, חייב לשלם. אבל א"ל איני יודע אם גזלתיך, ואם הלויתני, אם הפקדתה אצלי, ואם לא הפקדתה, פטור מלשלם:

גמרא ר' יוחנן אמר בבא לצאת ידי שמים. רישא חייב רק "לצי"ש" ,(כיון דלא תבע ליה)

גזלתיך והלויתני הפקדתה אצלי, והחזרתי לך. והלה אומר איני יודע. =איני זוכר שהחזרת לי!
ר' ירמיה סבר מימר חייב להעמיד לו מן הדין, ר' יוסי סבר מימר, עוד היא לצאת ידי שמים.

הוצאתי מן הכיס ונתתי לך, והוא אומר איני יודע, רב הונא אמר: אומרין לו, את לית ידע אהן ידע: =ברי ושמא ברי עדיף [ב"ק קיח]

הלכה ח משנה הגונב טלה מן העדר והחזירו, מת או נגנב חייב באחריותו. כשידעו בגניבה, צריך "הודעה" מפורשת כדיי לעשות "השבה" **אם לא ידעו הבעלים בגניבתו ובחזירתו, מנו את הצאן והיא שלמה, פטור מלשלם:**

גמרא א"ר יוחנן אם ידעו הבעלים בגניבה צריכין לידע בחזירה, לא ידעו בגניבה אין צריכין לידע בחזירה ב"מניין" סגי ריש לקיש אמר אע"פ שלא ידעו בגניבה צריכין לידע בחזירה. ודלא כמתניתין

א"ר לעזר אין הוה כגון ההין ברחא תייש ההולך בראש אין צריכין לידע בחזירה.

המוכר עדר לחבירו כיון שמסר לו "משכוכית", קנה. מאי "משכוכית"?... מהו כגון אהן ברחא? אית דמרין חוטרא, אית דמרין פנדורה, אית דמרין תיישא רבא מקל, פעמון, עז ההולכת בראש

הלכה ט משנה אין לוקחין מן הרועים צמר וחלב וגדיים, ולא משומרי פירות עצים ופירות, אבל לוקחין כלי פשתן בגליל מן הנשים, ועגלים בשרון, בשני אלו, אין קפידא **וכולן שאמרו הטמן! אסור, ולוקחין בצים ותרנגולין בכל מקום:**

גמרא תני אין מקבלין פקדונות לא מנשים ולא מעבדים ולא מקטנים קיבל מן האשה, יחזיר לה. מתה, יחזיר לבעלה:

הלכה י משנה מוכין שהכובס מוציא הרי אילו שלו. שהסורק מוציא הרי הן של בעל הבית. הכובס נוטל שלשה חוטין יתירים, שדרכן ליטלן מן הבגד **והן שלו, יותר מיכן של בעל הבית. ואם היה שחור על גבי לבן, נוטל את הכל** שאין בעה"ב מקפיד **והן שלו:**

גמרא אבא הושעיה איש טרייא הוה קצר היה כובס והוה עבד ליה חדא איסטדכין מין בגד מן חד עמר. ממין א ח ד של צמר לא יהוון ברייתא אמרין מדידן לבש:

הלכה יא משנה החייט ששייר מן החוט כדי לתפור בו. מטלית שהיא ג' על ג' חייב להחזיר לבעלין.

מה שחרש מוציא, במעצד הרי אילו שלו, ובכשיל חתיכות גדולות **של בעל הבית. ואם היה עושה אצל בעל הבית, אף הנסורת של בעל הבית:**

גמרא תני רבי חייה מלא מחט. דבי ר' ינאי פתרין לה כפליים כמלוא מחט. תני בר קפרא מלא משיכת המחט. דבי רבי ינאי פתרין לה כמשיכת מחט. מה ופליג? האם ר יניי פליג על ר"ח וב"ק? מה דתני רבי חייה מלא מחט, דבי ר' ינאי פתרין לה כפליים כמלא מחט. מה דתני בר קפרא מלא משיכת מחט, דבי רבי ינאי פתרין לה כפליים כמשיכת מחט:

תם ונשלם והוגה שנית ונגמר מוצאי שבת עקב תשעד כא אב . יום שמחת לבי אופרוף של חתני היקר צבי אלימלך יה"ר מלפניך שתשכין שלום אהבה אחווה ורעות בפוריהן. הרבה השתמשתי בספר שערי תורת ארץ ישראל להרב רבינוביץ---ובס"ד נשלם פעם שלישי בלג בעומר תשעט ---יום ה בהר [ובס"ד ביום ב' אסיים ש"ס לפעם חמישי. יה"ר שאזכה לסיים עוד כמה וכמה לאורך ימים ושנים טובות ובריאות] ובס"ד פעם רביעי אור ליום ג חקת תשפב [על סדר לימוד דף יומי או דפיים יומי מאז התחלת הקרנה לפני הפסח תשפ- ובס"ד כשאגמור ב"ב---יהא סיום הראשון לימוד ירושלמי לפי ס ד ר למוד דף אחד או שניים ליום---ויה"ר שאזכה להחל ולסיים זימנין סגיאין ללמוד וללמד לשמור ולעשות אכי"ר]

In this paper we will discuss Shnayim Ochazin betalis if we have three people A B C
A kulo shlee B chetzyo C shlishis shelee
A says he alone picked it up B says i picked it up together with A, C says we [A B and myself] picked it up together

then we say: 1/2 everyone agrees belongs to A
the part that is from 1/2 until 1/3 , only A and B are arguing over that part. the last third EVERybody is arguing over it.
so the final Psak: 1/2 goes to A. from 1/2 till 1/3 [that is 1/6] since A and B are arguing over it---we split it [so A gets 1/12 and B 1/12] the final 1/3, ALL three are arguing over it, so everyone gets 1/9.
finally :
A gets 1/2+ 1/12 +1/9 B gets 1/12 + 1/9 C gets 1/9
if you continue this process for four people you shall find
A 1/2+ 1/12 + 1/36 + 1/16
B 1/12 +1/36 +1/16
C 1/36+1/16
D 1/16
five ppl
A 1/2 + 1/12 + 1/36 + 1/120 + 1/25
B ---- “”””
C--------------””””””””””””””””””””””””””””””””””””
D----------------------”””””””””””””””””””””””
E--”””””””””””””
you can see that the denominator of every successive term is [1/ [2*3]] * [1/2]

then [1/[3*4]] * [1/3]
then [1/[4*5]] *[1/4]
the last term is always [1/n]^2 [where n is the number of people]

or more compact for a large n [say 10] we have the denominator terms for A :
2*1*1   3*2*2   4*3*3   5*4*4 6*5*5 7*6*6 8*7*7   9*8*8   10*9*9   10*10
we can easily see that A's portion keep on shrinking as more ppl come in
take for example if there are only nine ppl then after 9*8*8 comes 9*9
or 1/81 however now that we have ten ppl we have 1/810 +1/100
that is LESS than 1/81

we can find a number that is the limit of adding all the fractions
let's rewrite it as : 1/2 + [1/4 - 1/6] + [1/9-1/12] + [1/16-1/20] + [1/25- 1/30] &&

this && is simply taking [1/2-1/3] / 2 [as we said that this portion is argued by two ppl]

then [1/3 - 1/4] /3 [this portion is argued by 3 ppl] and so on

Now we can further write it as 1/4 + 1/9 + 1/16 + 1/25 etc. that is the sum of the reciprocal of the squares this is called the "basel problem" and is: pi^2/ 6 minus 1 &&&

also we can add 1/6+1/12+1/20+1/30 &&&& etc. -- and then subtract this sum from &&&
we can easily see that this &&&& sum add up to 1/2

here is how: rewrite it as [1/2-1/3]+ [1/3-1/4] +[1/4-1/5]
then break up the parentheses you get everything canceling out besides 1/2
so we finally have: pi ^2 /6 minus [1 +1/2] as n approaches infinity [that's why we ignore the final term 1/n^2]
with a calculator we get .144934067 this is the amount of the Talis A gets as n approaches infinity

מסכת בבא מציעא פרק א

הלכה א משנה שנים אוחזין בטלית, זה אומר אני מצאתיה, וזה אומר אני מצאתיה, זה אומר כולה שלי, וזה אומר כולה שלי. זה ישבע שאין לו בה פחות מחצייה, וזה ישבע שאין לו בה פחות מחצייה, ויחלוקו.

זה אומר כולה שלי, וזה אומר חצייה שלי, האומר כולה שלי ישבע שאין לו בה פחות משלשה חלקים, והאומר חצייה שלי, ישבע שאין לו בה פחות מרביע, זה נוטל שלשה חלקים וזה נוטל רביע:

גמרא תני: אדם שאמר לחבירו תן לי מנה שאתה חייב לי, אמר לו לא היו דברים מעולם, הלך והביא עדים שחייב לו חמשים זוז. רבי חייה רבה אמר: הודיית עדים כהודיית פיו, וישבע על השאר. רבי יוחנן אמר: אין הודיית עדים כהודיית פיו שישבע על השאר. אמר רבי לא, משנים אוחזין בטלית דרבי חייה רובה. מכיון שתפוש בחצייה לא כמי שהביא עדים שחצייה שלו?! ותימר נשבע ונוטל! אוף הדא דמייא לה. אמר רבי יוחנן אם מזו, שבועת תקנה היא.

רבה בר ממל ורב עמרם סליקו הן דרב ביניי, ואמרו ליה: אין מוסרין שבועה לחשוד.[1] אמר ליה אפילו לשון שבועה אין מוסרין לו.[2] כיצד נשבע? רב הונא אמר שבועה שיש לי בה ואין לי בה פחות מחצייה.

ותני: שנים שהיו תופסין בשטר, זה אומר שלי ואבד ממני, וזה אומר שלי הוא שפרעתיך לך, יתקיים השטר בחותמיו דברי רבי.[3] רבן שמעון בן גמליאל אומר יחלוקו.[4]

אמר רבי לעזר הכל הולך אחר התפוס בעדים. אמר רב חסדא אין שמעותוניה[5] אתיית כרבי שמעון.[6]

זה אומר כולה שלי וזה אומר שלישה שלי. האומר כולה שלי, ישבע שאין לו בה פחות מחמשה חלקים. והאומר שלישה שלי, ישבע שאין לו בה פחות משתות. כללו של דבר אינו נשבע אלא על חצי שהודה:

---

[1] ולא ס"ל הא דר"ח
[2] כדמפרש
[3] ל"ח לפרעון
[4] חיישי' לפרעון
[5] אים תדייק בדברי ר"א
[6] וקמ"ל שאים הלווה תפוס, פטור לגמרי

הלכה ב משנה היו שנים רוכבין על גבי בהמה או שהיה אחד רכוב ואחד מהלך, זה אומר כולה שלי, וזה אומר כולה שלי. זה ישבע שאין לו בה פחות מחצייה, וזה ישבע שאין לו בה פחות מחצייה, ויחלוקו.

בזמן שהן מודין או שיש להן עדים חולקין שלא בשבועה:

גמרא אמר רב הונא תניי תמן: אשה שהיתה רכובה על גבי בהמה, ושנים מנהיגין אותה ואומרה: אילו עבדי והחמור והמשאוי שלי. וזה אומר: זו אשתי וזה עבדי והחמור והמשאוי שלי. וזה אומר: זו אשתי וזה עבדי והחמור והמשאוי שלי. צריכה גט משניהם וצריכה לשחרר את שניהן. ושניהן משחררין זה את זה. בחמור ובמשאוי, שלשתן שוין:

הלכה ג משנה היה רכוב על הבהמה, וראה את המציאה ואמר לחבירו תנייה לי! ונטלה, ואמר אני זכיתי בה! זכה בה.

אם משנתנה לו, אמר אני זכיתי בה בתחילה, לא אמר כלום:

גמרא אמר רבי יצחק הדא הילכתא לית שמע מינה כלום. לא מראשה ולא מסיפה. היה רכוב על גבי בהמה וראה את המציאה ואמר לחבירו תנייה לי, נטלה ואמר אני זכיתי בה, זכה בה. אילו אמר זכה לי זכה. הוי לית שמע מינה כלום לא מרישא ולא מסיפא:

מרישא יש לדייק: טעמא דאמר תנה, הא זכה, א"י לחזור. מסיפא דייק איפכא: טעמא דנתנו לו, הל"ה, יכול לחזור

הלכה ד משנה ראה את המציאה ונפל לו עליה, ובא אחר והחזיק בה, זה שהחזיק בה זכה בה.

ראה אותן רצין אחר המציאה, אחר צבי שבור, אחר גוזלות שלא פרחו, ואמר זכת לי שדי, זכת לו. היה צבי רץ כדרכו או שהיו הגוזלות מפריחין, ואמר זכת לי שדי, לא אמר כלום:

גמרא ריש לקיש אמר אבא כהן ברדלייה אדם זכה במציאה בתוך ד' אמות שלו. ר' יוחנן אמר והוא שתפול לתוך ידו.

מתניתא פליגא על ריש לקיש: נטל מקצת הפיאה וזרק בשאר[7] אין לו בה כלום. אמר, תיפתר בשלא אמר יזכו לי בד' אמות שלי. ומור דבתרה נפל עליה [8]ופרס טליתו עליה, מעבירין אותו ממנה. עוד היא בשלא אמר יזכו לי בד' אמות שלי. והתני רבי חייה שניהם שהיו מתכתשין[9] בעומר ובא עני וחטפו מלפניהן זכה בו. עוד היא בשלא אמר יזכו לי בד' אמות שלי. והתנינן ראה את המציאה ונפל עליה ובא אחר והחזיק בה, זה שהחזיק בה זכה בה.

---

[7] זרק המקצת ע"ג השאר ...כדיי לזכות

[8] =או

[9] מריבין

עוד היא בשלא אמר יזכו לי בד' אמות שלי. והתנינן קרוב לה מגורשת[10] קרוב לו אינה מגורשת. מחצה למחצה מגורשת ואינה מגורשת.[11]

וכן לעניין החוב....חזקיה אמר בשכר הליבלר היא מתניתא.[12]

התיבון והכתיב[13] ואני בעוניי הכינותי וגו' והיכי אם בנתונין בתוך ידו עשיר הוא! אי בשאינן נתונין לתוך ידו, יש אדם מקדיש דבר שאינו שלו?! הוי אומר בנתונין בתוך ד' אמות שלו.[14]

אמר רבי אבין מהו בעוניי? שאין עשירות לפני מי שאמר והיה העולם. דבר אחר: שהיה מתענה ומקדיש סעודתו לשמים.

תני: האומר יזכה לי ביתי במציאה שנפלה לתוכה, לא אמר כלום.[15] יצא שם למציאתו דבריו קיימין. כהדא אריסיה דרבי בא בר מינא סליק לדיקלא אשכח גוזלין ונסתון.[16] אזל שאיל[17] לרב לא א"ל כלום. אזל חזר,[18] אמר רבי בא בר מינא, קשייא לן הויתא חזר, ותייתר ממציאתו: דמי ה"חזרה" עלתה לי יותר מהמציאה.....

הלכה ה משנה מציאת בנו ובתו הקטנים, ועבדו ושפחתו הכנענים, ומציאת אשתו, הרי אילו שלו.

מציאת בנו ובתו הגדולים, ועבדו ושפחתו העברים, מציאת אשתו שגירשה אע"פ שלא נתן לה כתובתה, הרי אילו שלהן:

גמרא א"ר יוחנן בשאינן טפולין לאביהן אבל אם היו טפולין לאביהן[19] מציאתן שלו.

ריש לקיש אמר אין אדם זוכה לחבירו במציאה.[20] א"ר לא, לא דמר ר"ל אכן, אלא דקשיא ליה על הדא דתני ר' הושעיה: השוכר את הפועל לעשות בכל מלאכה, מציאתו לבעל הבית. אמר ר"ל אדם שיש בו רשות לחזור בו, תהא מציאתו לרבו?!

מה בין עבדו ושפחתו העברים, לעבדו ושפחתו הכנענים? א"ר יוחנן עבדו ושפחתו העברים הואיל ואינו רשאי לשנותו ממלאכתן,[21] מציאתו לעצמו, עבדו ושפחתו הכנענים הואיל

---

[10] אפי' אינו בד"א
[11] עיין בגיטין תירוצא....
[12] זרק לה גט, והיה קרוב לה ונאבד, היא חייבת לשלם שכר הלבלר [שהרי נתגרשה]. קרוב לו—הוא משלם
[13] אצל דוד בעניין ביה"מק
[14] דוד מצא כסף והקדישו כשהיו בתוך ד"א שלו
[15] כיון שאין ידוע שיש שם מציאה
[16] מצא גוזלין ולקחם לעצמו
[17] האריס
[18] החזיר הגוזלות
[19] גדול הסמוך על שולחן אביו
[20] המגביה מציאה לחבירו, ל,ק חבירו
[21] כגון מלאכות בזויות

ורשאי לשנותן ממלאכתן, מציאתן לרבן. התיבון הרי אשתו שאינו רשאי לשנות ממלאכתה ומציאתה שלו. [דתנינן תמן כופה לעשות בצמר ואינו כופה לעשות בדבר אחר] א"ר בא בר מינא ורבי יסא בשם רבי יוחנן טעם אחר באשה. מה טעם אחר באשה? רבי חגיי אמר מפני הקטטה. רבי ייסה אומר שלא תהא מברחת נכסיי בעלה ואומרת מציא' הוא. התיבון בעדים?[22] לא אסרו זה אלא מפני זה.[23]

מציאת אשתו שגירשה. רבי יוסנא בשם רבי אחא אדם שגירש אשתו ולא נתן לה כתובתה, חייב במזונותיה עד שיתן לה פרוטה אחרונה.

א"ר יוסי מתניתא אמרה כן: מציאת אשתו שגירשה ועלה מפרש ר' הושעיא.. א"ר הושעיה שלא תאמר הואיל וחייב במזונותיה עד שיתן לה פרוטה האחרונה תהא מציאתה שלו, לפום כן צריך מתניתא:

הלכה ו משנה מצא שטרי חוב, אם יש בהן אחריות נכסים לא יחזיר, אם אין בהן אחריות נכסים, יחזור, מפני שאין בין דין נפרעין מהן[24] דברי רבי מאיר.

וחכ"א: בין כך ובין כך לא יחזיר, מפני שבית דין נפרעין מהן:

גמרא תני בשם רבי מאיר: שטר שאין בו אחריות נכסים אינו גובה מנכסין בני חורין. על דעתיה דרבי מאיר לאי זה דבר הוא מחזיר? לצור על פי צלוחיתו.

רב אמר יורש כמשועבד. כשם שמלוה בעדים אינה נגבית ממשועבדין, כך אינה נגבית מן היורשין.

שמואל אמר דאיקני[25] אינו גובה ממשועבדין. הא מבני חרי גבי. הכא את מר גובה והכא את מר אינו גובה! נימא כיון דלא גבי ממשעבדי, לא גבי נמי מבני חרי [שיטת ר"מ!] ומתרץ..לא דמי מי ששיעבד מקצת, למי שלא שיעבד כל עיקר =שטר שאין בו אחריות נכסים--אינו גובה בו אף מבני חרי.

א"ר לעזר שאני אומר כתב ללוות ולא לווה.[26]

א"ר לעזר אם היה הלווה מודה, הרי זה יחזיר.[27]

א"ר לעזר אם הוחזק השטר ביד המלוה, הרי זה יחזיר.[28]

---

22 אים מצאה מציאה בעדים, תהא שלה!
23 "גזירה"
24 ולא יבא לידי פסידא
25 נכסים שקנה אחר ההלוואה, לא גבי אפילו במלווה בשטר
26 ע"כ לא יחזיר (ולא מפני חשש פרעון)
27 לקנוניא ל"ח
28 דלפרעון ל"ח (אי איתא דפרעיה, מיקרע הוה קרע ליה)—רק ל"כתב ללוות ולא לוה"

ותליתהון מתברן. יש קושיא על שלשתן

אם אין בהן אחריות נכסים יחזיר מפני שאין בי"ד נפרעין מהן, דברי ר"מ. מפני שאין בי"ד נפרעין מהן, אבל אם בי"ד נפרעין מהן לא יחזיר

תני: מצא גט וכתובה הרי זה יחזיר לאשה. כתובה היא חזקה.

וחכמים אומרים בין כך ובין כך לא יחזיר. רבי אבהו בשם רבי יוחנן מפני קינוניא.

רבי יסא בשם רבי יוחנן אם היה זמנו יוצא לבו ביום יחזיר:[29]

הלכה ז משנה מצא גיטי נשים, ושיחרורי עבדים, דייתיקי, מתנה, ושוברין, הרי זה לא יחזיר. שאני אומר כתובים היו ונמלך עליהם שלא ליתנן:

גמרא שטר שלוה בו ופרעו, לא יחזיר ויגבה בו, מפני מירע כוחן של לקוחות.[30] ר' יסא בשם ר' יוחנן ואפילו לבו ביום.

רבי זירא בעא קומי ר' יסא הכא את מר אפילו לבו ביום, והכא את מר[31] אם זמנו יוצא לבו ביום, יחזיר. אמר ליה אדם מצוי ללות ולפרוע לבו ביום, ואין אדם עשוי לפרוע וללות בו ביום.[32]

ר' חגיי בעא קומי רבי יסא, הוא הזמן והן העדים והוא המלוה, מהו מפני מרע כוחן של לקוחות.[33] אמר ליה בשלא נשתעבדו נכסים,[34] ויש אומרים בשלא חתמו העדים על אותה המלוה:

הלכה ח משנה מצא איגרות שום, ואיגרות מזון, ושטרי חליצה ומיאונין, ושטרי בירורין, וכל מעשה בית דין הרי זה יחזיר.

מצא בחפיסה או בגלוסקמא תכריך של שטרות או אגודה של שטרות, הרי זה יחזיר. וכמה היא אגודה של שטרות? שלשה קשורין זה בזה.

רבן שמעון בן גמליאל אומר: אחד לווה משלשה, יחזיר ללוה. שלשה לווין מאחד, יחזיר למלוה.

---

[29] ל"ח לפרעון בו ביום

[30] "כבר נמחל שעבודו"

[31] לעיל 2 מספרים

[32] כ וודאי "אפשר" שילווה ויפרע, (ובכה"ג איירי ריו"ח), אבל לא "חיישינן" להכי, ולפיכך יחזיר

[33] למה לא יגבה ממשעבדי כשמוסרו שוב למלווה באותו היום?

[34] "כבר נמחל שעבודו"

מצא שטר בין שטרותיו ואין ידוע מה טיבו, יהא מונח עד שיבא אליהו. אם יש עמהן סימפון, יעשה מה שבסימפון:

רב ירמיה בשם רב: אם היה אישור הדיינין הרי זה יחזיר. אגיטי נשים קאי

ר' חמא אבוי דרבי הושעיה אמר: אשלי דיינין שבגליות, גזלי דיינין שבארץ ישראל.[35]

רב המנונא אמר: נכתבה אונו[36] באחד בניסן, ניתן הכסף בעשרה בניסן. צריכין לכתוב אע"פ שכתבנו כתב באחד בניסן, כן נגמר שיתן הכסף בעשרה בניסן.[37]

רב ירמיה בשם רב: סימפון[38] שיוצא מתחת ידי המלוה בכתב ידי המלוה, פסול. אני אומר מתעסק היה בשטרותיו. הא מתחת ידי אחר כשר. רבי יצחק בר נחמן בשם שמואל לעולם אין סימפון כשר עד שיצא מתחת ידי הלוה, בכתב ידי המלוה. והתניא שלא פיקדנו אבא, ושלא אמר לנו אבא, ושלא מצינו שטר בין שטרותיו ששטר זה פרוע. הא אם נמצא פרוע.[39] מאי כדון? אמר ר' יוסי בי ר' בון תיפתר כגון הדא דייתיקי,[40] שאין אדם מצוי לפגם דייתיקי שלו:

---

[35] דיינים ה"חזקים" שבבבל, הם "גוזלות" בא"י!

[36] שטר הלווה

[37] ול"ה "מוקדם" (וגובה מזמן שני)

[38] שובר

[39] אלמא שובר ברשות מלווה מהני!

[40] שטר צוואה

מסכת בבא מציעא פרק ב

הלכה א משנה אילו מציאות שלו ואילו שחייי' להכריז. אילו מציאות שלו: מצא פירות מפוזרין, מעות מפוזרות, כריכות ברשות הרבים, ועיגולי דבילה, וככרות של נחתום, מחרוזות של דגים, וחתיכות של בשר, וגיזי צמר הבאות ממדינתן,[1] ואניצי פשתן, ולשונות של ארגמן, הרי אילו שלו:

גמרא מניין לייאוש בעלין מן התורה? רבי יוחנן בשם ר"ש בן יהוצדק: כן תעשה לחמורו וגו'[2] את שאבוד לו ומצוי לך את חייב להכריז, ואת שאינו אבוד לו ומצוי לך[3] אין את חייב להכריז. יצא ייאוש בעלים שאבוד ממנו ומכל אדם. וס"ל דייאוש דמי לשטפה נהר [בבבלי לא נזכר]

תני מצא כריכות בר"ה אינו חייב להכריז,[4] ברשות היחיד חייב להכריז. אלומות בין ברשות הרבים בין ברשות היחיד חייב להכריז.

עיגולי דבילה. הדא דתימא באילון עיגולייא זעירייא, ברם באילין רברבייא דאתיין מבצרה חייב להכריז משום סימני מקום. כמו אלומות

חתיכות של בשר ובתוכן כבד אחת או כוליה אחת חייב להכריז.

מחרוזות של דגים ובתוכן ירק אחד או לכיס[5] אחד חייב להכריז:

הלכה ב משנה רבי יהודה אומר: כל דבר שיש בו שינוי חייב להכריז. כיצד? מצא עיגול ובתוכו חרס, ככר ובתוכו מעות

ר' שמעון בן אלעזר אומר: כל כלי אנפוריא אינו חייב להכריז

גמרא תני: במשוקע בו. הכא את מר במשוקע בו, וכא את מר בנתון בו דרך הינוח! הן דתימר במשוקע בו, ברשות הרבי'.[6] והן דתימר בנתון בו דרך הינוח, ברשות היחיד. ואפי' בנתון בו דרך הינוח ברה"ר, אני אומר דרך נפילה נפלה עליו.

רבי שמעון בן אלעזר אומר כלי אנפוריא אינו חייב להכריז. אמרה ר' יוחנן ותני לה ואילו הן: כגון בדי מחטין וצינוריות ומחרוזות של קרדומות.

---

[1] לאפוקי מבית האומן
[2] ...אשר תאבד "ממנו" ומצאתה
[3] רק "אבוד" לכל
[4] דליכא סימן מקום
[5] מין דג חשוב
[6] "משוקע בו", הוי סימן אפילו ברה"ר

אמוריה דרב יצחק בר טבליי אשכח עזיל כריך במקטורה[7] אתא גבי רבי יצחק ואורי ליה כהדא דרבי שמעון בן אלעזר דמתניתן.

אמוריה דר' יוחנן אשכח עזיל כריך במקטורה אתא לגבי רבי יוחנן א"ל הן אשכחתיניה? בסימטא? בפלטיא? די בעי מיפתרינה כהדא דר' שמעון בן אלעזר דסבר פלטיא הרי אלו שלו

הלכה ג משנה ואילו חייב להכריז: מצא פירות בכלי, או כלי כמות שהוא, מעות בכיס, או כיס כמות שהוא, ציבורי פירות, וציבורי מעות, שלשה מטביעות זה על גבי זה, כריכות ברשות היחיד, וככרות של בעל הבית, וגיזי צמר הלקוחות מבית האומן, כדי יין וכדי שמן, חייב להכריז:

גמרא רב יהודה אומר שלשה מטביעות של שלשה מלכים. אמר רבי לעזר ואפילו שלשתן של מלך אחד ועשויין גודלין.[8] של שלשה מלכים ואינן עשויין גודלין, או אפילו שלשתן של מלך אחד ועשויין גודלין.

א"ר יוחנן: אין הוה כגון אהן חצובה חייב להכריז. ואין הוי כגון אהן קרפיפא של שלשה בני אדם, שנפל סמוך לקרפיפות של שלשה בני אדם מכיון דלא ידע למאן מחזרה אין חייב להכריז. עיין בבלי דמייאש לגמרי אמר רבי יוסי את שמע מינה, בר נש הוה מהלך חורי רבי חלפתא, נפל מינייהו[9] חד דינר מכיון דלא ידע למאן מחזרה אינו חייב להכריז.

שמעון בר ווה הוה מהלך חורי ר' לעזר נפל מיניה דינר, אושטיה ליה שמעון בר ווה. א"ל כבר נתייאשתי מיניה. אמרי, לא איתכוין ר' לעזר אלא לזכוייה לרבי שמעון בר ווה בגין דהוה אינש מסכן:

הלכה ד משנה מצא אחר הגפה או אחר הגדר גוזלות מקושרין, או בשבילין שבשדות, הרי זה לא יגע בהן.

מצא כלי באשפות, אם מכוסה לא יגע בו, ואם מגולה נוטל ומכריז.

מצא בגל או בכותל ישן, הרי אילו שלו. מצא בכותל חדש, מחציו ולחוץ שלו, מחציו ולפנים של בעל הבית.

אם היה משכירו לאחרים אפילו מצא בתוך הבית, הרי אילו שלו: דמיקרי רבים מצויין, ומתייאש הבעלים

---

[7] "מטווה" כרוך במקטו"

[8] כמגדל—י"ב סימן

[9] שני אנשים הולכים עים ר' חלפתא—אפ"ה מייאשי, דא"י לחשוד חבירו, שמא "ר' חלפתא....גנבו..."

גמרא רב יהודה אמר ובלבד גוזלות מקושרין בכנפיהן. ר' בא בר זבדא אשכח חמר מכסי בחפיסה, ונסתיה.[10] אזל שאל לרב א"ל לא עבדת טבות. א"ל חזריה? א"ל לא! דנימא אתא מריה בעי ליה ולא אשכחיה ואיתייאש מיניה.

תני: מצא באשפה חייב להכריז שדרך האשפה להיטלטל.[11] מצא בגל ובכותל ישן הרי אילו שלו. שאני אומר של אמוריים היו. תני מצא בין פסים לפסים[12] מן האגף ולפנים כלפנים, מן האגף ולחוץ כלחוץ. אם היה מפולש לפנים איזה חור בכותל אפילו מחציו לחוץ הרי אילו של בעל הבית. אם היה מפולש לחוץ, אפילו מחציו ולפנים הרי אילו של מוצאיהן.

היה משכירן לאחרים אפילו מצא בתוך הבית הרי אילו שלו. אית תני תניי חייב להכריז. א"ר ירמיה בפונדק איתפלגון, אבל בחצר כל עמא מודו שחייב להכריז. א"ר יוסי בחצר איתפלגון אבל בפונדק דמצויין המון רב כל עמא מודו שהוא של מוצאו:

הלכה ה משנה מצא בחנות הרי אילו שלו. בין התיבה לחנוני הרי הוא של חנוני.

לפני השולחני הרי הוא שלו. בין הכסא ולשולחני הרי הוא של שולחני.

לקח פירות מחבירו או ששולח לו חבירו פירות ומצא בתוכו מעות, הרי אילו שלו.[13] ואם היו צרורין נוטל ומכריז.

אף השמלה היתה בכלל כל אילו ולמה יצאת? להקיש אליה: אלא מה השמלה מיוחדת שיש בה סימנין ויש לה תובעין, אף כל דבר שיש לו סימנין ויש לו תובעין חייב להכריז:

גמרא אמר רבי לעזר כיני מתניתא: על גבי כסא שלו, ע"ג תיבה שלו.

שמעון בן שטח הוה עסיק בהדא כיתנא[14] אמרין ליה תלמידוי ר' ארפי מינך[15] ואנן זבנין לך חדא חמר ולית את לעי סוגין. ואזלון זבנון ליה חדא חמר מחד סירקאי[16] ותלי ביה חדא מרגלי. אתון לגביה אמרין ליה מן כדון[17] לית את צריך לעי תובן. אמר לון למה? אמרין ליה זבנינן לך חד חמר מחד סירקיי ותלי ביה חדא מרגלי. אמר לון וידע בה מרה? אמרין ליה לא! א"ל לון איזל חזר.[18] לא כן אמר רב הונא ביבי בר גוזלון בשם רב התיבון קומי רבי אפילו כמאן דמר גזילו של עכו"ם אסור כל עמא מודיי שאבידתו מותרת! מה אתון סברין

---

[10] מצא חמור מכוסה בשק, ולקחו—לא עשה טוב, כי אין בו סימן ו"ספק הינוח לא יטול"
[11] להתפנות, ויבא לידי הפסד אים יניחנו שם
[12] שני שורות של אבנים זו לפנים מזו, ומצא שם.
[13] דאין בו סימן
[14] מוכר פשתן
[15] הרף ממנו, ואנחנו לוקחים לך חמור ותשתכר ממנו
[16] סוחרים
[17] מעכשיו אין אתה צריך ליגע עוד
[18] לך החזירו!

שמעון בן שטח ברברין הוה.[19] בעי הוה שמעון בן שטח משמע בריך אלההון דיהודאי, מאגר כל הדין עלמא.[20]

ויידא אמרה דא: רבי חנינה משתעי הדין עובדא: רבנין סבייא זבנין חד כרי דחיטין מאילין דאיסרטוס,[21] ואשכחון ביה חדא צררא דדינרי וחזרוניה להון, אמרין בריך אלההון יהודאי.

אבא אושעיה איש טורייא מצא איזה דבר ורצה להחזירה אמרה: אהין, להן[22] לי? אהן מהו חשוב עלי? אית לי טבין מיניה! אית לי סוגין מיניה! א"ל אורייתא גזרת דנחזור. אמר בריך אלההון דיהודאי.

ר' שמואל בר סוסרטיי סלק לרומי, אובדת מלכתא דילנית דידה[23] ואשכחיה. אפקת כרוז במדינתא מאן דמחזר לה בגו שלשים יומין יסב אכן ואכן.[24] בתר שלשים יומין איתרים רישיה.[25] לא חזריה גו שלשים יומין. בתר שלשים יומין חזריה, אמרה ליה לא היית במדינתא? אמר לה אין. אמרה ליה ולא שמעת קלא דכרוזא? אמר לה אין. אמרה ליה ומה מר? אמר לה מאן דמחזר לה גו שלשים יומין יסב אכן ואכן בתר שלשי' יומין יתרים רישיה. אמרה ליה ולמה לא חזרתוניה גו שלשים יומין? אמר לה דלא תימרון בגין דחלתיך עבדית אלא בגין דחלתיה דרחמנא! אמרה לי' בריך אלהון דיהודאי.

אלכסנדרוס מקדון סליק גבי מלכא קצייא, חמא ליה דהב סגין, כסף סגין. א"ל לא דהבך ולא כספך אנא צריך. לא אתית אלא מיחמי פרוכסין[26] דידכון היך אתון יהבין היך אתון דיינין. עד דו עסוק עימיה, אתא בר נש חד דאין עם חבריה דזבן חדא חקלא וחספתה[27] ואשכחון בה סימא דדינרי. אהן דזבין הוה מר: קיקילתא[28] זבנית סימא לא זבנית! אהן דזבין הוה מר: קיקילת' וכל דאית בה זבינית! עד דאינון עסיקין דין עם דין. אמר מלכא לחד מינייהו אית לך בר דכר א"ל אין. אמר לחבריה אית לך ברת נוקבה א"ל אין. אמר לון אסבון דין לדין וסימא יהוי לתרויהון! שרי גחיך[29] אמר ליה למה את גחיך, לא דנית טבאות?! א"ל אילו הוה הדין דינא גבכון היך הויתון דנין? א"ל קטלין דין ודין, וסימא עלת למלכא. א"ל כל הכי אתון רחמין דהב סוגי![30] עבד ליה אריסטון אפיק קומיי קופד[31] דדהב תרנגולין דדהב. א"ל דהב אנא אכיל?! א"ל תיפח רוחיה דההוא גברא דהב לית אתון אכלין. ולמה אתון רחמין דהב

---

[19] Barbarian
[20] מכל שכר שיש בעולם
[21] Money-lender
[22] איזה אשה גוייה אמרה לו: זה למה לי? ומה חשוב לי? ולמה תטריח עצמך להחזיר!
[23] Bracelet
[24] יקח כך וכך
[25] אים יחזירנו לאחר ל' יום, יתלו ראשו
[26] Your practice
[27] לקח קרקע וחרשו ומצא בו אוצר
[28] קרקע שממה
[29] אלכסנדר צחק
[30] כל כך אתם אוהבין כסף וזהב!
[31] בשר של זהב...

סוגין! א"ל דנחא עליכון שמשא?[32] א"ל אין! נחית עליכון מיטרא? א"ל אין! א"ל דילמא אית גביכון בעיר דקיק?[33] א"ל אין! תיפח רוחיה דההוא גברא לית אתון חיין אלא בזכות בעירא דקיקא, דכתיב אדם ובהמה תושיע ה'!

הלכה ו משנה עד אימתי חייב להכריז? עד כדי שידעו בו שכנים, דברי ר"מ. רבי יהודה אומר: שלשה רגלים, ואחר רגל האחרון שבעת ימים, כדי שילך לביתו שלשה, ויחזור שלשה, ויכריז יום א':

גמרא תני: בראשונה היו מכריזין שלשה רגלים ואחר רגל האחרון שבעת ימים, כדי שילך שלשה ויחזור שלשה ויכריז יום אחד. משחרב בית המקדש, התקינו שיהו מכריזין שלשה ימים. מן הסכנה ואילך התקינו שיהא מודיע לקרוביו ולשכיניו ודייו:

הלכה ז משנה אמר את האבידה ולא אמר את סימניה, הרי זה לא יתן. הרמאי, אע"פ שאמר את סימניה, הרי זה לא יתן לו, שנאמר עד דרוש אחיך אותו, עד שתדרוש את אחיך אם רמאי הוא ואם אינו רמאי:

גמרא איזהו רמאי? עבד גרמיה מחזר מציאן[34] ועבד חדא רבה וטבא. היך הוא עביד רבה וטבא? חמי ליה בירייתא מחזר מציאן ומפקידין גביה, והוא נסיב כולא ואזיל ליה. ואית דמרין אזיל לכנישתא[35] ושמע סימנין, ואזל לכנישתא חורי ואמר סימנא ונסב ליה:

הלכה ח משנה כל דבר שהוא עושה ואוכל, יעשה ויאכל. ודבר שאינו עושה ואוכל, ימכור. שנאמר והשבותו לו. ראה היאך תשיבנו לו.

מה יהא בדמים? רבי טרפון אומר ישתמש בהן, לפיכך אם אבדו חייב באחריותן. רבי עקיבה אומר לא ישתמש בהן, לפיכך אם אבדו אינו חייב באחריותן:

גמרא תני שלא יאכל עגל לעגלים, וסייח לסייחין, ותרנגול לתרנגולין. עובדא הוה בחד בר נש דאשכח חמשה עגלין והוה מזבין ומוכלינון עד דקמון על חד.

רב יהודה בשם רב: הלכה כרבי טרפון [בדבר שיש בו סימן] רבי בא ורב יהודה בשם רב, מעשה היה והורה רבי כרבי טרפון [בדבר שיש בו סימן]###

רב יהודה אמר: תלמידי חכמים אין צריך ליתן סימן.

---

[32] השמש זורחת עליכם?
[33] בהמות דקות
[34] "עושה עצמו מחזיר מציאות"
[35] הולך לבית הכנסת ושומע סימניו (מן האיש המתאונן שאבד זה וכך סימניו....), ובביה"ן אחר כבר "יודע" הסימן...

אמר רב הונא הכל מודין שאם היה צרור מעות לא יגע בהן.[36] יהודה ברבי עאל לכנישתא שבק סנדלוי ואזלין. אמר אילו לא אזלית לכנישתא לא אזלון סנדליי![37]

רבי יוסי היה יתיב מתני, ועל מיתא. מן דקם לא אמר ליה כלום, ומן דיתיב ליה לא א"ל כלום:[38]

הלכה ט משנה מצא ספרים, קורא בהן אחת לשלשים יום, ואם אינו יודע לקרות, גוללן. אבל לא ילמד בהן בתחילה. ולא יקרא אחר עמו.

מצא כסות, מנערה אחת לשלשים יום, ושוטחה לצורכה, אבל לא לכבודו.

כלי כסף וכלי נחושת, משתמש בהן לצורכן, אבל לא לשוחקן.

כלי זהב וכלי זכוכית, לא יגע בהן עד שיבוא אליהו.

מצא שק או קופה, אם אין דרכו ליטול הרי זה לא יטול:

גמרא תני: מצא ספרים, קורא בהן אחת לשלשים יום. אם אינו יודע לקרות, גוללן. ולא יקרא פרשה וישנה. ולא יקרא פרשה ויתרגם. ולא יפתח בו יותר משלשה דפין. ולא יקראו בו שלשה בכרך אחד. במה דברים אמורים? בחדשים אבל בישנים שנים עשר חדש. כלי כסף, משתמש בהן בצוננין אבל לא בחמין מפני שמשחירן. כלי נחושת משתמש בהן בחמין אבל לא על ידי האור מפני שמפחיתן. מגריפות וקרדומות משתמש בהן ברך אבל לא בקשה. מגריפה מקבל בה את הטיט ומדיחה ומניחה במקומה. קורדום מבקע בו עצים אבל לא צינים ועצי זית. כשם שאת אומר במוצא כך אתה אומר במפקיד. והמפקיד כסות אצל חבירו מנערה אחת לשלשים יום ואם היתה מרובה גובה שכרו ממנה:

הלכה י משנה אי זו היא אבידה? מצא חמור ופרה רועין בדרך, אין זו אבידה. חמור וכליו הפוכין, ופרה רצה בין הכרמים, הרי זה אבידה.

החזירה וברחה, החזירה וברחה, אפילו ארבעה וחמשה פעמים חייב שנא' השב תשיבם

היה בטל מן הסלע לא יאמר לו תן לי סלע! אלא נותן לו שכרו כפועל בטל. אם יש שם ב"ד מתנה עמו בפני ב"ד, אין שם לפני מי יתנה? שלו קודם!

הלכה י משנה מצאה ברפת אינו חייב בה. ברשות הרבים חייב בה. היתה בין הקברות אל יטמא לו. אם אמר לו אביו היטמא או שאמר לו אל תחזיר הרי זה לא ישמע לו. פירק וטען פירק וטען אפילו ארבעה וחמשה פעמים חייב שנאמר עזוב תעזוב. הלך וישב לו

---

[36] מכיון שלא טרח בהן

[37] אים לא הלכתי לכנסיה, לא היו גוזלין סנדליי!!

[38] היה יושב ושונה, ונכנס מת. כהן שקם ויצא (מחמת טו') לא הגיב, ומי שנשאר יושב לא הגיב

אמר לו: הואיל עליך מצוה אם רציתה לפרוק פרוק! פטור. שנאמר עמו. היה חולה או זקן חייב. מצוה מן התורה לפרוק אבל לא לטעון. ר"ש אומר אף לטעון. ר' יוסי הגלילי אומר אם היה עליו יותר ממשואו אין זקוק לו, שנאמר תחת משאו, משאוי שהוא יכול לעמוד בו:

גמרא בכל אתר את מר מצות עשה קודמת למצות לא תעשה וכא את אמר אין מצות עשה קודמת למצות לא תעשה. שנייא היא שהוא ואביו חייבין בכבוד המקום.

תני רובץ ולא רבצן ,וחזר תני פורק עמו אפילו מאה פעמים ביום! הן דתימר רובץ ולא רבצן, בההוא דמפיל גרמיה. והן דתימר פורק עמו אפילו מאה פעמים בההוא דאניס.

כי תפגע יכול פגיעה ממש? ת"ל כי תראה. אי כי תראה יכול אפילו רחוק מאה מיל? תלמוד לומר כי תפגע. הא כיצד? שיערו חכמים אחד משבעה ומחצה במיל וזהו ריס. עזוב תעזוב זו פריקה הקם תקים זו טעינה. מכאן היה רבי שמעון בן יוחי אומר: כשם שפורקו מן התורה כך טוענו מן התורה. חמור ישראל ומשאוי של עכו"ם דברי הכל פורק וטוען. חמור עכו"ם ומשאוי של ישראל, כדברי חכמים פורק ולא טוען, כדברי ר' שמעון לא פורק ולא טוען: ר"ש ס"ל פריקה וטעינה שתיהן מה"ת מפני צערא דחמר, אבל צער בהמה לית ליה. לרבנן, פריקה מה"ת משום צעב"ח, אבל טעינה מד"ס משום צערא דחמר.

הלכה יא משנה אבידתו ואבידת אביו, שלו קודמת. אבידתו ואבידת רבו, שלו קודמת. אבידת אביו ואבידת רבו, של רבו קודמת לשל אביו, שאביו הביאו לחיי העה"ז ורבו שלימדו חכמה הביאו לחיי העה"ב. אם היה אביו שקול כנגד רבו אבידת אביו קודמת. היה אביו ורבו נושאין משאוי מניח את של רבו ואח"כ מניח את של אביו. היה אביו ורבו בבית השבי פודה את רבו ואח"כ פודה את אביו. אבל אם היה אביו תלמיד חכם, פודה את אביו ואחר כך פודה את רבו:

גמרא תני: אי זהו רבו שלימדו חכמה? כל שפתח לו תחילה דברי ר' מאיר. רבי יודן אומר כל שרוב תלמודו ממנו. רבי יוסי אומר: כל שהאיר עיניו במשנתו. רב כרבי מאיר ורבי יוחנן כרבי יודה .שמואל כר' יוסי.

רב כרבי מאיר: חד בר נש פתח פומיה דרב ושמע דדמך ובזע עלוי.

ר' יוחנן כרבי יודה: רבי יוחנן הוה סליק מטיבריה לציפורי חמא חד בר נש נחת מן תמן, א"ל מה קלא במדינתא? א"ל חד רבן דמך, וכל עמא פריין מיטפלא ביה.[39] ידע ר' יוחנן דהוא רבי חנינא. שלח ואייתי מאנין טבין דשובתא ובזעון. ולא כן תני כל קרע שאינו של בהלה אינו קרע! רבי יוחנן בעה מיעבד דרבה ומוקריתיה. ולא ידעין אין משום דהוא רביה אין משום שמועות הרעות.

---

[39] רב אחד נפטר וכל העולם רצין להיטפל בו

איבעי' להו, לר' יהודה, רוב תלמוד כ ו ל ו או רוב כל תלמוד ותלמוד?.. ר' חנינא הוה מסתמיך בדרבי חייה בר ווא בציפורי חמא כל עמא פריי א"ל למה כולי עלמא פריי? א"ל, רבי יוחנן יתיב דריש בבי מדרשא דרבי בנייה וכל עמא פריי מישמעיניה. אמר[40] בריך רחמנא דחמי לי פורין שראיתי "פירות" עד דאנא בחיים. ובאגדתא פשטית ליה חוץ ממשלי וקהלת. הדא אמרה כל תלמוד ותלמוד.[41]

שמואל כר' יוסי: אמר חד בר נש אסבר לשמואל בשני מפתיחות אחד יורד לאמת בית השיחי ואחד פותח כיון.[42] שהיה מוריד ידו עד שיחיו היה פותח. ושמע דדמך, ובזע עלוי:[43]

[40] ר' חנינא
[41] אף שלמד אתו רק אגדה, חייב לקרוע ("רוב תלמודו" ממנו)
[42] משנה במסכת תמיד
[43] קרע עליו, אלמא כר' יוסי ס"ל

מסכת בבא מציעא פרק ג

הלכה א משנה המפקיד אצל חבירו בהמה או כלים ונגנבו או שאבדו, שילם ולא רצה לישבע, שהרי אמרו: שומר חנם נשבע ויוצא, נמצא הגנב משלם תשלומי כפל, טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה, למי הוא משלם? למי שהפקדון אצלו. נשבע ולא רצה לשלם, נמצא הגנב משלם תשלומי כפל, טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה, למי הוא משלם? לבעל הפיקדון:

גמרא מנן תיתי ליה? אם המצא תמצא בידו הגניבה, וכי אין אנו יודעין שאם ימצא הגנב ישלם שנים[1] ומה ת"ל שנים ישלם אם אינו עניין לו תניהו עניין לשלפניו.[2]

ר' יוסי עאל לפירקא דרבי יודן, אמר קומיה הדא, א"ל אמור דבתרה! נשבע ולא רצה לשלם, נמצא הגנב משלם תשלומי כפל, טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה, למי משלם לבעל הפקדון. וישלם למי שהפקדון אצלו! רבי נסה בשם רבי יונה חיים שנים ישל' למקום שהקרן מהלך שם הכפל מהלך.

רבי יוחנן ורבי לעזר. רבי נסא מוסיף אף רבי יוסי בן חנינה: לא סוף דבר שילם, אלא מכיון שקיבל עליו לשלם כמי ששילם.

אמר משלם אני, חוששין שמא שלח בו יד.[3] אמר נשבע אני, וראה אותן שמגלגלין עליו שבועות אחרות, וחזר ואמר משלם אני חוששין.[4] [5]א"ר יוסי לא חייבה אותו התורה שבועה להחמיר עליו אלא להקל שאם רצה לשלם ישלם, ואם רצה לישבע ישבע.

היו לו עדים שנגנבה באונס, הדא היא דמר רבי לעזר המוכר קנסיו לאחר, לא עשה כלום.[6] היו לו עדים שנגנבה בפשיעה, הרי הוא בכלל "שילם". היה שומר שמסר לשומר ונגנבו או שאבדו אצל השני, ואחר כך נמצאת הגניבה, למי משלם לראשון או לשני או לשניהן?

הלכה ב משנה השוכר פרה מחבירו והשאילה לאחר ומתה כדרכה, ישבע השוכר שמתה כדרכה, והשואל משלם לשוכר. א"ר יוסי: כיצד הלה עושה סחורה בפרתו של זה? אלא תחזור הפרה לבעלים:

---

[1] למה חזר עליו הכתוב בפרשת שומרים?
[2] דמשלם לשומר עצמו
[3] וחייב לישבע "שאינו ברשותו"
[4] וחייב לישבע על הכל
[5] פליג
[6] מכיון שאין שום טעם שישלם, הו"ל כ"מוכר קנס בעלמא", ולא קנה השומר

גמרא ויש לו רשות להשאיל? ולא כן תני רבי חייה: אין השואל רשאי להשאיל ולא השוכר רשאי להשכיר ולא השואל רשאי להשכיר ולא השוכר רשאי להשאיל אלא אם כן נטל רשות מן הבעלים. רבי לא בשם רבי ינאי והוא שנתן לו להשכיר. וכא והוא שנתן לו רשות לעשות בה אפיטרופא.[7]

ר' אבהו שאל, שאלוה בעלים משוכר ומתה כדרכה, ישבע השוכר שמתה כדרכה, והשואל משלם לשוכר![8] ואין כיני אפילו אכלוה?! א"ר אבינא אכלו שלהן אכלו.

א"ר יוסי היאך הלה עושה סחורה בפרה של זה אלא תחזור פרה לבעלים:

הלכה ג משנה אמר לשנים: גזלתי את אחד מכם מנה, ואיני יודע אי זה מכם. אביו של אחד מכם הפקיד אצלי מנה ואיני יודע אי זה הוא, נותן לזה מנה ולזה מנה שהודה מפי עצמו.

שנים שהפקידו אצל אחד, זה מנה וזה מאתים, זה אומר: מאתים שלי, וזה אומר: מאתים שלי, נותן לזה מנה ולזה מנה, והשאר יהא מונח עד שיבוא אליהו. וכן שני כלים אחד יפה מנה ואחד יפה אלף זוז, זה אומר: יפה שלי, וזה אומר: יפה שלי, נותן את הקטן לאחד מהן, ומתוך הגדול נותן דמי קטן לשני, והשאר יהא מונח עד שיבוא אליהו. אמר רבי יוסי: א"כ מה הפסיד הרמאי? אלא הכל יהא מונח עד שיבא אליהו:

גמרא אמר ר' יוסי מתניתא כרע"ק ולא כר"ט. דתנינן תמן: גזל אחד מחמשה ואינו יודע איזה מהן גזל, מניח גזילה ביניהן ומסתלק דברי ר"ט. רע"ק אומר: אין זו דרך מוציאתו מידי עבירה עד שישלם גזילה לכאו"א. ר' אבהו בשם ר' יוחנן ד"ה היא. כאן בעוררין כאן בשותקין גזל אחד מחמשה איירי כשמוחה ואומר לא אותך גזלתי!

ר' יסא בשם ר' יוחנן: כאן בשיש עדים יודעין, וכאן בשאין עדים יודעין

תמן אמרין בשם רב: כאן בנשבע תמן בשלא נשבע.

תוספתא מסכת בבא מציעא פרק ג האומ' מנה אני חייב ואיני יודע אם לפלני אם לפלני נותן לזה מנה ולזה מנה שהודה מפי עצמו אמ' לשנים גזלתי את אחד מכם מנה ואחד מכם מאתים ואיני יודע אי זה מכם נותן לזה מאתים ולזה מאתים ואם לאו היה לו לשתוק זה אומ' מאתים שלי וזה אומ' מאתים שלי נותן להם מנה והשאר לא יתן להם עד שיעשה ביניהן פשרה

ר' ירמיה בעי, אם בשנשבע "....היה לו לשתוק"?! ר' ירמיה סבר מימר [מקושיית ר' ירמיה אתה למד, שהבין ר' ירמיה....], היה לו לשתוק ולא להודות ואיך קאמר "היה לו לשתוק ולישאר ברשעו?!"

---

[7] שייך לכתובות
[8] נמצא הבעלים משלמין לשוכר!

ר' יסא סבר מימר, היה לו לשתוק ולא לישבע. מכיון ש נ ש ב ע , משלם

ר' יוחנן אמר, אם בשנשבע, היה לו לעשות שליח ב"ד! ומיד כשמוסרו לידו, פטור [ואי"צ השבה ממש ליד נגזל] ולהכי לא ס"ל כאוקימתא דרב

אבל נותן לשליח בית דין. ב"ק 9:5 ר' יוחנן סבר מימר: שליח ב"ד שעשה גוזל. תניי חורן תני: שליח ב"ד שעשה נ ג ז ל. ולא שליח ב"ד שעשה ג ו ז ל.

אמר ר' אילא הכל מודין רע"ק ור"ט בפקדון, דשתק מתגר, מן הדא: שנים שהפקידו אצל אחד זה מנה וזה מאתיים וכו' סיפא דמתניתין ודמשתעי מפסד, מן הכא: או אביו שלא אחד מכם הפקיד וכו'

הלכה ד משנה המפקיד פירות אצל חבירו, אפי' הן אובדין הרי זה לא יגע בהן.

רבן שמעון בן גמליאל אומר: ימכור בפני בית דין מפני השב אבידה לבעלין:

גמרא אמר רבי אבהו אם אומר את, אפילו אבודין הן אל יגע בהן, אף הוא ממציא להן. טעמא דרשב"ג דחיישינן שמא יגזול השומר ויאמר נאבדו.

רבי אבא בר יעקב בשם רבי יוחנן, רבי אבהו בשם רבי יוחנן הלכה כרבן שמעון בן גמליאל. כהדא רבי יוחנן חקוקה אפקד גבי רבי חייה רובה חד דיסיקיא מלייא חמץ, אתא שאל לרבי אמר ימכר על פי בית דין בשעת הביעור. חד בר נש אפקיד גבי ר' חייה בר אשי חד גרב דכותח, אתא שאל לרב אמר ימכר על פי בית דין בשעת הביעור:

הלכה ה משנה המפקיד פירות אצל חבירו, הרי זה יוציא לו חסרונות. לחיטין ולאורז- תשעת חצאי קבין לכור. לשעורין ולדוחן- תשעת קבין לכור. לכוסמין ולזרע פשתן- שלשת סאין לכור. הכל לפי המידה. הכל לפי הזמן. א"ר יוחנן בן נורי וכי מה איפכת לו לעכבר? והלא אוכל בין מהרבה בין מקימעא אלא אינו מוציא לו אלא לכור בלבד.

ר' יהודה אומר: אם היתה מידה מרובה אינו מוציא חסרונות מפני שהן מותירות

יוציא לו שתות ליין. רבי יהודה אומר: חומש

יוציא לו שלשת לוגין שמן למאה. לוג ומחצה שמרים. ולוג ומחצה בלע. אם היה שמן מזוקק, אינו מוציא לו שמרים. קנקנים ישנות, אינו מוציא לו בלע

ר' יהודה אומר: אף המוכר שמן מזוקק לחבירו כל ימות השנה, הרי זה מקבל עליו לוג ומחצה שמרים, למאה:

גמרא א"ר אמי בשעת הגורן שנו. תמן אמרין אילין עכברייא רשיעיא כד חמיין פירי סגין, קרויין לחביריהון ואכלין עמהון.

..וכי מה אכפת..אמרו לו לריו"ח בן נורי אובדות הן מתפזרות הן

יוציא לו שתות ליין, ר' יהודה אומר חומש. אמר רב אושעיה בשלא אמר לו שמן מזוקק אני מעמיד לך כל השנה, אבל אם אמר לו כן חייב להעמיד לו שמן מזוקק:

הלכה ו משנה המפקיד חבית אצל חבירו ולא ייחדו לה הבעלים מקום, וטילטלה ונשברה, אם מתוך ידו נשברה לצורכו חייב, לצורכה פטור. ואם משהניחה, בין לצורכו בין לצורכה פטור[9]

ייחדו לה הבעלים מקום, וטילטלה ונשברה, בין מתוך ידו בין משהניחה, לצורכו חייב לצורכה פטור:

גמרא לא כן אמר רבי לעזר למה הדבר דומה לגונב חבית ממרתף חבירו אע"פ שלא ידעו הבעלים בגניבה צריכין לידע בחזרה?! אמר, שנייה היא שיש רשות עליה. למה פטור ברישא? ומתרץ כיון דליכא ייחוד מקום, מהני בכל מקום.

טעמא דסיפא א"ר לעזר אית אמר, שיש רשות לשומר עליה. מהו משהניחה לצורכו חייב? בשייחדו לה הבעלים מקום אחר. אבל באותו מקום, בין לצורכו בין לצורכה פטור.

אית דאינון אמרין, שאין רשות לשומר עליה ומיד כשהגביה לצורכו, שוב לא מהניא השבה לא שנייא בין באותו מקום בין במקום אחר, לצורכו חייב לצורכה פטור.

הלכה ז משנה המפקיד מעות אצל חבירו, צררן והפשילן לאחוריו, מסרן לבנו ולבתו הקטנים, ונעל בפניהם שלא כראוי, חייב. שלא שמר כדרך השומרין.

ואם שמר כדרך השומרין פטור:

גמרא א"ר יוסי ותשמע מינה, בר נש דיהב לחבריה פליטרוכין מין עשב זול בשוקא, מסרן לבנו ובתו הקטנים, נגנבו או אבדו פטור מלשלם, שאני אומר, לא עלת על דעתו מיטעון פליטרוכין בשוקא.

---

[9] דכבר "השיבו למקומו"

מתי אמרו שומר חנם נשבע ויוצא? בזמן ששימר כדרך השומרין. נעל כראוי. קשר כראוי. נתנן באפונדתו. צררן בסדינו והשליכן לפניו. נתנן בשידה ובתיבה ובמגדל. נגנבו או אבדו חייב בשבועה ופטור מלשלם. ואם יש עדים שעשה כן, אף משבועה פטור. נעל שלא כראוי. קשר שלא כראוי. הפשילן לאחוריו. נתנן בראש גגו ונגנבו, חייב לשלם. נתנן במקום שנוהג ליתן שלו, אם היה ראוי לשמירה, פטור. ואי לא חייב:

הלכה ח משנה המפקיד מעות אצל השולחני, אם צרורין לא ישתמש בהן, לפיכך אם אבדו אינו חיי' באחריותן. ואם מותרין ישתמש בהן, לפיכך אם אבדו חייב באחריותן.

אצל בעל הבית, בין כך ובין כך לא ישתמש בהן

החנווני- כבעל הבית דברי ר"מ. רבי יהודה אומר: כשולחני:

גמרא רב הילא אמר: רבי ירמיה בעי, מה? צרורין בחותם, או צרורין שלא בחותם. אין תימר בחותם, שלא בחותם, מותר לשולחני להשתמש אין תימר שלא בחותם, כל שכן בחותם אסור:

הלכה ט משנה השולח יד בפקדון, ב"ש אומרים: ילקה בחסר ויתר. ובית הלל אומרים: כשעת הוצאה. ורבי עקיבה אומר: כשעת התביעה.

החושב לשלוח יד בפקדון, ב"ש מחייבין. ובית הלל אומרים: אינו חייב עד שעה שישלח יד.

כיצד? היטה את החבית ונטל ממנה רביעית ונשברה, אינו משלם אלא רביעית. הגביה ונטל ממנה רביעית ונשברה, משלם את הכל:

גמרא כיני מתניתא: כשעת תביעתו בבית דין. ר' ירמיה בשם רב: הלכה כרבי עקיבה אפילו ב"ה חלוקין עליו. ר' בון בר חייה מעשה הוה והורה רבי כר' עקיבה. אמר רב הושעיה בשאין עדים, אבל אם יש עדים, כל עמא מודיי על הדא דבית הלל. אתא עובדא קומי ר' נסא, והורי כר' עקיבה.

מ"ט דב"ש? פשע על כל דבר פשע. מה מקיימין דב"ה פשע על כל דבר פשע? תיפתר ששלח בו יד על ידי השליח.

ר' יוסי בר חנינה בעי, מה את אמרת ליטול, נטל?[10] והתני ר' אושעיא: נשברה או שהחמיצה נותן לו דמי כלה, כלום החמיצה אלא מחמת טלטול?! אלמא בהגבהה לחוד נתחייב

---

[10] אים "שליחות יד צריכה חסרון" (או בהגבהה ע"מ ליטול סגי)

ר' שמואל ר' אבהו בשם ר' לעזר שליחות יד שנאמרה בש"ח אינו חייב עד שעה שיחסור.

ר' שמואל בעי קומי ר' אבהו מה את אמרת חיסר או אפילו לא חיסר? א"ל ולא הא היא שאלתיה דר' יוסי בר חנינה ליטול, נטל, אין תימר ליטול, אפילו לא חיסר ואין תימר נטל עד שעה שיחסר. אין תימר "ליטול" החזירה בין למקומה בין למקום אחר פטור. ואין תימר "נטל" החזירה למקומה פטור, למקום אחר חייב.[11]

ר' אבהו בשם ר' יוחנן נאמרה שמירה בש"ח ונאמרה שמירה בש"ש. ולא דמייא שמירה שנאמרה בש"ח לשמירה שנאמרה בש"ש. אפילו הקיפו חומה של ברזל אין רואין אותו כאילו הוא שמור. [היה יכול להציל חייב שאינו יכול להציל פטור. אין אומרים אילו היה אחר שם היה יכול להציל.] ר' אלעזר בשם ר' אושעיא נאמרה שליחות יד בש"ח, ונאמרה שליחות יד בש"ש. שליחות יד שנאמרה בש"ח אינו חייב עד שעה שימשוך, שליחות יד שנאמרה בש"ש כיון שהניח מקלו ותרמילו עליו חייב. שמע ר' יוסי בן נוהראי ואמר אני איני מקבל עלי את המדה הזו. אלא אחת זו ואחת זו אינו חייב אלא עד שימשוך.

רבי אמי בשם רבי לעזר, ותני רבי הושעיה כן: אילו נאמר שליחות יד בשומר חנם שאינו צריך הייתי למד מנושא שכר, מה אם נושא שכר שהחמירה התור' עליו, אינו חייב עד שימשוך, שומר חנם שהיקילה בו התורה אינו דין שלא יהא חייב אלא עד שימשוך. לאי זה דבר נאמר שליחות יד בשומר חנם שאינו צריך? להחמיר על נושא שכר כיון שהניח מקלו ותרמילו עליה חייב.

ר' יוסי אומר: אם אומר את כן, נמצא' למד על המלמד להחמיר עליו. דו יכיל מימר ליה מה אם נושא שכר שהחמירה בו התורה אינו חייב עד שימשוך שומר חנם שהקילה בו התורה אפילו משך יהא פטור. ופשוט דאיצטריך לגופיה!

אלא כיני: לא יאמר שליחות יד שנאמר בשומר שכר שאינו צריך הייתי למד משומר חנם, מה אם שומר חנם שהקילה בו התורה אינו חייב עד שימשוך, נושא שכר שהחמירה בו התורה כיון שמשך חייב. לאי זה דבר נאמר שליחות יד בנושא שכר שאינו צריך? להחמיר עליה כיון שהניח מקלו ותרמילו עליה חייב

[11] דגזלן בעי דעת בעלים ולא סגי בהשבה למקומה

מסכת בבא מציעא פרק ד

הלכה א משנה הכסף קונה את הזהב, והזהב אינו קונה את הכסף. הנחושת קונה את הכסף, והכסף אינו קונה את הנחושת. מעות הרעות קונות את היפות, והיפות אינן קונות את הרעות. אסימון קונה את המטבע, והמטבע אינו קונה את אסימון. המטלטלין קונין את המטבע, והמטבע אינו קונין את המיטלטלין. זה הכלל: כל המיטלטלין קונין זה את זה:

גמרא זה כללו של דבר, כל הירוד מחבירו קונה את חבירו. א"ר חייה בר אשי מאן תניתה: ר"ש ברבי. א"ל אבוי,[1] חזור בך, ותני כהדא: הזהב קונה את הכסף. א"ל לינא חזור בי דעד הוא חילך עליך אתניתני הכסף קונה את הזהב.[2] מילתיה דרבי[3] אמר זהב כפירות. מתני' אמרה כסף כפירות.

ברת ר' חייה רובה, אוזפת לרב דינרין, אתת שאלת לאבוה אמר לה שקילי מיניה דינרין טבין ותקילין.[4] מברת ר' חייה ילפין?! א"ר אידי אוף אבה אבוי דשמואל בעא קומי רבי, מהו ללות דינרין בדינרין א"ל מותר. א"ר יעקב בר אחא אוף ר' יוחנן וריש לקיש תריהון מרין: מותר ללות דינרין בדינרין. קרט בקרט שרי, לקן בלקן אסור.[5]

תמן תנינן כל הנעשה דמים באחר, כיון שזכה זה נתחייב בחליפיו. א"ר יוחנן לא שנו אלא שור בפרה או חמור בשור, הא ציבור בציבור בלי ידיעת סכומם לא קנה, רב ירמיה בשם רב אפי' ציבור בציבור קנה. ר' אבא בר מינה בשם רב המחליף אברוקלון באמבורוקלון צבור חפצים בצבור [בלי ידיעת שווים] קנה.

הגהתי על פי ירושלמי קידושין*

ר' זירא רב יהודה בשם שמואל: לזה פרה ולזה חמור והחליפו זה בזה, משך בעל החמור את הפרה, ובא בעל הפרה למשוך את החמור, ונמצא שמת החמור, בעל החמור צריך להביא ראייה שהיתה חמורו קיימת בשעה שמשך את הפרה, שכל המוציא מחבירו עליו הראייה חוץ מן החליפין דאמרי' ברשות בעל החמור מת החמור, [כאן נמצא כאן היה] ומאן דלא סבר דא מילתא, לא סבר בנזיקין כלום. א"ר זעירא ואנא לי נא סבר לה!

אמר ר' בא לר' זעירא, מתניתא מסייעא לשמואל: היו בה מומין ועודה בבית אביה, האב צריך להביא ראייה. לא הבעל צריך להביא ראייה להוציא קידושין מרשות האב! אלמא בעל מ ו צ י א קידושין מיד האב, דאמרי' ברשות אב איתרע [כ"ן כ"ה!]

---

[1] רבי לבנו

[2] בעודך צעיר למדתני כסף קונה את הזהב (כסף פירי, וזהב טיבעא)

[3] בזקנותו

[4] ול"ח לאיסור הלוואת "סאה בסאה"

[5] מין מטבע קטנה של נחשת (אפשר כי אינו יוצא כ"כ—ול"ה טיבעא)

ומדחה.. תלמידוי דרבי יונה אמרין, תיפתר בקידושי' קטנים עשאוהו כעין קידושי קטן, דמעות חוזרין, כדי שלא יאמרו אין קי' תופסין באחותה ??

דלמא[6] רבי חונה ור' פינחס ורבי חזקיה, סליקין מישאול בשלמיה דרבי יוסף למילף מיניה, אמר ליה: מתניתא פליגא על שמואל: נכנסה לרשות הבעל, הבעל צריך להביא ראייה. ולא האב צריך להביא ראייה להוציא כתובה מרשות הבעל! נימא גם בסיפא דמום מעיקרא הווית [וק"ו שלא יוציא האב הכתובה!!] אמר לון: לא מודה שמואל שאם משך בעל הפרה את החמור, שהוא צריך להביא ראייה![7] וזה כיון שכנס כמי שמשך, צריך להביא ראייה שהיו בה מומין אילו עד שלא תיכנס ברשותו.

רבי בא רב המנונא, רב אדא בר אחוה בשם רב: מכר לו פרה בדמים, דחקיה, א"ל הב לי אינון פריטיא! אמר ליה מה את בעי מינהון?[8] א"ל מיזבין ליה חמור! משך בעל הפרה את החמור, לא נקנית הפרה. חמור מהו שיקנה? ר' בא אמר נקנית. ר' יוסי אומר אינה נקנית. סבר דאינון חליפין, ולית אינון חליפין

ר' מנא בשם רבי יוסי: פעמים שתחילת מקח לזה ותחילת מקח לזה. היך עבידא? מכר לו פרה בדמים, ועדיין לא משך את הפרה סמיכה גביה חדא פריטייא[9] למחר אשכחיה קאים תמן, לוקח מצא המוכר עומד אצל החנווני אמר לי' מה את קיים עביד הכא? א"ל בעא אינון פריטייא! אמר לי' מה את בעי מינהון? אמר לי' מיזבן לי חד חמור. אמר לי' הרי חמור לפניך. משך זה, לא קנה זה. משך זה, לא קנה זה. אלא זה קנה לעצמו וזה קנה לעצמו.

הלכה ב משנה כיצד? משך ממנו פירות ולא נתן לו מעות, אינו יכול לחזור

נתן לו מעות ולא משך לו פירות, יכול לחזור בו. אבל אמרו: מי שפרע מאנשי דור המבול עתיד להפרע ממי שאינו עומד בדבורו.

רבי שמעון אומר: כל שהכסף בידו ידו על העליונה:[10]

גמרא א"ר אחא כתיב כי מלאה הארץ חמס מפניהם. ומה היה חמסן? הוה בר נש נפיק טעין קופה מלאה תורמוסין, והיו מתכוונין ונוטלין פחות משוה פרוטה, דבר שאינו יוצא בדיינין. אמר רבי חייה בר ווה: רבה רבה[11] כמעשי אילו כך מעשי אילו.

א"ר חנינה הלכה כר"ש. ולא אמרין לה לכל אפין. אין המוכר חוזר בלי קבלת מי שפרע [הלכה כמותו רק בזה שהלוקח אינו חוזר כלל] רב ירמיה בשם רב מעשה היה והורה ר' כר"ש. ר' חייה בר יוסף

---

[6] מעשה שהיה
[7] כשנמצא חמור מת אחר שכבר משכו לרשותו!
[8] מה אתה רוצה לקנות עים פרוטות האלו?
[9] =חנווני
[10] כ "המוכר", יכול לחזור או לעמוד במקחו, כיון שיש בידו המעות
[11] בסדום

יהב דינר למלחא. חזר ביה ההוא, אמר, לא ידע דכבר יהבון מגלא גו שקיה דההוא גברא?![12] מי שפרע מאנשי דור המבול עתיד ליפרע ממי שאינו עומד בדיבורו.

חד בר נש יהב דינרין למטכסה[13] חזר ביה, אתא עובדא קומי רבי חייה בר יוסף ור' יוחנן. ר' חייה בר יוסף אמר או יתן לו כדי עירבונו או ימסור אותו למי שפרע. ורבי יוחנן אמר או יתן לו "כל" מקחו או ימסור אותו למי שפרע. [ר' לא אמר עירבון היה, ר' זירא אמר מקצת דמים נתן לו] מודה ר' חייה בר יוסף[14] לר' יוחנן במקח שאין דרכו ליקנות חציין כגון פרה וטלית.

ר' יעקב בר אידי ר' אבהו בשם ר' יוחנן: טבעת חתימת אדם בטבעתו אין בה משום עירבון. כל הנושא ונותן בדברים אין מוסרין אותו למי שפרע. ר' יעקב בר זבדי בשם ר' יוחנן: אמר ליתן מתנה לחבירו, וביקש לחזור בו, חוזר. אמר, בשעה שאמר צריך לומר בדעת גמורה,[15] מבתר כן אין חזר ביה חזר ביה. הדא דתימר בעשיר, אבל בעני נעשה נדר. רב מפקד לשמשיה אימת דנימר לך תתן מתנה לבר נש, אין הוה מסכן, הב ליה מיד. ואין עתיר, אימליך בי תניינות.

רבן יוחנן יהב דינרין לקריבוי, על משח. יקר משח. אתא שאל לרבי ינאי, א"ל מדבר תורה מעות קונין, ולמה אמרו אין קונין שלא יאמר לו נשרפו חיטיך בעלייה.

רבי שמואל בר סוסרטאי בשם רבי אבהו: אם אמר לו נשרפו חיטיך בעלייה נאמן.

רבי יצחק מקשי מה נן קיימין? אם בשקנו לו מעותיו, שלו נשרפו. ואי לא קנו לו מעותיו, של זה נשרפו. כ תמה על רשב"ס. כיון דמעות אינם קונות, הרי של מוכר נשרפו! [רידב"ז] ##

ר' סימון בשם ר' יהושע בן לוי: בר נש דיהב לחבירה עשרה דינרין, א"ל אית לי גבך מאה גרבין מהדין ביתא והיו חביות של יין בתוך הבית אסור. מהדין כרמא שרי. מה בין כרם לבית? בית אינו מצוי ליפול, כרם מצוי ליפול.[16]

א"ר יוסי את שמע מינה[17] בר נש דיהב לחבריה עשרה דינרין א"ל במנת[18] דתיקום לי בהון מאה גרבין, מכיון ששלח ידו בהן צריך להעמיד לו מקחו.

רבי שמעון בן לקיש אמר: או קנה מיד עמיתך. מיד עמיתך את צריך משיכה ומעות לא מהני מידי [אין את צריך משיכה מיד העכו"ם] על דעתיה דר"ש בן לקיש לאיזה דבר מוסרין

---

[12] "יקפחו את שוקיו" ע"י "מי-שפרע"
[13] שיראין
[14] ד"עירבון כנגד כולו קונה"
[15] בשעה שאומר לו היה לו "דעת גמורה" ליתן "ואח"כ" חזר
[16] ול"ה רבית כיון דמצוי הפסד
[17] מריב"ל
[18] =ע"מ

אותו למי שפרע? אמר ר' יוסי בי ר' בון אתייא כהין תנאה, דתני הנושא והנותן בדברים אין מוסרין אותו למי שפרע הא מעות+ דברים--מוסרין

הלכה ג משנה ההונאה: ארבעה כסף מעשרים וארבעה כסף לסלע,[19] שתות למקח. עד אימתי מותר להחזיר? עד כדי שיראה לתגר או לקרובו. הורה רבי טרפון בלוד, ההונייה: שמונת כסף לסלע, שליש למקח. ושמחו תגרי לוד. אמר להן מותר להחזיר כל היום! אמרו, יניח לנו ר' טרפון את מקומינו וחזרו לדברי חכמים.

אחד הלוקח ואחד המוכר יש להם הונייה. כשם שהונייה להדיוט כך הונייה לתגר. רבי יהודה אומר: אין לתגר הונייה. מי שהוטל עליו, ידו על העליונה. שהוא אומר לו: תן לי את מעותיי, או תן לי מה שהוניתני:

גמרא רב אמר שיעור הוא דווקא שנתאנה שיעור 4 כסף . רבי יוחנן אמר לית הוא שיעורא.

רב אמר כל הנושא ונותן במנת[20] שאין לו אונאה יש לו אונאה.

תני רבי לוי האונאה פרוטה וההודאה פרוטה.

הונאה עצמה מהו? תני נקנה המקח, חוזר לו הונייתו, דברי ר' יהודה הנשיא. ר' נתן אומר: רצה מבטל מקחו. כהנא בעא קומי רב, בשעה שהמוכר מתאונה, מתאונה עד חומש[21] בשעה שהלוקח מתאנה, מתאנה עד שתות. א"ל: היא והונייתו מצטרפין לשתות.

מכר לו שוה חמשה בששה: יכיל מימר ליה, חד דינר איגרבת[22] סב דינרך! א"ר זירא יכיל מימר ליה, לית איקרי דיהון ברייתא אמרין פלוני איגחך.[23] ואית דבעי מימר יכיל מימר ליה, לית הוא יקרי מלבוש בחמשה דינרין. ר' יוחנן ר' אלעזר ור' הושעיה אמרי מה טעמא דאהן תנייא? ידע אנא דלא הוות מיקמתי טבא אלא חמשה דינרין ידעתי כי אין סחורתי שווה אלא 5 רק מפני שהיית דחוק נתת 6, עכשיו, אי אתה יכול לחזור! רק קח בחזרה את הדינר על דהוות דחיק ליה, יהבי אשתה דינרין. סב דידך והב דידי.

מכר לו שוה חמשה בששה, לא הספיק לישא וליתן עד שהוקיר משבע. ר' יעקב בר אידי רבי אבהו בשם ר' יוחנן כשם שבטל מאצל זה כך בטל מזה.

תמן תנינן ארבע מידות במוכרין: מכר לו חטין יפות ונמצאו רעות, לוקח יכול לחזור בו. רעות ונמצאו יפות, מוכר יכול לחזור בו...

---

[19] אים נתן 28 על חפץ ששווה 24

[20] =ע"מ

[21] מכר לו שווה שש בחמש

[22] "נחטף" ממך דינר אחד, קח אותו!

[23] אינו כבודי שיאמרו הבריות שנתעללתי

הלכה ד משנה וכמה תהא הסלע חסירה ולא יהא בה הונייה? רבי מאיר אומר: ארבעה איסרות, מאיסר לדינר. ר' יהודה אומר: ארבעה פונדיונות, מפונדיון לדינר. רבי שמעון אומר: שמונה פונדיונות, משני פונדיונין לדינר:[24]

גמרא תני: יותר מיכן[25] מוציאה בשוויה.

סלע עד שקל.[26] דינר עד רובע. פחות מיכן, אפילו הוא כאיסר, אין יכול להוציאה.[27] היתה יוצא על אסימון בסלע, ועל המטבע בשקל.[28] על אסימון בשקל, ועל המטבע בסלע. אין לו אלא צורת המטבע.

לא יתננה[29] לא לחרם ולא להרג מפני שמרמין בה את אחרים, אלא נוקבה ותולה בצואר בנו.

במה דברים אמורים? בדינרין ובסלעין, אבל בדינר זהב ובמטביעות כסף מוציאין בשוייהן. כשם שמוציאין לחולין כך מוציאין למעשר שני, ובלבד שלא יתכוין להוציאן:

הלכה ה משנה עד אימתי מותר להחזיר? בכרכין, עד כדי שיראה לשולחני. ובכפרין, עד ערבי שבתות.[30] אם היה מכירה אפילו לאחר שנים עשר חדש מקבלה ממנו[31] ואין לו עליו אלא תרעומת.

ונותנה[32] למעשר שני ואינו חושש. שאינה אלא נפש רעה.[33]

ההונייה ארבעה כסף,[34] והטענה שתי כסף, וההודייה שוה פרוטה.

חמש פרוטות הן: ההודייה שוה פרוטה, והאשה מתקדשת בשוה פרוטה, הנהנה שוה פרוטה מן ההקדש מעל, המוצא שוה פרוטה חייב להכריז, הגוזל את חבירו שוה פרוטה ונשבע לו, יוליכנו אחריו אפילו למדי.

---

[24] 1/24 1/12 1/6 (שלשת התנאים כסדרן)
[25] אים חסרה יותר משיעור הנ"ל
[26] מותר לקיימה ולהוציאה בשוויה
[27] דאפשר לרמות בו
[28] חתיכת גלמו הוא כסלע, וכתוב עליו "שקל" (חצי-סלע) או איפכא
[29] פחות מיכאן א"י להוציאה....
[30] שמראהו לחנווני כשקונה צרכי שבת
[31] כ יש מדת חסידות שהנותן יקבלה בחזרה, אבל אים אינו רוצה, אין לו עליו...
[32] סלע שאינו חסר שיעור הנ"ל
[33] מי שממאן לקבלה בשוויה
[34] חפץ ששוה סלע=24 מעות, והלוקח שילם 28 מעות

חמשה חומשין הן: האוכל תרומה ותרומת מעשר ותרומת מעשר של דמאי החלה, וביכורין מוסיף חומש, הפודה נטע רבעי ומעשר שני שלו, מוסיף חומש, הפודה הקדישו מוסיף חומש, והנהנה בשוה פרוטה מן ההקדש מוסיף חומש, והגוזל את חבירו שוה פרוטה ונשבע לו, מוסיף חומש:

גמרא חזקיה אמר: לצורפה בגבולין מצרפה ביפה. כ לעולם הולכין להקל **בא** לחללה בירושלים[35] מחללה ברעה. והתנינן[36] בורר היפה שבהן ומחללן עליה. ויבור הרעה ויעשה אותה! אמר, שנייא היא הכא שכבר הוכח בו מעשר שני.

נותנה למעשר שני ואינו חושש שאינה אלא נפש רעה. יעקב בר זבדי ר' יוחנן בשם ר' סימון: כל מעשר שני שאין בקרנו שוה פרוטה אין מוסיף חומש. ר' יוחנן בשם ר' ינאי: כל מעשר שני שאין בחומשו שוה פרוטה אין מוסיף חומש. אית מתני' מסייעא לדין ואית מתני' מסייעא לדין. דתני: "ממעשרו" פרט לפחות משוה פרוטה. הדא אמרה עד שיהא בקרנו שוה פרוטה. תניי חורן תני: "ממעשרו חמישיתיו" פרט לפחות משוה פרוטה. הדא אמרה עד שיהא בחומשו שוה פרוטה. אמר רבין בר ממל מתניתא לא כהדן ולא כהדן. דתנינן חמשה פרוטות הן ולא תנינן עד שיהא בקרנו שוה פרוטה! ותנינן חמשה חומשין הן ולא תנינן עד שיהא בחומשו שוה פרוטה!

הלכה ו משנה ואילו דברים שאין להם הונייה: העבדים, והשטרות, והקרקעות, וההקדישות. אין בהן לא תשלומי כפל, ולא תשלומי ארבעה וחמשה, שומר חנם אינו נשבע, ונושא שכר אינו משלם. ר' שמעון אומר: קדשים שהוא חייב באחריותן יש להן הונייה, ושאינו חייב באחריותן אין להן הונייה. רבי יהודה אומר: אף ספר תורה, ובהמה, ומרגלית אין להן הונייה. אמרו לו: לא אמרו אלא את אילו:

גמרא תני רבי יודה אומר: אף ספר תורה בהמה ומרגלית אין להן אונאה. ספר תורה, אין קץ לדמיו. בהמה ומרגלית, צריכין לזווגם. אמרו לו: והלא הכל אדם רוצה לזווג! תני ר' יהודה בן בתירה אומר: סייף וסוס ותריס במלחמה אין להן הונייה:

הלכה ז משנה כשם שהונייה במקח ובממכר, כך הונייה בדברים. לא יאמר לו בכמה חפץ זה והוא אינו רוצה ליקח. אם היה בעל תשובה לא יאמר לו זכור מעשיך הראשונים. אם היה בן גרים לא יאמר לו זכור מה היו מעשי אבותיך. שנאמר וגר לא תונה ולא תלחצנו כי גרים הייתם בארץ מצרים.

אין מערבין פירות בפירות, אפילו חדשים בחדשים, ואין צריך לומר חדשים בישנים. באמת: ביין התירו לערב קשה ברך מפני שהוא משביחו. אין מערבין שמרי יין ביין, אבל נותן לו את שמריו.

---

[35] רוצה לחלל פירות מע"ש על הסלע

[36] נתערב (בגבולין) מעות מע"ש וחולין

מי שנתערב מים ביינו, לא ימכרנו בחנות אלא אם כן הודיעו, ולא לתגר אע"פ שהוא מודיעו שאינו אלא לרמות בו. מקום שנהגו להטיל מים ביין יטילו.

התגר נוטל מחמש גרנות ונותן לתוך מגורה אחת. מחמשה גיתות ונותן לתוך פיטס אחד ובלבד שלא יתכוין לערב.

ר' יהודה אומר: לא יחלק החנווני קליות ואגוזים לתינוקות מפני שהוא מרגילן לבוא אצלו, וחכמים מתירין. ולא יפחות את השער, וחכמים אומרים זכור לטוב. לא יבור את הגריסין כדברי אבא שאול, וחכמים מתירין. ומודין שלא יבור על פי המגורה שאינו אלא כגונב את העין. ואין מפרקסין לא את האדם ולא את הבהמה ולא את הכלים:

הלכה ז גמרא רבי אבדימא מלחא, הוה מפתר סרדוותי', היה שורה בשר בפושרין [כדי לייפותו] א"ל יעקב בר אחא והתנינן אין מפרקסין. מילתיה אמרה שיש פירקוס באוכלין. ר' זירא הוה עסק בהדא כיתנא, אתא גבי רבי אבהו אמר ליה מה אנא משפרה עיבידתיה? א"ל איזיל עביד מה דאת ידע. כ מותר. רבי אבהו הוה עסיק באילין לסוטיא רדידים אתא שאל לרבי יוסי בן חנינה אמר ליה מנן באילין לסוטיא? אמר ליה איזיל עביד מה דאת ידע.

תנא רבי יעקב עמסונייא מהו אין מפרקסין? דלא יימא ליה צור גרמך:[37]

[37] צייר עצמך

מסכת בבא מציעא פרק ה

הלכה א משנה אי זהו נשך ואי זהו תרבית? אי זהו נשך? המלוה סלע בחמשה דינרין, וסאתים חטים בשלש מפני שהוא נושך. ואי זהו תרבית? המרבה בפירות. כיצד? לקח הימינו חטים מדינר זהב הכור וכן השער, עמדו חטים בשלשים דינר, אמר לו: תן לי חיטיי שאני מוכרן ולוקח אני בהן יין, אמר לו הרי חיטיך עשויות עלי בשלשים דינר והרי לך אצלי בהן יין, ויין אין לו.

המלוה את חבירו לא ידור בחצירו חנם ולא ישכור ממנו בפחות מפני שהוא רבית:

גמרא א"ר ינאי זהו רבית שיוצא בדיינין. בעו קומי ר' יוחנן, רבית מהו שיצא בדיינין? אמר לו: אם מזו[1] אין אנו מניחין לגדולי[2] ארץ ישראל כלום![3]

מודה רבי יוחנן שאם היה השטר קיים דמנכין ליה. מודי ר' יוחנן שאין שטר זוקק לחבירו.[4]

תני: ישראל שהלוה בריבית לישראל אינו גובה לו את הקרן ולא את הריבית דברי ר' מאיר. וחכמים אומרים גובה את הקרן ולא את הריבית.

כתיב את כספך אל תתן לו בנשך. אין לי אלא נשך בכסף וריבית באוכל. נשך באוכל וריבית בכסף מניין? תלמוד לומר אל תקח מאתו נשך ותרבית. הקיש נשך לתרבית ותרבית לנשך. מה נשך כסף אף תרבית כסף. מה תרבית אוכל אף נשך אוכל.

לקח ממנו חטים וכו'. א"ר בא בר כהנא השער שהוא יפה לעולם. פחות מיכן ווי לזבונא[5] יותר מיכן ווי למזבנה.[6]

אמר לו תן לי חיטיי שאני מוכרן. במה קנה? רב נחמן בר יעקב סבר מימר, חייב להעמיד לחבירו.

המלוה את חבירו. חד בר נש אשאל לחבריה דינרין, אשרוניה גו ביתיה. א"ל הב לי אגר ביתי. א"ל הב לי דינריי. אתא עובד' קומי רבי בא בר מינא. א"ל ומוריקא ליה מה דהוה חמי מישרי.[7]

---

[1] אים תחמיר כזו

[2] =עשירי

[3] כ וודאי שאינה יוצאה

[4] אים כבר שילם הרבית בעד שטר א, אין מנכין לו הקרן של שטר ב (דחשיב "הוצאה")

[5] למוכר

[6] ללוקח

[7] ???נכה לו דמי השכירות מקרנו

הגהתי פה**

תני יש דברים שהן רבית ומותרין. כיצד? לוקח אדם שטרות חברו בפחות, ומלוותו של חבירו בפחות, ואינו חושש משום רבית.

ויש דברים שאינן רבית. ואסורין משום הערמת רבית.

[רשב"ג אומר: מפרין על שדהו. כיצד? קבל ממנו שדה בעשרה כורין חטין. ואמר לו תן לי מאתים דינר ואפרנסה, ואני נותן לך י"ב כור בשנה, מותר.ר' זירא אמר: נעשה כמשכיר לו דירה ביוקר]

כיצד? א"ל הלויני מנה. א"ל אין לי מנה טול לך ק"כ סאה של חטין. [שער של זוז, לסאה וחומש] אע"פ שחזר ולקח ממנו בכ"ד סלע, אינן רבית אבל אסורין משום ערמות רבית.

[מקום שנהגו להעלות שכר כתף למעות..מקבל אומר כן להנותן: א"ל לית את צריך יהב אגר כלים או אגר הכתפין?! אקולי וסב דינרך! תפחות מן שכרך ותטול [בעת החלוקה] קצת פחות]

[המולך ממקום למקום... ר' לא אמר: בנותן לו שכר רגלו]

הלכה ב משנה מרבין על השכר ואין מרבין על המכר. כיצד? השכיר לו את החצר ואמר לו: אם מעכשיו אתה נותן לי הרי הוא לך בעשר סלעים לשנה. ואם של חודש בחודש, בסלע לחדש מותר. מכר לו את השדה ואמר לו: אם מעכשיו אתה נותן לי, הרי הוא לך באלף זוז. ואם לגורן, בשנים עשר מנה, אסור.

מכר לו את השדה ונתן לו מקצת דמים, ואמר לו: אימתי שתרצה הבא מעות וטול את שלך, אסור.[8]

הלוהו על שדהו ואמר לו: אם אי אתה נותן לי מיכן ועד שלש שנים, הרי הוא שלי! הרי הוא שלו. כך היה בייתוס בן זונין עושה על פי חכמים:[9]

גמרא תני: המוכר שדה לחבירו ואמר לו על מנת שאהא בה אריס. על מנת שאהא בה שותף. על מנת שהמעשרות שלי. על מנת שכשתמכרנה לא תמכרנה אלא לי, מותר. שכל זמן שאני רוצה נותן דמיה ונוטלה, אסור. היה חייב לו מעות וכתב לו שדהו במכר. כל זמן שהמוכר[10] אוכל פירות מותר. כל זמן שהלוקח אוכל פירות, אסור. ר' יודה אומר: בין כך ובין כך מותר. צד אחד ברבית מותר א"ר יודה כך היה בייתוס בן זונין עושה ע"פ חכמים. אמרו לו: משם ראייה?! מוכר אוכל פירות היה.

---

[8] כי המוכר דר בבית הלוקח בשכר המתנת מעותיו

[9] ול"א "אסמכתא לא קניא"

[10] =הלווה

ר' יוחנן ור' לעזר ור' הושעיה אמרי, מבתי ערי חומה למד ר' יהודה. דתני: [שנה האמורה בתורה ערי חומה] הרי הן כמין רבית ואינה רבית. תניי חורן תני: הרי זו ריבית אלא שהתירה התורה. מאן דמר הרי זו כמין ריבית ואינה רבית, ר' יודה. מאן דמר הרי זו ריבית אלא שהתורה התירה, ר"מ.

א"ר אידי כד סלקית מגלותא אשכחית עובדא קומי ר' אמי: הרי זו כמין רבית ואינה רבית. א"ר חזקיה לא אמרו אלא זו רבית שהתורה התירה . כאן התורה התירה. הא במקום אחר לא! אפילו כן לא אשגח רבי אמי, אמר, בייתא עם דיירא דאיר[11]

הלכה ג משנה אין מושיבין חנווני למחצית שכר. לא יתן לו מעות ליקח בהן פירות למחצית שכר אלא אם כן נתן לו שכרו כפועל בטל. אין מושיבין תרנגולין למחצה ואין שמין עגלים וסייחים למחצה אלא אם כן נתן לו שכר עמלו ומזונות. אבל מקבלין עגלים וסייחים למחצה, ומגדלין אותן עד שיהו שלשין. וחמור עד שתהא טוענת:

גמרא חד בר נש אשאל לחבריה דינרין. א"ל: סב שני דינרין אגרך,[12] ומה דינון עבדין,[13] דילי ולך.

תני: הנותן מעות לחבירו ליקח בהן פירות למחצית, ואמר לא לקחתי, אין לו עליו אלא תרעומת. ואם ידוע שלקח, הרי זה מוציא ממנו על כרחו. הנותן מעות לחבירו ליקח בהן פירות למחצית שכר. רצה אחד מהן ליישנן, חבירו מעכב על ידו. אם היה ערב שביעית, אין חבירו מעכב על ידו. ששניהן על מנת כן לקחום.[14] הנותן מעות לחבירו ליקח בהן פירות למחצית שכר, אם אמר הא לך מנה,[15] שאיני יכול לעמוד בפרוטרוט, הרי זה אסור. ראה פירות מוקירין, הרי זה מותר.[16] הנותן מעות לחבירו ליקח בהן פירות למחצית שכר, רשאי הלוקח ליקח מאותו המין. כשמוכר, לא ימכור שנים כאחת, אלא מוכר זה ראשון, וזה[17] אחרון. הנותן מעות לחבירו ליקח בהן פירות למחצית שכר, רשאי ליקח מכל מין שירצה. לא יקח לו בהן כסות ועצים.

אמר רבי יצחק הדא אמרה[18] המבטל כיס חבירו אין לו עליו אלא תרעומת. המבטל שדה חבירו חייב לשפות לו.[19] המבטל ספינת חבירו וחנות חבירו מהו?

המוליך פירות ממקום הזול למקום היוקר, אמר לו חבירו: תנם לי ואני נותן לך לאחר זמן כדרך שאתה נותנן למקום פלוני.[20] אם באחריות הנותן, מותר. והלוקח, אסור. המוליך

---

[11] ומוטב שידור בו המלווה משיהיה שממה

[12] =שכרו כפועל בטל

[13] ומה דאינון עבדין..

[14] ע"מ ליישנן ולמכרם בשביעית ביוקר

[15] מריווח המעות

[16] כי רוצה לשלם לו "פחות" מחצי הריווח

[17] את שלו

[18] שורה 1 של ברייתא הנ"ל

[19] דכתב ליה: אי אוביר ולא אעביד, אשלם במיטבא

[20] כשער שהיית יכול למוכרם במקום היוקר

חבילה ממקום למקום אמר לו: תנייה לי ואני נותן לך כדרך שאתה נותן במקום פלוני, אם באחריות הנותן מותר, והלוקח אסור. אבל חמרין המקבלין מבעלי בתים[21] מעמידין להן פירות במקום היוקר כשער הזול.

רבי יודה בר פזי עד מקום שדרכו לילך ולבוא בו ביום.[22] רב הונא אמר נעשה שלוחו. מתיבין לר' הונה: שליח שנאנס פטור על האונסין, וחמר שנאנס חייב על האונסין!

ומתרץ לא פעמים מתנה שומר חנם להיות כשואל?!

והתני ר' הושעיה כשם שחייב בכולה, כך חייב במקצתה.

מאי כדון מייתה?[23] תמן משלם כשער היוקר,[24] ברם הכא משלם כשער הזול:

הלכה ד משנה שמין[25] פרה וחמור וכל דבר שדרכו לעשות ולאכול, למחצה. מקום שנהגו לחלוק את הוולדות מיד, חולקין. מקום שנהגו לגדל יגדלו.

רשב"ג אומר שמין עגל על אמו וסייח עם אמו.

ומפרין על שדהו ואינו חושש משום רבית:

גמרא תני שם הוא אדם מחבירו בהמה, במנת לעלות לו וולד אחד וגיזה אחת לשנה. תרנגולת, בעשרה ביצים לחודש. השמה תרנגולת מחבירתה, מיטפלת באפרוחין כל זמן שצריכין לאימן. מיטפל בבהמה דקה שלשים יום, ובגסה חמשים יום. ר' יוסי אומר בדקה שלשה חדשים מפני שטיפולה מרובה. יותר מיכן, חלקו של בעל הבית והשום עליו, הכל כמנהג המדינה. מהו חלקו של בעל הבית והשום עליו? בר נש דיהב לחבריה מאה דינרין עבדין עשרין דינרין, אהן נסב פלגא ואהן פלגא, של בעל הבית איתעבדון עליו קרן[26] בני אינש עבדין כן?! אלא נסבין ויהבין[27] ובסיפא פלגין.

השם בהמה לחבירו כמה חייב באחריותו?[28] בבהמה טמיאה שנים עשר חדש. באדם[29] עשרים וארבע חדש. מקום שנהגו לעלות שכר כתף למעות מעלין,[30] וולדות לבהמה מעלין,[31]

---

[21] מעות בהקפה מ"בעלי-בתים" והם לוקחין חטים ומוכרים, ונותנים לבעלי-בתים כבמקום בזול

[22] אים אפשר להגיע למקום הזול בו ביום, שרי

[23] מה אפשר ל"הביא" (לחלק בין רישא לסיפא)

[24] מיחזי יותר כרבית

[25] שמעון מגדל ומפטם ומשביח בהמת ראובן, וחולקין בשבח

[26] ...מיכאן ואילך נוטל מחצה שלו, וחצי-מחצה בשל חבירו עי' ב"מ 69

[27] נושאין ונותנין ולבסוף חולקין!

[28] אינו חוזר בתוך זמן הזה

[29] שפחה

[30] נותנין למקבל מעות בתור "שכר כתף"

[31] "" "" "גידול הוולד"

הכל כמנהג המדינה: רבן שמעון בן גמליאל אומר שמין וכו'. אפילו במקום שמעלין שכר כתף למעות[32] ואינו חושש משום רבית.

השם בהמה מחבירו עד כמה חייב באחריות'? סומכוס אומר הגודרות[33] שנים עשר חדש. באתונות עשרים וארבע חדש. עמד עליו בתוך הזמן שמין לו.[34] אחר הזמן אין שמין לו.[35] לא דומה טיפול שנה אחת לשתי שנים. השם בהמה לחבירו אין פחות משנים עשר חדשים. מתה בכוסיא[36] יהב כוליה. דלא בכוסיא יהב פלגא. כיצד? שמה במנה והשביחה ושוה מאתים, מתה בכוסיא יהב ששה של זהב.[37] דלא בכוסיא יהב חמשים זוז.[38]

הכחישה ויפה חמשים זוז. מתה בכוסיא יהב שלש' של זהב.[39] דלא בכוסיא יהב חמשים זוז.

השם בהמה מחבירו אין פחות משנים עשר חדש. עשה בה כל ימות החמה ואמר למוכרה בימות הגשמים כופין אותו שיאכילה כל ימות הגשמים. האכילה כל ימות הגשמים ואמר למוכרה בימות החמה כופין אותו שיעשה בה כל ימות החמה.

תני רבן שמעון בן גמליאל אומר מפרין על שדהו ואין חושש משום רבית. כיצד? קיבל הימנו בעשרה כורין חטין, אמר לו תן לי סלע אחד ואני נותן לך שנים עשר כורין לגורן, מותר. רבי יוחנן אמר מפני שהשדה מצוי להתברך. ריש לקיש אמר נעשה כמשכיר לו שדה ביוקר. מה ביניהון? חנות וספינה. מאן דמר מפני שהשדה מצויה להתברך אין מפרין על חנות וספינה, מאן דמר נעשה כמשכיר לו שדה ביוקר, מפרין על חנות וספינה. אמר רבי יעקב בר אחא בפירוש פליגי: ר' יוחנן אמר אין מפרין על חנות וספינה. ריש לקיש אמר מפרין. מתניתא מסייעא לריו"ח אין מפרין על חנות וספינה ועל דבר שאינו עושה בגופו:

הלכה ה משנה אין מקבלין צאן ברזל מישראל מפני שהוא ריבית. אבל מקבלין צאן ברזל מן העכו"ם. ולוין מהן ומלוין אותן בריבית, וכן בגר תושב.

מלוה הוא ישראל על מעותיו של עכו"ם מדעת העכו"ם, אבל לא מדעת ישראל:

גמרא אי זהו צאן ברזל? היו לפניו מאה צאן אמר לו הרי הן עשויות עליך במאה של זהב,[40] וולדן וחלבן וגיזתן שלך. ואם מתו את חייב באחריותן. ואת מעלה לי סלע של כל אחת ואחת משלך באחרונה, אסור.

---

[32] וגו'
[33] בהמה דקה
[34] אין המקבל יכול לחזור
[35] א"א לכופו להמשיך
[36] בפשיעה
[37] 150, 100 בשביל הקרן, 50 שבח של הנותן
[38] מחצה של קרן חייב בכל אופן
[39] 25 בשביל חצי-הכחש, 50 בגלל מיתת-פשיעה 75,
[40] חייב בכל אופן זה הקרן שאתה

רבי ירמיה בעי, תמן את מר צאן ברזל לראשון[41] וכא את מר לשני![42] אמר ר' יוסי תמן שעיקר לראשון וולדן לראשון. ברם הכא עיקרן לשני וולדן לשני.

רבי ירמיה בעי, הכא את מר נושא שכר חייב על האונסין אסור איסור קבלת צאן ברזל מישראל ותמן לעיל בסוגיא דחמרין את מר נושא שכר חייב על האונסין, מותר, לא פעמים שמתנה שומר חנם להיות כשואל

ולווין מהן ומלוין אותן בריבית כו'. רבי אמר: גר צדק האמור בעבד עברי, איני יודע מה טיבו.[43] תושב האמור בריבית איני יודע מה טיבו.

מלוה ישראל מעות עכו"ם מדעת העכו"ם אבל לא מדעת ישראל. ישראל שלוה מעכו"ם, וביקש להחזירם לו, אמר לו ישראל אחר תנם לי ואני נותן לך כדרך שאת נותן לו, אסור. ואם העמידו עם העכו"ם, מותר. עכו"ם שלוה מישראל, וביקש להחזירם לו, אמר לו ישראל אחר תנם לי ואני מעלה לך רבית כדרך שאתה מעלה לו, מותר. ואם העמידו עם ישראל, אסור. א"ר יוסי והוא שהעמידו אצל ישראל. ??

ישראל שלווה מעכו"ם ועכו"ם מישראל, ונתגייר, בין שזקפן עד שלא נתגייר בין משנתגייר, גובה הקרן ולא הריבית. דברי ר"מ. ר' יוסי אומר: ישראל שלווה מגוי ונתגייר, בין שזקפן עד שלא נתגייר בין שזקפן משנתגייר, גובה הקרן ולא הרבית. אבל עכו"ם שלווה מישראל ונתגייר, אם עד שלא נתגייר זקפן עליו במלוה, גובה[44] הקרן והריבית, משנתגייר גובה הקרן ולא הריבית. בר קפרא אמר גובה את הקרן ואת הריבית. א"ר יעקב בר אחא טעמא דבר קפרא מכיון שאת מבריחו מן הריבית אף הוא נעשה גר שקר.[45]

לווה אדם מבניו בנותיו בריבית, אלא שמחנכן בריבית.

אמר רב כגון אנא לרבה בר בר חנה, ורבה בר בר חנה לי.

לא יהא אדם לווה בשקל ומלוה בסלע.[46] אבל עכו"ם לווה בשקל ומלוה בסלע. ישראל לוה מעכו"ם ועכו"ם מישראל וישראל נעשה לו ערב, ואינו חושש משום רבית. ישראל שמינה עכו"ם אפוטרופא או סנטר, מותר ללוות ממנו בריבית[47] ועכו"ם שמינה ישראל אפוטרופא או סנטר, אסור ללוות ממנו בריבית. מעות עכו"ם שהיו מופקדין אצל ישראל, מותר ללוות בריבית. מעות ישראל שהיו מופקדין ביד עכו"ם, אסור ללות ממנו בריבית. זה הכלל כל שהוא באחריות ישראל אסור באחריות עכו"ם מותר:

---

[41] מקבל צאן ברזל מן העכו"ם פטור הבכור דחשיב ברשות העכו"ם
[42] כיון דחייב באחריותו הוי רבית
[43] הא גר א"י לקנות ע"ע!—וכן תושב מותר ברבית!
[44] ישראל מהגר
[45] כדיי להינצל מלפרוע רבית
[46] לווה לי שקל היום, ואני אלווה לך סלע למחר
[47] כיון שהמעות באחריות העכו"ם

הלכה ו משנה אין פוסקין על הפירות עד שיצא השער. היה הוא תחלה לקוצרים,[48] פוסק עמו על הגדיש, ועל העבט של ענבים, ועל המעטן של זיתים, ועל הביצין של יוצר, ועל הסיד משישקע כבשנו. פוסק עמו על הזבל כל ימות השנה. ר' יוסי אומר אין פוסק עמו על הזבל עד שיהא לו זבל באשפות וחכמים מתירין

פוסק עמו כשער הגבוה. ר' יהודה אומר אע"פ שלא פסק עמו יכול לומר תן לי כזה או תן לי מעותיי.

מלוה אדם את אריסיו חיטין בחיטין לזרע אבל לא לאכול. שהיה ר"ג מלוה אריסיו חיטין ביוקר והוזלו או בזול והוקירו ונוטל מהן כשעת הזול. לא שהלכה כן אלא שרצה להחמיר על עצמו:

גמרא מהו לפסוק בשער של סירקי?[49] ר' יוחנן אמר פוסקין, ריש לקיש אמר אין פוסקין. רבי בון בר חייה בעא קומי רבי זירא לא מסתברא דיודי ריש לקיש לרבי יוחנן בשער סירקי של קיסרין שאינה פוסקת.

אמר רבי בון בר כהנא ותימה אנא איך רבנן[50] פליגי. אם פוסק על המעות, אם פוסק על המלווה? א"ר ירמיה במלוה איתפליגו אבל בפוסק כל עמא מודו שמותר. אמר ר' יוסה בפיסוק איתפלגון אבל במלוה כל עמא מודה שאסור.

[ותני כן היה חייב לו מעות ובא ליטול ממנו בגורן ואמר לו עשם עלי כשער שבשוק ואני אעלה לך כל שנים עשר חדש אסור דלא כאיסרו הבא לידו]

דבי ר' ינאי אמרי פוסקין על השחת. רבי יוסי בן חנינה אומר אף על חלות דבש.

ר' יוחנן אומר כל העיירות הסמוכות לטיבריא כיון שיצא שער של טיבריא פוסקין:

היה הוא תחילה לקוצרין פוסק עמו על הגדיש כו'. רב אמר מחוסר מעשה אחד פוסק. מחוסר כמה מעשים אינו פוסק. רבי יוחנן וריש לקיש תריהון אמרין אפילו מחוסר כמה מעשים פוסק.[51] והא מתניתא פליגא על רב היה הוא תחילה לקוצרין כו'

אבא בר זמינא יהב חד דינר לקפילה, ונסב מיניה כשעה זלילה כשער הזול בכל שתא. ולא מודי ליה רבנן

---

[48] כ לא "יצא השער" עדיין

[49] שיירא של ישמעאלים המוכרים תבואה

[50] ריו"ח ור"ל באיזה אופן פליגי?

[51] כיון דאפשר לגמרם בידי אדם

רבי חייה רובה הוה ליה כיתן אתו חמרייא מיזבנה מיניה. אמר לון לית בדעתי מזבנתיה כדון אלא בפוריא[52] אמרו ליה זבנה לן כדין מה דאת עתיד מיזבנתיה בפוריא.[53] אתא שאל לרבי א"ל אסור. נפק קבעה במתניתא

אמר רב מודי רבי חייה חביבי די אילן יהבין ליה אגרא בתר כן, וקנה בתר כן, שרי דכבר יצא השער וי"ל. אגרא מן כבר[54] וקנה בתר כן, שרי. קנה מכבר, אגרא בתר כן, אסור.

ר' לעזר יהב דינר לחד בר נש א"ל מה דהינון[55] עבדין מיכן ועד חנוכה דידי. מתמן ולהלן לית לי עמך עסוק, אין פחתין ואין יתרין דידך. בעא מיתן ליה בתר חנוכה, ולא קביל. דחזר ביה , ונטה לאיסור ר' לעזר חשש על קרוב לשכר ורחוק להפסד. ותני כן: קירוב שכר וריחוק הפסד זו מידת רשעים. קירוב הפסד וריחוק שכר זו מדת צדיקים. קרוב לזה ולזה רחוק לזה ולזה זו מידת כל אדם.

ר' יצחק יהב דינרין לבר נש, בעא מיעבד ליה כהדא דרבי לעזר ולא קיבל עילווי.

כהנא יהב מ' דינרין לבר נש מיזבן ליה כיתן, יקרא כיתנא. אתא שאל לרב א"ל איזיל סב מיניה ארבעים כורין רברבין[56]

ביקש ר' להתיר "קליטו של ים" ולא הניחו ר' ישמעאל בר"י. ואית דמרי ביקש רישבר"י להתיר קליטו של ים, ולא הניחו ר'. מאי קליטו של ים? בר נש דיהב לחבריה מאה דינרין. כגון אילין דיהבין עיבידת' לאילין דמפרשין לריסים, to those who go to the race-course to sell goods for a profit and the money-lender receives the principal plus 2/16 or 3/16 of the money generated from the sold goods this is not Ribbis but deaf Ribbis [since the money-lender assumes responsibility for the goods on its way to the race-track] מתרתין קסוסטבן או משלשה קסוסטבן אין זו רבית אלא טרשא.[57]

רבי יוסה ורבי לעזר בן עזריא. שניהן אמרו דבר אחד. דתנינן תמן היה לו דבר מועט מוסף עליו והולך.[58] ור"א בן עזריה אוסר עד שיעמיק ג' או עד שיתן על הסלע:

---

[52] אין רצוני למכור הפשתן עכשיו, אלא בפורים

[53] וניתן לך המעות בפורים כשער של פורים

[54] מעכשיו

[55] =דאינון

[56] כיון דיצא השער

[57] נותן מעות למפרשי הים (שהולכין לקנות סחורה במקום הזול) ומקבל עליו אחריות הסחורה—וכשחוזר ומוכרן, נותן להם קצת מהריווח

[58] אסור לעשות אשפתות בשדהו בשביעית דמיחזי כמזבל, עד שיגביה ג-- אים מוציא קצת זבל לשדהו, ודעתו להוסיף, פליגי אי חיישי' שמא לא ימצא –וכן במתניתין פליגי בזה

הלכה ז משנה לא יאמר אדם לחבירו הלויני כור חיטין ואני נותן לך מן הגורן אלא אומר לו עד שיבא בני או עד שאמצא המפתח. והלל אוסר. וכך היה הלל אומר: לא תלוה אשה ככר לחבירתה עד שתעשינה בדמים. שמא יוקירו החיטים ונמצא באות לידי רבית:

גמרא תני לא יאמר אדם לחבירו הלוני כור חטים ואני נותן לך לגורן, הא עד שתים שלש שבתות מותר. והלל אוסר. שמואל אמר הלכה כהלל:

הלכה ח משנה אומר אדם לחבירו: נכש עמי ואנכש עמך, עדור עמי ואעדור עמך, ולא יאמר לו עדור עמי ואנכש עמך. כל ימי גריד אחד. כל ימי רביעה אחת. לא יאמר לו חרוש עמי בגריד ואני עמך ברביעה.

ר"ג אומר: יש ריבית מוקדמת ויש רבית מאוחרת. כיצד? נתן את עיניו ללוות ממנו, היה משלח לו ואמר בשביל שילויני, זו היא ריבית מוקדמת. לוה ממנו והחזיר לו את מעותיו, היה משלח לו ואמר בשביל מעותיו שהיו בטילות אצלי, זו היא רבית מאוחרת.

רבי שמעון אומר: יש רבית דברים לא יאמר המלווה ללווה **לו דע אם בא איש פלוני ממקום פלוני** הודיעני כשיבא פלוני

אילו עוברין בלא תעשה: המלוה והלוה והערב והעדים. וחכמים אומרים: אף הסופר. עוברים על בל תתן לו, ועל בל תקח ממנו, ועל לא תהיה לו כנושה, ועל לא תשימון עליו נשך, ולפני עור לא תתן מכשול ויראת מאלהיך אני ה':

גמרא א"ר יסא בוא וראה כמה סמיות עיני מלוי רבית. אדם קורא לחבירו עובד ע"א ומגלה עריות ושופך דמים ומבקש לירד עמו לחייו. והלה שוכר העדים והלבלר, ואומר להן בואו והעידו שכפר במקום! ללמדך שכל המלוה בריבית כופר בעיקר. רבי שמעון בן אלעזר אומר יותר ממה שכופרין בעיקר, כופרין שעושין התורה פלסטר[59] ואת משה טיפש, ואומרין: אילו היה יודע משה שכך היינו מרויחין, לא היה כותבו. רבי עקיבה: אומר קשה הריבית שאף הטובה רבית. הרי שאמר ליקח לו ירק מן השוק אע"פ שנתן לו מעותיו הרי זה רבית. רבי שמעון אומר קשה הריבית שאף שאילת שלום רבית לא שאל לו שלום מימיו ועל שלווה ממנו הקדים לו שלום הרי זה רבית. וכן היה ר' שמעון בן אלעזר אומר כל מי שיש לו מעות ואינו מלוון בריבית עליו הכתוב אומר כספו לא נתן בנשך וגו'. א"ר שמואל בר אימי המיטמוט הזה לא היינו יודעין מהו. ובא שלמה ופירש הצל לקוחים למות ומטים להרג אים תחשוך.

---

[59] A forged document

מסכת בבא מציעא פרק ו

הלכה א משנה השוכר את האומנין והטעו זה את זה, אין להן זה על זה אלא תרעומת. שכר את החמר ואת הקרר[1] להביא לו פרייא פרין וחלילין[2] לכלה או למת, פועלין לעלות פשתנו מן המשרה, וכל דבר שהוא אבד, וחזרו בהן-- מקום שאין אדם, שוכר עליהן או מטען:

גמרא # הטעו זה את זה מהו? איתי אתון עבדין עמי.[3] היך אתון עבדין? מן עשר רביין. שם מטבע ואשכחון עבדין מן חמש רביין ונמצא שאין משלמין רק 5 למלאכה- אתון עבדין עמי! היך אתון עבדין? מן חמשה יומין צריך רק 5 יום לארוג הבגד ואשכחון עבדין מן עשרה יומין

הטען בעל הבי' מהו? איתיי אתון עבדין עם חביריכון! היך הינון עבדין? מחמש רביין! ואשכחן עבדין מעשר רביין בעה"ב משלם לחביריו עשר! [ופועל זו הוטעה] למלאכה- אתיי אתון עבדין עם חביריכון! היך הינון עבדין? מעשרה יומין, ואשכחון עבדון מחמשה יומין. ואחר 5 יום משלחו בעה"ב! [והוא סבר שי"ל עבודה עבור 10]

במה דברים אמורים[4] שלא הלכו החמרים, אבל הלכו ולא מצאו תבואה. פועלין לנכש ומצאו שדהו לחה. נותן להן שכר הליכה וחזירה. ולא דומה הבא טעון לבא ריקן. עושה מלאכה ליושב ובטל. היושב בצל ליושב בחמה.

ר' חייה רובה אגר חמרין למיתא ליה כיתן, הלכו ומצאוה לחה. אמר ליה לרב: פוק והב לון אגרן משלם. ואמר להון לא דאנא חייב מיתן לכון אגריכן. אלא אנא חייה מתרית מוותר לכון

במה דברים אמורים? שלא התחילו, אבל אם קבל ממנו שדה לקצור בשני סלעים, קצר חצייה והניח חצייה. בגד לארוג בשני סלעים, ארג חציו והניח חציו, שמין לו. כיצד שמין לו מה שעשה? אם היה מה שעשה יפה ששה דינרין[5] נותן לו סלע או יגמור מלאכתו. ואם שקל[6] נותן לו שקל. ר' דוסא אומר: שמין מה ש ע ת י ד ליעשות, אם היה מה שעתיד ליעשות יפה ששה דינרין נותן לו שקל או יגמור מלאכתו. ואם שקל[7] נותן לו סלע. ר' זירא בשם רב הונא, רבי בינה רבי ירמיה בשם רב: הלכה כרבי דוסא.

---

[1] בעלי-עגלה
[2] מיני כלי-זמר
[3] באו ועשו עמי!
[4] אין להם אלא תרעומת
[5] עשה מלאכה יפה
[6] מה שעשה שווה שקל
[7] מה שעתיד ליעשות שווה שקל

במה דברים אמורים? בדבר שאינו אבד. אבל בדבר האבד שוכר עליו ממקום אחר[8] ומטען. ואומר לו: סלע פסקתי לך שניים אני נותן לך! [9] הלך ושכר ממקום אחר, נוטל מזה ונותן לזה. א"ר אילא: ובלבד עד כדי שכרו. עד כדון ובלבד עד כדי שכר אותו היום, ובלבד עד כדי שכרו לשעה.[10]

במה דברים אמורים במקום שאינו מוצא לשכור פועלים. אבל אם ראה חמרין שממשמשין ובאין, או שפרק ספינתו בלמן[11] אמר לו צא ושכור לך אחת מכל אילו! אין לו עליו אלא תרעומת:

הלכה ב משנה השוכר את האומנין וחזרו בהן ידן לתחתונה. אם בעל הבית חזר בו ידו לתחתונה. כל המשנה ידו לתחתונה וכל החוזר בו ידו לתחתונה:

גמרא רב אמר כי לי בני ישראל עבדי' אין ישראל קונין זה את זה. א"ר יוחנן כעבד עברי היא מתני'. דין עבד עברי [שידו על העליונה--עיין בבלי קדושין] על דעתיה דרב, בין פועל בין בעל הבית יכול לחזור בו.[12] על דעתיה דרבי יוחנן, פועל יכול לחזור בו, ולא בעל הבית:

הלכה ג משנה השוכר את החמור להוליכה בהר והוליכה בבקעה, בבקעה והוליכה בהר, אפילו זו עשרה מילין וזו עשרה מילין ומתה, חייב לשלם.

שכר את החמור והבריקה[13] או שנישאת באנגריא[14] אומר לו הרי שלך לפניך. מתה או נשברה חייב להעמיד לו חמור.

השוכר את החמור להוליכה בהר והוליכה בבקעה, אם החליקה פטור, ואם הוחמה חייב. בבקעה והוליכ' בהר, אם החליקה חייב, ואם הוחמה פטור, ואם מחמת המעלה חייב.

השוכר את הפרה לחרוש בהר וחרש בבקעה ונשבר הקנקן פטור. בבקעה וחרש בהר ונשבר הקנקן חייב.

לדוש בקטנית ודש בתבואה, פטור. בתבואה ודש בקטנית חייב, שהקטנית מחלקת:

גמרא ניחא בהר והוליכה בבקעה יש לומר דהוחמה בבקעה והוליכה בהר? ר"ש בן יקים אמר בשמתה מחמת אויר, ר' דוסתאי בן ינאי אמר שהכישה נחש. ר' יוחנן אמר ר"מ היא דאמר כל המשנה על דעת בעל הבית נקרא גזלן.

---

[8] =או
[9] מפרש "שוכר עליהן"
[10] אינו יכול ליטול מהם שכרם של כל היום, רק שכר מלאכה שעשו עד אותו השעה
[11] בנמל
[12] דקרא לא מפליג בין פועל לבעה"ב
[13] נסתמא
[14] עבודת מלך

שכר חמור והבריקה. דבזק. עוור או שנעשי' אנגריא. אית תניי תני אנגריא כמיתה, ואית תניי תני אומר לו הרי שלך לפניך. מאן דתני אנגריא כמיתה, באותו שאינו יכול לפשר. מאן דמר אומר לו הרי שלך לפניך, באותו שיכול לפשר.

תני ר"ש בן אלעזר אומר בדרך הליכתה אין חייב להעמיד לו חמור אחר, שלא בדרך הליכתה חייב להעמיד לו חמור אחר.

א"ר אבהו בשם ר' יוסי בן חנינה בקפנדריא, אין חייב להעמיד לו חמור אחר. בסילקי דרך ארוכה, חייב להעמיד לו חמור אחר. ר' אבהו בשם ר' יוסי בר חנינה אגרא מיכא ללוד, ואינסיבת אנגריא ללוד, אין חייב להעמיד לו חמור אחר. מיכא ללוד, ואינסיבת אנגריא לצור, חייב להעמיד לו חמור אחר.

מתה או נשברה חייב להעמיד לו חמור. ר' יוחנן אמר בשאמר לו חמור סתם, אבל אם אמר לו חמור זה יכיל מימר ליה לדין בעית, אייתי ליה קומיך!! הרי שלך לפניך ...אומר המשכיר לשוכר בחמור זה, ומת רב הונא אמר חייב ליטפל בו באותו מקום.[15] א"ר זירא אם יש בטפילה כדי לשכור לו גיידור[16] קטן חייב להעמיד לו חמור אחר, ואם לאו אינו חייב להעמיד לו חמור אחר. אמר ר' הונא אם יש בנבילה כדי ל י ק ח גיידור קטן חייב להעמיד לו חמור אחר, ואם לאו אינו חייב להעמיד לו חמור אחר:

הלכה ד משנה השוכר את החמור להביא חיטין והביא שעורין, תבואה והביא תבן, חייב. כמה יוסיף על משואו ויהא חייב? סומכוס אומר משום רבי מאיר: סאה לגמל ושלשת קבין לחמור:

גמרא תני כמה יוסיף על משאו ויהא חייב? סומכוס אומר משום ר' מאיר: סאה לגמל, ושלשה קבין לחמור. קב לכתף ושלשה סאין לעגלה. וספינה לפי מה שהיא.

שיירה שנפל עליה גייס מחשבין לפי ממון ולא לפי נפשות. שלחו לפניהן תריי[17] מחשבין לפי נפשות. אין משנין על המנהג של שיירה. ספינה שעמד עליה נחשול והיקל ממשואה, מחשבין לפי משאוי ולפי ממון, ולא לפי נפשות. אבל השוכר מחבירו קרון או ספינה מחשבין לפי משאוי ולפי נפשות, ולא לפי ממון. שיירא שנפל עליה גייס ועמד אחד מהן והציל מידן הציל לאמצע ואם נתנו לו רשות, הציל לעצמו. חמרין שנפלו עליהן ליסטין ועמד אחד מהן והציל הציל לאמצע ואם התנה עמם בבית דין הציל לעצמו. השותפין שמחלו להן מוכסין מחלו לאמצע ואם אמרו לשם פלוני מחלנו מה שמחלו מחלו לו. הגבאין והמוכסין תשובתן קשה הרי אילו מחזירין למי שמכירין. ולמי שאין מכירין יעשו מהן צורכי ציבור:

---

[15] אים אפשר למוכרה ב"אותו מקום", חייב המשכיר לעשות כן

[16] =סייח קטן

[17] =תייר לתור לפניהן הדרך

הלכה ה משנה כל האומנין שומרי שכר, וכולן שאמרו הבא מעות וטול את שלך, שומר חנם.

שמור לי ואשמור לך שומר שכר

שמור לי ואמר לו הנח לפני! שומר חנם

המלוה על המשכון שומר שכר. רבי יודה אומר: הלוהו מעות ש"ח, הלווה פירות שומר שכר

אבא שאול אומר: מותר אדם להשכיר משכונו של עני להיות פוסק עליו והולך מפני שהוא כמשיב אבידה:

גמרא הדא אנטיכריסים[18] רבית הוא.

שמואל אמר בשאמר לו הנח לפניי, אבל אמר לו הנח לפניך אינו לא שומר חנם ולא שומר שכר.

א"ר יוחנן רוצה אדם ליתן כמה, ולמכור פירותיו על ידי משכון. רבי אבהו בשם ר' יוסי בן חנינה רוצה אדם ליתן כמה ולמכור פירותיו, למי שיפייסנו על ידי משכון:[19]

הלכה ו משנה המעביר חבית ממקום למקום נשברה בין שומר חנם בין שומר שכר ישבע. אמר רבי אליעזר תמיה אני אם יכולין זה וזה להישבע:[20]

גמרא תני ר' יהודה אומר: שומר חנם ישבע, ש"ש ישלם

קדר מסר קדרוי לבר נש, תברין, ארים גולתיה. אתא גבי רבי יוסי בר חנינה, אמר ליה איזיל אמור ליה למען תלך בדרך טובים. אזל וא"ל ויהב גולתיה. א"ל יהב לך אגרך? א"ל לא. א"ל זיל ואמור ליה וארחות צדיקים תשמור! אזל וא"ל, ויהב ליה אגריה:

---

[18] מלווה משתמש במשכון

[19] מוכר פירותיו ונוטל משכון הוא ש"ש, דאדם נותן פרוטה ללוקח/למי שמפייס הלוקח, כדיי שיוכל למכור פירותיו ע"י משכון

[20] דקרובים לפשיעה

מסכת בבא מציעא פרק ז

הלכה א משנה השוכר את הפועלין ואמר להן להשכים ולהעריב, מקום שנהגו שלא להשכים ולהעריב, אינו יכול לכופן. מקום שנהגו לזון, יזון. לספק מתיקה, יספק. הכל כמנהג המדינה.

מעשה בר' יוחנן בן מתיה שאמר לבנו: צא ושכור לנו פועלין ופסק עמהן מזונות, וכשבא אצל אביו אמר לו: אפי' את עושה להן כסעודת שלמה בשעתו לא יצאת ידי חובתך עמהן, שהן בני אברהם יצחק ויעקב. אלא עד שלא יתחילו במלאכה צא ואמור להן: על מנת שאין לכם אלא פת וקטנית בלבד. רשב"ג אומר: לא היה צריך הכל כמנהג המדינה:

גמרא אמר רב הושעיה זאת אומרת המנהג מבטל את ההלכה.

הסבר לדברי רב הושעיה א"ר אימי כל המוציא מחבירו עליו להביא ראייה חוץ מזו

בני טיבריא לא משכימין ולא מעריבין. בני בית מעון משכימין ומעריבין.

בני טיבריא שעלו לשכר בית מעון, נשכרין כבית מעון. בני בית מעון שירדו לשכר בטיבריא, נשכרין כטיבריא. אבל מי שעולה מטיבריא, לשכור פועלין מבית מעון, יכילו מימר לון כן סלקת במחשבתכון דלא הוינא משכח מיגר פועלין מטיבריא?! אלא בגין דשמעי' עליכון דאתון משכימין ומעריבין בגין כן סלקית הכא!

מקום שאין מנהג, יהודה בן בוני רבי אמי רב יהודה: תניי בית דין הוא שתהא השכמה של בעה"ב, והערבה של פועלין. ומאי טעמא? תשת חשך ויהי לילה הכפירים שואגים לטרף תתן להם ילקוטון תזרח השמש יאספון יצא אדם לפעלו. ערב שבת, בין השכמה בין הערבה משל בעל הבית. עד איכן? עד כדי למלאות לו חבית מים ולצלות לו דגה ולהדליק לו נר.

על דעתיה דרבי יוחנן בן מתיה, אדם שהלך לקדש אשה ממקום אחר[1] צריך להתנות עמה ולומר לה על מנת דתעבדי כן וכן, ותאכלי כן וכן:

הלכה ב משנה אילו אוכלין מן התורה: העושה במחובר לקרקע בשעת גמר מלאכה, ובתלוש מן הקרקע עד שלא נגמרה מלאכתן, ובדבר שגידוליו מן הארץ. ואילו שאינן אוכלין: העושה במחובר לקרקע בשעה שאינה גמר מלאכה. ובתלוש מן הקרקע מאחר שנגמרה מלאכתן. ובדבר שאין גידוליו מן הארץ

היה עושה בידו אבל לא ברגליו, ברגליו אבל לא בידיו, אפילו על כתיפו הרי זה יאכל. רבי יוסי בי ר' יהודה אומר: עד שיעשה בידיו וברגליו:

---

[1] ודעתו לדור במקומו

גמרא א"ר לא כי תבוא בכרם רעך וגו' וכי עלה על דעת שיאכל עצים ואבנים?! מה ת"ל ענבים? שלא יקלף בתאנים וימצמץ בענבים:

היה עושה בידיו אבל לא ברגליו. תני בידיו אוגד. ברגליו מסמיך. אפילו על כתיפו טוען. ר' יוסי בי ר' יודה אומר שיעשה בידיו ורגליו וגופו יצא עושה בידיו אבל לא ברגליו ברגליו אבל לא בגופו.

דייש- מה דייש מיוחד דבר שגידולי קרקע יצא החולב המגבן המחבץ שאין גידולי קרקע. מה דייש מיוחד דבר שלא נגמרה מלאכתו יצא היין משיקפה, ושמן משירד לעוקה. הבודל בתמרים והמפרד בגרוגרות- דבר שנגמרה מלאכתו. מה דייש שלא בא לזיקת המעשרות, יצא הלש והמקטף והאופה שבא לזיקת מעשרות:

הלכה ג משנה היה עושה בתאנים, לא יאכל בענבים. בענבים, לא יאכל בתאנים. אבל מונע הוא את עצמו עד שהוא מגיע למקום היפות ואוכל. וכולן לא אמרו אלא בשעת מלאכה, אבל מפני השב אבידה לבעלים אמרו: הפועלין אוכלין בהליכתן מאומן לאומן. ובחזירתן מן הגת. וחמור כשתהא פורקת:

גמרא א"ר לא: כתיב כי תבא בכרם רעך ואכלת ענבים כנפשך שבעך וכי מה יש בכרם לוכל אלא ענבים! ללמדך היה עושה בענבים לא יאכל בתאנים:

הלכה ד משנה אוכל פועל קישות אפי' בדינר. וכותבת אפילו בדינר. ר' לעזר חסמא אומר: לא יאכל פועל יותר על שכרו, וחכמים מתירין. אבל מלמדין את האדם שלא יהא רעבתן ויהא סותם הפתח בפניו

קוצץ אדם על ידי עצמו ועל ידי בנו ובתו הגדולים ועל ידי עבדו ושפחתו הגדולים ועל ידי אשתו מפני שיש בהן דעת[2] אבל אינו קוצץ לא על ידי בנו ובתו הקטנים ולא על ידי עבדו ושפחתו הקטנים מפני שאין בהן דעת:

גמרא ר' לעזר בן אנטיגנס אומר בשם רבי לעזר בי רבי ינאי. זאת אומרת אוכל פועל יותר על שכרו. תני ר' חייא: אוכל פועל אשכול ראשון. אית תניי תני: אשכול אחרון. רבי יוחנן בשם רבי ינאי. זאת אומרת שיאכל פועל אשכול ראשון, ואשכול אחרון:

הלכה ה משנה השוכר את הפועלין לעשות עמו בנטע רבעי[3] שלו, הרי אילו לא יאכלו. אם לא הודיען, פודה ומאכילן. נתפרסו עיגוליו נתפתחו חביותיו הרי אילו לא יאכלו,[4] ואם לא הודיען, מעשר ומאכילן:

---

[2] ויכולין למחול האכילה (ויתרבה שכר הפועל)

[3] לבצרן מהגפן

[4] דכבר נגמרה מלאכתן למעשר

גמרא כל שיוצא בו לא בא לזיקת המעשרות ואיסור אחר גרם לו, שכרו סתם פודה ומאכיל[5] מעשר ומאכיל. קצץ עמו שלא יאכל, הרי זה אינו אוכל. וכל שכיוצא בו בא לזיקת המעשרות והיתר אחר גרם לו[6] שכרו סתם אינו אוכל. קצץ עמו הרי זה אוכל:

הלכה ו משנה שומרי פירו' אוכלין מהילכו' מדינה. אבל לא מן התורה.

ארבעה שומרין הן שומר חנם והשואל נושא שכר והשוכר. שומר חנם נשבע על הכל. והשואל משלם את הכל. ונושא שכר והשוכר נשבעין על השבורה ועל השבויה והמתה, ומשלמין את האבידה ואת הגניבה:

גמרא רב הונא אמר בשומרי גנות ופרדסין היא מתני'[7] אבל בשומרי פירות אוכלין מן התורה.[8]

שמואל אמר בשומרי פירות היא מתניתא[9] אבל בשומרי גנות ופרדסין אין אוכלין לא מהתורה ולא מהילכות מדינה.

תני רב חייה ומסייע על רב הונא: וטמא הכהן עד הערב[10] לרבות את השומרין שיהו מטמין בגדיו:

הלכה ז משנה זאב אחד אינו אונס, ושני זאבין אונס. רבי יהודה אומר: בשעת משלחת זאבים אף זאב אחד אונס. שני כלבים אינן אונס. ידוע הבבלי משום רבי מאיר: מרוח אחת אינו אונס, משתי רוחות אונס. הליסטין הרי הן אונס. והארי והדוב והנמר והברדליס והנחש הרי אילו אנסין. אימתי? בזמן שבאו מאיליהן, אבל אם הוליכן למקום גדודי חיה וליסטין אין אילו אנסין. מתה כדרכה, הרי זה אונס, סגפה ומתה אין זה אונס. עלת[11] לראשי צוקין ונפלה, הרי זה אונס. העלה לראשי צוקין ונפלה, אינו אונס.

מתנה שומר חנם להיות פטור משבועה, והשואל להיות פטור מלשלם, ונושא שכר והשוכר להיות פטור משבועה ומלשלם.

וכל המתנה על מה שכתוב בתורה תנייו בטל.

---

[5] כגון שהיו כבר בחבית ונתפזרו או נטע רבעי

[6] כגון שבעה"ב חשב לקצות תאניו

[7] דהוי "מחובר שלא בשעת גמר מלאכה"

[8] דשמירה כמעשה

[9] אוכלין מהלכות מדינה—שמירה לאוו כמעשה

[10] גבי פרה אדומה

[11] לאונסו

וכל תנאי שהוא מעשה מתחלתו תנייו בטל[12] וכל שאיפשר לו לקיימו בסופו והתנה עליו מתחילתו תנייו קיים:

גמרא תני כל המתנה על מה שכתוב בתורה תנאי ממון תנאו קיים. תנאי שאינו של ממון תנאו בטל. כיצד? אמר לאשה הרי את מקודשת לי על מנת שאין ליך עלי שאר כסות ועונה, הרי זו מקודשת ותנאו קיים. שאם מתי לא תהא זקוקה לייבום, הרי זו מקודשת ותנאו בטל.

זה הכלל שהיה ר' יודה בן תימא אומר: כל דבר שאי אפשר להתקיים,[13] והתנה עמה לא נתכוון אלא להפליגה. בין שאמר בכתב בין שאמר בפה כל המתקיים בפה מתקיים בכתב. וכפר עותני כגליל. ואנטיפטרס כיהודה.[14] את שבנתיים מטילין אותו לחומרו:

---

[12] "הרי הבית שלך, אים תלך למקום פלוני"

[13] "ע"מ שתעבור הים ברגלייך"

[14] לעניין גט "ע"מ שאלך לגליל.."

מסכת בבא מציעא פרק ח

הלכה א משנה השואל את הפרה ושאל בעליה עמה, שאל את הפרה ושכר בעליה עמה, שאל את הבעלים או שכרן, ואח"כ שאל את הפרה, ומתה, פטור. שנאמר: אם בעליו עמו לא ישלם.

אבל שאל את הפרה ואח"כ שאל את הבעלין או שכרן, ומתה, חייב. שנאמר: בעליו אין עמו שלם ישלם:

גמרא אבל שאל את הפרה ואחר כך שאל בעלה או שכרן ומתה חייב. א"ר אילא ממשמע שנאמר אם בעליו עמו לא ישלם איני יודע שאים אין בעליו עמו שלם ישלם! מה ת"ל בעליו אין עמו שלם ישלם? אלא מכיון ששאלה פרה ולא שאל בעלה עמהן אע"פ שהבעלין חורשין על גבה ומתה חייב.

א"ר לא ממשמע שנאמר אין בעליו עמו שלם ישלם איני יודע שאם בעליו עמו לא ישלם! מה ת"ל בעליו עמו לא ישלם. אלא מכיון ששאל הפרה ושכר בעלה עמה, אף ע"פ שהבעלים חורשין במקום אחר ומתה פטור:

הלכה ב משנה השואל את הפרה ושאלה חצי יום ושכרה חצי יום, שאלה היום ושכרה למחר, שאל אחת ושכר אחת. המשאיל אומר: שאולה מתה, ביום שהיתה שאולה מתה, בשעה שהיתה שאולה מתה, והלה אומר איני יודע! חייב.

השוכר אומר שכורה מתה, ביום שהיתה שכורה מתה, בשעה שהיתה שכורה מתה, והלה אומר איני יודע! פטור.

זה אומר שאולה וזה אומר שכורה ישבע השוכר שהשכורה מתה

זה אומר איני יודע וזה אומר איני יודע יחלוקו:

גמרא לילה שבנתיים[1] מהו? אית מרין דרך הפרות ללון על בעליהון להשיבו תכף בשקיעה וזו על ידי ששכורה אצלו לא לנה, כשכורה היא אצלו והוא פטור. ואית מרין אין דרך הפרות ללון על בעליהן, וזו כשאולה היא אצלו והוא חייב:

הלכה ג משנה השואל את הפרה ושילחה לו ביד בנו וביד עבדו וביד שלוחו, או ביד בנו וביד עבדו או ביד שלוחו של שואל, ומתה, פטור.

---

[1] בין יום השאולה ויום השכורה

אמר לו השואל: שלחה לי ביד בני וביד עבדי וביד שלוחי, או ביד בנך או ביד עבדך או ביד שלוחך, או שאמר לו המשאיל: הריני משלחה לך ביד בני ביד עבדי ביד שלוחי, או ביד בנך או ביד עבדך או ביד שלוחך, ואמר לו השואל: שלח! ושילחה, ומתה חייב.

וכן בשעה שמחזירה:

גמרא תני: השאילני פרתך עשרה ימים, והשאל לי בהן חמשה ימים מן כבר מעכשיו. מתה בתוך האחרונים, משעבוד הראשונים מתה. ופטור [דהויא שאלה בבעלים]

השאילני פרתך ואני נשאל לך. השאילני פרתך ובוא ועשה עמי. השאילני קרדומך ובוא ונכש עמי. השאילני תמחוייך ובוא ואכול עמי משום ד מ ש ל ם משהו עבור השאלה, מיקרי ש ו כ ר. שאלה מן הבייר[2] או מן הסנטר[3] או מן האיקומנוס,[4] ומתה. כמי שהבעלים עמו: כל אלו הו"ל שוכר או שאלה בבעלים

הלכה ד משנה המחליף פרה בחמור וילדה, וכן המוכר שפחתו וילדה, זה אומר: שמא..**עד שלא מכרתי, וזה אומר משלקחתי, יחלוקו.**

1 היו לו שני עבדים אחד גדול ואחד קטן, וכן שתי שדות אחת גדולה ואחת קטנה, הלוקח אומר הגדול לקחתי, והמוכר אומר איני יודע, זכה בגדול

2 המוכר אומר הקטן מכרתי והלה אומר איני יודע אין לו אלא קטן

3 זה אומר גדול וזה אומר קטן, ישבע המוכר שהקטן מכר.

4 זה אומר איני יודע וזה אומר איני יודע יחלוקו:

גמרא # א"ר יוחנן זו מתניתין דהמניח להוציא מידי סומכוס שאומר כל הספיקות יחלוקו.

א"ר לא, תיפתר בשזה אומר בריא לי וזה אומר בריא לי. מאן יימר דפליג סומכוס בברי וברי?

ר' יוסי בעי, אם בשזה אומר בריא לי וזה אומר בריא לי, על דא אמר ר' יוחנן להוציא מדברי סומכוס?! [ריו"ח ע"כ ס"ל דפלג סומכוס אף בברי וברי]

---

[2] ממונה על בור העיר (מצד אנשי העיר)

[3] שומר העיר

[4] "סופר-העיר"

הלכה ה משנה המוכר זיתיו לעצים ועשו פחות מרביעית לסאה[5] הרי הן לבעל הזיתים. עשו רביעית לסאה, זה אומר: זיתיו גידילו! וזה אומר: ארצי גידלה! יחלוקו.

שטף הנהר את זיתיו ונתנן לתוך שדה חבירו, זה אומר: זיתיי גידילו! וזה אומר: ארצי גידילה! יחלוקו:

גמרא ר' יוחנן בעי, התעבו מה הן. מי פליג בעל הקרקע?

רב הונא אמר בששטפן בגושיהן[6]

ר' יוסי בן חנינא אומר שני ערלה ביניהן:[7]

הלכה ו משנה המשכיר בית לחבירו בימות הגשמים, אינו יכול להוציאו מן החג עד הפסח. ובימות החמה, שלשים יום. ובכרכין, אחד ימות החמה ואחד ימות הגשמים שנים עשר חדש. ובחנויות- אחד כרכין ואחד עיירות שנים עשר חדש. רשב"ג אומר: חנות של נחתומין ושל צבעין שלש שנים:[8]

גמרא תני: כל אילו שאמרו שלשים יום וי"ב חדש לא שידור בתוכן שלשים יום וי"ב חדש, אלא שיודיעו קודם שלשים יום וקודם י"ב חדש.

בית הבד- כל שעת בית הבד. בית הגת- כל שעת הגת. בית היוצרה- אין פחות משנים עשר חודש. א"ר יוסי במה דברים אמורים באילין שהן עושין בעפר שחור, אבל באילו שעושין בעפר לבן, כונס גורנו ומסתלק:

הלכה ז משנה המשכיר בית לחבירו, המשכיר חייב בדלת ובנגר ובמנעול ובכל דבר שהוא מעשה אומן. אבל דבר שאינו מעשה אומן, השוכר עושהו.

הזבל של בעל הבית. אין לשוכר אלא היוצא מן התנור ומן הכיריים בלבד:

גמרא הורי ר' יצחק בר חקולה: מזוזה מעשה ידי אומן:

הלכה ח משנה המשכיר בית לחבירו לשנה ונתעברה השנה נתעברה לשוכר. השכיר לו לחדשים נתעברה השנה נתעברה למשכיר.

מעשה בציפורין באחד ששכר מרחץ מחבירו בשנים עשר זהב לשנה, מדינר זהב לחדש. ובא מעשה לפני רשב"ג ולפני רבי יוסי ואמרו: יחלקו את חדש העיבור:

---

[5] מוציאים פחות מרביעית שמן לסאה זיתים

[6] דאל"ה הכל של בעל הקרקע

[7] אבל לאחר 3 שנים הכל לבעל הקרקע—דאי"צ לגוש ראובן עוד

[8] כדיי שיוכל ליפרע חובותיו (שדרכן להקיף לזמן מרובה)

גמרא והיכי? אם בשבא עליו בסוף החדש גביי ליה כולה![9] ואם בשבא עליו בראש חדש א"ל פוק לך!

שמואל אמר: כיני מתניתא בשבא עליו באמצע החדש.

רב אמר: דינא דגרדיי. זה דין של גרדיים!

א"ר לא, לית פשטא על דא, על שיטת בן ננס.[10] דו אמר ביטל לשון אחרון את הראשון:

הלכה ט משנה המשכיר בית לחבירו ונפל, חייב להעמיד לו בית.

היה קטן לא יעשנו גדול, גדול לא יעשנו קטן, אחד לא יעשנו שנים, שנים לא יעשנו אחד, לא יפחות מן החלונות ולא יוסיף עליהן אלא מדעת שניהן:

גמרא [באופן כזה חייב להעמיד א ח ר כ ז ה] ריש לקיש אמר במעמידו על גביו. ר' יוחנן אמר באומר לו בית כזה אני משכיר לך.

אלא, המשכיר בית לחבירו וביקש למוכרו.[11] א"ר אמי לא עלת על דעת שזה ימות ברעב.[12]

רבי זירא ור' הילא תריהון מרין מכל מקום קנוי לו. אלא דו א"ל: שיבקיה דשרי, עד ימלא אנקלווסים דידיה.[13]

אתא עובדא קומי רבי ניסי ולא קביל.[14] מה פליג? אמרי, ברתיה הוות ממשכנה גבי חד רומי,[15] בגין כן הורי כרבי אימי:

---

[9] הרי כבר דר בו

[10] מתניתין דלא כבן ננס....

[11] האים יכול למכור בית המושכר?

[12] כיון שנצרך למעות, פקע השכירות ומוכרו!

[13] כ וודאי יכול למוכרה לאחר,וקנהו. אבל אין השוכר חייב לצאת עד שיושלם זמן שכירותו

[14] דברי ר"ז—אלא אים הלוקח רוצה דווקא שיצא השוכר, חייב לצאת

[15] והיה שעת הדחק שהוצרך למעות

מסכת בבא מציעא פרק ט

הלכה א משנה המקבל שדה חבירו, מקום שנהגו לקצור יקצור, לעדור יעדור, לחרוש אחריו יחרוש, הכל כמנהג המדינה.

כשם שחולקין בתבואה, כך חולקין בתבן ובקש

כשם שחולקין ביין כך חולקין בזמורות ובקנים-ושניהן מספקין את הקנים:

גמרא מקום שנהגו לקצור, ותלש, אמר ליה את בעיתה.[1] לתלוש וקצר, אמרין ליה פוק דריתה.[2]

תני המקבל שדה מחבירו הרי זה קוצר ומעמר ודש וזורה ובורר. החופר והכייל והסנטר שומרי העיר והאיקונומוס, farm manager נוטלין שכרן מן האמצע.

הבייר והבלן והספר בזמן שבאין מכח האריס נוטלין מכח האריס. מכח בעל הבית, נוטלין מכח בעל הבית. אין משנין על מנהג מדינה:

הלכה ב משנה המקבל שדה מחבירו והיא בית שלחין או בית האילן, יבש המעיין ונקצץ האילן אינו מנכה לו מחכירו. אם אמר לו: השכר לי בית שלחין זו או שדה בית האילן זו, יבש המעיין ונקצץ האילן מנכה לו מחכירו:

גמרא א"ר יצחק בשיבש כל המעיין, ברם אין הוה עמוק תרתין קומין, ואיתעביד שלשה קומין עמוק. יכלין מימר ליה לעי ביה והוא סגי:

נקצץ האילן. א"ר יצחק בשנקצץ כל האילן, אבל אם נשתייר בו ממטע עשרה לבית סאה. יכיל מימר ליה בקדמיתא הוו דחשין[3] ולא הוו עבדין סגין. ברם כדון הינון דלילין[4] ועבדין סגין:

הלכה ג משנה המקבל שדה מחבירו אם משזכה בה הבירה, שמין אותה כמה היא ראויה לעשות ונותנין לו. שהוא כותב לו: אם אוביר ולא אעביד אישלם במיטבא:

גמרא א"ר יצחק הדא אמרה המבטל כיס חבירו אין לו עליו אלא תרעומת. המבטל שדה חבירו חייב לשפות לו. המבטל ספינתו וחנותו מהו?

---

[1] אתה "מבעית" שדיי (שלא נשאר שום תבן לזבל)
[2] הוצא כל מיני עשבים רעים!
[3] דחוקין = דחוסין
[4] מפוזרין

הלכה ד משנה המקבל שדה מחבירו ולא רצה לנכש, אמר לו מה איכפת לך הואיל ואני נותן לך חכורך! אין שומעין לו. שהוא אומר למחר את יוצא ממנה והיא מעלה לפניי עשבים

המקבל שדה מחבירו ולא עשת, אם יש בה כדי להעמיד כרי חייב להיטפל בה. א"ר יהודה מה קיצבה כרי?! אלא אם יש בה כדי נפילה:

גמרא כמה כדי להעמיד בה כרי? ר' יעקב בר אידי בשם רבי יהושע בן לוי: ובלבד כדי שיעמיד הרחת. ר' אבהו בשם ר' יוסי בן חנינה והוא שיהא בית מכנס שלה מלמעלה. ואפ"ה יכול הכרי להעמיד הרחת שלא יפול..אז יש חטים מספיק וחייב לטפל בו

ר' יהושע בן לוי אמר חוץ מיציאותיו של זה.[5] ר' יוסי בן חנינה אומר חוץ מיציאותיו של זה ושל זה.[6]

א"ר אבהו כדי ניפלה-- כדי הזרע הנופל בה:

הלכה ה משנה המקבל שדה מחבירו ואכלה חגב או נשדפה, אם מכת מדינה היא, מנכה לו מחכירו, ואם אינו מכת מדינה, אינו מנכה לו מחכירו.

ר' יהודה אומר: אם קיבלה ממנו במעות בין כך ובין כך אינו מנכה מחכירו:

גמרא רב הונא אמר בשנשדפה כל אותה הרוח.[7] שמעון בר ווא בשם ר' יוחנן והוא שזורעה. דו יכיל מימר ליה: אילו הוות זרעתה הוות עבדה סגין.

הגע עצמך שהיו לו לבעה"ב שדות אחרו' ולא לקו? אלמא לתא דשוכר הוא [ולמה פטור השוכר?] יכיל מימר ליה שוכר לבעה"ב קודשא בריך הוא מגלגל עם רשיעייא![8]

היו לו ש ם שדות אחרות ולקו? והשוכר לא זרע כלום, ולריו"ח חייב השוכר יכול מימר ליה עד כא הוינא חייב בה, מיכא ולהלן לינה חייב בה![9]

הלכה ו משנה המקבל שדה מחבירו בעשרת כור חטים, לקת, נותן לו מתוכה. היו חיטיה יפות, לא יאמר לו הרי אני לוקח מן השוק, אלא נותן לו מתוכה:

{גמרא [10]המקבל שדה מישראל תורם ונותן לו רבי מאיר אומר מעשר ונותן לו. ר' יהודה אומר אם נתן לו מאותה השדה ומאותו המין, תורם ונותן לו. משדה אחרת וממין אחר,

---

[5] אריס
[6] אריס ובעה"ב—צריך להיות שיעור הנ"ל אחר ניכוי היציאות
[7] הוי "מכת מדינה"
[8] שמא הקב"ה מאריך אף אתך [וע"כ לא השחית את שדך האחר]
[9] איני חייב עוד (כבר נתכפרתי)
[10] תוספתא דמאי פרק 6 עיין שם

מעשר ונותן לו. והכ"א אם מאותה שדה נתן לו, בין מאותו המין בין ממין אחר תורם ונותן לו. אם משדה אחרת נתן לו בין מאותו המין בין ממין אחר מעשר ונותן לו]

הלכה ז משנה המקבל שדה מחבירו לזורעה שעורין לא יזרענה חיטין,[11] חטין יזרענה שעורין. רשב"ג אוסר. קטנית לא יזרענה תבואה, תבואה יזרענה קטנית. רשב"ג אוסר:

גמרא ניחא שעורין לא יזרענה חיטין. חיטין לא יזרענה שעורין? ואתייא כר' לא[12]

במקום שאין שעורין כפליים בחיטין, אבל במקום שמעלין שעורין כפליים בחיטין זורעה שעורים:

הלכה ח משנה המקבל שדה מחבירו לשנים מועטות, לא יזרענה פשתן[13] ואין לו קורת שקמה. קיבלה ממנו לשבע שנים, שנה ראשונה זורעה פשתן. ויש לו קורת שקמה:

גמרא תני: המקבל שדה מחבירו לזורעה חטין לא יזרענה פשתן. פשתן לא יזרענה חטין. שעורין לא יזרענה פשתן, פשתן לא יזרענה שעורין. ניחא חטין לא יזרענה פשתן, שעורין לא יזרענה פשתן. פשתן לא יזרענה חטין, פשתן לא יזרענה שעורין?! פשתן לוקה הארץ שש שנים ותימר כן! פי' ר' מנחם אחי רבי גוריון קומי ר' לא, מוטב לזורעה פשתן אחר חטים, ולא פשתן אחר פשתן או חטים אחר חטים או שעורין אחר שעורין: וחיישינן שמא זרעה בעה"ב חטים/שעורים בשנה הקודמת

הלכה ט משנה המקבל שדה מחבירו שבע שנים בשבע מאות דינר אין השביעית מן המיניין. שבוע אחד בשבע מאות דינר, השביעית מן המיניין:

גמרא תני: המקבל שדה מחבירו זורעה שנה אחת ולא צימיחה, כופין אותו לזורעה שנייה. שנייה ולא צימחה אין כופין אותו לזורעה שלישית. אמר ר"ל הדא דתימר בשדה שאינה בדוקה[14] אבל בשדה שהיא בדוקה, כופין אותו וזורעה שלישית:

הלכה י משנה שכיר יום גובה כל הלילה, ושכיר לילה גובה כל היום. ושכיר שעות גובה כל היום וכל הלילה.[15] שכיר שבת, שכיר חדש, שכיר שנה, שכיר שבוע, יצא ביום- גובה כל היום, יצא בלילה- גובה כל הלילה וכל היום:

גמרא שמואל אמר שכיר שעות ללילה למחר עובר עליו משום ביומו תתן שכרו.[16]

---

[11] חטים מכחישות יותר

[12] דלקמן, דחיישינן דילמא כבר זרעה שעורים—והו"ל שעורים אחר שעורים

[13] דמכחישות הרבה

[14] מעולם לא בדקוה אים צומחת

[15] גמר מלאכתו ביום

[16] מלבד "לא תלין.."

ר' דוסא אומר יום אחד הוא ותמר עובר עליו כל השמות?! אין בגלל מקיימא קראי, תיפתר בשכיר שעות יום ולילה, שיכול לגבות כל היום וכל הלילה. ותני כן: שכיר שעות ביום, גובה כל היום. בלילה, גובה כל הלילה. שכיר שעות ביום ובלילה, כגון ששכרו לעבוד קצת שעות ביום, וקצת שעות בלילה גובה כל הלילה וכל היום:[17]

הלכה יא משנה אחד שכר האדם ואחד שכר הבהמה ואחד שכר הכלים יש בו משום ביומו תתן שכרו, ויש בו משום לא תלין פעולת שכיר אתך עד בוקר. אימתי? בזמן שתבעו. לא תבעו אינו עובר עליו. המחהו אצל החנווני או אצל שולחני, אינו עובר עליו.

השכיר, נשבע בזמנו ונוטל. עיבר זמנו אינו נשבע ונוטל. ואם יש עדים שתבעו, הרי זה נשבע ונוטל.

גר תושב יש בו משום ביומו תתן שכרו, ואין בו משום לא תלין פעולת שכיר אתך עד בוקר:

גמרא כתיב לא תעשוק שכיר עני ואביון מאחיך- אילו ישראל. מגרך- זה גר צדק. בארצך- לרבות הבהמה והעבדים. בשעריך- לרבות המטלטלין. תני: יכול המחהו אצל חנווני או אצל שולחני יהא עובר עליו? ת"ל אתך. אינו עובר עליו, אבל עוברין הן עליו.

אימתי בזמן שלא התנה מעיקרא שיאחר התשלומין, אבל התנה עמו, אף הן אין עוברין.

השכיר בזמנו נשבע ונוטל. ריש לקיש אמר בשאמר לו נתתי אבל אם א"ל אתן, ולמחר אמר לו נתתי, הרי זה נאמן מגו דא"ב אמר פרעתיך עכשיו ר' יוסי בן חנינה אומר: אפילו למחר אמר לו נתתי אינו נאמן.

כתיב לא תעשוק את רעך- פרט לגר תושב:

הלכה יב משנה המלוה את חבירו, לא ימשכננו אלא בבית דין. לא יכנס לביתו ויטול את משכונו, שנאמר בחוץ תעמוד וגו'.

היו לו שני כלים נוטל אחד ומחזיר אחד[18] מחזיר את הכר בלילה ואת המחרישה ביום, ואם מת אינו מחזיר ליורשיו. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אף לעצמו אינו מחזיר אלא עד שלשים יום, ומשלשים יום ולהלן, מוכרן בבית דין:

---

[17] וכשלא נתן שכירות של עבודת יום, ועבודת לילה, שייך כל שמות הללו

[18] ומפרש...

גמרא כתיב בנזקין שיהא גובה בעידית שנא' מיטב שדהו וגו' וכתיב במלוה שיהא גובה בבינונית שנאמר והאיש אשר אתה נושה בו וגו' למדו קרקעות מן המשכונות.[19] ודכוותה ילמדו משכונות מקרקעות.[20]

פירשו רבי סימאי 1) דבר תורה שיהא שליח בית דין נכנס וגובה בבינונית. שאם יכנס המלוה הרי הוא מוציא היפה. ואם יכנס הלווה מוציא הרע. אלא שליח בית דין נכנס וגובה בבינונית. תני רבי ישמעאל 2) דבר תורה שיהא הלווה נכנס שנאמר והאיש אשר אתה נושה בו וגו'.

א"ר לא: תניי תמן חבול בבית דין שלא בבית דין מניין?[21] ת"ל אם חבול תחבול. מישכנו שלא ברשות עובר על כל שם ושם שיש לו. א"ר לא [מפרש התוספתא] ה ו א גרם לעצמו על כל שם ושם שיש לו.[22]

מישכנו וחזר ונתן לו, מידת הדין בידו שיהא גובה מנכסין משועבדין.[23] ואם מחזיר לו, לאי זה דבר הוא ממשכנו? פירש ר', שמא תבוא שמטה וישמיט, או שמא ימות הלה ונמצאו המטלטלין ביד היורשין.

תני: חובל כסות יום בלילה, וכסות לילה ביום. מחזיר כסות יום ביום, וכסות לילה בלילה. כר וסדין שדרכן לכסות בלילה חובלן ביום ומחזירן בלילה. קורדום ומחרישה שדרכן לעשות בהן מלאכה ביום, חובלן בלילה ומחזירן ביום.

[בשכיר איירי א"ר לא: זימנין דתיפתר ההן קרא לא תבא עליו השמש- לא תדנח[24] עלוי שמשא. וזימנין דתיפתר לה לא תטמעי[25] עלוי שמשא תפרש קרא בתרי אנפי..]

כתיב השב תשיב לו את העבוט כבוא השמש- עם מעלי מיד ששקעה החמה שמשא. עד בוא השמש תשיבנו לו עד מטמעי שמשא =צאה"כ

הלכה יג משנה אלמנה בין שהיא ענייה בין שהיא עשירה אין ממשכנין אותה, שנאמר לא תחבול בגד אלמנה

החובל את הריחים עובר בלא תעשה. וחייב משום שני כלים שנאמר לא יחבל ריחים ורכב. ולא ריחים ורכב בלבד אמרו אלא כל דבר שעושין בו אוכל נפש. שנאמר כי נפש הוא חובל:

---

19 דגובין בינונית
20 דיכולים להגבותן, כעידית
21 שיש חיוב השבת עבוט
22 (על לאוו דלא תבא) דבבי"ד אינו עובר
23 ומעיקר הדין היה יכול לגבותו אף שחזר ונתן לו, יש על משכון זו דין נכסים משועבדים
24 לא תזרח
25 תשקע

גמרא תני: אלמנה בין ענייה בין עשירה אין ממשכנין אותה שנאמר לא תחבל בגד אלמנה אחד ענייה ואחד עשירה דברי ר"מ. רבי יהודה אומר: ענייה אין ממשכנין אותה כל עיקר, עשירה ממשכנין אותה ואינו מחזיר, שמתוך שבא אצלה משיאה שם רע.

החובל זוג של ספרין עובר על זה בפני עצמו ועל זה בפני עצמו. חבל אחד מהן אינו עובר אלא על אחד מהן. הממשכן צמד פרות עובר על זה בפני עצמו ועל זה בפני עצמו. מישכן אחד מהם אינו עובר אלא על אחד מהן בלבד:

מסכת בבא מציעא פרק י

הלכה א משנה הבית והעלייה של שנים שנפלו, שניהן חולקין בעצים ובאבנים ובעפר

רואין אלו אבנים ראויות להשתבר. היה אחד מהן מכיר מקצת אבניו, נוטלן ועולות לו מן החשבון:

גמרא תני נכמר כתנור[1] התחתונות ראויות לישבר. נפל לחוץ, העליונות ראויות לישבר.

היה האחד מכיר מקצת אבניו, נוטלן ועולות לו מן החשבון. א"ר הושעיה זאת אומרת ששולטת היד מצד אחד. ברי ושמא ברי עדיף

[תמן תנינן[2] מאה טבל ק' חולין, נוטל ק' ואחת. ק' טבל וק' מעשר, נוטל מאה ואחת. [א"ר יוסי אם אומר את נוטל מאה, אני אומר כל חולין עלו בידו, ונמצאו אילו בטיבלן. אלא נוטל מאה ואחת כדי להפריש תרומה ותרומת מעשר מן הטבל]]

אילין תקועייא[3] רבי זעירא אמר: ארעיה[4] זקיק את מטעינני. רבי לא אמר: עילאי. בנאי אמרין תרויהון אילין יסודייא. ודא מסייעה למאי דאמר בנאי: היתה חצירו למעלה מחצר חבירו, לא יאמר לו הריני מייסד עמך כותל חצירי ועולה, אלא מייסד עמו מלמטה ועולה. [היתה חצירו על גבי שיחין או על גבי מערות אינו נזקק לו כלום] דל"ש היזק ראייה מחצר למערה

א"ר יוסי בי רבי בון תיפתר ברייתא דלעיל כגון אילין דרייא דבית שאן, דלא יכיל עילייא באני, עד דבני ארעייא [לפי שעפרן תיחוח]

הלכה ב משנה הבית והעלייה של שנים, נפחתה העלייה ואין בעל הבית רוצה לתקן, הרי בעל העלייה יורד ודר למטה, עד שיתקן לו את העליונה. חייב התחתון לתקן תקרה ומעזיבה כדי שידרוס עליו העליון

רבי יוסי אומר: התחתון נותן את התקרה, והעליון את המעזיבה:

גמרא תני נפחת מקום התנור, יורד למטה. מקום הכירה, יורד למטה. אלא דו א"ל: עביד לך סולם דלא תיהוי עליל ונפיק גו ביתי.[5]

---

[1] ש"מתרחב" למטה, ומחמת זה נפל
[2] דמאי פרק 7 עיין פירושנו שם
[3] "יסודות הבית" על מי לבנותן?
[4] התחתון—דזקוק הוא להטעין העליון
[5] עשה לך סולם לרדת

ר' יוסי אומר תחתון נותן את התקרה, ועליון נותן את המעזיבה. רבי יוסטא בשם ר"ל: התחתון נותן תקרה ולווחים. ועליון נותן המעזיבה. באיזה מעזיבה? ר' יעקב בר אחא בשם ר' לעזר מעזיבה עבה. ר' אבהו בשם ר' לעזר מעזיבה בינונית. לא אמרו אלא להדיח את הכוסות, ברם אין הוה בעי משזגא מאנין[6] אוף ר' אבהו בשם ר' לעזר מודי במעזיבה עבה.

הורי ר' חנינה לאילין ציפוראי, שיהו שניהן נותנין את התקרה ואת הלווחין. דאינון זקוקין מיסק חמריהון תמן, ומיסק פיריהון תמן:[7]

הלכה ג משנה הבית והעליה של שנים שנפלו, אמר בעל העלייה לבעל הבית לבנות והוא אינו רוצה, הרי בעל העלייה בונה את הבית ויושב בתוכו עד שיתן לו יציאותיו. ר' יהודה אומר אף זה דר לתוך של חבירו צריך להעלות לו שכר! אלא בעל העלייה בונה את הבית ואת העלייה, ומקרה את העליה, ויושב בבית עד שיתן לו יציאותיו:

גמרא אלא, בעל הבית מבקש לבנות ובעל העלייה אינו רוצה מהו שיאמרו לו גופינו?[8]

נשמעינה מהדא: היתה חורבתו סמוכה לחורבת חבירו עמד הלה ובנאה בלא רשותו הרי זה מחשב יציאותיו כשער שבנה ויתן לו את כל יציאותיו. הדא אמרה שאומר לו גופינו מן הצד. כשם שאומר לו גופינו מן הצד כך אומר לו גופינו מלמעלן:

הלכה ד משנה וכן בית הבד שהוא בנוי בסלע, וגינת אחר על גביו ונפחת, הרי בעל הגינה יורד וזורע למטן עד שיעשה לבית בדו כיפין.

הכותל והאילן שנפלו לרשות הרבים והזיקו פטורין מלשלם. נתנו לו זמן לסתור את הכותל ולקוץ את האילן ונפלו, בתוך הזמן- פטור, לאחר הזמן- חייב:

גמרא א"ר לעזר מעשה בדלית אחת שהיתה מודלה על פרסיקו של חבירו ונפשח הפרסק. ובא מעשה לפני ר' חייה הגדול ואמר לו צא והעמד לו פרסק. א"ל ר' יוחנן ולא מתני' היא. וכן בית הבד שהוא בנוי בסלע וגינת אחר על גביו ונפחת.

שמענו שבעל הגינה יורד וזורע למטה, שמענו שכופין?! והתני ר' חייה כופין. נימר ולא פליגי, מאן דמר כופין שהוא שם, ומאן דמר אין כופין, בשאין עומד שם.

נתנו לו זמן לקוץ. כמה הוא זמן? ר' הושעיה אמר שלשים יום:

---

[6] רוחץ בגדים
[7] מעלים החמורים והתבואה על הגג, וצריכים תקרה חזקה [עיין שה"שר ה]
[8] סתום אותי (שאהא מכוסה מלמעלה)

הלכה ה משנה מי שהיה כותלו סמוך לגינת חבירו ונפל, אמר לו פנה את אבניך! אמר לו הגיעוך! אין שומעין לו. משקיבל עליו, אמר לו הילך את יציאותיך, ואני נוטל את שלי אין שומעין לו.

השוכר את הפועל לעשות עמו בתבן ובקש, אמר לו תן לי שכרי! אמר לו טול ממה שעשיתה בשכרך! אין שומעין לו. משקיבל עליו, אמר לו הילך את שכרך, ואני נוטל את שלי, אין שומעין לו.

המוציא זבלו לרשות הרבים, המוציא מוציא והמזבל מזבל.[9] אין שורין טיט בר"ה ואין לובנין לבינים. וגובלין טיט בר"ה אבל לא לבינים

הבונה בר"ה והמביא אבנים, המביא מביא והבונה בונה. ואם הזיק משלם מה שהזיק. רבן שמעון בן גמליאל אומר אף מתקן הוא את מלאכתו לפני שלשים יום:

גמרא תני פורק אדם זבלו בפתח חצירו בר"ה לפנותו מיד אבל לשהותו אסור, בא אחר והוזק הרי זה חייב. ר' יודה אומר בשעת הזבלים פורק אדם זבלו בפתח חצירו ברשות הרבים כדי שיתפרך ברגלי אדם ובהמה שלשים יום שעל מנת כן הנחיל יהושע לישראל את הארץ.

פורק אדם עפרו בפתח חצירו ברשות הרבים לשרותו ולהעלותו על גבי דימוס מיד, לשהותו אסור. בא אחר והוזק בו חייב. לא יהא גובל בצד זה ובונה בצד זה, אלא במקום שבונהו. פורק אדם אבניו בפתח חצירו ברשות הרבים לפנותן מיד, לשהותן אסור. בא אחר והוזק בהן חייב.

מסר החוצב לגמל הגמל חייב,[10] גמל לסתת הסתת חייב, סתת לסבל הסבל חייב. [מסרן הגמל לסתת, והוזק בין באבן ובין בסיתות[11] הסתת חייב. סתת לסבל והוזק בסיתות, הסתת חייב, באבן, הסבל חייב] העלה על גבי דימוס והיה מפקפק בה ונפלה, האדרכל חייב. עלתה בדימוס, וישבה, ונפלה, פטור:

הלכה ו משנה שתי גנות זו על גבי זו והירק בנתיים, ר' מאיר אומר: של עליון. ר' יהודה אומר: של תחתון.

א"ר מאיר: ומה אם ירצה העליון ליטול את עפרו אין כאן ירק! א"ר יהודה: ומה אם ירצה התחתון למלאות גינתו עפר אין כאן ירק! א"ר מאיר וכי מאחר ששניהן יכולין למחות זה על זה מניין ירק זה חי?[12]

---

[9] חייב לעשותו תיכף ולא להשהותו ברה"ר

[10] אים הוזק בה אדם

[11] בחוד הסיתות

[12] משל עליון!

ר' שמעון אומר: כל שהעליון יכול לפשוט את ידו וליטול הרי הוא שלו והשאר של תחתון:

גמרא מה יעשו?[13] אפרים בשם ריש לקיש אמר יחלוקו

[14]דבית ר' ינאי אמרי עד עשרה טפחים. ר' יוחנן אמר בשם ר' ינאי ובלבד שלא יאנס

כותל שבין שתי חצירות ונפרץ. רב ושמואל, חד אמר מחצה לזה ומחצה לזה. וחד אמר כולו לזה וכולו לזה. מה מפקה מביניהון? מצא מציאה, מאן דמר מחצה לזה ומחצה לזה. מחציו והילך לזה, ומחציו והילך לזה. ומאן דמר כולו לזה וכולו לזה, המוציא זכה:

[13] כר"מ או כר"י

[14] לשיטת ר"ש

מסכת בבא בתרא פרק א

הלכה א משנה השותפין שרצו לעשות מחיצה בחצר, בונין את הכותל לאמצע. מקום שנהגו לבנות גויל גזית כפיסין ולבינים בונים, הכל כמנהג המדינה. בגויל- זה נותן שלשה טפחים וזה נותן שלשה טפחים. בגזית- זה נותן טפחיים ומחצה וזה נותן טפחיים ומחצה. בכפיסין- זה נותן טפחיים וזה נותן טפחיים. בלבנים- זה נותן טפח ומחצה וזה נותן טפח ומחצה.

לפיכך, אם נפל הכותל, המקום ואבנים של שניהן:

גמרא היך תנינן תמן אין חולקין את החצר עד שיהא ארבע אמות לזה וארבע אמות לזה?![1] אמרי, תמן בשאין שניהן רוצין, ברם הכא בששניהן רוצין. ואפילו תימר הכא והכא בשאין שניהן רוצין, רצה זה כופין לזה, רצה זה כופין לזה.[2]

אמר רבי יוחנן כופין בחצירות ואין כופין בגגות.

רבי יונה סבר מימר, בחצר שהוא למעלה מן הגג, אבל גג שהוא למעלה מן החצר כופין. את שניהם ר' נסה סבר מימר, בחצר שהוא למעלה מן הגג , אבל גג שהוא למעלה מן החצר אין כופין אף אחד מהם

הלכה ב משנה וכן בגינה, מקום שנהגו לגדור יגדור. אבל בבקעה מקום שנהגו שלא לגדור אין מחייבין אותו אלא אם רצה כונס לתוך שלו ועושה חזית מבחוץ, לפיכך אם נפל הכותל, המקום והאבנים

---

[1] והכא משמע דחולקין בכל גוונא!

[2] כ מתניתין איירי בחצר שיש בה דין חלוקה

שלו. ואם עשו מדעת שניהם, בונים את הכותל באמצע ועושים חזית מיכן ומיכן, לפיכך אם נפל הכותל, המקום והאבנים של שניהם:

גמרא תני: בגינה, בין מקום שנהגו לגדור בין מקום שנהגו שלא לגדור, כופין. אבל בבקעה מקום שנהגו לגדור כופין שלא לגדור אין כופין:

הלכה ג משנה המקיף את חבירו משלש רוחותיו, גדר את הראשונה ואת השנייה ואת השלישית, אין מחייבין אותו. ר' יוסי אומר: אם עמד ניקף **וגדר את הרביעית, מגלגלין עליו את הכל.**

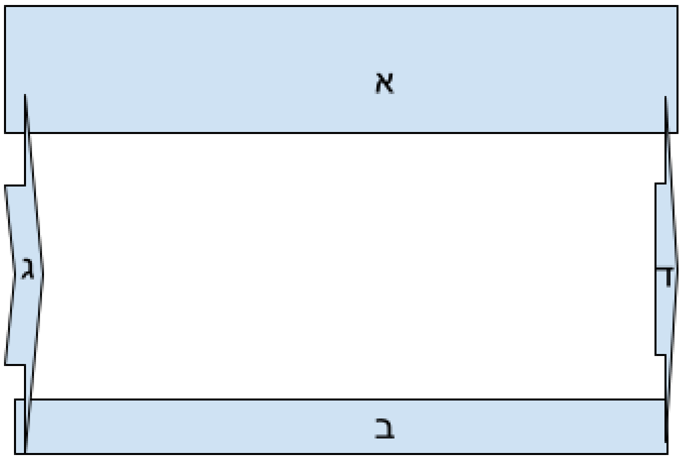
כותל חצר שנפל, מחייבין אותו לבנות עד ארבע אמות, בחזקת שנתן, עד שיביא ראייה שלא נתן. מד' אמות ולמעלן, אין מחייבין אותו לבנות.

סמך לו כותל אחר, אע"פ שלא נתן עליו את התקרה, מגלגלין עליו את הכל. בחזקת שלא נתן, עד שיביא ראייה שנתן:

גמרא מחייבין אותו לבנות.. רב חונה אמר: ובלבד, כשעה שבנה עכשיו =כמו שהיה בנוי עד עכשיו. דאין הוה בני דכיפין, בני לה דכיפין. ברם היכא דהוה בני דכיפין שהיא חזקה יותר מלבנים, ובנתיה בליבנין. גבי ליה כיפין, משלם לחבירו הבונה דמי כיפין וכל שעה דנפיל, בני לה. וחבירו חייב לתקנו

. רב חונא אמר מגלגלין עליו פשוטו של כותל. כל אורך הכותל

עד כדון לארכו, לרחבו?[3] א"ר נסא כותל חצר לא נעשה אלא להציל לו.[4] סברין מימר שאם רצה לקרות אינו מקרה,[5] א"ר יוסי בי ר'

בון תיפתר על ידי מרישיו:[6]

א היא כותל שבנה חבירו למעלה מד' אמות-----ב היא כותל שסמך [וע"כ מחייבין אותו לשלם בעד כותל א--אך לא לכל עובייה] ג ד הם מרישים שיכול לסמוך על כותל א ב ושוב מסכך בקורות ממריש ג לד

הלכה ד משנה כופין אותו לבנות בית שער ודלת, לחצר. רבן שמעון בן גמליאל אומר: לא כל החצירות ראויות לבית שער.

כופין אותו לבנות לעיר חומה ודלתים ובריח, רבן שמעון בן גמליאל אומר: לא כל העיירות ראויות לחומה. כמה יהא בעיר ויהא כאנשי העיר? שנים עשר חדש. קנה בה בית דירה, הרי הוא כאנשי העיר מיד:

גמרא א"ר לא: כיני אורחא דמאן דמתפרנס שיש לו ממון בונה לו חומה.. מבני ליה שור. שנאמר הון עשיר קרית עוזו וגו'.

---

[3] סמך לו כותל אחר למעלה מד"א, חייב לשלם לכל "אורך הכותל"—מה שישלם כל ה"עובי"?

[4] =צל כ אינו משלם כל העובי

[5] וע"כ אינו משלם כל העובי

[6] אה"ן אסור להשתמש בכותל חבירו, רק ישים מריש= קורה עב על כתלו, ועליו יתן הכל

תני: שהה שם שלשים יום, הרי הוא כאנשי העיר לקופה. לכסות- ששה חדשים. לפסים ולזימיות-[7] שנים עשר חדש. ובתר כל הלין מילין איתמר לפסים ולזימיות שנים עשר חדש.[8]

א"ר יוסי בי ר' בון לחיטי הפסח בין לישא בין ליתן, י"ב חדש

הלכה ה משנה אין חולקין את החצר עד שיהא בה ארבע אמות לזה וארבע אמות לזה. ולא את השדה עד שיהא בה תשעת קבין לזה ותשעת קבין לזה. ר' יהודה אומר: עד שיהא בה תשעת חצאי קבין לזה ותשעת חצאי קבין לזה. ולא את הגנה עד שיהא בה חצי קב לזה וחצי קב לזה. ר' עקיבה אומר: בית רובע. ולא את הטריקלין ולא את המורן[9] ולא את השובך ולא את הטלית ולא את המרחץ ולא את בית הבד עד שיהא בהם כדי לזה וכדי לזה. אימתי? בזמן שאין שניהם רוצין, אבל בזמן ששניהן רוצין, אפילו בפחות יחלוקו.

וכתבי הקודש, אע"פ ששניהן רוצין לא יחלוקו:

גמרא אמר רבי יוחנן ארבע אמות שאמרו חוץ מארבע אמות של פתחים. ותני בר קפרא כן: אין חולקין את החצר עד שיהא בה שמונה אמות לזה ושמונה אמות לזה.

א"ר יוחנן ארבע אמות[10] שאמרו, לא שהן לו לקניין, אלא שיהא מעמיד בהמתו לשעה ופורק חבילתו. ר' יונתן מקשי, כלום אמרו ארבע אמות, אלא שיהא מעמיד בהמתו ופורק חבילתו לשעה?! דלא כריו"ח

---

[7] מיני מסים

[8] ?? כ ראה מה חשוב יותר....

[9] Watch-tower

[10] שיש לכל שותף זכות "של פתחים"

תני: אף חוליית הבור יש לה ארבע אמות. דבי רבי ינאי אמר אף בית התרנגולין יש להן ארבע אמות.[11]

ר' יוחנן בשם רבי בנייה: בכל השותפין ממחין זה על זה בחצר, חוץ מן הכביסה. מפני כבוד בנות ישראל. אמר רבי מתניה: הדא דתימר במקום שהנשים מכבסות, אבל מקום שהאנשים מכבסין לא בדא. ודא דתימר חוץ מן הכביסה מפני כבוד בנות ישראל, בכל החצר-- ברם בארבע אמות דנפשיה, ממחי הוא בידיה. ודא דתימר בכל שותפין ממחין זה על זה בחצר בכל החצר, ברם ארבע אמות דחבריה, לא ממחי בידיה. ואם היה מקום מנדרון, אפילו בד' אמות דחבריה ממחי בידיה. דו יכיל מימר ליה, את שפיך גו דידך והוא נחית גו דידי.

רבי יוחנן בשם רבי לעזר בי רבי שמעון: מי שאינו רוצה לערב, נכנסין לביתו ומערבין לו בעל כרחו. ותני כן: כופין הן בני המבוי זה את זה לעשות להן לחי וקורה למבוי

והא תני: הרי שאמרו לו לערב ואינו ממאן, נכנסין לביתו ומערבין לו על כורחו. מפני שאין ממאן, אבל אם היה ממאן לא!

א"ר יוסי בי רבי בון: לא שאינו רוצה לערב, אלא מנפש בישא לא בעי מערבא מחמת צייקנות--וכה"ג לא חשיבא "ממאן"

רב חונה אמר: חצר מתחלקת לפתחין. אמר רב חסדא לזבלין היא מתניתא[12] ותני כן: בזבלין לפי פתחים, באכסנייא[13] לפי אדם.

---

[11] מי שזכה באלו, זכה בד"א הסמוכין
[12] כשבאו לחלוק הזבל
[13] חיל מלך שבאו ללון בבתים

החצירות שהיו משתמשות באמה[14] ונתקלקלה, כולם מתקנות עם העליונה והעליונה מתקנת כנגדה. והשאר עם השנייה והשנייה מתקנת כנגדה. ותחתונה מתקנת עם כולם ומתקנת כנגדה.

חמשה דיוטות שהיו משתמשות בביב, ונתקלקל, כולם מתקנות עם התחתונה והתחתונה מתקנת כנגדה. והשאר עם השנייה והשנייה מתקנת כנגדה. והעליונה[15] מתקנת כנגדה ומתקנת עם כולם.

היו עשוין[16] לגשמים, יכולין למחות בידן לכביסה[17] לכביסה, אין יכולין למחות בידן לגשמים:

וכתבי הקודש אף ע"פ ששניהן רוצין לא יחלוקו. א"ר הושעיה כגון תילים ודברי הימים[18] אבל תילין בתילין חולקין. אמר ר' עוקבה אפילו תילים בתילים אין חולקין, שמתוך שאין חולקין, אילו באין וקורין באילו, ואלו באין קורין באילו: להרבות הקוראים בכל ספר וספר!

מסכת בבא בתרא פרק ב

הלכה א משנה לא יחפור אדם בור סמוך לבורו של חבירו. ולא שיח ולא מערה ולא אמת המים ולא נברכת הכובסין אלא אם כן הרחיק מכותלו של חבירו שלשה טפחים, וסד בסיד

מרחיקין את הגפת ואת הזבל ואת המלח ואת הסיד ואת הסלעים מכותלו של חבירו שלשה טפחים או סד בסיד

14 אמת המים יורדת מלמעלה למטה

15 כדי שירדו מי-הביב מלמעלה, צריכה שיהא כל הביב מתוקן

16 הביב

17 מימיו סרוחים

18 כדיי שכל אחד יקרא בכל ספר!

מרחיקין את הזרעים ואת המחרישה ואת מי הרגלים מן הכותל שלשה טפחים. מרחיקין את הריחים שלשה מן השכב שהן ארבעה מן הרכב. ואת התנור שלשה מן הכלייא שהן ארבעה מן השפה:

גמרא כיני מתניתא א ו סד בסיד. אם סד בסיד- כל שהוא. אם לא סד בסיד- שלשה טפחים.

מהדא: מרחיקין הגפת והזבל והמלח והסיד והסלעים מכותל חבירו שלשה טפחים א ו סד בסיד. פושט מסיפא

הכא את מר מפני שהסלעים מרתיחין, וכא[19] את מר אין מרתיחין! אמר רבי יוסי כאן וכאן אין הסלעים מרתיחין, אלא מפני שעושין עפר תחוח, ומלקין את ארצות הכותל.

תני בצונם[20] מותר. והיך אמרין, ר' יוחנן נפק מכנישתא ושפך מים לחורי תרעא[21] ולא ידעין אי משום דהוה צונם, ואין משום דהוה ביה צער ולא הוה יכיל מסיבר.[22]

הדא דתימר בריחיא דתמן[23] ברם בריחיא דידן שלשה מן האיצטרוביל שהן ארבעה מן הקלת:[24]

ואת התנור שלשה מן הכיליא שהן ד' מן השפה. ר' יודן בן פזי אמר מן השפה החיצונה ולפנים. ורבנן אמרי מן השפה הפנימית ולחוץ. 25

[19] פרק במה טומנין—מותר להטמין בסלעים
[20] =סלע קשה
[21] יצא מביה"ן והטיל מים מיד אחר השער
[22] לא יכול לסבול
[23] =בבל
[24] היינו הך
[25] דופן התנור עבה קצת

הלכה ב משנה לא יעמיד אדם תנור בתוך הבית אלא אם כן יש על גביו גובה ארבע אמות. היה מעמידו בעלייה עד שיהא תחתיו מעזיבה שלשה טפחים. ובכירה טפח. ואם הזיק משלם מה שהזיק. רבי שמעון אומר: לא נאמרו כל השיעורין האילו אלא שאם הזיק יהא פטור מלשלם:

גמרא היה עשוי כשובך מהו? =פתח התנור מן הצד נישמעינ' מהדא: רבי יהודה אומר עד שתהא תחתיו מעזיבה שלשה טפחים. ובכירה טפח. וכירה לא כמין שובך היא עשויה?! ותימר בין מלמעלן בין מלמטן טפח, וכא בין מלמעלן בין מלמטן שלשה טפחים:

א"ר יונתן המזיק אין לו חזקה. ר' יהושע אומר ממחיי רבנין בעשן תדיר. כהדא: חדא איתא הוות מדלק' חולין[26] תחות ר' אילפיי איבעה ממחייא בידה. אתא עובדא קומי רבי נסה אמר לא אמרו אלא בעשן תדיר:

הלכה ג משנה לא יפתח אדם חנות של נחתומין, ושל צבעין, תחת אוצרו של חבירו, ולא רפת בקר. באמת, ביין התירו אבל לא רפת הבקר[27]

חנות שבחצר יכול הוא למחות בידו ולומר לו איני יכול לישן לא מקול הנכנסים ולא מקול היוצאים. עושה כלים יוצא ומוכר בשוק. אבל אינו יכול למחות בידו ולומר לו: איני יכול לישן מקול הפטיש ולא מקול הריחים ולא מקול התינוקות:

---

[26] =עשיית זכוכית
[27] אסור אפי' ביין

גמרא תני ולא שלא נפחין. תנא רב קרנא אין הוה חנות או רפת מתחילה, מותר. תחת דירתו מהו? אמר ר' אחא כל שכן תחת דירתו! רבי יעקב בר אחא פני חד חליטר[28] מן איסטיב לאיסטיב.[29]

ר' אבדומי אחי ר' יוסי, הוה חד חליטר שרי[30] תחותוהי, עבר ר' אחא ולא מחא. אמר, רבנן עברין ולא מחוי! כעס עלוי ר' אחא, איבאש רבי אבדומי אחי ר' יוסה. סליק רבי יוסי מבקרתיה[31] אמר, איזיל ואיבעי מיניה אשאל את פי ר' אחא את הדין . אזל ומר בי דינא, ורחם עלוי בי דינא ועתד ליה תכריכין. בי"ד ריחמו עליו וקנו ליה תכריכין

חד בר נש זבין כל דרתיה חצירו שייר בה חד מסטובא[32] והוה עליל ויתיב ליה עליה. אתא עובדא קומי רבי יונה בי רבי יוסי אמרין, לא כולה מינך מיעל ויתיב עליה, וחמי מיעל ונפק גו ביתיה.[33]

חד בר נש זבין פלגא דרתיה, שייר בה חד נחתומר. אתא עובדא קומיה רבי יונה ורבי יוסה אמרין: את אתת עלוי, הוא לא אתא עלך! ותני כן: אם קדמה הרפת או חנות לאוצר, אין יכול למחות.

תני: באמת ביין התירו אף על פי שממעטו אלא שמשביחו. רב הושעיה כד שמע הדין תנייה יהב חמריה גו אגריה דבני,[34] אסריח חמריה. אמר המשנה היטעתי! לא שהיטעתי המשנה, אלא דריחא דבני מסרי[35] חמריה.

---

[28] =נחתום
[29] מחנות לחנות
[30] ="חונה"
[31] הלך לבקר אחיו שנחלה מקפידת ר' אחא
[32] =מרפסת?
[33] אתה רואה מי שיוצא ונכנס לביתי
[34] על גג של המרחץ
[35] מסריח

חנות שבחצר..דו יכיל מימר ליה אינון אזלין ואתיין להכא, בעיין לך ולא משכחין לך, ומרבין עלינו הדרך. ע"כ מעכבין אותו מלפתוח חנות

תני: לשכינו מעכב הוא עליו, משקיבל עליו, אינו יכול לחזור בו. רשב"ג אומר: אף משקיבל עליו יכול לחזור בו.

רבי חנינה ור' מנא. חד אמר מהו "לשכינו"? עבידתיה גו דרתיה.

מעכב את שכינו לעשות מלאכה בתוך החצר [רק חייב לעשות מלאכתו בתוך ב י ת ו]

וחד אמר, מהו "לשכינו"? מיפתח ליה חנות. משקיבל עליו אין יכול לחזור בו. אתייא דרשב"ג כר"מ דתנינן תמן ועל כולן אמר ר"מ אף ע"פ שהתנה עמה[36] יכולה היא שתאמר סבורה הייתי שאני יכולה לקבל, ועכשיו איני יכולה:

אבל אינו יכול למחות ולומר לו איני יכול לישן מקול הפטיש ולא מקול הריחים או מקול התינוקות. אילין דמלפין טלייא, ואילין דעבדין מסוגיין, סעודות יכלין חבריהון למימחי בידיהון.

אילין ציפוראי ממחין אילין לאילין מסמריה דנווליה.[37] הורי ר' אבימי בר טובי מיתן חד נוול בין כותל לכותל

---

[36] בע"מ שנשא אשה

[37] מריח האשפה

הורי רבי יצחק בר חקולה מרחקת אילין מרושתיה[38] מכותלה ד' אמות. א"ר יוסי בי ר' בון אילין עמודיא דרכינין, מכוח קרנות אינון רכינין.[39] שורא דחמץ[40] מן קל גורי פרסייא[41] נפל:

הלכה ד משנה מי שהיה כותלו סמוך לכותל חבירו, לא יסמיך לו כותל אחר אלא אם כן הרחיק ממנו ארבע אמות.

ובחלונות-- מלמעלן ומלמטן ומכנגדן, ד' אמות:

גמרא וקמא היכא סמיך? דבי רבי ינאי אמרין: בבאין ליישב עיר בתחילה היא מתנית'.

א"ר לא: בכותל אטום היא מתניתא. א"ר יוסי בכותל סודמין היא מתניתא.[42] א"ר יוסי בי רבי בון מתניתא אמרה כן: ובחלונות בין מלמעלן בין מלמטן בין מכנגדן ארבע אמות. מלמעלן ארבעה אמות שלא יהא יציץ ויראה, מלמטן ארבעה אמות שלא יהא עומד ורואה, מכנגדן שלא יאפיל את הצדדין.

ותני כן: מרחיקין הכותל מן החלון כמלוא חלון: ע' בבלי

הלכה ה משנה מרחיקין את הסולם מן השובך ארבע אמות כדי שלא תקפוץ הנמייה.

ואת הכותל מן המזחילה ד' אמות כדי שיהא זוקף את הסולם

---

[38] עץ עב וכבד
[39] מקול עגלות הנוסעות
[40] שם עיר
[41] אריות פרסיים
[42] =כותל הראשון אין בו חלונות כעין של סדום [ועל כן ל"ש ביה דין הגבהת ד"א מחלון]

מרחיקין את השובך מן העיר חמשים אמה. לא יעשה אדם שובך בתוך שלו אלא אם כן יש לו חמשים אמה לכל רוח. רבי יהודה אומר: בית ארבעת כורין מלא שגר היונה. ואם לקחו, אפילו בית רובע הרי הוא בחזקתו:

גמרא א"ר לעזר הדא דתימר לימין הנמייה [דהיינו לשמאל השובך] אבל לשמאל, זוקף מיד.

הכא את מר חמשים אמה, ולהלן את מר שלשים ריס.לעניין פריסת מצודה א"ר יוסה בן רבי בון לעניין לרעות רועה הוא חמשים אמה לעניין לפרוח פורחת אפי' עד ארבעת מיל:

הלכה ו משנה ניפול הנמצא בתוך חמשי' אמה הרי זה של בעל השובך, חוץ מחמשים אמה הרי זה של מוצאו. נמצא בין שני שובכות, קרוב לזה שלו, ולזה שלו, מחצה על מחצה שניהן יחלוקו:

גמרא הדא דתימר בשאין דרך הרבים מפסקת בנתיים אבל בזמן שמפסקת לא בדא. אפי' בתוך 50 ה"ה של מוצאו

הדא ילפה מההיא וההיא ילפה מהדא. ההיא בבא מציעא ילפה מהדא ממשנתינו שאם היו שנים, שחייב להכריז שנים המהלכין בדרך ונפל סלע חייב להכריז (שאינו מייאש) והדא ילפה מההיא, שאם היו שלשהשובכות, וודאי מייאש שהוא של מוצאו:

משנה מרחיקין את האילן מן העיר עשרים וחמש אמה והחרוב והשקמה חמשים אמה. אבא שאול אומר כל אילן סרק חמשים אמה. אם העיר קדמה, קוצץ ואינו נותן דמים. ואם האילן קדם, קוצץ ונותן דמים. ספק זה קדם וזה קדם, קוצץ ואינו נותן דמים

מרחיקין גורן קבוע' מן העיר חמשים אמה. לא יעשה אדם גורן קבועה בתוך שלו אלא אם כן יש לו חמשים אמה לכל רוח

מרחיק מנטיעותיו של חבירו ומנירו, כדי שלא יזיק:

גמרא משם שעומד ומאפיל, או משם שניאו רע? עלים הנושרים ממנו יש להם ריח רע מה מפקה מביניהון? היה עומד בתוך שלו. אין תימר משם שעומד ומאפיל, בתוך שלו מותר. ואין תימר משם שניאו רע אפילו בתוך שלו אסור:

הלכה ח משנה מרחיקין את הנבילות ואת הקברו' ואת הבורסקי מן העיר חמשים אמה. ואין עושין בורסקי אלא למזרח העיר. ר' עקיבה אומר לכל רוח הוא עושה חוץ מן המערבה. ומרחיק חמשים אמה:

גמרא ר' אבהו בשם רבי יוחנן עד מקום שעושה גלד. =עור, צריך שיהא 50 אמה דבית ר' ינאי אמרי עד מקום שעומד ומריח. חייב להרחיק 50 ממקום ש כ ל ה ה ר י ח

ותני כן ר' עקיבה אומר לכל רוח הוא עושה ומרחיק חוץ מן המערבה מפני שהיא תדירה.

רבי מנא היה מהלך עם מוכי שחין. אמר ליה אביי לא תהלוך ממדינחיה אלא ממערביה: תלך ממערבו של המוכה-שחין

הלכה ט משנה מרחיקין את המשרה מן הירק, ואת הכרישין מן הבצלים, ואת החרדל מן הדבורים רבי יוסי מתיר בחרדל:

גמרא תני מרחיקין את הבצלים מן הכרישין ור' לעזר בר' שמעון מתיר. א"ר יעקב בן דוסאי מגו אילין כרישין ובצלים—כיון ששניהם מזיקים זא"ז, מתיר ראב"ש מתניתא, כשם שזה מרחיק זה מזה, כך זה מרחיק זה מזה.

רבי אבהו בשם רבי יוסי בן חנינה: מפני שפי הדבורים חד, ומחריבות הדבש:

הלכה י משנה מרחיקין את האילן מן הבור עשרים וחמש אמה והחרוב והשקמה חמשים אמה. בין מלמעלן בין מן הצד. אם הבור קדם, קוצץ ונותן דמים. ואם האילן קדם, לא יקוץ. ספק זה קדם וזה קדם, לא יקוץ. רבי יוסי אומר: אע"פ שהבור קדם את האילן לא יקוץ, שזה חופר בתוך שלו וזה נוטע בתוך שלו.

לא יטע אדם אילן סמוך לשדה חבירו אלא אם כן הרחיק ממנו ארבעה אמות. אחד גפנים ואחד כל האילנות. היה גדר בנתיים זה סומך לגדר וזה סומך לגדר

היו שרשיו יוצאין לתוך שדה חבירו, מעמיק שלשה טפחים כדי שלא יעכב את המחרישה

היה חופר בור ושיח ומערה קוצץ ויורד והעצים שלו:

גמרא רבי יעקב בר אידי בשם רבי יהושע בן לוי טעמון דרבנין מפני שיישוב העולם בבורות. שמעון בר ווה אמר בשם רבי יוחנן כך משיב ר' יוסי לחכמים כמה דאית לכון יישוב העולם בבורות, אוף אנא אית לי יישוב העולם באילנות!

[43][אמר רבי יוסי ויאות אמר, שאם אומר שרשין עיקר הן לביכורים לא היה אדם יכול להביא ביכורים מעולם מפני ששרשין של זה יוצאין לתוך שרשיו של זה ושל זה בשל זה. לפום כן א"ר יסא בשם רבי יוחנן אין שרשיו לענין ביכורים כלום]

הלכה יא משנה אילן שהוא נוטה לתוך שדה חבירו, קוצץ מלא מרדע ע"ג המחרישה. החרוב והשקמה כנגד המשקולת. בית השלחין --כל האילן כנגד המשקולת. אבא שאול אומר: כל אילן סרק כנגד המשקולת.

אילן שהוא נוטה לר"ה קוצץ כדי שיהא הגמל עובר ברוכבו. ר' יהודה אומר טעון פשתן או זמורות. ר' שמעון אומר כל האילן כנגד המשקולת מפני הטומאה:

גמרא רבי יונתן הוה דאין טבאות[44] והוה תמן חד רומיי והוה מגיריה בחקלא ובביתא.[45] והוה לר' יונתן חד אילן נטה גו דהוא רומיי. אתא קומי חד דיין אכן.[46] אמר לון אזלון ותבון בצפרא.[47] אמר ההוא רומייה בגיני לא נפק דינא![48] למחר אנא מבטל אילן מדידי[49] וחמי היאך דינא נפק, אין הוה דאין כל עמא, ולא דאין נפשי' לית הוא בר נש! באפתי רמשא, שלח רבי יונתן בתר נגריה אמר פוק קוץ מה דנטה גו רומייה. בצפרא קרץ השכים בעל דיניה לגביה, א"ל זיל קוץ מה דנטו גו דידיה, א"ל רומייה דידך מה! א"ל פוק חמי יתיה כמה דידיה עבד דידי! נפק חמיתיה, אמר בריך אלההון דיהודאי!!

---

[43] שייך בביכורים
[44] דיין טוב
[45] שכינו בבית ובשדה
[46] בא לפניו דין כזה (אילן נוטה לשדה חבירו)
[47] לכו ובאו למחר!
[48] הוא מתבייש ממני ע"כ אינו פוסק הדין!
[49] אני ב ע צ מ י אקוץ נוף שלו הנוטה לתוך שלי ---וכבר תראו איך שיוציא הדין....

חדא איתתא אוקרית תאנין לרבי יונתן רצתה "לכבדו" בתאנים (והיתה לה דין) אמר לה בבעו מינך אי אעילתינון מיגליין אפקינון מיגליין. ואין אעילתינון מיכסיין אפקינון מיכסיין כ ידעו כולם שלא לקחתי ממך כלום דלא יימרון ברייתא דינרין יהבת ליה ואוקרה תאינין. שהטמינה מעות [שוחד] בתוך התאנים

רבי חנינה אעיל לרבי יונתן בגינתיה ר' חנינא הכניס ר' יונתן לתוך גינתו/גינת בנו ואייבליה תאנין. מדנפק חמא חד אילין דברת שובעין חיוורין.=בנות שבע לבנה (תאנים יפות מאד) אמר ליה למה לא אוכלתני מן אילין? א"ל דאינון לברי'. רבי חנינה חשש משום גזל בנו.

רבי יסא בשם רבי יוחנן הלכה כרבי שמעון רבי חייה בשם רבי יוחנן כל עמא מודי שהלכה כר' שמעון:

מסכת בבא בתרא פרק ג

הלכה א משנה חזקת הבתים בורות שיחין ומערות ומרחצאות ושובכות בית הבדין בית השלחין ועבדים וכל שהוא עושה פירות תדיר חזקתן שלש שנים מיום ליום שדה הבעל חזקתה שלש שנים ואינה מיום ליום:

גמרא מנין לחזקה? א"ר יוחנן שמענו מהולכי אושא משור המועד למדו. א"ר יוסי מאן אית ליה שור המועד לשלשה ימים לא רבי יודה?! ותנינן תמן רבי יודה אומר לא אמרו שלש שנים אלא כדי שיהא באיספמיא ויחזיק שנה וילכו ויודיעוהו שנה ויבא שנה![50]

[50] אלמא לא יליף משור המועד!

שמעון בר ווא בשם רבי יוחנן המוכר בית לחבירו כיון שמסר לו מפתח קנה. רבי אמי בשם רבי יוחנן המוכר בית לחבירו כיון שצבר לתוכו פירות קנה. אמר רבי שמואל בר רב יצחק ובלבד פירות שראויין ליצבר:

רבי יוחנן בשם רבי ינאי המוכר בור לחבירו כיון שמסר לו דלייו קנה. רבי יהושע בן לוי בשם ריש לקיש המוכר צאן לחבירו כיון שמסר לו משכוכית קנה. מאי משכוכית? אית דמרין חוטרא, ואית דמרין פנדורא, ואית דמרין תיישא רבא. ריש לקיש בשם בר קפרא המוכר קבר לחבירו כיון שקבר מת אחד בכוך, חזקה לכל הכוך. קבר שלשה מתים בשלשה כוכין, חזקה לכל הקבר:

ועבדים.

שייך לקמן[רבי סימון אחוה דרבי יהודה בר זבדי בשם רב תינוק כל זמן שמושלך בשוק אביו או אמו מעידין עליו. נאסף מן השוק צריך שני עדים, ואביו ואמו נעשין לו כשני עדים. א"ר אבהו וחשוד אדם לומר על מי שאינו בנו שהוא בנו?! א"ל הרי כל רבותינו בגולה מעידין עלינו שכך שמענוה מפי רב אבא בר אבוה] .

אמר רב חסדא הדא דתימר בתינוק שאינו מרגיע אבל בתינוק המרגיע הדא היא דמר רבי יוחנן עגלים וסייחים המקפצין ממקום למקום אין להן חזקה.

רבי יסא בשם ר' יוחנן שתי שדות בניכסי הגר המיצר בנתיים תלש מאחת מהן לקנות חבירתה =אותה ואת חבירתה ולא לקנות המיצר היא נקנית וחבירתה אינה נקנית. ר' זירא בעא קומי רבי יסא נתכוון לקנות המיצר ושרע מינה =נטה ממנו [לא רצה ר' יסא לפסוק] אמר רב חסדא בניכסי הגר

תלש צפונה של שדה לקנות דרומה ולא אמצעיתה צפונה נקנית דרומה לא נקנית. תמן תנינן אם היה מחובר לקרקע ותלש כל שהוא קנה שמואל אמר לא קנה אלא מה שתלש. אמר רבי אבדומא נחותא בניכסי הגר אתאמר. רב חסדא אמר ר' יצחק בגין דלא תימר קשיא לשמואל את מר בניכסי הגר איתאמרת?!

רב חסדא אמר משך בהמה זו לקנות קנה לקנות וולדתיה לא קנה, לקנות היא וולדותיה קנה. א"ר נסה הדא דתימר בשלא היתה עברה אבל אם היתה עברה עשו אותה כאחד מאיבריה.

והתני המוכר עוברי בהמתו לחבירו לא עשה כלום וולדי שפחתו לחבירו לא עשה כלום מעשרות שדה לחבירו לא עשה כלום אויר חורבתו לחבירו לא עשה כלום. אלא מוכר לו בהמה ומשייר לו עוברה מוכר לו שפחה ומשייר לו וולדה מוכר לו שדה ומשייר לו מעשרות מוכר לו חורבה ומשייר לו אוירה.

רבי בא בשם רב חסדא ג' הן שהן נאמנין לאלתר: החייה, והשייר', והמטהר' חברותיה. החיה, בשעה שיושבת על המשבר מהדא דכתיב ותקח המילדת ותקשר וגומר. שיירא, כיי דמר ר' סימון אחוי דיהודה בר זבדי בשם רב כל זמן שמושלך לשוק או אביו או אמו מעידין עליו נאסף צריך שני עדים ואביו ואמו נעשין לו כשני עדים. והמטהרת חברותיה כיי דתנינן תמן: שלש נשים שהיו ישנות במיטה ונמצא דם תחת אחת מהן כולן טמאות בדקה אחת ומצתה טמא היא טמאה וכולן טהורות. א"ר בא ובלבד מעת לעת:

הלכה ב משנה רבי ישמעאל אומר: שלשה חדשים בראשונה ושלשה חדשים באחרונה ושנים עשר חדש באמצע שמנה עשר

חדש. ר' עקיבה אומר: חדש אחד בראשונה וחדש אחד באחרונה ושנים עשר חדש באמצע ארבעה עשר חדש

א"ר ישמעאל: במה דברים אמורים? בשדה הלבן, אבל בשדה האילן כנס את תבואתו ומסק את זיתיו וכנס את קייציו הרי אילו שלש שנים:

גמרא שמואל אמר [51]זו דברי ר' ישמעאל ורבי עקיבה אבל חכמים אומרים שלשה שנים קציר שלשה שנים בציר שלשה שנים מסיק.

רב אמר [52]זו דברי רבי ישמעאל ור' עקיבה אבל חכמים אומרים שלשה שנים מעת לעת.

רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן כשם שחלוקין כאן כך חלוקין[53] בשני אליהו

הלכה ג משנה שלש ארצות לחזקה, יהודה ועבר הירדן והגליל. היה ביהודה והחזיק בגליל, בגליל והחזיק ביהודה, אינה חזקה עד שיהא עמו במדינה. אמר רבי יהודה לא אמרו שלש שנים אלא כדי שיהא באיספמיא ויחזיק שנה וילכו ויודיעוהו שנה ויבוא לשנה אחרת:[54]

גמרא רב אמר בשעת החירום שנו[55]

---

[51] סיפא דמתניתין

[52] ארישא

[53] רי"ש ור"עק, כמה זמן היה רעב בימי אליהו

[54] ואין צורך "שיהא עמו במדינה"

[55] יהודה וגליל נלחמין זע"ז

רב אמר יש חזקה לבורח ויש חזקה מארץ לארץ. שמואל אמר אין חזקה לבורח ואין חזקה מארץ לארץ. אמר רב נחמן בר רב יצחק קרייא מסייע למה דמר שמואל ויתן לה המלך סריס אחד וגומר.[56]

אמר רבי לעזר ואפילו שתי אבטיניות[57] כגון שלומי ונבירו, והירדן מספיק בנתיים, ועומד שם ורואה אחד המחזיק בשדה ומחזיק בשלו, אינה חזקה עד שתהא עמו באותה העיר ובאותה המדינה!

רב אמר עיקר חזקה הכנסת פירות. לא מודה רב במנכש ובמעדר?! מודה רב במנכש ומעדר. מהו דאמר רב עיקר חזקה הכנסת פירות אלא שאם ראו אותו חורש וקוצר ומעמר ודש ובורר ולא ראוהו מכניס פירות אינה חזקה אלא הכנסת פירות.

רב אמר עיקר חליצה התרת רצועות. לא כן א"ר בא בשם רב יהודה רבי זריקן מטי בה בשם רב דברי חכמים חלצה ולא רקקה, רקקה ולא חלצה, חליצתה פסולה עד תחלוץ ותרוק?! מודה רב עד שתחלוץ ותרוק מה דא דאמר רב עיקר חליצה התרת רצועות...[58]

רבי יוסי בן חנינה שאל לרבי יוחנן ערר מהו שצריך ב"ד? ר' יוסה בשם רבי יוחנן ערר אין צריך ב"ד. ואית דמרין ר' יוסי בן חנינה שאל לתלמידיו דרבי יוחנן ערר מהו שצריך ב"ד? רבי חייה בשם רבי יוחנן: ערר צריך ב"ד, שמואל אמר אפילו ערר עמו בפני פועלין, ערר הוא. וצריך לעורר על כל שלשה שנים.

---

[56] הפכתי דברי רב לשמואל

[57] שתי הפרכיות

[58] כ אינה יוצאה ידי "חליצה" עד שתתיר גם רצועות

גידול בר מיניימין הוה ליה עובדא,[59] והוו דייניה חלקיה בר טובי ורב הונא וחייה בר רב. אמר לון חייה בר רב כן אמר אבא: מכיון שערר עמו שלשה שנים הראשונות עוד אין צריך לעורר עליו. ותני כן: היה אוכל שדה שש שנים, ערר שלש שנים הראשונות , ובאחרונה =לאחר הערעור עברו ג' שנים שלימות אמר לו אתה מכרתה לי אתה נתתה לי מתנה. אם מחמת טענה הראשונה, אינה חזקה. שכל חזקה שאין עמה טענה אינה חזקה. שמואל אמר אם בזו[60] אין אנו מניחין לגדולי ארץ ישראל כלום:

הלכה ד משנה כל חזקה שאין עמה טענה אינה חזקה. כיצד? אמר לו מה אתה עושה בתוך שלי! שלא אמר לי אדם דבר! אינה חזקה. אתה מכרתה לי! אתה נתתה לי במתנה! הרי זו חזקה. והבא משום ירושה אינו צריך טענה:

גמרא הבא משום ירושה.. **וצריך** חזקה.

תמן תנינן מודה רבי יהושע באומר לחבירו שדה זו וכו'[61]

כהדא: ראובן אוכל שדה בחזקת שהיא שלו, והביא שמעון עדים שמת אביו מתוכה, מפקין לה מראובן ויהבין לשמעון. אלא, הלך ראובן והביא עדים שלא מת אביו מתוכה.[62] אמר רב נחמן בר יעקב אנא אפיקתיה מראובן אנא מחזרנה ליה. רב אמר: כשנתתה על פי בית דין נתתה. מיכן והילך המוציא מחבירו עליו הראייה.[63]

---

[59] לא ערער רק פעם אחת (לא בסוף כל שלש ושלש)

[60] אים אתה מצריך ערעור כל שלש, לא הנחת כלום לעשירי א"י, שיבאו הכל להחזיק בנכסיהן

[61] ...ואים יש עדים שהשדה של אביו, אינו נאמן (לומר לקוח)

[62] הכחישו עדי שמעון

[63] ויישאר ביד שמעון

הלכה ה משנה השותפין והאריסין והאפיטרופין אין להן חזקה. אין לאיש חזקה בניכסי אשתו ולא לאשה בניכסי בעלה, ולא לאב בניכסי הבן ולא לבן בניכסי האב.

במה דברים אמורים?[64] במחזיק. אבל בנותן מתנה, והאחין שחלקו, והמחזיק בנכסי הגר. נעל גדר ופרץ כל שהוא, הרי זו חזקה:

גמרא שותף. שמואל אמר לית כן שותף. שותף אית ליה חזקה. לא כן אמר שמואל שותף שירד ונטע כנוטע ברשות?! הן דתימר שותף שירד ונטע כנוטע ברשות =אין לו חזקה, באותו שעומד שם.[65] והן דתימר כי שותף אית לו חזקה בשאינו עומד שם.[66]

מהו מייתי תחותיה מה מביא שמואל תחתיו ? האומנין והגוזלין אין להן חזקה.

ראה עבדו אל האומן וכליו אל הכובס אמר לו תן לי עבדי תן לי כיליי אמר לו אתה נתתו לי במתנה אתה מכרתו לי אינה חזקה. אתה אמרת לי למוכרו אתה אמרת ליתנו במתנה הרי זו חזקה עיין בבלי:

האריסים. רב הונא אמר באריס לעולם, אבל באריס לשעה יש לו חזקה. רבי יוחנן וריש לקיש תריהון מרין אפי' באריס לשעה אין לו חזקה דנימר נחת רוחיה מיניה, היה לו נחת רוח ממנו ושבקי'.

תמן אמרין: אריס אין לו חזקה. בן אריס יש לו חזקה. רבי יוחנן ור"ל אמרין: אף אריס ובן אריס אין לו חזקה. דנימר נחת רוחי' מאבוי ושבק בריה.

---

[64] דבעי ג"ש

[65] גם שותף השני נמצא בחצי האחר

[66] רק שותף אחד נמצא לבדו בשדה ג"ש

דמר ר"י: אריס שהוריד אריס יש לו חזקה, שאין דרך אריס להוריד אריס. לפקח תחתיו

אבל אדם שמפקח על ניכסי אשתו כגון שהורידה האשה אריס [לפני שניסת] והוא הוריד הבעל לפקח אין לו חזקה. שדרך הבעלים לפקח על ניכסי נשותיהן:

אין לאיש חזקה בניכסי אשתו. בחיי אשתו. אבל אחר מיתתה יש לו חזקה:

ולא לאשה בניכסי בעלה. בחייו אבל לאחר מותו יש לה חזקה:

ולא לבן בניכסי האב. בחייו אבל לאחר מיתת האב יש לו חזקה:

ולא לאב בניכסי הבן. בחייו אבל לאחר מיתת הבן יש לו חזקה.

רב אמר בפוחת מעשרה או מוסיף על עשרה.

שמואל אמר אפילו פרץ מקום שאינו ראוי לפרוץ וגדר מקום שאינו ראוי לגדור הרי זה חזקה

והתני: המוכר לחבירו ונתעצל לוקח ולא החזיק בה, וירד המוכר והחזיק בה, ביטלה חזקה את המכר ואת המתנה:

הלכה ו משנה שנים מעידין אותו שאכלה שלש שנים ונמצאו זוממין, משלמין לו את הכל. שנים בראשונה, ושנים בשניי', ושנים בשלישית, משלשין ביניהן. שלשה אחין ואחד מצטרף עמהן, הרי אילו שלש עדיות והן עדות אחת:

גמרא אמר לו מה אתה עושה בתוך שלי? שיש לי בה שני חזקה! והלך והביא עידים שיש לו בה שני חזקה, והלך זה והוזמו עדיו. הרי זה נותן לו השדה, ואוכל פירות של שלשה שנים.

תני: [נמצאת כת הראשונה זוממת הרי בידו שתי שנים. שניה הרי בידו שנה אחת. שלישית אין בידו כלום] היו הן הראשונים והן האחרונים ונמצאו זוממין בראשונה אין בידו כלום. שנייה הרי בידו שנה אחת. שלישית הרי בידו שתי שנים

נמצאו זוממין בראשונה.. א"ר זירא הדא אמרה עד זומם אין נפסל בבית דין, אלא מעצמו =למפרע הוא נפסל

הלכה ז משנה אילו דברים שיש להן חזקה. ואילו שאין להן חזקה

היה מעמיד בהמה בחצר ומעמיד תנור וכירי' וריחים ומגדל תרנגולין ונותן זבלו בחצר אינה חזקה. אבל עשה לבהמתו מחיצה גבוהה עשרה טפחים וכן לתנור וכן לכיריים וכן לריחים. הכניס תרנגולים לתוך הבית. עשה מקום לזבלו עמוק שלשה או גבוה שלשה הרי זו חזקה:

גמרא א"ר לעזר נהגו השותפין להיות מוותרין זה לזה בתרנגולין. אמר ר' יוסה מתניתא לא אמרה כן: שניהן אסורין להעמיד ריחים ותנור ולגדל תרנגולין. [בשותפין שנדרו הנייה זה מזה]

א"ר לעזר גידל תרנגולין בחצר שאינה שלו הרי זו חזקה. א"ר יוסי ויאות מה נפשך אם יש לו רשות לגדל הרי זה גידל. אם אין לו רשות לגדל הרי זה חזקה:[67]

[67] מיכאן ראי' ברור דחזקת תשמישים לא בעי טענה

הלכה ח משנה המרזב אין לו חזקה ויש למקומו חזקה. המזחילה יש לה חזקה. סולם המצרי אין לו חזקה ולצורי יש לו חזקה. חלון המצרית אין לו חזקה ולצורית יש לה חזקה. אי זו היא חלון המצרית? כל שאין ראשו של אדם יכול ליכנס בתוכה. ר' יהודה אומר: אם יש לה מלבן, אע"פ שאין ראשו של אדם יכול ליכנס לתוכה הרי זו חזקה:

גמרא ריש לקיש אמר להאריך ולהרחיב בו. רבי יוחנן אמר לכל אותה הרוח.[68] והתנינן המזחילה יש לה רשות ארבעה אמות[69] אית לך מימר לא לכל אותו הרוח?! ודכוותא המרזב אין לו חזקה, לכל אותה הרוח. [כריו"ח]

ותני כן: מקום המרזב בחצר יש לו חזקה. מקום קילוחו בחצר אין לו חזקה.

דבי רבי ינאי אמרו: עד שלשה עווקין שליבות ככסא

[70]אמר רבי לא בשם דבי רבי ינאי לעניין טומאה איתאמרת. רבי חזקיה בשם דבי רבי ינאי לעניין חזקות איתאמרת. ר' יוסי בשם דבי רבי ינאי לעניין שבת איתאמרת.[71]

אמר רבי הושעיה לא אמרו[72] אלא בחצר, אבל בגגות אפי' למעלה מד' אמות מעכבו. שמע ר' אושעיה והוה ביש ליה, אמר, אנא אמרית

---

[68] מרזב אין לו חזקה לעניין שיכול בעה"ח לקצרו/לדחותו מכל הרוח

[69] צריך להרחיק כתלו ד"א ממזחילה

[70] דין שלש שליבות [טומאה=יותר מזה הוי כלי העשוי לנחת] [שבת=מוקצה]

[71] חלון שבין ב חצירות מערבין אחד אים יש סולם

[72]"למעלה מד"א מותר לעשות חלון מבית לחצר"

שמעתא ולא אמריה משמי: לא אמרו אלא בחצר אבל בגגות אפילו למעלה מארבע אמות מעכבו:

הלכה ט משנה זיז עד טפח יש לו חזקה ויכול למחות פחות מטפח אין לו חזקה ואינו יכול למחות:

ר' לא בשם ר' ינאי זיז היוצא טפח, מוציאו את במשך אפילו כמה. בבבלי איתא עד ד"ט

הלכה י משנה לא יפתח אדם חלונותיו לחצר השותפין. לקח בית בחצר אחרת לא יפתחנו לחצר השותפין. בנה עלייה על גבי ביתו לא יפתחנה לחצר השותפין. אלא אם רצה בונה חדר לפנים מביתו, ובונה עלייה על גבי ביתו ופותחה לתוך ביתו.

לא יפתח אדם לחצר השותפין פתח כנגד פתח חלון כנגד חלון. היה קטן לא יעשנו גדול, אחד לא יעשנו שנים. אבל פותח הוא לרשות הרבים פתח כנגד פתח וחלון כנגד חלון, היה קטן עושה אותו גדול אחד עושה אותו שנים:

גמרא הכא[73] את מר פתח כנגד פתח מותר, והכא את מר פתח כנגד פתח אסור?![74] הן דתימר מותר במבוי. והן דתימר אסור בחצר השותפין. והתני כשם שבני חצר יכולין למחות זה על ידי זה בחצר כך בני מבוי יכולין למחות זה על ידי זה במבוי? אמר רבי לא, כאן בשנתן רשות כאן בשלא נתן רשות.

---

[73] רישא
[74]סיפא

ל"ש כאן [אמר רבי יוחנן שנייא היא בגנות שניתנו לחפירה.[75] אמר רבי נסא וחרבות לא ניתנו להיבנות?![76]]

אמר ר' יעקב בר אחא תני תמן: הפותח חלון בחצר חבירו במעמד חבירו, רבי אומר: פותח בשמאל נועל בימין. הגע עצמך שהיה עומד שם! יכיל מימר ליה הוינא בעיית לעי.[77] היה מושיט לו צרורות! יכיל מימר ליה מגחך הוינא באו בההוא גברא.[78]

היו חמשה חלונות זו לפנים מזו, שיעור כולן כמלוא מקדח.[79] ודא מסייעא למאן דמרין בנאי: חלון שהיא פתוחה לאיסטיב חדר סגור לפנים מעיקר הבית porch לא נעשית אלא להכניס את האורה

מכיון שהיא מביאה את הטומאה כמלא המקדח, יש לה חזקה.

הלכה יא משנה אין עושין חלל תחת רשות הרבים בורות שיחין ומערות, ר"א מתיר כדי שתהא עגלה מהלכת וטעונה אבנים.

אין מוציאין זיזין וכצוצטראות לרשות הרבים אלא אם רצה כונס לתוך שלו ומוציא.

לקח חצר ובה זיזין וכצוצטראות הרי זו בחזקתה:

לקח חצר..נפלו, ומבקש לבנותן רבי יוחנן אמר וויתר, ריש לקיש אמר לא וויתר.

---

[75] ע"כ אסור לסמוך בור לשדה חבירו

[76] ולמה מותר לפתוח חלון ל"חורבת חבירו"?

[77] רציתי לייגעך

[78] מצחק הייתי בך!

[79] כדין חלון העשוי לאורה—שנכנסת מזו לזו

מתניתא מסייעה לדין ומתניתא מסייעה לדין. מתניתא מסייעה לרבי יוחנן: מי שהיתה דרך הרבים עוברת בתוך שדהו ונטלה ונתן להן מן הצד מה שנתן נתן ושלו לא הגיע. מתני' מסייעה לריש לקיש: לקח חצר ובה זיזין וכצוצטראו' ונפלו בונה אותן בחזקתן:

מסכת בבא בתרא פרק ד

הלכה א משנה המוכר את הבית לא מכר את היציע[80] אע"פ שהיא פתוחה לתוכו, ולא את החדר שלפנים ממנו, ולא את הגג בזמן שיש לו מעקה גבוה עשרה טפחים. רבי יהודה אומר: אם יש לו צורת פתח אע"פ שאינו גבוה עשרה טפחים אינו מכור:

גמרא רבי נחום בשם רבי חייה בר בא והוא שיהא בה[81] ארבע על ארבע על רום עשרה ובלבד במקורה ובמגופף. אמר לון רבי זירא כל הדין פירושא הפרש לכון ר' חייה בר אבא!

ולא את הגג בזמן שיש לו מעקה גבוה עשרה טפחים. סוף דבר מעקה? היו אחורי בתים מקיפין אותו? היו שם עמודים וכלונסיות על גביהן? נישמעינה מהדא: ר' יהודה אומר אם יש לו צורת פתח, אף על פי שאינו גבוה עשרה טפחים, אינו מכור. הדא אמרה, והוא שיש שם מעקה גבוה עשרה טפחים:[82]

הלכה ב משנה ולא את הבור ולא את הדות אע"פ שכתב לו "עומקה ורומה". וצריך ליקח לו דרך, דברי רבי עקיבה. וחכמים

---

[80] Extension

[81] ביציע

[82] לת"ק מעקה דווקא ולא ד"א

אומרים: אינו צריך ליקח לו דרך. ומודה ר' עקיבה בזמן שאמר לו "חוץ מאילו" שאינו צריך ליקח לו דרך.

מכרן לאחר, ר' עקיבה אומר אינו צריך ליקח לו דרך, וחכמים אומרים צריך ליקח לו דרך:

גמרא לאיזה דבר כתב עומקה ורומה? שאם רצה להשפיל ישפיל, הגביה יגביה.

רבה בר רב הונא בשם רב הלכה כרבי עקיבה דידן דהוא רבנן דרבי חייה.[83] ר' זעירא רב ירמיה בשם רב הלכה כרבי עקיבה דרבי חייה [דהוא רבנן דבבלאי]

תמן אמרין אדמון ורבי עקיבה אמרו דבר אחד. דאי"צ ליקח דרך [רק הולך בקצרה] אמר ר' לא: בסתם חלוקין. מה נן קיימין אם דבר בריא שיש לו דרך כל עמא מודי שאין צריך ליקח לו דרך. אם דבר בריא שאין לו דרך כל עמא מודו שהוא צריך ליקח לו דרך. אלא כי נן קיימין בסתם. רבי עקיבה אומר אינו צריך ליקח לו, דרך וחכמים אומרים צריך ליקח לו דרך. וכא גבי אבדה לו.. אפילו דבר ברי יש לו דרך, צריך ליקח לו [כו"ע כחכמים ס"ל]

הלכה ג משנה המוכר את הבית, מכר את הדלת אבל לא המפתח. מכר את המכתשת הקבועה אבל לא את המיטלטלת. מכר את האיסטרוביל אבל לא את הקלת. מכר תנור מכר כיריים. בזמן שאמר לו "הוא וכל מה שבתוכו" הרי כולן מכורין:

[83] ר"ח היפך הגירסא בפלוגתת רע"ק וחכמים

גמרא כיני מתניתא: מכר את המכתשת החקוקה, אבל לא את הקבועה:

הלכה ד משנה המוכר את החצר, מכר בתים שיחין ומערות אבל לא את המטלטלין. בזמן שאמר לו הוא וכל מה שבתוכה הרי כולן מכורין. בין כך ובין כך לא מכר את המרחץ ולא את בית הבד שבתוכה. ר' לעזר אומר: המוכר את החצר לא מכר אלא אוירה של חצר:

גמרא רבי יצחק שאל, על דעתיה דרבנן, מכר לו חצר סתם מכר בתים בורות שיחין ומערות אבל לא החנויות או מכר לו אפילו החנויות?

רבי יצחק שאל, על דעתיה דרבי לעזר, מכר לו חצר סתם לא מכר אלא אויר החצר. בזמן שאמר לו היא וכל מה שבתוכה מכר בתים בורות שיחין ומערות אבל לא המטלטלין, או אפילו המטלטלין?

אמר רבי יוחנן אנא אייתיתיה פושט איבעיא 1 מדבית לוי: היו שם[84] חנויות פתוחות לפנים, מכורות. פתוחות לחוץ, אין מכורות. לפנים ולחוץ, אילו ואילו מכורות:[85]

הלכה ה משנה המוכר את בית הבד, מכר את הים[86] ואת הממל[87] ואת הבתולות.[88] אבל לא מכר את הכיריים[89] ולא את הגלגל[90] ולא

---

[84] במבוי

[85] בין חנויות הפתוחות לפנים בין הפתוחות לחוץ

[86] vat

[87] grindstone

[88] posts

[89] Pressing-boards

[90] wheel

כולן

תימר

ואת

השקין

כולן

וכו:

ולא את

הספסלים ולא את הבילניות curtains. בזמן שאמר לו "הוא וכל מה שבתוכה" הרי כולן מכורין. בין כך ובין כך לא מכר לא את המגורות של מים ולא את אוצרות של עצים:

גמרא תני המוכר את המרחץ מכר בתים הפנימין והחיצונים ובסלקי וקמין ובית האורירין.[95] אבל לא את המגדלין ולא את היורה. ר"ש בן אלעזר אומר מקום הבלן bathing-masters station מכור, ומקום האורייר dressing room אינו מכור. בזמן שאמר לו היא וכל מה שבתוכה כולן מכורין. בין כך ובין כך לא מכר את המגורות של מים שמשתמש

[91] Beam

[92] tanks

[93] Leather bags

[94] =דותין

[95] Furnace-room, clothes-keepers' room

בהן בין בימות החמה בין בימות הגשמים ולא בית הכנסת של עצים. אמר לו היא ומשמשיה אני מוכר לך הרי כולן מכורין:

הלכה ז משנה המוכר את העיר מכר בתים בורות שיחין ומערות מרחצאות ושובכות ובית הבדים ובית השלחין אבל לא את המטלטלין. בזמן שאמר לו "היא וכל מה שבתוכה" אפי' היו בה בהמה ועבדים הרי כולן מכורין. רבן שמעון בן גמליאל אומר המוכר את העיר מכר את הסנטר:[96]

גמרא תני המוכר את העיר וכו' רשב"ג אומר המוכר העיר מכר את הסנטר אבל לא האיקמונס.[97] בזמן שאמר לו היא וכל מה שבתוכה כולן מכורין. בין כך ובין כך לא מכר לא את שיריה ובנותיה והחורשים המוקצין ממנה. והביברין של חיה ושל עופות ושל דגים.

שוריה- בזייה.[98] בנותיה- כופרניה.[99] חולק בים ובנהר, אית תניי תני מכורין ואית תניי תני אינן מכורין. אמר רב חסדא מאן דמר מכורין את שהן בתחומה, ומאן דמר אינן מכורין את שאינן בתחומה:

הלכה ח משנה המוכר את השדה מכר את האבנים שהן לצורכה, ואת הקנים שבכרם שהן לצורכו, ואת התבואה שהיא מחוברת לקרקע, ואת חיצת הקנים שהיא פחותה מבית רובע, ואת השומירה שאינה עשויה בטיט, ואת החרוב שאינו מורכב, ואת בתולת השקמה. אבל לא מכר לא את האבנים שאינן לצורכה, ולא את

---

[96] שומר העיר
[97] clerk
[98] פיסקי באגי
[99] כפרים

הקנים שבכרם שאינן לצורכו, ולא את התבואה שהיא תלושה מן הקרקע. בזמן שאמר לו היא וכל מה שבתוכה הרי כולן מכורין.

בין כך ובין כך לא מכר לא את מחיצת הקנים שהיא בית רובע ולא את השומירה העשויה בטיט ולא את החרוב המורכב ולא את סדן השקמה לא את הבור ולא את הגת ולא את השובך בין חריבין בין שלימין וצריך ליקח לו דרך דברי רבי עקיבה. וחכמים אומרים אינו צריך ליקח לו דרך. ומודה ר' עקיבה בזמן שאמר לו חוץ מאילו שאינו צריך ליקח לו דרך. מכרן לאחר ר' עקיבה אומר אינו צריך ליקח לו דרך וחכמים אומרים צריך ליקח לו דרך

במה דברים אמורים? במוכר, אבל בנותן מתנה, נותן את כולן. האחין שחלקו, זכו בשדה זכו בכולן. המחזיק בניכסי הגר החזיק בשדה, החזיק בכולן. המקדיש את השדה הקדיש את כולן. ר' שמעון אומר המקדיש את השדה לא הקדיש אלא החרוב המורכב ואת סדן השקמה:[100]

גמרא דבית רבי ינאי אמרי במחולקין לגפנים. רבי חייה רובה שאל, היו שם חליות מחולקות לבורות? להעמדת דופן בור רבי יצחק בר טבליי שאל היו שם טבליות של שיש מחולקות לכתלין? רב יודן בר רבי ישמעאל שאל היו שם מלבנין מחולקו' לחלונות?

רבי חייה בשם רבי יוחנן: יש שם ערוגה שהיא ששה על ששה ויש לה שם בפני עצמה אינה מכורה.

---

[100] לא מחיצת הקנים שהיא בית רובע וכו'

אמר רבי יוחנן הקונה סדן שקמה בתוך של חבירו מחלוקת ר' ישמעאל בר רבי יוסי ורבנין: רבי ישמעאל בי רבי יוסי אומר קנה קרקע,[101] ורבנין אמרין לא קנה.

ר' חייה בר ווא שאל, מכר לו כל האילן ושייר לו סדן שקמה על דעתיה דרבי ישמעאל בי רבי יוסי קנה קרקע[102] על דעתיה דרבנין לא קנה קרקע?

רבי יצחק בר טבליי שאל מכר לו כל האילן, וזית שבמקום פלוני, כל זיתים שיש שם מכורין?

ר' יודן בי ר' ישמעאל שאל הקונה שלשה כיתי קנים קנה ארז גדול שבארץ ישראל?

במה דברים אמורים במוכר אבל בנותן מתנה נותן את כולם. מה בין מוכר ומה בין נותן מתנה? רבי בא בר טבליי בשם רב שכן דרך הנותן מתנה להיות נותן בעין יפה. רבי שמואל בר נחמן בשם ר' יונתן שכן דרך הלקוחות להיות מדקדקין[103] ומה ביניהון? הקדש. מאן דמר שכן דרך הנותן מתנה להיות נותן בעין יפה, אף המקדיש בעין יפה מקדיש. ומאן דמר שכן דרך הלקוחות להיות מדקדקין, מה אמר במקדיש?

אבל נותן מתנה נותן את כולם ר' לעזר שאל, על כולה הושבה, או על הראשונה? האם ג ם בסיפא אמרי' בעין יפה [בגוונא שנתן מתנה ושייר הבור לעצמו מי מצרכי חכמים לקיחת

[101] ס"ל אפילו אילן אחד, קנה קרקע

[102] כ משייר לעצמו קרקע

[103] דרך לפרש בהדיא שמוכר גם את בור וגת וכו'

דרך?] נישמעינה מהדא: **האחין שחלקו יש להן דרך זה על גבי זה.** אלמא משייר לו דרך

[כן אמר רבי לעזר: האחין שחלקו זכו בשדה זכו בכולן[104] המחזיק בניכסי הגר, החזיק בשדה החזיק בכולן. הקדיש את השדה הקדיש את כולן]

ואית דבעי מימר מן הדא: ר' שמעון אומר: המקדיש את השדה לא הקדיש אלא החרוב המורכב ושקמה הישנה[105] מפני שיונקין משל הקדש. הדא אמרה: ששייר לו דרך. אם לא שייר לו דרך, אף הן יונקין משל הקדש:[106]

מסכת בבא בתרא פרק ה

[104] ...בעין יפה נותן

[105] =סדן השקמה

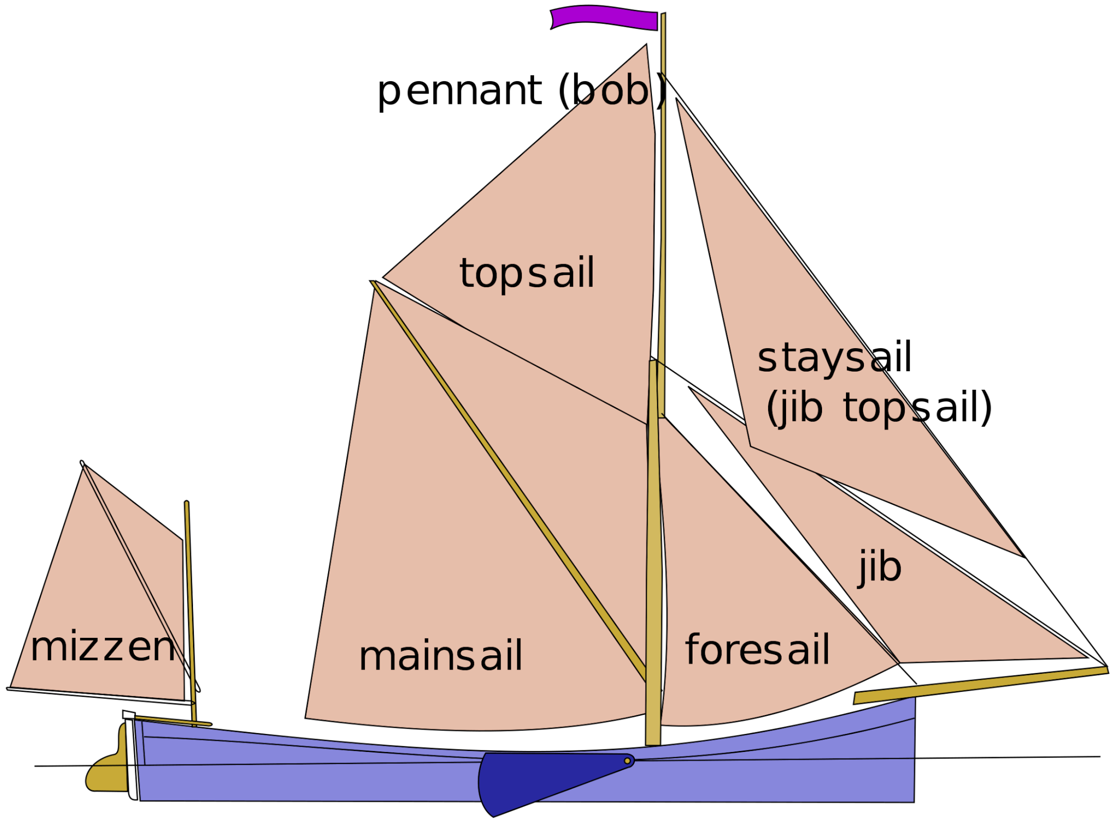
[106]לר"ש, ע"כ הקדיש את חרוב שאים נשאר אצלו הרי יונק מקרקע הקדש!—אבל בור ודות לא הקדיש, ועל כרחך מ ש י י ר לו ד ר ך בשדה הקדש . וה"ה דמשייר דרך להגיע לבורו [לישנא קייטא נקט]

הלכה א משנה המוכר את הספינה, מכר את התורן ואת הנס ואת ההוגין[107] ואת כל המנהיגין אותה. אבל לא מכר לא את העבדים ולא את המרצופין[108] ולא את האנתיקי. בזמן שאמר לו היא וכל מה שבתוכה, הרי כולן מכורין. מכר את הקרון[109] לא מכר את הפרדות מכר את הפרדות לא מכר את הקרון. מכר את הצמד[110] לא מכר את הבקר מכר את הבקר לא מכר את הצמד. רבי יהודה אומר הדמים מודיעין. כיצד? אמר לו מכור לי צמדך במאתים זוז הדבר ידוע שאין הצמד במאתים זוז וחכמים אומרים אין הדמים ראייה

המוכר את החמור לא מכר את כליו נחום המדי אומר מכר את כליו. רבי יהודה אומר פעמים מכורין ופעמים אינן מכורין. כיצד? היה

Mast, sail, anchor [107]
Packing-bags [108]
wagon [109]
yoke [110]

חמור לפניו וכליו עליו, אמר לו מכור לי חמורך זו, כליו מכורין. חמורך הוא, אין כליו מכורין.

המוכר את החמור מכר את הסייח. מכר פרה לא מכר את בנה. מכר אשפות מכר זיבלה. מכר בור מכר מימיו. מכר שובך מכר יונים. מכר כוורת מכר דבורים.

הלוקח פירות שובך, מפריח בריכה הראשונה. כוורת, נוטל שלשה נחילין, ומסרס.[111] חלות דבש, מניח שתי חלות. זיתים לקוץ, מניח שני גרופיות:[112]

---

[111] מניח אחד ונוטל אחד

[112] shoots

גמרא תני: המוכר את הספינה מכר את האסכלה oars ובור המים שבתוכו, אבל לא מכר היצועין mattresses והעוגין והאיסקופה ship yard והביצית. סומכוס אומר מכר דוגית.[113]

תנאים שהתנה יהושע בן נון רבי לוי בן ביריי בשם רבי יהושע בן לוי ארבעה: מלקטין עשבים[114] מכל מקום, חוץ משדה תלתן[115] שאסורין משום גזל. תמן תנינן[116] וכן תלתן שהעלת מיני עשבים אין מחייבין אותו לנכש. כיני מתני': אין מחייבין אותו לעקור.[117] כתנאי יהושע את מר, מלקטין עשבים מכל מקום חוץ משדה תלתן שאסורין משום גזל, הדא אמרה שרוצה בהן!

אמר, תמן תקנת יהושע משזרען לעמיר.[118] ברם הכא שזרעו לזרע לא ניחא ליה בעשבים [וע"כ אין מחייבין אותו לעקור].

מה? התנה יהושע לעוברי עבירה?!

[119]ר' שמואל בר נחמן בשם ר' יונתן: שהוא רוצה בהן כילו עקורין ומונחין מפניו[120]

ומר אף בשדה כרם כן? דמר ר' ינאי כל הספיחין אסורין משום גזל חוץ מן העולים בשדה בור, ובשדה ניר, בשדה כרם, ובשדה זרע.

---

[113] ספינה קטנה (וכן ביצית)

[114] הגדילין בשדה תבואה, אין בעה"ב רוצה בהם

[115] Fenugreek

[116] כלאיים

[117] דלא ניחא ליה בעשבים

[118] להאכיל הירק [של צמח התלתן] לבהמתו (ניחא ליה בעשבים, ואסורין משום גזל)

[119] תירוץ אחר

[120] אינו רוצה בהן "במחובר" רק שיהא בתלוש (להכי יש בו משום גזל, דמיד כשנתלש כבר רוצה בו!)

בשדה בור- דלא משגח עליה. בשדה ניר- דו בעי מתקנה חקליה. בשדה כרם- שלא לאסור את כרמו. בשדה זרע- שאינו רוצה בהן.

ואם תאמר, "רוצה בהן כאילו עקורין ומונחין לפניו" ליתסר ספיחין שבשדה כרם!

תמן תנינן: המוציא מת בתחילה מושלך כדרכו נוטלו ואת תבוסתו. [121] וכמה? רבי שמואל בשם רבי יונתן עד שלשה אצבעות עד מקום שמוהל יורד.

אמר רב חסדא זאת אומרת[122] מת מצוה מותר לפנותו. דתנינן נוטלו ואת תבוסתו. א"ר זעירא תיפתר שנקבר שלא ברשות או שנקבר לשעה. וחש לומר שמא מת מצווה הוא? אין מתי מצווה מצויין. לא מסתברא דלא,[123] מת מצוה אסור לפנותו! שאם אומר את מותר לפנותו, אילו[124] הואיל ומאבדין כל השדה, לא כל שכן שמותר לפנותו. ממה דפשיטא לתנא מת מצוה א ס ו ר לפנותו, לפום כן צריך מתניתא.[125]

ומטיילין בשבילי הרשות- משתיעקר התבואה עד שתרד רביעה שנייה.

---

[121] ...מצא שלשה, הרי-זה שכונת קברות, ואסור לפנותן

[122] רישא

[123] =אלא

[124] מסיפא שמע ליה

[125] ברישא דמותר, דל"ח למ"מ

ולוקחין נטיעות מכל מקום חוץ משל זית ומשל גפן. בזית מן החדש שבחדש[126] ומן הישן שבישן[127] אבל אם היה עשוי' כמין פרגול whip אפילו מן החדש שבחדש אסור.

רבי תנחום דכפר גון בשם רבי לעזר בי רבי יוסי: ארבעה:[128]

מלקטין עשבין מכל מקום ובלבד שלא ישרשו

ופונים לאחורי הגדר. רבי לעזר בי רבי יוסי בשם ר' תנחום עד מקום שמתעטש ואין קולו נשמע. מותר לו לפנות רב יהודה בשם רב אפילו שדה מליאה כרכום.

מה? נותן דמים או לאו? מן מה דמר רב יהודה אפילו מליאה כרכום, הדא אמר נותן דמים. ע"כ התירו--דסוף סוף ישלם א"ר לא, מכיון דמר רב יהודא אפילו לשדה מליאה כורכום, הדא אמרה אין נותן דמים, ואינו יכול לדחוק את עצמו יותר מדאי! אדרבה יש לדייק איפכא...

ורועין בחורשין. אפי' שבט יהודה בשבט נפתלי. ונותנין לנפתלי מלא חבל לדרומו של ים. שנאמר ים ודרום ירשה דברי ר' יוסי הגלילי. ר' עקיבה אומר ים- זה ים של סמכו. ודרום- זה ים של טבריה.

ומסתלקין לצדדין מפני יתידות הדרכים. מעשה ברבן גמליאל ורבי יהושע שהיו מהלכין בדרך וראו את יהודה בן פפוס משתקע ובא כנגדן, אמר רבן גמליאל לר' יהושע: מי זה שמראה עצמו באצבע? אמר לו: יהודה בן פפוס הוא שכל מעשיו לשום שמים.

---

126 ענף חדש מזית חדש

127 מותר

128 תקנות של יהושע

ר' שמואל בשם רבי יונתן: הרוצה לבנות עיר בתחילה נותנין לו ארבעה דרכים לארבע רוחות העולם. ר' חנינה בעי קומי ר' מנא, כמה יהא רוחב הדרך מה? מארבע אמות עד שמנה, או משמנה עד שש עשרה? אמר לו משמנה ועד שש עשרה כדי שיהא קרון הולך וקרון בא:

הלכה ב משנה הקונה שני אילנות בתוך של חבירו הרי זה לא קנה קרקע [רבי מאיר אומר קנה קרקע] הגדילו, לא ישפה. העולה מן הגזע- שלו. ומן השרשים- של בעל הבית. ואם מתו אין לו קרקע

קנה שלשה קנה קרקע. הגדילו, ישפה. העולה מן השרשין- שלו. ואם מתו יש לו קרקע:

גמרא דבי ר' ינאי אמרי, הרואה את הצל- זה שורש. הרואה את החמה- זהו גזע. ר' חמא בר עוקבה בשם ר' יוסי: העולה משרשיו ומגזעו- זהו שורש. מגזעו ולא משרשיו- זהו גזע.

א"ר יוחנן הקונה שלשה אילנות, קנה קרקע שביניהן ותחתיהן וחוצה להן כמלוא אורה וסלו. א"ר לעזר ודרך אין לו, ומלוא אורה וסלו יש לו חוצה לו:

הלכה ג משנה המוכר את הראש בבהמה גסה לא מכר את הרגלים. מכר את הרגלים לא מכר את הראש. מכר את הקנה לא מכר את הכבד. מכר את הכבד לא מכר את הקנה

אבל בבהמה דקה, מכר את הראש מכר את הרגלים. מכר את הרגלים לא מכר את הראש. מכר את הקנה מכר את הכבד. מכר את הכבד לא מכר את הקנה:

גמרא רבי יצחק שאל, מכר חצי הראש, מכר חצי הרגלים? מכר חצי קנה, מכר חצי כבד?

מכר הראש מהו שימכור לחיים? נישמעינה מהדא: מכר לו יד כמות שהיא, ראש כמות שהוא, בני מעיים כמות שהן, נותנן לכהן ואינו מנכה לו מן הדמים. אלמא מכר לו לקחן במשקל נותנן לכהן ומנכה לו מן הדמים

הלכה ד משנה ארבע מידות במוכרים: מכר לו חיטים יפות ונמצאו רעות, הלוקח יכול לחזור בו. רעות ונמצאו יפות המוכר יכול לחזור בו. רעות ונמצאו רעות יפות ונמצאו יפות אין אחד מהן יכול לחזור בו.

שחמתי' ונמצאת לבנה לבנה ונמצאת שחמתית, עצים של זית ונמצאו של שקמה של שקמה ונמצאו של זית, יין ונמצא חומץ חומץ ונמצא יין שניהן יכולין לחזור בהן

המוכר פירות לחבירו משך ולא מדד קנה. מדד ולא משך לא קנה. אם היה פיקח שוכר את מקומן

הלוקח פשתן מחבירו הרי זה לא קנה עד שיטלטלנו ממקום למקום. ואם היה במחובר לקרקע ותלש כל שהוא, קנה

המוכר יין ושמן לחבירו והוקרו או שהוזלו, עד שלא נתמלאת המידה- למוכר. משנתמלאת המידה- ללוקח

היה סרסור ביניהן, נשברה החבית, נשברה לסרסור

חייב המוכר שמן לחבירו **להטיף לו שלש טיפין. הרכינה ומיצת, הרי זה של מוכר. והחנווני אינו חייב להטיף לו שלש טיפין. רבי יהודה אומר:** דווקא.. **בלילי שבת עם חשיכה פטור:**

גמרא והיכי? אם בשהיתה המידה למוכר, חזקה למוכר! אם היתה ללוקח, חזקה ללוקח! ר' יהודה בשם שמואל, ר' לא בשם ר' יהודה ברבי, כיני מתני': כשהיתה המדה לאדם אחר.

תני ר' יודה אומר: לילי שבת עם חשיכה פטור להטיף מפני שהוא רשות טרוד בשבת וחכמים אומרים בין כך ובין כך חייב.

נשברה לסרסור..מאי טעמא? אמר ר' יודן אם שכיר הוא בא בשכרו:
מליצה-כיון שסרסור נוטל שכר, חייב על השבירה [דהוי כש"ש]

הלכה ה משנה השולח את בנו אצל החנווני ומדד לו באיסר שמן, ונתן לו את האיסר. שבר את הצלוחית ואיבד את האיסר, החנווני חייב. ורבי יהודה פוטר שעל מנת כן שילחו. ומודין חכמים לר' יהודה בזמן שהצלוחית ביד התינוק ומדד החנווני לתוכה, החנווני פטור

הסיטון- מקנח מידותיו לשלשים יום. ובעל הבית- אחת לשנים עשר חדש. ר"ש בן גמליאל אומר: חילוף הדברים

החנווני מקנח את מידותיו פעמים בשבת, וממחה את משקלותיו פעם אחת בשבת, ומקנח מאזנים על כל משקל ומשקל. אמר רבן שמעון בן גמליאל במה דברים אמורים? בלח אבל ביבש אינו צריך. וחייב להכריע לו טפח. היה שוקל לו עין בעין שאין מנהג להכריע **נותן לו גירומים אחד לעשרה בלח ואחד לעשרים ביבש.**

מקום שנהגו למוד בדקה לא ימוד בגסה. בגסה לא ימוד בדקה. למחוק לא יגדוש. לגדוש לא ימחוק:

גמרא א"ר בא בר ממל אחד לעשרה בעשרה

חייב להכריע לו טפח. כתיב מאזני צדק אבני צדק מיכן אמרו חכמים צדק משלך ותן לו. יהיה לך- מנה לך אנגרמוס על כך....חסר כאן ותימר הכן?! א"ר בון בר חייה כיני מתני': כל מצוה שמתן שכר בצידה אין בית דין נ ע נ ש י ן עליה. אבל וודאי ממנין שוטרים על זה!

רב מנייה ריש גלותא אנגרמוס, והוה מחי על מכילתא ולא על שיעוראי, שער הפירות חבשיה ריש גלותא. עאל רב קרנא גיבה, א"ל אנגרמוס שאמרו למידות ולא לשיעורין. א"ל והא תנית אנגרמוס למידות ולשיעורין. א"ל פוק אמר לון: אנגרמוס שאמרו למידות ולא לשיעורין. נפק ואמר לון, בר נש דתנה כבשה דאהינו חבשין ליה?! מי ששנה "אשכול של תמרים" חובשין אותו?

מסכת בבא בתרא פרק ו

הלכה א משנה המוכר פירות לחבירו ולא צימחו, אפילו זרע פשתן, אינו חייב באחריותו. רבן שמעון בן גמליאל אומר: זירעוני גינה שאינן נאכלין חייב באחריותן

המוכר פירות לחבירו, הרי זה מקבל עליו רובע טנופת לסאה, תאנים מקבל עליו עשר מתליעות למאה, מרתף של יין מקבל עליו עשר

קוססות למאה, קנקנים בשרון מקבל עליו עשר פיטסאות רעועות **למאה.**

המוכר יין לחבירו והחמיץ אינו חייב באחריותו, ואם ידוע שיינו מחמיץ הרי זה מקח טעות.

אם אמר לו יין מבושם אני מוכר לך, חייב להעמיד לו עד עצרת.

ישן- משל אשתקד. מיושן- משל שלש שנים: מכר לו "מיושן" בשנת תשעט-היין צריך להיות מתשעז

גמרא תני: המוכר פירות לחבירו ולא צימחו, אפי' זרע פשתן אין חייב באחריותו. ואם התנה עמו מתחילה לזרע, חייב באחריותו. מהו נותן לו? דמי זרעו. ויש אומרים נותן לו דמי יציאותיו. שאר הוצאות של זריעה

הכא, מקבל עליו. ברם תמן "כל סאה שיש בה רובע ממין אחר, הרי זה ימעט" כלאים ימעט. הכא, ובלבד טנופת. ברם תמן מין. הכא, ובלבד כדרך מגעו. ברם תמן ובלבד כדרך משואו. עי' 2:2 כלאים "בנופל"="משואו" הכא ר"ש מודה. ברם תמן ר"ש אומר שני מינין הן, ואין מצטרפין.

רבי חייה בר בא שאל, סאה שעורים שנפלה לתוך מאה של חטים, ומכרה לחבירו מהו שיחלקו את השבח? שמוכרו בעד 101 $ וסאה שעורים שווה רק 20. [לא 1$] --מה שיקח בעל החטים 40. ובעל השעורים 40. --- או כל ה 80. [+כמובן הקרן דהיינו 20. דוודאי שייך לבה"ש] שייך ר ק לבעל השעורים ר' יצחק בר טבליי שאל, סאה תרומה שנפלה לתוך מאה של חולין, כהן וישראל מהו שיחלקו את השבח?

א"ר בון בר חייה נישמעינה מהדא: הבורר צרורות מתוך כרייו של חבירו חייב לשפות לו. אלמא חשיבא כאילו כולו חטים ממש [וכל הריווח, לבעל השעורים]

ל"ש כאן רק נדרים ה [ר' בון בר כהנא אמר באומר צבור ותקנה, אבל אם היו צבורין משעה ראשונה, לא בדא]

תני: מאה חביות יין אני מוכר לך: חייב להעמיד לו יין יפה כרוב היין הנמכר באותו מקום. מאה חביות אני מוכר לך: חייב להעמיד לו יין יפה כרוב היין הנמכר באותו חנות. מאה חביות אילו אני מוכר לך: אפילו חומץ הגיעו.

..אינו חייב באחריותו..רבי חייה בר ווה בשהיו הקנקנים של מוכר , אבל של לוקח, יכיל מימר ליה לשתייה מכרתיו לך.

סוגיא דסוף פ"ג דגיטין בדק חבית להיות מפריש עליה מפריש ממנו תרומה על יין אחר והולך, עד שלשה ימים ודאי, מיכן והילך ספק.

ר' סימון בשם ר' יהושע בן לוי: שלשה ימים הראשונים ודאי יין, האחרונים חומץ, אמצעיים ספק. א"ר אבהו אף אני שמעתיה ממנו, מה מעבד ומר ר' יוחנן: עד שלשה ימים ודאי, מיכן והילך ספק!

ר' לא בשם רבי לעזר, ר' יסא בשם רבנין דעלין ושמעין מבי מדרשא דברי עיטיין נכנסו לביה"ד של בר-עטיין ושמעו במחט, כהדא דר' יהושע בן לוי בחבית. מחט אבוד היא בחזקת טומ'—אים היא חלודה, נטהרה איבד מחט שופה ובא ומצאה חלודה, הרי זה בחזקת שיפה, עד שאמר ברי לי שהיתה חלודה. ר' סימון בשם ר' יהושע בן לוי: ג' ימים הראשונים וודאי טמאה. אחרונים טהורה. אמצעיים ספק. א"ר אבהו אוף אני שמעתיה ממנו, מה מיעבד ומר ר' יוחנן: עד שלשה ימים ודאי, מיכן והילך ספק.

העתקתי ממסכת גיטין..רבי יהודה אומר: בשלשה פרקים בודקין את היין: בקדים של מוצאי החג, ובהוצאת סמדר, ובשעת כניסת מים לבוסר יש עניין סגוליי. שבאלו הפרקים דרך היין להחמיץ

יין מגיתו, מפרישין עליו בחזקת שהוא יין עד ארבעים יום. ר' יהודה אומר עד הפרק. כגון קדים של מוצאי חג

אשכחת אמר, קולא וחומרא על רבי יהודה, קולא וחומרא על רבנין. חומרא על ר' יודה- שאם בא עד הפרק ולא באו ארבעים יום, אינו תורם. וקולא- שאם באו ארבעים יום ולא בא הפרק, תורם. חומרת על דרבנין- שאם באו ארבעים יום ולא בא הפרק, אינו תורם. וקולא- שאם בא הפרק ולא באו ארבעים יום, תורם.

ר' סימון בעי, יין מגתו.. הגיע ארבעים יום ולא בדק, נתעצל שנים שלשה ימים ובא ומצאו חומץ, למפרעו הוא נעשה חומץ, או מיכן ולהבא? מה נפק ביניהון? עבר ותרם. אין תימר למפרע נעשה חומץ, אין תרומתו תרומה. אין תימר מיכן ולהבא, תרומתו תרומה.

סוגיא חדשה [לשון ברייתא] בדק חבית להיות מפריש עליה והולך, ובא ומצאה חומץ, עד שלשה ימים וודאי, מכאן ואילך, ספק

רבי סימון בשם ר' יהושע בן לוי: שלשה ימים הראשונים וודאי יין, ואחרונים חומץ. והאמצעים ספק. אמר רבי אבהו אני שמעתי מר' יהושע בן לוי. ורבי יוחנן לא אמר כן ריו"ח פליג אריב"ל אלא שלשה הראשונים ודאי יין, מיכן ואילך ספק. מה, ופליג? האים פליג ריו"ח, וס"ל לעולם ספק? מה דאמר רבי יוחנן, בשמצאו חומץ דהא.=כהה מה דאמר ר' יהושע בן לוי, בשמצאו חומץ ברור.אז אמרי', ג ימים אחרונים, וודאי חומץ

ואתיין אילין פלוגתא ריו"ח וריב"ל (וכמ"ד דפליגי) כאילין פלוגתא. דתנינן תמן: מחט שנמצאת חלודה או שבורה, טהורה. תני: הניחה שיפה, יפה ובא ומצאה חלודה. ר' סימון בשם ר' יהושע בן לוי: שלשה הראשונים ודאי טמאה, אחרונים טהורה. אמצעיים ספק.

אמר רבי אבהו כן אמר רבי יהושע בן לוי. ורבי יוחנן לא אמר כן, אלא שלשה ימים הראשונים ודאי טמאה, מכאן ואילך ספק.

רבי אילא ורבי אבא ורבי אלעזר בשם כל רבנין דעלין לבי מדרשא: ביין ובמחט הלכה כרבי יהושע בן לוי.

רבי קריספא בעי, כל שנה ושנה הוא בודק, בפרקים הנ"ל או אחת לשלש שנים? שנה ראשונה בודק בקדים, שנייה בניסן, שלישית באייר

נישמעינה מן הדא: המוכר יין לחבירו סתם, חייב באחריותו עד החג. אלמא אף בשנה שנייה דרכה להחמיץ בקדים של חג [דסתם יין נדרך כבר לפני סוכות וא"כ כבר עבר עליו שנה ראשונה של קידום]

אמר רבי יודה תיפתר באילין בני גלילא דאינון קטפין בוצרין הענבים בסוף תשרי בתר קדמיתא דחגא, ולית שמע מינה כלום. ועדיין עומדים ב"שנה ראשונה"

ויידא אמרה דא: ישן משל אשתקד, ומיושן מן שלש שנים. נימר, משום הדא מטעומיתה. שחייב לעשות שלש בדיקות בשלש שנים--אלמא "אחת לשלש שנים"

כיצד הוא בודק? בודק חבית אחת. וכולן תלויות בה?! כל אחת ואחת הוא בודק! ואינה מחמיצות?! אמר רבי שמי, אית בני נש מקשין על

גרבא מלבר, ואינון ידעין מה אית בה מלגיו: יש בני אדם שיכולין להקיש מבחוץ, ולידע מה מבפנים

הלכה ב משנה המוכר מקום לחבירו לעשות לו בית, וכן המקבל מקום מחבירו לבנות לו בית חתנות לבנו, בית אלמנות לבתו, בונה ארבע אמות על שש. דברי רבי עקיבה. ר' ישמעאל אומר: רפת בקר הוא זו! הרוצה לעשות רפת בקר בונה ארבע אמות על שש. בית קטן, שש על שמנה. גדול, שמנה על עשר. טריקלין, עשר על עשר. רומו, כחצי אורכו וכחצי רחבו, וראייה לדבר היכל וכתליו. רבן שמעון בן גמליאל אומר כבנין היכל?! למה נלמוד מהיכל?

גמרא תני: קנטר Large courtyard חייב להעמיד לו שתים עשרה על שתים עשרה.

רב המנונא ספרא שאל לר' חנינה, כתוב אחד אומר בהיכל שלמה קומתו שלשים אמה, וכתוב אחד אומר קומתו עשרים אמה. ולא הוה דשמעה, ולא אמרין ליה כלום. שאל לרבי ירמיה, אמר ליה: מן הקרקע ולמעלן שלשים אמה, ומן הדביר ולמעלן עשרים אמה =בית ק"ק נמוך 10 אמות מההיכל אמר רבי אבהו מה איכפליה מה אפכת ליה דביר? (למה תאמר כזה!) דביר. דביר היה עומד מן הקרקע ועד הקורות! דכתיב וספון בארץ מן הקרקע ועד הקורות! אלא מן הקרקע ולמעלן שלשים אמה, מן הכרוב ולמעלן עשרים אמה.

אמר רבי תנחומא מסורת אגדה היא שאין מקום דביר אמה טרקסין עולה מן המניין. א"ר לוי ולא מקום ארון עולה מן המניין. אמר רבי לוי

ותני כן בשם ר' יודה בי ר' אלעאי: ארון עומד באמצע וחולק הבית עשר אמות לכל רוח:

הלכה ג משנה מי שיש לו בור לפנים מביתו של חבירו, נכנס בשעה שדרך בני אדם נכנסין, ויוצא בשעה שדרך בני אדם יוצאין, ואינו מכניס בהמתו ומשקה מבורו. אלא ממלא ומשקה מבחוץ. זה עושה לו פותחת וזה עושה לו פותחת.

מי שיש לו גינה לפנים מגינתו של חבירו, נכנס בשעה שדרך בני אדם נכנסין, ויוצא בשעה שדרך בני אדם יוצאין, ואינו מכניס לתוכה תגרים. ולא יכנס מתוכה לתוך שדה אחרת. והחיצון זורע את הדרך

נתנו לו דרך מן הצד מדעת שניהן, נכנס בשעה שהוא רוצה ויוצא בשעה שהוא רוצה, ומכניס לתוכה תגרים. ולא יכנוס מתוכה לתוך שדה אחרת. וזה וזה אינן רשאין לזורעה:

גמרא וזה וזה.. תני: החיצון אין זורע את הדרך. דו א"ל: מעלל אנא שרע. כשאני נכנס אני "אטה" (מחמת דוחק הזרעים) הפנימי אין זורע את הדרך, דו אמר ליה [החיצון אומר לפנימי]: את חייס על דידך ודייש על דידי:

הלכה ד משנה מי שהיתה דרך הרבים עוברת בתוך שדהו נטלה, ונתן להן מן הצד, מה שנתן נתן, ושלו לא הגיעו

דרך היחיד ארבע אמות. ודרך הרבים שש עשרה אמה. דרך המלך אין לה שיעור. ודרך הקבר אין לה שיעור. המעמד- דייני ציפורין אמרו בית ארבעת קבין.

המוכר מקום לחבירו לעשות לו קבר, וכן המקבל מקום מחבירו לעשות לו קבר: עושה תוכה של מערה ארבע אמות על שש. ופותח לתוכה שמנה כוכין, שלשה מיכן וג' מיכן ושנים מכנגדן. והכוכין- ארכן ארבע אמות ורומן שבעה ורחבן ששה. ר"ש אומר: עושה תוכה של מערה שש על שמנה, ופותח לתוכה שלש עשר כוך: ארבעה מיכן וארבעה מיכן, ושלש' מכנגדן, ושנים אחד מימין הפתח ואחד מן השמאל.

ועושה חצר על פתח המערה שש על שש כמלוא המיטה וקובריה. ופותח לתוכה שתי מערות אחת מיכן ואחת מיכן. ר"ש אומר: ארבע לארבע רוחותיה. סה"כ 52

רבן שמעון בן גמליאל אומר: הכל לפי הסלע:

גמרא רב חייה בר יוסף אמר עושה אותן "שנים אחד מימין ואחד משמאל" כמין נגרין קבורה "מעומד" א"ל ר' יוחנן והלא הכלבים אינן נקברין כן! כיצד עושה? בונה מלפני' כבחוץ מכניסן לתוך החצר ואין העוברת נוגעת בו? ויטמאו אנשי החצר! אינו עבר. בני חדא מדלעיל, וחדא מלרע: יבנו "שתי קומות", והכל בפנים (בבבלי "במעמיק")

מסכת בבא בתרא פרק ז

הלכה א משנה האומר לחבירו בית כור עפר אני מוכר לך: היו שם נקעים עמוקים עשרה טפחים או סלעים גבוהים עשרה טפחים, אין נמדדין עמה. פחות מיכן, נמדדין עמה

ואם אמר לו כבית כור: אפילו היו שם נקעים עמוקים יותר מעשרה טפחים או סלעים גבוהים יותר מעשרה טפחים הרי אילו נמדדין עמה:

גמרא פחות מכאן נמדדים..

רב הונא בשם רב חייה בשם ר' יוחנן: והוא שיהא שם טרשים בית ארבע קבין ולא יותר

ר' יסא בשם ר' יוחנן: ובלבד במעוטי שדהו במובלעים בה. שיהא הטרשים מובלע במיעוט השדה

ובסלע אפילו ששילחו בית רובע אין נמדד עמה.

שבאמצע נמדד, שבצד אין נמדד. אי זהו צד ואי זהו אמצע? דבית ר' ינאי אמרי כל שמחרישה סובבתו- זהו אמצע. אין המחרישה סובבתו- זהו הצד.

רחבין כמה? רבי חגי אמר עד ארבע אמות, ר' יוסי בי ר' בון אמר עד ארבעה טפחים.

היה שם נקע א' עמוק עשרה טפחים ואין בו ארבעה מהו? שמא עומק י"ט הוי גריעותא כרוחב ד"ט [ואין נמדד]

היה רובה מצד אחד, שאם תפזרנה ויש בה מיעוט, נמדד עמה? בבבלי- רובן במיעוטה, ומיעוטן ברובה נישמעינ' מהדא: דמר ר' יסא בשם רבי יוחנן:

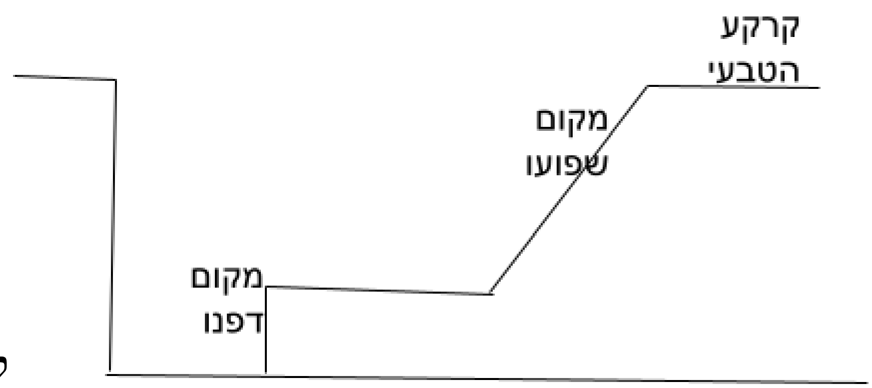
ובלבד במיעוט השדה ובמובלעין בה [ובסלע ששילחו[129] בית רובע אין נמדד עמה. היה חלוק[130] נמדד עמה]

אתא ר' יוסי בשם ר' יוחנן היה רובה מצד אחד שאם תפזרנה ויש לה מיעוט נמדד עמה.

היה שם נקע אחד ארוך, הוא מצטרף לבית רובע אם ת ר ב ע נ ה יהיה בית-רובע [ודינה כסלע ששילחו בית-רובע]

[131]ר' חייה בר ווא שאל, היה עשוי כמין מקלות, נמדד עמה אי לא? ר' יודן בר ישמעאל שאל, היה עשוי כמין טבליות של שייש, נמדד עמה אי לא? בבלי

ר' יצחק בר טבליי שא

ל, היה עשוי כמין

[129] משך שלה
[130] שיכולים לזרוע עליה
[131] ארישא קאי (פחות מ10 נמדד)

קתדריות, ממקום דופנו הוא מודד, או ממקום שיפועו מודד? וממילא יש עשרה טפחים

:

הלכה ב משנה "בית כור עפר אני מוכר לך מדה בחבל" פחת כל שהוא ינכה. הותיר כל שהוא יחזיר

ואם אמר לו "אם חסר ואם יתר" אפילו אם פחת רובע לסאה או הותיר רובע לסאה הגיעו. יותר מיכן יעשה חשבון. ומהו מחזיר לו? מעות[132] ואם רצה מחזיר לו קרקע. ולמה אמרו מחזיר לו מעות? לייפות כוחו של מוכר.[133] שאם שייר בשדה בית תשעת קבין ובגינה בית חצי קב וכדברי רבי עקיבה בית רובע, מחזיר לו את הקרקע.

ולא את הרובע בלבד הוא מחזיר לו אלא את כל המות':

---

[132] לוקח למוכר כשלקח יותר מרובע לסאה

[133] אים אין שיעור 9 קבין בה"מותר",(כגון 30/4=7.5 קבין) חייב הלוקח להחזיר מעות

גמרא הכא את מר הגיעו, והכא את מר לא את הרובע בלבד מחזיר לו אלא כל המותר! נימא דיחזיר רק ה"מותר" אמר, מכיון שאת מוציאו לפחות רובע לסאה או הותיר רובע לסאה, מחזירו את למידה בחבל כיון שיצא מכלל "פיחת רובע או הותר רובע"

הלכה ג משנה "מידה בחבל אם חסר אם יתר" ביטל אם חסר אם יתר מידה בחבל. "הן חסר הן יתר מדה בחבל" ביטל מידה בחבל את הן חסר הן יתר כדברי בן ננס

"בסימניו במצריו" פחות משתות הגיעו. עד שתות ינכה:

גמרא תני ר' חייה: המוכר עבד לחבירו נמצא גנב או קוביוסטוס הגיעו. נמצא ליסטים או מוכתב למלכות לא הגיעו.

רבי הונא אמר: השתות עצמו, מנכה:

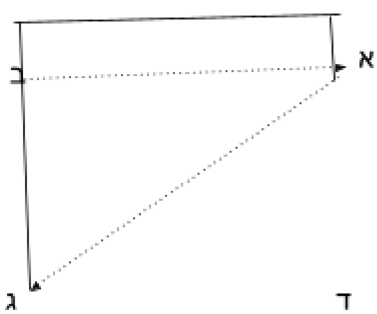
הלכה ד משנה האומר לחבירו "חצי שדה אני מוכר לך" משמנין ביניהן ונוטל חצי שדהו. חצייה בדרום אני מוכר לך משמנין ונוטל חצייה בדרום.

והוא מקבל עליו מקום הגדר והחריץ ובן חריץ. וכמה הוא חריץ? ששה טפחים. ובן חריץ שלשה:

גמרא תני האומר לחבירו שדה אני מוכר לך. ופלוני מקיפך, ופלוני מקיפך, וחצי פלוני מקיפך. רב הונא ורב יהודה ור' ירמיה חד אמר נותן

לו כמין פנדור [אבג]

וחד אמר נותן לו כמין מטלית square [דהיינו אבגד]

וחד אמר נותן לו כמין פסיקיא rectangle "אב"

מסכת בבא בתרא פרק ח

הלכה א משנה יש נוחלין ומנחילין, נוחלין ולא מנחילין, מנחילין ולא נוחלין, לא נוחלין ולא מנחילין.

אילו נוחלין ומנחילין: האב את הבנים והבנים את האב ואחין מן האב נוחלין ומנחילין

האיש את אמו והאיש את אשתו ובני אחיות נוחלין ולא מנחילין

האשה את בנה והאשה את בעלה ואחי האם מנחילין ולא נוחלין

והאחין מן האם לא נוחלין ולא מנחילין

סדר נחלות כך הוא: איש כי ימות ובן אין לו והעברתם את נחלתו לבתו הבן קודם לבת וכל יוצאי יריכו של בן קודם לבת. הבת קודמת לאחין וכל יוצאין יריכה של בת קודמין לאחין. האחין קודמין לאחי האב כל יוצאי יריכן של אחין קודמין לאחי האב. זה הכלל: כל הקודם בנחלה יוצאי יריכו קודמין. והאב קודם לכל יוצאי יריכו:

גמרא כתיב איש כי ימות ובן אין לו והעברתם את נחלתו לבתו. תני ר' ישמעאל: שינה הכתוב נחלה זאת מכל נחלות שבתורה שבכולן כתוב ונתתם וכאן כתוב והעברתם. עיבור הדין הוא כאילו "עוברין על הדין" שתהא הבת יורשת.

חכמי העכו"ם אומרים בן ובת שוין כאחת. דאינון דריש ובן אין לו. הא אם יש לו, שניהן שוין! התיבון, והכתיב ואם אין לו בת[134] הא אם יש לו שניהן שוין?![135] ואתון מודין דליתיה כן[136] אף הכא ליתיה כן.

הצדוקין אומרים: בת הבן והבת, שניהן שוין. דאינון דרשי מה בת בנו הבאה מכח בני, יורשתני. בתי הבאה מכוחי, אינו דין שתירשני! אמרו להן: לא אם אמרתם בבת הבן שהיא באה אף מכח האחים, תאמרו בבת, שאינה באה אלא מכח הזקן.

---

[134] ...לאחיו

[135] בת ואחים?

[136] אחים יורשים דווקא כשאין בת, ה"ן בת יורשת דווקא כשאין בן

עד כדון בן את האב, האב את הבן? מה אם הבן שאינו בא אלא מכח האב הרי הוא יורשו, האב שאין הבן בא אלא מכוחו אינו דין שיורשו. [137]אמר קרא קרוב קרוב קודם קודם.

כתיב: וכל בת יורשת נחלה ממטות וגו' וכי היאך איפשר לבת לירש שני מטות? אלא תיפתר אביה משבט זה ואמה משבט אחר. עד כדון בת, בן? מה אם הבת שהורעתה כוחה בניכסי האב, ייפיתה כוחה בניכסי האם. בן שייפיתה כוחו בניכסי האב, אינו דין שנייפה כוחו בניכסי האם! נמצאת הבת למידה מן הכתוב, והבן מקל וחומר.

בן קודם לבת בנכסי האם. רבי שמעון בן לעזר אומר משום רבי זכריה בן הקצב, וכך היה רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון: אחד הבן ואחד הבת שווין במטה האם. רבי מלוך בשם ר' יהושע בן לוי הלכה כרבי זכריה. ר' ינאי קפודקייא הוה ליה עובדא.[138] והוו דיינין[139] רב הונא ורבי יהודה בן פזי ורב אחא אמר לון רבי אחא אחינו שבחוצה לארץ הדיוטות הן והן טועין את ההלכה. ועוד דאינון סמכין על הדא דרבי מלוך בשם רבי יהושע בן לוי ולית הוא כן. ר' סימון בשם ר' יהושע בן לוי אין הלכ' כרבי זכריה. רבי בא בריה דר' חייה בשם רבי יוחנן אין הלכה כרבי זכריה בן הקצב. רבי לעזר, רבי יצחק בר נחמן בשם ר' הושעי' אין הלכה כרבי זכריה.

רב ינאי ורבי יוחנן הוון יתבין, עאל ר' יודן נשייא ושאל וכל בת יורשת נחלה ממטות מהו? א"ל מקיש מטה האב למטה האם. מה מטה האב אין לבת במקום הבן, אף מטה האם אין לבת במקום בן. או חילוף

---

[137] יכול יהא קודם לבן? ת"ל הקרוב...

[138] ופסקו לו דייני עירו כר' זכרי'

[139] שוב בא לדון לפני...

מה מטה האם יש לבת במקום בן אף מטה האב יש לבת במקום בן. א"ל ר' יוחנן איתא מן תמן! לית אהן גוברא בעי מישמע מילה דאורייתא![140]

והאיש את אמו והאיש את אשתו. לא הוא האיש את אמו הוא האשה את בנה? לא הוא האיש את אשתו הוא האשה את בעלה? רבי יצחק בעי מימר פנטסה fantastic [רצה לפרש ד' אופנים ש ו נ י ם כדרך המשנה ביבמות יש מותרות וכו'--ולא מצא] ולא אשכח. ומר הדא הילכתא תינייתא ואמר הלכה אחרת בן אין לי אלא בן, בן בן, בת בן, בן בת הבן, מניין תלמוד לומר בן מכל מקום. בת אין לי אלא בת, בן בת, בת בת, בת בן בת מניין? תלמוד לומר בת מכל מקום. אחים אין [לי] אלא אחים, בני אחים בנות אחים בני בנות אחים מניין? תלמוד לומר לשאירו הקרוב מכל מקום:

הלכה ב משנה בנות צלפחד נטלו שלשה חלקים בנחלה: חלק אביהן שהיה מיוצאי מצרים, וחלקו עם אחיו בניכסי חפר, ושהיה בכור נטל שני חלקים:

גמרא בנות צלפחד אמרו לפני משה רבינו אם אנו בנות צלפחד נירש את אבינו, אם אין בנות צלפחד תתייבם אמינו! מיד ויקרב משה את משפטן לפני ה'. אמר לו הקדוש ברוך הוא: כן בנות צלפחד דוברות תן להן אחוזת נחלה. תן להן בקרקעות תן להן במטלטלין תן להן חלק אביהן בתוך אחי אביהן.

ר' יאשיה אמר ליוצאי מצרים נתחלקה הארץ דכתיב לשמות מטות אבותיו. ואם כן מה תלמוד לומר לאלה? אלא מפני הנשים ומפני הקטנים. בבלי

[140] אין הוא חפץ ללמוד!

רבי יוחנן אמר לבאי הארץ נתחלקה הארץ שנאמר לאלה תחלק. אם כן מה תלמוד לומר לשמות מטות אבותיו? משונה נחלה זו מכל נחלות שבעולם שכל נחלות שבעולם חיים יורשין מתים וכא מתים יורשין חיים.

תני ר' יהושע בן קרחה אומר ליוצאי מצרים ולעומדים בערבות מואב נתחלקה הארץ. כיצד? מי שהיה מיוצאי מצרים ומעומדים בערבות מואב נטל שני חלקים. מיוצאי מצרים ולא מעומדים בערבות מואב, מעומדים בערבות מואב ולא מיוצאי מצרים נטל חלק אחד.

בנות צלפחד נטלו שלשה חלקים: חלק אביהן שהיה עם יוצאי מצרים[141] וחלק אביהן בתוך אחי אביהן. ושהיה בכור נוטל שני חלקים.

אמר ר' יוסי מתניתא לא אמרה כן אלא נתן תתן להם אחוזת נחלה- זו היא נחלת אחי אביהן. הדא הוא דכתיב ויפלו חבלי מנשה עשרה. שמת אח צלפחד וירשו גם חלקו

יהושע וכלב נטלו שלשה חלקים. חלקן עם יוצאי מצרים. וחלקן עם העומדים בערבות מואב. ונטלו חלק מרגלים. הדא הוא דכתיב ויהושע בן נון וכלב בן יפונה חיו מן האנשים וגו'. אבל חלק מתלוננים ועדת קרח נפל לאמצע. ובניהם, בזכות אבי אביהן ואמותיהן. הדא הוא דכתיב ובני קרח לא מתו.

רבי מושלו מתים יורשים את החיים משל למה הדבר דומה לשני אחים שותפין שיצאו במצרים לזה תשעה בנים ולזה בן אחד וירשו בית חמשה כורין, כל אחד ואחד נוטל לתך. החזירם לאבותיהן וחלקום, נמצא בן זה נוטל מחצה ובני זה נוטלין מחצה. ר' דוסתאי בן יהודה מושלו משל

[141] צלפחד יצא ממצרים

למה הדבר דומה לשני אחים כהנים שותפין שהיו עומדין על הגורן לזה תשעה בנים ולזה בן אחד ונטלו עשרה קבין החזירום לאבותיהן וחלקום נמצא בן זה נוטל מחצה ובני זה מחצה.

רבי יוחנן מתיב והבאתי אתכם אל ארץ אבותיכם וגומר. אם מתנה למה ירושה? ואם ירושה למה מתנה? אלא מאחר שנתנה להן לשום מתנה חזר ונתנה להן לשום ירושה.

א"ר הושעיה כל מקום שנאמר מורשה לשון דיהא[142] התיבון והכתיב מורשה קהלת יעקב אמר לית דיהא סוגין מיניה. מן דו לעי היא משכח כולה:[143]

הלכה ג משנה אחד הבן ואחד הבת בנחלה אלא שהבן נוטל פי שנים בניכסי האב ואינו נוטל פי שנים בניכסי האם. והבנות ניזונות מניכסי האב ואינן ניזונות מניכסי האם:

גמרא כתיב בכל אשר ימצא לו וגו' כיצד יורש בראוי כבמוחזק. כיצד? מת אביו[144] בחיי אבי אביו, נוטל[145] פי שנים מניכסי אביו ואין נוטל פי שנים מניכסי אבי אביו. ואם היה אביו בכור,[146] כשם שנטל מניכסי אביו כך נוטל בניכסי אבי אביו.

ריש לקיש בשם אבא בר דלייה נאמר משפט לעניין כפילה ונאמר משפט לעניין פשוטה. מה לעניין פשוטה, את רואה את הבן כילו קיים,

---

[142] צער וחלישות
[143] אין צער גדולה ממנו, אחר שעמל, שוכח הכל!
[144] הפשוט
[145] נכד הזה שהוא בכור
[146] אף שמת קודם אבי-אביו

ליטול פשיטות אביו. אף לעניין כפילה, את רואה את הבן כילו קיים ליטול כפילת אביו:

הלכה ד משנה האומר איש פלוני בני בכור לא יטול פי שנים. איש פלוני בני לא יירש עם אחיו. לא אמר כלום. שהתנה על מה שכתוב בתורה

המחלק נכסיו על פיו, ריבה לאחד ומיעט לאחד, השווה להן את הבכור, דבריו קיימין. ואם אמר משום ירושה לא אמר כלום.

כתב בין בתחילה בין באמצע בין בסוף משום מתנה דבריו קיימין:

גמרא אמר רבי לעזר העבודה שיכול אלא שאינו רשאי!

ר' לא השווה את הבכורה לאחין, אמר לון רבי חגיי ולא קרייא היא לא יוכל לבכר! ומתרץ.. יכיל הוא, משם מתנה:

כתב בין בתחילה בין באמצע בין בסוף משם מתנה דבריו קיימין. אמר רבי הושעיה: יינתן לאיש פלוני ירושה שהורשתיו. יירש איש פלוני מתנה שהורשתיו. יירש פלוני ירושה שנתתי לו.

כתבו ותנו שדה פלוני לפלוני. רבי לעזר ור"ש בן יקים אעלון עובדא קומי ר' יוחנן אמר לו אם לזכרון דברים, יכתבו ויתנו. אם לזכותו בכתב, כל עמה מודו שאין אדם מזכה בכתב לאחר מיתה. שמואל שאל לרב חונה, מתנה שכתוב בה בלשון מכר מהו? א"ל ארכביה אתרי ריכשי ברקי. סומין א"ר חזקיה תמן אמרין, מייתו תרין סוסיין חיוורין ומרכיבין על תריהון, ודין אזלא בדא ודין אזלא בדא, ומשתכח לא צייד כלום: יש לו הגריעותא של שניהם

הלכה ה משנה האומר איש פלוני יירשני במקום שיש בת. בתי תירשני במקום שיש בן. לא אמר כלום שהתנה על מה שכתוב בתורה.

רבי יוחנן בן ברוקה אומר: אם אמר על מי שראוי ליורשו דבריו קיימין, ועל מי שאין ראוי לו ליורשו אין דבריו קיימין:

גמרא אמר ר' יוחנן: לא א"ר יוחנן בן ברוקה אלא על בן בין הבנים, ועל בת בין הבנות. בת בין הבנים, אח בין הבנות לא

אמר רבי יוחנן הלכה כר' יוחנן בן ברוקה. רבי שאל לר' נתן,.. ר' חייא בר בא אמר, אכן שאילה: מאי טעמא דר' יוחנן בן ברוקה. רבי זעירא אמר, הכן שאלה: מה ראו לומר הלכה כר' יוחנן בן ברוקה. א"ל ואת לא שניתה לנו כן אינון ירתון!![147] ומתרץ.. כיני מתנית' אינון יטלון. אמר ר' זעירא ואפילו כמאן דאמר ירתון, כח ב"ד מיופה. כמה דתימר תמן אין אדם מזכה[148] בלשון מתנה והכא מזכה. ודכוותה אין אדם מזכה בלשון ירושה והכא מזכה.

תמן תנינן רשב"ג אומר: אם מתה יירשנה[149] שהתנה על מה שכתוב בתורה. רב ירמיה בשם רב הלכה כרשב"ג אבל לא לענין דבריו. הלכה כרשב"ג שאם מתה, יורשה. אבל לא לעניין דבריו-מפני שהתנה על הכתוב בתורה והמתנה על הכתוב בתורה תנייו בטל. בתנאי שאינו של ממון וכא בתנאי ממון נן קיימין! מה טעמא דרב? בסוף הוא זכה.[150]

---

[147] כתובת בנין דכרין אינון ירתון... אלמא הלכה כריב"ב (בבלי)

[148] דבר שלא בא לעולם

[149] נשא אשה והתנה עמה "ע"מ שלא יירשנה"

[150] כיון שאין זוכה בנכסיה רק לאחר מיתה, ל"מ התנאי

[דמר ר' יוחנן, מכרה ונתנה[151] בדין הוא להיות קיים. מ"ט? לבסוף הוא זוכה. ולמה אמרו מכרה בטל? שלא תהא מברחת נכסים מבעלה ואומרת שלי הן.]

רבי יוסטיני הוה ליה עובדא קומי רבנן[152] וחייבוניה לבעל ליתן לאבי-האשה-- דמהני סלוק, קם קומי ריש לקיש, אמר זיל חות לניכסך! ר' ירמיה בעא קומי ר' זירא, אמר, בסוף הוא זכה בהן ול"מ סלוק

מאן אינון רבנן דר' יוסטני? וירש אותה. יכול כשם שהוא יורשה כך היא יורשתו? ת"ל אותה. הוא יורשה, היא אינה יורשתו. א"ר יוחנן דברי ח כ מ י ם: אביה יורשה, אחיה יורשים אותה וכיוון דירושת הבעל דרבנן--מהני סלוק

התיב ר' בא בר ממל אם אומר את, שיורש את אשה דבר תורה, מעתה יירש את ארוסתו! כמה דתימר מן הקרובה לא גרושה. ודכוותה הקרובה לא ארוסה. התיב רב המנונא אם אומר את אשה דבר תורה, מעתה יירש הבעל בראוי כבמוחזק! אמר רבי יוסי כך שנה רבי אין הבעל נוטל בראוי כבמוחזק! אמר רבי יוסי בי רבי בון הרי בכור הרי ירושתו תורה ואינו יורש בראוי כבמוחזק!!

אמר רבי יצחק וילין =ואילין דכתבין "אין מיתת דלא בנין, כל דלה =מדלה=נכסים יחזור לאביה" תנאי ממון הוא, ותנאו קיים.

ושגוב הוליד את יאיר וגו' וכי מניין היו ליאיר ערים בהר הגלעד? אלא שנשא אשה מבנות מנשה, ומתה, וירשה. אם אומר את ירושת אשה דבר תורה, נימר, ויהי לשגוב! אלא ויהי לו ליאיר. ודכוותה ואלעזר בן אהרן מת. וכי מניין היו לו לפינחס בהר אפרים? אלא שנשא

---

[151] האשה בנכסי מלוג שלה
[152] ע"מ שלא יירשנה

אשה מבנות אפרים וירשה. אם אומר את שירושת אשה דבר תורה, נימר ויהיה לאלעזר אלא ויהי לפינחס:

הלכה ו משנה הכותב נכסיו לאחרים והניח את בניו, מה שעשה עשוי אבל אין רוח חכמים נוחה הימנו. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אם לא היו בניו נוהגין כשורה זכור לטוב:

גמרא א"ר בא בר ממל הכותב נכסיו לאחרים והניח את בניו עליו הוא אומ' ותהי עוונותם על עצמותם. כהדא חד בר נש אפקד ניכסיי גבי ר' בא בר ממל, א"ל, אין הויין בנוי דהנייה, הב לון פלגא וסב פלגא.[153] אתון בנוי ונסבין פלגא. בתר יומין אתון בעיין מיעור עימיה[154] אמר לון לא אמר לי אבוכון אלא אי הוין בניי דהנייה הב לון פלגא וסב פלגא. כדון אתון קקו פדיפטי[155] הבו לי מה דיהבית לכון!!

הלכה ז משנה האומר זה בני נאמן. וזה אחי אינו נאמן. ויטול עמו בחלקו. מת, יחזרו נכסים למקומן. נפלו לו נכסים ממקום אחר יירשו אחיו עמו.

מי שמת ונמצאת דייתיקי קשורה לו על יריכו, הרי זו אינה כלום.

זכה בה לאחר, בין מן היורשין ובין שאין מן היורשין, דבריו קיימין:

גמרא אם היו מוחזקין בו שהוא בנו ובשעת מיתתו אמר אינו בני, אינו נאמן. ושאינו בנו ובשעת מיתתו אמר בני, נאמן. היה עומד בצד המוכס ואמר[156] בני הוא וחזר ואמר עבדי הוא נאמן. עבדי הוא וחזר

[153] תן להם מחצה וטול אתה מחצה
[154] רצו לערער עמו
[155] Degenerate
[156] בשעת המכס "בני" כדיי לפטור ממכס

ואמר בני הוא אינו נאמן. אית תני תניי נאמן. א"ר מנא כגון אילין נפתאי דמשעבדין בבניהון יתיר.[157]

האומר יינתנו נכסיי לפלוני והוא[158] כהן והיו שם עבדים אף ע"פ שאמר אי איפשי בהן, יאכלו עבדיו בתרומה. רשב"ג אומר: מכיון שאמר אי איפשי בהן, זכו בהן היורשין. א"ר לא בסתם חלוקין. מה נן קיימין? אם דבר בריא שרוצה בהן, כל עמא מודו שיאכלו עבדיו בתרומה. ואם דבר בריא שאינו רוצה בהן, כל עמא מודו שזכו בהן היורשין. אלא כי נן קיימין בסתם. רבנן סברין משעה ראשונה היה רוצה בהן, ועכשיו חזר בו. רשב"ג אומר: מכיון שאמר אי איפשי זכו בהן היורשין.

תני ר"ש בן גמליאל אומר: דייתיקי מבטלת דייתיקי. אין מתנה מבטלת מתנה. ר' אבא בר חנה ר' יוחנן וריש לקיש תריהון אמרין כל שאילו יבריא ויחזור בדייתיקתו, חוזר אף במתנתו שכתבו כשהוא ש"מ. כההיא אחתיה דר' חונייא כתבת ניכסה לרבי חונייא. צרכת וזבנת לבעלה. מן דדמכת, אתא ר' חונייא בעי מיעור עימיה. א"ל ולמה לא תבעתינון בחייה אמר ליה לא בעית מעיקתה, אף על פי כך אפיק רבי אמי:[159]

הלכה ח משנה הכותב נכסיו לבניו, צריך שיכתוב מהיום ולאחר מיתה. דברי רבי יהודה. רבי יוסי אומר: אינו צריך

הכותב נכסיו לבנו לאחר מותו, האב אינו יכול למכור מפני שהן כתובין לבן, והבן אינו יכול למכור מפני שהן ברשות האב

---

157 ור"ל שמשמש לו כעבד

158 המקבל

159 וזכה הבעל דהוזרת במתנתה

מכר האב, מכורין עד שימות. מכר הבן, אין ללוקח בהן כלום עד שימות האב. האב תולש ומאכיל לכל מי שירצה. ומה שהניח תלוש הרי הוא של יורשין:

גמרא רבי שמעון בן יקים אעיל עובדא קומי ר' יוחנן: מהיום לאחר מיתתו מתנתו מתנה, מהיום ולאחר מיתה אינו גט! חברייא אמרין, כן א"ל: "אינה היא איסרטה" [160] א"ר יוסי בי ר' בון כן א"ל: "אינה כגיטין ואינה כמתנה" גיטין אינה כמתנה א"ר לא, במתנה אם כתב מהיום, מתנה ברורה היא, לאי זה דבר כתב בה לאחר מיתה? לשייר בה אכילת פירות. אבל בגיטין אם כתב בה מהיום כרות הוא, לאי זה דבר כתב בה לאחר מיתה? לשייר לו גופה. א"ר בון בר כהנא קומי רבי לא, לשייר לזה מעשה ידיה! א"ל: לא מצינו אשה נשואה לזה ומעשה ידיה לזה. ר' זירא מקיים ליה[161] וצווח ליה בנייה דאורייתא.

האומר טבי עבדי עשיתי בן חורין, עשיתיו בן חורין, עושה אני אותו בן חורין, הרי הוא בן חורין, הרי זה בן חורין- הרי זה זכה. ר' חייא בשם ר' יוחנן: ובלבד בשטר. ייעשה בן חורין, ר' אומר זכה וחכמים אומרים לא זכה.

האומר שדה פלוני נתתי לפלוני, נתונה לו, תהא שלו, והרי הוא שלו- הרי הוא שלו. ינחל פלוני בנכסיי, יחזיק פלוני בנכסיי- לא אמר כלום.

תינתן לו מתנה, ר' אומר זכה וחכמים אומרים לא זכה, וכופין את היורשים לקיים דברי המת.

---

[160] "לא זו הדרך"

[161] האי סברא ושיבחו "בוני-תורה"

תני רבן שמעון בן גמליאל אומר: אף הכותב דיאתימון[162] בלעז הרי זו כמתנה. ר' חנין בשם רבי יהושע בן לוי חיזרתי על כל בעלי לשונות לידע מהו דיאתימון ולא אמר לי אדם דבר.

נוסח תוספתא לפי הרב ליברמן ז"ל האומ' תנו נכסיי לפל', ואם מת=לכשימות פל' לפל', ואם [מת] פל' לפלני, הראשון אוכל פירות, ואם מת ינתנו לשיני, [השיני אוכל פירות. ואם מת, ינתנו לשלישי]. מת השיני עד שלא ימות הראשון, הראשון אוכל פירות. [מת, ינתנו לשלישי. מת שלישי עד שלא ימות השיני, השיני אוכל פירות], ואם מת, יחזרו ליורשי הנותן.

הראשון מוכר קרקע ואוכל פירות דברי ר', רבן שמעון בן גמליאל או' אין לראשון אלא אכילת פירות בלבד

חזקיה אמר הלכה כרבי.

א"ר ינאי מודה רבי שאינו נותנה במתנת שכיב מרע. כהדא ההיא איתא, צרכת וזבנת לבעלה מישהו נתן לה קרקע ואחריך לפלוני--ועמדה וניסת רבי חייה בר מדייא אעול עובדא קומי ר' יוסי, לא כן א"ר ינאי מודה רבי שאינה נותנה במתנת שכיב מרע! א"ל ר' יוחנן ולא כמתנת בריא הוא?! שהרי כבר ע כ ש י ו היא מוסרת את הקרקע לבעלה הדא איתא מכיון דבעלה זקוק מספקא ליה מזוני, ולא כמתנת שכיב מרע הוא?! =אין לה שום צורך לתת לו מעכשיו עד כדון זקוק מספקא פיתא וקיטני, דילמא ביעי, דילמא תרנגולין?! אמר רבי יוסי ואילין דכתבי אפילו לוכל דברים מעולין? שוב דמי למתנת שכ"מ [שאין לה צורך במכירה זו]

162 לשון יווני "נתתי" לא "אני נותן"

לא היה לה קבורה? אמר רבי יעקב בר אחא תניי תמן קבורה כמזונות. מן מה דתני הראשון מוכר קרקע ואוכל פירות, הדא אמרה =ה"ה ד מוכר קרקע ולוקח קבורה.

ל"ש כאן א"ר יוסי ואילין דכתבין אין סנאת אין סנית[163] תנאי ממון הוא וקיימנוה רבנן:

הלכה ט משנה הניח בנים גדולים וקטנים, אין הגדולים מתפרנסין על הקטנים. ולא הקטנים ניזונין על הגדולים. אלא חולקין בשוה. נשאו גדולים[164] ישאו קטנים. אם אמרו קטנים הרי אנו נושאין כדרך שנשאתם אתם[165] אין שומעין להן אלא מה שנתן להן אביהן נתן

הניח בנות גדולות וקטנות[166] אין הגדולו' מתפרנסות על הקטנות, ולא הקטנות ניזונות על הגדולות אלא חולקות בשוה. נישאו גדולות ישאו הקטנות

זה חומר בבנות מבנים: שהבנות ניזונות על הבנים, ואינן ניזונת על הבנות:

גמרא רבי ירמיה בעא קומי ר' זירא נסבין רברבייא מאה גרבין ואינון טבין עשרים דינרין.[167] יסבון זעירייא מאה גרבין דינון טבין עשרה דינרין?! אמר ליה כמה דנסבין אילין יסבין אילין: כפי שווים

בבא בתרא פרק ט

[163] אים אמרוד בך.....אים תמרוד בי...

[164] לאחר מיתת אביהם

[165] בחייו

[166] בלי בנים

[167] 20 דינר, יקחו הקטנים 100 חביות שוות 10 דינר?! לקחו גדולים 100 חביות שוות,

הלכה א משנה מי שמת והניח בנים ובנות, בזמן שהנכסים מרובים הבנים יירשו והבנות ייזונו. נכסים ממועטין, הבנות ייזונו והבנים ישאלו על הפתחים. אדמון אומר בשביל שאני זכר הפסדתי?! אמר רבן גמליאל רואה אני את דברי אדמון:

גמרא כיני מתני': הבנות יזונו והבנים ישאלו על הפתחים, כשיכלה המותר.

ר' ירמיה בשם רב והוא שיהא שם לאילו ולאילו מזונות שנים עשר חדש. שמואל אמר זו דברי רבן גמליאל בר רבי, אבל דברי חכמים עד שיבגרו או עד שינשאו. ואית בה לקולא ואית בה לחומרא פעמים שסמוכין לבגר ופעמים שרחוקות מן הבגר.

בעון קומי ר' חייה בר ווה, איך שמעתנה מר' יוחנן? אמר לון אנא לא שמעית מיניה הדא מילתא אלא מה דנתן בר הושעיה בעא קמי ר' יוחנן היה שם לאילו ולאילו מזון ש נ י ם ע ש ר חדש ונתמעטו נכסין? א"ל הואיל והתחילו בהיתר התחילו.

ר' חנינה ור' מנא, חד אמר והוא שיהא בסוף מזון שנים עשר חדש. וחרנה אמר אפילו מתחילה.[168] לא היה שם לאילו ולאילו מזון שנים עשר חדש והוקירו, יש שם מזון לאילו ולאילו שנים עשר חדש? [169] א"ר אמי בבלייא, נישמעינה מהדא: אם עמדו יתומין ומכרו, שלהן מכרו, כל שכן אם הותירו יחלוקו.

לא היה שם לאילו ולאילו מזון שנים עשר חדש, מהו שיאמרו בנים לבנות כלום אין לכם אלא מזון שנים עשר חדש. והרי אנו מעלין את המותר

---

[168] כיון שהתחילו בהיתר, יגמרו
[169] איבעי ליה "מועטין ונתרבו" מהו?

כאילו שווה מזון יב"ח-וא"כ יש לנו ליטול מיד, המותר. א"ר אבדומי נישמעינה מהדא: אם אמרו היתומים הרי אנו מעלין ניכסי אבינו יותר דינר אין שומעין להן.

רב חסדא בעי היה שם לאילו ולאילו מזון שנים עשר חדש ואלמנה לזון מהו?[170] ודא דתימר והוא שיהא שם לאילו ולאילו מזון שנים עשר חדש חוץ מכתובת אשה חוץ ממלוה בשטר חוץ ממלו' בעדים חוץ מקבורת', חוץ ממזונות אלמנה חוץ מפרנסת בנות?[171] נישמעינה מן הדא: אלמנה ובנות שתים שוות, אלמנה ובנים שניהן שוין, אין אלמנה דוחה לבנות, ולא בנות דוחות לאלמנה. פעמים שהאלמנה דוחה לבנות על ידי בנים.[172]

כשם שהאלמנ' דוחה לבנות על ידי בנים, כך תדחה אלמנה לבנים! אמר, ראויה היא לתבוע ולאבד מזונותי'.[173]

כהדא, ארמלתיה דר' שובתי הות מבזבזה בניכסי', אתון בנוי, קרבון לרבי לעזר, אמר לון ומה ניעבידן לכון ואינון עמא שטייא. מי נחתון[174] אמרון לכתובה, לספרא דדינא מה נעביד? אמר לון איתחמון זבנון מן ניכסי, ואתייא ותבעת פרנא ולית לה מזונין![175] בתר יומין אתת וקבילת לרבי לעזר, אמר לה, יבא עלי אם אמרתי להן דבר! ומה ניעביד ומכת פירושין נגעו בה. מייעץ רעה. אך מראה עצמו כצדיק

רב חננאל בשם רבי זעירא בשם אבא בר ירמיה: שני דברים אמר חנן והלכה כמותו. שבעה דברים אמר אדמון ואין הלכה כמותו. ר' בא

---

[170] מי הוי כנכסין מועטין (והבנים ישאלו)

[171] מי ממעטי הנך?

[172] כשיש בנים ובנות ואלמנה, אלמנה "ממעטת" הנכסים, והוי "נכסים מועטין" שאין לבנים חלק—ושוב (כיון דבנות אכלי רק בתקנתא דרבנן) האלמנה קודמת ונוטלה הכל!

[173] ע"כ שתיהן שוות—משא"כ בהערה הקודמת, נוטלה הכל!

[174] כשיצאו ממנו

[175] עשו עצמכם כמוכרים נכסים והם יבאו לתבוע כתובה ותפטרו ממזונות!

בר זבדא בשם ר' יצחק בן חקולה כל מקום ששנינו אמר רבן גמליאל רואה אני את דברי אדמון, הלכה כאדמון

שמואל אמר זכין לעוברין,[176] רבי לעזר אמר אין זכין לעוברין. מתני' פליגא על רבי לעזר: גר שמת, וביזבזו ישראל את נכסיו, ונודע שיש לו בן או שהיתה אשתו מעוברת, כולן חייבין להחזיר. אלמא עובר קונה! מה עבד לה ר' לעזר? שנייא היא הכא, שהוא בנו

וסיפא פליגא על שמואל מן הדא דרבי יוסה, החזירו הכל, אח"כ מת הבן או שהפילה, כל הקודם באחרונה זכה בראשונה לא זכה. אפילו בראשונה יזכה! לא כן אמר רבי יוסה אף על דשמואל אמר זכין לעוברין, מודי והוא שיצא ראשו ורובו מחיים, הרי אינו בן קיימא!! אמר ר' יצחק בר אלעזר משום ייאוש.

הלכה ב משנה הניח בנים ובנות וטומטום, בזמן שהנכסים מרובין, הזכרים דוחין אותו אצל הנקבות. נכסים מועטין, הנקיבות דוחות אותו אצל הזכרים.

האומר: אם ילדה אשתי זכר יטל מנה, ילדה זכר נוטל מנה. ואם נקיבה מאתים, ילדה נקיבה נוטלת מאתים. אם זכר מנה ואם נקיבה מאתים, וילדה זכר ונקיבה הזכר נוטל מנה והנקיבה מאתים. ילדה טומטום אינו נוטל. ואם אמר כל מה שתלד אשתי יטול, הרי זה יטול. ואם אין שם יורש אלא הוא, יורש את הכל:

---

[176] יש קניין וזכייה לעובר

גמרא תני: האומר המבשריני אם ילדה אשתי זכר יטול מאתים, ילדה זכר נוטל מאתים. אם נקיבה מנה, ילדה נקיבה נוטל מנה. זכר ונקיבה אין לו אלא מנה. א"ר מנא ביטלה צרת נקיבה שמחת זכר!

הלכה ג משנה הניח בנים גדולים וקטני', השביחו גדולים את הנכסים, השביחו לאמצע. ואם אמרו: ראו! מה שהניח לנו אבא הרי אנו עושין ואוכלין! השביחו לעצמן.

וכן האשה שהשביחה את הנכסים השביחה לאמצע. אם אמרה ראו מה שהניח לי בעלי הריני עושה ואוכלת! השביחה לעצמה:

גמרא אמר רבי לא, אם אמרו בבית דין.

דבי ר' ינאי אמרי אפילו עירניה[177] רב אמר אפילו סל אפילו קורדום. תני רבי חייה אפילו מחט אפילו מוקף צמיד פתיל =כלי חרס.

א"ר חנינה המשיא את בנו בבית, זכה בבית. תני רב הושעיה: בבית ולא במטלטלין. רבי לא, חילק את הטריקלין בינו לבין בנו. ר' חגיי בעא קומי רבי יוסי, היתה חופתו בקיטון, ועשה לו הסב בטריקלין מהו? אמר ליה, לית חמי מפקא ליה אינִי רואה שיהא יכול להוציאו

ר' יהושע בן לוי אמר: חולקין לקטנים מפני גדולים. ר' אבהו אמר נשבעין להן. הגדולים חייבים לישבע לקטנים

אלא, עמדו קטנים ומצאו דבר יתר, ומיחו? מי אמרינן דבטל כל החלוקה?

א"ר מנא כל המוציא מחבירו עליו הראייה חוץ מזו.

---

[177] כלי חרס—כל מה שקנו הגדולים, יש לקטנים חלק

ר' חייה רובה אמר: סתם אחין שותפין עד שלשה דורות. א"ר בר בון אף רב המנונא הורי כן.

א"ר אימי: בן שנראה חלוק בחיי אביו מה שסיגל סיגל לעצמו. כהדא חד בר נש איתעביד ספר[178] בעא אחוי מיפלג עימיה[179] אתא עובדא קומי ר' אמי אמר כך אנו אומרים אדם שמצא מציאה, אחיו חולקין עמו?! חד בר נש נפק לשליחותא שליחות המלך לגבות מס בעא אחוי מיפלוג עימיה, אתא עובדא קומי ר' אמי אמר כך אנו אומרים אדם שיצא לליסטייא אחיו חולקין עמו?! ר' הוריינא אחוי דר' שמואל בר סוסרטיי, בעא אחוי מיפלוג עימיה, אמר לו אלכסנדרי אחוי! ידע את דשבק אבונן אלפים[180]:

וכן האשה וכו'. א"ר לא, אמרה בבית דין:

הלכה ד משנה האחין השותפין שנפל אחד מהן לאומנות נתפס לעבודת המלך, ורוצה לפדות עצמו **נפל לאמצע. חלה ונתרפא, נתרפא משל עצמו.**

האחין שעשו מקצתן שושבינות בחיי האב, חזרה השושבינות חזרה לאמצע.

שהשושבינות נגבית בבית דין. אבל שילח לו חבירו כדי יין וכדי שמן אינן ניגבין מפני שהוא גמילת חסדים:

גמרא תני האחין השותפין שנפל אחד מהן לאומנות המלך, בזמן שבאין מכח הנכסים, נוטלין מן הנכסים. מכח עצמו, נוטלין משל עצמו. כהדא דרב נחמן בר שמואל בר נחמן נתפש לבולי[181] אתא עובדא קומי

---

[178] barber

[179] כמשנתינו

[180] ??? דבר מועט ואיני נותן לך כלום מנכסיי!! שסיגלתי לעצמי

[181] senate

ר' אמי, אמר, אין אית בניכסוי דנחמן שיתפש בו, ינתן לו מנכסיו. ואם לאו, ינתן לו מן האמצע.

חלה ונתרפא נתרפא משל עצמו. תני רשב"ג אומר: כל מכה שיש לה קיצה, מתרפא מכתובתה. שאין לה קיצה מתרפא מן הנכסים. כהדא קריבתיה דר' שמעון בר ווא הוות חששה עיינה, אתת גבי ר' יוחנן אמר לה קציץ הוא אהין אסייך? אין קציץ, מן פרניך.[182] אין לא קציץ, בעליך יהיב ליך.[183] ולא כן תנינן אל תעשה עצמך כערכי הדיינין?! ומר ר' חגיי בשם ר' יהושע בן לוי אסור לגלות ליחיד דינו. אמר, ידע הוה רבי יוחנן דהוא איתא כשירה, בגין כן גלי לה.

[בעלה בעי הן רופא כזה דקצץ, והיא בעייה הן דלא קצץ, למאן שמעין? לא לבעלה?!]

אמר ר' מתנייה: הדא דתימר בהוא דלית בעל דיניה עימיה, ברם בהוא דאית בעל דיניה עימיה, א"ל מילתא: שרי להדיין לייעץ לו

הלכה ה משנה השולח סבלונות לבית חמיו, שילח שם מאה מנה ואכל שם סעודת חתן אפילו בדינר, אינן ניגבין. לא אכל שם סעודת חתן, הרי אילו נגבין.

שילח סבלונות מרובין כדי שיבואו עמה לבית בעלה, הרי אילו נגבין. סבלונית מועטין כדי שתשתמש בהן והיא בבית אביה, אינן נגבין:

[182] הרי הוא מכתובתייך

[183] כמזונות

גמרא חד בר נש שילח לארוסתו סבלונות מרובין אמרו ליה קריבוי לא תטעום תמן כלום. אזל ולא שמע לון, וכל[184]. ונפל ביתא, וזכון בכולא.

חד בר נש שילח לארוסתו עשרים וארבע קריות[185] מיני חדת פירות חדשים בין פסח לעצרת ולא איתקשי לרבנן אלא מנן אייתי זרע דכיתן וזיתין.

ר' פרידא אוקר לרבי יהודה נשייא תרין פוגלין[186] בין ריש שתא לצומא והוה פקי שמיטתא והוה אית בון טעונא דגמלא. אמר ליה, רבי! לית אינון אסירין! לאו ספחין אינון?! אמר ליה בפקי שמיטתא איזדרעין.[187] באותה שעה התיר ר' ליקח ירק מוצאי שביעית מיד:

הלכה ו משנה שכיב מרע שכתב כל נכסיו לאחרים, שייר קרקע כל שהוא, מתנתו קיימת. לא שייר קרקע כל שהוא, אין מתנתו קיימת.

לא כתב בה שכיב מרע, והוא אומר שכיב מרע הייתי,[188] והן אומרין בריא היה, צריך להביא ראייה ששכיב מרע היה. דברי ר"מ. וחכמים אומרים: המוציא מחבירו עליו הראייה:

גמרא רב ירמיה בשם רב: שייר מטלטלין לא עשה כלום.[189] אלא הניח לו מעות ולקח קרקע, כמי ששייר לו קרקע?

---

184 =אכל

185 =קרונות

186 שני צנונות

187 במוצאי שביעית נזרעו

188 ורוצה לחזור, כש"מ שכתב כל נכסיו

189 לא מיקרי "שיור", ובטלה מתנתו כשעמד

ודא דתימר לא שייר קרקע כל שהוא אין מתנתו מתנה, באותו שהבריא. אבל אם לא הבריא, הדא היא דמר רבי יוחנן בשם רבי ינאי: עשו דברי שכיב מרע כבריא שכתב ונתן. והוא שמת מאותו החולי.

מסוכן שחילק נכסיו בין בחול בין בשבת מה שעשה עשוי. ואם היה בריא עד שיקנה בכסף בשטר ובחזקה.

א"ר יוחנן: ניטמא בספק בקעה, בין בימות החמה בין בימות הגשמים =א"י מתי נכנס [בקעה בזמן הגשמים היא רה"י] מחלוקת רבי מאיר[190] וחכמים, בא לישאל בימות החמה נשאלין לו כימות החמה, בימות הגשמים נשאלין לו כימות הגשמים. לר"מ אזלינן בתר זמן השאלה

#אמר רבי יוחנן ובלבד ימים הסמוכי' לגשמים. בא בס ו ף ימות החמה שכבר סמוכין לגשמים--דווקא אז מטהרינן ליה

ר' ינאי בשם רבי: יד השטרות לתחתונ'.[191] א"ל ר' יוחנן ולא מתניתא היא?! לא כתב לה שכיב מרע והוא אומר שכיב מרע וכו'. והוה ר' ינאי מקלס ליה הזלים זהב מכיס. בני אל יליזו מעיניך וגו'.

חד טלי[192] זבין ניכסוי, אתא עובדא קומי ר' חייה בר יוסף ור' יוחנן. ר' חייה בר יוסף אמר: חזקה על בן דעת חתמו, רבי יוחנן אמר: מכיון שקיבל עליו לעקור נכסין ממשפחה, עליו להביא הראייה. אומר רבי יוחנן יד השטרות לתחתונה. ור' חייא בר יוסף אמר: יד שטרות לעליונה.

---

[190] לר"מ אזלי' בתר השתא
[191] בעלמא כשיש ספק בשטר
[192] ילד

רבי יסא בעא קומי ר' יוחנן, מה? כרבי אתה פוסק כרבי? דרבי אמר יד בעל השטר לתחתונה?! אמר ליה ריו"ח לר' יסא דברי ה כ ל היא יד השטרות לעליונה!! [ומשנתינו היינו ראי' בקיום השטר] אמר ר' יסא לריו"ח והיך את אמרת אתא עובדא קומי ר' חייה בר יוסף ואמר חזקה על בן דעת חתמו, ואת אמרת מכיון שקיבל עליו לעקור נכסים ממשפחה למשפחה עליו להביא ראייה!!

אמר ליה אנא לא אמרית הדא מילתא![193]

אמר רבי זירא קומי רבי יסא, אפילו בעי ר' יוחנן מיכפור. ולא כן אמר רבי יניי בשם רבי: יד בעל השטר לתחתונה. א"ל רבי יוחנן ולאו מתני' היא....

אלא חכמים שהם כרבי. ריו"ח כעס על ר' יסא שאמר "כמאן כרבי?!" [והשיב לו בדרך הפלגה] שהרי אף חכמים ס"ל כרבי! [וד' הטוב יכפר]

רב ירמיה בשם רב הלכה כר"מ.

שמואל אמר: חילופין היא מתניתא. מפכי' ר"מ ורבנן דמתניתין

מהו ראיה? חברייא רברבייא אמרי: עדים עדי ה ש ט ר יאמרו שהיה שכ"מ . חברייא זעירייא אמרי: אין עדים לא מהני עדים! כלום פליגי אלא על העדים?! איך אפשר שיחלקו על זה [וודאי מהני עדים!] אמר רבי אחא כיון שאמר להם לכתוב שכיב מרע ולא כתבו, שקרנים הם:

---

[193] כפר ריו"ח

הלכה ז משנה המחלק נכסיו על פיו, רבי אליעזר אומר: אחד בריא ואחד מסוכן, נכסים שיש להן אחריות נקנין בכסף ובשטר ובחזקה. ושאין להן אחריות אין נקנין אלא במשיכה. אמרו לו: מעש' באימן של בני רוכל שהיתה חולה ואמרה תינתן כבינתי לבתי והיא בשנים עשר מנה, ומתה, וקיימו חכמים את דבריה!

אמר להן: בני רוכל תיקברן אימן![194]

גמרא ל"ש כאן עד כדון בשהיו קרקעות ומטלטלין במקום אחד, היו קרקעות במקום אחד ומטלטלין במקום אחר? מי מהני אגב? א"ר בון נישמעינה מהדא: אמר להן ר' אליעזר מעשה במרוני שהיה בירושלים והיו לו מטלטלין הרבה ומבקש לחלקן אמרו לו אין לך תקנה אלא אם כן קנית קרקע. מה עשה? הלך וקנה סלע אחד סמוך לירושלים. אמר חצייה צפוני אני נותן לפלוני ועמו מאה צאן ומאה חביות של יין. מחצייה דרומי אני נותן לפלוני עם מאה חביות של שמן. ובא מעשה לפני חכמים וקיימו את דבריו!

א"ר חנניה קומי רבי מנא, ולא שכיב מרע הוא?! לפי שבכל מקום אין אדם מזכה אלא בכתב וכא אפי' בדברים, לפי שבכל מקום אין אדם מזכה עד שיהיו קרקעות ומטלטלין במקום אחד וכא אפי' קרקעות במקום אחד ומטלטלין במקום אחר.

א"ל, ולא כרבי אליעזר היא, שנייא היא שכיב מרע דרבי ליעזר כבריא דרבנן?!

---

194 אין מביאין ראי' ממנה

תמן תנינן רבי עקיבה אומר קרקע כל שהוא! אלמא ל"ב צבורין א"ר מתנייה תיפתר מקום שיבולת אחת ומרגלית טמונה בו.

א"ר יוסי בי רבי בון: עילא[195] היה רוצה לקללן. שהן זורעין כורכמין בכרם:

הלכה ח משנה וחכמים אומרים: בשבת דבריו קיימין מפני שאינו יכול לכתוב אבל לא בחול. רבי יהושע אומר: בשבת אמרו, קל וחומר בחול![196]

כיוצא בו: זכין לקטן ואין זכין לגדול. ר' יהושע אומר: לקטן אמרו, קל וחומר לגדול:

גמרא ר"א... ר"י.. אית תניי תני ומחליף .עיין תוספתא כאן אליבא דר"מ

רבי יהושע בן לוי אמר כיני מתניתא: אם בשבת אמרו קל וחומר בחול.

סיפא אית תניי תני ומחליף.

ר' יהושע בן לוי אמר כיני מתניתא: אם בקטן אמרו קל וחומר בגדול:

הלכה ט משנה נפל הבית עליו על אביו, או עליו ועל מורישיו, והיתה עליו כתובת אשה ובעלי חוב, יורשי האב אומרים: הבן מת ראשון ואחר כך מת האב. ובעלי החוב אומרים: האב מת ראשון

---

[195] עלילה מצאו חכמים לקללן לפי שנטעו כלאים בכרם
[196] ששיך קנין כתיבה ק"ו שיועיל קניין אחר

ואחר כך מת הבן. בית שמאי אומרים יחלוקו. ובית הלל אומרין הנכסים בחזקתן[197]

נפל הבית עליו ועל אשתו, יורשי הבעל אומרים האשה מתה ראשון ואח"כ מת הבעל. ויורשי האשה אומרים הבעל מת ראשון ואחר כך מתה האשה.[198] ב"ש אומרים: יחלוקו. וב"ה אומרים: הנכסין בחזקתן. כתובה- בחזקת יורשי הבעל, ונכסין הנכנסין והיוצאין עמה[199] בחזקת יורשי האשה

נפל הבית עליו ועל אמו[200] אילו ואילו מודין שיחלוקו. אמר ר' עקיבה: מודה אני בזה שהנכסים בחזקתן! אמר לו בן עזאי על חלוקין אנו מצטערין[201] אלא שבאת לחלוק עלינו את השווין:

גמרא אמר ר' שמואל בר רב יצחק זאת אומרת שבן עזאי חבר ותלמיד לרבי עקיבה:[202]

מסכת בבא בתרא פרק י

הלכה א משנה גט פשוט עידיו מתוכו ומקושר מאחוריו. פשוט שכתבו עידיו מאחוריו, ומקושר שכתבו עדיו מתוכו, שניהן פסולין. ר' חנניה בן גמליאל אומר: מקושר שכתבו עדיו מתוכו כשר, מפני שהוא יכול לעשותו פשוט.

---

197 =יורשי האב

198 ותובעים כתובה, צאן ברזל, נכסי מלוג

199 =מלוג וצ"ב

200 ונחלקו יורשי האם ויורשיו ליטול בנכסי האם

201 אף בשתי בבות הקודמות מסתברא טעמא דב"ש! ובאת לומר בבבא בתרא דכו"ע מודים לב"ה?!

202 שדיבר עימו בלשון הזה

רשב"ג אומר: הכל כמנהג המדינה:

גמרא ומניין לגט המקושר? א"ר אימי ואקח את ספר המקנה ואת החתום- זה המקושר. ואת הגלוי- זה הפשוט שבמקושר. ואת המצוה ואת החקים- שבין זה לזה. אלא שזה בשנים וזה בשלשה, זה מתוכו וזה מאחריו. ורבנן דקיסרין אמרין ואקח את ספר המקנה- זה הפשוט. ואת החתום- זה המקושר. ואת הגלוי- זה הפשוט שבמקושר. ואת המצוה ואת החוקים- שבין זה לזה, אלא שזה בשנים וזה בשלשה וזה מתוכו וזה מאחוריו.

ר' אידי בשם ר' ירמיה: הלכה, מקושר כך הוא כותב: שם המלוה ושם הלווה ושם העדים וזמן. ומקשרו. וחוזר וכותב כן מלמטה [משמע דדרכן היה לכפול הכל מלמטה בקשור] והעדים חותמין מלמטה. =אחורי השטר וחש לומר שמא זייף? אמר רב הונא: לעולם אין העדים חותמין מלמטן, עד שיקראו בו מלמעלן אני פלוני בן פלוני מקובל עלי כל הכתוב למעלן.

ר' בא בשם רב ירמיה: צריכין העדים לא להיות רחוקים מן הכתב מקום שתי שיטין. ר' אידי בשם רב ירמיה מקושר עדיו לארכו. פשוט עידיו לרחבו. אהן מלגיו ואהן מלבר.

א"ר מנא כיצד העדים חותמין בגט המקושר? אמר רב הונה בין קשר לקשר.

אמר ר' אידי ובלבד שלא יהא בין עדים לשטר מקום שני שיטין.

שמעון בר ווא בשם ר' יוחנן: חלק "מקום שני שיטין" לעניין אחר,[203] אפילו כל שהוא אפילו כתב רק איזה מלים מועטות, פסול. א"ר שמואל בר

---

[203] אים הפסיק בעניין אחר

רב יצחק מתני' אמרה כן עד אחד עברי ועד אחד יווני. שניהם פסולין עברי גבי יווני לא כענין אחר הוא?!

כמה יהו העדים רחוקים מן הכתב? כדי שיהו מקרים עמו דברי רבי. ר"ש בן אלעזר אומר: מלא שיטה. ר' דוסתא בן יהודה אומר מלא חתימת ידי העדים. וקיימ"ל כר' דוסתא [דהיינו שני שיטין]

רב ירמיה בשם רב אמר: משערין אותו[204] עד כדי לך ולך.

א"ר יצחק: ואפילו פשוט?? צריך לקרות מלמטן הכל שריר וקיים

באי זה כתב משערין אותו? ר' יסא בשם רבי שובתי מלא חתימת ידי העדים. חזקיה אמר ובלבד לקולא. שאם היה חותם ידי העדים דק והכתב גס, הולכין אחר הגס. חותם ידי העדים גס והכתב דק, הולכין אחר הגס. א"ר יצחק אי הוה =אפילו הוי כגון יוסי בן ינאי[205] משערין כדי מלך ובן מלך.

ר' אידי בשם ר' ירמיה צריך להרחיק מן המחק =עדים ירחיקו חתימתם שני שיטין ממקום המחק מקום שתי שיטין

רב אמר מחק או תלות צריך לכתוב "זהו קיומו". ריו"ח אמר צריך לכתוב "זהו קיומו"

ר' אבהו בשם ר' יצחק בן חקולא: כל מה שאת יכול לתלות במחק תלה. מאי כל מה שאת יכול לתלות במחק תלה? ר' יסא קוצירה חתניה דר' יוסה בשם ר' יוסה: סימפון כתוב מלעיל וסימפון מחוק מלרע, אני

---

[204] שיעור ב שיטין

[205] אים שם העד הוא...משערין ב שיטין כדיי "מלך בן מלך" [יש כאן משמעות דנון סופית לא היתה ארוכה ככך סופית]

אומר גמרו לעשותן קידושין גמורין בגין דלא מיצר שלא לעשות מצרים [הפסק בתוך שטר ביניה גט מחקיה, ורבנן חששין דלא מיצר ביניה גט.[206]

שטר נפק ר' חונה לר' שמי, אוגדוי מחיק, קונטא לא מחיק.[207] א"ר חונה לר' שמי פוק חמי עד ההן אהן קונטא משמש סכום הפחות שמסיים עם ty--, נפק ומר עם טרייאקונטא. thirty מי נפק אמר, הדא מיבעי מיתגרה תלתין, כי באמת היה כתוב שם fif--tyורצה להרוויח 30 אך יצא נפסד 20 אפסדת עשרין!

השיב רבי לדברי ר' חנניה בן גמליאל. גופו של גט מוכיח עליו אם פשוט הוא אם אינו פשוט! ואיך יעשנו פשוט! מהו גופו של גט? א"ר בא מדמר הונא לעולם אין העדים חותמין מלמטה עד שיקראו בו מלמעלן: אני פלוני בן פלוני מקובל אני עלי כל מה שכתוב למעלן. והתני טופס שטרות כן הוא. א"ר מני טופס שטרות מקושרות כן הוא. א"ר אבין ואפילו תימר הוא פשוט הוא מקושר, בפשוט אינו מעכב במקושר מעכב.

הכל כמנהג.. ר' יודה אומר במוסיף על ההלכה. פשוט בשנים, מנהג בשלשה-עושין אותו בשלשה. מקושר בשלשה והן עושין אותו בשלשה. פשוט מתוכו, מנהג מתוכו ומאחריו- עושין אותו מתוכו ומאחריו:

פרק י הלכה ב משנה גט פשוט עדיו שנים, ומקושר עדיו שלשה. פשוט שכתב בו עד אחד, ומקושר שכתוב בו שני עדים, שניהן פסולין.

[206] כתב "תנאי" בקידושין, ומחקיה בסוף, תלינן דגמר לעשות קיד' גמורין—ולא מחק למעלה, כדי שלא "להפסיק בגט"

[207] נמחק eight מ eigh--ty [אוגדא =eight] [קונטא=count דהיינו ty-]

כתוב בו זוזין מאה די הימו סילעין עשרין אין לו אלא עשרים. זוזין מאה די הימו סילעין תלתין אין לו אלא מנה. כסף זוזין די אינון, ונמחקו, אין פחות משנים. כסף סלעין די אינון, ונמחקו אין פחות משנים. דרכונות די אינון, ונמחקו אין פחות משנים:

גמרא תני: זוזין דינון,[208] ונמחק מלווה אומר חמשה, והלה אומר אינו אלא שנים. תמן אמרי, בן עזאי ור' עקיבה חד אמר נותן שנים ונשבע על השאר, וחד אמר כיון שאילו לא הודה לו כל עיקר לא היה לו אלא שנים, אינו נשבע על מה שהודה:

הלכה ג משנה כתוב בו מלמעלה מנה ומלמטה מאתים, מלמעלה מאתים ומלמטה מנה, הכל הולך אחר התחתון.

ואם כן למה כותבין את העליון? שאם תימחק אות אחת מן התחתון ילמד מן העליון:

גמרא תני לעולם התחתון ילמד מן העליון באות אחת או בשתי אותיות. בין חנן לחנני בין ענן לענני באות אחת מקיימין אותו, בשתי אותיות אין מקיימין אותו. ר' יצחק שאל מלמעלן כתוב חנן ומלמטן נני מהו ללמד התחתון מעליון חנן, ועליון מתחתון נני?

הלכה ד משנה כותבין גט לאיש אע"פ שאין אשתו עמו ושובר לאשה אע"פ שאין בעלה עמה ובלבד שיהא מכירן, והבעל נותן את השכר. כותבין שטר ללווה אע"פ שאין המלווה עמו ואין כותבין למלוה עד שיהא הלווה עמו, והלווה נותן שכר. כותבין שטר למוכר אע"פ שאין לוקח עמו ואין כותבין ללוקח עד שיהא המוכר עמו והלוקח נותן את השכר. אין כותבין שטרי אירוסין ונישואין אלא

---

[208] דאינון...

מדעת שניהן והחתן נותן את השכר. אין כותבין שטרי אריסות וקבלנות אלא מדעת שניהן והמקבל נותן את השכר. אין כותבין שטרי בירורין וכל מעשה ב"ד אלא מדעת שניהן ושניהן נותנין את השכר. רשב"ג אומר לשניהן כותבין שנים, לזה בעצמו ולזה בעצמו:

גמרא אמר ר' בא צריך שיהא מכיר לשניהן. א"ר לא צריך שיהא מכיר ל א י ש בגיטו ולאשה בשוברה.

מתני' פליגא על ר' לא. התקין רבן גמליאל הזקן שיכתוב איש פלוני וכל שם שיש לו, אשה פלונית וכל שם שיש לה מפני תיקון העולם. אלמא צריך להכיר שמות שניהן ואפילו כרבי בא לית היא פליגא! בראשונה היה משנה שמו ושמה שם עירו ושם עירה: אלמא אי"צ להכיר כלל!

הלכה ה משנה מי שפרע מקצת חובו והשליש את שטרו ואמר לו: אם לא נתתי לך מיכן ועד יום פלוני תן לו שטרו, הגיע זמן ולא נתן, ר' יוסי אומר יתן. ר' יהודה אומר לא יתן

מי שנמחק שטר חובו מעמיד עליו עדים ובא לפני ב"ד והן עושין לו קיום: איש פלוני בן איש פלוני נמחק שטרו ביום פלוני, ופלוני ופלוני עידיו:

גמרא תני: עיצומים[209] ר' אבהו גבי, ר' אחא גבי, רבי אמי גבי, ר' יונה ור' יוסי לא גבי. א"ר מנא אף על גב דלית ר' יוסי גבי עיצומים, מודה בהוא דיהב בריה גו אומנתה ועצמון ביניהון דהוא גבי. "אם ילמד בני האומנות על ידך--אשלם לך כך וכך, ואם לא ילמד אתה תשלם לי"

[209] =אסמכתא

אמר רבי עוקבא תנה בכתובות דבי לוי: האומר אבד שטרי, ב"ד עושין לו קיום.[210] תני רשב"ג אומר: אפילו בשטרי בירורין שאבד ב"ד עושין לו קיום דווקא בית דין ולא עדים

הלכה ו משנה מי שפרע מקצת חובו ר"י אומר יחליף. ור' יוסי אומר יכתוב שובר. אר"י נמצא זה צריך להיות שומר שוברו מן העכברים! אמר לו ר' יוסי וכן יפה לו ואל ירע כוחו של זה:

גמרא רב אמר עושין לו קיום בית דין.[211] תני ר' חייה אין עושין לו קיום ב"ד גם עדים יכולין. א"ר ירמיה אילו שמע רב מתניתא לא הוה מימר הדא מילתא.

רב אמר צריך להזכיר זמן ראשון בשני. ושמואל אמר אין צריך להזכיר זמן ראשון בשני[212] תני ר' חייה: אין צריך להזכיר זמן ראשון בשני.

ר' יוחנן בעי, אם צריך להזכיר זמן ראשון בשני, על הדא א"ר יוסי וכן יפה לו ואל ירע כח זה?! תני לא דומה אימת שטר גדול לאימת שטר קטן

רב אמר צריך להזכיר זמנו של ראשון בשני, ושמואל אמר אין צריך להזכיר זמנו של ראשון בשני. רב ושמואל, רב כר' יוחנן, ושמואל כרשב"ל. לשמואל גובה מזמן שני וה"ה רשב"ל [סוף מס' שביעית] ס"ל דמוקדם גובה מזמן שני

הלכה ז משנה שני אחין אחד עני ואחד עשיר הניח להן אביהן מרחץ ובית הבד, עשאן לשכר השכר לאמצע, עשאן לעצמו, הרי

[210] =חוזרין וכותבין לו

[211] דווקא בי"ד עושין לו "קיום" ומזמן ראשון

[212] רק יכתבו "עדים" זמן שני, וכשבא לגבות יבאו ויעידו שההלוואה נעשית מקודם

העשיר אומר לעני קח לך עבדים וירחצו במרחץ! קח לך זיתים ובוא ועשה בבית הבד!

שנים שהיו בעיר שם אחד יוסה בן שמעון ושם אחד יוסה בן שמעון אינן יכולין להוציא שטר חוב זה על זה, ולא אחר יכול להוציא עליהן שטר חוב. נמצא לאחד בין שטרותיו, שטרו של יוסה בן שמעון פרוע, שטרות שניהן פרועין. כיצד יעשו? ישלשו, אם היו משולשין יכתבו סימן, אם היו בסימנין יכתבו כהן.

האומר לבנו שטר בין שטרותיו פרוע ואין ידוע אי זהו שטרות כולם פרועין. נמצא לאחד שם שנים, הגדול פרוע והקטן אינו פרוע:

הלכה ח משנה המלוה את חבירו על ידי ערב לא יפרע מן הערב, אם אמר על מנת שאפרע ממי שארצה יפרע, מן הערב. רשב"ג אומר: אם יש נכסים ללווה בין כך בין כך לא יפרע מן הערב:

גמרא ר' אבהו בשם ר' יוחנן בשיש נכסים ללוה אבל אין נכסים ללוה יפרע מן הערב. ואם אמר על מנת שאפרע ממי שארצה, יפרע מן הערב ואפי' יש נכסים ללוה.

תמן מרין, בכל מקום הלכה כרשב"ג חוץ מערב וציידן וראיה אחרונה. אמרין, ובלבד במשנתינו. ר' אמי בר קרחה בשם רב ולמה אמרו בכל מקום הלכה כרשב"ג? שהלכות קצובות היה אומר מפי בית דינו:

הלכה ט משנה כיוצא בו אמר רשב"ג: אף הערב לאשה בכתובתה והיה בעלה מגרשה, ידיר הנייה שמא יעשו קינונייא על נכסיו של זה ויחזיר את אשתו:

גמרא חמוי דברתיה דר' חגי הוה ערבא בפורנה דברתיה דרבי חגיי. והוה בריה בעא מגרשא. אתא עובדא קומי ר' אחא אמר, צריך להדיר הנייה. אמר רבי יוסי אין צריך להדיר הנייה. אמרין חברייה קומי ר' אחא, ומה אילו דיחזיר ויסבינה לית מרי חובה אתי וטרף?![213] אמר, דלא יחזיר ויעבדינון מטלטלין או אפרא פרנון,[214] ולא משכח מרי חובא מה מתפס, ונפק עובדא כרבי אחא:

הלכה י משנה המלוה את חבירו בשטר גובה מנכסין משועבדין. על ידי עדים גובה מנכסין בני חורין. הוציא עליו כתב ידו שהוא חייב לו, גובה מנכסים בני חורין.

והערב שהוא יוצא אחר חיתום שטרות גובה מנכסים בני חורין.

מעשה בא לפני ר' ישמעאל ואמר: גובה מנכסים בני חורין. אמר לו בן ננס אינו גובה לא מנכסים משועבדין ולא מנכסים בני חורין. אמר לו, למה? אמר לו: החונק את אחד בשוק אמר לו הנח ואני נותן לך פטור, שלא על אמונתו הלווהו. ואי זהו ערב שהוא חייב לו? אמר לו הלווהו ואני נותן לך, חייב. שכן על אמונתו הלווהו.

אמר רבי ישמעאל: הרוצה שיתחכם יעסוק בדיני ממונות שאין מקצוע בתורה גדול מהן שהן כמעיין הנובע וכל הרוצה לעסוק בדיני ממונות ישמש את שמעון בן ננס:

גמרא רב הונא אמר: הקדמה פסולה והשטר כשר.[215] והתנינן פרוזבול בין מוקדם בין מאוחר כשר, ואינו מונה אלא משעת הכתב. אין תימר כר' הונא, מה בין פרוזבול ומה בין שטר? ר' לעזר ור"ש בן

---

[213] כ מה הנאה יש לו שיעשה קנוניא?
[214] מטלטלי שמייחדן לכתובה
[215] גובה ממשעבדי מזמן האמיתי

יקים: הדא דרב הונא כר' לעזר. דאמר אע"פ שאין עליו עדים אלא שנתנו לו בפני עדים כשר וגובה מנכסים משועבדין שאין העדים חותמין על הגט אלא מפני תיקון העולם. ואיירי שראו העדים את המסירה, ולהכי גובה מזמן האמיתי

והיכי? באיזה מוקדם דיבר ר"ה? אם באותו שהכחישו עדותן, שבאו אחרים ואמרו השטר הזה הוקדם הכחיש [קרי: בסגול] עדותן כמי שאינה, והשטר כשר?! תרי ותרי נינהו, וממילא השטר פסול! אם באותו שלא הכחישו עדותן, הא אמר ריש לקיש עשו העדים החתומין בשטר כמי שנחקרה עדותן בב"ד! ואין נאמנין לומר הקדמנו

מאי כדון? תמן, אותן שאמרו לא חתמנו כל עיקר, ברם הכא אינון אמרין חתמנו על זה, ולא חתמנו על זה

ר' יסא בשם ר' יוחנן אמר אע"פ שקילסו ר' ישמעאל את בן ננס, על מדרשו קילסו, אבל אינה כבן ננס.

שמעון בר ווה בשם ר' יוחנן אף בחנוק הלכה כרבי ישמעאל .

א"ר יוסי ואת שמע מינה מבן ננס, בר נש דהוה צייד לחבריה בשוקא, אתא חד ומר: שבקיה ונא יהב! מן אהן גביי, ומן אהן לא גביי גובה מן הערב ולא מן הלווה

סיימתי בס"ד ליל ה פנחס תשפב שילהי תמוז ושוב ביום ה וישלח שילהי כסלו תשפד [למדתי עים הרה"ח ר' יעקב קאפיל אב"ד באיים פה בורו פרק]

תלמוד ירושלמי מסכת סנהדרין עם פירוש קצר מוגה ומופסק ומבואר קצת

כל מקום שיש להסתפק בפרוש, יש סימן כזו?? כל מקום שמסתבר שיש איזה שיבוש [חסרון או יתרון או חילוף] יש סימן **

בחמלת ד' עלי
יהושע גליק

לב לעומר תשע"ב ומהדורה שנייה נגמר בס"ד ה בהעלותך תשעה [שילהי סיון] ושלישית לח לעומר תשעז [ללידת בת בתי] השתמשתי הרבה בספר גליון אפרים להגיה---החילותי ה פנחס תשפב

מסכת סנהדרין פרק א

הלכה א משנה דיני ממונות בשלשה גזילות וחובות בשלשה נזק וחצי נזק תשלומי כפל תשלומי ארבעה וחמשה האונס והמפתה ומוציא שם רע בשלשה דברי ר"מ וחכמים אומרים המוציא שם רע בעשרים ושלשה שיש בו דיני נפשות:

גמרא מנן תיתי ליה? והיו אלה לכם לחקת משפט. אחד דיני ממונות ואחד דיני נפשות בדרישה ובחקירה. הייתי אומר אחד ד"מ ואחד ד"ן בכ"ג, ומניין לדיני ממונות שהן בשלשה? ונקרב בעל הבית אל האלהים ריבה בה דיין אחד, עד האלהים הרי שנים, אשר ירשיעון אלהים, הרי כאן שלשה דברי ר' יאשיה. רבי יונתן אמר הראשון תחילה נאמר. ואין דורשין תחילות. אלא עד האלהים הרי אחד, אשר ירשיעון אלהים הרי שנים, אין בית דין שקול מוסיפין עליהן עוד אחד הרי שלשה.

רבי אומר בשנים הכתוב מדבר, אתה אומר בשנים או אינו אלא באחד? כשהוא אומר אשר ירשיען אלהים אין כתיב כאן אלא אשר "ירשיעון" אלהים אין בית דין שקול מוסיפין עליהן עוד אחד הרי שלשה.

***ר' אבהו בעי, וכרבי דיני ממונות בחמשה ושיגמר בכ"ג. רבי ס"ל ד"מ ב5 כדיי שייגמר ב3. ומקשה, א"ה ליבעי ד"ן 45 כדיי שייגמר ב23!

***אשכח תני רבי חזקיה הואיל ואמרה תורה הרוג על פי מטים. הרוג על פי עדים, מה עדים שנים אף מטים שנים, אין בית דין שקול מוסיפין עליהן אחד הרי חמשה.עיין בבלי כאן. מביא. דרשה ל23 וצריך לתקן כאן

לא הן גזילות הן חבלות?!

אשכח תני: ר"ש בן יוחי ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם. אתא מימר לך כפשוטה דקרייא

ותייא כרבי יוסי בר חלפתא ??? "שימה" לשון רידוי [וישימו עליו שרי מסים] או מלשון שממה ושמתא

ר' יוסי בר חלפתא אתון תרין בר נש מידון קומוי, א"ל על מנת שתדיננו דין תורה. אמר לון אני איני יודע דין תורה אלא היודע מחשבות יפרע מאותן האנשים. מקבלין עליכון מה דנא אמר לכון!!

רבי עקיבה כד הוה בר נש אזל בעי מידון קומיה, הוה א"ל הוו יודעין לפני מי אתם עומדין לפני מי שאמר והיה העולם שנאמר ועמדו שני האנשים אשר להם הריב לפני ה' ולא לפני עקיבה בן יוסף.

תני קודם לארבעים שנה עד שלא חרב הבית, ניטלו דיני נפשות ובימי רשב"י ניטלו דיני ממונות.

אמר ר"ש בן יוחי בריך רחמנא דלינא חכים מידון.

שמואל אמר שנים שדנו דיניהם דין אלא שנקראו ב"ד חצוף. ר' יוחנן וריש לקיש תריהון מרין אפילו שנים שדנו אין דיניהן דין.

תמן תנינן היה דן את הדין זיכה את החייב חייב לזכאי טימא לטהור טיהר לטמא מה שעשה עשוי וישלם מביתו. ר' בא בשם ר' אבהו בשאמרו לו "הרי את מקובל עלינו כשנים"

מה אנן קיימין? אם בשטעה ודנן משיקול **הדעת**, שאמרו לו: דיין אותנו לפי ש ק ו ל ד ע ת ך [לא לפי חוקי התורה] בדא ישלם מביתו?! אם בשטעה ודנן דין תורה, בדא מה שעשה עשוי?! רבי בא בשם רבי אבהו בשאמרו לו "הרי את מקובל עלינו כשלשה על מנת שתדיננו דין תורה" וטעה ודנן בשיקול הדעת, ישלם מביתו שהגיס דעתו לדון יחידי דין תורה דתנינן אל תהי דן יחידי שאין דן יחיד אלא אחד. ע"כ קנסוהו שלא יהא "עשה-עשוי" רק שישלם!

א"ר יהודה בן פזי אף הקב"ה אינו דן יחידי שנאמר וכל צבא השמי' עומדי' עליו מימינו ומשמאלו. אילו מטין לכף זכות ואילו מטין לכף חובה. אע"פ שאין דן יחידי, חותם יחידי, שנאמר אבל אגיד לך את הרשום בכתב אמת.

אמר רבי יוחנן לעולם אין הקב"ה עושה בעולמו דבר עד שנמלך בבית דין שלמעלן מה טעם? ואמת הדבר וצבא גדול. אימתי חותמו של הקב"ה אמת, בשעה שנמלך בבית דין שלמעלן.

א"ר לעזר כל מקום שנאמר ו ה' הוא ובית דינו. ובניין אב שבכולם וה' דבר עליו רעה [רק לבית ד י נ ו אפשר ליחס רעה].

מהו חותמו של הקדוש ברוך הוא? רבי ביבי בשם ר' ראובן אמת. מהו אמת? א"ר בון שהוא אלהים חיים ומלך עולם. אמר ריש לקיש אל"ף רישיה דאלפא ביתא מ"ם באמצעיתה תי"ו בסופה לומר אני ה' ראשון שלא קיבלתי מאחר, ומבלעדי אין אלהים שאין לי שותף, ואת אחרונים אני הוא שאיני עתיד למוסרה לאחר.

***רבי בא ורבי בנימין בר יפת הוו דיינין קומי ר' יצחק, ונפק דינא עם רבי בנימן. אתא רבי בא, בעי מיטרוף רצה לערער, על רבי אמי ואלף, מומחה שכפף ודן, דינו דין.נכנס ר"א ולמד: מומחה שכפה ודן....

רבי אבהו הוה יתיב דיין בכנישתא מדרתא דקיסרין לגרמיה, אמרין ליה תלמידיו ולא כן אלפן רבי אל תהא דן יחידי! אמר לון כיון דאינון חמי לי יתיב דיין לגרמי, ואתון לגביי רואין אותי דן יחידי, ובאין אצלי כמי שקיבלו עליהן.

ותני כן: במה דברים אמורים? שלא קיבלו עליהן, אבל אם קיבלו עליהן דן אפילו יחידי.

רבי יוחנן אזל מידון קומי רבי חייה רבה, אייתוב גביה חד תלמיד. ולא כן תני: אב ובנו הרב ותלמידו שניהן נימנין אחד! נימר, חבר ותלמיד היה. כרבי לעזר לר' יוחנן.

גזר דין נפקו מן דרב לגרמיה, מן דרבי אחא לגרמיה, מן דרבי יונה ור' יוסי לגרמיהון.

תמן תנינן הנוטל שכרו לדון דיניו בטילין. כיני מתניתא: החשוד ליטול שכרו ודן.

חד בר נש אזל מידון קומי רב הונא א"ל אייתי לי בר נש דיסוק תחותי לדיקלא.שיעלה תחתי לדקל

רב הונא הוה רעי תורין והוה ידע שהדו לבר נש, א"ל איתא שהד עלי, א"ל הב לי אגרי! ותני כן: נותנין לדיין שכר בטילו ולעד שכר עדותו.

חד בר נש סאב טימא לחד כהן כדיי שיעיד לו אתא עובדא קומי ר' יצחק ואוכליה חולין חייבו לשלם חולין. סברין מימר, שיוצאין לו דמי תרומה מתוכם. מנכה, מה שיכול הכהן למכור התרומה

תני ר' אליעזר בן רבי יוסי הגלילי אומר המבצע מפשר חוטא. והמברך את המבצע הרי זה כמנאץ לפני המקום. שנאמר ובוצע ברך נאץ ה'. אלא יקוב הדין את ההר כשעשה משה. אבל אהרן משים שלום שנאמר בשלום ובמישור הלך אתי.

תני רבי ליעזר בן יעקב אומר מה תלמוד לומר ובוצע ברך נאץ ה'? משלו משל למה הדבר דומה? לאחד שגנב סאה חיטין והוליכה לנחתום והפריש חלתה והאכילה לבניו, הרי זה מברך ואינו אלא מנאץ.

ר"מ אומר מה תלמוד לומר ובוצע ברך נאץ ה' אלו אחי יוסף שנאמר מה בצע כי נהרוג את אחינו וגו'.

רבי יהושע בן קרחה אומר מצוה לבצע. שנאמר אמת ומשפט שלום. כל מקום שיש אמת ומשפט אין שלום, יש שלום אין משפט אמת, ואי זה אמת שיש בו משפט שלום? הוי אומר זה ביצוע.

דן את הדין זיכה לזכאי חייב לחייב מעלה עליו הכתוב כילו עשה צדקה עם הזכוי וכילו כאילו עשה צדקה עם החייב. צדקה עם הזכוי שהחזיר לו ממונו, ועם החייב שהוציא גזילו מתחת ידו.

אמר ר' אבהו משפט משפט אמורין בפרשה אמת ומשפט שלום, שפטו בשעריכם. משפט לדין, משפט לפשרה

רבי זכריה בעי קומי רבי אמי, עבדין עובדא כההן תנייא? שמצווה לבצוע?

תני ר' שמעון בן מנסיא אומר: פעמים שאתה רשאי לבצע פעמים שאין אתה רשאי לבצוע. כיצד? שנים שבאו אל הדיין עד שלא שמע דבריהן או משמשע דבריהן ואינו יודע היכן הדין נוטה, רשאי לומר להן צאו ובצעו. משתשמע דבריהן ויודע אתה היכן הדין נוטה, אין אתה רשאי לבצוע. שנאמר פוטר מים ראשית מדון ולפני התגלע הריב נטוש. עד שלא נתגלע הריב, אתה רשאי לנוטשו. משנתגלע הדין, אין אתה רשאי לנוטשו.

א"ר מתנייה: אף הפשרה צריכה הכרע הדעת.

ר' יהודה בן לקיש אמר שנים שבאו אל הדיין אחד רך ואחד חזק, עד שלא שמע דבריהן רשאי לומר להן איני נזקק לכם. שמא יתחייב החזק ויהא החזק אויבו. משמשע דיבריהן, אין

רשאי לומר להן איני נזקק לכם. שנאמר לא תגורו מפני איש.

רבי יהושע בן קרחה אומר הרי שהיה יושב אצל הדיין וראה זכות לעני וחובה לעשיר, מניין שלא ישתוק? שנא' לא תגורו מפני איש. אל תכניס דבריך מפני איש.

ויהו הדיינין יודעין את מי הן דנין, ולפני מי הן דנין. ויהו העדים יודעין את מי מעידין, ולפני מי מעידין. לפני מי שאמר והיה העולם. שנאמר ועמדו שני האנשים אשר להם הריב לפני ה'. ואומר אלהים נצב בעדת אל. וכן יהושפט אומר לשופטים ראו מה אתם עושים כי לא לאדם תשפטו כי לה' וכי אפשר לבשר ודם לדון את בוראו?! אלא אמר הקב"ה אנא אמרית דיהא לראובן מאה דינר ולשמעון ולא כלום, ואת נוטלן מזה ונותנן לזה, עלי לשלם לו וליפרע מאותו האיש!!

תני רבן שמעון בן גמליאל אומר: הדין בשלשה ופשרה בשנים. יפה כח הפשרה מכח הדין ששנים שדנו יכולין לחזור בהן. ושנים שפישרו אין יכולין לחזור בהן:

האונס והמפתה וכו'. רבי מנא אמר: בנערה מאורסה פליגי. רבי מאיר אומר מפסדת כתובתה בשלשה, ונסקלת בעשרים ושלשה. וחכמים אומרים מקום שנסקלת שם מפסדת כתובתה. אבל במוציא שם רע כל עמא מודו שהעדים נסקלין בכ"ג, והבעל לוקה ונותן מאה סלע בשלשה. שהרי העונש היא לשני אישים שונים

א"ל רבי יוסי בי רבי בון הן דלא תנינתה פלגה, את עביד פלגיה! מה שלא שנינו שחולקין בזה אתה אומר שחולקין?! אלא במוציא שם רע פליגי: רבי מאיר אומר הבעל לוקה ונותן מאה סלע בשלשה, והעדים נסקלין בכ"ג. ורבנין מרין מקום שהעדים נסקלין שם הבעל לוקה ונותן מאה סלע. אבל בנערה מאורסה כל עמא מודו מקום שנסקלת שם מפסדת כתובתה. כיון ששני העונשים שייכים לגוף אחד בעינן כג להכל

רבי אבהו שאל, שור הנסקל כרבי מאיר מהו שיתן הכסף כופר בשלשה ויסקל בעשרים ושלשה? שמא גם כופר בעי כג? אמר ליה רבי זעירא שור הנסקל כולו ממון הוא, וגזירת הכתוב שייסקל בכ"ג. וסגי בשלשה [אף ששני העונשים באיש אחד, פליג ר"מ. וכר' מנא]

ותייא דרבי מנא כרבי זעירא. ודרבי יוסי בי רבי בון כרבי אבהו.

הלכה ב משנה מכות בשלשה. משום ר' ישמעאל אומר בעשרים ושלשה. עיבור החדש בשלשה. עיבור השנה בשלשה דברי ר' מאיר. רבן שמעון בן גמליאל אומר בשלשה מתחילין, ובחמשה נושאין ונותנין, וגומרין בשבעה. ואם גמרו בשלשה, מעוברת

סמיכת הזקנים ועריפת העגלה בשלשה דברי רבי שמעון, ורבי יהודה אומר בחמשה

חליצה ומיאונין בשלשה. נטע רבעי ומעשר שני שאין דמיו ידועין בשלשה. וההקדשות בשלשה. וערכים המיטלטלין בשלשה. רבי יהודה אומר: אחד מהן כהן. ובקרקעות- תשעה וכהן. ואדם כיוצא בהן

דיני נפשות בעשרים ושלשה. הרובע והנרבע בעשרים ושלשה שנאמר והרגת את האשה ואת הבהמה ואומר ואת הבהמה תהרוגו. שור הנסקל בעשרים ושלשה שנאמר השור יסקל וגם בעליו יומת כמיתת הבעלים כן מיתת השור

הארי הזאב והדוב והנמר והברדלס והנחש מיתתן בעשרים ושלשה. ר' ליעזר אומר כל

הקודם להורגן זכה. ר' עקיבה אומר מיתתן בעשרים ושלשה:

גמרא רבי אבהו בעי, מכות בשלשה?! פעמים שמת ממכותיו והרי יש בו דיני נפשות!

בר קפרא שמע כולהון מהדא יברכך ה' וישמרך מיכן שמתחילין בשלשה. יאר ה' פניו אליך ויחנך מיכן שנושאין ונותנין בחמשה. ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום מיכן שגומרין בשבעה.

רבי יהושע בן לוי שמע כולהון מהדא ויקח רב טבחים את שלשת שומרי הסף- מיכן שמתחילין בשלשה. וחמשה אנשים מרואי פני המלך- מיכן שנושאין ונותנין בחמשה. ושבעה אנשים רואי פני המלך- מיכן שגומרין בשבעה.

א"ר יונתן מיכן לסנהדרין גדולה של כל ישראל: ויקח שר הטבחים את שריה כהן הראש ואת צפניה כהן המשנה, הרי שנים. ושבעה אנשים מרואי פני המלך הרי תשעה. וששים איש מעם הארץ הרי שבעים חסר אחד. ומן העיר סריס אחד הרי שבעים. אית תניי תני: שבעים ואחד ויקח רב הטבחים את שלשת שומרי הסף ושבעה מרואי פני המלך וששים איש מעם הארץ ומן העיר לקח סריס אחד הרי שבעים ואחד. ולמה קוריהו סריס? שמסרס את ההלכה "מכריע"

כתוב אחד אומר חמשה וכתוב אחד אומר שבעה. להביא שני סופרי הדיינים.

לית כאן עיבור החדש אלא קידוש החדש.

שמואל אמר אין קידוש החדש פחות מעשרה.

חבירים =מי שלא נסמך מהו ליכנס לקידוש החדש? אמר רבי הושעיה חבר הוינא ואעלי רבי שמואל בר רב יצחק לקידוש החדש, ולינא ידע אין סלקית ממיניינא אין לא. פשיטא דלא סליק, למה? בגין דהוה חתניה, או משום שאין חבירין נכנסין לקידוש החדש? א"ר כהנא חבר הוינא ואעלי רבי תנחום בר חייה לקידוש החדש וסלקית ממיניינא. הדא אמרה שחבירים נכנסין לקידוש החדש.

חברים מהו ליכנס לעיבור שנה? נישמעינה מהדא: מעשה בר"ג שאמר יקרוני שבעה זקינים לעלייה ונכנסו שמנה. אמר, מי הוא שנכנס שלא ברשות? עמד שמואל הקטן על רגליו ואמר אני עליתי שלא ברשות! הלכה נצרכה לי ונכנסתי לשאול עליה. אמר לו רבן גמליאל ומה אלדד ומידד שכל ישראל יודעים שאילו הן שנים, אמרתי שאתה אחד מהן.... אפילו שאתה גדול כאלדד ומידד

ואפילו כן לא עיברוה בההוא יומא ואפלגינה במילי דאורייא ועברוה ביומא דבתרה.

תני: סנהדרין שראו את ההורג. אית תניי תני שנים נעשין עדים ומעידין בפני השאר. אית תניי תני כולן עדים ומעידין בפני אחרים. ר' יהודה בר פזי בשם ר' זעירא כשם שחולקין כאן כך חולקין בעדות החדש.

[שניים נעשים ..ויקום חד ויתיב חד, ויקום חד ויתיב חד? שנייא היא שאין העד נעשה דיין.]

רב הונא ידע שהדו לחד בר נש. אזל, בעי מידון קומיה, וכפר ביה. א"ר שמואל בר רב יצחק בגין דאת ידע דר' הונא אינשא רבה, ואסור לו ללכת להעיד עליך את כפר ביה?! מהו דייזיל ויסהוד עלך קומי בית דין חורין!! א"ל רב הונא ועבדין כן? כבוד תורה? א"ל אין. ושרא רב הונא גרמיה מן ההוא דינא, ואזל ואסהיד קומי בית דין חורון.

תני ר' שמעון בן יוחי וקדשתם את שנת החמשים שנה. שנים אתה מקדש ולא חדשים.

והתנינן ראש בית דין אומר מקודש! מהו מקודש? מקויים.

תני לקידוש החדש מתחילין מגדול. א"ר חייה בר אדא מתניתא אמר' כן: ראש בית דין אומר מקודש. תני לעיבור השנה מתחילין מן הצד. א"ר זבידא וההן ביתא דלרע בית זה שלמטה (בית הנשיא) לא נהגין כן, ולא שמיע דמר ר' חייה בר מרייה ורבי יונה רבי בא בר חייה בשם ר' יוחנן לעיבור החדש מתחילין מגדול לעיבור שנה מתחילין מן הצד.

וכבר נכנס רבי יוחנן והיה קטן שבכולם אמרו לו אמור הרי השנה מקודשת בעיבורה. אמר, הרי השנה מקודשת בעיבור. א"ר יונתן ראה לשון שלימדנו בן הנפח אילו אמר בעיבור"ה" הייתי אומר אילו אחד עשר יום שהחמה עודפת על לבנה אלא בעיבור שהוסיפו לה חכמים שלשים יום.

ר' יעקב בר אחא ר' יסא בשם ר' יוחנן לעיבור הולכין אחר המינוי. לבית הוועד הולכין אחר הרגיל, לדרוש בית הוועד, מי שיש לו הרגל-לשון לדבר והוא שיש כל אחד מדבר במקומו וחותם כגון ר' חנינה פתח ר"י וריש לקיש חותמין. ר' בא בר זבדי פתח ר' יסא ור' אמי חותמין. רבי חגי פתח רבי יונה ורבי יוסי חותמין.

ר' כהנא אימני "נתמנה" קודם ר"י קומי רבי יעקב בר אחא, ואעל רבי יעקב בר אחא קמיה מיניה לעיבורא. ר"י נכנס לפניו.. אמר, אכן מרה דשמעתא לא מקיים לה!!

רבי חייה בר ווה הוה קאים מצלי, עאל רב כהנא וקם ליה מן חורי מצלי.עמד אחוריו והתפלל חסל סיים ר' חייה ויתיב ליה, בגין דלא מיעבר קומוי. שרי רב כהנא מאריך בצלותיה כיון דחסל, אמר כן אתון נהגן לציעורי רבכון?! א"ל, רבי! אנא מבית עלי קאתינא דכתיב בהו אם יתכפר עון בית עלי בזבח ומנחה בזבח ומנחה אין מתכפר אבל מתכפר בתפילה. וצלי עלוי ר' חייא על רב כהנא וזכה למיסב להזדקן עד דאיתעבדון טופריי סומקין כהדא דקקה.עד שנעשו צפרניו אדום [מרוב זקנותו] אדום כילד??

ריש לקיש אקדמון ליה חד סב בעיבור, ואעלוניה מן ההוא תרעא דלהלן.הכניסוהו בשער שלמעלה [כדיי ליכנס לפני ר"ל] אמר, כן יהא בשכרן?! זאת שכרי?! ולא שמיע דמר ר' קריפסדא בשם ר' יוחנן בבלי 18ב מעשה ועיברו את השנה שלשה רועי בקר חד אמר בכיר ולקיש באדר מינץ, וחד אמר תור באדר בעריה בבוקר ימות, ובטול תינתא ישלח משכיה, וחד אמר קדום באדר פח בלועך יפיק לקיבליה, "ונן חמיין הדין שתא ולית בה חד מינהון" ועיברו השנה על פיהם. [א"ר חלבו ובית דין הסכים עמהן?! ולא כן אמר ר' זעירא והוא שיהו הכל מודין מצד אחד! כיון דאילין מודין לאילין ואילין לאילין כמי שכולם מודין מצד אחד.] וריש לקיש מקפיד על הדא מילתא? חשש על מה דמר רבי לעזר. דמר ר' לעזר והיתה ידי על יהנביאים החוזים שוא בסוד עמי לא יהיו- זה עיבור. ובכתב בית ישראל לא יכתבו- זה המינוי. ואל אדמת ישראל לא יבואו- זה ארץ ישראל. רבי לעזר כד סלק הכא, אמר הא גביי חדא. כד מינוניה אמר הא גביי תרי. כד עאל לעיבורא אמר הא גביי תלת.

רבי בא בר זבדא בשם רב טעמא דרבי לעזר בי רבי צדוק ר"ה2:7 בשעה שרואין בית דין שלמעלן שאין בית דין שלמטן מקדשין אותו, (גם) הם מקדשין אותו. רק כשנראה בזמנו יש צורך לבי"ד של מטה לומר מקודש.

ר' לעזר בשם ר' חנינה מעשה בעשרים וארבע קריות wagons של בית רבי שנכנסו לעבר שנה בלוד ונכנסו בהן עין רע ומתו כולם בפרק אחד, מאותה שעה עקרוה מיהודה וקבעוה בגליל. בעיון מיעקר אף אהן סימנא. =קידוש החודש אמר

לון רבי סימון אין אנו מניחין ביהודה אפילו זכר?!

והרי מצינו שקידשו את השנה בבעלת? שהיא מיהודה!..ומתרץ הדא בעלת זימנין מיהודה וזימנין מדן. אלתקא וגבתון ובעלת הרי הן מיהודה. בעלה ועיים ועצם הרי מדן. או נימר, בתים מיהודה ושדות מדן.

רבי ירמיה בעא קומי ר' זעירא, ולוד לאו מיהודא היא?! א"ל אין! ומפני מה אין מעברין בה? [זה היה לפני ה"עקירה"] א"ל שהן גסי רוח ומעוטי תורה. הפיך אפוי וחמא רבי אחא ורבי יודה בן פזי הם מלוד אמר ליה איטה אם כן [ערוך השלם] עבדתני מבזה רבנן!!

על שלשה סימנין מעברין את השנה: על אביב ועל התקופה ועל פירות האילן. על שנים מעברין על אחד אין מעברין ואם עיברוה הרי זה מעוברת. וכשהיה אביב אחת מהן היו שמיחין. רשב"ג אומר אף על התקופה.

על שלש ארצות מעברין לשנה על יהודה ועל עבר הירדן והגליל על שתים מעברין על אחת אין מעברין ואם עיברוה אינה מעוברת. וכשהיתה יהודה אחת מהן היו שמיחין מפני שהעומר בא ממנה. אין מעברין לא מפני הצינה ולא מפני הגשמים ואם עיברוה אינה מעוברת. אין מעברין לא מפני הגדיים ולא מפני הגוזלין ולא מפני החלב. וכולם סעד לשנה. ואם עיברוה מעוברת.

רבי ינאי אמר משום ר"ג שהיה אומר אימריא רכיכין וגוזלייא דקיקין ושפר באפוי ובאפי חבריי מוספא על שתא דא תלתין יומין. תני אמר ר' יודן מעשה ברבן גמליאל וזקנים שהיו יושבין על גב מעלה בהר הבית ויוחנן סופר הלז יושב לפניהן. אמר לו רבן גמליאל כתוב לאחנא בני דרומא עילאה ואחנא בני דרומא ארעייא שלמכון יסגא. מודענא לכון דמטא זמן ביעורא לאפוקי מעשרייא מעומרי שיבלייא ולאחנא בני גלילא עילאה ובני גלילא ארעייא שלמכון יסגא. מודענא לכון דמטא זמן ביעורא תפקון מעשרייא ממעטני זיתיא לאחנא בני גלותא דבבל בני גולתא דמדי בני גולתא דיוון ושאר כל גלוותא דישראל שלמכון יסגא. מודענא לכון דאימריא רכיכין וגוזליא דקיקין וזימנא דאביבא לא מטא ושפר מילתא באפיי ואנפי חבריי מוספא על שתא דא תלתין יומין בבלי

אין מעברין לשנה אלא אם כן היתה חסירה רוב החודש וכמה רוב החודש? ששה עשר יום. ר' יהודה אומר שתי ידות החודש אחד ועשרים יום. . [א"ר יוסי עד הפסח]

שיטת ת"ק א"ר שמואל בר נחמן והוא =כדיי שיקרב העומר סוף ניסן =כשכבר ה ת ח י ל של תקופות שיטת רבי יהודה [ואיירי בתשרי] אמר רב מתניה והוא שיטלו לולב בסוף תשרי של תקופות.

אין מעברין לשנה לא פחות מחדש ולא יותר על חדש ואם עיברוה אינה מעוברת.

אין מעברין לא בשביעית ולא במוצאי שביעית ואם עיברוה הרי זו מעוברת. אימתי רגילין לעבר? בערבי שביעיות. ר' זעירא בשם ר' אבהו הדא דתימר עד שלא התיר רבי ליקח ירק מחוץ לארץ לארץ, אבל משהתיר רבי ליקח ירק מחוצה לארץ לארץ, היא שביעית, היא שאר שני שבוע.

היה ר"מ אומר הרי הוא אומר ואיש בא מבעל שלישה ויבא לאיש האלהים לחם בכורים עשרים לחם וגו'. והואיל והיתה השנה צריכה להתעבר מפני מה לא עיברה אלישע? אלא מלמד שהיו שני רעבון והיו קופצים לגרנות.

אית תניי תני אין מעברין מפני הטומאה ר' יוסי אומר מעברין שכן מצינו בחזקיה שעיבר מפני הטומאה שנאמר כי מרבית העם מאפרים ומנשה וישראל וזבלון לא הטהרו כי אכלו את הפסח בלא ככתוב כי התפלל יחזקיהו לאמר ה' הטוב יכפר בעד. [ר"ש אומר אע"פ שעיברו ניסן [שהחליטו לעשות שני חדשים "ניסן" אין הדבר כן, רק ניתוסף עוד אדר] אין מעובר אלא אדר] ר"ש בן יהודה אומר משום ר"ש: עישה יחזקיהו לציבור לעשות פסח שני.

אית תניי תני מעברין מפני הטמאה אית תניי תני אין מעברין. מאן דאמר אין מעברין- מינה, כי אכלו את הפסח בלא ככתוב. ומאן דמר מעברין מה מקיים בלא ככתוב? מפני שעיברו ניסן ואין מעברין אלא אדר.

ותייא כיי דמר ר' סימון בר זביד גולגולת ארנן היבוסי מצאו תחת המזבח.

כתיב כל לבבו הכין לדרוש האלהים ולעשות וללמד בישראל חק ומשפט ולא כטהרת הקדש. ר' סימון בר זביד ור' שמואל בר נחמן. חד אמר אפילו כמה עשה לטהרת הקודש לא יצא ידי טהרת הקודש. וחד אמר אפילו כל מעשים טובים שעשה, לא עשה טהרת הקודש. [לא עשה כ ל ו ם בשביל טהרת הקודש]

כתיב ויחילו באחד לחדש הראשון לקדש וביום שמונה לחודש באו לאולם ה' ויקדשו את בית ה' לימים שלשה. וביום ששה עשר לחדש הראשון כילו. והלא ליום אחד היו יכולין לבער כל עבודה כוכבים שהיה שם? א"ר אידי מפני צלמי כשדים שהיו חקוקים בששר.

ששה דברים עשה חזקיהו על שלשה הודו לו ועל שלשה לא הודו לו. שהיה גירר עצמות אביו על מיטת חבלים וכיתת נחש הנחושת וגנז טבלה של רפואות והודו לו. סתם מי גיחון העליון וקיצץ דלתות ההיכל ועיבר ניסן בניסן ולא הודו לו.

אין מעברין קודם ר"ה ואם עיברוה אינה מעוברת אבל מפני הדוחק מעברין אחר ר"ה מיד אעפ"כ אינו מעובר אלא אדר.

רבי אומר: ניסן לא נתעבר מימיו. והתנינן שקלים4:5 אם בא החדש בזמנו! "אם בא" לעולם בא!! רב אמר תשרי לא נתעבר מימיו. והתנינן אם היה החדש מעובר! "אם היה" לא היה!!

וכשקידשו את השנה באושא ביום הראשון עבר ר' ישמעאל בן רבי יוחנן בן ברוקה ואמר כדברי רבי יוחנן בן נורי, אמר רבן שמעון בן גמליאל לא היינו נוהגין כן ביבנה. ביום השני עבר רבי חנניה בן רבי יוסי הגלילי ואמר כר' עקיבה. אמר רבן שמעון בן גמליאל כך היינו נוהגין ביבנה. והתני: קידשוהו בראשון ובשני! רבי זעירא בשם רב חסדאי אותה השנה נתקלקלה. אי נמי מהו בראשון ומהו בשני? רבא בשם רב ש נ ה אחד וש נ ה שני'. והתני קידשוהו ביום הראשון וב י ו ם השני!!

קידשוהו קודם זמנו או לאחר עיבורו יום אחד יכול יהא מקודש? תלמוד לומר אותם אותם אלה הם מועדי אין אלה הן מועדי. קודם לזמנו- תשעה ועשרים יום. לאחר עיבורו- שנים ושלשים יום. ומניין שמעברין את השנה על הגליות שגלו ואדיין לא הגיעו? תלמוד לומר בני ישראל מועדי, עשה מועדות שיעשו כל ישראל. א"ר שמואל בר נחמן והן שהגיעו לנהר פרת.

אין מעברין את השנה אלא ביהודה ואם עיברוה בגליל מעוברת. העיד חנינה איש אונו שאם אינה יכולה להתעבר ביהודה שמעברין אותה בגליל. אין מעברין אותה בח"ל, ואם עיברוה אינה מעוברת. אית חמי בגליל אין מעברין,

בחוצה לארץ מעברין?! ומתרץ.. בגליל אין מעברין ואם עיברוה מעוברת בחוצה לארץ אין מעברין ואם עיברוה אינה מעוברת. ביכולין לעבר בארץ ישראל אבל בשאינן יכולין לעבר בארץ ישראל שמעברין אותה בחוצה לארץ. ירמיה עיבר בחוצה לארץ. יחזקאל עיבר בחוצה לארץ. ברוך בן נריה עיבר בחוצה לארץ.

חנניה בן אחי רבי יהושע עיבר בחוצה לארץ שלח ליה רבי שלשה איגרין גבי ר' יצחק ורבי נתן. בחדא כתב לקדושת חנניה ובחדא כתב גדיים שהינחת נעשו תיישם ובחדא כתב אם אין את מקבל עליך צא לך למדבר האטד ותהי שוחט ונחוניין זורק. קרא קדמייתא ואוקרון כיבדם תנייתא ואוקרון תליתא בעי מבסרתהון. רצה לבזותם אמרין ליה לית את יכיל דכבר אוקרתנין. קם ר' יצחק וקרא באורייתא אלה מועדי חנניה בן אחי ר' יהושע... אמר אלה הם מועדי ה'! אמר לון גבן...זה אצלינו קם רבי נתן ואשלים כי מבבל תצא תורה ודבר ה' מנהר פקוד. אמרין ליה כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלם. אמר לון גבן! אזל קבל עליהן קמי רבי יהודה בן בתירה לנציבין. א"ל אחריהם אחריהם. א"ל לי נא ידע מה שבקית תמן. מה מודע לי דאינון חכמין מחשבה דכוותי! מכיון דלא ידעי מחשבה דכוותיה ישמעון ליה, השיב לו ריב"ב: ומכיון דאינון חכמין מחשבה דכוותיה ישמע לון. קם רכב סוסיא הן דמטא מטא והן דלא מטא נהגין בקילקול. עדיין נוהגין בקילקול (כחשבון של חנניה)

כתיב ואל יתר זקני הגולה אמר הקב"ה ב"יותר" הם עלי זקני הגולה. חביבה עלי כת קטנה שבארץ ישראל יותר מסנהדרין גדולה שבחוצה לארץ. כתיב החרש והמסגר אלף, ואת מר הכן!

רבי ברכיה בשם רבי חלבו ורבנן. רבי ברכיה בשם רבי חלבו אמר החרש אלף והמסגר אלף. ורבנן אמרי כולהן אלף. רבי ברכיה בשם רבי אילו החבירים ורבנן אמרין אילו הבולבוטין עשירים.

רבי הושעיה כד הוה מקבל סהדיא בעיני טב, הוה אמר לון הוו יודעין כמה עדות יוצא מפיכם כמה שכר בתים יוצא מפיכם. א"ר אבונה ואין כיני אפילו בדיני נפשות. בת שלש שנים ויום אחד בא עליה הרי זה בסקילה נמלכו בית דין לעברו ובא עליה אינו בסקילה. א"ר אבין אקרא לאלהים עליון לאל גומר עלי בת שלש שנים ויום אחד נמלכו בית דין לעברו הבתולין חוזרין ואם לאו אין הבתולין חוזרין.

סמיכת הזקנים ועריפת העגלה בשלשה דברי רבי שמעון. רבי יהודה אומר בחמשה. מה טעמיה דר' שמעון? וסמכו שנים ואין בית דין שקול מוסיפין עליהן אחד הרי שלשה. מה טעמיה דרבי יהודה? וסמכו שנים זקני שנים אין בית דין שקול מוסיפין עליהן עוד אחד הרי חמשה

ובעגלה ערופה מה טעמיה דר' שמעון? זקיניך ושופטיך שנים אין בית דין שקול מוסיפין עליהן עוד אחד הרי שלשה. מה טעמיה דרבי יהודה. זקיניך שנים ושפטיך שנים אין בית דין שקול מוסיפין עליהן עוד אחד הרי חמשה.

אמר רבי נראין דברי רבי יהודה בערופה דלא דריש ויצאו, ונראין דברי רבי שמעון בסמיכה דלא דריש וסמכו. רק "וסמכו זקני" אין תימר נראין דברי רבי יהודה בערופה כמו דדרש וסמכו ידרוש ויצאו! אשכח תימר ויצאו שנים זקניך שנים ושפטיך שנים אין בית דין שקול מוסיפין עליהן עוד אחד הרי שבעה.

מה מקיים רבי שמעון זקיניך ושפטיך? זקיניך שהן שופטיך. תני רבי ליעזר בן יעקב אומר זקיניך זה בית דין הגדול ושפטיך זה מלך וכהן גדול.

תני הסמיכות בשלשה. לא היא סמיכה, היא סמיכות? תמן קריי למנוייה, סמיכותא.

א"ר בא בראשונה היה כל אחד ואחד ממנה את תלמידיו כגון רבי יוחנן בן זכיי מינה את רבי ליעזר ואת רבי יהושע. ורבי יהושע את רבי עקיבה, ורבי עקיבה את רבי מאיר ואת ר"ש. אמר, ישב רבי מאיר תחילה. נתכרכמו פני ר' שמעון אמר לו רבי עקיבה דייך שאני ובוראך מכירין כוחך. חזרו וחלקו כבוד לבית הזה. אמרו בית דין שמינה שלא לדעת הנשיא אין מינויו מינוי ונשיא שמינה שלא לדעת בית דין מינויו מינוי. חזרו והתקינו שלא יהו ב"ד ממנין אלא מדעת הנשיא ושלא יהא הנשיא ממנה אלא מדעת ב"ד.

תני בראשונה היו כותבין שטרי חליצה במותב פלוני ופלוני חלצה פלנית בת פלוני לפלוני בר פלוני בפנינו, דקרבת לקדמנא ושרת סיניה מעילוי ריגליה דימינא ורקת קדמנא רוקא דמיתחזי לנא על ארעא ואמרת ככה יעשה לאיש אשר לא יבנה את בית אחיו. תני בראשונה היו כותבין שטרי מיאונין במעמד פלוני ופלוני מיאנה פלנית בת פלוני בפלוני בר פלוני בפנינו לא רעינא ביה לא שוייהנא איני יכול להשוות עימו ליה לא צבינא להיתנסבא ליה.

אמר רבי יוחנן הקדש שפדייו יותר על דמיו, תפס את הכל. מעשר שני שפדייו יותר על דמיו, לא תפס את הכל. מה בין הקדש מה בין מעשר שני? אמר רבי אימי שכן אדם מצוי להיות מרבה בהקדישו. רבי זעירא בעי קומי רבי אימי נבדק אותו האיש ואמר לא לכך נתכוונתי? אמר ליה לכשיבדוק...

רבי יונה בעי כמאן דאמר כנכסיו ברם כמאן דאמר אינו כנכסיו הוא, מה בין הקדש ומה בין מעשר שני? אמר רבי יוסי לא כן כבר אתמר טעמא שכן אדם מצוי להיות מרבה בהקדישו.

אמר רבי יוחנן הקדש פדייו ולא הוסיף חומש, הרי זה פדוי. מע"ש שפדייו ולא הוסיף חומש, הרי זה אינו פדוי. מה בין הקדש ומה בין מעשר שני? אמר רבי הילא הקדש יש לו תובעין מעשר שני אין לו תובעין. רבי יונה בעי כמאן דאמר כנכסיו הוא, ברם כמאן דאמר אינו כנכסיו, מה בין הקדש מה בין מעשר שני? אמר רבי יוסי ולא כבר איתמר טעמא הקדש יש לו תובעין מעשר שני אין לו תובעין:

תני ההקדישות בשלשה...ובקרקעות.. הדא דתימר במקדיש גוף השדה אבל אם אמר דמי שדי עלי?

נישמעינה מהדא: ערכים המיטלטלין בשלשה. וכי יש ערכים שהן מיטלטלין?! רבי יעקב בר אחא ר' שמעון בר ווה בשם רבי חנינה האומר ערכי עלי, ובא לסדרו, מקרקע- שמין לו בעשרה. ממטלטלין- בשלשה. האומר ערכי עלי, כאומר דמי שדי עלי! ותפשוט

[אבל אם אמר הרי עלי מנה להקדיש, שמין לו בשלשה, לכשיעשיר אינו נידון בהשג יד לעולם אי"צ רק שלשה. דלא דמי כלל לערכין שיש דין סידור וצריך שומא]

תני: העבדים והשטרות והמטלטלין אין להן איגרות בקורת. רבי יודן בן פזי אמר אכרזה. עולא בר ישמעאל אמר עבדים שלא יברחו השטרות והמטלטלין שלא יגנבו. רבי בא בר כהנא בעא קומי רבי יוסי לית הדא אמרה שעבדים נפדין בשלשה. אמר ליה אין! והתנינן בקרקעות תשעה וכהן ואדם כיוצא בהן! אמר ליה אכין אדם דכא, בן חורין הוא. איירי בבן חורין

שייך בכתובות חנניה בר שלמיה אמר בשם רב, אתא עובדא קומי רבי ובעא למיעבד כרבנן, א"ל רבי לעזר בן פרטא בן בן רבי לעזר בן פרטא רבי לא כן לימדתנו משום זקיניך אלא אם עשו איגרת ביקורת?! ורשב"ג פליג! א"ל אין! וחזר ועבד כר"ג:

הובא לעיל [דיני נפשות בעשרים ושלשה. ר' אבהו שאל, שור הנסקל כרבי מאיר מהו ליתן הכסף בשלשה, ויסקל בעשרים ושלשה? א"ל רבי יוסי בי רבי בון שור הנסקל כולו ממון הוא וגזירת הכתוב שיסקול]

אגנטוס הגמון שאל לרבי יוחנן בן זכאי: וגם בעליו יומת. אמר ליה שותף ליסטים כליסטים. וכשיצא אמרו לו תלמידיו רבי לזה דחיתה בקנה, לנו מה את משיב. אמר להן כתיב השור יסקל וגם בעליו יומת, כמיתת הבעלים כן מיתת השור. הקיש מיתת בעלים למיתת השור, מה מיתת בעלים בדרישה וחקירה בעשרים ושלשה, אף מיתת השור בדרישה וחקירה בעשרים ושלשה:

הלכה ג משנה אין דנין לא את השבט ולא את נביא השקר ולא את כהן גדול אלא בבית דין של שבעים ואחד. ואין מוציאין למלחמת הרשות אלא על פי ב"ד של שבעים ואחד. ואין מוסיפין על העיר ועל העזרות אלא על פי בית דין של שבעים ואחד. ואין עושין סנהדריות לשבטים אלא בבית דין של שבעים ואחד. ואין עושין עיר הנדחת אלא בבית דין של שבעים ואחד

אין עושין עיר נדחת בספר. ולא שלש עיר נדחת. אבל עושין אחת או שתים:

גמרא איתא חמי, שנים אין דנים ביום אחד לא כל שכן שבט!! אמר רבי מתניה בנשיא שבטים היא מתניתא. אמר ר' ליעזר בחורש יער של עצים שבין שני שבטים היא מתניתא.

אמר ר' זירא נאמר כאן בזקן ממרא ע"פ בי"ד הגדול זדון, ונאמר להלן זדון בזדון דברו הנביא, מה זדון שנאמר להלן בנביא השקר הכתוב מדבר, אף זדון שנאמר כאן בנביא השקר הכתוב מדבר. אמר ר' חזקיה נאמר כאן דיבר, ונאמר להלן אשר ידבר הנביא בשם ה', מה דיבר שנא' להלן בנביא השקר הכתוב מדבר, אף דיבר שנא' כאן בנביא השקר הכתוב מדבר:

פיסקא אין מוציאין למלחמת הרשות אלא על פי בית דין של שבעים ואחד וכו'. ר' יהודה אומר כתחילה: ויעל דוד בדבר גד זה מלך ונביא. ויחל שלמה לבנות את בית ה' אלהי ישראל בהר המוריה אשר נראה. אלו אורים ותומים. לדוד אביהו זה סנהדרין. שאל אביך ויגדך זקיניך ויאמרו לך. השיר. וילך אחריהם הושעיה וחצי שרי יהודה. תודות. ואעמידה שתי תודות גדולות ותהלוכות לימין מעל החומה לשער האשפות. [אמר רבי שמואל בר יודן מה כתיב מהלכות? לא, תהלוכות. אלא בניטלות על ידי אחר. הלחם לא הבהמה]

רב הונא בר חייה בשם רב מייתי לה דבר תורה, ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן ואת כל כליו וכן תעשו. כן תעשו לדורות. משה זה מלך ונביא. אהרן אילו אורים ותומים. אספה לי שבעים איש מזקני ישראל זה סנהדרין.

[שאל אביך ויגדך וגו'. השיר. וילך אחריהם הושעיה וחצי שרי יהודה. תודות. ואעמידה שתי תודות גדולות ותהלוכות לימין מעל לחומה לשער האשפה. אמר רבי שמואל בר יודן מה כתיב מהלכות לא תהלוכות אלא בניטלות ע"י אחר]

כיצד היו מהלכות? ר' חייה רבה, ורבי שמעון בר רבי. חד אמר זו כנגד זו. וחרנה אמר זו אחר זו. ושניהן מקרא אחד דורשין. והתודה השנית ההולכת למול ואני אחריה. מאן דמר זו כנגד זו. והוא יושב ממולי. ומאן דמר זו אחר זו ומלק את ראשו ממול ערפו. מאן דמר זו כנגד זו, נמצא כל מקום ומקום מתקדש בשתי תודות, ומאן דמר זו אחר זו, נמצא כל מקום ומקום מתקדש בתודה אחת.

מאן דמר זו אחר זו, יאות דתנינן הפנימית נאכלת והחיצונה נשרפת. אבל לאידך מ"ד, הו"ל לשניהם לישרף!!

ר' יסא בשם רבי יוחנן על פי נביא נאכלת.

מאן דמר זו כנגד זו, אי זו היא הפנימית? זו שסמוכה לבית ולאידך מ"ד: ראשונה=חיצונה שנייה=פנימית

אמר ר' זירא תניי תמן: נביא יש כאן, אורים ותומים למה אני צריך? אשכח תני: ר' יהודה אומר צריך אורים ותומים.

א"ר אבהו אתפלגון רבי יוחנן וריש לקיש חד אמר בונין ואחר כך מקדישין וחרנה אמר מקדישין ואחר כך בונין. מאן דמר בונין ואחר כך מקדישין,=מקריבין אין רואין את המחיצות כילו הן עולות.ל"א "קידשה לע"ל"

ביקשו להוסיף על היכל במה מוסיפין? בשתי הלחם. ומקדישין ביום טוב?! אלא בלחם הפנים, ומקדישין בשבת?! אלא בלילה. ומקדישין בלילה?! א"ר יוסי בי רבי בון במנחת מאפה.

ניחא בעלייתן מן הגולה שהקריבו ואח"כ קידשו, בהכנסתן לארץ במה קידשו? אמר רבי יוסי בי ר' בון בשתי תודות הבאות מנוב וגבעון.

אבא שאול אומר שתי בצעין היו בירושלים התחתונה והעליונה התחתונה נתקדשה בכל אלו והעליונה לא קדשו כשעלו מן הגולה שלא במלך ושלא באורים ובתומים. התחתונה שהיתה קדושתה גמורה ע"ה אוכלין בה קדשים קלים ולא מעשר שני וחברים קדשים קלים ומעשר שני. העליונה שלא היתה קדושתה גמורה, ע"ה אוכלין בה קדשים קלים אבל לא מעשר שני, וחברים לא קדשים קלים ולא מעשר שני. ומפני מה לא קדשוה? [=כיון דלא קידשוה, למה הו ס י פ ו ה?] מפני שתורפה של ירושלים משם ונוחה ליכבש משם. [עיין בבלי שבועות טז.]

ואין עושין סנהדריות לשבטים. תלמוד לומר לשבטיך- ושפטו את העם.

תוספתא פרק יד ר"ש בר רבי אלעזר אומר: אין עושין ג' עיירות הנדחות בא"י אבל עושין א ח ת או ב'. ר"ש אומר: אף שתים לא יעשו אלא אחת ביהודה ואחת בגליל

אין עושין עיר הנידחת, רבן יוחנן בשם ר' הושעיה, תלתא אמורין: חד אמר א ח ת עושין, שתים אין עושין.

תרי אמוראי איירי אליבא דר"ש...וחרנה אמר הסמוכות אין עושין 2 המפוזרות עושין 2 וחרנה אמר אדרבה! מפוזרות אין לעשות אפי' 2. וכנו' מותר 2 מפוזרות אין עושין כל עיקר שמא יפוצו עובדי כוכבים ויבואו לארץ ישראל. ואית דבעי מימר שמא יפוצו האויבים ויבואו לידי קרחה:

הלכה ד משנה סנהדרין גדולה היתה של שבעים ואחד וקטנה של עשרים ושלשה מניין לגדולה שהוא של שבעים ואחד? שנאמר אספה

לי שבעים איש מזקני ישראל ומשה על גביהן הרי שבעים ואחד. רבי יהודה אומר שבעים

ומניין לקטנה שהיא של עשרים ושלשה? שנאמר ושפטו העדה והצילו העדה עדה שופטת ועדה מצלת הרי עשרים. ומניין לעדה שהיא עשרה? שנאמר עד מתי לעדה הרעה הזאת יצאו יהושע וכלב. ומניין להביא עוד שלשה? ממשמע שנאמר לא תהיה אחרי רבים לרעות שומע אני שאמר היה עמהן לטובה ואם כן למה נאמר אחרי רבים להטות לא כהטייתך לטובה הטייתך לרעה הטייתך לטובה על פי עד אחד ולרעה על פי שנים אין בית דין שקול מוסיפין עליהן עוד אחד הרי עשרים ושלשה וכמה יהא בעיר ותהא ראויה לסנהדרין? מאה ועשרים. רבי נחמיה אומר מאתים ושלשים כדי שרי עשרות:

גמרא שייך למגילה רבי בא רבי יסא בשם רבי יוחנן נאמר כאן עדה ונאמר להלן עד מתי לעדה הרעה מה לעדה האמורה להלן עשרה אף כאן עשרה.

ונקדשתי "בתוך בני ישראל" א"ר סימון נאמר כאן תוך ונאמר להלן תוך מה תוך שנאמר להלן עשרה אף כאן עשרה. א"ל רבי יסא בי רבי בון אם מתוך את יליף לה סגין אינון!! אלא נאמר כאן "תוך בני ישראל" ונאמר להלן תוך בני ישראל, ויבואו בני ישראל לשבר וגו' מה בני ישראל שנאמר להלן עשרה אף כאן עשרה:

פיסקא ומניין להביא עוד שלשה כו'. תני אמר רבן שמעון בן גמליאל בראשונה לא היו חותמין על כתובת נשים כשירות. אלא כהנים לויים וישראלים משיאין לכהונה. א"ר יוסי בראשונה לא היתה מחלוקת ישראל אלא סנהדרין של שבעים ואחד היתה יושבת בלשכת הגזית. ושני בתי דינין של כ"ג כ"ג היו יושבין אחד בחיל ואחד בהר הבית. ובתי דינין של שלשה ועשרים היו יושבין בכל עיירות ארץ ישראל. צריך אחד מהן לשאול דבר הלכה היה בא ושואלה בבית דין שבעירו אם שמעו אמרו לו ואי לא היה הוא ומופלא שלהן באין ושואלין אותה בבית דין הסמוך לעירו. אם שמעו אמרו לו. ואי לא, היה הוא ומופלא שלהן באין ושואלין אותה בבית דין שבהר הבית. אם שמעו אמרו להן ואי לא היה הוא ומופלא שלהן באין ושואלין אותה בבית דין שבחיל. אם שמעו אמרו להן ואם לאו היו אילו ואילו מתכנסין לבית דין הגדול שבלשכת הגזית שמשם תורה יוצאה ורווחת לכל ישראל שנאמר מן המקום ההוא אשר יבחר ה' וגו'. סנהדרין שבלשכת הגזית אע"פ שהיתה של שבעים ואחד לא היו פחותין מעשרים ושלשה. צריך אחד מהן לצאת היה מסתכל אם יש שם עשרים ושלשה היה יוצא ואם לאו לא היה יוצא. והיו יושבין מתמיד של שחר עד תמיד של בין הערבים. ובשבתות ובימים טובים היו יושבין בבית המדרש שבהר הבית. נשאלה הלכה אם שמעו אמרו להן ואי לא עומדין על המניין רבו המזכין זיכו. רבו מחייבין חייבו רבו המטהרין טהירו רבו המטמין טמאו שמשם תורה יוצאה ורווחת לכל ישראל. משרבו תלמידי שמאי והלל שלא שמשו רביהן כצורכן רבו מחלוקות בישראל ונעשו שתי תורות.

ומשם שולחין בכל עיירות שבארץ ישראל וכל מי שהיו מוצאין אותו חכם עניו שפוי עין טובה נפש שפלה רוח נמוכה לב טוב יצר טוב חלק טוב היו מושיבין אותו בבית דין שבהר הבית ואחר כך בבית דין שבחיל ואחר כך בבית דין הגדול שבלשכת הגזית. סנהדרין היתה כחצי גורן עגולה והנשיא היה יושב באמצע כדי שיהו רואין אותו ושמעין קולו. א"ר לעזר בי רבי צדוק כשהיה רבן גמליאל יושב ביבנה היה אבא ואחיו יושבין מימינו וזקנים משמאלו מפני כבוד הזקן.

כמה הן שופטי ישראל? שבע ריבוא ושמונת אלפים ושש מאות. שרי אלפים שש מאות. שרי מאות ששה אלפים. ושרי חמשים שנים עשר אלף. שרי עשרות ששים אלף. נמצאו שופטי ישראל שבעה ריבוא ושמונת אלפים ושש מאות.

תוספתא פרק ג ר"י אומר סנהדרין של שבעים ומשה עמהן מן המניין אמרו לו אין ב"ד שקול. וכן היה ר"י אומר כל עיר שיש בה כדי ג' שורות של עשרים עשרים ושלשה ושוטרי הדיינין והנדון והעדים והזוממין וזוממי זוממיהן ראוין לעשות סנהדרין ר' נחמיה אומר מאתים ושלשים והלכה כדבריו. ר"מ אומר מאתים ושבעה ושבעה

מה טעמא דרבי יהודה? והוא שיהא שם בית דין של עשרים ושלשה. ועוד 23*3 והנידונים והעדים וזוממיהן וזוממי זוממיהן וחזן וסופריהן ושמש. עיין בבלי שזה עולה 120 מה טעמא דר"מ? והוא שיהא שם שנים עשר סנהדריות של שנים עשר שבטים: 23*12

ומשה על גביהן. דבר תקנה עשה משה בשעה שאמר לו הקב"ה פקוד כל בכור זכר בבני ישראל אמר אי זה מקבל עליו ליתן חמשה שקלים לגולגולת. מה עשה נטל שנים ועשרים אלף פיטקין וכתב עליהן בן לוי. ורע"ג כתב עליהן חמשת שקלים והטילן לקלפי אמר להו בואו וטלו פיטקיכם. כל מי שעלה בידו בן לוי היה אומר לו כבר פדאך בן לוי וכל מי שהיה עולה בידו חמשת שקלים היה אומר לו מה אעשה לך מן השמים הוא. ר' יהודה ור' נחמיה, מתיב תנייא לחברייא, אילו כתבתני לוי סילקת. אלא כך עשה נטל שנים ועשרים אלף פיטקין וכתב לוי ורע"ג וכתב עליהן לוי, ורע"ג כתב עליהן חמשת שקלים והטילן לקלפי אמר להן בואו וטלו פיטקיכם. כל מי שעלה בידו לוי אמר לו כבר פדאך בן לוי וכל מי שעלה בידו חמשת שקלים היה אומר לו מה אעשה ומן השמים הוא. מתיב תניינא לחברייא הגע עצמך שעלו כולם לוי א"ל מעשה נס היה ומסורגן עלו. א"ר שמואל על דעתיה דתנייה אחורייא מעשה ניסין על דעתיה דתנייא קדמייא אינו מעשה ניסין? א"ל כולהון מעשה ניסין היו ומסורגין עלו. שאילו היו הראשונים נוטלין כולן את "לוי" --היו לאחרונים איזה טענה

רשי פרשת במדבראנטונינות הגמון שאל את רבן יוחנן בן זכאי בכלל חסירין ובפרט יתירין. אמר ליה אותן שלש מאות יתירין בכורי כהונה היו, ואין קודש מוציא קודש.

כיוצא בו ויאמר ה' אל משה אספה לי שבעים איש מזקני ישראל. אמר משה אם אטול ששה מכל שבט הרי שבעים ושנים. עשרה מששה ושנים מחמש'. אי זה שבט מקבל עליו להיות פגום. מה עשה נטל שבעים פיטקין וכתב עליהן זקן ושנים חלק והטילן לקלפי אמר להן בואו וטלו פיטקיכם כל שעלה בידו זקן היה אומר לו מינוך מן השמים וכל מי שעלה בידו חלק היה אומר לו ומה אעשה ומן השמים הוא. ר' יודה ורבי נחמיה מתיב תנייא לחברייא אילו כתבתני זקן סילקת. אלא כך עשה נטל שבעים ושנים פיטקין וכתב עליהן זקן ושנים חלקין והטילן לקלפי אמר להן בואו וטלו פיטקיכם מי שעלה בידו זקן אמר לו כבר מינוך מן השמים ומי שעלה בידו חלק היה אומר לו ומה אעשה ומן השמים הוא. מתיב תנייא לחברייא הגע עצמך שעלו כולם זקן. א"ל מעשה ניסין היה ומסורגין עלו. א"ר שמואל קשיתיה קומי רבי אבהו על דעתיה דתנייא אחרייא מעשה ניסים על דעתיה דתנייא קדמייא אינו מעשה ניסים?! אלא מעשה ניסין היו ומסורגין עלו.

בבלי בכורות5 שאל אנטינונס הגמון לרבן יוחנן בן זכאי משה רבכם או גנב היה או לא היה בקי בחשבון. דכתיב בקע לגולגולת אין תעביד חמשת שקלים היה אומר לו מה אעשה ומן השמים הוא. מתיב תניינא לחברייא הגע עצמך שעלו כולם לוי א"ל מעשה נס היה ומסורגן עלו. א"ר שמואל על דעתיה דתנייה אחורייא מעשה ניסין על דעתיה דתנייא קדמייא אינו מעשה ניסין? א"ל כולהון מעשה ניסין היו ומסורגין עלו. שאילו היו הראשונים נוטלין כולן את "לוי" --היו לאחרונים איזה טענה

קינטרא מאה ליטרא, חד מן אישתא גנב! 100*100*25*2=500000 ויש עוד 100000 חצי-שקלים שגנב ואין תעבדיניה שיתין ליטרין 100*60*25*2=300000 פלגא גנב! א"ל משה רבן גיזבר נאמן ובקי בחשבון היה. א"ל והכתיב ונחושת התנופה שבעים ככר ואלפיים וארבע מאות שקל. והיידא לון סלקין תשעין ושית ליטרין ואיתעביד ליה פרוטרוט. א"ל משום דלא סליק קינטירא! א"ל והכתיב ואת האלף ושבע המאות וחמשה ושבעים והייד' לון סלקין שבעים וחד 71*25 שקלים ליטרין ואת עביד ליה פרוטרוט. א"ל משום דלא סליק קינטרא! אמר ליה והכתיב והשקל עשרים גרה. עשרים שקלים, חמשה ועשרים שקלים עשרה וחמשה שקל המנה יהיה לכם. ככרו של הקדוש ברוך הוא כפול היה. אמר ליה גיזבר נאמן ובקי בחשבון היה: עיין בבלי בכורות

מסכת סנהדרין פרק ב

הלכה א משנה כהן גדול דן ודנין אותו מעיד ומעידין אותו חולץ וחולצין לאשתו ומייבמין לאשתו אבל הוא אינו מייבם מפני שהוא אסור באלמנה מת לו מת אינו יוצא לאחר המיטה אלא הן ניכסין והוא נגלה הן ניגלין והוא נכסה ויוצא עמהן עד פתח העיר דברי רבי מאיר ר' יהודה אומר אינו יוצא מן המקדש שנאמר ומן המקדש לא יצא:

גמרא ניחא דן. דנין אותו וימנה ליה אנטלר! שליח הגע עצמך שנפלה לו שבועה. ואנטלר בשבועה?!

דיני ממונות שלו בכמה, בשלשה ועשרים? נישמעינה מהדא: אין מלך יושב בסנהדרין ולא מלך וכהן גדול יושבין בעיבור.

ר' חנינא ור' מנא-- חד אמר: אין המלך יושב בסנה' מפני החשד ולא בעיבור מפני החשד. וחד אמר: ולא מלך וכה"ג יושבין בעבור-שאין שאין כבוד המלך [וכה"ג] לישב בשבעה. תא חמי בשבעה אין כבודו לישב, לא כל שכן בשלשה!! הדא אמרה דיני ממונות שלו בעשרים ושלשה.

א"ר לעזר כהן גדול שחטא מלקין אותו ואין מעבירין אותו מגדולתו. א"ר מנא כתיב כי נזר שמן משחת אלהיו אני ה' כביכול מה אני בקדושתי אף אהרן בקדושתו. ר' חנינה כתובא ר' אחא בשם ריש לקיש כהן גדול שחטא מלקין אותו בשלשה. אין תימר בעשרים ושלשה, נמצאת עלייתו ירידתו.שמתבזה בפני 23 וריש לקיש אמר נשיא שחטא מלקין אותו בב"ד של שלשה.

[מה מחזרן ליה? נשיא שחטא מחזירין אותו לגדולתו? א"ר חגיי, משה אין מחזרין ליה!! די קטל לון. שבועה במשה אים מחזרין לו!!(וודאי לא!)—שינקום ויהרוג מי שהעביר אותו]

שמע ר' יודן נשייא וכעס, שלח גנתן חיל למיתפוס לריש לקיש, טרפון ר"ל הכה אותם... ערק לדא מוגדלא, ואית דמרין להדא כפר חיטיא. למחר סלק ר' יוחנן לבית ווערא וסלק רבי יודן נשיא לבית וועדא. א"ל למה לית מרי אמר לון מילא דאורייא? שרי טפח בחדא ידיה. א"ל ובחדא טפחין? א"ל לא. ואין לאוו בן לקיש, לא?! אנו מפתחה? אנה הוא "סגור"? א"ל בהדא מגדלא. א"ל למחר אנא ואת ניפוק לקדמיה. שלח ר' יוחנן גבי ריש לקיש: עתיד זמן לך מילה דאורייא, דנשייא נפיק לקדמך. נפק לקדמון ומר דיגמא דידכון דמייא לביריתכון! כד אתא רחמנא למיפרוק ית ישראל לא שלח לא שליח ולא מלאך אלא הוא בעצמו דכתיב ועברתי בארץ מצרים הוא וכל דרגון דידיה. א"ל ומה חמית מימר הא מילתא? דלעיל אמר לון מה אתון סברין מה דחיל מינכון הוינא מנע אולפניה דרחמנא?! דמר ר' שמואל בר רב יצחק אל בני כי לא טובה השמועה.

כהן גדול פורם למטה, וכה"ד למעלה...ר' לעזר בשם כהנא למעלן- למעלן מקנה שפה, למטן- למטן מקנה שפה, שאינו מבדיל "קמי שפה"(עמו"ק) ר' יוחנן אמר למטן ממש.

ר' יוחנן סלק למבקרה לר' חנינה , גו איסטרטה שמע דדמך שמת אמר, שלח ואייתי מנוי טבייא דשובתא, ובזעיה. ר' יוחנן פליג על ר' יודן בתרתי. לא היה רוב תלמודו ממנו. קרע ולא הבדיל קמי שפה

ואתייא דר' לעזר בשם כהנא כר' יודה. דהוי קרע של תפלות, וא"כ כה"ג מותר בו ואי כר' יודה לא יפרום כל עיקר! דהא הוי קרע של תפלות....

לא אתייא ר' אלעזר הולך בשיטת ר"מ דס"ל דהוי קרע דלא =אלא אלא על אביו ועל אמו כגון שמת אביו של כה"ג.. כר' מאיר. דתני על כל המתים אין מבדיל קנה

שפה אלא על אביו ועל אמו דברי ר' מאיר. ר' יודן אומר כל קרע שאינו מבדיל קנה שפה הרי זה קרע של תפלות. מאי כדון? חומר הוא בכהן גדול שאינו מבדיל קנה שפה.

כהן גדול מקריב אונן ולא אוכל דברי ר"מ. ר' יהודה אומר כל אותו היום. ר"ש אומר גומר כל העבודה שיש בידו ובא לו.

בין ר' מאיר לר"ש חדא. בין רבי יודא לר"מ חדא. בין ר"מ לר' יודה הכנסה. לר"מ אם יצא, אסור לו ליכנס

ר' יעקב בן דסאי: "מפסיק" ביניהן אם מותר לו להפסיק באמצע העבודה ולצאת איכא בין ר"מ ור"ש. ר' מאיר אומר היה בפנים לא היה יוצא, היה בחוץ לא היה נכנס. ר' יהודה אומר היה בפנים לא היה יוצא, היה בחוץ היה נכנס. ר"ש אומר גומר כל העבודה שיש בידו ובא לו.

ר' יוסי בי ר' בון בשם רב הונא מתני' לר"מ ומן המקדש לא יצא. עמהן אין יוצא, אבל יוצא הוא אחריהן:, הן ניכסין והוא נגלה ויוצא עמהן עד פתח העיר דברי רבי מאיר. ר' יודן אומר אינו יוצא מן המקדש שנאמר ומן המקדש לא יצא.

ר' אבהו בשם רבי לעזר אין אנינה אלא למת בלבד דכתיב ואנו ואבלו פתחיה. התיב חייה בר אדא והכתיב ואנו הדייגים? א"ר חנינה כיני מתני' שאין אנינת טומאה אלא למת בלבד.

ותני כן: אי זו היא אנינה? משעת מיתה ועד שעת קבורה דברי רבי. וחכמים אומרים כל היום כולו. אשכחת קלת וחמרת על דרבי, קלת וחמרת על דרבנן

קלת על דרבי: מת ונקבר בשעתו על דעתיה דרבי אינו אסור אלא אותה שעה בלבד, על דעתיה דרבנן אסור כל היום כולו.

קלת על דרבנן: מת ונקבר לאחר שלשה ימים. על דעתיה דרבנן אסור כל אותו היום, על דעתיה דרבי אסור עד שלשה ימים.

אתא רבי אבהו בשם רבי יוחנן ורב חונה תריהון אמרין מודה רבי לחכמים שאסור כל היום. ותני כן: רבי אומר תדע לך שאין אנינות הלילה תורה, שהרי אמרו אונן טובל ואוכל פסחו לערב. והרי אנינות יום עשו אותה תורה! משמע הא אותו היום כ ו ל ו, אסור מן התורה רבי יוסי בי רבי בון בשם רב חסדא תיפתר בשנקבר עם דימדומי החמה, ולית שמע מינה כלום.

הלכה ב משנה וכשהוא מנחם את אחרים, דרך כל העם עוברין בזה אחר זה, והממונה ממצעו בינו לבין העם

כשהוא מתנחם מאחרים כל העם אומרים לו אני כפרתו והוא אומר להן תתברכו מן השמים

וכשמברין אותו, כל העם מסובין על הארץ והוא מיסב על הספסל:

גמרא הדא אמרה ספסל אין בו משום כפיית המיטה. כהן גדול חייב בכפיית המיטה!

תני אין מוציאין את המת סמוך לקרית שמע אלא אם כן הקדימו שעה אחת או איחרו שעה אחת כדי שיקראו ויתפלל. והתנינן קברו את המת וחזרו! תיפתר באינון דהוון סברין דאית בה ענה עת ולית בה ענה.

תני ההספד וכל העסוקין בהספד מפסיקין לקרית שמע ולא לתפילה. מעשה היה והפסיקו רבותינו לקרית שמע ולתפילה.

והתנינן אם יכולין להתחיל ולגמור וכו' מתני' ביום ראשון מה דתני ביום שני.

א"ר שמואל בר אבדומא זה שנכנס לכנסת ומצאן עומדין לתפילה אם יודע שיכול לגמור

עד שלא יתחיל שליח ציבור לענות אמן יתפלל ואם לאו אל יתפלל. באי זה אמן אמרו? תרין אמורין חד אמר של האל הקדוש, בשבת. וחד אמר של שומע תפילה, בחול.

תני ר' יהודה אומר היו כולן עומדין בשורה משום כבוד חייבין, משום אבל פטורין. ירדו לספד, הרואין פנים, פטורין. ושאין רואין פנים, חייבין.

והדא דתנינן כשמנחם אחרים כל העם עוברין זה אחר זה והממונה ממצעו בינו לבין העם כמשנה ראשונה. והא דתנינן עומדין בש ו רה... הפנימין פטורין והחיצונין חייבין, כמשנה אחרונה. א"ר חנינה בראשונה היו משפחות עוברות והאבילין עומדין, משרבת תחרות בציפרין התקין ר' יוסי שיהו משפחות עומדין והאבילים עוברין. [אמר ר' שמואל דסופפתא חזרו הדברים ליושנן]

הלכה ג משנה מלך לא דן ולא דנין אותו לא מעיד ולא מעידין אותו לא חולץ ולא חולצין את אשתו לא מייבם ולא מייבמין את אשתו. רבי יהודה אומר אם רצה לחלוץ ולייבם זכור לטוב. אמרו לו אם רצה אין שומעין לו. ואין נושאין את אלמנתו רבי יהודה אומר נושא הוא המלך אלמנתו של מלך שכן מצינו בדוד שנשא אלמנתו של שאול שנאמר ואתנה לך את בית אדוניך ואת נשי אדוניך בחקיך:

גמרא לא דן והכתיב ויהי דוד עושה משפט וצדקה לכל עמו, ותמר הכן!

אמור מעתה היה דן הדין זיכה הזכיי וחייב החייב היה החייב עני נותן לו משלו נמצא עושה דין לזה וצדקה לזה. ר' אומר היה דן וזיכה הזכיי וחייב החייב מעלה עליו המקום כילו עשה צדקה עם החייב שהוציא גזילה מידו:

ולא דנין אותו. על שם "מלפניך" משפטי יצא.

ר' יצחק בשם ר' המלך וצבור נידונין לפניו בכל יום שנאמר לעשות משפט עבדו ומשפט עמו ישראל דבר יום ביומו.

ר' יודן אומר אם רצה לחלוץ ולייבם זכור לטוב. אמרו לו אם אומר את כן נמצאת פוגם כבוד המלך:

אין נושאין לא אלמנתו ולא גרושתו של מלך. על שם ותהיינה צרורות עד יום מותן אלמנות חיות. ר' יודה בר פזי בשם ר' פזי בשם ר' יוחנן מלמד שהיה דוד מקלעתן ומקשטתן ומכניסן לפניו בכל יום ואומר ליצרו הרע תאבתה דבר האסור לך. חייך שאני מתאיבך דבר המותר לך. רבנין דקיסרין אמרין אסורות ממש היה ומה כלי הדיוט שנשתמש בהן מלך אסור להדיוט להשתמש בו, כלי המלך שנשתמש בהן הדיוט=אבשלום אינו דין שיהא המלך אסור לשמש בהן!!

ר' יודן אומר נושא המלך אלמנות המלך. שמצינו בדוד שנשא אלמנות שאול שנאמר ואתנה לך את בית אדוניך ואת נשי אדוניך בחיקך. זו רצפה ואביגיל

שלשה בנים היו לחצרון דכתיב ובני חצרון ירחמאל ואת רם ואת כלובי. הא ירחמאל קדמוי! הא ירחמאל היה הבכור וקחשיב תולדות רם ברישא! אלא שנשא אשה גויה להתעטר בה דכתיב ותהי אשה אחרת לירחמאל ושמה עטרה היא אם אונם, שהכניסה אנינה לתוך ביתו.

ורם הוליד את עמינדב ועמינדב הוליד את נחשון ונחשון הוליד את שלמה ושלמון הוליד את בועז ובועז נשא את רות.

הא נבל אתי מן דכלובי, אמר נבל לית בישראל בר טבין סגין מני! הדא הוא דכתיב ואיש במעון ומעשהו בכרמל והאיש "גדול" מאוד. והוא כלובי דאתי מן כלובי. וישמע דוד במדבר כי גוזז נבל ואמרתם כה לחי לקיומא. ואתה שלום וגו'. א"ר יוסטא בר שונם נעשו מחנה. ויען נבל את עבדי דוד וגו'. ומניין לדיני נפשות שמתחילין מן הצד? תנא שמואל הזקן קומי ר' אחא ויאמר דוד לאנשיו וגו' ויעט בהם מהו ויעט בהם? אפרחון במילין הפריחם=גירשם ע"י מלים קשות. ועתה דעי וראי מה תעשי ותפגוש אותם. גילת שוקה והלכו לאורה. ותפגוש אותם- הוקרו כולם.קרי ודוד אמר אך לשקר שמרתי וגו'. משתין בקיר- מה עיסקיה דכלבא משתין בכתלא? אפילו על כלבא לינאלית אנא חייס. ותרא אביגיל את דוד וגו'. א"ל מרי דוד אנא מה עבדית? בניי מה עבדון? בעיריי מה עבד? אמר לה מפני שקילל מלכות דוד. אמרה ליה ומלך אתה? אמר לה ולא משחני שמואל למלך. אמרה לו עדיין מוניטה דמרן שאול קיים. ואני אמתך- מלמד שתבעה לתשמיש. מיד הוציאה כתמה והראת לו. אמר לה וכי רואין כתמין בלילה? אמרו ליה ולא ישמעו אזניך מה שפיך מדבר כתמין אין רואין בלילה ודיני נפשות דנין בלילה?! אמר לה כבר נגמר דינו מבעוד יום. אמרה לו ולא תהיה זאת לך לפוקה א"ר לעזר פיקפוקי דברים היה שם. ר' לוי הוה עבר פרשתא. והוה ר' זעירא מפקד לחברייא עלון ושמעון קליה דר' לוי דרש, דלית איפשר ליה דהוא מפקא פרשתא דלא ריבווןבלי דרשות "ריבויים" עאל ומר לון לא "ו" לא דריש ריבוי של ויו ושמע ר' זעירא ומר, אוף באגדתיה אית ריבוון. לפוקה- פיקפוקי דברים טענות ומענות היה שם. א"ל כד תיפוק פקפוקתך כאשר יצא הטענות לעולם, יהו אומרים עליך שופך דמים את. ולמכשול עון- אתה עומד להכשל באשת איש. מוטב אחת ולא שתים, עתידה רובה מן הדא מייתי גדול מזה יבא עליך [מעשה דבת-שבע], לא תהא דא ודא. ולשפוך דם. עומד אתה למלוך על ישראל והן אומרים עליך שופך דמים היה. והדא דתימר כל המקלל מלכות בית דוד חייב מיתה. אדיין מחוסר כסא את. וזכרת את אמתך מלמד שפקרה עצמה וכיון שפקרה עצמה פגמה הכתוב. בכל קרייא את קרי אביגיל, בר מהדין פסוקא. ויאמר דוד לאביגל ברוך השם וגו'. מבוא בדמים דם נידה ושפיכות דמים:

הלכה ד משנה מת לו מת אינו יוצא מפתח פלטורין שלו ר' יהודה אומר אם רצה לצאת אחר המיטה יוצא שכן מצינו בדוד שיצא אחר מיטתו של אבנר שנאמר והמלך דוד הולך אחרי המיטה אמרו לו לא היה הדבר אלא לפייס

וכשמברין אותו כל העם מסובין על הארץ, והוא מיסב על הדרגש:

גמרא הדא אמרה דרגש יש בו משום כפיית המיטה, המלך אינו חייב בכפיית המיטה.

אית תניי תני הנשים מהלכות תחילה והאנשים אחריהם ואית תניי תני אנשים תחילה והנשים אחריהם. מאן דמר הנשים תחילה שהן גרמו מיתה לעולם. מאן דמר האנשים תחילה מפני כבוד בנות ישראל שלא יהו מביטין בנשים. והכתיב והמלך דוד הולך אחרי המיטה? אמרו, לא היה דבר אלא לפייס. מן דהוה מפייס לנשיא הוה מפייס לגובריא, ומן דהוה מפייס לגובריא הוה מפייס לנשייא.

כתיב וישב דוד וגו'. מהו אחד הריקים אמר רבי בא בר כהנא הריקים שבריקים זו ארכסטס רקדן . אמרת לו היום נגלה כבוד בית אבא. אמרו עליו על בית שאול שלא ראו אותן לא עקב ולא גודל מימיהן, הדא הוא דכתיב ויבא אל גדרות

הצאן. ר' בון בר ר' לעזר גדר לפנים מגדר היה. ויבא שאול להסך את רגליו הוה חמי ליה משלשל ציבחר ומסלק ציבחר. אמר ארור מגע בהדין צניעה!! הדא דו מר ליה הנה היום הזה אשר ראו עיניך וגו'. ואחס עליך אין כתוב אלא ותחס עליך צניעותך היא חסה עליך. ויאמר דוד אל מיכל וגו'. ועם האמהות אשר אמרת עמם אכבדה. שאינן אמהות אלא אימהות. ובמה נענשה? ולמיכל בת שאול לא היה לה וולד. והכתיב והששי יתרעם לעגלה אשתו? אלא שגעת כעגלה ומתה. אין לך אדם בישראל שביזה עצמו על המצות יותר מדוד. מפני מה ביזה עצמו על המצות? שהיו מביטין בארון ומתים. דכתיב ויך באנשי בית שמש וגו'. ר' חנינה ור' מנא חד אמר ויך בעם שבעים איש זו סנהדרין וחמשים אלף שהיו שקולין כנגד חמשים אלף. וחד אמר ויך בעם שבעים איש זו סנהדרין וחמשים אלף מעם הארץ. כתיב שיר המעלות לדוד ה' לא גבה לבי בשעה שמשחני שמואל. ולא רמו עיני בשעה שהרגתי את גולית. ולא הלכתי בגדולות בשעה שהעליתי בארון ובנפלאות ממני בשע' שהחזירוני למלכותי. אלא אם לא שויתי ודוממתי כגמול עלי אמו כגמול עלי נפשי. כהן ינקא דנחית ממעי אימיה כן הוות נפשי עלי:

הלכה ה משנה ומוציא למלחמת הרשות על פי בית דין של שבעים ואחד ופורץ לו דרך ואין ממחין בידו דרך המלך אין לה שיעור וכל העם בוזזין ונותנין לפניו והוא נוטל חלק בראש:

גמרא דכתיב על פיו יצאו ועל פיו יבואו:

ופורץ לעשות לו דרך .. נוטל חלק בראש. דכתיב נהגו לפני המקנה ויאמרו זה שלל דוד.

הוא היה עם דוד באפס דמים. רבי יוחנן אמר בחקל סומקתהשדה אדום ורבי שמואל אמר שמשם נפסקו דמים. ופלשתים נאספים וגו'.

עיין ב"ק60 וכל הפסוקים השייכים**כתוב אחד אומר** ותהי שם חלקת השדה מליאה שעורים וכתיב מליאה עדשים. רבי יעקב דכפר חנן אמר עדשין היו אלא שהיתה ענבה שלהן יפה כשל שעורים. אמר רבי לוי אילו הן הפלשתים שהיו באין זקופין כשעורין והולכין להן נמוכין כעדשין.

ר' שמואל בר נחמן אמר שנה אחת היתה ושתי שדות היו אחת שעורים ואחת עדשים. פשיטא ליה לאביד וליתן דמים. דילמא פשיטא ליה לאביד שלא ליתן דמים?!

אי זה מהן יאבד ואי זה מהן יתן דמים?אים רוצה דוד לאבד משהו ע"מ לשלם משהו אחר, איך מותר לעשות? של עדשים ושל שעורין. אלא של עדשים מאכל אדם ושל שעורין מאכל בהמה של עדשים אינה חייבת בחלה ושל שעורין חייבת בחלה עדשים אין עומר בא ממנה שעורין עומר בא ממנה.

ורבנין אמרין שדה אחת ושתי שנים היו. היה למד משל אשתקד, ואין למדין משנה לחבירתה.

ויתיצבו בתוך החלקה ויצילוה. כתוב אחד אומר ויצילוה וכתוב אחד אומר ויצילה אלא מלמד שהחזירה לבעליה והיתה חביבה עליו כשדה מליאה כרכום.

כתיב ויתאו דוד ויאמר מי ישקיני מים מבור בית לחם וגו' רבי חייה בר בא אמר הלכה נצרכה לו ויבקעו שלשה ולמה שלשה שאין הלכה מתבררת פחות משלשה ולא אבה דוד לשתות לא אבה דוד שתיקבע הלכה על שמו ויסך אותם לה' קבעה מסכת לדורות:

(..ופורץ לעשות לו דרך)

בר קפרא אמר חג היה וניסוך מים והיתר במה היה ויבקעו שלשה ולמה שלשה אחד הורג ואחד מפנה הרוגים ואחד מכניס צלוחית בטהרה כתוב אחד אומר וינסך אותם לה' וכתוב אחד אומר ויסך מאן דמר ויסך מסייע לר' חייה בר בא מאן דמר וינסך מסייע לבר קפרא ר' הונא בשם ר' יוסי הילכות שבויים נצרכה לו ר"ש בר רבי אומר בניין בית המקדש נתאווה:

הלכה ו משנה לא ירבה לו נשים אלא שמנה עשרה ר' יהודה אומר מרבה הוא לו ובלבד שלא יהו מסירות את לבו ר' שמעון אומר אפילו אחת והיא מסירה את לבו הרי זה לא ישאנה א"כ למה נאמר ולא ירבה לו נשים דאפילו כאביגיל

ולא ירבה לו סוסים אלא כדי מרכבתו

וכסף וזהב לא ירבה לו אלא כדי שיתן אפסנייא

וכותב לו ספר תורה לשמו יוצא למלחמה והוא עמו נכנס והוא עמו יושב בדין והוא אצלו מיסב והוא כנגדו שנאמר והיתה עמו וקרא בו כל ימי חייו.

אין רוכבין על סוסו ואין יושבין על כסאו ואין משתמשין בשרביטו ואין רואין אותו ערום ולא כשהוא מסתפר ולא בבית המרחץ שנאמר שום תשים עליך מלך שתהא אימתו עליך:

גמרא רב כהנא: על שם הששי יתרעם לעגלה. ומה כתיב תמן ואם מעט ואוסיפה לך כהנה וכהנה:

לא ירבה לו סוסים אלא כדי מרכבתו. על שם ויעקר דוד את כל הרכב וגו':

וכסף וזהב לא ירבה לו אלא כדי ליתן אפסנייא. רבי יהושע בן לוי אמר ובלבד אפסנייא של שנה זו בלבד

אמר רבי אחא, אמר שלמה שלשה דברים ששחקה עליהן מידת הדין השטן שחק עלי וניצח אותי חיללתים. לא ירבה לו נשים וכתיב והמלך שלמה אהב נשים נכריות ר"ש בן יוחי אמר אהב ממש לזנות חנניה בן אחי ר' יהושע אומר על שם לא תתחתן בם ר' יוסי אומר למושכן לדברי תורה ולקרבן תחת כנפי השכינה ר' ליעזר אומר על שם גם אותו החטיאו הנשים הנכריות אשכח תימר ר"ש בן יוחי וחנניה ור' ליעזר חדא ור' יוסי פליג על תלתיהון

לא ירבה לו סוסים וכתיב ויהי לשלמה ארבעים אלף אורוו' סוסים למרכב ושנים עשר אלף פרשים. בטלנים היו

[וההדיוט מותר בכולן]

כתיב ויתן המלך את הכסף בירושלם כאבנים. ולא היו נגנבות? א"ר יוסי בן חנינה אבני עשר אמות ושמונה אמות

תני ר"ש בן יוחי אפילו משקלות שהיו בימי שלמה לא היו של כסף אלא של זהב. ומה טעם? אין כסף נחשב בימי שלמה

כתיב לשחוק אמרתי מהולל אמר הקב"ה לשלמה מה עטרה זו בראשך רד מכסאי. ר' יוסי בן חנינה אמר באותה שעה ירד מלאך ונדמה כדמות שלמה והעמידו מכסאו וישב תחתיו, והיה מחזר על בתי כניסיות ובתי מדרשות ואומר אני קהלת הייתי מלך על ישראל בירושלם והוו מרין ליה מלכא יתיב על בסיליון דידיה, ותימר אני קהלת, והיו מכין אותו בקנה ומביאין לפניו קערה גריסין, באותה

שעה אמר וזה היה חלקי אית דמרין חוטרא, ואית דמרין קניא, אית דמרין קושרתיה אזורו

ומי קיטרגו? אמר ר' יהושע בן לוי יו"ד שבירבה קיטרגו, תני ר' שמעון בן יוחי עלה ספר משנה תורה ונשתטח לפני הקב"ה אמר לפניו רבון העולם כתבת בתורתיך כל דייתיקי שבטלה מקצת בטלה כולה, והרי שלמה מבקש לעקור יו"ד ממני אמר ליה הקב"ה שלמה ואלף כיוצא בו בטילין ודבר ממך אינו בטל.

ר' הונא בשם ר' אחא יו"ד שנטל הקב"ה מאמנו שרה ניתן חציו על שרה וחציו על אברהם. תני ר' הושעיה עלה יו"ד ונשתטח לפני הקב"ה ואמר רבון העולמים עקרתני מן הצדקת הזאת אמר לו הקב"ה צא לך! לשעבר היית נתון בשם נקיבה ובסוף תיבה חייך שאני נותנן בשם זכר ובראש תיבה הדא הוא דכתיב ויקרא משה להושע בן נון יהושע:

וכותב ספר תורה לשמו. שלא יהא ניאות לא בשל אביו ולא בשל רבו. ומגיהין אותו מספר עזרה על פי בית דין של שבעים ואחד. יוצא למלחמה והיא עמו שנאמר והיתה עמו וקרא בו כל ימי חייו. והרי דברים קל וחומר ומה אם מלך ישראל שהיה עסוק בצרכי ישראל נאמר בו וקרא בו כל ימי חייו ההדיוט על אחת כמה וכמה. כיוצא בו נאמר ביהושע והגית בו יומם ולילה. והלא דברים ק"ו ומה אם יהושע שעוסק בצורכי ישראל נאמר בו והגית בו יומם ולילה הדיוט לא כל שכן:

מלך ישראל אין רוכבין על סוסו ואין יושבין על כסאו ואין משתמשין לא בכתרו ולא בשרביטו ולא באחד מכל משמשיו. וכשמת, כולן נשרפין לפניו שנא' בשלום תמות ובמשרפות אבותיך ישרפו עליך. ואין רואין אותו ערום ולא כשמסתפר ולא בבית המרחץ. על שם מלך ביופיו תחזינה עיניך:

רבי חנינה סלק גבי רבי יודן נשייא נפק לגביה לבוש אותניתיה אמר ליה חזור ולבוש לגין דידך, משום מלך ביופיו תחזינה עיניך. ר' יוחנן סלק גבי ר' יודן נשייא נפק לגביה בחלוקא דכיתנא, אמר ליה חזור ולבוש חלוקך דעמרא משום מלך ביופיו וגו'. א"ל נשיא לריו"ח אייתי עטעמה! לטעום א"ל שלח ואייתי לך מנחם טלמא, מנחם האופה דכתיב ותורת חסד על לשונה ריו"ח לא רצה לאכול--רק לשמוע דברי תורה ממנחם-האופה. מי נפק, חמא ריו"ח ראה את ר"ח ר' חנינה בר סיסי מפצע קיסין א"ל: רבי! לית הוא כבודך! א"ל ומה ניעביד ולית לי מאן דמשמשוני. א"ל אין לא הוה לך מאן דמשמשיך, לא מקבלה עלך מתמניי.לא היה לך לקבל מינוי

תירגם יוסי מעוני בכנישתא בטיבריה: שמעו זאת הכהנים- למה לית לית אתון לעין באורייתא, לא יהבית לכון כ"ד מתנתא?! א"ל לא יהבין לן כלום! והקשיבו בית ישראל- למה לית אתון יהבין כ"ד מתנתא דפקידת יתכון בסיני? א"ל מלכא נסיב כולא. ובית המלך האזינו כי לכם המשפט- לכם אמרתי וזה משפט הכהנים עתיד אני לישב עמהן בדין ולפסקן ולאבדן מן העולם. שמע ר' יודן נשייא וכעס. דחל וערק. סלקון רבי יוחנן וריש לקיש לפייס ליה אמרו ליה: רבי! גברא רבא הוא יוסי מעוני. א"ל איפשר כל מאן דנא שאול ליה הוא מגיב לי? אמרו ליה אין. א"ל מהו דין דכתיב כי זנתה אמם. וכי שרה אמנו זונה הייתה? א"ל כבת כן אמה, כאמה בתה. כדור כן הנשיא כנשיא כן הדור כמזבח כהניו. כהנא אמר: כגנתה כן גננה. כהגינה כן הגנן א"ל לא טב דקליל לי דלא באפוי חד זמן, אלא באפיי תלתא זימנין!!

א"ל מהו דין דכתיב הנה כל המושל עליך ימשול לאמר כאמה בתה? וכי אימינו לאה זונה

היית דכתיב ותצא דינה. א"ל לפום דכתיב ותצא לאה לקראתו. פשיטין יציאה מיציאה.

ר' חזקיה הוה מהלך באורחא פגע ביה חד כותי, א"ל רבי! את הוא רבהון דיהודאי? א"ל אין. א"ל חמי מה כתיב שום תשים עליך מלך. אשים אין כתיב אלא תשים דאת שוי עלך:שיתראה כאיש מכובד וכו'

מסכת סנהדרין פרק ג

הלכה א משנה דיני ממונות בשלשה זה בורר לו אחד וזה בורר לו אחד ושניהן בוררין להן עוד אחד דברי ר"מ. וחכמים אומרים: שני הדיינים בוררין להן עוד אחד:

סוגיא סתומה ועיין בבלי

גמרא אמר רבי זירא שמתוך שביררו, מרדף זכותו.

#מאי טעמא דר"מ? כדי שיתבררו שלשתן מדעת אחת =דעת בעלי-דינים סגי

מאי טעמא דרבנן? לאו כולא מינך מיבחר ומיסב מה דאת בעי, אלא אנא ואת מבחרין ומסבין מה דנן בעיין. דעת דיינים נמי בעינן

וקשיא על דרבנן, מת אחד, מדיינים, [כגון השלישי שבחרו הדיינים] וגומרים הדין בדיינים שבחרו בעלי הדין לא נמצאו שלשתן מתבררין מדעת אחת?! [קשה להבין הקושיא]

הלכה ב משנה זה פוסל דיינו של זה וזה פוסל דיינו של זה דברי ר' מאיר. וחכמים אומרים: אימתי? בזמן שהוא מביא עליהן ראיה שהן קרובים או פסולין אבל אם היו כשרים או מומחין מפי בית דין אינו יכול לפוסלן:

גמרא כיני מתניתא זה פוסל של זה. הא דיינו לא. דיין שבחר הוא לעצמו

ריש לקיש אמר בערכאות שבסוריא אמרו, הא בדיני תורה לא. ר' יוחנן אמר אפילו בדיני תורה.

היך אמרין? תרין בני נש הוה לון דין באנטוכיא אמר חד לחבריה מה דרבי יוחנן אמר, מקבל עלי. שמע ר' יוחנן ומר לא כל מיניה מיטרפא בעל דיניה, אלא שמעין מיליהון תמן, ואין הוות צורכא, כתבין ומשלחין עובדא לרבנן.

א"ר לעזר זה אמר בטיבריא וזה אמר בציפורי, שומעין לזה שאמר בטיבריא משום שחשוב יותר.

[ולעולם זה פוסל וזה מביא? א"ר זירא בטפילה שנו כריש לקיש]

אמר ר' לא והאי דמר רבי לעזר זה אומר בטיבריא. וזה אומר בציפורי, באינון דהוון יתיבין בחדא משכנא מן הכא להכא שבעה מילין. מן הכא להכא תשעה מילין.

אמר רבי יוסי ואת שמע מינה תרין בני נש הוה לון דין בטיבריה, זה אומר בבית דין הגדול, וזה אומר בבית דין הקטן, שומעין לזה שאמר בבית דין הגדול:

הלכה ג משנה זה פוסל עדיו של זה וזה פוסל עדיו של זה דברי ר"מ. וחכמים אומרים אימתי? בזמן שהוא מביא עליהן ראיה שהן קרובין או פסולין אבל אם היו כשרין אינו יכול לפוסלן:

גמרא ריש לקיש אמר כיני מתניתא "עדו" הא עידיו לא

ור' יוחנן אמר אפילו עידיו.

דתני לעולם מוסיפין דיינים מחמת פיסול בע"ד עד שייגמר הדין.

והדיינין יכולין לחזור בהן. נגמר הדין אין יכולין לחזור בהן.

מודה ר' יוחנן שאם אין שם אלא הן עדים הללו שאין יכולין לפוסלן.

אמר זעירא והוא ואחד מן השוק מצטרפין לפסול עדות זה.

ר"ל אמר.. רבי חנינה בעי, ואין עד אחד זוקקו לשבועה מכל מקום?

אמר ר' זעירא פסול, צריך ליפסל בבית דין. קרוב, אין צריך ליפסל בבית דין.

שייך למשנה הבאה אמר רבא בר בונא בשם רב: שלשה כגמר דין: וא"א לחזור בקיבל עליו פסול בפניהם

הנה מסוגיא זו נראה שהיה דרכם להוסיף כמה דיינים עד שכולם נתרצו. ולעולם ראובן פוסל דיינו שבחר שמעון עד שיתרצה ראובן [וכן להיפך]. אך הראשונים שנבחרו, כיון שעלו שוב לא ירדו.

הלכה ד משנה א"ל נאמן עלי אבא נאמן עלי אביך נאמנין עלי שלשה רועי בקר ר' מאיר אומר יכול לחזור בו וחכמים אומרים אינו יכול לחזור בו

היה חייב לחבירו שבועה. ואמר לו דור לי בחייך ראשך! ר' מאיר אומר יכול הוא לחזור בו וחכ"א אינו יכול לחזור בו:

גמרא סוגיא אליבא דר"מ..אמר לו נאמן עלי אביך, קיבל עליו בפני שנים יכול הוא לחזור בו, בפני שלשה אין יכול לחזור בו.

שמואל אמר בשלא נטל מזה ונתן לזה, אבל נטל מזה ונתן לזה, אינו יכול הוא לחזור בו

ר' יוחנן וריש לקיש אמרו אפילו נטל מזה ונתן לזה יכול הוא לחזור בו.

קיטה במקטריה דנקוט???מין שבועה "השבע במקטורן שלך!" קיבל עליו, יכול לחזור בו.

ר' חייה בר בא אמר: בשאמר לו: יאמר לי אביך ואין לי עמך עסק=מחול לך אבל אם אמר לו יאמר אביך ואני מקבל עלי, לא מצינו עדות יוצא מפי קרוב:

ר' יוסי בן חנינה אמר ואפילו אמר "יאמר לי אביך ואני מקבל עלי" אינו יכול לחזור בו. עילא excuse היה רוצה להודות לו.

הלכה ה משנה אילו הן הפסולין: המשחק בקוביא והמלוה בריבית ומפריחי יונים וסוחרי שביעית ועבדים

[אמר ר"ש: מתחילה לא היו קורא אותן אלא אוספי שביעית משרבו האנסין ומחמת גזירות הרומיים זלזלו יותר ויותר באיסור.. חזרו לקרותן סוחרי שביעית]

ר' יהודה אומר: אימתי? בזמן שאין לו אומנות אלא היא אבל אם יש לו אומנות שלא היא, הרי זה כשר:

גמרא המשחק בקוביא- זה המשחק בפסיפסין. אחד המשחק בפשיפשין ואחד המשחק בקליפי אגוזים ורימונים לעולם אין מקבלין אותו עד שישבר פסיפסיו ויבדק ויחזרו בהן חזרה גמורה.

המלוה בריבית אין מקבלין אותן עד שיקרע שטרותיו ויבדק ויחזרו בהן חזרה גמורה.

ומפריחי יונים אחד הממרה יונים ואחד הממרה שאר בהמה חיה ועוף אין מקבלין אותן עד שישברו פגימיו ויחזרו בהן חזרה גמורה

סוחרי שביעית אי זהו תגר שביעית? זה שיושב ובטל כל שני שבוע כיון שבא שביעית התחיל מפשט ידיו ונושא ונותן בפירות שביעית. ולעולם אין מקבלין אותו עד שתגיע שביעית אחרת ויבדק ויחזור בו חזרה גמורה. תני' ר' יוסי אומר שתי שביעיות. ר' נחמיה אומר: חזרת ממון לא חזרה דברים שיאמר להם הא לכם מאתים זה וחלקום לעניים מה שכנסתי מפירות עבירה.

הוסיפו עליהן הרועין והחמסנין והגזלנין וכל החשודין על הממון עדותן בטילה. אמר רבי אבהו ובלבד ברועין בהמה דקה.

אמר רב הונא מאן תנא מפריחי יונים? ר' ליעזר. דתנינן תמן עדיות מפריחי יונים פסולין מן העדות. אמר ר' מנא קומי רבי יוסי עוד הדא דסנהדרין כרבי ליעזר? א"ל דברי הכל היא הכא. אמר ר' יוסי: יודעין היינו שפסול מפריח יון מעדות ממון, מה בא ר"א להעיד? אלא כשם שפסול מעדות ממון כך פסול מעדות נפשות. ועידי החדש כעידי נפשות אינון, והא תנינן בר"ה זה הכלל כל עדות שאין אשה כשירה להן אף הן=מפריח יון אינן כשירין להן מאן תניתה? רבנין? רבנין כר' ליעזר?! מודין ליה, ופליגין עלוהי?!# רבנן אליבא דר"א דמודו לר"א בעדות החודש--ופליגי עלייהו בנפשות

ר' יונה בשם רב הונא אמר: כולא כר' ליעזר.

ואתייא אילין פלוגתא כאילין פלוגתא. דתני עד זומם פסול מכל עדיות שבתורה דברי ר' מאיר. א"ר יוסי במה דברים אמורים? בזמן שנמצא זומם בעדות נפשות אבל אם נמצא זומם בעדות ממון אין פסול אלא מאותה עדות בלבד. ותייא דרבי יוסי כרבנין. ודרבי מאיר כרבי ליעזר:הפסול לממון, פסול לנפשות

ר' שמעון אומר מתחילה לא היו קורין אותן אלא אוספי שביעית משרבו האנסין חזרו לקרותן סוחרי שביעית. א"ר יודן אימתי? בזמן שאין להן אלא היא אבל יש לו אומנות שלא היא, הרי זה כשר.

היך עבידא? יושב ובטל כל שני שבוע כיון שבאת שביעית התחיל פושט את ידיו ונושא ונותן בפירות שביעית, אם יש עמו מלאכה אחרת כשר, ואם לאו פסול. אבל אם היה עסוק במלאכתו כל שני שבוע כיון שבאת שביעית התחיל מפשט את ידיו ונושא ונותן בפירות שביעית אף על פי שאין עמו מלאכה אחרת כשר. רבי בא בר זבדא רבי אבהו בשם רבי לעזר הלכה כרבי יודה דמתניתין [ולא כחומרא דר"ח]. איקלס רבי בא בר זבדא דמר שמועה משום דזעיר מיניה. נשתבח רבב"ז שאמר שמועה מפי קטן ממנו (ר' אבהו)

תני ר' חייא לחומרא. היך עבידא? יושב ועוסק במלאכתו כל שני שבוע כיון שבאת שביעית התחיל מפשט ידיו ונושא ונותן בפירות שביעית, אם יש עמו מלאכה אחרת-כשר ואם לאוו פסול. אבל יושב ובטל כל שני שבוע, כיון שבאת שביעית התחיל פושט את ידיו ונושא ונותן בפירות שביעית, אף על פי שיש עמו מלאכה אחרת בשביעית, פסול. [לא בדא ר' בא בר זבדא רבי אבהו בשם ר' לעזר הלכה כר' יהודה דמתניתא]

אוף הכא שביעית7:4 כן? א"ר יוסי בי ר' בון תמן שביעית7:4 אין מלכות אונסת. ולא מקילין כר"י ברם הכא המלכות אונסת.שייך למס' שביעית

בראשונה כשהיתה המלכות אונסת הורי ר' ינאי שיהו חורשין חרישה הראשונה. חד מומר לעכו"ם הוה איעבר בשמיטתא, חמתון רמיין קובעתיה. אמר לון האסטו שרה מרדה, שרא לכון מירמא קובעת?! What a perversion!! You are permitted to plough(because of danger) are you permitted to "break up the clods" MIRMA KOVAAS !!?

א"ר יעקב בר זבדי קשייתה קומי רבי אבהו לא כן אמר זעירא ורבי יוחנן בשם רבי ינאי. רבי ירמיה ר' יוחנן בשם ר' שמעון בן יהוצדק נמנו בעליית בית נתזה בלוד. על כל התורה מניין אם אמר עובד כוכבים לישראל לעבור על אחת מכל מצות האמורות בתורה חוץ מע"א וגילוי עריות ושפיכות דמים יעבור ואל ייהרג. הדא דתימר בינו לבין עצמו אבל ברבים אפילו על מצוה קלה אל ישמע לו כגון פפוס ולליינוס אחיו שנתנו להן מים בכלי זכוכית צבועה ולא קיבלו מהן!!אל' חייבין למסור על מצווה קלה! אמר, לא אתכוין משמדתהון אלא מגבי ארנונין.

מה הן רבים? רבנן דקיסרין אמרין עשרה. דכתיב ונקדשתי בתוך בני ישראל.

ר' בינא זעירא, חמוניה פרי חורי חמרא בשבתא. ראו אותו רץ אחר חמורו בשבת ר' יונה ור' יוסי הורון למפי לארטיקנס לאפות לשר רומי בשובתא. א"ר מני קשיתה קומי ר' יונה אבא ולא כן א"ר זעירא ר' יוחנן בשם ר' ינאי רבי ירמיה רבי יוחנן בשם ר' שמעון בן יהוצדק נמנו בעליית בית נתזה וכו'. לא אתכוון משמדתהון אלא איתכוון מיכול פיתא חמימא.

כמה הן רבים? רבנין דקיסרי אמרי עשרה דכתיב ונקדשתי בתוך בני ישראל. ר' אבונא בעי רבי אמי עכו"ם מהו שיהו מצווין על קידוש השם. אמר ליה ונקדשתי בתוך בני ישראל ישראל מצווין על קידוש השם ואין העכו"ם מצווין על קידוש השם. רבי ניסי בשם רבי לעזר שמע לה מהדא: לדבר הזה יסלח ה' לעבדך וגו'. ישראל מצווין על קידוש השם ואין העובדי כוכבים מצווין על קידוש השם.

רבי בא בר זמינא הוה מחיט תופר גבי חד בר נש ברומי אייתי ליה בשר נבילה אמר ליה אכול! א"ל לי נא אכיל!! א"ל אכול, דלא כן אנא קטיל לך!! א"ל אין בעית מיקטול קטול, דלי נא אכול בשר נבילה! א"ל מאן מודע לך דאילו אכלתה הוינה קטלין לך!! אי יהודי יהודי אי ארמאי ארמאי!!! אמר רבי מנא אילו הוה רבי בא בר זמינא שמע מיליהון דרבנן שאין חייב למסור מיזל הוה בהדא.היה הולך...

טייב בזמן זה מהו? ר' ירמיה סבר מימר בטל הדין בטלה גזירתא=ההיתר ר' יוסי סבר מימר לעולם הגזירה במקומה עד שיעמיד בית דין אחר ויבטלה.ואף בזה"ז מותר

[ודכוותה, מאימתי אדם זוכה לפירותיו בשביעית? ר' ירמיה סבר מימר משיתנם לתוך כליו רבי יוסי סבר מימר אפילו נתונים בתוך כליו לא זכה. סבר דינון דידיה ולית אינון דידיה] הוא חושב דאינון דידיה...ואינו מתכוון לקנות

רבי מנא כד עאל פרוקלא שר צבא רומי בציפורי הורי מפקא נחתומיא בשוקא. רבנין דנוה הורו מפי חמיע בפיסחא.לאפות חמץ בפסח

א"ר יוסי בי רבי בון אני פי מלך שמור אני פי מלך מלכי המלכין אשמור שאמר לי בסיני אנכי ה' אלהיך. ועל דברת- לא יהיה לך אלהים אחרים על פני. שבועת אלהים- לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא. בדבר הזה נבוכד' [ההוא גברא] וההן כלבא שניהן שוין.אתה וכלב שווין

רב יהודה בשם רב הלכה כרבי יהודה:

הלכה ו משנה ואילו הן הקרובים: אחיו, ואחי אביו, ואחי אמו, ובעל אחותו, ובעל אחות

אביו, ובעל אחות אמו, וחמיו, ואגיסו. הן ובניהן וחתניהן.

וחורגו לבדו.

[א"ר יוסי זו משנת ר' עקיבה אבל משנה ראשונה דודו ובן דודו וכל הראוי ליורשיו]

וכל הקרוב לו באותה שעה. היה קרוב ונתרחק כשר. ר' יהודה אומר: אפילו מתה בתו, ויש לו בנים ממנה, הרי זה קרוב:

גמרא מכיון דתנינן אחיו ובניהן.. מה צורכה למיתני אחי אביו? לומר בנו וחתנו של אחי אביו.

מכיון דתנינן בעל אחותו ובניהן, מה צורכה למיתני אחי אמו? לומר בנו וחתנו של אחי אמו.

מכיון דתנינן אחי אביו וה"ה אחות אביו ובעלה, מה צורכה למיתני בעל אחות אביו? לומר בנו וחתנו של בעל אחות אביו.

מכיון דתנינן אחי אמו וה"ה אחות אמו ובעלה, מה צורכה למיתני בעל אחות אמו? לומר בנו וחתנו של בעל אחות אמו.

והתנינן חורגו לבדו! רב אמר אם חתן חמותו אסור,קס"ד בת בעל חמותו ,ושוב וניסת לאיש בעל חורגתו לא כל שכן!! תיפתר שיש לה בנים וחתנים ממנו.דווקא

אגיסו. אית תניי תני יש לו בנים וחתנים. אית תניי תני אין לו בנים וחתנים. מאן דמר יש לו בנים וחתנים, ממנה. ומאן דמר אין לו בנים וחתנים, ממקום אחר.

רב נפק למיתרי משכיןלשרות עורות לרבי חייה רבה, עבר בחד אתר ואשכח רבי יוחנן יתיב ומקשי תנינן חורגו לבדו אשת חורגו מהו? בעל חורגתו מהו? אשה כבעלה ובעל כאשתו? וקמת אשת חורגו כחורגו והבעל כאשה.

רב חסדא בעי, דור שלישי מהו שיהא מותר באשת ראשון? משה מהו שיהא מותר באשת פינחס? ריש לקיש אמר מקבלין דור שני ודור שלישי מדוחק כגון משה באשת אלעזר רבי יוחנן אמר אפילו מריוח.

אגיסיה דרב הונא קרוב ונתרחק הוה הוה ליה דין עם חד בר נש אמר כל מה דרב הונא אמר אנא מקבל עלי. שמע רב הונא ואמר כהדין: יודעני כשם שאמרו מלמעלן ???מתה בתו מותר בחתנו כך אמרו מלמטן.

רב ירמיה בשם רב הלכה כרבי יודה:

הלכה ז משנה האוהב והשונא אי זהו האוהב? זה שושבינו והשונ' כל שלא דיבר עמו שלשת ימים באיבה אמרו לו לא נחשדו ישראל על כך:

גמרא רבי טבליי רבי אבינא בשם רב בשבעת ימי המשתה שנו:

הלכה ח משנה כיצד בודקין את העדים? היו מכניסין אותן ומאיימין עליהן ומוציאין אותן לחוץ ומשיירין את הגדול שבהן ואומר לו אמור האיך אתה יודע שזה חייב לזה? אם אמר הוא אמר לי שאני חייב לו איש פלוני אמר לי שהוא חייב לא אמר כלום עד שיאמר בפנינו הודה לו שהוא חייב לו מאתים זוז:

גמרא רבי יוסי בשם רבי יוחנן אם היה מתכוין למסור לו עדות עדותן קיימת.

כיצד דנין? הדיינין יושבין והנידונין עומדין והתובע פותח בדבריו ראשון שנאמר מי בעל דברים יגש אליכם. ומניין שהמוציא מחבירו

עליו הראיה רבי קריספא בשם רבי חנניה בן גמליאל יגש אליכם יגש ראיותיו.

רבי יוחנן בעי, ביבמה מי מרדף אחר מי? התיב רבי לעזר והכתיב ועלתה יבמתו השערה! אמר רבי יוחנן יפה לימדני רבי לעזר. רבי ברכיה ורבי חלבו רבי בא בשם רבי ינאי התובע תובע והנתבע משיב והדיין מכריע. אמר רבי סימון צריך הדיין לשנות טענותיהן שנאמר ויאמר המלך זאת אומרת זה בני החי ובנך המת וגו'.

רב הונא כד הוה חמי סהדי בכוונא, הוה חקר. וכד הוה חמי הכן והכן, הוה מכוון.כשרואה קצת "חילוקים", היה מכוונם...

רב הונא מיקל מקלל לדיינא דאמר "מקבלין עליכון חד סהיד?" אלא יימרון אינון.

רב הונא כד הוה ידע זכו לבר נש בדינא ולא הוה ידע ליה הוה פתח ליה על שם פתח פיך לאלם.

רבי אבהו בשם רבי יוחנן המכמין עידיו אחורי גדר לא עשה כלום. כהדא חד בר נש אשגח למיגוס גו אריסטון, ביקש לאכול אצל סעודה א"ל הב לי מה דאת חייב לי! אמר ליה אין. בתר דקמון אמר ליה לי נא לית אנא חייב לך כלום! אמר ליה אית לי סהדין! אמר ליה לא אמרית אלא בגין דלא מיערבב מגוסתך! אתא קומי רבי אמי ומר הדא דמר ר' יוחנן המכמין עידיו אחורי גדר לא עשה כלום:

הלכה ט משנה היו מכניסין את השני ובודקין אותו נמצאו דבריהן מכוונין נושאין ונותנין בדבר שנים אומרים זכאי ואחד אומר חייב זכאי שנים אומרים חייב ואחד אומר זכאי חייב אחד אומר זכאי ואחד אומר חייב ואחד אומר איני יודע יוסיפו הדיינן ואפילו שנים מזכין או מחייבין ואחד אומר איני יודע יוסיפו הדיינין:

גמרא מיעוט שעירים שנים מה תלמוד לומר שני? שיהו שניהן שוין. כבשים מיעוט כבשים שנים מה ת"ל שני? שיהו שניהן שוין. מיעוט צפרים שנים מה תלמוד לומר שתי? שיהו שוות. מיעוט חצוצרות שתים מה תלמוד לומר שתי? שיהו שוות. התיב רבי חגי לרבי יסא והכתיב ועמדו שני האנשים מעתה מיעוט אנשים שנים מה תלמוד לומר שני שיהו שוין והכתיב לא תטה משפט גר יתום הרי גר דן עם מי שאינו גר! יתום דן עם מי שאינו יתום! אם כן למה נאמר שני? מופנה להקיש ולדון ממנו גזירה שוה. נאמר כאן שני, ונאמר להלן, וישארו שני אנשים. מה כאן אנשים ולא נשים, אף להלן אנשים ולא נשים ולא קטנים. הרי למדנו שאין האשה מעידה, מעתה לא דנה.

ר' יוסי בי ר' בון בשם רבי יוסף מה ת"ל שני? שלא יהא אחד עומד ואחד יושב אחד אומר כל צורכו ולאחד אומר לו קצר דבריך. א"ר יהודה שמעתי שאם רצה הדיין להושיב את שניהן מושיב. רבי ישמעאל אומר אומרין לו לבוש כשם שהוא לבוש או הלבישהו כשם שאת לבוש.

אמר רבי בא בשם רב הונא צריכין העדים לעמוד בשעה שמעידין שנאמר ועמדו שני האנשים. רבי ירמיה בשם רבי אבהו אף הנידונין צריכין לעמוד בשעה שמקבלין דינן שנאמר אשר להם הריב לפני ה'.

כתיב לא יומתו אבות על בנים והלא כבר נאמר איש בחטאו יומת מה ת"ל לא יומתו אבות על בנים? לא יומתו אבות בעדות בנים ובנים לא יומתו בעדות אבות. מכאן שלא יהו העדים קרובין של נידונין ומניין שלא יהו העדים קרובין זה לזה. הגע עצמך שאם הוזם אחד מהן כלום נהרג עד שיוזם חבירו. אם את אומר כן לא היה נהרג על פיו?!

ומניין שלא יהו העדים קרובין של דיינין? הגע עצמך שאם הוזמו לא מפיהן נהרגין.

ומניין שלא יהו הדיינין קרובין זה לזה? אמרה תורה הרוג על פי עדים הרוג על פי דיינין מה עדים אין קרובין זה לזה אף דיינין אין קרובין זה לזה. אין לי אלא אבות ובנים שאר קרובין מניין? א"ר זעירא ובנים לרבות שאר קרובין.

עד כדון כרבי עקיבה כרבי ישמעאל מניין? תני רבי ישמעאל ושפטו העדה והצילו העדה שלא יהא העדה לא קרובי מכה ולא קרובי מוכה--א"ר יוסי אם אתה אומר כן נמצאת אומר בית דין גואלי הדם מיכן שלא יהו הדיינין קרובי הנידונין.

ומניין שלא יהו העדים קרובי הנידונין אמרה תורה הרוג ע"פ עדים הרוג על פי דיינין, מה הדיינין אינן קרובי הנידונין אף העדים לא יהו קרובי הנידונין. ומניין שלא יהו העדים קרובין לדיינים? הגע עצמך שהוזמו לא מפיהן הן נהרגין

שייך לשבועות בכשירים ולא בפסולים. שנאמר אם לא יגיד ונשא עונו את שמגיד וחבירו משלם ממון יצא פסול שאפילו מגיד אין חבירו משלם ממון. בראויין להגיד- להוציא עד אחד בשאמרו לו הרי את מקובל עלינו כשנים. יכול יהא חייב תלמוד לומר ראה או ידע את שהוא כשר להעיד עדות תורה יצא עד אחד שאין כשר להעיד עדות תורה. בפני ב"ד- אם לא יגיד ונשא עונו את שמגיד ומשלם ממון, יצא חוץ לב"ד שאפילו מגיד אין חבירו משלם ממון. ומניין לשני עדים? ו הוא עד, הרי כאן שנים. וכר' ישמעאל? דר' ישמעאל אמר כל מקום שכתוב בתורה עד סתם הרי הוא בכלל שני עדים עד שיודיעך הכתוב שהוא עד אחד.

עד אחד מהו לחייב עליו משום שבועת ביטוי? איפשר לומר אחר ראוי לצרפו ולחייבו משום שבועת עדות, ואת מחייבו משום שבועת ביטוי?! קרוב מהו לחייבו עליו משום שבועת ביטוי? ייבא כהדא דמר רבי בא בר שמואל שבועה שנתן פלוני לפלוני מנה, ונמצא שלא נתן מאחר שאין בידו לבא אין בידו לשעבר.ה"ן א"א שישבע "שלא ידע לו עדות"

או כהדא אמר לו היכן שורי אמר לו איני יודע מה אתה סח. והוא שמת או נשבר או נשבה או אבד משביעך אני ואמר אמן פטור. רב אמר פטור משבועת פיקדון וחייב בשבועת בטוי. א"ר יוחנן מאחר שמצוה להפיסו אין חייב משום שבועת ביטוי. על דעתיה דרב אינו מצוה להפיסו?! מפייסו על האמת, ואינו מפייסו על השקר.

תני רבי ישמעאל ונשא עונו קרבן. מנן ליה בית דין? ילפין אגדה אגדה מה אגדה שנאמר להלן בית דין אף כאן בית דין.

כהדא אין מקבלין עדים אלא אם כן ראו שניהן כאחת. רב יהושע בן קרחה אומר אפילו בזה אחר זה. רבי ירמיה בשם רב מודין חכמים לרבי יהושע בן קרחה בעידי בכורהאיש פלוני בכור ובעידי חזקה.

רבי בא בשם רבי ירמיה אף בעידי סימנין כן. מה דפשיטא בשזה אומר ראיתי שתי שערות בגבו וזה אומר ראיתי שתי שערו בגבו מהני אך שלא ראו כאחת אחד אומר ראיתי שערה אחת בגבו ואחד אומר ראיתי שערה אחת בכריסו, ולא כלום, כל שכן גבו וגבו. שנים אומרים ראינו שערה אחת בגבו ושנים אומרים ראינו שערה אחת בכריסו. רב יוסי ורב הושעי' בר רב שמי. חד אמר פסול וחד אמר כשר. מאן דמר פסול כמעיד על חצי סימן ומאן דמר כשר אני אומר שמא נשרו. אחד אומר שתי שערות בגבו ואחד אומר שתי בכריסו, ר' בא אמר דברי הכל

כשר. א"ר חגיי ד"ה פסול. ר' יודן אומר במחלוקת. א"ר בא לרבי חגיי: הא רבי יודן אמר דכוותי! א"ל: ועל רביה [ר' יוסה היה רבו של ר' יודן כנראה]. אנא פליג, כל שכן עלוי!! א"ר מנא יאות א"ר חגא, אילו שטר שחתום בארבעה חותמות זה מעיד על שנים וזה מעיד על שנים וקרא עליו ערער שמא כלום הוא?! ואין כל חתימה צריכה שני עדים! והכא כל סימן צריך שני עדים.

רבי חיננא שמע להן משני חזקה אילו אחד מעיד שאכלה שנה ראשונה שניה ושלישית ואחד מעיד שאכלה רביעית חמישית וששית שמא כלום הוא. ואין כל חזקה וחזקה צריכה שני עדים והכא כל סימן וסימן צריך שני עדים.

כהדא אין שומעין מן העדים אלא אם כן באו שניהן כאחת. רבי נתן אומר שומעין דברי ראשון ולכשיבא שני שומעין את דבריו. רבי יונתן הוה יתיב מקשי איפשר אית הכא בר נש דשמע הלכה כר' נתן? א"ל רבי יוסי בר חנינה הא רבי שמעון בן יקים, אמר יקום לעיל. כיון דסלק אמר ליה שמעת הלכה כר' נתן? אמר ליה שמעתי מודה ר' יהושע בן קרחה לרבי נתן. א"ל ולהדא צורכה?!! ולא אתכוון ר' יוסי בר חנינה אלא מסקא רבי שמעון בן יקים לעיל בגין דהוא אינשא רבא.

רב חסדא בעי מהו לקבל עדים שלא בפני בעל דין? רבי יוסי בשם ר' שבתי מקבלין עדים שלא בפני בעל דין ועבדון ליה גזר דין. אם בא ועירער ערערו קיים. אדם ששלחו אחריו בית דין שלשה פעמים ולא בא. ר' יהושע בן לוי אמר מקבלין העדות בלא בעל דין ועבדין ליה גזר דין. כהדא כהנא דמך, ושבק ירתו לרבי יאשיה, עזב ירושה [מתנת שכ"מ] לר"י וקביל רבי לעזר סהדו דלא באפוי יורשי כהנא וזכי לרבי יאשיה.

[ולא עוד אלא דשבק ספרים, כתב רבי לעזר לירתוי,ליורשיו ספרים שזכת בהן ארץ ישראל אין מוציאין אותם חוצה לארץ.

רבי ניסי בשם ר' לעזר אם כתב בשעת כתיבת הספרים כוון על מנת להוציא מוציא]

ר' חייה בר בא בעא קומי רבי יוסי מהו להוציא? אמר ליה לעובד' את שאיל לי? א"ל לא. ובאיש הרע בעיניו לרבי זעירא דלא אמר ליה "לעובדא" בגין מידע מהו אמר. כי רצה לדעת ההלכה

ר' ירמיה הוה ליה דין עם חד בר נש וקבלון לשהדייא דלא באפוי דרבי ירמיה וחייבון לר' ירמיה והוה יתיב ומצטער איפשר מקבלין עדים בלא בעל דין? רבי הונא רבי פינחס ר' חזקיה סלקון להדא חוקוק, לא עלין בפירקא בההוא יומא. דחק רבי הונא ועאל, ואשכח רבי ירמיה מצטער, ואמר איפשר מקבלין עדים בלא בעל דין אפילו עמהן באותה העיר? א"ל כן חמת כן ראיתי דעתון דרבנן:

הלכה י משנה גמרו את הדבר היו מכניסין אותן גדול שבדיינין אומר איש פלוני אתה זכאי איש פלוני אתה חייב ומניין כשיצא לא יאמר אני הוא המזכה וחביריי מחייבין ומה אעשה ורבו עלי על זה נאמר הולך רכיל מגלה סוד:

גמרא אמר רבי יוחנן כופין את המחייב שיכתוב זכאי ר"ש בן לקיש אמר המחייב כותב חייב והמזכה כותב זכאי.

מתניתא פליגא על ריש לקיש: מניין כשיצא לא יאמר אני מזכה וחביריי מחייבין. מה עבד לה ריש לקיש? דלא יהא מאן דהוא מימר "כמה בעית מזכה לפלוני בדינא ולא שבקון לי"!

מאי טעמא דריש לקיש? דלא ייתי חורן ויסבור דכוותיה =כמו שיחיד היה סובר באמת, ויימר, אוף פלן הוה תמן אוף הוא טעה ויזלזל בו שלא כדין

הלכה יא משנה כל זמן שהוא מביא ראיה סותר את הדין אמרו לו כל ראיות שיש לך הבא מיכן ועד שלשים יום הביא בתוך שלשים יום סותר לאחר שלשים יום אינו סותר

אמר רשב"ג: מה יעשה לא מצא בתוך שלשים ומצא לאחר שלשים?

גמרא שנים אומרים חייב ואחד אומר א"י...אמר ר' אושעיה תמן שאי אפשר להן להוסיף דנין אילו כנגד אילו. ברם הכא איפשר להן להוסיף. רבי יוחנן וריש לקיש תרויהון מרין אפילו הכא אי איפשר להן להוסיף:

הלכה יב משנה אמרו לו הבא עדים אמר אין לי עדים הבא ראיה אמר אין לי ראיה ולאחר זמן מצא עדים ומצא ראיה הרי זה אינה כלום

אמר רשב"ג מה יעשה לא היה יודע שיש לו עדים ומצא עדים! ולא היה יודע שיש לו ראיה ומצא ראיה

אמרו לו הבא עדים! אמר אין לי עדים. הבא ראיה! ואמר אין לי ראיה. ראה שהוא מתחייב, ואמר קרבו איש פלוני ופלוני והעידוני. או שהוציא ראיה מתוך אפונדתו הרי זו אינה כלום:

גמרא רבי יוחנן בשם רב הושעיה: תלתא אמורין חד אמר כל זמן שמביא ראיה סותר את הדין. וחד אמר הביא בתוך שלשים סותר לאחר שלשים אינו סותר. וחד אמר לעולם אין סותר עד שיביא ראיה שלא היה יודע בה כל עיקר.

והתנינן אמר רבן שמעון בן גמליאל מה יעשה לא היה יודע שיש לו עדים ומצא עדים, שיש לו ראיה ומצא ראיה כו'.

רבי לא ור' זירא חד אמר עד שיבטל ראיותיו. וחד אמר עד שיכפר בראיותיו.

רבי לוי הוה ליה דין עם חד בר נש על עסק בתים והוון דיינין קומי ר' לעזר. לאחר גמר דין הביא ראיה. שאל לר' יוחנן א"ל כל זמן שמביא ראיה סותר הדין.

ר' אבמכיס הוה ליה דין עם חד בר נש על עיסק ריחייא והוון אידיינין קומי רבי לעזר לאחר גמר דין הביא עדים. שאל לרבי יוחנן, א"ל אדיין את לזו?! כל זמן שמביא ראיה סותר את הדין! ולמה תרין עובדין? רבי לוי לא איתעביד ליה גזר דין, רבי אבמכיס איתעביד ליה גזר דין.

אישור הדיינין קיום מה שיהיה צריך בית דין? רבי הושעיה בשם שמואל רב בניי בשם שמואל חד אמר יתקיים או בכתב ידי עדים או בכתב ידי הדיינים. וחד אמר אפילו בכתב עד אחד ודיין אחד:

מסכת סנהדרין פרק ד

הלכה א משנה אחד דיני ממונות ואחד דיני נפשות בדרישה ובחקירה שנאמר משפט אחד יהיה לכם. מה בין דיני ממונות לדיני נפשות? דיני ממונות בשלשה ודיני נפשות בעשרים ושלשה. דיני ממונות פותחין בין לזכות בין לחובה, ודיני נפשות פותחין לזכות ואין פותחין בחובה:

גמרא אמר ר' יוחנן בשביל לחוס על ממון ישראל =שלא תנעול דלת אמרו האיך אתה יודע שזה חייב לזה. ותו לא ר' חייה בר בא בעא קומי ר' יוסי היך עבדין עובדא? א"ל כר' יוחנן דר' יוחנן אמר בשביל לחוס על ממון ישראל אמרו היאך אתה יודע שזה חייב לזה.

זעירא בר חיננא בשם רבי חנינה ורבי יהודה, חד אמר ודרשת וחקרת ושאלת היטב, וחד אמר צדק צדק תרדוף. הא כיצד? אם את רואה הדין שיוצא לאמיתו צדקיהו, ואם לאו חקריהו.

רב הונא כד הוה חמי שהדין מכוונה, הוה חקר, וכד הוה חמי הכין והכין, הוה מכוון.עיין לעיל

כיצד פותחין לזכות? בד"ן אומרין איפשר שזה הרג את הנפש?! כלום יש עדים להזימם?! א"ר יוסי אין כיני, אמר אחד מן העדים יש לי ללמד זכות, ובא חבירו וסייעו [דהוא ע צ מ ו אינו יכול ללמד שום דבר עיין לקמן] ויש כאן סיוע?! נימא דנוגע בעדות הוא דחושש לזימום של חבירו!

עוד קושיא.. אם אומר את כן, לא נמצאת חב לעדים?!

ויש עדים לשקרן? שואלים סתם, אים יש עדים להכחישם

א"ר יוחנן כל שאינו יודע לדון את השרץ לטהרו ולטמאו מאה פעמים אין יכול לפתוח בזכות. כיצד דנין השרץ? א"ר ינאי מה אם הנחש שממית טהור עכבר שאין ממית אינו דין להיות טהור. או חילוף עכבר שאין ממית טמא נחש שממית אינו דין להיות טמא. התיב ר' פינחס הרי ועקרב ממית והרי הוא טהור. אשכח תני אמר הוא נחש הוא עקרב. אמר רבי תלמיד וותיק היה לר"מ והיה מטהר את השרץ ומטמאו מאה פעמים. אמרין ההוא תלמידא לא הוה ידע מורייה. אמר ר' יעקב בר דסאיי דההוא תלמידא קטוע מטורא דסיני הוה:

הלכה ב משנה דיני ממונות מטין על פי אחד בין לזכות בין לחובה ודיני נפשות מטין על פי אחד לזכות ועל פי שנים לחובה:

גמרא א"ר ינאי אילו ניתנה התורה חתוכה לא היתה לרגל עמידה.לא היה אפשר לעולם להתקיים [שכל אחד יעמוד בשיטתו]

מה טעם? וידבר ה' אל משה אמר לפניו רבונו של עולם הודיעני היאך היא ההלכה אמר לו אחרי רבים להטות רבו המזכין זכו רבו המחייבין חייבו כדי שתהא התורה נדרשת מ"ט פנים טמא ומ"ט פנים טהור. מיניין ודגל"ו. וכן הוא אומר אמרות ה' אמרות טהורות כסף צרוף בעליל לארץ מזוקק שבעתים ואומר מישרים אהבוך:

הלכה ג משנה דיני ממונות מחזירין בין לזכות בין לחובה ודיני נפשות מחזירין לזכות ואין מחזירין לחובה:

גמרא הרי שיצא מב"ד זכאי ומצאו לו חובה שומע אני שיחזירוהו ת"ל צדיק אל תהרוג. הרי שיצא מבית דין חייב ומצאו לו זכות שומע אני שלא יחזירוהו ת"ל ונקי אל תהרוג. יכול אם צדק בדינך יצדק בדיני ת"ל כי לא אצדיק רשע.

א"ר יצחק אמר לי ר' יוסי לא שנייא =לא שנו אלא דבר שאין הצדוקים מודין, אבל בדבר שהצדוקים מודים, אפי'

נזדכה, מחזירין אותו אלא אפילו נזדכה בטעות אין מחזירין אותו. ר' אמי בעא קומי ר' יוחנן אפי' נואף ונואפת? א"ל איתקלף מרקועך?!האים נקלף טלאי שלך?! וודאי שמחז'

הלכה ד משנה דיני ממונות הכל מלמדין זכות וחובה ודיני נפשות הכל מלמדין זכות ואין הכל מלמדין חובה

דיני ממונות המלמד זכות מלמד חובה והמלמד חובה מלמד זכות ודיני נפשות המלמד חובה מלמד זכות אבל המלמד זכות אינו יכול לחזור וללמד חובה:

גמרא רבי אמר ובלבד שלא יהו מחוסרין לומר איש פלוני אתה זכאי ואתה חייב אבל אם היו מחוסרין במשא ומתן לא בדא.מותר לו ללמד חובה ר' יוסי בן חנינה אמר אפילו מחוסרין במשא ומתן:אסור ללמד חובה

הלכה ה משנה דיני ממונות דנין ביום וגומרין בלילה. ודיני נפשו' דנין ביום וגומרין ביום:

גמרא מנלן? ושפטו את העם בכל עת. ואית קרי לשעבר?! וכי יש קרא "בדיעבד" אמר רב שמואל בר רב יצחק כיני מתניתא: שאם טעו ודנו בלילה שדינם דין ת"ל ושפטו את העם בכל עת. אמר, הא אמירה!!???נראה משובש וצריך להפוך דעיקר קרא אתא לגמ"ד [ולא לדיעבד]

הלכה ו משנה דיני ממונות גומרין בו ביום בין לזכות בין לחובה, ודיני נפשות גומרין בו ביום לזכות, וביום של אחריו לחובה. לפיכך אין דנין לא בערב שבת ולא בערב יום טוב:

גמרא תני העד אין מלמד לא זכות ולא חובה. מנלן? שנאמר ועד לא יענה בנפש למות. ומניין שאף הוא אין מלמד זכות? ת"ל והוא לא יענה בנפש

ריש לקיש אמר פעמים שאדם רואה את עצמו מזדמם, ומפליג דבריו שלא ימות.

מניין? שצריכין שני ימים סמוכין זה לזה. עיין בבלי

ר' חזקיה ר' אחי בשם ר' אבהו אסור לדון דיני ממונות בערב שבת. והדא מתני' פליגא: לפיכך אין דנין לא בערב שבת ולא בערב יום טוב דיני נפשות. הא דיני ממונות דנין. ותני ר' חייה כן: דנין דיני ממונות בערב שבת, ואין דנין דיני נפשות בערב שבת. אמר, כאן להלכה כאן למעשה.

ויידונו אותו בערב שבת ויגמר דינו בשבת ויהרג למוצאי שבת? אם אומר את כן נמצא דינו משתקע. ריש לקיש בעי וידונו אותו בשבת ויגמר דינו בשבת ויהרג בשבת. מה אם עבודה שדוחה שבת רציחת מצוה דוחה אותה, שנאמר מעם מזבחי תקחנו למות, שבת שהעבודה דוחה אותה אין דין שתהא רציחת מצוה דוחה אותה, ר' לא בשם ר' ינאי מיכן לבתי דינין שלא יהו דנין בשבת מאי טעמא נאמר כאן בכל מושבותיכם ונאמר להלן והיו אלה לכם לחוקת משפט לדורותיכם בכל מושבותיכם מה להלן בבית דין הכתוב מדבר אף כאן בב"ד הכתוב מדבר:

הלכה ז משנה דיני ממונות הטהרות והטמאות מתחילין מן הגדול ודיני נפשות מתחילין מן הצד

הכל כשירין לדון דיני ממונות. ואין הכל כשירין לדון דיני נפשות, אלא כהנים ולויים וישראלים המשיאין לכהונה:

גמרא רבי אומר לא תענה על ריב, רב כתי'. שלא תענה אחר הרב אלא קודם לרב. ר' יוסי בן חנינה אמר- לא תענה על ריב, רב כתיב. שלא תענה קודם לרב אלא אחר הרב. רב אמר

לא תענה אפילו אחר מאה שהורו אפי' רבים אומרים שקר—לא תענה גם אתה דברי ר' פינחס.

ר' חלקיה בשם ר' סימון איתפלגון ר' יוחנן וריש לקיש חד אמר דינינו כדיניהן וחד אמר אין דינינו כדיניהן. מאן דמר דינינו כדיניהן ניחא, מאן דמר אין דינינו כדיניהן מה מקיים ויאמר יהודה ויאמר ממוכן אלמא ל א התחילו מן הגדול? ראו דברי יהודה, ראו דברי ממוכן.ולעולם התחילו -קודם מ"ת מן הגדול ויהודה היה אחר ראובן---אבל מכיון שראו דברי יהודה נזכר רק דבריו

ומניין שמתחילין בדיני נפשות מן הצד? תנא שמואל הזקן קומי ר' אחא ויאמר דוד לאנשיו חגרו איש חרבו ואח"כ ישבו בדין על נבל. רבי תימא בר פפייס בשם רב הושעיא אף בפסול משפחה מתחילין מן הצד.

הכל כשירין לדון דיני ממונות ר' יהודה אומר אפילו ממזרין. רבי יהודה אומר אין מדקדקין אין מחמירין בשור הנסקל בי"ג דברים בי"ג

כתיב לא תטה משפט אביונך בריבו אי אתה מטה, אבל אתה מטה בדינו של שור. ר' אבהו בשם ר' יוחנן ובלבד בדברים שבין דיני ממונות לדיני נפשות.אי"צ כל "ההומרות" של ד"ן

כמה אינון? אנן תנינן תשע. תני ר' חייה חד עשר. הי דיני תרתי אוחרנייתא? הסריס וכל מי שלא ראה לו בנים כשר לדון דיני ממונות ולא דיני נפשות.

ר' יוסי בן חנינה אמר תלת עשרה. והי דינון תרתין אוחרנייתא? ר' אבהו בשם ר' יוחנן אף פחות מבן עשרים ושלא הביא שתי שערות כשר בדיני ממונות ולא בדיני נפשות ויושב בדינו של שור. דנין שני דיני ממונות ביום אחד ואין דנין שני דיני נפשות ביום אחד. אמר ר' אבין ואפילו נואף ונואפת:] [ופחות מבן כ']

הלכה ח משנה סנהדרין היתה כחצי גורן עגולה כדי שיהו רואין זה את זה ושני סופרי דיינין עומדין לפניהן אחד מימין ואחד משמאל וכותבין דברי מזכין ודברי מחייבין רבי יהודה אומר שלשה היו אחד כותב דברי מחייבין ואחד כותב דברי מזכין והשלישי כותב דברי מזכין ודברי מחייבין שלש שורות של תלמידי חכמים יושבין לפניהן וכל אחד ואחד מכיר את מקומו צרכו לסמוך סומכין מן הראשונה אחד מן השנייה בא לו לראשונה ואחד מן השלישית בא לו לשניה ובוררין להן עוד אחד מן הקהל ומושיבין אותו בשלישית ולא היה יושב במקומו של ראשון אלא יושב במקום שהוא ראוי לו:

גמרא. מתלא רב ממתניתא! מתלא אמר הוי ראש לשועלים ולא זנב לאריות. מתני' אמרה הוי זנב לאריות ולא ראש לשועלים. דתנינן צרכו לסמוך סומכין מראשונה:

הלכה ט משנה כיצד מאיימין על עידי נפשות? היו מכניסין אותן ומאיימין עליהן שמא תאמרו מאומד ומשמועה עד מפי עד מפי אדם נאמן שמעתם או שמא שאין אתם יודעין שסופנו לבדוק אתכם בדרישה ובחקירה הוו יודעין שלא כדיני ממונות דיני נפשות דיני ממונות אדם נותן ממון ומתכפר לו ודיני נפשות דמו ודם זרעיותיו תלויין בו עד סוף כל הדורות שכן מצינו בקין כשהרג את הבל נאמר בו קול דמי אחיך צועקים אלי מן האדמה אינו אומר דם אחיך אלא דמי אחיך דמו ודם זרעיותיו. ד"א דמי אחיך שהיה דמו מושלך על העצים ועל האבנים

לפיכך נברא אדם יחידי בעולם ללמד שכל המאבד נפש אחת מעלין עליו כאילו איבד עולם מלא וכל המקיים נפש אחת מעלין עליו כאילו קיים עולם מלא ומפני שלום הבריות שלא יאמר אדם לחבירו אבא גדול מאביך. ושלא יהו

המינין אומרים רשויות הרבה יש בשמים. ולהגיד גדולתו של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא שאדם טובע כמה מטביעות בחותם אחד וכולן דומין זה לזה ומלך מלכי המלכים הקב"ה טבע את כל אדם בחותמו של אדם הראשון ואין אחד מהן דומה לחבירו. לפיכך כל אחד ואחד חייב לומר בשבילי נברא העולם

שמא תאמרו מה לנו ולצרה הזאת? והלא כבר נאמר והוא עד או ראה או ידע וגו'

שמא תאמר מה לנו לחוב בדמו של זה? הלא כבר נאמר ובאבד רשעים רינה:

גמרא כיצד מאומד? לא תאמרו ראינוהו רודף אחריו וסייף בידו. נכנס לחורבה אחריו נכנסנו אחריו ומצאנוהו הרוג ראינוהו יוצא והסייף מטפטפת דם. אמר ר' שמעון בן שטח אראה בנחמה אם לא ראיתי רודף אחר אחד נכנס לחורבה נכנסתי אחריו ומצאתיו הרוג וזה יוצא וסייף מנטף דם, אמרתי לו אראה בנחמה שזה הרגו אבל מה אעשה שאין דמך מסור בידי אלא היודע מחשבות יפרע מאותו האיש. לא הספיק לצאת משם עד שהכישו נחש ומת.

אדם נברא יחידי בעולם מפני המשפחות שלא יהו מתגרות זו בזו. והלא דברים ק"ו ומה אם בזמן שהן בני אב אחד מתגרות זו בזו, אילו היו בני שנים על אחת כמה וכמה. ד"א שלא יהו הצדיקים אומרים אנו בני צדיק ואתם בני רשעים: להגיד גדולתו של מלך מלכי המלכים הקב"ה כו'. להגיד גדולת מלך מלכי המלכים שמחותם אחד טובע כל החותמות ואין אחד מהן דומה לחבירו שנאמר תתהפך כחומר חותם. ומפני מה שינה פרצופותיהן שלא יהא אדם קופץ והולך לאשת חבירו או לשדה חבירו.

תני בשם ר' מאיר שלשה דברים שינה הקב"ה בבני אדם מראה פנים ודעת וקול. מראה ודעת מפני הגזלנין וקול מפני הערוה.

אמר רבי יצחק אפילו תינתא תאנה או חיטתא לא דמייא לחבירתה.

אדם נברא בערב שבת כדי שייכנס תחילה למצוה. דבר אחר למה נברא באחרונה? משל למלך שעשה סעודה כשמתקין הסעודה מזמין האורחין, כך חכמות בנתה ביתה זה הקדוש ברוך הוא שבנה את העולם בחכמה שנאמר ה' בחכמה יסד ארץ וגו'. חצבה עמודיה שבעה אילו שבעה ימי בראשית. טבחה טבחה מסכה יינה אילו ימים ונהרות וכל צרכי העולם. מי פתי יסור הנה זה אדם וחוה:

שמא תאמרו מה לנו ולצרה כו'. כתיב ויעבר הרינה במחנה מהו הרינה? חרי נו no joy! ביוונית וכן הוא אומר בצאת לפני החלוץ וגו'. ללמדך שאף מפלת הרשעים אינה שמחה לפני המקום:

סנהדרין פרק ה

הלכה א משנה היו בודקין אותו בשבע חקירות. באי זו שבוע באי זו שנה באי זה חדש בכמה בחדש באי זה יום באי זו שעה באי זה מקום. ר' יוסי אומר באי זה יום באי זו שעה באי זה מקום. מכירין אתם אותו והתריתם בו. העובד ע"א, את מה עבד ובמה עבד:

גמרא ולא תנינן באי זה יובל שאין הדבר מצוי: אשכח תני רבי שמעון בן יוחי אומר אף באי זה יובל. וקיימונה בהוא דעאל ובהוא דנפק.אים עכשיו נכנס יובל חדש שואלין אותו

מניין לשבע חקירות? תנא שמואל הזקן קומי רבי אחא ודרשת וחקרת ושאלת היטב והנה אמת נכון. א"ל לא תהא קרא ואזיל, אלא ודרשת וחקרת ושאלת היטב וכו' והוגד לך ושמעת ושאלת היטב. היטב היטב לגזירה שוה ליתן כל אחת ואחת שמועה שאלה דרישה וחקירה.

ר' יצחק מקשי לה, הוון תפיסין בחד ליסטים דטיבריא. אמרין, כדון קטול כדון קטל.עכשיו הרג ומניין לזה שבע חקירות? איסי אמר כל זמן שאין העדים יכולין להזדמם על אותה עדות, אף ההורג אינו נהרג.

מכירין אתם אותו? מה היה, עכו"ם או ישראל היה. נישמעינה מהדא דמר ר' יוחנן נהרג מטיבריא לציפורי חזקה שישראל היה:

התריתם בו? מניין להתרייה? ע בבלי ר' שמואל בר נחמן בשם ר' יונתן ואיש אשר יקח את אחותו חסד הוא וראה וכו'. [א"ר בון קין נשא אחותו הבל נשא אחותו חסד עשיתי עם הראשונים שיבנה עולם מהן כי אמרתי עולם חסד יבנה] תני ר"ש בן יוחי אומר ע"פ שנים עדים יומת המת. המת מת?! אלא להודיעו באי זו מיתה מת. תני ר' יודה בי ר' אלעאי אומר: וכי יזיד איש על רעהו להורגו בערמה שיערימוהו באיזה מיתה מת. היתה מיתתו בחמורה, והתרו בו בקלה, יכיל מימר אילו הוה ידע שמיתתו בחמורה לא הוה עבד הדא מילתא. היתה מיתתו בקלה והתרוהו בחמורה. על דעתיה דריו"ן חייב, ע"ד דרשב"י ור' יודן בי רבי אילעאי להודיעו באי זו מיתה מת, פטור

היו מתרין בו ושותק מתרין בו ומרכין בראשו אע"פ שאמר יודע אני פטור, עד שיאמר על מנת כן אני עושה. ראוהו שופך דם אמרו לו הוי יודע שבן ברית הוא והתורה אמרה שופך דם האדם באדם דמו ישפך אע"פ שאמר יודע אני פטור עד שיאמר על מנת כן אני עושה. ראוהו מחלל שבת אמרו לו הוי יודע שהוא שבת והתורה אמרה מחלליה מות יומת אע"פ שאמר יודע אני פטור עד שיאמר על מנת כן אני עושה.

ר' חייה בר גמדא שאל, מקושש משום מאי מיחייב? משום תולש או משום קוצר נישמעינה מהדא ויהיו בני ישראל במדבר וימצאו מלמד שמצאוהו תולש עצים מן הקרקע.

ר' חייה בר גמדא שאל, מקושש במה הוא מיתתו? נישמעינה מהדא: יודעין היו שמקושש חייב מיתה ולא היו יודעין במה היתה מיתתו. אשכח תני ר' חייה הוצא את המקלל מחוץ למחנ'... בסקילה

את מה עבד, לפעור או למרקוליס? ובמה עבדה בעבודתה עבדה או בעבודת גבוה? אמרו אין אנו יודעין נישמעינה מהדא: אם באו שנים ואמרו ראינו זה עובד ע"א ואין אנו יודעין פעור היה או מרקוליס היה דנין אותו בשתיהן ובאי זו מזדכה פוטרין אותו: צריכין להקל עליו כקולי שניהן

הלכה ב משנה כל המרבה בבדיקות הרי זה משתבח. מעשה ובדק בן זכאי בעוקצי תאנים

ומה בין חקירות לבדיקות? אלא שבחקירות אמר אחד איני יודע עדותן בטילה בדיקות אמר אחד איני יודע ואפי' שנים אומרים אין אנו יודעין עדותן קיימת. אחד חקירות ואחד בדיקות בזמן שהן מכחישין זה את זה עדותן בטילה:

גמרא במה לקטן? בעוקציהן לקטן. במה אכלן? בגלעיניהן.

א"ר לעזר מודה ר' יודה ור' שמעון בעדים.שמכחישות, שלא תינשא מה בין עדים מה בין צרה? לא עשו דברי צרה אצל חבירתה כלום. אמר ר' יוחנן אילו אמרה רבי לעזר, מני שמעה ואמרה!

תמן תנינן מי שהיו שתי כיתי עדים מעידות אותו אלו מעידין אותו שנזר שתים ואלו מעידין אותו שנזר חמש. רב אמר בכלל נחלקו, אבל בפרט כל עמא מודיי שיש בכלל חמש שתים, שיהא נזיר שתים. אמר רבי יוחנן במונה נחלקו, אבל בכלל כל עמא מודיי נחלקת העדות, אין כאן נזירות.

והידינו כלל והידינו מונה? כלל- ההן אמר תרתיי, וההן אמר חמש. מונה- ההן אמר חדא תרתי. וההן אמר תלת ארבע וחמש.

רב אמר הכחיש עדות בתוך עדות, לא בטלה העדות. ר' יוחנן אמר הכחיש עדות בתוך עדות, בטלה העדות. דברי הכל הכחיש עדות לאחר עדות, לא בטלה העדות.

רבי יוחנן כדעתיה: דמר ר' בא ר' חייה בשם ר' יוחנן הוחזק המונה, זה אמר מן הכיס מונה. וזה אומר מן הצרור מונה. הכחיש עדות בתוך עדות =כת אחת שהוכחשה ואף רב מודה שבטלה העדות. מה פליגין? כשהיו שתי כיתי עדים, אילו אומרים מן הכיס מונה ואילו אומרים מן הצרור מונה, הכחיש עדות בתוך עדות בטל העדות, וכרב לא בטלה העדות.

אילו אומרים בתוך חיקו מנה,אחר ההלוואה נתנו בחיקו ("הכחיש עדות לאחר עדות") ואילו אומרים בתוך פונדתו מנה, דברי הכל הכחיש העדות לאחר עדות, לא בטלה עדות.

זה אמר במקל הרגו, וזה אמר בסייף הרגו. הכחיש עדות בתוך עדות, בטלה העדות. ואף רב מודה שבטלה עדות. מה פליגין? כשהיו שתי כתי עדים, אלו אומרים במקל הרגו ואילו אומרים בסייף הרגו, הכחיש עדות בתוך עדות בטלה העדות. וכרב לא בטלה העדות.ס"ל בב' כתות, לעולם העדות קיימת

אילו אומרים בדרום פנה, ואילו אומרים בצפון פנה, ד"ה הכחיש עדות לאחר עדות, לא בטלה העדות.

חייליה דרב מן הדא: רבי שמעון ורבי יודה אומרים הואיל וזו וזו מודות שאינו קיים, ינשאו.אלמא לא בטלה ולא שמיע דמר רבי לעזר מודה ר' יודה ור' שמעון בעדים!

{מה בין עדים מה בין צרה? לא עשו דברי צרה אצל חבירתה כלום}

מתניתא פליגא על רב: אחד חקירות ואחד בדיקות בזמן שהן מכחישין זה את זה עדותן בטילה. אמר רבי מנא פתר לה רב עד בעד. א"ר אבון ואפילו תימר כת בכת, שנייא היא בדיני נפשות (דברים טו) צדק צדק תרדוף:כדיי להציל, מבטלינן אפי' כת בכת

הלכה ג משנה אחד אומר בשנים בחדש ואחד אומר בשלשה, עדותן קיימת שזה ידע בעיבורו של חדש וזה לא ידע

אחד אומר בשלשה ואחד אומר בחמשה עדותן בטילה

אחד אומר בשתי שעות ואחד אומר בשלש עדותן קיימת

אחד אומר בשלש ואחד אומר בחמש עדותן בטילה ר' יהודה אומר קיימת. אחד אומר בחמש ואחד אומר בשבע, עדותן בטילה. שבחמש חמה במזרח, ובשבע חמה במערב:

גמרא עד היכא? ר' יסא בשם ר' יוחנן עד רוב החדש. א"ר יוחנן כגון העירנין הללו, וחכמין אינון כלום?! וכי הם יודעין שום דבר? וא"ר יסא כגון אנא דמן יומוי לא צלית מוספא מן דלא ידע אימת ירחא.

שייך לפסחים רבי מאיר אומר משש שעות ולמעלן מדבריהן. רבי יודה אומר משהש שעות ולמעלן דברי תורה. מאי טעמא דר"מ? אך ביום הראשון זה חמשה עשר יכול משתחשך? ת"ל אך חלק הא כיצד תן לו שעה אחת קודם שקיעת החמה.

מאי טעמא דר' יהודה? אך ביום הראשון זה ארבעה עשר יכול כל היום? ת"ל אך חלק. חציו לחמץ וחציו למצה. מחלפה שיטת ר' מאיר תמן במצה אמר אך לרבות שחייב במצה וכא ממעט מכשירים ביו"ט אמר אך למעט. א"ר שמואל בר אבודמי מ י ע ט ו שאינו מחמץ.

ר' יודה אית ליה עשה ולא תעשה על אכילתו, עשה ולא תעשה על ביעורו. עשה על אכילתו (שם) שבעת ימים תאכל עליו מצות ולא חמץ. כל לא תעשה שהוא בא מכח עשה עשה. לא תעשה על אכילתו, לא תאכל עליו חמץ. עשה על ביעורו, תשביתו שאור. לא תעשה על ביעורו (שמות יב) שבעת ימים שאור לא ימצא בבתיכם.

הא ר"מ אומר משש שעות ולמעלה מדבריהן, שביעית אסור משום גדר. ששית למה? משום גדר. ויש גדר לגדר?! אלא שעה ששית מתחלפת בשביעית. הא ר' יהודא אומר מחמש ולמעלה מדבריהן, ששית אסורה משום גדר, חמישית למה? משום גדר. ויש גדר לגדר. אלא שחמישית מתחלפת בשביעית. מחלפא שיטתיה דר' יהודה תמן בעדות מוכחשת הוא אמר אין חמישית מתחלפת בשביעית. א"ר יוסי תמן הדבר מסור לב"ד וב"ד זריזין הן. ברם הכא הדבר מסור לנשים והן עצילות

אמר ר' יוסי בי רבי בון תמן תחלת חמישית סוף שביעית--ברם הכא סוף חמישית 1059 מתחלפת ב12..., ע"כ אסר ר"י כל שעה חמישית תחילת שביעית.

ותני כן: ג ב י ע ד ו ת שבתחילת חמש חמה במזרח וסוף שבע חמה במערב. לעולם אין חמה נוטה למערב אלא בסוף שבע:

הלכה ד משנה היו מכניסין את השני ובודקין אותו נמצאו דבריהן מכוונין פותחין לזכות

אמר אחד מן העדים יש לי ללמד עליו זכות, או אחד מן התלמידים יש לי ללמד עליו חובה משתקין אותו

אמר אחד מן התלמידים יש לי ללמד עליו זכות מעלין ומושיבין אותו עמהן ולא היה יורד משם כל היום אם יש ממש בדבריו שומעין לו

אפילו הוא אמר יש לי ללמד על עצמי זכות שומעין לו ובלבד שיהא ממש בדבריו:

גמרא תני אם מצאו לו זכות פטרוהו. אם לאו מעבירין דינו ומזדווגין זוגות וממעטין במאכל ולא היו שותין יין ונושאין ונותנין כל הלילה. ולמחר משכימין ובאין וחזני כניסיות מחזרין אחריהן ואומר: איש פלוני [שם הרוצח] מחייב הייתי ומחייב אני, מזכה הייתי ומזכה אני, מחייב הייתי ומזכה אני שומעין לו. מזכה הייתי ומחייב אני, למד תחילה.אמור כבתחילה!

תני טעה אחד מן הדיינין, אם היה מזכה סופרי הדיינין מזכירין אותו. אם היה מחייב אמר לי' למד תחילה.

אמר רבי לא מפני מה כותבין דברי המזכה? ליכתוב סתם "פלוני זיכה" מפני דברי המחייב, שמא תיטרף דעתו, אין חליף מילא, יימרון ליה הדא אמרת הדא לא אמרת! שכח מאיזה טעם חייבו ואים נותן טעם חדש צריכים עוד הלנה (ואטו הכי כותבין גם טעם המזכה). נמצא דינו משתקע.

ר' יוסי בי ר' בון אמר מפני המזכה:???בבלי 34א [לפעמים אין מונין אלא אחת.]

הלכה ה משנה אם מצאו לו זכות פטרוהו. ואם לאו, מעבירין דינו למחר. ומזדווגין זוגות זוגות ממעטין במאכל ולא היו שותין יין כל היום, ונושאין ונותנין בדבר כל הלילה. ולמחרת משכימין ובאין, המזכה אומר אני המזכה ומזכה אני במקומי והמחייב אומר אני הוא המחייב ומחייב אני במקומי. המלמד חובה מלמד זכות אבל המלמד זכות אינו יכול לחזור וללמד חובה. ואם טעו בדבר, סופרי הדיינין מזכירין אותן. אם מצאו לו זכות פטרוהו ואם לאו עומדין על המיניין שנים עשר מזכין ואחד עשר מחייבין, זכאי. שנים עשר מחייבין ואחד עשר מזכין ואפילו עשרים ושנים מזכין או מחייבין ואחד אומר איני יודע, יוסיפו הדיינים. עד כמה מוסיפין? ש נ י ם שנים עד שבעים ואחד. שלשים וששה מזכין ושלשים וחמשה מחייבין, זכאי. שלשים וששה מחייבין שלשים וחמשה מזכין דנין אילו כנגד אילו עד שיראה אחד מן המחייבין את דברי המזכין:

גמרא תני אחד מן העדים שאמר יש לי ללמד עליו זכות אין שומעין לו. בא חבירו וסייעו, את מי ממנין? לראשון? לשני? לשניהן? נישמעינה מהדא דאמר ר' יוחנן והוא שנזדכה מפי עצמו אין מושיבין אותו דיין אינו מ מ נ י ן הדיינין. הרי שנזדכה מפי עדו, לא מצינו עד נעשה דיין.כמו שאין ממנין בע"ד עצמו, ה"ן אין ממנים העד (דא"כ עד נעשה דיין)

אמר בדיני ממונות נזדקן הדין! והגדול שבדיינין אומר נזדקן הדין.

בתוספתא [אחר תקון] יש 5 בבי בדיני הוספה: ז=זכיי--ח=חייב--?=איני יודע

1) זז? יוסיפו חז גומרין
2) זז? יוסיפו חח יוסיפו
3) זח? יוסיפו זח יוסיפו
4) זז? יוסיפו ז? יוסיפו
5) זז? יוסיפו ח? יוסיפו ומקשה ירושלמי על תרי בבי בתראי למה אין גומרין הדין. ומתרץ דבעינן גמר דין בד' דווקא ואין כאן רק ג [כיון שאחד מן הנוספים ג"כ אומר א"י]

תני למה מוסיפין דיינין? שאם היו שנים מן הראשונים מזכין ואחד מן האחרונים, ליגמר הדין בשלשה? אמר רבי לא מכיון שנראה דינו ליגמר בארבעה, אין גומרין אותו בשלשה.

אמר רבי יוסי ותשמע מינה ?? שלשה שדנו ומת אחד מהן חותמין בשנים וכותבין: אף על פי שחתמנו בשנים, בשלשה דננו. אמר רבי חגיי מתני' אמרה כן הדיינין חותמין בו פרוזבול מלמטה או ה ע ד י ם. ולמידין מידת הדין מפרוזבול?! אשכח תני הוא למד מידת הדין מפרוזבול.

לא ראה? ר' יוחנן אמר זכאי. ר"ל אמר חייב.

אמר ר' יוחנן והלא זכאי הוא!! ולמה דנין אילו
כנגד אילו? שלא ייראה דין זה יוצא מעמעם:

מסכת סנהדרין פרק ו

הלכה א משנה נגמר הדין מוציאין אותו לסוקלו ובית הסקיל' היה חוץ לב"ד שנאמר הוצא את המקלל אל מחוץ למחנה ואחד עומד על פתח בית דין והסודרין בידו והסוס רחוק ממנו כדי שיהא רואהו אמר אחד יש לי ללמד עליו זכות הלה מניף בסודרין והסוס רץ ומעמידו אפילו הוא אמר יש לי ללמד על עצמי זכות מחזירין אותו אפילו ארבעה וחמשה פעמים ובלבד שיהא ממש בדבריו:

גמרא מתני' או כרבנן, או כרבי בעיר של נכרים. דתני בשעריך רבי אומר בשעריך-בשער שנמצאו בו, אתה אומר כך או אינו אלא בשער שנידונו בו, נאמר כאן בשעריך ונאמר להלן כי ימצא בקרבך באחד שעריך מה שעריך האמור להלן שער שנמצא בו אף שעריך האמור כאן שער שנמצאו בו.

ורבנן אמרי בשעריך בשער שנידון בו אתה אומר כך או אינו אלא בשער שנמצא בו? נאמר כאן בשעריך ונאמן להלן דברי ריבות בשעריך, מה שעריך האמור להלן שער שנידון בו, אף שעריך האמור כאן שער שנידון בו.

א"ר יוחנן בתחילה בין יש ממש בדבריו בין לאו שומעין לו מיכן והילך יש ממש בדבריו שומעין לו ואם לאו אין שומעין לו.

תני: פעם ראשונה ושנייה ושלישית בין שיש בדבריו ממש ובין שאין בדבריו ממש, מכאן ואילך והוא שיש בדבריו האחרונים ממש.

חזקיה שאל, הרי שהיה יוצא ליהרג ונשתתק. כן אנו אומרים הא לא נשתתק היה לו ללמד על עצמו זכות? שמע ר' יוחנן ומר הא שאלתא דחמרא.שאלת חמור... אלא כיני הרי שהיה יוצא ליהרג ואמר יש לי ללמד על עצמי זכות ונשתתק כן אנו אומרין הא אילו לא נשתתק היה לו ללמד על עצמו זכות. אמר, הא אמירה: זה אמירה טובה

הלכה ב משנה אם מצאו לו זכות פטרוהו ואם לאו יוצא ליסקל והכרוז יוצא לפניו איש פלוני בן פלוני יוצא ליסקל על שעבר עבירה פלונית ופלוני ופלוני עדיו וכל מי שהוא יודע לו זכות יבוא וילמד:

גמרא תני שור היוצא ליסקל ונמצאו עידיו זוממין ר' יוחנן אמר כל הקודם בו זכה ריש לקיש אמר הפקר טעות הוא. וכן עבד היוצא ליסקל, ר' יוחנן אמר זכה לעצמו ר"ל אמר יאוש של טעות היה:

הלכה ג משנה רחוק מבית הסקילה עשר אמות אומרים לו התודה שכן דרך כל המומתין מתוודין שכל המתודה יש לו חלק לעולם הבא שכן מצינו בעכן שאמרו לו יהושע בני שים נא כבוד לה' אלהי ישראל ותן לו תודה והגד נא לי מה עשית אל תכחד ממני ויען עכן את יהושע ויאמר אמנה אנכי חטאתי לה' אלהי ישראל וכזאת וכזאת עשיתי ומניין שנתכפר לו וידויו שנא' ויאמר יהושע מה עכרתנו יעכרך ה' היום הזה היום הזה אתה עכור ואין אתה עכור לעתיד לבוא ואם אינו יודע להתודות אומרין לו אמור תהא מיתתי כפרה על כל עונותי

ר' יהודה אומר אם יודע הוא שהוא מזומם יאמר תהא מיתתי כפרה על כל עונותי חוץ מן העון הזה. אמרו לו א"כ יהו כל אדם אומר כן כדי לנקות את עצמו:

גמרא את מוצא שכשמעל עכן בחרם התחיל יהושע מפייס לפני הקב"ה ואומר רבון של עולם הודיעני מי זה האיש אמר לו הקב"ה איני מפרסם כל ברייה ולא עוד אלא נמצאתי אומר לשון הרע אלא לך והעמיד את ישראל לשבטיו והפל עליהן גורלות מיד אני מוציאו. הדא הוא

דכתיב וישכם יהושע בבוקר ויקרב את ישראל לשבטיו וילכד עכן בן כרמי בן זרח למטה יהודה. א"ל עכן, מה? בגורל אתה חופשיני לית בכל ההן דרא כשר אלא את ופינחס. אסקין ניבזיןcast lots ביניכון, פנטוסשבועה דמיתפיס חד מינכון. ולא עוד אלא למשה רבך לית מידמוךלא נפטר אלא תלתין או מ' יומין לא כל אלפן משה רבן על פי שנים עדים, שריתה טעי!התחלתם לטעות באותה שעה צפה יהושע ברוח הקודש שהוא מחלק לישראל את הארץ בגורל הדא הוא דכתיב וישלך להם יהושע גורל. אמור מעתה אנו מוציאין שם רע על הגורלות. ולא עוד אלא שאם נתקיימו עכשיו יהו כל ישראל אומרים בדיני נפשות נתקיימו כל שכן בדיני ממונות, ואם בטלו עכשיו יהו כל ישראל אומרים בדיני נפשות בטלו כל שכן בדיני ממונות. באותה שעה התחיל יהושע מפייס לעכן. ומשבע ליה באלהי ישראל ואומר לו בני שים נא כבוד לה' אלהי ישראל ויען עכן את יהושע ויאמר אמנה מהו אמנה? קושטא. אנכי חטאתי לה' אלהי ישראל. א"ל מה, אנא בעי מינך חדא ואת אמרת לי תרתי?! א"ל אני הוא שמעלתי בחרם מדין ובחרם יריחו.

אמר רבי תנחומא בארבעה חרמים מעל בחרם כנעני מלך ערד בחרם סיחון ועוג בחרם מדין בחרם יריחו. ומניין שכיפר לו וידויו שנאמר ובני זרח זימרי ואיתן וגו'. ר' יהושע בן לוי אמר זמרי זה עכן שעשה מעשה זמרי. ר' שמואל בר נחמן אמר הימן זה עכן אמנה אנכי חטאתי. כולם חמשה וכי איני יודע שהן חמשה אלא מלמד שאף עכן יש לו חלק לעתיד לבוא.

מעשה באחד שהיה יוצא ליהרג אמרו לו אמור תהא מיתתי כפרה על כל עונותיי. אמר תהא מיתתי כפרה על כל עונותיי חוץ מן עון זה אם עשיתיו אל ימחול לי וב"ד וישראל יהא נקי. וכשבא דבר אצל חכמים זלגו עיניהם אמרו להחזירו אי איפשר שאין לדבר סוף אלא הרי דמו תלוי בצואר עדים.

א"ר יהודה בן טבאי אראה בנחמה אם לא הרגתי עד זומם שהיו אומרים עד שייהרג שנאמר נפש תחת נפש. אמר לו שמעון בן שטח אראה בנחמה אם לא מעלים עליך כאילו שפכת דם נקי. באותה שעה קיבל עליו שלא יורה אלא מפי שמעון בן שטח.

שמעון בן שטח היו ידיו חמומות לתפוש עוברי עבירה אתא סיעת ליצנין אמרי הבו עיציה ניסהוד על ברי' וניקטליני' אסהידו עלוי ונגמר דינו ליהרג. מי נפק למיתקטל' אמרי ליה, מרי! שיקרין אנן! בעא אבוי מחזרתיה. א"ל אבא אם ביקשתה לבוא תשועה על ידך, עשה אותי כאסקופה.

מעשה בחסיד אחד שהיה מהלך בדרך וראה שני בני אדם נזקקין לכלבה אמרין נן ידעין דו גברא חסידה אזיל ומסהיד עלן, ומרן דוד קטיל לן, אלא ניקדמיה וניסהוד עלוי, אסהידו עליה, ונגמר דינושל החסיד ליהרג. הוא שדוד אמר הצילה מחרב נפשי מיד כלב יחידתי. מחרב- מחרב אוריה. מכלב- מכלבו של חסיד.

ר' יודה בן פזי סלק לעיליתא דבי מדרשא וראה שני בני אדם נזקקין זה לזה. אמרו ליה רבי! הב דעתך דאת חד ואנן תרי!

הלכה ד משנה רחוק מבית הסקילה ארבע אמות היו מפשיטין את בגדיו. האיש מכסין אותו מלפניו והאשה מלפניה ומאחריה דברי ר' יהודה. וחכמים אומרים האיש נסקל ערום ואין האשה נסקלת ערומה:

גמרא מחלפה שיטת ר' יהודה תמןסוטה 1 אמר אם היה שערה נאה לא היה סותרו וכא הוא אומר אכן!ל"ה להרהור הכא מ"מ למיתה אזלה

ברם תמן שאם תימצא טהורה ויתגרו בה פירחי כהונה.

מחלפה שיטת רבנן תמן אמר האיש נסקל ערום ואין האשה נסקלת ערומה, וכא אינון אמרין הכין.בסוטה ל"ח להרהור הכא ואהבת לרעך כמוך ברור לו מיתה יפה,וחיישינן לקלונה ברם תמן ונוסרו כל הנשים:

הלכה ה משנה בית הסקילה היה גבוה שתי קומות ואחד מן העדים דוחפו על מתניו נהפך על לבו הופכו על מתניו ואם מת בה יצא ואם לאו נוטל את האבן ונותנו על לבו אם מת בה יצא ואם לאו העד השני נוטל האבן ונתנו על לבו אם מת בה יצא ואם לאו רגימתו בכל ישראל שנאמר יד העדים תהיה בו בראשונה להמיתו ויד כל העם באחרונה וגו':

גמרא תניא וכמלוא קומתו של נופל הרי שלשה. הכא את מר וכמלוא קומת הנופל הרי שלשה ובבור של נזקין את מר עד עשרה טפחים! לא דומה נופל מדעת לנופל שלא מדעת.

רבי יונתן בן חלי ר' אבודמי בר ברתיה דר' טבי בשם ר' יאשיה אילין דחבטין תורא בחייליהמפילין שור בכח(לפני שחיטה) אין בו משום ריסוק איברים. ביומוי דרבי פינחס חבטו תורא בחייליה אמר לון בחייכון, שרוניה!שבועה! תתיר אותו ונראה אים יוכל לברוח... שרוניה, וקום וערק.ברח השור.... אמר ברוך שבחר בחכמים ובדבריהם דאמר אילין דחבטין תורא בחיילי' אין בו משום ריסוק איברים.

ומניין שטעון סקילה? שנאמר סקול יסקל ומניין שטעון דחייה שנאמר ירה יירה ומניין שטעון שתי סקילות? ת"ל סקל יסקל:

הלכה ו משנה כל הנסקלין נתלין דברי רבי ליעזר. וחכמים אומרים אינו נתלה אלא המגדף והעובד ע"ז

האיש תולין אותו פניו כלפי העם והאשה פניה כלפי העץ דברי ר' ליעזר, וחכמים אומרים האיש נתלה ואין האשה נתלית. א"ר אליעזר מעשה בשמעון בן שטח שתלה נשים באשקלון אמרו לו שמונים נשים תלה ואין דנין שנים ביום א':

גמרא מה טעמא דר' ליעזר? מה מגדף שנסקל נתלה אף אני אביא שאר כל הנסקלין שיהו נתלין. מה טעמא דרבנן? מה המגדף על ידי שפשט ידו בעיקר נתלה אף אני ארבה שאר כל הפושטין ידיהן בעיקר להיות נתלין.

אית תניי תני יהודה בן טבאי נשיא. אית תניי תני שמעון בן שטח נשיא.

מאן דמר יהודה בן טבאי נשיא, עובדא דאלכסנדריאה מסייע ליה. והוון בני ירושלם כותבין: מירושלם הגדולה לאלכסנדריאה הקטנה. עד מתי בעלי שרוי בתוכך ואני יושבת עגומה בביתי עיין בחגיגה פרק שני.

מאן דמר שמעון בן שטח נשיא, עובדא דאשקלון מסייע ליה. תרין תלמידין הוו באשקלון אכלין כחדא ושתין כחדא ולעיין באורייתא כחדא. מית חד מינון ולא אתגמל חסד.לא הספידוהו כראוי מית בר מעיין מוכס, ובטילת כל מדינתא מיגמליניה חסד. שרי ההוא תלמידא בכי ואמר ווי דילמא לית לשונאי ישראל כלום. איתחמי ליה בחילמיה ואמר לא תיבזי בני מריך! דין עבד חד זכו ואזל בה, ודין עבד חד חובה ואזל בה. ומה חובה עבד? חס דלא עבד חובה מן יומוי! אלא זימנא חדא הקדים תפילין של ראש לתפילין של יד. ומה זכו עבד בר מעיין מוכס? חס ליה דלא עבד זכו

מן יומוי! אלא זימנא חדא עבד אריסטון לבולבוטייא עשה סעודה לעשירים ולא אתון. אמר ייתון מסכיני וייכלוניה דלא ליקלקל.יבאו העניים ויאכלו ואית דמרין, הוה סגי באורחא, והוה תחות שיחיה תחת בית השחי חד עגול ככר ונפל. ונסתיה לקחו חד מסכן עני ולא מר ליה מידי בגין דלא מסמקא אפוי.כדי לא להאדים פניו

וחמא ההוא תלמידא גו גנין גו פרדיסין גו מבועין דמיא. וחמא לבר מעיין מוכס קיים על גוףעל שפת הים והדא בעי ממטי מיא ולא מטי. וחמא למרים בת עלי בצלים תלייא בחיטי ביזיא .in the thread of her breast ואית דמרין תירעת גיהנם קביעת גו אודנה. אמר לון עד אימת כדון? אמר ליה עד דייתי שמעון בן שטח נסבין לה מן גו אודנה ויהבין לה גו אודניה. אמר לון ומה הוא סורחניה? א"ל דנדר על נפשיה ואמר אי איתעביד נשייא קטלי לכל חרשייא, והיידן עביד ליה נשיא ולא קטלין! אלא אית תומנין נשי' במערת אשקלון מחבלין עלמא. זיל ומר ליה. אמר לון גברא רבא הוא ולית היא מהימנתי. א"ל עינוון הוא סגי ומהימנתיך. ואין לית מהימנתיך אפיק עיניך וייבה גו ידך.take out your eye and place it in your hand אפיק עיניה ויהב גו ידיה, אמרון, חזרת ואשתוות לחבירתה.now you can put it back same as the other one. אזל ומר ליה, בעא מיעבד סימניה קומוי, א"ל לית את צריך, אנא ידע דאת גברא חסידא. אע"פ כן בלבי חשבית בפומי לא אמרית. והיה יום סגרירrainy day נטל תמנין גוברין בחירין לבושין מאנין נקיין ונסב עמון תמנין קידרין חדתין new pots 80 אמר לון כד נא צפרwhen I blow לבשין מניכוןclothe yourselves וכד נא צפר תיניינוwhen I whistle second time עולו. כיון דעאל למערת אשקלון, אמר אוים אוים?? פתחון לי! מן דידכון אנא! כיון דכנס, חדא אמרה מה דאמרה, ומייתי פיתא. וחדא אמרה מה דאמרה, ומייתי תבשילא. וחדא אמרה מה דאמרה, ומייתי חמרא. אמרן ליה מה אית בך עבד? אמר לון אית בי עביד, נא צפר תרי זימנין ומעייל להכא תמנין גוברין בחירין לבושין מאנין נקיים, חדי ומחדי ישמחו וישמחו... לכון. אמרן ליה לון אנן בעיין! כיון דצפר לבשו מנין נקיים. כיון דצפר תיניינו עלו כולהו כחדא, רמז לון כל חד מינכון יטול חדא ויטלטלינה מארעא ולא מצלח מה דו עבדה, והוה אמר לההיא דאייתת פיתא, אייתי פיתא! ולא מייתא, והוא אמר אייתי לצליבא! איתי תבשילא! ולא מייתא, והוא אמר אייתי לצליבא! אייתי חמר! ולא מייתא, והוא אמר אייתי לצליבא! כן עבד לכולהו. היינו דתנינן שמונים נשים תלה שמעון בן שטח באשקלון ואין דנין שנים ביום אחד אלא שהשעה צריכה לכן:

הלכה ז משנה כיצד תולין אותו? משקעין את הקורה בארץ והעץ יוצא ממנה ומקיף שתי ידיו זו לזו ותולה אותו ר' יוסי אומר קורה מטה על הכותל ותולה בה כדרך שהטבחין עושין. תולין ומתירין אותו מיד ואם לן עוברין בלא תעשה שנאמר לא תלין נבלתו על העץ כי קבור תקברנו ביום ההוא כי קללת אלהים תלוי כלומר מפני מה זה תלוי מפני שקילל את השם נמצא שם שמים מתחלל:

גמרא תני ר' אליעזר בן יעקב אומר זה חומר במחלל מבמגדף וזה חומר במגדף מבמחלל.שהמגדף נסקל ולא המחלל במגדף כתיב לא תלין נבלתו על העץ ובמחלל כתיב ותקח רצפה בת איה את השק ותטהו על הצור מתחילת קציר עד נתך מים עליהם מלמד שהיו תלויין מששה עשר בניסן עד שבעה עשר במרחשון. כתיב ויתנם יהושע ביום ההוא חוטבי עצים ושואבי מים לעדה. ניחא לעדה, ולמזבח ה'? אלא שתליין יהושע בריפיון אמר אני לא מרחיקן ולא מקרבן אלא מי שעתיד לבנות בית הבחירה דאת דעתו לקרב יקרב, ואת דעתו לרחק ירחק, ובא דוד וריחקן והגבעונים לא

מבני ישראל המה. ולמה ריחקן? על שם ויהי רעב בימי דוד שלש שנים וגו'. אמר דוד בעוון שלשה דברים גשמים נעצרין ע"ז וגילוי עריות ושפיכות דמים. ע"ז דכתיב פן יפתה לבבכם וסמיך ליה ועצר את השמים גילוי עריות דכתיב וימנעו רביבים ומלקוש לא היה ומצח אשה זונה היה לך שפיכות דמים שנאמר כי הדם הוא יחניף את הארץ. ויש אומרים אף פוסק צדקה ברבים ואינן נותנים דכתיב נשיאים ורוח וגשם אין איש מתהלל במתת שקר. בדק דוד בכל דרכיו ולא מצא אחד מהן התחיל שואל באורים ותומים הדא הוא דכתיב ויבקש דוד את פני ה'. אמר רבי לעזר כתיב בקשו ה' כל ענוי ארץ אשר משפטו פעלו וגו' ויאמר ה' על שאול ועל הבית הדמים על אשר המית את הגבעונים. על שאול- שלא עשיתם עמו חסד. ועל בית הדמים- על אשר המית את הגבעונים. שלח דוד וקראן אמר להם מה לכם ולבית שאול אמרו לו על ידי שהמית ממנו שבעה אנשים שני חוטבי עצים ושני שואבי מים וסופר וחזן ושמש. אמר לון ומה אתון בעון? אמרו ליה יותן לנו שבעה אנשים והוקענום לה' בגבעון. אמר לון ומה הנייה יש לכון אין אינון מתקטלין, סבו לכון כסף ודהב! אמרו ליה אין לנו כסף וזהב עם שאול ועם ביתו. אמר דילמא בהתין שמא מתביישים אלו מן אלו אילין מן אילין. הוה נסיב כל חד וחד מינון ומפייס ליה קומי נפשיה, והוא לא מקבל עלוי. הדא הוא דכתיב אין לנו כסף וזהב אין לי כתיב. באותה שעה אמר דוד שלשה מתנות טובות נתן הקב"ה לישראל ביישנין ורחמנין וגומלי חסדים ביישנין דכתיב ובעבור תהיה יראתו על פניכם וגו' רחמנין דכתיב ונתן לך רחמים ורחמך והרבך גומלי חסדים דכתיב ושמר ה' אלהיך לך את הברית ואת החסד. ואילו אין בהן אחת מהן וריחקן והגבעונים לא מבני ישראל המה. ואף עזרא בא וריחקן והנתינים היו יושבים בעופל וציחה ונישפא מן הנתינים. ואף לעתיד הקב"ה מרחקן דכתיב והעובד העיר יעבדוהו מכל שבטי ישראל. יאבידוהו מכל שבטי ישראל. ויאמר המלך אני אתן ויקח המלך את שני בני רצפה. ולמיכל בת שאול לא היה לה וולד ותימר אכן?! אמור מעתה בני מירב היו וגידלתם מיכל ונקראו על שמה. ויתנם המלך ביד הגבעונים ויוקיעום בהר לפני ה' ויפלו שבעתם יחד שבעתים כתיב חסר חד, זה מפיבושת שנתפלל עליו דוד וקלטו המזבח. אמר להן הריני מעבירן לפני המזבח כל שהמזבח קולטו הרי הוא שלו. א"ר אבין אקרא לאלהים עליון לאל גומר עלי שהסכים הקב"ה עם דוד. והמה הומתו בימי קציר בתחילת קציר שעורים ותקח רצפה בת איה את הבגד ותטהו לה על הצור. מהו על הצור? א"ר אושעיה שהיתה אומרת הצור תמים פעלו. ר' בא בר זמינא בשם ר' הושעיה גדול הוא קידוש השם מחלול השם בחילול השם כתיב לא תלין נבלתו ובקידוש השם כתיב ויהו תלוים עד נתך מים עליהם. מלמד שהיו תלויים משׁשה עשר בניסן עד שבעה עשר במרחשון והיו עוברין ושבין אומרים מה חטאו שנשתנה עליהן מידת הדין? והיו אומרים להן על שפשטו ידיהן בגירים גרורים. והרי הדברים ק"ו ומה אילו שלא נתגיירו לשום שמים תבע הקדוש ברוך הוא דמן, המתגיירין לשום שמים לא כל שכן. הרבה גרים נתגיירו באותו היום שנאמר ויספר שלמה את האנשים הגרים ויעש מהם שבעים אלף נושא סבל וגו':

הלכה ח משנה א"ר מאיר בזמן שאדם מצטער, שכינה מה הלשון אומרת? קלני מראשי קלני מזרועי, אם כך אמר הכתוב מצטער אני על דמן של רשעים, קל וחומר על דמן של צדיקים שנשפך:

גמרא אנן תנינן "קליני" אית תניי תני "קל אני" מאן דמר קליני, לית הוא אלא לישנא ד

קליל קליל=בזוי. מאן דמר קל אני, לית הוא אלא נטיל =כבד [והו"ל לשון סגי נהור]

מתניתא דלא כר"א ? דאמר אף המגדף עובר בלא תעשה ולא דריש קללת מלשון "קלני"

הלכה ט משנה ולא זו בלבד אלא כל המלין את מתו עובר בלא תעשה הלינו לכבודו להביא לו ארון ותכריכין אינו עובר עליו בלא תעשה ולא היו קוברין אותן בקברות אבותיהן אלא שני קברות היו מתוקנין לבית דין אחד לנסקלין ולנשרפין ואחד לנהרגין ולנחנקין:

גמרא ולא עוד אלא היו קוברין אותן בפני עצמן הנסקלין בנשרפין והנהרגין בנחנקין. הוא שדוד אומר אל תאסוף עם חטאים נפשי-הנסקלין והנשרפין. ועם אנשי דמים חיי-הנהרגין והנחנקין.

שייך למו"ק בראשונה היו קוברין אותן במהמורות in mounds נתאכל הבשר היו מלקטין את העצמות וקוברין אותן בארזים box/chest אותו היום היה מתאבל, ולמחר היה שמח לומר שנינוחו אבותיו מן הדין.

תני המעביר ארון ממקום למקום אין בו משום ליקוט עצמות. לעניין ניהוג אבילות באותו היום א"ר אחא הדא דאת אמר בארון של אבן, אבל בארון של עץ יש בו משום ליקוט עצמות. א"ל ר' יוסי ואפילו תימר בארון של עץ אין בו משום ליקוט עצמות. אי זהו ליקוט עצמות? מעבירין באפיקרסין wrapped in sheets ממקום למקום.

חגיי בשם ר' זעירה ליקוטי עצמות כשמוען.כיום השמועה

ותני כן: ליקוט עצמות מלקט עצם עצם משיתאכל הבשר.

תני: אין שמועה יום "ששמע" שלוקטו העצמות, אין נוהג בו אבילות לליקוטי עצמות. אמר רבי חגיי והוא ששמע למחר אבל אם שמע בו ביום—אף לאחר שנלקטו יש שמועה לליקוטי עצמות.

ויש שיעור לליקוטי עצמות?

תנא ניקומכי קומי ר' זעירה אין שיעור לליקוטי עצמות

כהדא רבי מנא הורי לר' הלל דכיפרה לקרוע ולהתאבל כר' אחא, שלא להיטמאות כר' יוסי.רק כשמעבירין באפק' שרי לכהן לטמאות

תני ליקוטי עצמות אין אומרים עליהן קינים ונהי. אין אומר עליהן לא ברכת אבלים ולא תנחומי אבלים. אלו הן ברכת אבלים? מה שהן אומרים בשורה.

תני: אבל אומרים עליהן דברים. מהו דברים? רבנן אמרו קילוסין:

הלכה י משנה נתעכל הבשר היו מלקטין את העצמות וקוברין אותן במקומן

והקרובין באין ושואלין את שלום העדים ואת שלום הדיינין כלומר דעו שאין בלבינו עליכם שדין אמת דנתם ולא היו מתאבלין אלא אוננים שאין אנינה אלא בלב:

גמרא ר' אבהו מטתיה אונס אזל ליה חד מיניק אירע לו אונס-נפטר לו ילד עלון ר' יונה ור' יסי מיחמי ליה אפין, מאימתי עליה, לא אמרין ליה מילא דאורייא.כשראו פניו, מחמת אימתו עליהן לא אמרו

דברי-תורה אמר לון משגחין רבנן מימר מילא דאורייא? אמרו ליה אשגח מרן! אמר לון מה אם רשות שלמטן שיש בה כזב ושקר וגניבות דעת ומשוא פנים ומקח שוחד והיום עודינו ומחר איננו, נאמר בה הקרובין באין ושואלין שלום הדיינין והעדים לומר שאין בליבנו עליכם כלום שדין אמת דנתם. רשות של מעלן שאין בה לא כזב ולא שקר לא גניבות דעת ולא משוא פנים ולא מקח שוחד והוא חי וקיים לעולם ולעולמי עולמים על אחת כמה וכמה שחייבים אנו לקבל עלינו מידת הדין. ואומר ונתן לך רחמים ורחמך והרבך כאשר נשבע לאבותיך:

מסכת סנהדרין פרק ז

הלכה א משנה ארבע מיתות נמסרו לבית דין סקילה שריפה הרג וחנק. ר' שמעון אומר: שריפה סקילה חנק הרג

זו מצות הנסקלין:

גמרא ולרשות=מלכות הרומי לא ניתן אלא דין הרג לבד.

סקילה מניין? וסקלתם באבנים ומתו. שריפה- שנאמר באש ישרפו אותו ואתהן. הרג- נאמר כאן נקימה ונאמר להלן והבאתי עליכם חרב נקמת נקם ברית מה נקימה האמורה להלן חרב אף נקימה האמורה כאן חרב. חנק- לית משכח ליה, אמרת כל מיתה האמורה בתורה סתם אין אתה רשאי להחמיר עליה אלא להקל עליה ותלו אותו בחנק.

רבי שמעון אומר שריפה חמורה מסקילה, ורבנין מרין סקילה חמורה משריפה. ר"ש אומר חנק חמור מהרג ורבנין מרין הרג חמור מחנק. ר"ש דרש כל שם בת כהן בשריפה. ורבנין מרין כל שם ארוסה בסקילה.

ר"ש דרש: מה בת כהן שהחמירה תורה בארוסה שתהא בשריפה, לא היקילה בנשואה שתהא בסקילה, בת ישראל שהיקילה תורה בארוסה שתהא בסקילה, אינו דין שנקל עליה בנשואה שתהא בהריגה. כ קשיא לרבנן [דחנק קיל מכולן] למה נחתינן כ"כ דרגי! נקל עליה רק להרג! [דהא בבת כהן לא נחתינן כלל!]

רבנין דרשין: מה אם בת כהן שהחמירה התורה בארוסה שתהא בסקילה, היקילה בנישואיה שתהא בשריפה, בת ישראל שהקילה התורה בנשואיה שתהא בחניקה, אינו דין שנקל עליה בנישואיה שתהא בהרג.?? כנראה בא לומר: דאי איתא דהרג קל, הו"ל להקל בנשואה עוד יותר [שהרי התורה באת להקל בנשואה, כדחזינן גבי כהן

[לא איירי כאן בב"כ] ר' אבהו בשם ר' יוסי בן חנינה כל מיתה שהיא למטה ממיתת אביה, [סקילה למטה משריפה] כשהיא אצל אביה עם אביה בשריפה, ארוסה שזינתה עים אביה, בשריפה (דשריפה חמורה מסקילה) ועם חמיה בסקילה.

את אביה היא מחללת באש תשרף. רבי ליעזר אומר: עם אביה בשריפה, עם חמיה בסקילה. היא בשריפה ואין בועלה בשריפה היא בשריפה ואין זוממיה בשריפה.

כיוצא בהם בשריפה, היא והן בשריפה. כיוצא בהן בסקילה, היא והן בסקילה. כיוצא בהן בחנק, הן בחנק והיא בשריפה כגון זוממי ב"כ.

רבי אבהו בשם רבי יוסי בן חנינה רבנין דרשין אנשי עיר הנדחת בכלל עובדי עכו"ם היו בסקילה, יצאו לידון בקלה שבמיתות בהרג, לא דייך שאת מוציאה לידון בקלה שבמיתות בחנק, אלא שאת מוציאן בקלה שבמיתות בהרג?! כ מסתברא דהרג חמור

רבי שמעון דרש נביא השקר בכלל עובדי עכו"ם היה בסקילה, לא דייך שאי את מוציאו לידון בסקילה, [לר"ש נביא שהדיח, בחנק] אלא שאת רוצה להוציאן בקלה שבמיתות בחנק?!כ מסתברא דחנק חמורה...אל תוציאהו לקל מן הקל, רק לקל.

רבי שמואל בר סוסרטאי בשם ר' אבהו מחלף: רבנן דרשין נביא השקר בכלל עובדי עכו"ם היה בסקילה, יצא לידון בקלה שבמיתות בחנק כ מסתברא שהתורה הקילה עליו ל ג מ ר י...

רבי שמעון דרש אנשי עיר הנדחת בכלל עובדי עכו"ם היו בסקילה, יצאו לידון בקלה שבמיתות בהרג כ מסתברא שהתורה הקילה עליו ל ג מ ר י...

הלכה ב משנה מצות הנשרפין היו משקעין אותו בזבל עד ארכבותיו ונותנין סודרין קשה לתוך הרכה וכורך על צוארו זה מושך אצלו וזה מושך אצלו עד שהוא פותח את פיו ומדליק את הפתילה וזורקה לתוך פיו והיא יורדת לתוך מעיו וחומרת את בני מעיו רבי יהודה אומר אף הוא אם מת בידם לא היו מקיימין בו מצות שריפה אלא פותחין את פיו בצבת שלא בטובתו ומדליק את הפתילה וזורקה לתוך פיו והיא יורדת לתוך מעיו וחומרת את בני מעיו אמר רבי ליעזר בי רבי צדוק מעשה בבת כהן שזינתה והקיפוה חבילי זמורות ושרפוה אמרו לו מפני שלא היה בית דין שבאותה שעה בקי:

גמרא ויתן קשה בפני עצמו? אמרין, שלא יהא מנוולו

ויתן רך בפני עצמו? אמרין שלא ימות מיד. שכן מצאנו שבשעה שסתם חזקיה את מוצא מימי גיחון העליון במנים דקים סתמן. [רכה מהניא יותר]

מהו פתילה? ר' קריספא בשם רבי יוחנן בפתילה של בעץ היא מתניתא. מהו בפתילה של בעץ? רבנין דקיסרין אמרין אבר וקסטיריון בדיל מעורבין.

אמר רבי יוסי בי רבי בון אתיא כמאן דמר מדליק את הפתילה ו"זורקה" לתוך פיו. ולא גרסינו בדברי ת"ק והיא יורדת...

ברם כמאן דמר "יורדת" לתוך מעיו וחומרת את בני מעיו, בפתילה של נפט היא מתניתא. ?? זריקה שייך באבר--ירידה בנפט דהיא נוזלי

תני קודם לארבעים שנה עד שלא חרב בית המקדש ניטלו דיני נפשות מישראל. בימי רבי שמעון בן יוחי ניטלו דיני ממונות מישראל אמר רבי שמעון בן יוחי בריך רחמנא דלי נא חכים מידון.

אמר רבי לעזר בי ר' צדוק תינוק הייתי ורוכב על כתיפו דאבא וראיתי בת כהן שזינת והקיפוה חבילי זמורות ושרפוה. אמרו לו תינוק היית ואין עדות לתינוק.

כד חמא הדא מילתא לא היה פחות מבן עשר שנין. כד היה מהלך עם רבי לא הוה פחות מן תלתין שנין דלית אורחא דגברא רבא מהלך עם בר נש פחות מתלתין שנין, ותני כן אמר רבי מעשה שהייתי אני בא ור' לעזר בי ר' צדוק מבית שיריון ואכלנו תאנים וענבים עראי חוץ לסוכה:

הלכה ג משנה מצות הנהרגין היו מתיזין את ראשו בסייף כדרך שהמלכות עושה. רבי יהודה אומר ניוול הוא זה! אלא מניח את ראשו על הסדן וקוצץ אותו בקופיץ. אמרו לו אין מיתה מנוולת מזו!

גמרא מודה ר' יהודה שאין מיתה מנוולת מזו, אלא שאמרה תורה ובחוקותיהם לא תלכו.

א"ר יוחנן, ותני כן: ירצח הרוצח במה שרצח. יכול אם הרגו בסייף יהרגנו בסייף, במקל יהרגנו במקל? נאמר כאן נקימה ונאמר להלן והבאתי עליכם חרב נקמת נקם ברית מה נקימה שנאמר להלן בחרב אף נקימה שנאמר כאן מיתה בחרב.

יכול יטילינו מבין האגפיים? לשווייה גיסטרא נאמר כאן ובערת הרע מקרבך ונאמר להלן ואתה תבער הדם הנקי מקרבך. הבערה הבערה עריפה עריפה ומלק את ראשו ממול ערפו מה הבערה שנאמר להלן מול העורף אף כאן מול העורף, מה עריפה שנאמר להלן התזת הראש אף כאן התזת הראש:

הלכה ד משנה מצות הנחנקין היו משקעין אותו בזבל עד ארכובותיו ונותנין סודרין קשה לתוך הרכה, וכורך על צוארו זה מושך אצלו וזה מושך אצלו, עד שנפשו יוצאה:

גמרא חנק לית משכח!לא מצינו שום פסוק לחנק אמרת, הרי זו מיתה בתורה, וכל מיתה שנאמר בתורה סתם אין את רשאי למושכה להחמיר עליה אלא להקל עליה דברי רבי יאשיה. אמר לו רבי יונתן לא מפני שהיא קלה, אלא שנאמרה סתם וכל מיתה שנאמרה סתם, תלו אותו בחנק

אמרת, סדר חנק כך הוא זה מושך אצלו וזה מושך אצלו. כהנא בעא קומי רב תמן זבים 3:2 את מר זה מושך הילך וזה מושך הילך, וכא את מר זה מושך אצלו וזה מושך אצלו! אמר ליה תמן זה מלפניו וזה מלאחריו ברם הכא דין מן דין סיטרא ודין מן דין סיטרא:

הלכה ה משנה אילו הן הנסקלין הבא על האם ועל אשת אב ועל הכלה והבא על הזכר ועל הבהמה והאשה המביאה עליה את הבהמה והמגדף והעובד עכו"ם והנותן מזרעו למולך ובעל אוב וידעוני והמחלל את השבת והמקלל אביו ואמו והבא על נערה מאורס' והמסית והמדיח והמכשף ובן סורר מורה:

גמרא כריתות ג:ז אמר רבי עקיבה, שאלתי את רבן גמליאל ואת רבי יהושוע באטליס של אמאוס, שהלכו ליקח בהמה למשתה בנו של רבן גמליאל, הבא על אחותו ועל אחות אביו ועל אחות אימו בעלם אחד, מה הוא--חייב אחת על כולן, או אחת על כל אחת ואחת. אמרו לי, לא שמענו; אבל שמענו, בבא על חמש נשיו נידות בעלם אחד, שהוא חייב על כל אחת ואחת. ורואין אנו, שהדברים קל וחומר.

חמש נשים נדות לכן צריכה בהעלם אחד, אבל בשני העלימות, שכן אפי' באשה אחת בא עליה וחזר ובא עליה בשני העלימות, חייב על כל אחת ואחת.

ר' שמעון בריה דרבי הלל בן פזי בעא קומי ר' הלל בר פזי מתניתא על אחותו שהיא... באשה אחת שיש לה שמות הרבה, אבל אם היו נשים הרבה והעלם אחד, כהעלמות הרבה היא.

אמר ליה: לכן צריכה, בהעלם אחד!

דאיתפלגון הוא בהעלם אחד והיא בחמשה העלימות, רבי יוחנן אמר הוא מביא קרבן אחד והיא מביאה חמשה קרבנות. רבי שמעון בן לקיש אמר כשם שאינו מביא אלא קרבן אחד כך אינה מביאה אלא קרבן אחד. שלא תאמר יעשו נשים הרבה והעלם אחד, כהוא בהעלם אחד, והיא בחמשה העלימות ואינו חייב אלא אחת. לפום כן צריך מימר חייב על כל אחת ואחת.הוגה ע"פ רב רבינוביץ

א"ר בון בר חייה תני רבי ישמעאל כן לא תנחשו ולא תעוננו והלא הניחוש והעינון בכלל היו כישוף שבפרשת שופטים ויצאו מן הכלל, לחלוק על הכלל לחייב עכאו"א

כלל בהיכרת ופרט בהיכרת, מילתיה דרבי יוחנן אמרה כלל ופרט הוא. דמר ר' אבהו בשם

רבי יוחנן כי כל אשר יעשה מכל התועבות האלה ונכרתו וגו' והלא אחותו בכלל היית ויצאת מן הכלל לפרטו בכרת לחלוק על הכלל.

[התיב ר' לעזר והכתיב ערות אחות אמך וערות אחות אביך לא תגלה?למה יצאת? אמר ליה לצורך יצאת לידון בערייה.

והכתיב ואיש אשר ישכב את אשה דוה וגלתה את ערותה את מקורה הערה והיא גילתה את מקור דמיה אמר לי לצורך יצאת לידון בערייה שלא תאמר הואיל ואין חייבין עליה אלא משום טומאת ערייה ולא משום קורבה לא נעשה בה את המערה כגומר לפום כן צריך מימר.

והכתיב ואיש אשר ישכב את דדתו ערות דודו גלה א"ל לצורך יצאת לידון בערירי. דאמר רבי יודן כל אתר דתימר ערירים יהיו הווין בלא וולד וכל אתר דתימר ערירים ימותו קוברין את בניהן.

אמר ר' יוסי דודתו לצורך יצאת למעט את אשת אחיו מאמו. מה טעמא? נאמר כאן דודתו ונאמר להלן או דודו או בן דודו יגאלנו, מה דודו שנאמר להלן באחי אביו מאביו הכתוב מדבר, אף דודתו שנא' כאן באשת אחי אביו מאביו הכתוב מדבר. אף אשת אחיו לימדה מדודתו. מה דודתו שנא' להלן באשת אחי אביו מאביו הכתוב מדבר, אף אשת אחיו שנאמר כאן באשת אחיו מאביו הכ' מדבר]

[עד כדון כרבי עקיבה, כרבי ישמעאל? תני רבי ישמעאל נאמרה כאן אשת אחיו ונאמר להלן ואיש אשר יקח את אשת אחיו נדה היא. מה נדה יש לה היתר לאחר איסורה, אף אשת אחיו יש לה היתר. יצאת אשת אחיו מאמו שאין לה היתר לאחר איסורה =אין כרת על אשת-אח מאם.]

והא ר' אלעזר מקשי לה, מנן תיתי ליה? [חילוק בעריות]

ר' אבהו בשם ר' לעזר בשם ר' הושעיה: שתי לאוין וכרת אחד לאוין חולקין את ההכרת. מה טעמא?=כגון בשר אדם לא ייסך ובמתכנתו לא תעשו כמוהו וכתיב איש אשר ירקח כמוהו ואשר יתן ממנו על זר ונכרת מעמיו הרי כאן שני לאוין וכרת אחד לאוין חולקין את ההכרת. עיין שבת

ועוד מן הדא שמואל בר אבא בעא קומי ר' זעירא ויצאו שלמים ויחלקו על כל הקדשים בטומאה?לחייב חטאות הרבה באוכל עולה חטאת שלמים בטומאת הגוף? א"ל לצורך יצאו למעט קדשי בדק הבית שאין חייבין עליהן משום פיגול ונותר וטמא. ולא מתניתא היא קדשי המזבח מצטרפין זה עם זה למעילה וחייבין עליהן משום פיגול ונותר וטמא מה שאין כן בקדשי בדק הבית. מכיון שאינון מצטרפין אינן חולקין! אמר רבי חנינה וכן היא צריכה ליה, ויחלקו ולא יצטרפו!!

כלל בעשה ופרט בלא תעשה, מילתיה דר' לעזר אמרה כלל ופרט הוא. ר' לעזר אומר לוקין ע"י חרישה בשביעית רבי יוחנן אמר אין לוקין על ידי חרישה בשביעית. מה טעמא דר' לעזר? ושבתה הארץ שבת לה' כלל, שדך לא תזרע וכרמך לא תזמר פרט. הזורע והזומר בכלל היו ולמה יצאו להקיש אליהם אלא מה הזורע והזומר מיוחדין שהן עבודה בארץ ובאילן אף אין לי אלא דבר שהוא עבודה בארץ ובאילן.וה"ה חרישה מה עבד לה ר' יוחנן? שני דברים הן, ושני דברים שיצאו מן הכלל חולקין.שחייבים רק על זה על דעתי' דר' אלעזר אינן חולקין?! אית ליה לחלוק אינון חולקין,לחייב עכאו"א הא ללמד מלמדין. על דעתיה דרבי יוחנן אינן מלמדין?! שנייה היא שכלל בעשה ופרט בלא תעשה ואין עשה מלמד על לא תעשה ואין לא תעשה מלמד על עשה. על דעתיה דר' לעזר

עשה אינו מלמד על לא תעשה, אבל לא תעשה מלמד על עשה. על דעתיה דר' לעזר ניחא מותר לחפור בה בורות שיחין ומערות. על דעתיה דר' יוחנן מהו לחפור בה בורות שיחין ומערות? כשם שאין מלמדין לענין איסור כך לענין היתר לא ילמדו!!

אמר ר' בא קרתיגנאה טעמא דרבי יוחנן שש שנים תזרע שדך לא בשביעית ושש שנים תזמר כרמך לא בשביעית. כל לא תעשה שהוא בא מכח עשה עשה הוא ועובר בעשה. ר' ירמי' אמר עובר בעשה

רבי יוסי אומר אפילו בעשה אין בו. ולניידא מילא כתיב ושבתה הארץ שבת לה'? לענין לא תעשה שבו.להוסיף עשה על הל"ת

יכול יהו לוקין על התוספת?....שני פירושים על זה

רבי יוחנן פתר מתניתא יכול יהו לוקין על ידי חרישה בשביעית... רבי לעזר פתר מתניתא יכול יהו לוקים על איסור שני פרקים הראשונים.

אית תניי תני ושש שנים תזרע שדך ושש שנים תזמר כרמך ואית תניי תני שדך לא תזרע וגו'. מאן דמר שש שנים מסייע לרבי אלעזר ומאן דמר שדך לא תזרע מסייע לר' יוחנן.

מתניתא מסייע לרבי יוחנן. השמר בלא תעשה פן לא תעשה. וכתיב שם תעלה עולותיך ושם תעשה. שם תעלה זו העלייה ושם תעשה זו השחיטה וזריקה. מה העלייה שהוא בעשה הרי היא בלא תעשה אף שחיטה וזריקה שהן בעשה יהו בלא תעשה. בגין דכתיב שם תעלה ושם תעשה והא אילו לא כתיב שם תעלה ושם תעשה אין עשה מלמד על לא תעשה ואין לא תעשה מלמד על עשה. מה עבד לה רבי אלעזר? שלא תאמר כמה דתימר גבי שבת חפר חרץ נעץ אינו חייב אלא אחת ודכוותה שחט והעלה לא יהא חייב אלא אחת לפום כן צריך מימר חייב על כל אחת ואחת.

רבי זעירה רב חייה בר אשי בשם כהנא הנוטע בשביעית חייב משום זורע רבי זעירה אומר זומר כנוטע. נטע וזמר בשביעית על דעתיה דכהנא חייב שתים על דעתיה דרבי זעירה אינו חייב אלא אחת. כלום אמר רבי זעירה אלא זומר כנוטע דילמא נוטע כזומר הכל היה בכלל זריעה ויצאת זמירה להחמיר על עצמה מפני שיצאת זמירה להחמיר על עצמה את פוטרו משום זורע. הוי, לא שנייא נטע וזמר בשביעית בין על דעתיה דכהנא בין על דעתיה דרבי זעירה חייב שתים:

הלכה ו משנה הבא על האם חייב עליה משום אם ומשום אשת אב ר' יהודה אומר אינו חייב אלא משום האם בלבד. הבא על אשת אב חייב עליה משום אשת האב ומשום אשת איש [בין בחיי אביו בין לאחר מיתת אביו בין מן האירוסין בין מן הנישואין] הבא על כלתו חייב עליה משום כלתו ומשום אשת איש בין בחיי בנו בין לאחר מיתת בנו בין מן האירוסין בין מן הנישואין:

גמרא אזהרה לבא על האם מניין? ערות אמך לא תגלה. כרת מניין? כי כל אשר יעשה מכל התועבות האלה ונכרתו הנפשות העושות מקרב עמם. אזהרה לבא על אשת אב מניין? ערות אשת אביך לא תגלה. כרת מניין? כי כל אשר יעשה וגו'. עונש מניין? ואיש אשר ישכב את אשת אביו ערות אביו גלה מות יומתו וגו'. אזהרה לבא על כלתו מניין? ערות כלתך לא תגלה. כרת מניין? כי כל איש אשר יעשה מכל התועבות האלה ונכרתו. עונש מניין? ואיש אשר ישכב את כלתו וגו'.

תניתה הכא תניתה בכריתות. ניחא בכריתות שהוא מביא קרבן וחוזר ומביא קרבן אית לך

מימר בסנהדרין שהוא נסקל וחוזר ונסקל. א"ר יודן אבוי דר' מתנייה להתרייה איתאמרת שאם התרו בו משום אשת אב נסקל, משום אם נסקל. ויתרו בו משום אשת איש! א"ר אבין תיפתר בפנויה.

תמן אמרין, תנא אחרת אליבא דר' יהודה תנינן רבי יהודה אומר: אם לא היתה אמו ראויה לאביו אינו חייב אלא אחת. הא אם היתה אמו ראויה לאביו חייב שתים. רבי אבהו בשם ר' יוחנן לא שנייא בין שהיתה אמו ראויה לאביו בין שאין אמו ראויה לאביו אינו חייב אלא אחת. טעמא דר' יוחנן אמך ה י א משום אמו אתה מחייבו ערה את כל הפרשה לאם.

ר' בון בר חייה בעא קומי ר' זעירא, מה ראה ר' יוחנן לתפוש את האם ולהניח אשת האב? א"ל דהוא סבר כר' כרבי עקיבא

דר' ישמעאל דרש, ערות אביך- בזכר הכתוב מדבר. ואין אביו בכלל הזכר?! אלא לחייבו שתים. דתני הבא על אביו חייב עליו שתים. וניתני שלשים ושבע כריתות בתור'? ר' מנא אמר כל שם זכר אחד. [ערות אשת אביך- באשת אב הכתוב מדבר] ערות אמך- זו אמו שהיא אשת אביו. אמו שאינה אשת אביו מניין? אמך היא לא תגלה ערותה.

רבי עקיבה דרש ערות אביך- באשת אב הכתוב מדבר. ערות אמך- זו אמו שאינה אשת אביו או אמו שהיא א"א. אמך היא- משום אמו אתה מחייבו, וא"א מחייבו משום א"א.

מה עבד לה ר' עקיבה להדא דכתיב ערוות א"א לא תגלה? פתר לה לאחר מיתה. ולית לרבי ישמעאל כן?! ערות אביך היא. לא שנייא בין בחייה בין לאחר מיתה.

כתיב ערות אביך וערות אמך לא תגלה. וכתיב גבי עונש ערוות אביו גלה. מה אביך כל שהוא אביך בין לעונש בין לאזהר', אף אמך כל שהוא אמך, בין לעונש בין לאזהר'.

א"ר זעירה הדא אמרה למידין מגזרה שוה אפילו מופנה מצד אחד. אמר ליה רבי יודן לית דא פשיטא על דר' עקיבה. דרבי עקיבה אמר גזירה שוה אף על פי שאינו מופנה.

רבי ירמיה לר' יודא בעי, הבא על אמו מהו שהוא חייב עליה משום אשת איש? איתא חמי! אילו בא אחר עליה חייב משום אשת איש, בנה לא כל שכן. התיב רבי יוסי הרי חורגה הרי הוא חייב עליה משום אשת אב, ובנה אינו חייב עליה משום אשת אב!אלא משום אם (כן הוא אליבא דר"י)

תני: אף בשאר כל העריות כן חמותו ואשת איש את תופשו משום חמותו. כלתו ואשת איש את תופסו משום כלתו. אחותו ואשת איש את תופסו משום א"א. ויתפס משום אחותו? מבריחו מן החמורה ומקנתרו בקלה לית יכיל

תני: הבא על אחותו חייב עליה משום אחותו ומשום בת אשת אביו. ר' יוסי בי ר' יודה אומר הבא על אחותו אינו חייב עליה אלא משום שם אחד בלבד, [וכן הבא על כלתו] ר' ירמיה ר' אבהו בשם ר' יוחנן אתייא דר' יוסי בי ר' יודה כשיטת ר' יודה אביו כמה דר' יודה תופש שם ראשון כן ר' יוסי בי ר' יודה תופש שם ראשון. חזר ר' ירמיה ר' אבהו בשם ר' יוחנן לית לר' יוסי בי ר' יודה כשיטת ר' יודה אביו תמן אמו בלא אשת אביו חייב אשת אביו בלא אמו חייב ברם הכא מצינו בת אשת אביו בלא אחותו?! הוא מותר בה! על כרחך בא הכתוב לחייב שתיים!

הלכה ז משנה הבא על הזכר ועל הבהמה והאשה המביאה את הבהמה

[אם אדם חטא בהמה מה חטאת? אלא לפי שבאת לאדם תקלה על ידיה לפיכך אמר הכתוב תיסקל דבר אחר שלא תהא הבהמה עוברת בשוק ויאמרו זו היא שנסקל איש פלוני על ידיה]

גמרא אזהרה לבא על הזכר מניין? ואת זכר לא תשכב משכבי אשה. כרת מניין? כי כל אשר יעשה מכל התועבות האלה ונכרתו וגו'. עונש מניין? ואיש אשר ישכב את זכר משכבי אשה תועבה עשו שניהם מות יומתו דמיהם בם. את יליף דמיהם בם מדמיהם בם.

עד כדון לשוכב לנשכב מניין? ואת זכר לא תשכב משכבי אשה קרי ביה לא תישכב.

עד כדון כר' עקיבה, כר' ישמעאל? לא יהי' קדש מבני ישראל.

כרת לנשכב כר' ישמעאל מניין? ר' ירמיה בשם ר' אבהו נאמר כאן קדש ונאמר להלן וגם קדש היה בארץ את למד קדש מקדש וקדש מתועבה.

ר' חייה בר אדא בשם רבי חנינה תועבה מתועבה. א"ר יוסי בי ר' בון מתניתא אמרה כן תועבה עשו שניהם שניהם בסקילה שניהם באזהרה שניהן בהכרת.

אזהרה לבא על הבהמה מניין? ובכל בהמה לא תתן שכבתך לטמאה בה. כרת מניין? כי כל אשר יעשה מכל התועבות האלה ונכרתו וגו'. עונש מניין? ואיש אשר יתן שכבתו בבהמה מות יומת. את יליף הריגה מהריגה בבא על הבהמה ובמסית כתיב "הריגה"

אזהרה לנשכב מניין? ר' ישמעאל מן אתריה, ור' עקיבה מן אתריה.שכיבתך---קדש

כרת לנשכב על דר' ישמעאל לית משכח, עונש לנשכב בין על דר' ישמעאל בין על דר' עקיבה לית משכח? ת"ל כל שוכב וכו' (תנהו עניין לנשכב)ע בבלי זובח לאלהים יחרם. מה זה בסקילה וכרת אף זה בסקילה וכרת.

מה מפקא מביניהון? שכב את הזכר ונשכב ממנו, על דעתיה דרבי עקיבא אינו חייב אלא אחת, על דעתיה דר' ישמעאל חייב שתים.

שכב את הבהמה ונשכב הימנה, ע"ד דרע"ק אינו חייב אלא אחת. על דעתיה דר' ישמעאל חייב שתים.

שכב את הזכר ואת הבהמה חייב שתים.

נשכב מן הזכר ומן הבהמה ע"ד דרי"ש אינו חייב אלא אחת. ע"ד דרע"ק חייב שתים.

שכב שני זכרים כאחת מאחר שמתחייבין על ידו שנים, חייב שתים.

תני הזכר לא עשה בו את הקטן כגדול והבהמה עשה בה את הקטנה כגדולה. אמר רבי לעזר לעולם אינו מתחייב עליה עד שתהא בת שלש שנים ויום אחד.

רבי בון בר חייה בעא מרבי זעירא, מה ראה רבי ישמעאל ורבי עקיבה ליחלק בזכר ובבהמה ובשאר כל העריות לא נחלקו? אמר ליה שבכל העריות כתוב בהן שאר בשר ואילו אין כתוב בהן שאר בשר. התיבון הרי נדה אין כתיב בה שאר בשר ונחלקו עליה?! ר' ירמיה בשם ר' אבהו מכיון דכתיב קריבה קריבה כמי שכולהם כאן וכולהם כאן. ר' חייה בר אדא בשם רבי חנינא ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב לגלות ערותה א"ר יוסי בי ר' בון היא בל תקרב היא בל תגלה.

אזהרה לאשה המביאה את הבהמה עליה מניין? ואשה לא תעמד לפני בהמה לרבעה תבל היא. כרת מניין? כי כל אשר יעשה מכל התועבות האלה ונכרתו. עונש מניין? ואשה אשר תעמד לפני בהמה לרבעה אותה והרגת את האשה ואת הבהמה מות יומתו דמיהם בם. את יליף הריגה מהריגה כתיב במסית ובבא על הבהמה "הריגה" סקילה מסקילה ודמיהם בם מדמיהם בם.

רבי בא בר ממל בעי הגע עצמך שבא עליה שוגג הרי היאהבהמה נסקלת על ידיו והוא פטור!אין כאן טעם 2 ר' שמעון בעי הגע עצמך שחרש בשבת הרי הוא נסקל על ידה והיא פטורה!תיקשי לטעם2 לית לך אלא כהדא דמר ר' שמואל בר רב יצחק כספם וזהבם עשו להם עצבים למען יכרתון אין כתיב כאן אלא למען יכרת. כאינש דמר "שחוק טימייה דפלן, דאפיק בריה לעובדא בישא"יישחק עצמותיו של "ההוא גברא"(עצמו) שהוציא בנו למעשים רעים....

הלכה ח משנה המגדף אינו חייב עד שיפרש את השם

אמר רבי יהושע בן קרחה בכל יום דנין את העדים בכינוי יכה יוסי את יוסי נגמר הדין לא היו הורגין בכינוי אלא מוציאין את כל האדם לחוץ ומשיירין את הגדול שבהן ואומר לו אמור מה ששמעתה בפירוש והוא אומר והדיינים עומדין על רגליהם וקורעין ולא מאחין והשני אומר אף אני כמוהו והשלישי אומר אף אני כמוהו:

גמרא אזהרה למגדף מניין? אלהים לא תקלל. כרת מניין? איש איש כי יקלל אלהיו ונשא חטאו. עונש מניין? ונוקב שם ה' מות יומת.

וכרבי ישמעאל, דרבי ישמעאל אמר בדיינים הכתוב מדבר. אם על הדיינים הוא מזהיר לא כל שכן על הכינויים. אם על הכינויים הוא עונש כרת לא כל שכן על שם המיוחד.

אית תניי תני על הכינויים באזהרה וכרת, על שם המיוחד במיתה. אית תניי תני על הכינויים באזהרה, ועל שם המיוחד במיתה וכרת. מאן דמר על הכינויים באזהרה וכרת- אלהים לא תקלל ועוד איש איש כי יקלל אלהיו ונשא חטאו בכרת. ועל שם המיוחד במיתה ונוקב שם ה' מות יומת. ומאן דמר על הכינויין באזהרה- אלהים לא תקלל. ועל שם המיוחד במיתה וכרת ונוקב שם ה' מות יומת ואיש איש כי יקלל אלהיו וגו'.

רבי ירמיה בשם רבי שמואל בר רב יצחק זאת אומרתריב"ק שדנין מספק. היך עבידא? פלוני הרג את הנפש יהא נידון עד שיבואו עדיו. א"ל רבי יוסי ותפשין בר נשא בשוקא ומבזין ליה?! אלא כיני פלוני הרג את הנפש והרי עדיו שהרג את הנפש, יהא תפוש עד שיבואו עדיו.

ואמרין ליהלעדים גדף?! אלא אותו השם שאמרתי לפניכם, אותו קילל ובו קילל. ואין העדים צריכין לקרוע שכבר קרעו בשעה ששמעו.

ר' שמעון בן לקיש אמר מיכן לדיינין שקיבלו עדות עומדין שדינן דין. את שמע מינה שית. את שמע מינה כהיא דאמר ר' שמואל בר רב יצחק. ואת ש"מ כהיא דאמר ר' שמעון בן לקיש. ואת שמע מינה שומע מפי שומע חייב לקרוע. ואת שמע מינה מיכן לעד שהעיד אף אני כמוהו,עדותו עדות. השני אומר אף אני כמוהו והשלישי אומר אף אני כמוהו. ואת שמע מינה שהוא אחד מן הקרעים שאין מתאחין. ואת שמע מינה מכיון שהיו קורעין בשעה הראשונה ששמעו שם המיוחד שאינו צריך לקרוע. [שכבר קרעו]

ר' חייה אמר, ר' יסא מקשי תנינן הכרוז יוצא לפניו איש פלוני בן איש פלוני יוצא ליסקל על שעבר עבירה פלונית, ופלוני ופלוני עדיו, כל מי שהוא יודע לו זכות יבוא וילמוד.ליחייבו כו"ע בקריעה!! שמענו שומע מפי שומע צריך לקרוע. שמעינן שומע מפי שומע ושומע מפי שומע צריך לקרוע?!

מהו =מנא לן לקרוע על קללת השם? נישמעינה מן הדא ויהי כשמוע המלך חזקיהו את דברי רבשקה ויקרע את בגדיו. מהו לקרוע על קיללת עכו"ם? מאן דאמר רבשקה עכו"ם היה קורעין מאן דאמר ישראל היה אין קורעין.

תני ר' הושעיה אחד השומע קללת השם מישראל ואחד השומע מפי העכו"ם חייב לקרוע מה טעמא? אני ה' אלהי כל בשר הממני יפלא כל דבר. מהו לקרוע בזמן הזה? ר' יוסה ר' ירמיה בשם רבי יוחנן משרבו הגודפנים פסקו מלקרוע.

מהו לקרוע על הכינויין בזמן הזה? נישמעינה מהדא: רבי שמעון בן לקיש היה מהלך באיסרטא פגע ביה חד כותיי והוה מגדף והוא קרע, מגדף והוא קרע, נחת ליה מן חמרא ויהב ליה מרתוקאמכה גו ליביה. אמר ליה בר כותיי אית לאימך מאנין מספקא לי?!!!יש לאמך די בגדים בשבילי?! מילתיה הדא אמרה שקורעין על הכינויין ושקורעין בזמן הזה:

הלכה ט משנה העובד עבודת כוכבים א' העובד ואחד המזבח ואחד המקטר ואחד המנסך ואחד המשתחוה והמקבלו עליו לאלוה והאומר לו אלי אתה

אבל המגפף והמנשק והמכבד והמרבץ המרחיץ הסך המלביש והמנעיל עובר בלא תעשה

הנודר בשמו והמקיים בשמו עובר בלא תעשה

והפוער עצמו לבעל פעור זו היא עבודתו. הזורק אבן למרקוליס זו היא עבודתו:

גמרא אזהרה לעובד ע"ז מניין? לא תעבדם. כרת מניין? את ה' הוא מגדף ונכרתה. ולא מגדף כתיב?! כאדם שהוא אומר לחבירו גירפתה את כל הקערה ולא שיירתה בה כלום. ר"ש בן לעזר אומר משל לשנים שהיו יושבין וקערה של גריסין ביניהון פשט אחד את ידו וגירף את כל הקערה ולא שייר בה כלום כך המגדף והעובד ע"ז אינו משייר לאחריו מצוה. עונש מניין? והוצאת האיש ההוא או את האשה ההיא אשר עשו את הדבר הזה אל שעריך וגו' עד וסקלתם אותם באבנים ומתו.

לא תעבדם- הייתי אומר עד שיעבוד כל עבודה שבעולם, תלמוד לומר לא תשתחו' להם, השתחוי' בכלל היתה, ולמה יצאת? להקיש אליה אלא מה השתחויה מיוחדת מעשה יחיד וחייבין עליה בפני עצמה. אף אני מרבה כל מעשה ומעשה שיש בה, חייבין עליו בפני עצמו.

אף על גב דר' שמעון בן אלעזר אמר זיבח וקיטר וניסך בהעלם אחד אינו חייב אלא אחת מודה שאם עבדה בעבודתה, בעבודת הגבוה, בעבודת השתחויה, שהוא חייב על כל אחת ואחת.

כד מר ר' שמואל בשם ר' זעירא ולא יזבחו עוד את זבחיהם לשעירים, א"ל מטי תנה לקדשים.פסוק זה נאמר' על קדשים(בחוץ)

רבי יסא בשם רבי יוחנן זיבח לה טלה בעל מום חייב. מאי כדון כיי דמר ר' הילא לא תעשון כן לה' אלהיכם כל לה' אלהיכם לא תעשון כן.אפי' מה שאסור לד'--לא תעשה לע"ז

רבי בון בר חייה בעא קומי רבי זעירה, לא תשתחוה לאלהיהם-פרט. לא תעבדם- כלל. כי

לא תשתחוה לאל אחר חזר ופרט, פרט וכלל ופרט, אין בכלל אלא מה שבפרט!

א"ל כתיב וילך ויעבד אלהים אחרים וישתחוו להם ולשמש או לירח. אמר ר' זעירה לשמש אין כתיב כאן אלא "ו"לשמש אין כאן כלל ופרט, אלא ריבויים.

התיב רבי אבא בר זימנא קומי רבי זעירה, והא כתיב כל אשר לו סנפיר וקשקשת, וכל אשר אין לו סנפיר וקשקשת, מעתה אין כאן כלל ופרט אלא ריבויים. ונרבה אפי' בורות לאיסורא! [אלא בגין דכתיב וי"ו.ולשמש ויו יתירא אמר רב יוחנן בר מרייא כל הן דאנא משכח וי"ו אנא מחיק ליה!] אמר רבי שמואל בר אבודמא הייתי אומר מה שבימים יהו אסורין ומה שבגיגיות ושבביברים יהו מותרין תלמוד לומר וכל אשר במים ריבה.אה"ן שבא לרבות עוד איסור (ע בבלי חולין 67)

רבי בון בר כהנא בעא קומי רבי הילא, לא תעשון כן כלל, זובח לאלהים יחרם פרט, בלתי לה' לבדו חזר וכלל, כלל ופרט וכלל, והכל בכלל, וריבה את המגפף והמנשק! אמר ליה לאי זה דבר נאמר השתחויה? לא ללמד על ע צ מ ו שאינו מעשה! יצאו המגפף והמנשק שאינן מעשה

והאומר לו אלי אתה. רב אבון בשם רבנין דתמן: וישתחוו לו ויזבחו לו ויאמרו אלה אלהיך ישראל וגו'. מעתה אינו מתחייב עד שיזבח ויקטר ויאמר? אמר רבי יוסי לא בא הכתוב להזכיר אלא גניין של ישראל. וישתחוו לו- לא לגבוה. ויזבחו לו- לא לגבוה. ויאמרו לו- לא לגבוה. מאי כדון? נאמר כאן אמירה ונאמר אמירה במסית, מה אמירה האמורה במסית עשה בה אמירה כמעשה אף אמירה האמורה כאן נעשה בה אמירה כמעשה.

רבי שמואל בר נחמני בשם רבי הושעיה האומר לו אלי אתה מחלוקת רבי רע"ק בריש כריתות וחכמים.אי מביא ק ר ב ן (אין בו מעשה)

השתחוה לה מהו? רבי יוחנן אמר דברי הכל מודין בכפיפת קומה שהוא חייב. ור"ל אמר במחלוקת. מה בין המעלה והמוריד קומתו ומה בין המעלה והמוריד שפתותיו?

אמר רבי זעירא קריא מסייע לריש לקיש. תורה אחת יהיה לכם לעושה בשגגה. אין לי אלא דבר שהוא מעשה, יצאו המגדף והמשתחוה

הלכה י משנה הנותן מזרעו למולך אינו חייב עד שימסור למולך ויעביר באש. מסר למולך ולא העביר באש, העביר באש ולא מסר למולך אינו חייב עד שימסור למולך ויעביר באש

בעל אוב זה הפיתום. והמדבר משיחיו

וידעוני זה המדבר בפיו. הרי אילו בסקילה והנשאל בהן באזהרה:

גמרא אזהרה לנותן מזרעו למולך מניין? ומזרעך לא תתן להעביר למולך. כרת מניין? כי מזרעו נתן למולך ונכרתה. עונש מניין? איש איש מבני ישראל ומן הגר הגר בישראל אשר יתן מזרעו למולך מות יומת עם הארץ ירגמוהו באבן.

ומזרעך לא תתן יכול אפילו מסר ולא העביר יהא חייב? תלמוד לומר ומזרעך לא תתן להעביר. יכול אפילו מסר והעביר שלא למולך יהא חייב? תלמוד לומר ומזרעך לא תתן להעביר למולך. יכול אפילו מסר והעביר למולך שלא באש יהא חייב? תלמוד לומר לא ימצא בך מעביר בנו ובתו באש עברה עברה לגזירה שוה, מה העברה שנאמר להלן באש אף כאן באש. נמצאתה אומר: לעולם אינו חייב עד

שימסור ויעביר באש למולך. רבי נסה בשם רבי לעזר לעולם אינו מתחייב עד שימסרנו לכומרים, ויטלנו ויעבירנו כד ר כ ו.

היה מ ו ש כ ו ומעבירו מהו?

נשמעינה מן הדא דתני: העבירו ברגלו, פטור. [העביר עצמו, פטור. וראב"ש מחייב]

אחד המולך ואחד שאר עבודה זרה. רבי לעזר בי רבי שמעון אומר אינו חייב אלא למולך בלבד.

אינו חייב אלא על יוצאי יריכו.

א"ר יוחנן טעמא דר' לעזר בי ר"ש מהכא: לא ימצא "בך" בגופך לא ימצא מעביר.

והכרתי אותו מקרב עמו לרבות שאר עבודה זרה בהעברה בהיכרת. עונש מניין? מזרעו נתן למולך מות יומת.

השתא פושט האיבעיא.. מפני שהעבירו ברגליו, אבל אם היה מושך בו ומעבירו, חייב דדמיא לקפיצה

והוא שהעביר עצמו, לא ברגלו הוא עובר?! מה היא דא"ר לעזר בי ר"ש העביר עצמו חייב? בההוא דאעבר מזקר.

ר' בון בר חייה בעא קומי ר' זעירא, העביר ולא מסר, תפלוגתא דחזקיה ודר' יוחנן דאיתפלגון גנב אדם ולא מכר, חזקיה אמר חייב ר' יוחנן אמר פטור.משום לאוו שניתן למיתת בי"ד

[ר' בא ר' חייה בשם ר' יוחנן ראה לשון שלימדתיך התורה "מולך" כל שתמליכהו עליך אפילו קיסם אפילו צרור.ס"ל מולך לאוו מין ע"ז היא, רק דאסרה תורה חוק זה של העברת-אש וחייבין עליה סקילה- עיין בבלי]

[והכרתי אותו מקרב עמו לרבות שאר ע"ז בהיכרת]

רבי נסה בשם רבי לעזר: לרבות שאר ע"ז לבנים ולבנות.

דתני: אחד המולך ואחד שאר ע"ז כגון בעל שעבדה בבנים ובבנות חייב. אפילו אין דרכה!! ולפי"ז יצא מולך ללמד על כל מיני ע"ז. וכמו שחיטה וזריקה, כן העברה, חייב אפי' שלכ"ד

ראב"ש פוטר בשאר ע"ז. והשתא פליגי אמוראי אליבא דראב"ש... לר"ז אין שום חיוב "העברה" בשאר ע"ז--רק משום "עבודתה" [ולפי"ז מולך יצאת משום דלאוו ע"ז היא ועדלעיל..] ולר הילא שפיר יצאת ללמד על שם העברה [עכ"פ בדרכה]

אמר ר' זעירה בשאין עבודתה בעל לכן, אבל אם היתה עבודתה לכן, בהעברה חייב. משום עבודת בעל. אמר רבי הילא, אים עבודתה לכן, חייב שתים! משום "עבודתה בכך" ומשום "העברה" [דלא גרע מהעביר לפני אליל המולך דחייב משום שם העברה]

מתניתא מסייעא לרבי הילא: רש"א מולך בכלל ע"ז היה, ויצא לידון להקל עליו שלא יהא חייב אלא על יוצאי יריכו. אלמא שאר אליל חייב ג"כ אהעברה [חוץ משם עבודתה]

אמר ר' תנחום בר ירמיה אתייא דרבי לעזר בי רבי שמעון כשיטת ר' שמעון אביו. כמה דר"ש אמר מולך בכלל עובדי ע"ז היה, יצא לידון להקל עליו שלא יהא חייב אלא על יוצאי יריכו. כן רבי לעזר בי ר' שמעון אמר בכלל עובדי ע"ז היה יצא לידון להקל עליו שלא יהא חייב אלא על יוצאי יריכו

תרווייהו ס"ל שאין לחייב בעל בהעברה [עכ"פ באין דרכה] בנגוד לת"ק דראב"ש דס"ל שמולך יצאת: לחייב על העברה כזיבוח.

אמר רבי פינחס קומי רבי יוסה בשם רב חסדא היתה עבודתה של בעל באבות ובאמהות, ועבדה בבנים ובבנות, חייב שתים. משום ע"ז ומשום העברה (כדלעיל) והוה ר' זעירה חדי בה, סבר מימר בשיטת ר' הילא רביה איתאמרת, ועל דר' לעזר בי ר"ש איתאמרת. דלא פטר ראב"ש העברה בבעל, רק באין דרכו--הא דרכו מחייב שתיים! א"ל ומה בידך? למה אתה שמח? ועל דרבנין איתאמרת! א"ל ולהדא צורכת?! הוגה הרבה ע"פ רב רבינוביץ

אזהרה לבעל אוב מניין? אל תפנו אל האובות. כרת מניין? והנפש אשר תפנה אל האובות ואל הידעונים וגו'. עונש מניין? ואיש או אשה כי יהיה בהם אוב או ידעוני מות יומתו

ולמה לא תנינן ידעוני בכריתות? ע"ש ר' חזקיה בשם ריש לקיש מפני שנכללו כולם בלאו אחד אל תפנו אל האובות וגו'.אינו חייב אלא אחת (אים עשה אוב וידעוני)

רבי יסא בשם ריש לקיש שהוא ידעוני בלא תעשה שאינו בא מכח מעשה. ר' הילא בשם ר' יסא: מפני שנכללו... אמר ר' זעירא קומי ר' יסא: הכן לא אתא מתני בר נש ידעוני בכריתות אלא את! לדבריך הו"ל לשנות ידעוני בכריתות א"ל כמה דאישתעי קרייא אישתעיית מתניתא. אוב או ידעוני תנא אוב דכתיבא בקרא ברישא וה"ה ידעוני

אוב זה פיתום המדבר משיחיו. וידעוני זה המדבר בפיו הרי אילו בסקילה והנשאל בהן באזהרה.

ודורש אל המתים זה המרעיב עצמו והולך ולן בביה"ק

אוב. אית תניי תני זה הנשאל בגולגולת. אית תניי תני המעלה בזכורו. מה בין הנשאל בגולגולת למעלה בזכורו? שהנשאל בגולגולת עולה בבבלי מגיה "עונה" כדרכו ועולה בשבת וההדיוט מעלה את המלך, והמעלה בזכורו אינו עולה כדרכו ואינו עולה בשבת ואין ההדיוט מעלה את המלך.

א"ר הונא קרייא מסייע למאן דאמר אוב זה המעלה בזכורו מה טעמא? קסמי נא לי באוב וה ע ל י נא לי אשר אומר אלייך.

אמר רבי מנא מה את שמע מינה? מיכן דהות ידעה מילין מילין סגין!! שמא ידעה האשה הרבה דברים..לעשות אוב [גלגלת] ו ג ם להעלות המת על זכורו

מאי כדון? והיה כאוב מארץ קולך.אלמא גולגולת היא [שנשאר מונח בארץ]

מיליהון דרבנין מסייען לרבי יסא [בשם ר"ל] דאוב יש בו מעשה דאמר רבי יסא בשם רבנין מפני שהן מקטירין לשדים.

הלכה יא משנה המחלל את השבת בדבר שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת והמקלל אביו ואמו אינו חייב עד שיקללם בשם קיללם בכינוי ר"מ מחייב וחכמים פוטרין הבא על נערה מאורסה אינו חייב עד שתהא נערה בתולה מאורסה בבית אביה באו עליה שנים, הראשון בסקילה והשני בחנק:

גמרא אזהרה למחלל מניין לא תעשה כל מלאכה כרת מניין כי כל העושה בו מלאכ' ונכרתה עונש מניין מחלליה מות יומת. וניתני שלשים ותשע כריתות בתורה? א"ר יוסי בי ר' בון שאם עשה כולן בשגגת שבת ובזדון מלאכה אינו חייב אלא אחת.

אזהרה למקלל אביו ואמו מניין? איש אמו ואביו תיראו. עונש מניין ומקלל אביו ואמו מות יומת

הבא על נערה המאורסה. ר' יסא בשם ר' יוחנן ר' חייה בשם רבי לעזר דרבי מאיר היא, ברם לרבנין אפילו קטנה. מה טעמא דרבנן? נער

חסר אמור בפרשה. מה מקיימין ר"מ נער ר' אבהו בשם ריש לקיש נערה אחת שלימה אמורה בפרשה ולימדה על כל הפרשה כולה שהיא גדולה. מתיב רבי מאיר לרבנין הרי המוציא שם רע הרי אין כתוב בו אלא נער והיא גדולה שאין קטנה נסקלת! מה עבדין לה רבנין? אמר רבי אבין תיפתר שבא עליה דרך זכרות. ר' יעקב בר אבא בעא קומי רב הבא על הקטנה מהו? אמר ליה בסקילה. הבא על הבוגרת מהו? אמר ליה אני אקרא נערה ולא בוגרת! וקרא נערה ולא קטנה!! א"ל ולית את מודה לי שהוא בקנס! אמר ליה תחת אשר עינה לרבות את הקטנה לקנס. וקרא תחת אשר עינה לרבות את הבוגרת בקנס!! אמר רב אף על גב דנצחי ר' יעקב בר אבא בדינא הלכה הבא על הקטנה בסקילה והיא פטורה. רבי אבין בשם ר' שמואל ולמה לא פתר ליה מן הדא: ומת האיש אשר שכב עמה לבדו וכי אין אנו יודעין שאין לנערה חטא מות ומה תלמוד לומר ולנערה לא תעשה דבר אין לנערה חטא מות אלא מיכן הבא על הקטנה בסקילה והיא פטורה:

הלכה יב משנה המסית- זה ההדיוט. והמסית את ההדיוט. אמר יש יראה במקום פלוני כך אוכלת כך שותה כך מטיבה כך מריעה

כל חייבי מיתות שבתו' אין מכמינין עליהן חוץ מזו אמר לשנים והן עדיו מביאין אותו לב"ד וסוקלין אותו

אמר לאחד והוא אומר לו יש לי חבירים רוצין בכך אם היה ערום ואינו מדבר בפניהן מכמינין לאחורי הגדר והוא אומר לו אמור מה שאמרת לי בייחוד והוא אומר והלה אומר לו היאך נניח את אלהינו שבשמים ונלך ונעבוד עצים ואבנים אם חזר בו מוטב אם אמר כך היא חובותינו וכך היא יפה לנו העומדים מאחורי הגדר מביאין אותו לב"ד וסוקלין אותו

האומר אעבוד אלך ואעבוד נלך ונעבוד אזבח אלך ואזבח נלך ונזבח אקטר אלך ואקטר נלך ונקטר אנסך אלך ואנסך נלך וננסך אשתחוה אלך ואשתחוה נלך ונשתחוה

המדיח זה האומר נלך ונעבוד ע"ז עיין גמרא

גמרא הא חכם לא? מכיון שהוא מסית אין זה חכם, מכיון שהוא ניסית אין זה חכם.

כיצד עושין לו להערים עליו? מכמינין עליו שני עדים בבית הפנימי, ומושיבין אותו בבית החיצון ומדליקין את הנר על גביו כדי שיהיו רואין אותו ושומעין את קולו כך עשו לבן סוטרא בלוד והכמינו עליו שני תלמידי חכמים והביאוהו לב"ד וסקלוהו

וכא את אמר הכן.עיין יבמות פרק אחרון הלכה 6 שנייא היא דאמר אני. ואמר אוף הכא אני? שלא יערים.יאמר אני גד מסית—והעדים יכירו בקולו שאינו גד [ולא יכירו מיהו באמת] ויערים? שלא ילך ויסית עצמו ויסית אחרים עמו.

מסית אומר בלשון נמוךמדבר בסתר והמדיח אומר בלשון גבוה. מסית שאמר בלשון גבוה, נעשה מדיח. ומדיח שאמר בלשון נמוך, נעשה מסית.

מסית אומר בלשון הדיוט, ומדיח אומר בלשון הקודש. מסית שאמר בלשון הקודש נעשה מדיח. ומדיח שאמר בלשון הדיוט, נעשה מסית:

הלכה יג משנה המכשף העושה מעשה ולא האוחז את העינים רבי עקיבה אומר משום רבי יהושע שנים לוקטים קישואין אחד לוקט פטור ואחד לוקט חייב העושה מעשה חייב והאוחז את העינים פטור:

גמרא מכשפה לא תחיה אחד האיש ואחד האשה אלא שלימדתך התורה דרך ארץ מפני שרוב הנשים כשפניות. אמר רבי לעזר מכשף

בסקילה. מה טעמא דר' לעזר נאמר כאן מכשפה לא תחיה ונאמר להלן אם בהמה אם איש לא יחיה מה לא יחיה שנאמר להלן בסקילה אף כאן בסקילה. מה טעמין דרבנין? נאמר כאן מכשפה לא תחיה ונאמר להלן לא תחיה כל נשמה מה לא תחיה שנאמר להלן מיתה בחרב אף לא תחיה שנאמר כאן מיתה בחרב. אמר ר' עקיבה מן הדבר הזה אני מכריעו מוטב שילמד לא תחיה מלא תחיה ואל יוכיח לא יחיה. מה טעמא דר' יהודה? נאמר כאן מכשפה לא תחיה ונאמר להלן כל שוכב עם בהמה מות יומת מה מיתת הבהמה בסקילה אף כאן בסקילה.

דלמא ר' לעזר ור' יהושע ור' עקיבה עלין למיסחי בהדין דימוסין דטיבריא חמתון חד מיניי אמר מה דמר, ותפשיתון כיפה. אמר ר' ליעזר לר' יהושע מה יהושע בן חנינה? חמי מה דאת עבד! מי נפיק אהן מינייא אמר רבי יהושע מה דמר, ותפש יתיה תרעה והוה כל מאן דעליל הוה יהיב ליה חד מרתוקה וכל מאן דנפיק הוה יהיב ליה בנתיקה אמר לון שרון מה דעבדתון אמרין ליה: שרי ואנן שריי, שרון אילין ואילין.

מן דנפקון, אמר רבי יהושע לההוא מינייא הא מה דאת חכם. אמר, ניחות לימא! מן דנחתין לימא אמר ההוא מינייא מה דאמר ואיתבזע ימא. אמר לון ולא כן עבד משה רבכון בימא אמרין ליה לית את מודה לן דהליך משה רבן בגויה?! אמר לון, אין! אמרין ליה והלוך בגויה הלך בגויה גזר רבי יהושע על שרה דימא ובלעיה.

דילמא רבי ליעזר ורבי יהושע ורבן גמליאל סלקון לרומי עלון לחד אתר ואשכחין מיינוקיא עבדין גבשושין ואמרין הכין בני ארעא דישראל עבדין ואמרי ההן תרומה וההן מעשר. אמרין, מסתברא דאית הכא יהודאין עלון לחד אתר ואקבלון בחד. כד יתבון למיכל והוה כל תבשיל דהוה עליל קומיהון אי לא הוון מעלין ליה בחד קיטון לא הוה מייתו ליה קומיהון, וחשין דילמא דאינון אכלין זבחי מתים. אמרין ליה מה עיסקך דכל תבשיל דאת מייתי קומנין אין לית את מעיל להן קיטונה לית את מייתי לון קומינן? אמר לון חד אבא גבר סב אית לי וגזר על נפשיה דלא נפק מן הדא קיטונא כלום עד דייחמי לחכמי ישראל. אמרין ליה עול ואמור ליה, פוק הכא לגביהון! דאינון הכא. ונפק לגבון. אמרין ליה מה עיסקך? אמר לון צלון על ברי דלא מוליד. א"ר ליעזר לר' יהושע, יהושע בן חנניה חמי מה דאת עביד. אמר לון אייתון לי זרע דכיתון ואייתון ליה זרע דכיתון, איתחמי ליה ר' יהושע נראה לו [להזקן כאילו ר' יהושע עושה כך וכך..] זרע ליה על גבי טבלה, איתחמי מרבץ ליה, איתחמי דסלק, איתחמי מיתלש בה. עד דאסק חדא איתא בקלעיתא דשערה. אמר לה שרוי מה דעבדתין! אמרה ליה לי נא שרייה. אמר לה דלא כן אנא מפרסם ליך!! אמרה לי לי נא יכלה, דאינון מסלקין בימא! וגזר רבי יהושע על שריא דימא ופלטון. וצלון עלוי וזכה למיקמה לרבי יודה בן בתירה. אמרו אילו לא עלינו לכאן אלא להעמיד הצדיק הזה דיינו.

אמר רבי יהושע בן חנניה יכיל אנא נסיב קריין ואבטיחין ועביד לון איילין טבין, והדינון עבידין איילין וטבין. אמר רבי ינאי מהלך הוינא בהדא איסרטא דציפורי וחזית חד מיניי נסיב צריר וזרק ליה לרומא והוה נחת ומתעביד עגל. ולא כן אמר רבי לעזר בשם רבי יוסי בר זימרא אם מתכנסין הן כל באי העולם אינן יכולין לבראות יתוש אחד ולזרוק בו נשמה. נימר, לא נסבה הוא מינייא חד צרור וזרקיה לרומא ונחת ואיתעביד חד עגל אלא לסריה קרא וגנב ליה עגל מן בקורתא ואייתי ליה.

העתקתי פירוש הגאון פני משה. דילמא. מעשה בר"א ור' יהושע ור"ע שנכנסו לרחוץ במרחץ של טבריא ואיידי דאיירי בכישוף מייתי להאי עובדא:

חמתון חד מיניי. ראה אותם מין ומכשף אחד ואמר מה שאמר בכישוף ותפשה אותם כיפה של מרחץ ולא היו יכולים לזוז ממקומן:

מה. זה יהושע עכשיו ראה מה שתעשה:

מי נפק. כשרצה לצאת זה המין מן המרחץ אמר ר' יהושע איזה דבר מה שאמר ותפסו שער המרחץ להמין עד שנאחז ונדבק בו ומחמת זה כל מי שהיה נכנס לתוך המרחץ נתן לו מכה באגרוף מלפניו על לבו וכל מי שיצא נתן לו מכה ודחיפה מאחוריו וביקש המין מהם שיתירו לאותו הדבר שעשו לו ואמרו לו התר את שלך בתחלה מה שעשית לנו ונתיר גם אנחנו והתירו זה לזה:

הא מה דאת חכם. הרי זה הכל מה שאתה יודע וכבר קבלת את שלך מידינו:

ניחות. נרד לים ותראו מה בכחי לעשות וירדו ואמר המין איזה דבר של כישוף ונקרע הים לפניו ואמר הרי שעשיתי מה שעשה משה רבכם ואמרו לו אין אתה מודה לנו שהלך משה רבינו בתוך הים ביבשה אף אתה עשה כן והלך וגזר רבי יהושע על שרו של ים ובלעו:

מיינוקא עבדין גבשושין. תינוקות עושין גבשושית של עפר ואומרין כך היו עושין בארץ ישראל להפריש זה לתרומה וזה למעשר והכירו שיהודים דרים שם ונכנסו לעיר ונתקבלו אצל אדם אחד לביתו וכשישבו לאכול ראו שכל תבשיל ותבשיל שהיו מכניסין להם היו מעלין אותו בתחלה לתוך חדר קטן אחד ואח"כ היו משימין לפניהם והיו חוששין שמא דבר מינות נזרקה בהן וכעין שעושין לפני ע"ז על דרך העורכים לגד שלחן ושאלו להבעל הבית מה עסק לזה ומפני מה הם עושים כך והשיב שעושה כן לכבוד אביו הזקן אשר יושב תמיד שם ומפני שנדר וקיבל על עצמו שלא לצאת מתוך חדר הקטן הזה עד אם יבאו חכמי ישראל לכאן ויראה להציע דבריו לפניהם ויגלה דעתו להם ואמרו להבעל הבית לך ואמור לו שיצא עכשיו מן החדר ויבא לפני חכמי ישראל אשר המה באו לכאן:

מה עיסקך. שאתה סגור בתוך החדר והשיב להם שקיבל עליו זה בשביל שמצטער על בנו שאינו מוליד ומבקש אני מכבוד החכמים שיתפללו על בני על דבר הזה:

אייתון. הביאו לפני זרע פשתן ונטל ופיזרן על השלחן ונתראה להם שהוא נזרע וצומחן ועלה וגדל ונתראה להם שהוא תולשן עד שהעלה אשה אחת עם קליעת שערה והיא המכשפה אשר עשתה להן הכישוף הזה שלא יולידו ואמר ליה ר' יהושע תתיר מיד מה שעשית והשיבה איני מתיר הכישוף ואמר לה אם לא תתיר יפרסם לכל מה מעשיה ומי היא בשמה ואמרה שאין יכולת בידה להתיר מפני שהשליכה קשר הכישוף לתוך הים וגזר ר' יהושע על שרו של ים ופלטן ואחר כך התפללו עליו וזכו להעמיד לר' יהודה הוא הנקרא ר"י בן בתירא:

יכיל אנא. ליקח קישואין ואבטיחין ולעשותן לאילים ולצבאות השדה וכן יחזרו להוליד עוד איילים וצבאים:

איסרטא. בשוק של ציפורי וראיתי מין אחד שנוטל צרור אחד וזורקו כלפי מעלה ונעשה עגל אחד:

ולא כן וכו'. שאינם יכולין לברוא שום בריה אלא שנאמר ודאי לא עשה כן המין הזה ושקר הוא בימינו שמתפאר בעצמו להראות נפלאות אבל באמת כך הוא הדבר שקורא לעבדו וגונב לו עגל א' מתוך העדר ומביא לו ואומר שבכישוף עשאו:

לסריה. דוגמתו גברא סרייא בפ' השוכר את הפועלים:

גופתא. אגפי הים ושפתו:

אין אכלת. אם אכלת ממנו תאמין שמעשה הוא ואם לאו אינו אלא אחיזת עינים:

שלש מאות לחיוב. שהעושה אותן נתחייב מיתה:

לפטור. שהוא פטור ומותר:

לחיוב שהוא פטור. שהוא פטור ממיתה אבל אסור לכתחילה לעשותן כדין אחיזת עינים שהוא פטור אבל אסור:

א"ר חיננא בי רבי חנניה מטייל הוינא באילין גופתא דציפורין וחמית חד מיניי נסב חדא גולגלא וזרקה לרומא והוא נחתא ומתעבדא עגל. אתית ואמרת לאבא אמר לי אין אכלת מינה מעשה הוא ואי לא אחיזת עינים הוא. א"ר יהושע בן חנניה שלש מאות פרשיות היה רבי ליעזר דורש בפרשת מכשפה ומכולם לא שמעתי אלא שני דברים. שנים לוקטין קישואין אחד לוקט פטור ואחד לוקט חייב העושה מעשה חייב והאוחז את העינים פטור. א"ר דרוסא תשע מאות פרשיות היו שלש מאות לחיוב שלש מאות לפטור ושלש מאות לחיוב שהוא פטור:

מסכת סנהדרין פרק ח

הלכה א משנה בן סורר ומורה מאימתי הוא נעשה בן סורר ומורה? משיביא שתי שערות עד שיקיף זקן [התחתון אבל לא העליון אלא שדיברו חכמים בלשון נקיי'] שנא' כי יהיה לאיש בן בן ולא בת, בן ולא איש

הקטן פטור שלא בא לכלל המצות:

גמרא [ר' זעירא ר' אבהו ר' יוסי בן חנינה בשם ר"ש בן לקיש כתיב וכי יזיד איש על רעהו להורגו בערמה. מאימתי הוא נעשה איש? משיזיד. מאימתי הוא מזיד? משתתפשט הכף. משל, בשל הזרע מבפנים, השחירה הקדירה מבחוץ]

א"ר זעירא, תנא ר' שילא בר בינא: כי יהיה לאיש בן, לא שיהא הבן אב. מכיון שהוא ראוי לבוא על אשה ולעברה, היי די ליה אב ולא בן. ואמרה התורה בן ולא אב. ואתייא כי דמר ר' יסא בשם ר' שבתי כל ימיו של בן סורר ומורה אינן אלא שלשה חדשים בלבד. בבלי

א"ר יסא כל אילין מילייא, לא מסתברין דלא חילופין. תני תדע לך שהוא כן מי היה בדין שיהא חייב הבן או הבת? הוי אומר הבת! ופטרה התורה את הבת וחייבה את הבן. מי היה בדין שיהא חייב קטן או גדול? הוי אומר גדול! פטרה התורה את הגדול וחייבה את הקטן. מי היה בדין שיהא חייב הגונב משל אחרים או הגונב משל אביו ואמו? הוי אומר הגונב משל אחרים! פטרה התורה הגונב משל אחרים וחייבה הגונב משל אביו ואמו. ללמדך שכולן אינן אלא בגזירת מלך:

הלכה ב משנה מאימתי הוא חייב? משיאכל טרטימר בשר וישתה חצי לוג יין באיטלקי. ר' יוסי אומר מנה בשר ולוג יין.

אכל בחבורת מצוה אבל בעיבור החדש אכל מעשר שני בירושלם אכל נבילות וטריפות ושקצים ורמשים אכל דבר שהוא מצוה ודבר שהוא עבירה אכל כל מאכל ולא אכל בשר שתה כל משקה ולא שתה יין אינו נעשה בן סורר ומורה עד שיאכל בשר וישתה יין שנאמר זולל וסובא ואף ע"פ שאין ראיה לדבר זכר לדבר אל תהי בסובאי יין בזוללי בשר למו:

גמרא א"ר יוסי טרטימר חצי ליטרא הוא. אינו חייב עד שיאכלנו מהובהב. אכלו חי כלב הוא, אכלו מבושל בר נש הוא. אכלו הסוקים עצמות קשין שבשדרה מהו?

שייך לפסחים [גידים הרכים מה הן? רבי יוחנן אמר נימנין עליהן, רשב"ל אמר אין נימנין עליהן.

ר' יעקב בר אחא בשם ר' זעירא איתפלגון ר' יוחנן ור"ש בן לקיש דתנינן תמן אילו שעורותיהן כבשרן א"ר יוחנן עור זה לא שנו אלא לאיסור ולטומאה, הא ללקות לא. ר"ש בן לקיש אמר משנה תמימה שנה רבי בין לאיסור ולטומאה בין ללקות. מחלפה שיטתי' דריו"ח, תמן הוא עבד לה בשר וכא לא עבד לה בשר!! א"ר יודה בר פזי שנייא היא תמן שהוא עור וסופו להקשות. כל שכן מחלפה שיטתיה דרשב"ל ומה תמן שסופו להקשות הוא עבד לה בשר, כאן שאין סופו להקשות כל שכן!! א"ר אבהו טעמא דרשב"ל אכלו את הבשר לא גידים]

אכל בחבורת מצוה אכל בעיבור בחדש אכל מעשר שני בירושלם. ויסרו אותו ואיננו שומע

בקולנו, יצא זה שהוא שומע בקול אביו שבשמים.

[אמר ר' יוחנן אם הזכירוך לבולי להיות שר מלך יהיה ירדן בעל גבולך.ברח ממנו...]

א"ר יוחנן לווין בריבית לחבורת מצוה ולקידוש החודש ר' יוחנן הוה עליל לכנישתא בצפרא ומלקט פירורין ואכיל ואמר יהא חלקי עם מאן דקדש ירחא הכא רומשית אמש:

אכל נבילות וטריפות שקצים ורמשים ויסרו אותו ולא ישמע בקולנו, יצא זה אפילו בקול אביו שבשמים אינו שומע:

הלכה ג משנה גנב משל אביו ואכל ברשות אביו, משל אחרים ואכל ברשות אחרים, משל אחרים ואכל ברשות אביו, אינו נעשה בן סורר ומורה עד שיגנוב משל אביו ויאכל ברשות אחרים ר' יוסי בי ר' יהודה אומר עד שיגנוב משל אביו ומשל אמו:

גמרא אזהרה ???עיין משנה שלפנינו לגניבה הראשונה מניין? לא תגנוב. אזהרה לגניבה שנייה מניין? לא תגנובו. לא תגנובו על מנת למקט. לא תגנובו על מנת לשלם תשלומי כפל על מנת לשלם תשלומי ארבעה וחמשה. בן בג בג אומר לא תגנוב את שלך מאחר הגנב שלא תראה גונב.

רבי בא רבי יוחנן בשם רב הושעיה אינו חייב עד שיגנוב מעות. ר' זעירה בשם ר' הושעיה אינו חייב עד שיזלזל מעות. מהו שיזלזל מעות מה אנן קיימין אם בהן דאמר הא לך חמשה והב לי תלתא שטיא הוא! הא לך תלתא והב לי חמשה בר נש הוא! אלא כי נן קיימין בהו דמר הא לך חמשה והב לי חמשה.

הי דינואיזהו גנב והי דינו גזלן? א"ר הילא גנב בפני עדים גנב, בפני הבעלים גזלן. ר' זעירה בעי מעתה אפילו נתכוון לגזילה את הבעלים, אין זה גנב?! והא קרא כתיב וגונב איש.. והי דינו גוזלן ע"ד דר' זעירה? ר' שמואל בר סוסרטא בשם ר' אבהו עד שיגזלנו בפני עשרה בני אדם. בנין אב שבכולם ויגזול את החנית מיד המצרי ויהרגהו בחניתו.

הלכה ד משנה היה אביו רוצה ואמו אינו רוצה אמו רוצה ואביו אינו רוצה אינו נעשה בן סורר ומורה עד שיהו שניהן רוצין

ר' יהודה אומר אם לא היתה אמו ראויה לאביו אינו נעשה בן סורר ומורה:

גמרא א"ר יוחנן ואפילו אין אמו ראויה לאביו.

וכל מה שיש לאמו לא משל אביו הם?! א"ר יוסי בי ר' בון תיפתר בהו דהוות נסבה דיודין מה ששייך לשניהם ועבדת שירו,סעודה וגנב מינהון:

הלכה ה משנה היה אחד מהם גידם או חיגר או אילם או סומא או חרש אינו נעשה בן סורר ומורה שנאמר ותפשו בו ולא גידמים והוציאו לא חיגרים ואמרו לא אילמים בנינו זה לא סומים איננו שומע בקולינו ולא חרשים מתרין בו בפני שלשה ומלקין אותו חזר וקילקל נידון בעשרים ושלשה ואינו נסקל עד שיהו שם ג' הראשונים שנאמר בנינו זה זה הוא שלקה בפניכם:

גמרא כשם שאת דורש באביו ובאמו כך את דורש בזקני בית דין שנאמר ויצאו פרט לחיגרים, ואמרו פרט לאילמים, ידינו לא שפכו פרט לגידמים, ועינינו לא ראו פרט לסומין. מגיד הכתוב כשם שזקני בית דין שלימין בצדק כך הם צריכין להיות שלימין באיבריהן.

א"ר יוחנן מת אחד מן הראשונים אינו נסקל. ולא מתני' הוא אינו נסקל עד שיהו שם שלשה הראשונים! א"ר הושעיה שלא תאמר יעשה דין

שני ראשון, לפום כן צריך מתניתה:שנפטר "לגמרי" בכה"ג שמת אחד מן הראשונים

הלכה ו משנה ברח עד שלא נגמר דינו ואח"כ הקיף זקן התחתון פטור, ואם משנגמר דינו ברח ואח"כ הקיף זקן התחתון חייב:

גמרא אמר רבי יאשיה סח לי זעירה משם אנשי ירושלים שלשה הן שאם ביקשו למחול מוחלין. ואילו הן: סוטה ובן סורר ומורה וזקן ממרא על פי בית דין. סוטה ולא מתניתא היא שבעלה אינו רוצה להשקותה! סברי מימר עד שלא נכתבה המגילה אתא מימר ואפילו משנכתבה המגילה ובשלא נמחקה המגילה אבל אם נמחקה המגילה לא בדא.

בן סורר ומורה- ולא מתני' היא?! היה אביו רוצה ואמו אינו רוצה אמו רוצה ואביו אינו רוצה סברין מימר עד שלא עמד בדין אתא מימר לך ואפילו עמד בדין. בשלא נגמר דינו אבל אם נגמר דינו לא בדא.

זקן ממרא- הדא דתימר שלא להורגו אבל להחזירו לא היו מחזירין אותו למקומו. וכשבאתי אצל ר' יהודה בן בתירה לנציבין על שנים הודה לי ועל אחד לא הודה לי על זקן ממרא לא הודה לי כדי שלא ירבו מחלוקות בישראל.

מה טעמון דבית שמאי?מת בעלה, נוטלת כתובתה, ואינה שותה הבא לי בעלי ואני שותה! מה טעמון דבית הלל? הואיל ואין כאן בעל להשקותה החזירתה התורה לספיק', וספיקה לוודייה.

תמן תנינן הפוגמת כתובתה לא תיפרע אלא בשבועה. תני הפוגמ' לא הפוחתת. כיצד? היתה כתובתה מאתים והיא אומרת מנה נפרעת שלא בשבועה. מה בין הפוגמת ומה בין הפוחתת?

א"ר חנינה פוגמת בא משא ומתן בנתיים פוחתת לא בא משא ומתן בנתיים

ר' ירמיה בעי כמה דתימר תמן ועד אחד מעידה שהיא פרועה לא תפרע אלא בשבועה, ודכוותה ועד אחד מעידה שהוא פחותה לא תיפחת אלא בשבועה? אמר ר' יוסי בשעה שעד אחד מעידה שהיא פרועה אינו מכחיש שנים, ובשעה שמעיד שפחותה מכחיש את שנים

תני והנפרעת שלא בפניו לא תיפרע אלא בשבועה. ונפרעים מאדם שלא בפניו?! א"ר ירמיה תיפתר בשטר שהריבית אוכלת בו. ובית דין גובין רבית?! תיפתר שערב לו מעכו"ם

והתני: יורש, שפגם אביו שטר חוב, הבן גובה בלא שבועה. בזה יפה הבן מכח האב שהאב אינו גובה אלא בשבועה [אמר ר' לעזר ונשבע שבועת יורש שלא פקדנו אבא ושלא אמר לנו אבא ושלא מצינו שטר בין שטרותיו של אבא ששטר זה פרועה. [הא אם נמצא, פרועה]]

רב הושעיה בעי, מתניתא דבית שמאי שיורש גובה בלא שבועה מעליא דבית שמאי אומרים נוטלת כתובה ולא שותה? א"ר יוסי טעמון דבית שמאי הבא לי בעלי ואני שותה ברם הכא בדין היה אפילו אביו לא ישבע, תקנה תיקנו בו שישבע, בו תיקנו ובבנו לא תיקנו. מכיון שמת, העמדת את בנו על דין תורה

נתחייב אביו שבועה בבית דין ומת, אין בנו גובה. דלא כן מה נן אמרין יש אדם מוריש שבועתו לבנו?! אמר ר' בא הכין איתאמרת פגם אביו שטרו בבית דין ומת אינו גובה.

רב חסדא בעי בגין דהליך תרתין פסיען הוא מפסיד?! אילו פגמו חוץ לבית דין את מר גובה, מפני שפגמו בבית דין את מר אינו גובה?!

הלכה ז משנה בן סורר ומורה נידון על שם סופו אמרה תורה ימות זכאי ואל ימות חייב שמיתתן של רשעים הנייה להם והנייה לעולם ולצדיקים רע להם ורעה לעולם

יין ושינה לרשעים הנייה להן והנייה לעולם ולצדיקים רע להם ורעה לעולם

פיזור לרשעים הנייה להם והנייה לעולם ולצדיקים רע להם ורעה לעולם

שקט לרשעים רעה להן ורע לעולם לצדיקים הנייה להן והנייה לעולם:

גמרא צפה הקב"ה שסוף זה עתיד לגמר ניכסי אביו ואת ניכסי אמו ויושב לו בפרשת דרכים ומקפח את הבריות והורג את הנפשות וסופו לשכח את תלמודו ואמרה תורה מוטב שימו' זכאי ולא ימות חייב.

שמיתתן של רשעים הנייה להן והנאה לעולם ולצדיקים רע להן ורע לעולם.

יין ושינה לרשעים הנייה להן והנייה לעולם ולצדיקים רע להם ורע לעולם. א"ר אבהו ובלבד יין עם רוב שינה. א"ר יונתן ישינים הן הצדיקים קימעא מפני שתהא דעתן מיושבת:

הלכה ח משנה הבא במחתרת נידון על שם סופו היה בא במחתרת ושבר את החבית אם יש לו דמים חייב אין לו דמים פטור:

גמרא תני רבי ישמעאל זה א' משלשה מקריות שנאמרו בתורה במשל אם יקום והתהלך בחוץ על משענתו אם במחתרת ימצא הגנב אם זרחה השמש עליו דמים לו. וכי עליו לבדו החמה זורחת והלא על כל באי העולם זורחת החמה! אלא מה זריחת החמה מיוחדת שהוא שלום לכל באי העולם כך כל זמן שאת יודע שאת שלום ממנו, בין ביום ובין בלילה, ההורגו נהרג.[אמרת שאם בא לגנוב וודאי, והרג, ההורגו נהרג]

פעמים שהוא לגנוב פעמים שהוא בא להרוג, נהרג. מיכן את דן לפיקוח נפש לומר מה רציחה מיוחדת שהיא מטמאה את הארץ ומחללת את השם ומסלקת את השכינה ודוחין בה את השבת דדרשינן והוכה ומת-אפי' בשבת כל שכן לפיקוח נפש שידחה את השבת

[מכילתא דרבי ישמעאל כי תשא - מסכתא דשבתא פרשה א

ונשאלה שאלה זו בפניהם, מנין לפיקוח נפש שדוחה את השבת; נענה רבי ישמעאל ואמר, הרי הוא אומר, +שמות כב א+ אם במחתרת ימצא הגנב, ומה זה הוא, ספק שבא לגנוב ספק שבא להרוג, והרי דברים קל וחומר, ומה שפיכות דמים, שמטמא את הארץ ומסלקת את השכינה, הרי היא דוחה שבת, קל וחומר לפיקוח נפש, שדוחה את השבת]

כתיב אם במחתרת ימצא הגנב והכה ומת אין לו דמים תני רבי חייה במחתרת אין לו דמים, חוץ למחתרת יש לו דמים. תני ר"ש בן יוחי אפילו חוץ למחתרת אין לו דמים, לפי שממונו של אדם חביב עליו כנפשו, חמי ליה אזיל, בעי מיסב ממוניה מיניה רוצה לחזור וליקח הממון מהגנב, והגנב עומד עליו להורגו--ע"כ מותר לבעה"ב להרוג את הגנב וקאים עלוי וקטליה.

רב הונא אמר נטל הכיס והפך את פניו לצאת והלך לו, ועמד עליו והרגו אין ההורגו נהרג מה טעמא דרב הונא? כי יחם לבבו.

רב אמר כל דייתי עלי אנא קטל ליה חוץ מחנניה בן שילא דאנא ידע דלא אתי אלא מיסב מגוסתיהסעודתי מיניי. א"ר יצחק מכיון דאברי ליביה עלוי למיעבד ליה דא מילתא אין זה חנניה בן שילא!

הלכה ט משנה אילו שמצילין אותן בנפשם. הרודף אחר חבירו להורגו ואחר הזכר ואחר נערה המאורסה אבל הרודף אחר הבהמה והמחלל את השבת והעובד עכו"ם אין מצילין אותן בנפשן:

גמרא הרודף אחר חבירו להורגו בין בבית בין בשדה מצילין אותו בנפשו. אחד הרודף אחר חבירו להורגו ואחד הרודף אחר כל שאר עבירות=עריות שבתורה מצילין אותו בנפשו אבל אם היתה אלמנה לכהן גדול גרושה וחליצ' לכהן הדיוט ממזרת ונתינה לישראל בת ישראל לנתין ולממזר אין מצילין אותו בנפשו. נעשה המעשה, אין מצילין אותו בנפשו. אם יש שם מושיעים, אין מצילין אותו בנפשו. ר' יודה אומר אם אמרה "הנח לו" אין מצילין אותו בנפשו,*** שאם ממחין הן על ידיו נמצאו באין לידי שפיכות דמים. דחיישינן שאים נרדוף אחריו להורגו [=ממחין על ידיו] יתרגז יותר ויבא לידי רציחה----והרי האשה אמרה "הנח לו" וחוששת לנפשה... ונמצא אתה שופך דמה שלא ברצונה

פשיטא דא מילתא רוצח ששיבר את הכלים או שהזיק פטור לשלם.

היה משבר עד שהוא מגיע לעיר מקום שמור [שבורח הרוצח לעיר] ר' זעירא ור' הושעיה: חד אמר נותן דמים וחרנ' אמר אינו נותן דמים.

רודף שנעשה נרדף מהו להציל את הרודף בנפשו של נרדף?

גדול שנעשה קטן, שנתחזק הקטן עליו מהו להציל את הגדול בנפשו של קטן? התיב ר' ירמיה והתנינן יצא ראשו ורובו אין נוגעין בו שאין דוחין נפש מפני נפש ר' יוסי בי ר' בון בשם רב חסדא שנייא היא תמן שאין את יודע מי הרג את מי.

תני רבי לעזר בי רבי שמעון אומר ההולך לעבוד עכו"ם מצילין אותו בנפשו. אם מפני כבוד בשר ודם מצילין אותו בנפשו לא כל שכן מפני חי העולמים:

מסכת סנהדרין פרק ט

הלכה א משנה אילו הן הנשרפין הבא על אשה ובתה ובת כהן
יש בכלל אשה ובתה בתו ובת בתו ובת בנו ובת אשתו ובת בתה ובת בנה:

גמרא תמן תנינן נושאין על האנוסה ועל המפותה. כיני מתני' נושאין אחר האנוסה ואחר המפותה. אנס אשה מותר באמה. פיתה אשה מותר בבתה. האונס והמפתה על הנשואה חייב. א"ר יוחנן דרך נישואין שנו. נשא אשה ואח"כ אנס את אמה חייב. נשא אשה ואח"כ פיתה את בתה חייב.

א"ר לעזר סומכוס ור' יוחנן בן נורי אמרו דבר אחד דתנינן תמן שחטה ואת בת בתה ואחר כך שחט את בתה סופג את הארבעים. סומכוס אומר משום ר' מאיר סופג את שמונים. תמן תנינן ר' יוחנן בן נורי אומר הבא על חמותו חייב עליה משום חמותו ואם חמותו ואם חמיו. אמרו לו שלשתן שם אחד הן.

האיך עבידא? גבר נסיב איתא, ולברתיה דאחוה ולברתיה דאחתא, אתא על סבתא, חייב עליה משום חמותו ואם חמותו ואם חמיו
ר' יודה בר פזי בשם ר' יוחנן מודה סומכוס בראשונה עיי"ש בחולין. אשכח תני: עוד היא במחלוקת.

מה טעמא דר' יוחנן בן נורי? מה אשה ובתה. ובת בתה/ ובת בנה. בשני לאוין. אף אשה. ובת בתה. ובת בנה. בשני לאוין.
מה טעמון דרבנן? מה בת בנה ובת בתה בלאו אחד. אף אשה ובתה ובת בתה/ ובת בנה, בלאו אחד.

כתיב ערות אשה ובתה לא תגלה. וכתיב ואיש אשר יקח את אשה ואת אמה זמה היא. בכולהם כתיב שכיבה ובה כתיב לקיחה. ללמד שאינו חייב על השנייה עד שתהא לקוחה לו הראשונה.
או אינו מתחייב עליה על השנייה אלא על דרך נישואין? למדנו שאין קידושין תופסין בעריות .[והכתיב לא יקח איש את אשת אביו ולא יגלה כנף אביו! בא להודיעך שהיה מותר בה עד שלא נישאת לאביו. והכתיב ואיש אשר יקח את אשת אחיו מה הוא בא להודיעך שהיה מותר עד שלא נישא' לאחיו. ותובן על ידי ייבום. והכתיב ואשה אל אחותה לא תקח בא להודיעך שהיה מותר עד שלא נשא אחותה. ותובן לאחר מיתת אחותה. והכתיב ואיש אשר יקח את אחותו בת אביו או בת אמו וראה את ערותה והיא תראה את ערותו חסד הוא. שלא תאמר קין נשא את אחותו הבל נשא את אחותו חסד עשיתי עם הראשונים שיבנה העולם מהם אמרתי עולם חסד יבנה. והכתיב אלמנה וגרושה וחללה זונה את אלה לא יקח. בא להודיעך שאם קידשה תפסו בה קידושין.]

רב חונה שמע כולהון מן הכא ערות אשה ובתה לא תגלה. וכתיב ואיש אשר יקח את אשה ואת אמה זמה היא זמה זמה לגזירה שוה.
מה למטן שלשה דורות אף למעלן שלשה דורות. מה למטן בלא תעשה. אף למעלן בלא תעשה. מה למעלן דרך נישואין אף למטן דרך נישואין. מה למעלן בשריפה אף למטן בשריפה. מה למטן עשה בת
זכר כבת נקיבה אף למעלן נעשה בת זכר כבת נקיבה.

וכרבי מאיר, דר' מאיר אמר גזירה שוה במקום שבא. דור שלישי למטה מניין שהוא בשריפה? וכרבנין דינון אמרין גזירה שוה כאמור בה. דור שלישי למעלה מניין שהוא בל"ת.
בין כרבנין בין כר' מאיר דור שלישי למעלה מניין שהוא בשריפה?
א"ר יוסי מכיון דכתיב זמה זמה כמי שכולהם כאן. לר"מ דאמר דון מינה ומינה.1) ילפי' ר ק בתו לשריפה [לא דור שלישי] 2) ילפינן ל א וו לחמותו ולאם חמותו
לרבנן דאמרי דון מינה ואוקי באתרא 1) ילפינן בתה ובת בתה לשריפה [מחמותו] 2) ילפי' לאוו לחמותו [אך מנ"ל לאוו [ומיתה] לא ם חמיו וחמותו?
ולכו"ע מנ"ל ש ר י פ ה לאם חמיו וחמותו?

רב הונא אמר עד כדון בת בתו לנישואין. בת בתו מן האונסין? כתיב ערות בת בנך או בת בתך לא תגלה ערותן. מה אנן קיימין? אם לנשואין הרי כבר אמור. אלא אם אינו עניין לנישואין, תניהו עניין לאונסין. עד כדון בת בתו. בתו מניין? רב אמר אם על בת בתו הוא מוזהר על בתו לא כל שכן. אם על בת בתו הוא ענוש כרת, לא כל שכן על בתו.עונש מנא ליה? אשכח תני חזקיה ובת איש כהן כי תחל לזנות. מה ת"ל איש אלא להביא הבא על בתו מן האונסין שהוא בשריפה.

א"ר יוסי בי ר' בון עוד הוא אית ליה אזהרה מן תמן אל תחלל את בתך להזנותה. ואי"צ לק"ו דרב

בעון קומי רבי אבהו, הבא על אשה וילדה בת, וחזר ובא עליה וילדה בת, חייב עליה משום בתו, ובת בתו? אמר לון שארה הנה זמה היא כולהם משום זימה

ר' חגיי בעא קומי ר' יוסי למה לי נן אמרין בתך לא תגלה, בת בתך לא תגלה. א"לויימר קרייא ערות אשה ובתה ובת בתה לא תגלה ואנן אמרין בתך לא תגלה!! אבל השתא [עיין בחומש] מפרשינן קרא דסיפא מפרש לרישא

[שני לאוין וכרת אחד, לאוין חולקין את ההכרת. ומ"ט? על בשר אדם לא ייסך ובמתכנתו לא תעשו כמוהו וגו'. וכתיב איש אשר ירקח כמוהו וגו'. הדא אמרה שני לאוין וכרת אחד חולקין את ההכרת]

מה טעמא דרבי יהודה? לא יקח איש את אשת אביו לא יגלה כנף אביו זו אנוסתו. מה מקיימין רבנין כנף. תמן אמרין ולא ידעין אין שמועה, זו כנף זו שהיא זקוקה לאביו. בלא כך אינו חייב עליה משום אשת אחי אביו?! א"ר הילא להתרייה שאם התרו בו משום אשת אחי אב לוקה, משום כנף לוקה.
מודה רבי יודה במכות ??
מודה ר' יודה בקרבן. מודה ר' יהודה שאם קידשה תפשו בה קידושין. ר' חגיי בעא קומי רבי יוסי מהו שיהא הוולד ממזר כרבי יודה? א"ל לא יבא פצוע דכא וכרות שפכה בקהל ה' הפסיק העניין. ויפסיק העניין לעניין אשת אב? אשת אב בכלל כל העריו' היתה ויצאת מכללה ללמד על כל העריות לממזר. ותצא אנוסה ותלמד על כל האונסים לאסור? אשת אב בכלל כל העריות היית ויצאת מכללה ללמד על כל העריות לממזר. אית לך מימר הכא אנוסה בכלל היית ויצאת מכללה ללמד על כל האונסים?! ותצא אשת אב ותלמד על אנוסתה? א"ל אם אשת אב היא אינו אנוסה, ואם אנוסה היא אינו אשת אב:

הלכה ב משנה ואילו הן הנהרגין הרוצח ואנשי עיר הנדחת רוצח שהכה את רעהו בין באבן בין בברזל וכבש עליו לתוך המים או לתוך האור ואינו יכול לעלות משם ומת חייב דחפו לתוך המים או לתוך האור ויכול הוא לעלות משם ומת פטור

שיסה בו את הכלב שיסה בו את הנחש פטור השיך בו את הנחש ר' יהודה מחייב וחכמים פוטרין:

גמרא כתיב ואם באבן יד אשר ימות בה הכהו וימת מות יומת המכה רוצח הוא מות יומת הרוצח. או בכלי עץ יד אשר יומת בה הכהו וימת רוצח הוא מות יומת הרוצח. והוא שיהא באבן כדי להמיתו בעץ כדי להמיתו.
כשהוא בא אצל הברזל אינו אומר לא שימות בו ולא שלא ימות בו אלא אפילו צינורת קטנה דהיא יכלה מקים גו ווישטא ומיקטליניה. כיוונו כנגד הסוס כיוונו כנגד החץ כיוונו כנגד הרומח. העמידו בצינה השקה אותו מים רעים. העביר את התקרה מעליו וירדו עליו גשמים והרגוהו. פתק אמת המים עליו ובאו עליו המים ושטפוהו.
מה טעמא דרבי יודה? מפני הארס הנתון בין הנקבים. מה טעמון דרבנין? לעולם אין הארס נתון בין הנקבים עד שיחזיר ויקיא:

הלכה ג משנה והמכה את חבירו בין באבן בין באגרוף ואמדוהו למיתה היקל ממה שהי' ולאחר מכאן הכביד ומת חייב רבי נחמיה פוטר שרגלים לדבר:

גמרא כיני מתניתא רבי נחמיה פוטר וחכמים מחייבין שרגלים לדבר.

רבנין אמרין שני אמודין רבים על אומד אחד, ר' נחמיה אומר אומד האמצעי רבה על שניהן. מה טעמא דרבי נחמיה? אם יקום והתהלך בחוץ על משענתו ונקה המכה וכי עלתה על דעתך שיהא זה מהלך בשוק והלה נהרג על ידיו?! אלא אפילו מת כאמידה הראשונה פטור.

מה טעמון דרבנין? ולא ימות ונפל למשכב וכי אין אנו יודעין שאם לא ימות ונפל למשכב! אלא בשלא אמדוהו למיתה, הא אמדוהו למיתה, חייב [אף שהבריא בינתיים]

אם בשלא אמדוהו למיתה, בדא כתיב ואם יקום והתהלך בחוץ על משענתו ונקה המכה הא אם לא קם חייב?! אלא בשאמדוהו למיתה, אי בשאמדוהו למיתה בדא כתיב רק שבתו יתן ורפא ירפא?!

אמדוהו למיתה וחיה... ר' הילא בשם רבי שמעון בן לקיש: חידוש מקרא הוא שיתן. ר' אבהו בשם ר' יוסי בן חנינה אומר אומד של טעות היתה. מה מפקה מביניהון? היקל ממה שהיה ואחר כך הכביד ומת . מאן דאמר חידוש מקרא הוא שיתן, נתן נתן. לא נתן מהו שיתן? מאן דאמר אומד של טעות היה לא נתן אין אומרים לו שיתן. נתן מהו שיטול?

מתניתא מסייעה לדין ומתני' מסייעה לדין. מתניתא מסייעה לרבי יוסי בר חנינה אמדוהו לחיים ומת מאימתי מונין לו? עד משיכביד.[א"ר יוסי לית כאן משיכביד אלא ע ד שיכביד כ משלם "עד" שעת הכבדה] הדא אמרה אומד של טעות היתה, ואין תימר חידוש מקרא הוא שיתן, יתן עד שעה שימות!!

מתניתא מסייעא לר' שמעון בן לקיש אמדוהו למיתה וחיה מאימתי מונין לו? משיקל. הדא אמרה חידוש מקרא הוא שיתן, ואין תימר אומד של טעות היית יתן משעה ראשונה.

הכהו על ידו וצבת, אמר אסייא אין מקטעא ידיה, חיי הוא, מהו שיתן דמי היד? נישמעינה מן הדא כי ינצו אנשים וכי יריבון אנשים היא מריבה היא מצות מה תלמוד לומר כי ינצו כי יריבון כי יריבון כי ינצו. אלא ליתן המתכוין על שאינו מתכוין ואת שאינו מתכוין על המתכוין.

ניחא את המתכוין על שאינו מתכוין. ואת שאינו מתכוין על המתכוין?! אם שאינו מתכוין הוא מתחייב לא כל שכן על המתכוין!

אלא כיני: הכהו על ידו וצבת אמר אסייא אין מקטעה ידיה חיי הוא. כמה דאת מר תמן אמדוהו למיתה וחיה חידוש מקרא הוא שיתן וכה, חידוש מקרא הוא שיתן דמי היד. וה"ק "אף שאינו מכוון לקטוע את כל היד---חייב לשלם עליו כאילו מכוון לקטוע אותו"

רבי יצחק שאל אמדוהו לחיים ומת, ודרך החיים למות?! נימא דפטור!(משום אסון יהיה) מכיון דכתיב רק שבתו יתן ורפא ירפא חייב ליתן לו שבת וריפוי.

רבי יצחק שאל אמדוה למיתה וחיה, ואין דרך המתים להחיות?! .נימא דפטור! מכיון דכתיב רק שבתו יתן ורפא ירפא חייב ליתן לו שבת וריפוי:

הלכה ד *משנה* נתכוין להרוג את הבהמה והרג את האדם לעכו"ם והרג את ישראל לנפלים והרג את בן קיימא פטור

נתכוין להכותו במתניו ולא היה בו כדי להמית במתניו והלכה לו על לבו והיה בה כדי להמית על לבו ומת פטור נתכוין להכותו על לבו והיה

בה כדי להמית על לבו והלכה לה על מתניו ולא היה בה כדי להמית על מתניו ומת פטור

נתכוין להכות את הגדול ולא היה בה כדי להמית את הגדול והלכה לה על הקטן והיה בה כדי להמית את הקטן ומת פטור נתכוין להכות את הקטן והיה בה כדי להמית את הקטן והלכה לה על הגדול ולא היה בה כדי להמית את הגדול ומת פטור

אבל נתכוון להכותו על מתניו והיה בה כדי להמית על מתניו והלכה לה על לבו ומת חייב. נתכוון להכות את הגדול והיה בה כדי להמית את הגדול והלכה לה על הקטן ומת חייב

ר' שמעון אומר אפילו נתכווין להרוג את זה והרג את זה פטור:

גמרא חזקיה שאל זרק את האבן והיה בה כדי להמית המית את זה ושיבר את כליו של זה, בזה חידש הכתוב ובזה לא חידש ממון לזה ומיתה לזה , חייב

חזקיה שאיל זרק את האבן ולא היה בה כדי להמית, המית ושיבר את כליו, בזה חידש הכתוב ובזה לא חידש?

אמר ר"ש וכו' אילון דביה רבי תניין: אפילו נתכוון להרוג את זה והרג את זה פטור. ואתייא דבי רבי כרבי נתן דתני בשם רבי נתן היה עומד בצד סיעה של בני אדם אמר לא' מכם אני מתכוין להרוג, ואצ"ל נתכוין להרוג את זה והרג את זה פטור:

הלכה ה משנה רוצח שנתערב באחרים כולן פטורין רבי יהודה אומר כונסין אותן לכיפה

וכל חייבי מיתות שנתערבו זה בזה ידונו בקלה הנסקלין בנשרפין ר"ש אומר יידונו בסקילה שהשריפה חמורה וחכמים אומרים יידונו בשריפה שהסקילה חמורה אמר להן ר"ש אילו לא היתה שריפה חמורה לא ניתנה לבת כהן שזינת אמרו לו אילו לא היתה סקילה חמורה לא ניתנה למגדף ולעובדי עכו"ם הנהרגים בנחנקין רבי שמעון אומר בסייף. וחכמים אומרים בחנק:

גמרא א"ר יוחנן ברוצח שנתערב בכשירין היא מתניתא. בדא תנינן כונסין אותו לכיפה?!

ר' שמעון בן לקיש אמר ברוצח שלא נגמר דינו ונתערב ברוצח שנגמר דינו היא מתניתא.

שמואל אמר בשור בשוורים היא מתניתא.

ר' שמעון אומר חמורה שריפה מסקילה ורבנין אמרי חמורה סקילה משריפה רבי שמעון אומר חמור חנק מהרג ורבנין אמרין חמור הרג מחנק:

הלכה ו משנה מי שנתחייב שתי מיתות בית דין יידון בחמורה עבר עבירה שיש בה שתי מיתות יידון בחמורה ר' יוסי אומר יידון בזיקה הראשונה שבאות עליו

מי שלקה ושנה ב"ד כונסין אותו לכיפה ומאכילין אותו שעורים עד שכריסו נבקעת

ההורג את הנפשות שלא בעדים כונסין אותו לכיפה ומאכילין אותו לחם צר ומים לחץ:

גמרא תמן אמרין: תני רבי יוסי אומר ידון בזיקה הראשונה שבאת עליו. כיצד? חמותו ונעשית אשת איש הרי זו בשריפה. אשת איש ואח"כ נעשית חמותו בחניקה.

בא על חמותו והיי דא לה חמותו וכלתו חמותו ונעשה כלתו מה אמר בה ר' יוסי? חומר בקל מה אמר בה רבי יוסי? שיטפא דלקמן

שני איסורין כאחת מה אמר בה רבי יוסי?## איסור בת אחת מהו?

אמרין כמה דאישתאלת על דר' יוסי, כך אישתאלת על דר' ישמעאל. דתני בשם ר' ישמעאל נתאלמנה ונתגרש' נתחללה זינת ואחר כך בא עליה חייב על כל אחת ואחת. זינת ונתחללה וכו' ואחר כך בא עליה אינו חייב אלא אחת.
נתאלמנה נתגרשה כאחת מה אמר בה ר' ישמעאל?
חומר בקל מה אמר בה ר' ישמעאל? כגון א"א ונעשית חמותו
שני איסורין כאחת מה אמר בה ר' ישמעאל?

רב אמר במכמינים עדיו היא מתניתא.אינם נראים
ר' יוסי בן חנינה אמר שאינו יכול לקבל התריה כגון שהיה אילם

הלכה ז משנה הגונב את הקסווא והמקלל בקסם והבועל ארמית קנאין פוגעין בהן כהן ששימש בטומאה אין אחיו הכהנים מביאין אותו לב"ד אלא פירחי כהונה מוציאין אותו חוץ לעזרה ומפצעין את מוחו בגיזירין

זר ששימש במקדש ר' עקיבה אומר בחנק וחכמים אומרים בידי שמים:

גמרא קסווה קיסטא.chest רב יהודה אמר כלי משל בית המקדש היה כמה דתימר ואת קשות הנשך:

המקלל בקסם. כגון אילין נפתאי דמקללין לקניין קיינך קנווך:???

הבועל ארמית. תני רבי ישמעאל זה שהוא נושא נכרית ומוליד בנים מעמיד אויבים ממנה למקום.

כתיב וירא פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן מה ראה ראה את המעשה ונזכר להלכה הבועל ארמית הקנאים פוגעין בהן. תני שלא ברצון חכמים. ופינחס שלא ברצון חכמים?! א"ר יודה בר פזי ביקשו לנדותו, אילולי שקפצה עליו רוח הקודש ואמרה והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונת עולם וגומר.

מה טעמא דרע"ק? נאמר כאן והנביא ההוא וכו' יומת. ונאמר להלן והזר הקרב יומת

מה טעמא דרבנן נאמר כאן והזר הקרב יומת. ונאמר להלן הקרב הקרב אל משכן ה' ימות וגו' ורע"ק? מוטב שילמד יומת מיומת ואל ילמד יומת מימות:

סנהדרין פרק י

הלכה א משנה כל ישראל יש להן חלק לעולם הבא ואילו שאין להם חלק לעולם הבא האומר אין תחיית המתים מן התורה ואין תורה מן השמים ואפיקורוס

רבי עקיבה אומר אף הקורא בספרים החיצונים והלוחש על המכה ואומר כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רופאך

אבא שאול אומר אף ההוגה את השם באותיותיו:

גמרא הוסיפו עליהן הפורק עול והמפיר ברית והמגלה פנים בתורה אין להן חלק לעולם הבא. הפורק עול זה שהוא אומר יש תורה ואינו סופנה. המיפר ברית זה שהוא מושך לו ערלה. המגלה פנים בתורה זה שהוא אומר לא ניתנה תורה מן השמים. ולא כבר תניתה האומר אין תורה מן השמים. תני רבי חנינה ענותוני' קומי רבי מנא זה שהוא עובר על דברי תורה בפרהסיא כגון יהויקים בן יאשיה מלך יהודה וחביריו.

רובו זכיות ומיעוטו עבירות נפרעין ממנו מיעוט עבירות קלות שיש בידו בעולם הזה כדי ליתן לו שכרו משלם לעתיד לבוא. רובו עבירות ומיעוטו זכיות, נותנין לו שכר מצות קלות שיש בידו בעולם הזה, כדי ליפרע ממנו משלם לעתיד לבוא. רובו זכיות יורש גן עדן, רובו עבירות יורש גיהנם אבל הפורק עול ומיפר ברית והמגלה פנים בתורה אף על פי שיש בידו מעשים טובים נפרעין ממנו בעה"ז והקרן קיימת לו לעה"ב

עכו"ם וגילוי עריות, ר' יונה ורבי יוסה, חד אמר כקלות וחד אמר כחמורות. מה נן קיימין? אם באותו שעשה תשובה אין כל דבר עומד בפני כל בעלי תשובה. אלא כן אנן קיימין באותו שלא עשה תשובה ומת בהיכרת.

היה מעויין, מחצה על מחצה אמר ר' יוסי בן חנינה נושא עוונות אין כתיב כאן אלא נושא עון הקב"ה חוטף שטר אחד מן העבירות והזכיות מכריעות. א"ר לעזר ולך ה' חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו מעשה אין כתוב כאן אלא "כ" מעשהו ואין לית ליה את יהיב ליה מן דידך. היא דעתיה דרבי לעזר רבי לעזר אמר ורב חסד מטה כלפי חסד.

רבי ירמיה אמר, רבי שמואל בר רב יצחק בעא, צדקה תצר תם דרך ורשעים תסלף חטאת. חטאים תרדף רעה ואת צדיק ישלם טוב. אם ללצים הוא יליץ ולענוים יתן חן. רגלי חסידיו ישמור ורשעים בחושך ידמו. כבוד חכמים ינחלו וכסילים מרים קלון. וכיני סייגין סייגה ותרעין תריעה?! וכיני סייגין סייגה ותרעין תריעה! רבי ירמיה בשם רבי שמואל בר רב יצחק: שומר אדם את עצמו מן העבירה פעם ראשונה שנייה ושלישית מיכן והילך הקב"ה משמרו מה טעמא הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר. א"ר זעירה ובלחוד דלא יתיב ליה ומה טעמא והחוט המשולש לא לעולם ינתק אין כתיב אלא לא במהרה ינתק אין אטרחת עליו הוא מפסק.

רבי הונא בשם רבי אבהו הקב"ה אין לפניו שכחה כביכול הא בשביל ישראל נעשה שכחן מה טעמא נושא עון נשא כמו נשיתי טובה כתיב וכן דוד אמר נשאת עון עמך כסית כל חטאתם סלה.

שאל רב מתיא בן חרש את רבי אלעזר בן עזריה בישיבה אמר לו שמעתה ארבעה חלוקי כפרה שהיה רבי ישמעאל דורש? אמר לו שלשה הן חוץ מן התשובה. כתוב אחד אומר שובו בנים שובבים ארפא משובותיכם וכתוב אחד אומר כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם וגו' וכתוב אחד אומר ופקדתי בשבט פשעם ובנגעים עונם וכתוב אחד אומר אם יכופר העון הזה לכם עד תמותון וגו'. כיצד? העובר על מצות עשה ושב מיד אינו זז ממקומו עד שימחול לו הקב"ה ועליו הוא אומר שובו בנים שובבים ארפא משובותיכם. העובר על מצות בלא תעשה התשובה תולה ויום הכיפורים מכפר ועליו הוא אומר כי ביום הזה יכפר עליכם וגו'. העובר על הכריתות ומיתות בית דין במזיד התשובה ויום הכיפורים מכפרין מחצה והייסורין מכפרין מחצה ועליו הוא אומר ופקדתי בשבט פשעם וגו' אבל מי שנתחלל בו שם שמים אין כח בתשובה לתלות ולא יום הכיפורים לכפר ולא הייסורים למרק אלא התשובה ויום הכיפורים מכפרין שליש וייסורין שליש ומיתה ממרקת שליש ועליו הוא אומר אם יכופר העון הזה לכם עד תמותון למדנו שהמיתה ממרקת.

אמר רבי יוחנן זו דברי רבי אלעזר בן עזריה ורבי ישמעאל ורבי עקיבה אבל דברי חכמי' שעיר המשתלח מכפר, אם אין שעיר, ה י ו ם מכפר

כיצד הוא מכפר? רבי זעירא אמר כל שהוא כל שהוא, רבי חנינה אמר בסוף. מה מפקה

מביניהון? מת מרד. על דעתיה דרבי זעירא כבר כפר, על דעתיה דרבי חנינה לא כיפר.

אמר רבי חנינא מתניתא מסייעה לר"ח [דאמר בסוף] חומר בשעיר מה שאין כן ביום הכיפורים, וביום הכיפורים מה שאין כן בשעיר, שיום הכיפורים מכפר בלא שעיר, ושעיר אינו מכפר בלא יום הכיפורים. חומר בשעיר שהשעיר מכפר מיד ויום הכיפורים משתחשך. אמר רבי הונא איתתבת קומי רבי ירמיה ואמר תיפתר שהיה בדעתן להביא שעיר אחר ולא הביאו ע"כ צריכים להמתין עד שתחשך הא לאוו הכי מכפר בכל רגע ורגע. אמר רבי יוסה בן יוסה ואין הקדוש ברוך הוא רואה את הנולד ויכפר מיד!!

כתיב כי דבר ה' בזה אין לי אלא בזמן שביזה דברי תורה מנין אפילו כפר במקרא אחד בתרגום אחד בקל וחומר אחד תלמוד לומר ואת מצוותו הפר. במקרא אחד- ואחות לוטן תמנע. בתרגום אחד ויקרא לו לבן יגר שהדותא. בקל וחומר אחד כי שבעתים יקם קין וגו'.

דבר אחר כי דבר ה' בזה זה שהוא מזכיר דברי תורה במקום טינוף כהדא רבי אילא וחברייא הוון יתיבין קומי פונדקיה ברמשא, אמרין, מהו מימר מילא דאורייא? אמרין, מכיון דאילו הוה אימּמא כיון אילו היה יום הוונן חמיי מה קומינון היינו רואים מה שלפנינו ברם כדון אסור.

בר קפרא אמר אחז, וכל מלכי ישראל הרשעים אין להן חלק לעולם הבא. מה טעמא? כל מלכיהם נפלו אין קורא בהם אלי. מתיבין ליה הרי הוא נמנה בפטייה של מלכים בימי עזיהו יותם אחז יחזקיהו מלכי יהודה! אמר לון מפני שהיה בו בושת פנים. מה בושת היה בו? רבי אחא בשם רבי לעזר רבי יוסי בשם רבי יהושע בן לוי את מוצא בשעה שהיה הנביא בא לקטרגו היה בורח למקום טומאה וכובש את פניו במקום טומאה לומר שאין שכינה שורה במקום טומאה הדא הוא דכתיב ויאמר ה' אל ישעיהו צא נא לקראת אחז אתה ושאר ישוב בנך אל קצת תעלת הבריכה העליונה אל מסילת שדה כובס אל תהי קורא כובס אלא כובש שהיה כובש פניו ובורח ממנו. הא כיצד בשעה שהיה הנביא בא לקטרגו היה בורח למקום טומאה וכובש את פניו במקום טומאה.

רבי יהוד' אומר מפני שנתייסר בבנו הבכור. מה טעמא? ויהרוג זכרי גבור אפרים וגו'.

רב הושעיה רבה אמר מפני שהיה אביו צדיק. ומנשה לא היה אביו צדיק?! מנשה אביו צדיק ובנו רשע. יחזקיהו אביו רשע ובנו רשע. הוא שחזקיהו אומר הנה לשלום מר לי מר. מר לי מלפני מאחז מר לי מאחרי ממנשה. אחז אביו צדיק ובנו צדיק. הדא הוא דכתיב יד ליד לא ינקה רע וזרע צדיקים נמלט וזרע צדיק נמלט אין כתיב כאן אלא וזרע צדיקים נמלט זרע שהוא מוטל בין שני צדיקים נמלט.

דבר אחר יד ליד לא ינקה רע אמר רבי פינחס זה שהוא עושה צדקה ומבקש ליטול שכרה מיד. אמר רבי סימן כאינש דאמר הא שקא והא סלעא והא סאתא קום כול.עמוד ומדוד... ותדע לך שהוא כן שהרי אבות העולם אילו בקשו ליטול שכר מצות שעשו בעולם הזה מאיכן היתה הזכות קיימת לבניהם אחריהם... הוא שמשה אמר לישראל וזכרתי את בריתי יעקב וגו'. עד איכן היתה זכות אבות קיימת? רבי תנחומא אמר לה בשם רבי חייה, רבה בר נחמן אמר לה בשם רבי ברכיה, ר' חלבו בשם רבי בא בר זבדא עד יואחז ויחן ה' אותם וירחמם וגו' עד עתה. עד אותו השעה זכות אבות קיימת. שמואל אמר עד הושע ועתה אגלה את נבלותה לעיני מאהביה ואיש לא יצילינה מידי ואין איש אלא אברהם כמה דתימר ועתה השב אשת האיש כי נביא הוא ואין איש אלא יצחק כמה דתימר מי האיש הלזה ההולך בשדה לקראתינו ואין איש אלא יעקב כמה דתימר ויעקב איש תם. רבי יהושע בן לוי אמר עד אליהו ויהי בעלות המנחה ויגש אליהו הנביא ויאמר ה'

אלהי אברהם יצחק וישראל היום יודע כי אתה אלהים בישראל ואני עבדך וגו' רבי יודן אמר עד חזקיהו למרבה המשרה ולשלום אין קץ. א"ר אחא זכות אבות לעולם קיימת. כי אל רחום ה' אלהיך וגו' עד ולא ישכח את ברית אבותיך מלמד שהברית כרותה לשבטים. רבי יודן בר חנן בשם ר' ברכיה אמר הקב"ה לישראל בני אם ראיתם זכות אבות שמטה וזכות אמהות שנתמוטטה לכו והידבקו בחסד מה טעמא כי ההרים ימושו והגבעות תמוטינה. כי ההרים ימושו זה זכות אבות והגבעות תמוטינה זו זכות אמהות מיכן והילך וחסדי מאתך לא ימוש וברית שלומי לא תמוט אמר מרחמך ה':

האפיקורוס. ר' יוחנן ורבי לעזר חד אמר כהן דאמר "אהן" ספרא וחרנה אמר כהן דאמר "אילין" רבנין.

מבזה דבר אחד מן התורה...רבי אלעזר ורבי שמואל בר' נחמן חד אמר לכיפה של אבנים כיון שנתרועעה אחת מהן נתרועעו כולן. וחרנא אמר לבית שהוא מלא תבן אף על גב דאת מעבר ליה מינה, אהן מוצא דבגויה הוא מרערע כתליא.

רב אמר קרח עשיר גדול היה תיסברין אוצר של פרעה נגלה לו בין מגדול ובין הים. רב אמר קרח אפיקרסי היה מה עשה עמד ועשה טלית שכולן תכלת אתא גבי משה א"ל משה רבינו טלית שכלה תכלת מה שתהא חייבת בציצית? אמר לו חייבת דכתיב גדילים תעשה לך וגו' בית שהוא מלא ספרים מהו שיהא חייב במזוזה? אמר לו חייב במזוזה דכתיב וכתבתם על מזוזות ביתך וגו'. אמר לו בהרת כגריס מהו? אמר לו טמא. פרחה בכולו אמר לו טהור באותו שעה אמר קרח אין תורה מן השמים ולא משה נביא ולא אהרן כהן גדול. באותה השעה אמר משה רבון כל העולמים אם נברא לארץ פה משש ימי בראשית הרי מוטב ואם לאו יברא לה מעכשיו ואם בריאה יברא ה'.

אמר רבי שמעון בן לקיש שלשה כפרו בנבואתן מפני פונרייה מפני ההמון-עם ואילו הן משה ואליהו ומיכה משה אמר אם כמות כל אדם ימותון אלה וגו' אליהו אמר עניני ה' עניני וידעו העם הזה ואם לאו ואתה הסיבות את לבם אחורנית מיכה אמר אם שוב תשוב בשלום לא דיבר ה' בי

וירדו הם וכל אשר להם חיים שאולה. רבי ברכיה בשם רבי חלבו אף שמותיהם פרחו מתוך טמסותיהם שטרותיהן. א"ר יוסי בר חנינה אפילו מחט שהיתה שאולה ביד ישראל מידם אף היא נבלעה עמהן דכתיב וירדו הם וכל אשר להם חיים שאולה. [ומי נתפלל עליהם? ר' שמואל בר נחמן אמר משה נתפלל עליהם יחי ראובן ואל ימות רבי יהושע בן לוי אמר חנה נתפללה עליהן היא דעתיה דרבי יהושע בן לוי דאמר ר' יהושע בן לוי בשם רבי יוסי כך היתה עדתו של קרח שוקעת ויורדת עד שעמדה חנה ונתפללה עליהם ואמרה ה' ממית ומחיה מוריד שאול ויעל]

רבי עקיבה אומר אף הקורא בספרים החיצונים. כגון ספרי בן סירא וסיפרי בן לענה. אבל סיפרי המירם וכל ספרים שנכתבו מיכן והילך הקורא בהן כקורא באיגרת מאי טעמא? שרי למקרי בהן כאיגרת? ויותר מהמה בני היזהר וגו' להגיון ניתנו ליגיעה לא ניתנו. דברי חכמים כדרבונות אמר רבי חונה כדרור נאות, תמן קריין למרגליתא דירה. דבר אחר כדרבונות ככדור הזה בין הבנות מה הכדור הזה מקלטת מיד ליד וסופה לנוח ביד אחר כך משה קיבל תורה מסיני ומסרה ליהושע ויהושע לזקינים וזקינים לנביאים ונביאים מסרוה לאנשי כנסת הגדולה. דבר אחר כדרבונות שלש שמות יש לו מרדע דרבן ומלמד. מרדע שהוא מורה דיעה בפרה דרבן שהוא משרה בינה בפרה מלמד

שהוא מלמד את הפרה לחרוש בשביל ליתן חיים לבעליה.

אמר רבי חמא בר חנינה אם לפרתו עושה אדם דרבן ליצרו הרע שהוא מעבירו מחיי העולם הזה ומחיי העולם הבא על אחת כמה וכמה.

וכמסמרות נטועים. ולמה לא אמר וכמסמרות קבועים, וכאילנות נטועים? בחרו להם, ביררו הברזל ושיבחו המטע של מטיל.ברזל דבר אחר וכמסמרות נטועים מה מסמר הזה את קובעו, אע"פ שאת חוזר ונוטלו ממקומו, מקומו ניכר, כך כל מי שפשטו ידיהם הרבים בו יד, אע"פ שחזרו וקרבו אותו סופו ליטול את שלו מתחת ידיהם.???מי שחולק על חכמים(כגון הכתות שעמדו למיניהם)

דבר אחר וכמסמרות נטועים משמרות כתוב מה משמרות עשרים וארבעה אף המסמרים שמותר בסנדל המסומר עשרים וארבעה.

[כמה מסמרים יהו בו?בסנדל המסומר רבי יוחנן אמר חמשה כנגד חמשה חומשי תורה רבי חנינא אמר שבעה וכימיך דבאך. דרש רבי אחא בשם רבי חנינה תשעה. רבי היה נותן אחד עשר על זה ושלשה עשר על זה מיניין משמרות. רבי יוסי בן חנינה אמר כלבת מין מסמר בצורת כ אינו עולה לחשבון מסמרים. רבי בא בר זבדא בעא קומי רבי זעירא, מהו ליתן כולן על גבי מנעל אחד א"ל שרי מהו ליתן כולן על גבי סנדל אחד אמר ליה שרי.

תני אין מגרדין סנדלים ומנעלים ישנים, אבל סכין ומדיחין אותן. רבי קריספא בשם רבי יוחנן תלמידוי דרבי חייה רבה אמרין: הראשונים היו אומרים מגרדין, שניים היו אומרים אין מגרדין. שאלון לרבי אמר לון אין מגרדין. א"ר זעירה הא אזילה חדא מן תלמידוי דרבי חייה רבה רבי היה מתלמידו הראשונים..

א"ר חייה בר אשי נהגין הוינא יתבין קומי רב ומשחין ומשגזין רוחצין אבל לא מגרדין.

תני לא ילבש אדם מנעלים וסנדלים חדשים אלא אם כן הילך בהן מבעוד יום כמה יהא בהילוכן? בני בייתיה דבר קפרא אמרין: מן דבית רבה דבר קפרא עד בית רבה דרבי הושעיה. ציפוראי אמרין מכנישתא דבבלאי עד דרתה דרבי חמא בר חנינה. טיבראי אמרין מן סידרא רבה בית המדרש הגדול עד חנותיה דרבי הושעיה.

תני: לא יסוך אדם את רגלו והיא בתוך המנעל ואת רגלו והיא בתוך הסנדל אבל סך את רגלו ונותנה בתוך המנעל את רגלו ונותנה לתוך הסנדל. סך אדם שמן ומתעגל על גבי קטיבלייא חדשה ואינו חושש. לא יתננה העור=קטיבלייא על גבי טבלה של שייש להתעגל עליה. רבן שמעון בן גמליאל מתיר.

דבר אחר וכמשמרות נטועים בשעה שדברי תורה יוצאין מפי בעליהן כתיקנן הן עריבין לשומעיהן נטועים ובשעה שהם יוצאין ממוסמסין הם מרים לשומעיהן כמסמרות

בעלי אסופות אין אסופות אלא סנהדרין כמה דתימר אספה לי שבעים איש מזקני ישראל דבר אחר בעלי אסיפות שנאמרים באסיפה.

א"ר שמעון בן לקיש אם יאמר לי אדם שיש דברי הימים בבבל הרי אני הולך ומביאו משם. ועכשיו אם מתכנסין הם כל רבותינו אין יכולין הן להביאו משם.???הייתי אומר שאפשר לי להביא (כל הדרשות שדרשו חכמי בבל בספר דברי הימים—עיין בבלי תמיד נשחט) וחוזרני בי-שא"א

ניתנו מרועה אחד אמר הקב"ה אם שמעתה דבר מפי קטן ישראל והנייך לא יהא בעיניך כשומעו מפי קטן אלא כשומעו מפי גדול ולא כשומעו מפי גדול אלא כשמעו מפי חכם ולא כשמעו מפי חכם אלא כשמעו מפי נביא ולא כשמעו מפי נביא אלא כשמעו מפי רועה ואין רועה אלא משה כמה דתימר ויזכור ימי עולם משה עמו איה המעלם מים את רועה צאנו איה השם בקרבו את רוח קדשו. לא כשמעו מפי רועה אלא כשמעו מפי הגבורה. ניתנו מרועה

אחד ואין אחד אלא הקב"ה כמה דתימר שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד:

והלוחש על המכה ואומר כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רופאיך. רב אמר ובלבד ברוקק רבי יהושע בן לוי אמר אפילו אמר נגע צרעת כי תהיה באדם ורוקק אין לו חלק לעתיד לבוא:

אבא שאול אומר אף ההוגה את השם באותיותיו. רבי מנא אמר כגון אילין כותאי דמשתבעין ודרכן לבטא שם הוייה כשנשבעין [ר"ש ליברמן] ר' יעקב בר אחא אמר נכתב ביו"ד ה"א ונקרא באל"ף דל"ת:

הלכה ב משנה שלשה מלכים וארבעה הדיוטות אין להם חלק לעולם הבא שלשה מלכים ירבעם אחאב מנשה

רבי יהודה אומר מנשה יש לו חלק לעולם הבא שנאמר ויתפלל אליו ויעתר לו וישמע תפילתו וישיבהו ירושלים למלכותו אמרו לו למלכותו השיבו לא השיבו לחיי העולם הבא וארבעה הדיוטות בלעם ודואג אחיתופל וגיחזי:

גמרא וכולהם חידשו עבירות. וכי מה עשה ירבעם? על שעשה שני עגלי זהב.

והלא כמה עגלים עשו ישראל. תני ר"ש בן יוחי שלשה עשר עגלים עשו ישראל ואחד דימוסיאתבנית לכולן ומה טעמא? ויאמרו אלה אלהיך ישראל הרי לשנים עשר שבטים. זה אלהיך הרי דימוסיא אחת לכולן.

וכי מה עשה אחאב? כתיב ויהי הנקל לכתו בחטאת ירבעם בן נבט. והלא קולותיו של אחאב הם כחומרותיו של ירבעם. ולמה נמנה ירבעם תחילה? שהוא התחיל בקלקלה תחילה.

מה היה אחאב עביד? הוה מקשט גרמיה בכל יום וקאים ליה קומי חיאל אסרטולטיה יועץ צבאי והוא א"ל בכמה אנא טב יומא דין? והוא אמר ליה כן וכן, והוא מפריש טומיתיה שוויו לע"ז

הדא היא דכתיב יען התמכרך לעשות הרע בעיני ה'.

ר' לוי עבד דרש הדין קרייא אשתא ששה ירחין לגנאי רק לא היה כאחאב אשר התמכר לעשות הרע בעיני ה' אתא לגבי בליליא א"ל מה חטית לך ומה סרחית קדמך. אית לך רישיה דפסיקא ולית לך סופיה! אשר היסתה אותה איזבל אשתו. עבד דרש ליה שיתא ירחין לשבח רק לא היה כאחאב אשר היסתה אותו איזבל אשתו...

כתיב בימיו בנה חיאל בית האלי את יריחו, באבירם בכורו יסדה ובשגוב צעירו הציב דלתיה. חיאל מן יהושפט , יריחו מבנימן! אלא שמגלגלין זכות ע"י זכאי וחובה ע"י חייביהושפט. וכן הוא אומר באבירם בכורו יסדה ובשגוב צעירו הציב דלתיה. באבירם בכורו לא היה מאיין ללמד, ובשגוב הרשע היה לו מאיין ללמוד! לפי שרצו לרבות את ממונן ושלטה בהן מאירה והיו מתמוטטין והולכין לקיים מה שנא' כדבר ה' אלהי ישראל אשר דבר ביד יהושע בן נון.

כתיב ויאמר אליהו התשבי מתושבי גלעד אל אחאב חי ה' אלהי ישראל אשר עמדתי לפניו אם יהיה השנים האלה טל ומטר כי אם לפי דברי. וכי מה עניין זה אצל זה? אלא אמר הקב"ה לאליהו הדין חיאל גברא רבא הוא איזיל חמי ליה אפיןניחום אבלים א"ל לי נה מיזלאיני הולך א"ל, למה? א"ל דנא מיזל וינון אמרין מלין דמכעסין לך,אים אני הולך, יאמרו דברים המכעיסים אותך ולינה יכול מיסבול. א"להקב"ה לאליהו ואין אמרין מילה דמכעסה לי, כל מה דאת גזר אנא מקיים! אזל ואשכחון עסיקין בהן קרייא וישבע יהושע בעת ההיא לאמר ארור האיש לפני ה' אשר יקום ובנה את העיר הזאת את יריחו בבכורו ייסדנה ובצעירו יציב דלתיה. אמר בריך הוא אלההון דצדיקייא דמקיים מילי דצדיקא! והוה תמן אחאב אמר לון אחאב וכי מי גדול ממי משה או יהושע? אמרין ליה משה.

אמר לון בתורתו של משה כתיב השמרו לכם פן יפתה לבבכם וסרתם ועבדתם אלהים אחרים והשתחויתם להם ומה כתיב בתריה וחרה אף ה' בכם ועצר השמים ולא יהיה מטר ולא הינחתי ע"ז בעולם שלא עבדתי אותה וכל טבן ונחמן דאית בעלמא אתון בדרי. מילוי דמשה לא קמן, ומילוי דיהושע מקים?!! א"ל אליהו אם כדבריך חי ה' אלהי ישראל אשר עמדתי לפניו אם יהיה השנים האלה טל ומטר כי אם לפי דברי. כיון ששמע כן התחיל בוכה הדא הוא דכתיב ויהי כשמוע אחאב את הדברים האלה ויקרע את בגדיו וישם שק על בשרו ויצום וישכב בשק ויהלך אט. כמה נתענה שלשה שעות נתענה אם היה למוד לוכל בשלש אכל בשש אם למד לוכל בשש אכל בתשע. ויהלך אט מהו אט? ריב"ל אמר שהיה מהלך יחף. כתיב ויהי דבר ה' אל אליהו התשבי לאמר הראית כי נכנע אחאב מלפני אמר הקב"ה לאליהו ראה מדה טובה שנתתי בעולמי אדם חוטא לפני כמה ועושה תשובה ואני מקבלו הדא היא דכתיב הראית כי נכנע אחאב מלפני חמית אחאב עבד תשובה יען כי נכנע אחאב מפני לא אביא הרעה בימיו בימי בנו אביא הרעה על ביתו.

וכי מה עשה אחז?[ע"י שיבנה כסא בעזרה הדא היא דכתיב ואת אולם הכסא אשר בנו בבית וגו']???מלכים 2:16

ר' חוניה בשם ר' לעזר למה נקרא שמו אחז? שאחז בבתי כניסיות ובבתי מדרשות. למה היה אחז דומה? למלך שהיה לו בן ומסרו לפידגוגו, והיה מבקש להורגו, אמר אם אני הורגו הרי אני מיתחייב מיתה. אלא הרי אני מושך את מניקתו ממנו, ומעצמו הוא מת. כך אמר אחז אם אין גדיים אין תיישים אם אין תיישים אין צאן אם אין צאן אין רועה אם אין רועה אין עולם. כך היה אחז סבור בדעתו לומר אם אין קטנים אין גדולים אם אין גדולים אין חכמים אם אין חכמים אין נביאים אם אין נביאים אין רוח הקודש אם אין רוח הקודש אין בתי כניסיות ובתי מדרשות כביכול אין הקב"ה משרה שכינתו על ישראל.

ר' יעקב בר אביי בשם ר' אחא מייתי לה מן הדא וחיכיתי לה' המסתיר פניו מבית יעקב וקיויתי לו. אין לך שעה קשה בעולם מאותה שעה שאמר לו הקב"ה למשה ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא. מאותה השעה וקויתי לו שאמר לו בסיני כי לא תשכח מפי זרעו. ומה את מועיל הנה אנכי והילדי' אשר נתן לי ה' וכי ילדיו היו והלא תלמידיו היו אלא מלמד שהיו חביבין עליו והיה קורא אותם בני.

עיין כ"ז בבליוכי מה עשה מנשה? כתיב בימים ההם חלה חזקיהו למות וגו' עד כי מת אתה ולא תחיה כי מת אתה בעולם הזה ולא תחיה לעתיד לבוא. א"ל ולמה? א"ל דלא בעית מיקמה לך בנין. א"ל למה לא בעית מיקמה לך בנין? א"ל חמית דאנא מיקים בר רשיע בגין כן לא בעית מיקמה בנין. א"ל סב ברתי דילמא מיני ומינך היא מיקים בר נש טב. אע"ג, לא קם אלא ב"נ ביש. הדא דכתיב וכלי כליו רעים. א"ל לא לך אנא שמע איני קופץ אלא למה שאמר לי זקיני שאמר לי אם ראית חלומות קשים או חזיונות קשים קפוץ לשלשה דברים ואת ניצול ואילו הן לתפלה ולצדקה ולתשובה. ושלשתן בפסוק אחד ויכנעו עמי אשר נקרא שמי עליהם ויתפללו זה תפילה ויבקשו פני זו צדקה כמה דתימר אני בצדק אחזה פניך אשבעה בהקיץ תמונתך וישובו מדרכיהם הרעים זו תשובה. אם עשו כן מה כתיב תמן ואני אשמע מן השמים ואסלח לחטאתם וארפא את ארצם. מיד ויסב דכתיב ויסב חזקיה פניו אל הקיר ויתפלל אל ה'. לאי זה קיר נשא עיניו? רבי יהושע בן לוי אמר לקירה של רחב נשא עיניו כי ביתה בקיר החומה ובחומה היא יושבת אמר לפניו רבון כל העולמים רחב שתי נפשות הצילה לך ראה כמה נפשות הצלת לה. הדא הוא דכתיב ויבואו הנערים המרגלים ויוציאו את רחב ואת

בית אביה ואת אמה ואת אחיה ואת כל אשר לה ואת כל משפחותיה הוציאו ויניחום מחוץ למחנה ישראל. תני רבי שמעון בן יוחי אפילו היה במשפחותיה מאתים אנשים והלכו ונדבקו במאתים משפחות כולן היו ניצלין בזכותה. אבותי שקרבו לך כל הגרים הללו על אחת כמה וכמה שתתן לי את נפשי. רבי שמואל בר נחמן אמר נשא את עיניו בקירה של שונמית נעשה נא עליית קיר קטנה ונשים לו שם מיטה ושלחן וכסא ומנורה. אמר לפניו רבון כל העולמים שונמית קיר אחד עשתה לאלישע והחייתה את בנה אבותי שעשו לך את השבח הזה על אחת כמה וכמה שתתן לי את נפשי. רבי חיננא בר פפא אמר נתן עיניו בקירות בית המקדש בתתם סיפם את סיפי ומזוזתן אצל מזוזתי והקיר ביני וביניהן בני אדם גדולים היו ולא היו יכולין לעלות ולהתפלל בכל שעה והיו מתפללין בתוך בתיהם והקב"ה מעלה עליהן כאילו נתפללו בבית המקדש. אבותי שעשו לך את כל השבח הזה על אחת כמה וכמה שתתן לי את נפשי. ורבנין אמרין נתן עיניו בקירות לבו שנאמר מעי מעי אוחילה קירות לבי הומה לי לבי לא אחריש. אמר לפניו רבון העולמים חיזרתי על מאתים וארבעים ושמונה איברים שנתתה בי ולא מצאתי שהכעסתי אותך באחד מהן על אחת כמה וכמה תינתן לי נפשי. כתיב ויהי דבר ה' אל ישעיה הנביא לאמר לך ואמרת אל חזקיה נגיד עמי כה אמר ה' אלהי דוד אביך שמעתי את תפילתך ראיתי את דמעתך הנני מוסיף על ימיך חמש עשרה שנה. א"ל כדון אמרית ליה הכין. וכדון אנא מימר ליה הכין, גברא רבה הוא ולית הוא מהימנתי. אמר ליה עינוון סגין הוא והוא מהימן לך ולא עוד אלא עדיין לא יצאת הברה בעיר ויהי ישעיהו לא יצא חצר התיכונה העיר כתיב.

כד דקם מנשה הוה פרי חורי רץ אחריו ישעיה בעי מיקטליניה והוא ערק מן קדמוי, ערק לארזא ובלעיה ארזא חסר ציציתה דגולתיה נחתך ציצת בגדיו והיה יוצא מן הארז אתון ואמרין קדמוי אמר לון אזלון ונסרון ארזא ונסרו לארזא ואיתחמי דמא נגד. וגם דם נקי שפך מנשה הרבה מאד עד אשר מלא את ירושלים פה לפה וכי איפשר לבשר ודם למלאות את ירושלים דם נקי פה לפה. אלא שהרג את ישעיהו שהיה שקול כמשה דכתיב ביה פה אל פה אדבר בו. ולא אבה ה' לסלוח מיכן שאין לו חלק לעתיד לבוא.

והא כתיב מלבד חטאות מנשה בן יחזקיהו מלך יהודה?אלמא לא עשה תשובה [וקשיא לר"י] נימר, עד דלא יחזור ביה. על כל הכעסה אשר הכעיסו מנשה? נימר, עד שלא עשה תשובה.

והא כתיב כי הוא אמון הרבה אשמה?ולמה יש לו חלק? לא חידש אלא הוסיף

כתיב וידבר ה' אל מנשה ואל עמו ולא הקשיבו ויבא עליהם את שרי הצבא אשר למלך וילכדו את מנשה בחחים. מהו בחחים בכירומניקייא. בכבלי ברזל א"ר לוי מולא של נחושת עשו לו ונתנו אותו בתוכה והיו מסיקין תחתיו שכיון שראה שצרתו צרה לא הניח ע"ז בעולם שלא הזכירה כיון שלא הועיל לו כלום אמר זכור אני שהיה אבי מקרא אותי את הפסוק הזה בבית הכנסת בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים ושבת עד ה' אלהיך ושמעת בקולו כי אל רחום ה' אלהיך לא ירפך ולא ישחיתך ולא ישכח את ברית אבותיך אשר נשבע להם הרי אני קורא אותו אם עונה אותי מוטב, ואם לאו הא כל אפייא שוין. והיו מלאכי השרת מסתמין את החלונות שלא תעלה תפילתו של מנשה לפני הקב"ה והיו מלאכי השרת אומרים לפני הקב"ה רבונו של עולם אדם שעבד ע"ז והעמיד צלם בהיכל אתה מקבלו בתשובה אמר להן אם איני מקבלו בתשובה הרי אני נועל את הדלת בפני כל בעלי תשובה. מה עשה לו הקב"ה חתר לו חתירה מתחת כסא הכבוד שלו ושמע תחינתו הדא היא

דכתיב ויתפלל אליו ויעתר לו וישמע תחינתו וישיבהו. א"ר לעזר בי רבי שמעון בערבייא צווחין =קוראין לחתרתה עתרתה.

וישיבהו ירושלם למלכותו. במה השיבו? שמואל בר בונא בשם רבי אחא ברוח השיבו כמה דתימר משיב הרוח. וידע מנשה כי ה' הוא האלהים. באותה שעה אמר מנשה אית דין ואית דיין.

וכי מה עשה בלעם הרשע? על ידי שנתן עצה לבלק בן צפור להפיל את ישראל בחרב אמר לו אלוה של אומה הזו הוא שונא את זנות אלא העמידו בנותיכם בזימה ואתם שולטין בהן א"ל ומישמע לי אינון?! אמר ליה אקים בנתך קומוי העמד בנותיך לפניהם וינון חמיין והם יראו ושמעין לך הדא דכתיב ראש אומות בית אב במדין הוא. מה עשו? בנו להן קנקליןcurtains מבית הישימון עד הר השלג והושיבו שם נשים מוכרת מיני כיסניון הושיבו את הזקינה מבחוץ ואת הנערה מבפנים, והיו ישראל אוכלין ושותין והיה אחד מהן יוצא לטייל בשוק ולוקח לו חפץ מן החנווני והיתה הזקינה מוכרת לו את החפץ בשיויו והנערה אומרת לו בא וטול לך בפחות. כן ביום הראשון וכן ביום השני וכן ביום השלישי והיתה אומרת לו מיכן והילך אתה כבן בית היכנס ובור לך. וכיון שהיה נכנס היה שם צרצור מלא יין מן היין העמוני שהוא קשה והוא מפתה את הגוף לזנות והיה ריחו מפעפע. ועדיין לא נאסר יינן יין נסך של נכרים על ישראל והיתה אומר לו רצונך לשתות כוס יין? והוא אומר לה הין והיא נותנת לו והוא שותה וכיון שהיה שותה היה היין בוער בו כאריסה של חכינה והוא אומר לה הישמעי לי והיא אומרת לו רצונך שאשמע לך והוא אומר הין, מיד היתה מוציאה לו טפוס של פעור מתוך חיקה שלה והיתה אומרת לו השתחוה לזה ואני נשמעת לך והוא אומר לה וכי לע"ז אני משתחוה?! והיתה אומרת לו אין את משתחוה אלא כמגלה עצמך לו זו היא שאמרו חכמים הפוער עצמו לבעל פעור זו היא עבודתו והזורק אבן למרקוליס זו היא עבודתו. והיה שם צרצור מלא יין מן היין העמוני שהוא קשה שהוא מפתה את הגוף לזנות והיה ריחו מפעפע ועדיין לא נאסר יין נסך על ישראל והיתה אומר לו רצונך לשתות כוס יין והוא אומר הין והיא נותנת לו והוא שותה וכיון שהיה שותה היה היין בוער בו כאריסה של עכנא והוא אומר לה הישמעי לי והיתה אומרת לו הינזר מתורת משה ואני נשמעת לך הדא הוא דכתי' המה באו בעל פעור וינזרו לבושת ויהיו שיקוצים כאהב' עד שנעשו שיקוצים לאביה' שבשמי'.

א"ר לעזר מה המסמר הזה א"א לו לפרוש מן הדלת בלא עץ כך א"א לפרוש מן הפעור בלא נפשות.

מעשה בסובתה מאולם שהשכיר חמורו לגויה אחת להשתחוות לפעור כיון שהגיעו לביתו של פעור אמרה לו המתן לי כאן עד שאיכנס ואשתחוה לפעור כיון שיצאת אמר לה המתיני לי כאן עד שאיכנס ואעשה כמות שעשית. מה עשה נכנס ועשה את צרכיו וקינח עצמו בחוטמו של פעור והיו הכל מקלסין לפניו ואומרים לא עשה אדם כשם שעשה זה. מעשה במנחם איש גופתה אריה שהיה מגלגל בחביות ובא אליו שרו של פעור בלילה. מה עשה? נטל את השפוד ועמד עליו וברח ממנו. בא אליו בלילה השני אמר לו מנחם, מה אתה מקלליני? נתייראה ממני, ואמר לו עוד איני מקללך. מעשה בשלטון אחד שבא ממדינת הים להשתחוות לפעור אמר להן הביאו לי פר אחד איל אחד כבש אחד להשתחוות לפעור אמרו לו אין אתה זקוק לכל אילו אין את אלא כמגלה עצמך לו. מה עשה גירה בהם סניגוריםpolice והיו מכין אותן ומפצעין את מוחותם בגיזרין ואומר להן אוי לכם ולטעותכם.

כתיב ויחר אף ה' בישראל ויאמר ה' אל משה קח את כל ראשי העם והוקע אותם לה' נגד

השמש. אמר לו הושב את ראשיהם דיינים עליהם ויהיו הורגים בחטאים נגד השמש הדא הוא דכתיב ויאמר משה אל שופטי ישראל הרגו איש אנשיו הנצמדים לבעל פעור. כמה הם שופטי ישראל? שבע ריבוי ושמונת אלפים ושש מאות. שרי אלפים שש מאות שרי מאות ששת אלפים שרי חמשים שנים עשר אלף שרי עשרות ששים אלף נמצאו שופטי ישראל שבע ריבוא ושמונת אלפים ושש מאות. אמר לון כל חד מינכון יקטול תריי נמצאו הרוגין חמש עשרה רבוא ושבעת אלפים ומאתים.

והנה איש מבני ישראל בא ויקרב אל אחיו את המדיינית לעיני משה. מהו לעיני משה? כאינש דמר הא גו עינך משה! אמר לון אין צפורך מדינית ואין טלפיה סדוקות! זו טהורה וזו טמאה?! והיה שם פינחס אמר אין כאן אדם שיהרגנו ויהרג על ידיו. איכן הם האריות?! גור אריה יהודה דן גור אריה בנימין זאב יטרף. כיון שראה פינחס שאין אדם מישראל עושה כלום מיד עמד פינחס מתוך סנהדרין שלו ולקח את הרומח בידו ונתן את הברזל תחת פסיקייא שלו. התחיל מסתמך על עץ שלה עד שהגיע לפתחו כיון שהגיע לפיתחו אמר לו מאיין ולאיין פינחס. אמר להן אין אתם מודין לי ששבטו של לוי אצל שבטו של שמעון בכל מקום! אמרו הניחו לו שמא התירו פרושים את הדבר.... כיון שנכנס עשה לו הקב"ה ששה ניסים הנס הראשון דרכן לפרוש זה מזה והדביקן המלאך זה לזה. הנס השני כיון את הרומח כנגד הקיבה שלה כדי שתהא זכרותו נראית מתוך קיבה שלה מפני הנוקרנין שלא יהו אומרין אף הוא נכנס עמהן ועשה את צרכיו. הנס השלישי סתם המלאך את פיהן ולא היו יכולין לצווח. הנס הרביעי לא נשמטו מן הזיין אלא עמדו במקומן. הנס החמישי הגביה לו המלאך את השקוף כדי שיצאו שניהן בין כתיפיו. הנס הששי כיון שיצא וראה את הנגף שהוא מחבל בעם מה עשה השליכן לארץ ועמד ונתפלל הדא הוא דכתיב ויעמד פינחס ויפלל ותעצר המגפה. כשבאו ישראל לנקום נקמת מדין מצאו שם בלעם בן בעור. וכי מה בא לעשות? בא ליטול שכר עשרים וארבעה אלף שמתו מישראל על ידו בשיטים. א"ל פינחס לא דברייךבורא עולם עבדת, ולא דבלק עבדת!! לא דברייך עבדת דמר לך לא תיזול עם שלוחי בלק ואזלת, ולא דבלק עבדת דאמר לך איזיל לייט ישראל וברכתנון. אף אני איני מקפחך שכרך הדא הוא דכתיב ואת בלעם בן בעור הקוסם הרגו ב"י על חלליהם. מהו על חלליהם? שהי' שקול כנגד כל חלליהם ד"א על חלליהם מה חלליהם אין בהן ממש אף הוא אין בו ממש ד"א על חלליהם שהיה צף כנגד כל חלליהם והי' פינחס מראה לו את הציץ והוא שוקע ויורד. ד"א על חלליהם אלא מלמד שנתנו לו ישראל שכרו משלם ולא קיפחוהו....

דואג אדם גדול בתורה היה. באו ישראל נוב עיר הכהנים ושאלו את דוד לחם הפנים מהו שידחה את השבת? אמר להם סידורו דוחה את השבת לא לישתו ולא עריכתו דוחין את השבת. והיה שם דואג ואמר מי הוא זה שבא להורות לפניי!! אמרו לו דוד בן ישי הוא. מיד הלך ונתן עצה לשאול מלך ישראל להמית את נוב עיר הכהנים הדא היא דכתיב ויאמר המלך לרצים הניצבים עליו סובו והמיתו את כהני ה' כי גם ידם עם דוד וגו' עד ולא גלו את אזניו. מי היו? א"ר שמואל בר רב יצחק אבנר ועמשא היו. אמרו ליה כלום אית לך עלינן אלא הדין זונרא והדין כליניריןכלי זיין-ומעדאלס הא טריפין לך!! ולא אבו עבדי המלך לשלוח את ידם בכהני ה'. ויאמר המלך לדוייג א"ר יהודה בר פזי לדוייג כתיב אמר לו נתפשתה כדג! אתה עבדתה דבתה, הוצאת דבה.. סוב אתה ופגע בכהני ה'. ויסב דואג האדומי ויפגע בכהנים וגו'. לא כן תני ר' חייה אין ממנין שני כהנים גדולים כאחת אלא מלמד שהיו כולם ראויין להיות כהנים גדולים.

כיצד נתרחק? ר' חנינה ור' יהושע בן לוי חד אמר אש יצאה מבית קדשי הקדשים וליהטה סביבותיו וחרנה אמר תלמידים וותיקים נזדווגו לו והיו למידים והוא שכח לקיים מה שנאמר חיל בלע ויקיאנו מבטנו יורישינו אל.

אחיתופל אדם גיבור בתורה היה. כתיב ויוסף עד דוד את כל בחור בישראל שלשים אלף. רבי ברכיה בשם ר' אבא בר כהנא תשעים אלף זקינים מינה דוד ביום אחד ולא מינה אחיתופל עמהן הדא היא דכתיב ויוסף עוד דוד את כל בחור בישראל שלשים אלף. ויוסיף- תלתין, עוד- תלתין, ופשוטיה דקרייה תלתין, הרי תשעין. את מוצא בשעה שבא דוד לשאת את ארון ברית ה' לא נשאו כתורה וירכיבו את ארון ברית האלהים על עגלה חדשה וגו'. והוה ארונא טעון כהניא לרומא וטרוף לון לארעא, טעון כהניא לרומא וטריף לון לארעא. שלח דוד ואייתי לאחיתופל אמר ליה לית את אמר לי מה לדין ארונא דו טעון כהניא לרומא טריף לון לארעא טעון כהניא לרומא וטריף לון לארעא?! א"ל שלח שאול לאילין חכימייא דמניתא..... אמר דוד מאן דידע למיקמתה ולא מקימה יהא סיפיה מתחנקה. אמר דבח קומוי שחוט לפניו והוא קאים הדא היא דכתיב ויהי כי צעדו נושאי ארון ה' ששה צעדים ויזבח שור ומריא. ר' חנינה ור' מנא חד אמר על כל צעידה וצעידה שור ומריא, ובסוף שבעה פרים ושבעה אלים. וחרנה אמר על כל צעידה וצעידה שבעה פרים ושבעה אילים, ובסוף שור ומריא. אמר הקב"ה לאחיתופל: מילה דמיינקייא אמרין בכנישתא בכל יום לא אמרת ליה. ולבני קהת לא נתן כי עבודת הקודש עליהם בכתף ישאו ודא אמרת ליה?!

וכן את מוצא בשעה שבא דוד לחפור תימליוסים יסודות של בית המקדש חפר חמש עשר מאוין דאמין1500 אמות ולא אשכח תהומא, ובסופא אשכח חד עציץ ובעא מירמיתיה. א"ל לית את יכיל. א"ל למה? א"ל דנא הכא כביש על תהומא. א"ל ומן אימת את הכא? א"ל מן שעתא דאשמע רחמנא קליה בסיני אני ה' אלהיך רעדת ארעא ושקיעת, ואנא יהיב הכא כביש על תהומא. אע"ג כן לא שמע ליה כיון דרימיה סליק תהומא ובעא מטפאלהציף עלמא. והוה אחיתופל קאים תמן אמר כדין דוד מתחנק ואנא מליך!! אמר דוד מאן דחכם דידע מקימתיה ולא מקים ליה ייאיהא סופו להיחנק סופיה מתחנק. אמר מה דאמר, ואוקמיה. התחיל דוד אומר שירה שיר המעלות שיר למאה עולות. על כל מאה אמה היה אומר שירה.

אע"ג, הוה סופה מתחנקה. אמר ר' יוסי הדא היא דמתלא אמרה צריך בר נש חשש על לווטייה דרבה, אפי' על מגןאפי' על חנם.

רבי ירמיה בשם רבי שמואל בר יצחק מגילה שמסר שמואל לדוד, אמרה אחיתופל ברוח הקודש.

ומה הוה אחיתופל עביד? כד הוה בר נש אזל ממלך ביה במילה הוה א"ל איזיל עביד כן והכן, ואין לית את מהימן לי אזל ושאיל באורים ותומים. והוה אזל שאל ומשכח ליה כן הדא היא דכתיב ועצת אחיתופל אשר יעץ בימים ההם כאשר ישאל וגו'.

איש קרי ולא כתיב. לא יכלו הכתובים לקרותו איש.

כיצד נתרחק? ואחיתופל ראה כי לא נעשתה עצתו ויחבוש את חמורו וגו'.

שלשה דברים צוה אחיתופל את בניו אמר להם אל תמרדו במלכות בית דוד דאשכחן דקודשא בריך הוא נסיב לון אפין אפילו בפרהסיא. ואל תשאו ותתנו אלא עם מי שהשעה משחקת לו. ואם היתה העצרת ברורה זרעו חטים יפות. ולא ידעין אם ברורה בטל ואם ברורה בשרב.

גיחזי אדם גבור בתורה היה אלא שהיו בו שלשה דברים עין צרה ופרוץ בערוה ולא היה מודה בתחיית המתים. עין צרה בשעה שהיה

אלישע יתיב בתינוייה בלימודו הוה גיחזי יתיב ליה על תרעא בשער ותלמידייא חמיין ליה ואמרין גיחזי לא עאל, ואנן עלון?! והוה תנייו מתאמר ובר נש לא מיתהני כלום. כיון שנתרחק מה כתיב תמן ויאמרו בני הנביאים אל אלישע הנה נא וגו' המקום אשר אנחנו יושבים שם לפניך צר ממנו לא אחסין לא אצר אותם אוכלוסייא דתלמידייא דהוון תמן.

ופרוץ בערוה שכן השונמית אומרת לאשה הנה נא ידעתי כי איש אלהים קדוש הוא עובר עלינו תמיד אמר רבי יונה הוא קדוש ואין תלמידו קדוש.

אמר רבי אבין שלא הביט בה מימיו. ורבנן דקיסרין אמרין שלא ראה טיפת קרי על בגדיו מימיו. אמתיה דרבי שמואל בר רב יצחק אמר, אנא הוינא משזגה מנוי דמרי מכבס בגדי אדוני מן יומוי לא חמית מילה בישא במאנוי דמרי.

כתיב ויגש גיחזי להדפה מהו להדפה? א"ר יוסי בן חנינא שנתן ידו בהוד שביופיה בין דדיה.

ולא היה מודה בתחיית המתים. את מוצא בשעה שבא אלישע להחיות את בנה של שונמית אמר לו קח משענתי בידך ולך כי תמצא איש לא תברכנו וכי יברכך איש לא תעננו. והוא לא עבד כן אלא כד פגע בר נש ביה א"ל מאיין ולאיין גיחזי? גחזי נתגאה ואמר וו =והוא א"ל אנא איזיל מחיה מתים, בר נש שפגע א"ל לית דמחיה מתים אלא הקב"ה דכתיב ביה ה' ממית ומחיה מוריד שאול ויעל. אזל ליה ולא עבד כלום. חזר לגביה, א"ל אלישע לגיחזי אנא ידע אילו הוה דמיך לא הוה מיתער על ידך.....

את מוצא בשעה שבא נעמן שר צבא מלך ארם אצל אלישע בא אליו בסוסו וברכבו אמר ר' יוחנן בסוסולשון בגד [דם ענבים סותו] כתיב. בעא מיתן ליה דהב וכסף אסטלוון ולבושין אבנים טובות ומרגליות ולא קיבל עליו הדא היא דכתיב ויפצר בו לקחת וימאן. אתא גיחזי ואמר חי ה' כי אם רצתי אחריו ולקחתי מאומה מומה כתיב. אזל ומטה ביה ונסב מה דנסב ואטמרון בעיליתיה. אתא גבי אלישע אמר ליה מאיין ולאיין גיחזי. מיאנתה מתן שכרן של צדיקים. אמר לו לא הלך עבדך אנה ואנה. ויאמר לא ליבי הלך כאשר הפך איש מעל מרכבתו לקראתך העת לקחת כסף וזהב וגו'. העת לקחת אבנים טובות ומרגליות לפיכך צרעת נעמן תדבק בך.

כתיב וארבעה אנשים היו מצורעים פתח השער וגו' ומי היו? ר' יהודה בשם רב גיחזי ושלשת בניו היו. כתיב ויבא אלישע דמשק ובן הדד מלך ארם חלה וגו'. מה אזל בעי מיעבד תמן? אזל בעא מקרבא לגיחזי ואשכחיה מוחלט ולא היה יכול להיכנס לקרבו מיכן שדוחין בשמאל ומקרבין בימין. א"ר יוחנן בחוץ לא ילין גר דלתיי לאורח אפתח מיכן שדוחין בשמאל ומקרבין בימין לא כשם שעשה אלישע שדחה את גיחזי בשתי ידיו. שני חלאים חלה אלישע אחד כדרך הארץ ואחד שדחה את גיחזי.

ר' חנניה ור' יהושע בן לוי בשעה שנמנו ואמרו שלשה מלכים וארבעה הדיוטות אין להן חלק לעולם הבא ביקשו לצרף את שלמה עמהן בא דוד ונשתטח לפניהן ויש אומר אש יצאת מבית קדש הקדשים וליהטה סביבותיהם. יצתה בת קול ואמרה המעמך ישלמנה כי מאסת אלא כי אתה תבחר ולא אני ומה ידעת דבר.

חד רבי היה יליף מצלי ומתענה, כיון שנמנה עמהן, צלי ולא איתעני.היה רגיל לתפלל וליענות...

דורשי רשומות אמרו: כולהם יש להם חלק לעוה"ב מה טעמא? לי גלעד ולי מנשה אפרים מעוז ראשי יהודה מחוקקי מואב סיר רחצי על אדום אשליך נעלי. לי גלעד- זה אחאב מלך ישראל שנפל ברמות גלעד. לי מנשה- כשמועו. אפרים מעוז ראשי- זה ירבעם בן נבט אפרתי. יהודה מחוקקי- זה אחיתופל. מואב סיר רחצי- זה גיחזי. על אדום אשליך נעלי- זה דואג האדומי. אמרו ישראל לפני הקב"ה רבון כל

העולמים מה נעבוד דוד מלכא דישראל מיקלמקלל לון אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם אמר לון עלי לעשותן ריעים אילו לאלו עלי פלשת אתרועע עלי פלשת התרועעי. עלי לפלש להם מעשים טובים לעשותן ריעים אילו לאילו:

הלכה ג

משנה דור המבול אין להן חלק לעולם הבא ואין עומדין בדין ליענש שנאמר לא ידון רוחי באדם לעולם.

דור הפלגה אין להם חלק לעולם הבא שנאמר ויפץ ה' אותם בעה"ז ומשם הפיצם ה' בעה"ב

אנשי סדום אין להם חלק לעוה"ב שנאמר ואנשי סדום רעים וחטאים לה' רעים בעוה"ז וחטאים לעוה"ב אבל עומדין בדין

ר' נחמיה אומר אילו ואילו אינן עומדין בדין שנאמר על כן לא יקומו רשעים במשפט וחטאים בעדת צדיקים על כן לא יקומו רשעים במשפט זה דור המבול וחטאים בעדת צדיקים אלו אנשי סדום אמרו לו בעדת צדיקים אינן עומדין אבל עומדין הן בעדת רשעים:

גמרא ואינן רואין לעתיד לבוא מה טעמא וימח את כל היקום בעוה"ז וימחו מן הארץ לעתיד לבוא. תני רבי נחמיה אומר ממשמע שנאמר לא ידון רוחי באדם לעולם. *הסבר לדברי ר"ן..* ר' יהודה אומר לא ידון לו רוחי שאיני נותן רוחי בהם בשעה שאני נותן רוחי בבני אדם ר"ש אומר לא ידין לו רוחי שאיני נותן רוחי בהם בשעה שאני נותן מתן שכרן של צדיקים אחרים אומרים לא ידון לו רוחי שאיני מחזירה לנדנה.

ר' יהושע בן לוי אמר עיקר זריבתן לחולטנות מה טעמא בעת יזורבו נצמתו בחומו נדעכו ממקומם. מהו בחומו בריתיחן. א"ר יוחנן כל טיפה וטיפה שהיה הקב"ה מוריד עליהן היה מרתיחה בתוך גיהנם ומורידה עליהן הדא הוא דכתיב בחומו נדעכו ממקומה. יהודה בי ר' חזקיה ורבי אמרין הקב"ה דן את הרשעים בגיהנם שנים עשר חדש. בתחלה הוא מכניס בהן חכךitch ואח"כ הוא מכניסן לאור והן אומרים הוי הוי ואח"כ הוא מכניסן לשלג והן אומרים ווי ווי.*wow wow שיש להם נחת רוח מהקור* מה טעמא ויעלינו מבור שאון מטיט היון מהו מטיט היון מקום שהן אומרין בו הוי.

ויקבלו דינם ויהא להן חלק לעולם הבא? על שם לץ לא שמע גערה.

אנשי סדום אין להן חלק לעולם הבא ואינן רואין לעתיד לבוא מאי טעמא ואנשי סדום רעים וחטאים לה' מאד. רעים וחטאים בעולם הזה לה' מאוד לעתיד לבוא. ד"א רעים אילו לאילו וחטאים בגילוי עריות לה' בע"ז מאד בשפיכות דמים:

הלכה ד משנה דור המדבר אין להן חלק לעולם הבא ואין עומדין בדין שנאמר במדבר הזה יתמו ושם ימותו דברי רבי עקיבה. רבי אליעזר אומר עליהם הוא אומר אספו לי חסידי כורתי בריתי עלי זבח

עדת קרח אינה עתידה לעלות שנאמר ותכס עליהם הארץ ויאבדו מתוך הקהל דברי רבי עקיבה רבי אליעזר אומר עליהם הוא אומר ה' ממית ומחיה מוריד שאול ויעל:

גמרא דור המדבר אין להן חלק לעוה"ב ואין רואין לעתיד לבוא שנאמר במדבר הזה יתמו ושם ימותו יתמו בעולם הזה ושם ימותו לעתיד לבוא וכן הוא אומר אשר נשבעתי באפי אם יבואון אל מנוחתי דברי רבי עקיבה ר' אליעזר אומר עליהם הוא אומר אספו לי חסידי כורתי בריתי עלי זבח ר' יהושע אומר נשבעתי ואקיימה פעמים שאינו מקיים. חנניה בן אחי ר' יהושע אומר כתי' אשר נשבעתי באפי באפי נשבעתי חוזר אני בו. תני ר' שמעון בן מנסיא אומר עליהם הוא אומר אספו לי חסידי וגומר. חסידי שעשו עמי חסד. כורתי בריתי שנכרתו

על ידי. עלי זבח שעילו אותו ונזבחו על שמי.??? דרש ליה על דורות של שמד [עיין תוספתא]

תני ר' יהושע בן קרחה אומר על הדורות הללו הוא אומר ופדויי ה' ישובון.

רבי אומר אילו ואילו יש להן חלק לעולם הבא ומה טעמא והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול ובא האובדים בארץ אשור אילו עשרת השבטים. והנידחים בארץ מצרים זה דור המדבר אלו ואילו והשתחוו לה' בהר הקדש בירושלם.

עדת קרח אין להן חלק לעולם הבא ואינן רואין לעתיד לבוא מה טעמא ותכס עליהם הארץ בעולם הזה ויאבדו מתוך הקהל לעתיד לבוא. תני ר' יהודה בן בתירה אומר ממשמע שנאמר תעיתי כשה אבד בקש עבדך מה אבידה האמורה להלן סופה להתבקש אף אבידה האמור' כאן עתידה להתבקש.

מי נתפלל עליהן? ר' שמואל בר נחמן אמר משה נתפלל עליהן יחי ראובן ואל ימות ר' יהושע בן לוי אמר חנה נתפללה עליהן היא דר' יהושע בן לוי דאמר ר' יהושע בן לוי כך היתה עדתו של קרח שוקעת ויורדת עד שעמדה חנה ונתפללה עליהן ואמרה ה' ממית ומחיה מוריד שאול ויעל:

הלכה ה משנה עשרת השבטים אינן עתידין לחזור שנאמר וישליכם אל ארץ אחרת כיום הזה מה היום הולך ואינו חוזר אף הן הולכין ואינן חוזרין דברי ר' עקיבה רבי אליעזר אומר מה היום מאפיל ומאיר אף הן כשהיא אפילה להן עתידה ליאור להן:

גמרא עשרת השבטים אין להן חלק לעולם הבא ואינן רואין לעתיד לבוא מה טעמא וישליכם אל ארץ אחרת כיום הזה מה היום הולך ואינו חוזר אף הן הולכין ואינן חוזרין דברי ר' עקיבה ר"ש בן יהודה איש כפר אכוס אמר משום רבי

שמעון אם היו מעשיהן כיום הזה אינן חוזרין ואם לאו חוזרין הן.

אית מילין דאמרין דאתגייר אנטונינוס אית מילין אמרין דלא איתגייר אנטונינוס. ראו אותו יוצא במנעל פחות ביום הכיפורים אלמא לא נתגייר מה את שמע מינה? שכן אפילו יריאי שמים יוצאין בכך! כיון דנפחת' אנטונינוס אמר לרבי מייכלתי את מן לויתן לעלמא דאתי? א"ל אין! א"ל מן אימר פיסחא לא אייכלתני ומן לויתן את מייכל לי?! א"ל מה נעביד לך ובאימר פיסחא כתיב (שמות יב) כל ערל לא יאכל בו! כיון דשמע כן אזל וגזר מל אתא לגביה א"ל רבי, חמי גזורתי! א"ל בדידי לא איסתכלית מן יומוי אלא בדידך?! ולמה נקרא שמו רבינו הקדוש שלא הביט במילתו מימיו. ולמה נקרא נחום איש קודש הקדשים שלא הביט בצורת מטבע מימיו. הדא אמרה דאיתגייר אנטונינוס. מיליהון דרבנן אמרין נתגייר אנטונינוס, דא"ר חזקיה ר' אבהו בשם ר' לעזר אם באין הן גירי צדק לעתיד לבא אנטונינוס בא בראשם

אנטולינוס אתא גבי רבי א"ל צלי עלי! אמר ליה ישיזבינך מן הדא צינתא דכתיב לפני קרתו מי יעמוד. א"ל רבי לית הדא צלו יתיר. כסיתך תכסה והא תינתה אזלה.תכסה בכסות והרי הצינה עוברת! א"ל ישזבינך מן הדין שורבא דנפק בעלמא א"ל רבי *לאנט'* הא צלו! כדון תשתמע צלותך! דכתיב ואין נסתר מחמתו.

ר' יוחנן אמר עדתו של יוחנן בן קרח אין להם חלק לעולם הבא. מה טעמא? בה' בגדו כי בנים זרים ילדו עתה יאכלם חדש את חלקיהם.

רבי לעזר ורבי יהודה חד אמר לא גלו *עדת יוחנן בן קרח* עד שנעשו ערילים וחרנה אמר לא גלו עד שנעשו ממזרים. מאן דאמר ערלים זרים למילה ולמצות. ומאן דאמר ממזירים-בנים זרים מאבותיהן.

א"ר יוחנן לא גלו ישראל עד שנעשו עשרים וארבע כיתות של מינים. מה טעמא בן אדם שולח אני אותך אל בני ישראל אל גוים המורדים אשר מרדו בי. אל גוי המורד אין כתיב כאן אלא אל גוים המורדים אשר מרדו בי. המה ואבותיהם פשעו בי עד היום הזה.

ר' ברכיה ור' חלבו בשם ר' שמואל בר נחמן לשלש גליות גלו ישראל אחד לפנים מנהר סנבטיון ואחד לדפני של אנטויכא ואחד שירד עליהם הענן וכיסה אותם. כשם שגלו לשלש גליות כך גלו שבט ראובן וגד וחצי שבט מנשה לשלש גליות מה טעמא? בדרך אחותך הלכת ונתתי כוסה בידך. וכשהן חוזרין הן חוזרין משלש גליות מה טעמא לאמר לאסורים צאו אילו שגלו לפנים מנהר סנבטיון. לאשר בחשך הגלו אילו שירד עליהן הענן וכיסה אותם. ועל דרכים ירעו ובכל שפיים מרעיתם אילו שגלו לדפנא של אנטוכיא:

הלכה ו משנה אנשי עיר הנדחת. יצאו אנשים בני בליעל מקרבך וידיחו את יושבי עירם לאמר. הא אינן נהרגין עד שיהיו מדיחיה מאותה העיר ומאותו השבט עד שיודח רובה, עד שידיחוה אנשים הדיחוה נשים וקטנים או שהודח מיעוטה או שהיו מדיחיה מחוצה לה הרי אילו כיחידים צריכין שני עדים והתרייה לכל אחד ואחד. זה חומר ביחידים מבמרובים שהיחידים בסקילה לפיכך ממונן פלט, והמרובין בסייף לפיכך ממונן אבד:

גמרא עיר לא כפר, עיר לא כרך. והוא שתהא מחמשה עד עשרה דברי ר"מ. ר' יהודה אומר ממאה ועד רובו של שבט.

שנים שהדיחו את שנים, אותם שנים שהדיחו את שנים וכו' מהו ליתן עליהם תורת המדיחין? תורת הנידחין?

היו שם גרים ותושבים מהו שישלימו לרוב?

היו שם ביברים של חיה ושל עופות ושל דגים? עוף שהוא טס למעלה מעשרה מהו?

תני מדיחי עיה"ן בסקילה, רש"א בחנק. ר"ש אומר חמורה שריפה מסקילה ורבנין אמרין חמורה סקילה משריפה. ר"ש אומר חמור חנק מהרג ורבנין אמרין חמור הרג מחנק:

הלכה ז משנה הכה תכה את יושבי העיר ההיא לפי חרב. החמרת והגמלת העוברת ממקום למקום הרי אילו מצילין אותם

החרם אותה ואת כל אשר בה ואת בהמת' לפי חרב מיכן אמרו נכסי צדיקים שבתוכה אובדין ושבחוצה לה פליטין, ושל רשעים בין מתוכה בין מחוצה לה אובדין:

גמרא ר' שמעון אומר בהמתה לא בכורות ולא מעשרות שבתוכה. שללה לא כסף הקדש ומעשר שני שבתוכה.

ר' יוסי בן חנינה בעי, שיער הצדקניות שבתוכה מהו? נישמעינה מהדא ר' שמעון אומר בהמתה לא בכורות ומעשרות שבתוכה שללה לא כסף הקדש ומעשר שני שבתוכה. במחובר לקרקע בין כך ובין כך מותר, שנאמר תקבוץ-פרט למחוברים ממילא שער מותר

קדשי עיר הנידחת רבי יוחנן אמר אין מועלין בהן. ורבי שמעון בן לקיש אמר מועלין בהן. מתיב ריש לקיש לריו"ח על דעתך דתימר אין מועלין בהן, ניתני שש חטאות מיתות! א"ל שכן אפילו עולה בדא מתה.

ר' הילא בשם רשב"ל מועלין בהן משום קדשי מומר לעכו"ם. ויקרבו! על שם זבח רשעים תועבה.

א"ר עוקבא אוף בהדא איתפלגון שור שהוא יוצא ליסקל ונמצאו עדיו זוממין ר' יוחנן אמר כל הקודם בו זכה, ר"ש בן לקיש אמר ייאוש של טעות היה. וכן העבד שהוא יוצא ליהרג ונמצאו עדיו זוממין ר' יוחנן אמר זכה לעצמו רשב"ל אמר ייאוש של טעות היה:

הלכה ח משנה ואת כל שללה תקבץ אל תוך רחבה אם אין לה רחוב עושין לה רחוב היה רחובה חוצה לה כונסין אותה לתוכה שנאמר אל תוך רחובה. ושרפת באש את העיר ואת כל שללה שללה לא שלל שמים מיכן אמרו ההקדשות שבתוכה ייפדו ותרומות יירקבו ומעשר שני וכתבי הקדש יגנזו. כליל לה' אלהיך א"ר שמעון אם אתה עושה דין בעיר הנידחת מעלה אני עליך כאילו אתה מעלה עולה כליל לפני והיתה תל עולם לא תבנה עוד לא תיעשה אפילו גנות ופרדסים דברי ר' יוסי הגלילי רבי עקיבה אומר לא תבנה עוד לכמות שהיתה אינה נבנית אבל נעשית היא גנות ופרדיסים. ולא ידבק בידך מאומה מן החרם למען ישוב ה' מחרון אפו ונתן לך רחמים ורחמך והרבך וגו' כל זמן שהרשעים בעולם חרון אף בעולם אבדו רשעים מן העולם נסתלק חרון אף מן העולם:

גמרא אמר ר"ש קל וחומר בדברים מה אם נכסים שאין בהן דעת לא לטובה ולא לרעה על ידי שגרמו לצדיקים לדור עם הרשעים אמרה תורה שישרפו המתכוין להטות את חבירו ומטהו מדרך טובה לדרך רעה על אחת כמה וכמה. א"ר לעזר מוכיח בדבר בלוט שלא ישב בסדום אלא מפני ממונו אף הוא יצא וידיו על ראשו הדא הוא דכתיב מהר המלט שמה. דייך שאת ממלט את נפשך.

כתיב בימיו בנה חיאל בית האלי את יריחו. חיאל מן דיהושפט יריחו מן דבנימין אלא מלמד שמגלגלין את החובה על ידי חייב וכן הוא אומר באבירם בכורו יסדה ובשגוב צעירו הרשע היה לו מאיין ללמד. לפי שרצו לרבות את ממונן נשלטה בהן מאירה והיו מתמוטטין והולכין לקיים מה שנאמר כדבר ה' אלהי ישראל אשר דבר ביד יהושע בן נון כליל לה' אלהיך ולא ידבק בידך.

תני ר"ש בן אלעזר אומר ולא אותה בנו אלא עיר אחרת בנו

[מאחר שהיא נבנית מותר את ליישב בה]

רבי יוסי ורבי יהושע בר קרחה אומר מה ת"ל ובנה את העיר הזאת את יריחו אלא שלא יבנה עיר אחרת ויקרא שמה יריחו יריחו ויקרא שמה עיר אחרת

וכן הוא אומר לא תוסיפון לשוב בדרך הזה עוד לישיבה אין את חוזר חוזר את לסחורה לפרקמטיא ולכבוש את הארץ:

מסכת סנהדרין פרק יא

הלכה א משנה ואילו הן הנחנקין: המכה אביו ואמו, וגונב נפש מישראל, וזקן ממרא על פי ב"ד, ונביא השקר, והמתנבא בשם ע"ז, והבא על אשת איש, וזוממי בת כהן ובועלה.
המכה אביו ואמו אינו חייב עד שיעשה בהן חבורה.
זה חומר במקלל מבמכה: שהמקלל לאחר מית' חייב, והמכה לאחר מיתה פטור:

גמרא אזהרה למכה אביו ואמו מניין? ארבעים יכנו לא יוסיף. מה אם מי שהוא מצווה להכות**,** הרי הוא מצווה שלא להכות, מי שאינו מצווה להכות, אינו דין שיהא מצווה שלא להכות**!**
אינו חייב עד שיעשה בהן חבורה. באי זו חבורה? כחבורת שבת? כחבורת נזקין? אין תימר כחבורת שבת אפילו לא חיסר. ואין תימר כחבורת נזקין עד שעה שיחסר:

הלכה ב משנה וגונב נפש מישראל אינו חייב עד שיכניסנו לרשותו. רבי יהודה אומר עד שיכניסנו לרשותו וישתמש בו שנאמר והתעמר בו או מכרו

והגונב את בנו רבי יוחנן בן ברוקה מחייב וחכמים פוטרין

גנב מי שחציו עבד וחציו בן חורין רבי יהודה מחייב וחכמים פוטרין:

גמרא [שייך לעיל 8:3 אזהרה לגניבה הראשונה מניין לא תגנוב אזהרה לגניבה השניה מנין לא תגנובו. לא תגנוב על מנת למקט לא תגנובו על מנת לשלם תשלימי כפל על מנת לשלם תשלומי ארבעה וחמשה. בן בג בג אומר לא תגנוב את שלך מאת הגנב שלא תראה גונב ר' בא ר' יוחנן בשם ר' הושעי' אינו חייב עד שיגנוב מעות. ר' זעירא ר' יוחנן בשם ר' הושעיה אינו חייב עד שיזלזל מעות. מהו עד שיזלזל מעות מה נן קיימין אם באו דאמר הא לך חמשה והב לי תלתא שוטה הוא הא לך תלתא הב לי חמשה בר נש הוא אלא כי נן קיימין באו דמר הא לך חמשה והב לי חמשה. היידינו גנב היידינו גזלן א"ר הילא גנב בפני עדים גנב בפני הבעלים גוזלן הוא. א"ר זעירה מעתה, אפילו נתכוון לגוזלה ולבעלה, אין זה גזלן! והיידינו גוזלין על דר' זעירה ר' שמואל בר סוסרטא בשם ר' אבהו עד שיגזול בפני עשרה בני אדם בניין אב שבכולן ויגזל את החנית מיד המצרי וגו'.]

מה טעמא דר' יוחנן בן ברוקא? מבני ישראל מה טעמון דרבנין מאחיו לא מבניו.

מה טעמא דר' יהודה? מאחיו אפילו מקצת אחיו. מה טעמון דרבנין? מאחיו עד שיהא כולו אחיו:

הלכה ג משנה זקן ממרא על פי בית דין שנאמר כי יפלא ממך דבר למשפט בין דם לדם בין דין לדין שלשה בתי דינין היו שם אחד על פתח הר הבית ואחד על פתח העזרה ואחד בלשכת הגזית באין לזה שעל פתח הר הבית ואומר: כך דרשתי וכך דרשו חבירי, כך לימדתי וכך לימדו חבירי. אם שמעו אמרו להם, ואם לאו באין לזה שעל פתח העזרה ואומר כך דרשתי וכך דרשו חבירי כך לימדתי וכך למדו חבירי אם שמעו אמרו להן ואם לאו אילו ואילו באין לב"ד הגדול שבלישכת הגזית שמשם תורה יוצאה לכל ישראל שנאמר מן המקום ההוא אשר יבחר ה' חזר לעירו ושנה ולימד כדרך שהוא למוד פטור הורה לעשות חייב שנאמר והאיש אשר יעשה בזדון וגו' אינו חייב עד שיורה לעשות התלמיד שהורה לעשות פטור נמצא חומרו קולו:

גמרא כתיב כי יפלא ממך דבר למשפט מגיד שבמופלא שבבית דין הכתוב מדבר. ממך זה עצה דבר זו אגדה. בין דם לדם בין דם נידה לדם בתולים בין דם נידה לדם זיבה לדם צרעת. בין דין לדין בין דיני ממונות לדיני נפשות. בין דין לדין בין הנסקלין לנשרפין לנהרגין ולנחנקין. בין נגע לנגע בין מצורע מוסגר למצורע מוחלט. בין נגע לנגע בין ניגעי אדם לניגעי בגדים ולנגעי בתים. דברי זו השקיית סוטה ועריפת העגלה וטהרת המצורע ריבות אילו הערכים והחרמים והתמורות והקדישות. וקמת וקמת מבית דין ועלית זו העלייה. דבר אחר ועלית מיכן לבית הבחירה שלא יבנה אלא בגובהו של עולם מאי טעמא כי בהר קדשי בהר מרום ישראל אשתלנו ונשא ענף ועשה פרי וגו'

ובאת לרבות בית דין שביבנה.

ר' זעירא אומר: לשאילה מהני גם יבנה

זקן ממרא שהורה ועשה חייב, הורה ולא עשה פטור. הורה על מנת שלא לעשות פטור, הורה על מנת לעשות אע"פ שלא עשה חייב. א"ר

הילא תני ר' ישמעאל כן: "אשר יעשה" לא הוא שיעשה.

רב הונא אמר: היה מלמד הלכה ובא, ואח"כ אירע לו בו מעשה, עושין לו מעשה. אם משנעשה , לימד, עושין לאחרים ואין עושין לעצמו.

ר"ש בן יהודה אומר: הנוי והכח והעושר והחכמה והשיבה והכבוד והבנים לצדיקים נאה להם ונאה לעולם. מה טעמא? עטרת תפארת שיבה בדרך צדקה תימצא עטרת זקינים בני בנים ותפארת בנים אבותם תפארת בחורים כחם והדרת זקינים שיבה ואומר ונגד זקיניו כבוד. תני ר שמעון בן מנסיא אומר אילו שבע מידות שמנו חכמים בצדיקים כולן נתקיימו ברבי ובניו רבי יוחנן אומר כל שבע מידות שאמרו חכמים בצדיקים היו ברבי מאן רבי הוא רבי הוא ר' יהודה הנשיא אמר ר' אבהו הוא רבי הוא רבי יודן הנשיא הוא רבינו:

הלכה ד משנה חומר בדברי סופרים מבדברי תורה: האומר אין תפילין לעבור על דברי תורה, פטור. חמש טוטפות להוסיף על דברי סופרים, חייב.

אין ממיתין אותו לא בבית דין שבעירו ולא בב"ד שביבנה אלא מעלין אותו בבית דין הגדול שבירושלים ומשמרין אותו עד הרגל וממיתין אותו ברגל שנאמר וכל העם ישמעו וייראו דברי רבי עקיבה. ר' יהודה אומר: אין מענין את דינו של זה, אלא ממיתין אותו מיד וכותבין ושולחין בכל המקומות "איש פלוני בן איש פלוני נתחייב מיתה בבית דין"

גמרא חברייא בשם רבי יוחנן דודים דברי סופרים לדברי תורה וחביבים כדברי תורה וחיכך כיין הטוב. שמעון בר בא בשם ר' יוחנן דודים דברי סופרים לדברי תורה וחביבים יותר מדברי תורה =הם שווין ועוד יותר... כי טובים דדיך מיין. ר' בא בר כהן בשם ר' יודה בר פזי תדע לך שדברי סופרים חביבין מדברי תורה שהרי רבי טרפון אילו לא קרא לא היה עובר אלא בעשה ועל ידי שעבר על דברי בית הלל נתחייב מיתה על שם ופורץ גדר ישכנו נחש. תני ר' ישמעאל דברי תורה יש בהן איסור ויש בהן היתר יש בהן קולים ויש בהן חומרין אבל דברי סופרים כולן חומרין תדע לך שהוא כן דתנינן תמן האומר אין תפילין לעבור על דברי תורה פטור חמש וטוטפות להוסיף על דברי סופרים חייב. א"ר חיננא בריה דר' אדא בשם ר' תנחום בר חייה חמורים דברי זקינים מדברי נביאים דכתיב אל תטיפו יטיפון וכתיב אטיף לך ליין ולשכר וגו'. נביא וזקן למה הן דומין למלך ששלח שני פלמנטרין שלו למדינה על אחד מהן כתוב אם אינו מראה חותם שלי וסמנטורין שלי אל תאמינו לו ועל אחר כתוב אע"פ שאינו מראה לכם חותם שלי וסמנטורין שלי תאמינו לו. כך בנביא כתיב ונתן אליך אות או מופת, ברם הכא על פי התורה אשר יורוך התורה אמרה..

ארבע טוטפות של ארבע פרשיות, עשאן חמש טוטפות של ארבע פרשיות חייב. ר' בא ר' יוחנן בשם ר' הושעיה אינו חייב עד שיורה בדבר שעיקר מדברי תורה ופירושו מדברי סופרים כגון הנבילה כגון השרץ שעיקרן מדברי תורה ופירושן מדברי סופרין.

זחלין אפוי נתאדמו פניו של הושעיה מרוב שמחה --שריו"ח צריך לו דרב הושעיה. א"ל: ריו"ח לר"א צריך לך, שחק לך. לא צריך לך, הפליג עלך?! [ריו"ח הוכיחו שאינו בא לשיעורו ומזלזל בכבוד ריו"ח] תלת עשר שנין עבד עלול קומי רביה דלא צריך ליה. ר' שמואל בשם רבי זעירא אילו לא דייו אלא שהיה מקביל פני רבו שכל המקביל פני רבו כאילו מקבל פני שכינה.

א"ר זעירא לעולם אינו חייב עד שיכפור ויודה בדבר שעיקרו מדברי תורה ופירושו

מדברי סופרין כגון נבילה וכגון שרץ שעיקרן מדברי תורה ופירושן מדברי סופרין, והוא שיגרע ויוסיף, בדבר שהוא מוסיף והוא מגרע ואנו אין לנו אלא תפילין .
התיב ר' ברכיה: והא תנינן גופה של בהרת כגריס הקלקי מרובע! והוא אומר שאי"צ מרובע וגם rectangle מהני הרי הוסיף וגרע..אמר רבי אבמרי מאן דאמר דו כן שמא ר' ברכיה צודק.. על פי הרב משה עסיס שליט"א.

התיב ר' בא בר ממל והא תאני שתי פרשיות שבמזוזה! א"ל היא תפילין היא מזוזה.

התיב רב המנונא: והא תני בציצית ארבע אצבעות של ארבעה חוטין. עשאן שלש אצבעות של ארבעה חוטין! א"ל גרע ולא הוסיף.

התיב ר' חגיי קומי ר' יוסי והא תני חציו לחלות ורקיקין, וחציו לרבוכה. שילשן שליש לרביכה שליש לחלות שליש לרקיקים! א"ל מיגרע מן הרביכה, ומוסיף על החלות ועל הרקיקין:

הלכה ה משנה ונביא השקר, והמתנבא מה שלא שמע, ומה שלא נאמר לו
אבל הכובש על נבואתו, והמוותר על דברי נביא, ונביא שעבר על דברי עצמו, מיתתו בידי שמים. שנאמר אנכי אדרוש מעמו:

גמרא המתנבא מה שלא שמע כצדקיה בן כנענה. ומה שלא נאמר לו כחנניה בן עזור. רבי יהושע בן לוי אמר חנניה בן עזור נביא אמת היה אלא שהיה לו קיבוסת בלבול והיה שומע מה שירמיה מתנבא בשוק העליון ויורד ומתנבא בשוק התחתון. אמר חנניה בן עזור כל סמא דמילתא לא דא היא אלא לפי מלאת לבבל שבעים שנה אפקוד אתכם. וכל ימיו של מנשה אינן אלא חמשים וחמש שנה צא מהן עשרים שנה שאין ב"ד של מעלה עונשין וכורתים ושתים של אמון ושלשים ואחד של יאשיה הדא היא דכתי' ויהי השנה ההיא בראשית ממלכת צדקיהו מלך יהודה בשנה החמישית בחדש החמישי אמר אלי חנניה בן עזור הנביא אשר מגבעון בית ה' לעיני הכהנים וכל העם לאמר כה אמר ה' אלהי צבאות אלהי ישראל לאמר שברת את עול מלך בבל בעוד שנתים ימים אני משיב אל המקום הזה את כל כלי בית ה' אשר לקח נבוכדנצר מלך בבל מן העיר הזאת ויביאם בבל. אמר לו ירמיה את אומר בעוד שנתים ימים אני משיב וגו' ואני אומר שנבוכדנצר בא ונוטל את השאר בבלה יובאו ושמה יהיו וגו'. אמר לו תן סימן לדבריך. א"ל אני מתנבא לרעה ואיני יכול ליתן סימן לדברי שהקב"ה אומר להביא רעה ומתנחם. ואתה מתנבא לטובה את הוא שאת הוא צריך ליתן סימן לדבריך. אמר לו לאו את הוא שאת צריך ליתן סימן לדבריך. אמר לו אין כיני הרי אני נותן אות ומופת באותו האיש השנה ההיא הוא מת כי סרה דבר על ה' והות ליה כן וימת חנניה הנביא בשנה ההיא בחדש השביעי. שנת אחרת היתה ותמר הכין. אלא מלמד שמת בערב ראש השנה וצוה את בניו ואת בני ביתו להסתיר את הדבר שיוציאוהו אחר ראש השנה בשביל לעשות נבואתו של ירמיה שקר:
והכובש על נבואתו. כיונה בן אמיתי. א"ר יונה יונה בן אמיתי נביא אמת היה את מוצא בשעה שאמר לו הקב"ה קום לך אל נינוה העיר הגדולה וקרא עליה כי עלתה רעתם לפני. אמר יונה יודע אני שהגוים קרובים תשובה הן והריני הולך ומתנבא עליהם והם עושין תשובה והקב"ה בא ופורע משונאיהן של ישראל ומה עלי לעשות לברוח ויקם יונה לברוח תרשישה מלפני ה' וירד יפו וימצא אניה באה תרשיש ויתן שכרה וירד בה וגו':
והמוותר על דברי הנביא. כחבירו של מיכה.
ונביא שעובר ע"ד עצמו כעידו החוזה. א"ר שמואל בר רב יצחק זה אמציה כהן בית אל. הוא פיתה את עדו לאכול עימו והיה כהן ע"ז

[א"ר יוסי פיתפותי בצים היו שם. יודעין היו כהני ע"ז שכולו באבקעס baloney ... ואיזה זה זה יהונתן בן גרשום בן מנשה. את מוצא בשעה שבא דוד ומצאו שהוא עובד ע"ז אמר לו אתה בן בנו של אותו הצדיק ואת עובד ע"ז אמר לו מסורת בידי מאבי אבא מכור עצמך לע"ז ולא תצטרך לבריות. אמר לו חס ושלום לא אמר לך כן אלא מכור עצמך לעבודה שהיא זרה לך ואל תצטרך לבריות. כיון שראה דוד שהיה הממון חביב עליו מינהו קומוס תיסוורין על בית המקדש הוא הוא דכתיב ושבואל בן גרשום בן מנשה נגיד על האוצרות. שבואל ששב לאל בכל כחו נגיד על האוצרות שמינהו קומוס תיסוורין superindentent על האוצרות. חברייא בעון קומי רבי שמואל בר נחמן כומר לעבודה זרה והאריך ימים אמר לון על שהיתה עינו צרה בע"ז שלו. ומה היתה עינו צרה בע"ז שלו הוה בר נש מייתי ליה תור או אימר או גדי לע"ז וא"ל פייסיה עלי והוא א"ל למה וכי מה מועילה לך אינה אוכלת ואינה שותה ולא מטיבה ולא מריעה והוא א"ל היך נעביד והוא א"ל איזל ואייתי לי חד פינך דסולת ועשר ביעין עלוי ונא מפייס ליה עלך כיון דהוא אזל ליה הוה אכיל לון. אתא חד בר פחין וא"ל כן א"ל אם אינה מועילה כלום, מפני מה את עביד הכא? א"ל בגין חיי. מתיבין לר' שמואל בר נחמן והא כתיב עד יום גלות הארץ אמר לון כיון שמת דוד ועמד שלמה והחליף את כל סנקליטין שלו חזר לקילקולו]

ונביא שעבר על דברי עצמו. כעידו החוזה. הדא היא דכתיב ונביא אחד זקן יושב בבית אל ויבא בנו ויספר לו את כל המעשה אשר עשה איש האלהים וגו' ויאמר להם אביהם אי זה הדרך הלך וגומר ויאמר אל בניו חבשו לי את החמור וגו' וילך אחרי איש האלהים וימצאהו יושב תחת האלה וגו' ויאמר לך אתי הביתה ואכל לחם ויאמר לא אוכל לשוב וגו' עד ויאמר לו גם אני נביא כמוך ומלאך דבר אלי בדבר ה' לאמר וגו' עד ויאכל לחם וישת מים כיחש לו. מה הוא כיחש לו שיקר ביה. ויהי הם יושבים על השולחן ויהי דבר ה' אל הנביא אשר השיבו אשר הושב אין כתיב כאן אלא אשר השיבו והרי הדברים קל וחומר ומה אם מי שהאכיל את חבירו לחם שקר זכה שנתייחד עליו הדיבור המאכיל את חבירו לחם אמת על אחת כמה וכמה.

כתיב ואיש אחד מבני הנביאים אמר אל רעהו בדבר ה' וגו'. ויאמר לו יען אשר לא שמעת בקול ה' הנך הולך מאתי והכך האריה וילך מאתו וימצאהו האריה ויכהו. וימצא איש אחד ויאמר הכני נא ויכהו וגו'.

וילך הנביא ויעמד למלך על הדרך ויתחפש באפר על עיניו ויהי המלך עובר והוא צעק אל המלך וגו' ויהי עבדך עשה הנה והנה וגו' וימהר ויסר את האפר מעל עיניו וגו' ויאמר לו כה אמר ה' יען אשר שלחת את איש חרמי מיד והיתה נפשך תחת נפשו ועמך תחת עמו. וכתיב ויגש איש האלהים ויאמר כה אמר ה' ולמה ויאמר ויאמר שני פעמים אלא באמירה הראשונה אמר לו אם בא בן הדד מלך ארם תחת ידך אל תחוס עליו ואל תחמול עליו ובאמירה השנייה אמר לו יען אשר שלחת את איש חרמי וגו'. כמה מצודות וחרמים עשיתי לו עד שמסרתיו תחת ידך ושלחתו והלך בשלום. לפיכך והיתה נפשך תחת נפשו ועמך תחת עמו.

את מוצא בשעה שיצאו ישראל למלחמה לא מת מכולם אלא אחאב מלך ישראל בלבד והדא היא דכתיב ואיש משך בקשת לתומו ויך את מלך ישראל בין הדביקים ובין השיריין ויאמר לרכבו הפוך ידך והוציאני מן המחנה כי החליתי. ומה אני מקיים ועמך תחת עמו ר' יוחנן בשם ר"ש בן יוחי אותה הטיפה שיצאת מאותו צדיק כיפרה על כל ישראל:

הלכה ו משנה המתנבא בשם ע"ז ואומר כך אמרה ע"ז אפילו כיוון את ההלכה לטמא את הטמא ולטהר את הטהור

הבא על אשת איש כיון שנכנסה לרשות הבעל מן הנישואין אע"פ שלא נבעלה, הבא עליה הרי זה בחנק. וזוממי בת כהן ובועלה
הא כל הזוממין מקדימין לאותה המיתה חוץ מזוממי בת כהן ובועלה:

גמרא (ל"ש כאן א"ר יוסי בן חנינה הכל היה בכלל לא תענה ברעך עד שקר) נביא שמתנבא ל ע ק ו ר מצוות התורה.. יצא לידון בין באות בין במופת בין בע"ז בין בשאר כל המצות
אלא שע"ז בין שנתכוון לעקור את כל הגוף, בין שלא נתכוון לעקור את כל הגוף, דברי רבי שמעון חונקין אותו. ודברי חכמים סוקלין אותו.
אבל בשאר כל המצות אים לא נתכוון לעקור את הגוף, דברי חכמים סוקלין אותו, ודברי רבי שמעון יבין ליה פיונטייה.נותנין לו punishment??

והנביא שנתנבא בתחילה, אם נתן אות ומופת שומעין לו ואם לאו אין שומעין לו. שני נביאים שנתנבאו כאחת שני נביאים שנתנבאו בכרך אחד, רבי יצחק ורבי הושעיה חד אמר צריך ליתן אות ומופת. והרנא אמר אינו צריך ליתן אות ומופת.

מתיב מאן דאמר צריך, למאן דאמר אינו צריך, והא כתיב ויאמר חזקיהו אל ישעיהו מה אות. אמר ליה שנייא היא תמן דו עסק בתחיית המתים יחיינו מיומים ביום השלישי יקימנו ונחיה לפניו.

א"ר יהודה בן פזי לא סוף דבר לחופה, אלא אפילו לבית שיש בו חופה הו"ל נשואה ומיתתה בחנק

בעיא הדא מילתא: טריקלין וקיטון, חופה וקיטון, נכנסה לטריקלין? האם כניסת טרקלין נחשבת ככניסת חופה? [שהרי יש קיטון מפסקת]
ליידא מילה? ר' יוחנן אמר ליורשה. ריש לקיש אמר להפר נדריה.לא מיקרי "בית אביה"

[א"ר זעירא אע"ג דרשב"ל אמר להפר נדריה, מודה שאינו מיפר לה בעל, עד שתיכנס לחופה] אמר רב הונא קרייא מסייע לרשב"ל: לזנות ב י ת א ב י ה: פרט שמסרו שלוחי האב לשלוחי הבעל שלא תהא בסקילה אלא בחנק.

בעדים זוממין איירי כיוצא בהם בשריפה- היא והן בשריפה. כיוצא בהן בסקילה- היא והן בסקילה. כיוצא בהן בחנק- היא והן בחנק:

נגמר בס"ד ב וארא תשפא ויה"ר שאזכה לסיים כולו [עד הלם עזרני ד' לגמור ברכות פאה דמאי ר"ה יומא סוכה סנהדרין-- ההתחלה היתה בימי קורנה לפני פסח תשפ בתכנית של דף ליום] והחילותי מסכת מכות בש"ק שמות
בס"ד מוצש"ק עקב תשפב סיימתי פעם שנייה על סדר דפיים ליום--- ואחל בס"ד מכות ושוב אב תשפד

חזר והוגה סיון תשעה. כ"מ שיש ## או ?? סימן שיש שיבוש/הגה/אי הבנה בהסוגיא. נעזרתי בספר שערי תורת א"י ו תמוז תשפד
מסכת מכות פרק א

הלכה א משנה כיצד העדים נעשים זוממין? מעידים אנו באיש פלוני שהוא בן גרושה או בן חלוצה, אין אומרין ייעשה זה בן גרושה או בן חלוצה תחתיו, אלא לוקה ארבעים.

מעידים אנו באיש פלוני שהוא חייב גלות, אין אומרים יגלה זה תחתיו, אלא לוקה ארבעים

מעידין אנו באיש פלוני שגירש את אשתו ולא נתן לה כתובתה, והלא בין היום בין למחר סופו ליתן לה כתובתה! אלא אומדים כמה אדם רוצה ליתן בכתובתה של זו שאם נתאלמנה או נתגרשה, ואם מתה יירשנה בעלה: עיין בגמרא שצריך להוסיף כאן "וכולי"

גמרא א"ר יוסי בן חנינה הכל היה בכלל לא תענה ברעך עד שקר, יצא ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו. את שאת יכול לקיים בו ועשיתם לו כאשר זמם וגו' אין את מקיים בו לא תענה. ואת שאי את יכול לקיים בו ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו, את מקיים בו לא תענה ברעך

דבר אחר ועשיתם לו לא לזרעו

כתיב ולא יחלל זרעו בעמיו. אין לי אלא זרע שהוא מתחלל, היא עצמה מניין? ודין הוא מה אם הזרע שלא עבר עבירה הרי הוא מתחלל, היא שעברה עבירה אינו דין שתתחלל! הוא עצמו יוכיח שעבר עבירה ואינו מתחלל! לא אם אמרתם באיש שאינו מתחלל בכל מקום, תאמר באשה שהיא מתחללת בכל מקום! הואיל והיא מתחללת בכל מקום דין הוא שתתחלל. ואם נפשך לומר, לא יחול ולא יחלל אף מי שהיה כשר ונתחלל.

בר פדייה אומר המחלל לא נתחלל, היאך זה מתחלל?!

??? עדים שנזדממו וחזרו ונשתקרו הוכחשו ולבסוף הוזמו [עיין בבלי ב"ק]

רבי יוחנן אמר שקר שקר. רבי לעזר אמר רשע רשע. נאמר רשע במחוייבי מיתות ונאמר רשע במחוייבי מכות, מה רשע שנאמר במחוייבי מיתות אין ממון אצל מיתה, אף רשע שנאמר במחוייבי מכות אין ממון אצל מכות.

בר פדייה אמר: הוא ינוס לא זוממיו

ואין משלמין כל הכתובה אבל משלמין הן טובת הניית כתובה. כיצד? אומר כמה אדם רוצה ליתן בכתובתה של זו שמא תמות בחיי בעלה וירשנה בעלה, או שמא ימות בעלה בחייה ויירש הלה את כתובתה, לפי כך הוא משלם:

הלכה ב משנה מעידים אנו באיש פלוני שהוא חייב לחבירו אלף זוז על מנת ליתנם מיכן ועד שלשים יום, והוא אומר מיכן ועד עשר שנים. אומדין כמה אדם רוצה ליתן ויהיו אלף זוז בידיו בין ליתנם מיכן ועד שלשים יום בין ליתנם מיכן ועד עשר שנים

מעידים אנו באיש פלוני שהוא חייב לחבירו מאתים זוז ונמצאו זוממים לוקין ומשלמין שלא השם המביאו לידי מכות מביאו לידי תשלומין

דברי ר"מ. וחכמים אומרים כל המשלם אינו לוקה

מעידין אנו באיש פלוני שהוא חייב מלקות ארבעים ונמצאו זוממין לוקים שמונים משום לא תענה ברעך עד שקר ומשום ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו דברי ר"מ. וחכ"א אינן לוקין אלא ארבעים

משלשים בממון ואין משלשים במכות. כיצד? העידוהו שהוא חייב לחבירו מאתים זוז ונמצאו זוממין, משלשין ביניהן. העידוהו שהוא חייב מלקות ארבעים ונמצאו זוממין כל או"א לוקה ארבעים:

גמרא רב בא בר ממל רב עמרם רב מתנה בשם רב המלוה את חבירו על מנת שלא לתובעו, אין שביעית משמטתו

השוחט את הפרה...משמט ומוקמינן לה בלוקח ממנו בשר ש נ י פעמים, והראשונה נעשית מלווה ומפני שהוא מקיף לו פעם שנייה, נעשית ראשונה מלוה?! אמר ר"א דר' יודא היא. וראוי לתובעו בר"ה?! וקיימ"ל דחוב שא"א לתבוע --אין שביעית משמטתו ר' בא בשם ר' זעירא מכיוון שאינו ראוי להאמינו, כמי שראוי לתובעו, ומכיון שהוא ראוי לתובעו כמי שראוי ליתן לו מעות, וכאן הואיל והוא ראוי ליתן לו מעות ולא נתן, נעשית ראשונה מלוה. ואף שא"א לתבוע חוב ביו"ט [וא"כ למה משמט?] י"ל באופן שהיה אפשר לתבוע [כגון משכון] וכיון שלא תבע, נעשה ראשונה מלווה

רבי יוסי בי רבי בון בשם רב המלוה את חבירו על מנת שלא תשמיטינו שמיטה אין השביעית משמטתו. והא תנינן בין נותנן מיכן ועד שלשים יום בין נותנן מיכן ועד עשר שנים. ויש עשר שנים בלא שמיטה?! ר' הונא אמר איתפלגון רב נחמן ורב ששת חד אמר במלוה על המשכון וחרנה אמר בכותב לו פרוזבול.

תני שלשים יום לא איתי. מהו "שלשים יום לא איתי"? שמואל אמר המלוה את חבירו סתם אינו רשאי לתובעו עד שלשים יום. עאל רבי יהודה ומר טעמא, קרבה שנת השבע שנת השמיטה. לא היא שנת השבע היא שנת השמיטה?! ומה תלמוד לומר קרבה שנת השבע שנת השמיטה? שלא תאמר כל שלשים יום אין רשאי לתובעו, לאחר שלשים יום בהשמט כספים הוא לא יגבנו, לפום כן צריך מימר קרבה שנת השבע שנת השמיטה אל תמנע מלהלוותו תוך 30 יום לר"ה של שמינית, אף שא"א לך להגבותו כל עיקר!

ולא כן אמר רבי בא בר ממל רב עמרם רב מתנה בשם רב המלוה את חבירו על מנת שלא לתובעו, אין השביעית משמטתו!!

אשכח תני רבי ישמעאל קרבה שנת השבע שנת השמיטה. לא היא שנת השבע היא שנת השמיטה?! ומה תלמוד לומר קרבה שנת השבע שנת השמיטה? שלא תאמר כל שש שנים כרמו לפניו שדהו לפניו, ולאחר שש שנים... לפום כן צריך מימר קרבה שנת השבע שנת השמיטה:

הלכה ג משנה אין העדים נעשים זוממים עד שיזומו את עצמן. כיצד? אמרו מעידין אנו באיש פלוני שהרג את הנפש אמרו להן היאך אתם מעידים שהרי הנהרג הזה או ההורג היה עמנו אותו היום במקום פלוני אין אלו זוממין.

אבל אמרו להן היאך אתם מעידין שהרי אתם הייתם עמנו אותו היום במקום פלוני הרי אילו זוממין ונהרגין על פיהן

באו אחרים והזימום, באו אחרים והזימום, אפילו מאה כולם ייהרגו. ר' יהודה אומר איסטיסיס היא זו. אינה נהרגת אלא כת הראשונה בלבד:

גמרא רבי בא בר ממל והוא שנהרג, אבל אם לא נהרג לא. הדא היא דתנינן: אינה נהרגת אלא כת הראשונה בלבד.

רבי בון בר חייא בעא קומי רבי זעירא: היו עומדין כת א ומעידין עליו שהרג את הנפש בלוד, באו אחרים כת ב ואמרו להן ל א' היאך אתם מעידין, שהרי אתם הייתם עמנו בחמשה בחדש בקיסרי! ובאו אחרים כת ג ואמרו להן ל ב' היאך אתם מעידים, שהרי אתם הייתם עמנו בעשרה בחדש בציפורי! ההורג אינו נהרג שמא עדים זוממין הן והעדים אינן נהרגין שמא אמת אמרו: שהרי כת ג הזים כת ב

הלכה ד משנה אין העדים הזוממים נהרגין עד שיוגמר הדין שהרי הצדוקים אומרים עד שייהרג שנאמר נפש תחת נפש אמרו להן חכמים והלא כבר נאמר ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו והרי אחיו קיים!

אם כן למה נאמר נפש תחת נפש? יכול משקיבלו עדותן ייהרגו? ת"ל נפש תחת נפש הא אינן נהרגין עד שיוגמר הדין:

שייך לב"ק פ"ח גמרא # אמר רבי זעירא הדא אמרת עד זומם אין נפסל מעצמו, אלא בבי"ד נפסל. כ " מיכן ולהבא הוא נפסל" דאי אמרת למפרע, מעידנא דאסהיד אגניבה, איפסל , ואטביחה לא ליחייב! עיין בבלי פתר לה בבת אחת. דאסהיד אגניבה ואטביחה בחדא זימנא, ואיתזם אתרוויהו

תני כן: א"ר יוסי במה דברים אמורים? דלא בטל אף עדות הגניבה, כשהוזמו רק על הטביחה בשתי עדיות ובשתי התריות, אבל בעדות אחת ובהתרייה אחת דרכן "להתרות" העדים כל עדות שבטלה מקצתה בטלה כולה.

מהו שבטלה מקצתה בטלה כולה?

היו עומדין ומעידין עליו בעשרה בניסן: ש"גנב שור באחד בניסן, טבח ומכר בעשרה בניסן" הוזמו בחמשה עשר בניסן על הטביחה [עמנו הייתם כל יום עשרה---ולא ראיתם שום טביחה] כל עדות שהעידו מעשרה בניסן עד חמשה עשר בניסן למפריעה הרי אילו פסולות. אלמא ל מ פ ר ע הוא נפסל [ולהכי בטל אף עדות הגניבה]

א"ר בא בר ממל תיפתר במעידין עליו בכרך אחד, ולית שמעת מינה לכלום. אין לפשוט מכאן "למפרע הוא נפסל" דדילמא משום ת ו ך כדי דבור הוא!

ותני כן: הן היו ראשונים והן היו האחרונים. כת אחת שהעידה על שלשה שני חזקה הוזמו בראשונה, אין בידו כלום. בשנייה, הרי בידו שנה אחת. שלישית, הרי בידו שתי שנים. והיכי דמי? אם ב"מעידין עליו בכרך אחד ולית שמע מינה כלום"?!! לא אתייא דא אלא על ידי עדות סגיא. ע"כ איירי שהעידו בסוף כל שנה, על השנה ההיא, [ולבסוף כל השנים, הוזמו על שנה X] ואפ"ה אמרי' שאם הוזמו על שנה ראשונה, בטלה הכל, אלמא למפרע הוא נפסל

הלכה ה משנה על פי שנים עדים או שלשה עדים יומת המת. אם מתקיימת העדות בשנים למה פרט הכתוב שלשה? אלא להקיש שלשה לשנים. מה שלשה מזימין את השנים אף שנים יזמו השלשה. ומניין אפילו מאה? ת"ל עדים.

ר"ש אומר מה שנים אינן נהרגין עד שיהו שניהם זוממין, אף שלשה אינן נהרגין עד שיהו שלשתן זוממין. ומניין אפי' מאה? ת"ל עדים. ר' עקיבה אומר לא בא השלישי אלא להחמיר עליו ולעשות דינו כיוצא באילו. אם כך ענש הכתוב לניטפל לעוברי עבירה בעוברי עבירה על אחת כמה וכמה ישלם שכר לניטפל לעושי מצוה כעושה מצוה!

מה שנים נמצא אחד מהן קרוב או פסול עדותן בטילה. אף שלשה נמצא אחד מהן קרוב או פסול עדותן בטילה. מניין אפילו מאה? ת"ל עדים. א"ר יוסי: במה דברים אמורים? בדיני נפשות, אבל בדיני ממונות תתקיים העדות בשאר

רבי אומר אחד דיני ממונות ואחד דיני נפשות.

בזמן שהתרו בהן-- אבל בזמן שלא התרו בהן, מה יעשו שני אחין שראו באחד שהרג את הנפש?

גמרא יאמר דיני ממונות ואל יאמר דיני נפשות! שאילו נאמר דיני ממונות ולא נאמר דיני נפשות, הייתי אומר דיני ממונות הקלים שניים מזממין את השלשה. אבל ד"ן החמורה, שלשה מזממין את השניים, ושנים אין מזמים את השלשה. מניין אפילו מאה? ת"ל עדים

או אילו נאמר דיני נפשות ולא נאמר דיני ממונות, הייתי אומר דיני נפשות החמורין שנים מזמים את השלשה, אבל ד"מ הקלה, שלשה מזמים את השנים.... מניין אפילו הן מאה? תלמוד לומר עדים:

אים נאמר רק בד"מ [ששנים מזימין ג] הייתי אומר רק בד"מ הקל הדין כן. אים נאמר רק בד"ן [ששנים מזימין ג] הייתי אומר רק בד"ן החמור הדין כן

הלכה ו משנה היו שנים רואין אותו מחלון זה ושנים רואין אותו מחלון זה, ואחד מתרה בו באמצע, בזמן שמקצתן רואין אילו את אילו הרי אילו עדות אחת ואם לאו הרי אילו שתי עדיות. לפיכך אם נמצאת אחת מהן זוממת, הוא והן נהרגין, והשניה פטורה:

גמרא א"ר ירמיה חמי היך תנינן הכא! היו שנים רואין אותו מחלון זה ושנים רואין אותו מחלון זה ואחד מתרה בו באמצע בזמן שמקצתן רואין אילו את אילו הרי אילו עדות אחת ואם לאו הרי אילו שתי עדיות. הא אם היו שלשה שלשה, לא בדא.לא מהני מקצתן רואין א"ר יוסי תנינן שלשה שלשה לא בדא.

תנינן הכא מה דלא תנינן בכל סנהדרין. הוא והן נהרגין, והשנייה פטורה!

הלכה ז משנה רבי יוסי בי ר' יהודה אומר לעולם אינו נהרג עד שיהו שני עידיו מתרין בו שנאמר על פי שנים עדים

ד"א על פי שנים עדים שלא תהא סנהדרין שומעת מפי התורגמן:

גמרא תני רבי הושעיה הפסוק הזה אמור בשתי כיתי עדים. כי יקום עד חמס באיש- עד זומם שהוא עונה באיש. לענות בו- לא בעידותו.

עדים זוממין מהו שיהו צריכין לקבל התרייה? ר' יצחק בר טבליי בשם רבי לעזר עדים זוממין אינן צריכין לקבל התרייה. א"ר אבהו לא חיישון לון. א"ר יעקב בר דסי ואית נבולין סגין מאן אילין, חמיין חבריהון נפקין מיקטלא ולא אמרין כלום?! וכי יש רשעות גדול מזו?! רואה חבירו יוצא למיתה ואינו אומר כלום!

כתב כל נכסיו לשני בני אדם כאחת. היו העדים כשרין לזה ופסולין לזה, רבי הילא אמר איתפלגון רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש חד אמר מאחר שהן פסולין לזה פסולין לזה, וחרנה אמר כשירין לזה ופסולין לזה.

רבי מנא לא מפרש, רבי אבון מפרש: רבי יוחנן אמר מאחר שהן פסולין לזה פסולין לזה. רבי שמעון בן לקיש אמר כשירין לזה פסולין לזה.

אמר רבי לעזר מתניתא מסייעה לר' יוחנן: מה השנים נמצא א' מהן קרוב או פסול עדותן בטילה אף השלשה נמצא אחד מהן קרוב או פסול עדותן בטילה מניין אפילו מאה תלמוד לומר עדים ר' יעקב בר אחא איתפלגון רבי חנינה חברין דרבנין ורבנין חד אמר יאות א"ר לעזר וחרנה אמר לא אמר רבי לעזר יאות מאן דאמר יאות אמר ר' לעזר נעשית כעידות אחת ובהתרייה אחת וכל עדות שבטלה מקצתה בטל כולה. מאן דאמר לא א"ר לעזר יאות נעשית כשתי כיתי עדים כשירין לזה ופסולין לזה:

הלכה ח משנה מי שנגמר דינו וברח ובא לפני אותו ב"ד אין סותרין את דינו.

כל מקום שיעמדו שנים ויאמרו מעידין אנו באיש פלוני שנגמר דינו בבית דינו של פלוני ופלוני עידיו הרי זה ייהרג

סנהדרין נוהגת בארץ ובחוצה לארץ. סנהדרין ההורג' אחד בשבוע נקראת חבלנית ר' לעזר בן עזריה אומר אחד לשבעים שנה. רבי טרפון ור' עקיבה אומר אילו היינו בסנהדרין לא נהרג בה אדם מעולם. רבן שמעון בן גמליאל אומר אף הן מרבין שופכי דמים בישראל:

גמרא סנהדרין נוהגת בארץ ובחוצה לארץ דכתיב והיו אלה לכם לחוקת משפט לדרתיכם בכל מושבותיכם ומה תלמוד לומר שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך בערי ארץ ישראל, אלא שבערי ישראל מושיבין דיינים בכל ועיר ובחוצה לארץ מושיבין אותן פלכים פלכים. תני רבי דוסתאי בי ר' ינאי אומר מצוה לכל שבט שיהא דן את שבטו דכתיב שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך אשר ה' אלהיך נותן לך לשבטיך.

תני רבן שמעון בן גמליאל מחוייבי מיתות שברחו מן הארץ לחוצה לארץ ממיתין אותן מיד ברחו מחוצה לארץ לארץ אין ממיתין אותן מיד אלא דנין בתחילה:

פרק ב

משנה א אילו הן הגולין: ההורג נפש בשגגה

היה מעגל במעגילה ונפלה עליו והרגתו. היה משלשל בחבית ונפלה עליו והרגתו. היה יורד בסולם ונפל עליו והרגו. הרי זה גולה. אבל אם היה מושך במעגילה ונפלה עליו והרגתו היה דולה בחבית ונפסק החבל ונפלה עליו והרגתו היה עולה בסולם ונפל עליו והרגו הרי זה אינו גולה זה הכלל כל שבדרך הורדתו גולה ושלא בדרך הורדתו אינו גולה:

גמרא ר' יהודה פוטר עד שיפיל את כל החבל ר"ש פוטר עד שיתיר את כל המחלצון

מאי אמר ר"ש בפסיקת החבל? מה אמר רבי יהודה בשמיטת המחלצון?

רבי ירמיה בעא קומי רבי אבהו, היה מעגל במעגילה בדרך הליכתה =כ בדרך נורמלי וה ו צ י א ה ל ה את ר א ש ו והטיחה לו? עיין משנה דלקמן א"ל היא עלייה היא ירידה. ופטור בשניהם

רבי ירמיה בעא קומי רבי אבהו, היה מעגיל במעגילה בדרך הליכתה והושיטה תינוק את ידו ורצצה א"ל אטרחת בה! היא עלייה היא ירידה וחייב בשניהם [נזיקין]

הלכה ב משנה נשמט הברזל מקתו והרג, ר' אומר אינו גולה וחכמי' אומרים גולה

מן העץ המתבקע, רבי אומר גולה וחכמים אומרים אינו גולה:

גמרא מה טעמיה דרבנן? נאמר כאן נשילה ונא' להלן כי ישל זיתיך. מה נשילה שנאמר להלן נשירה fall off אף כאן נשירה

מה טעמון דרבי? נאמר כאן נשילה ונאמר להלן ונשל ה' אלהיך את הגוים האל מפניך וגו' מה נשילה שנאמר להלן מכה אף כאן מכה:

הלכה ג משנה זרק את האבן לרשות הרבים והרג הרי זה גולה.

רבי אליעזר בן יעקב אומר: אם משיצאת האבן מידו והוציא הלה את ראשו וקיבלה הרי זה פטור:

גמרא תני רבי ליעזר בן יעקב ומצא שיהא מצוי לו בשעה שהוא הורגו

לת"ק קפריך..ויש לו רשות לזרוק את האבן לרשות הרבים?! אמר רבי יוסי בי רבי בון תיפתר שהיה כותלו גוהא:

הלכה ד משנה זרק את האבן לחצירו והרג, אם יש רשות לניזק ליכנס לשם, גולה. ואם לאו אינו גולה. שנ' ואשר יבא את רעהו ביער מה

היער רשות לניזק ולמזיק ליכנס לשם יצא חצר בעל הבית שאין רשות לניזק ולמזיק ליכנס לשם

אבא שאול אומר מה חטבת העצים רשות יצא האב המכה את בנו והרב הרודה את תלמידו ושליח בית דין:

גמרא אמר רבי ינאי טבח שהוא מקצב והכה בין מלמעלה בין מלמטה גולה. ואתייא כיי דמר ר' הונא טבח שהוא מקצב והכה, לפניו- למטן גולה, למעלן אינו גולה. לאחריו- למעלן גולה, למטן אינו גולה. ערש"י בבלי סדר התנועות: לפניו למעלה--לאחריו למטה-- לאחריו למעלה-- לפניו למטה [כל forward motion, גולה. כל backward motion אינו גולה.]

אמר רבי יצחק כל מילה ומילה לדעתיה. ישב על גבי מיטה ביום ואין דרך התינוק לינתן על גבי המיטה ביום, גולה. בלילה, ודרך התינוק הנתון ע"ג מיטה בלילה, אינו גולה דהוי כפושע ישב לו על גבי עריסה ביום, ודרך התינוק לינתן על גבי עריסה ביום, אינו גולה. בלילה, ואין דרך התינוק לינתן על גבי עריסה בלילה, גולה.

א"ר יוסי בן חנינה היה עומד ומבקע עצי' בחצירו ונכנס פועל לתבוע שכרו ונתזה הבקעת והזיקתו חייב, ואם מת אינו גולה. והתני ר' חייה פטור. לא פליגי, מה דמר ר' יוסי בשראהו, נכנס ומה דמר ר' חייה בשלא ראהו, אם בשלא ראהו, כיון שאמר לו היכנס, חייב?! כיון שאמר לו היכנס, צריך לשמור עצמו!!

ואית דבעי מימר כיון שאמר לו היכנס. נעשית כחצר השותפין. דמר ר' יוחנן בשם רבי ינאי השותפין קונין זה מזה בחצר וחייבין זה בניזקי זה וזה בניזקי זה.

ולא כן אמר רב בממלא כל ר"ה. וזו ממלא כל רשות הרבים?! כ הו"ל לעיוני ולמה פטר ר"ח אמר, מכיון שדרכו להלך בחצר כמי שהוא ממלא כל החצר:כ ע"כ צריך לעשות עבודתו בחצר, ופלוני מהלך "וממלא" כל החצר##

הלכה ה משנה האב גולה על ידי בנו והבן על ידי האב. הכל גולים על ידי ישראל וישראל גולים על ידיהם. חוץ מעל ידי גר תושב

וגר תושב על ידי גר תושב

הסומא אינו גולה דברי ר' יהודה. ר"מ אומר גולה

השונא אינו גולה.

ר' יוסי בי ר' יהודה אמר השונא נהרג מפני שהוא כמועד

רבי שמעון אומר יש שונא גולה ויש שונא שאינו גולה.

כל שהוא יכול לומר לדעת הרג, אינו גולה. ושלא לדעת הרג, הרי זה גולה:

גמרא א"ר זעירא תנא רבי שילא בר בונה: כלפי שנא' גואל הדם הוא ימית את הרוצח הרי מי שהכה את בנו, אין בנו השני נעשה גואל הדם להמית את אביו. אבל אח שהכה את אחיו, אחיו השני נעשה גואל הדם להמית את אחיו.

תני ר' לעזר בן יעקב: כלפי שנאמר גואל הדם הוא ימית את הרוצח בפגעו בו, ומניין אפילו אמר שאינו יכול להקבילו? ת"ל בפגעו בו הוא ימיתנו:אפילו ל א ר ו ב עליו מותר

והסומא. א"ר בא מאן תנא סומא? ר' יודה דר' יודה פוטרו מכל מצות האמורות בתורה

ושניהן מקרא אחד דרשו. בלא ראות ר"מ אומר לרבות את הסומא. ר' יודה אומר פרט לסומא.

דתנינן תמן ר' יודה אומר כל שלא ראה מאורות מימיו לא יפרוש את שמע. הא אם ראה פורש.

מחלפה שיטתיה דרבי יודא, תמן הוא אמר פוטר לסומא, וכא דווקא שלא ראה מאורות מימיו, הא ראה ונסתמא חייב! הוא אמר חייב!

אמר רבי חנינה בריה דרבי הלל ביושב בבית אפל היא מתניתה. כך אנו אומרים, היושב בבית אפל לא יפרוש את שמע?! ברם הכא בלא ראות למעט את הסומא משום דס"ל לר"י דסומא פטור הכל המצוות.

##מה מקיימין רבנין בלא ראות? להביא את המכה בלילה:

הלכה ו משנה לאיכן גולין? לערי מקלט לשלש שבעבר הירדן ולשלש שבארץ כנען. שנאמר את שלש הערים תתנו מעבר לירדן וגו' עד שלא נבחרו שלש שבארץ ישראל לא היו שלש שבעבר הירדן קולטות. שנאמר שש ערי מקלט תהיינה עד שיהו שלשתן קולטות כאחת

ומכוונות להם דרכים מזו לזו שנאמר תכין לך הדרך ושלשת את גבול ארצך

ומוסרין לו שני תלמידי חכמים שמא יהרגנו בדרך וידברו אליו.

רבי מאיר אומר אף הוא מדבר על ידי עצמו שנאמר וזה דבר הרוצח

רבי יוסי בי רבי יהודה אומר בתחילה אחד שוגג ואחד מזיד מקדימין לערי מקלט וב"ד שולחין ומביאין אותו משם, מי שנתחייב מיתה הרגוהו ושלא נתחייב מיתה פטרוהו ושנתחייב גלות מחזירין אותו למקומו שנאמר והשיבו אותו העדה אל עיר מקלטו

אחד משוח בשמן המשחה ואחד המרובה בבגדים ואחד שעבר ממשיחותו רבי יהודה אומר אף משוח מלחמה מחזיר את הרוצח

לפיכך אימותיהן של כהנים מספקות להן מחייה וכסות כדי שלא יתפללו על ביניהן שימותו

נגמר דינו ומת כהן גדול הרי זה אינו גולה. אם עד שלא נגמר דינו מת כהן גדול, ומינו כהן אחר תחתיו, ולאחר מיכן נגמר דינו, חוזר במיתתו של שני.

נגמר דינו בלא כהן גדול, ההורג כהן גדול, וכהן גדול שהרג, אינו יוצא משם לעולם.

ואינו יוצא לא לעדות מצוה ולא לעדות ממון ולא לעדות נפשות ואפי' ישראל צריכין לו ואפילו שר צבא ישראל כיואב בן צרויה אינו יוצא משם לעולם שנאמר שמה שם תהא דירתו ושם תהא מיתתו ושם תהא קבורתו

כשם שהעיר קולטת כך תחומה קולט

רוצח שיצא חוץ לתחום ומצאו גואל הדם, רבי יוסי הגלילי אומר: מצוה ביד גואל הדם ורשות ביד כל אדם. ר' עקיבה אומר: רשות ביד גואל הדם וכל אדם אין חייבין עליו

אילן שהוא עומד בתוך התחום ונופה נוטה חוץ לתחום או עומד חוץ לתחום ונופה נוטה בתוך התחום הכל הולך אחר הנוף

הרג באותו העיר גולה משכונה לשכונה ובן לוי גולה מעיר לעיר

מועתק ממס' שביעית כיוצא בו רוצח שגלה לעיר מקלט ורצו אנשי העיר לכבדו יאמר להם רוצח אני אמרו לו אע"פ כן יקבל מהן שנאמר וזה דבר הרוצח:

גמרא שלש עיירות הפריש משה בעבר הירדן ומשבאו לארץ הפרישו עוד שלש אילו ואילו לא היו קולטות עד שכיבשו וחילקו כיון שכיבשו וחילקו נתחייבה הארץ בשמיטין וביובלות והיו אילו ואילו קולטות.

ג' ערים הפריש יהושע בארץ כנען והיו מכוונות כנגד ג' שבעבר הירדן כשתי שורות שבכרם חברון ביהודה כנגד בצר במדבר שכם בהר אפרים כנגד רמות בגלעד קדש בגליל כנגד גולן בבשן ואע"פ שהפריש שכם בהר אפרים לא היתה קולטת הפריש קרית יערים תחתיה עד שכיבשו את שכם ואע"פ שהפרישו קדש בגליל לא היתה קולטת הפריש כמלא

תחתיה עד שכבשו את קדש. ושלשת שיהיו משולשות שיהא מחברון לדרום כמחברון לשכם ומחברון לשכם כמשכם לקדש נפלה אחת מהן בונים אותה במקומה ומנין אף במקום אחר? ת"ל שש ערים. באותו השבט--ומנין אף בשבט אחר? ת"ל תהיינה שיהו מכוונות וקולטות כראשונות.

הערים הללו אין בונין אותם לא כרכים גדולים ולא עיירות קטנות אלא בינונית אין בונין אותה אלא על השוק אם אין שם שוק עושין לשם שוק אין בונין אותם אלא על המים אם אין שם מים מביאין לשם מים נתמעטו דיוריהן מביאין אחרים תחתיהן אם אין שם אוכלוסין מביאין לשם כהנים לויים וישראלי'. אין עושין בתוכן לא בית הבד ולא בית הבצירה דברי רבי נחמיה וחכמים מתירין. אין מפשילין בתוכן חבלים ואין עושין בתוכן כלי זכוכית בשביל להרגל את הרגל לשם

רבי יוחנן שלח לרבנין דתמן:חכמי בבל תרתין מילין אתון אמרין בשם רב ולית אינון כן!ואינן כן! אתון אמרין בשם רב יפת תואר לא התירו בה אלא בעילה ראשונה בלבד, ואני אומר ולא בעילה ראשונה ולא בעילה אחרונה אלא לאחר כל המעשים ואחר כן תבוא עליה ובעלתה אחר כל המעשים. ואתון אמרין בשם רב סבור היה יואב שקרנות המזבח קולטת, ואינו קולט אלא גגו של בית עולמים קולט ושל שילה אינו קולט. ואני אומר לא מזבח קולט ולא גגו קולט ולא של שילו קולט ולא של בית העולמים קולט, אין לך קולט אלא שש ערי מקלט בלבד. ואיפשר יואב דכתיב ביה תחכמוני ראש השלישי היה טועה בדבר זה?! אמר רבי תנחומא לסנהדרין ברחשהיו אצל המזבח כהדא דתנן הרוגי בית דין נכסיהן ליורשין הרוגי מלכות נכסיהן למלכות אמר יואב מוטב שאיהרג בבית דין ויירשוני בני ואל יהרגיני המלך ויירשני כד

שמע שלמה כן אמר לממונו אני צריך! מיד והסירות דמי חנם, אין ממונו חנם.

וישלח ביד בניהו ויפגע בו וימיתהו ויקברוהו בביתו במדבר וכי מדבר היה ביתו? אלא ללמדך שכיון שמת יואב שר צבא ישראל נעשו ישראל כמדבר. אין תימר שהיה בוזז ובונה להן דימוסיות bathhouses ומרחצאות שבח. ואין תימר שהיה בוזז ומאכיל חכמים ותלמידיהם שבח שבחים.

ומניין שהיתה סנהדרין גדולה אצל המזבח? ולא תעלה במעלות על מזבחי ומה כתיב תמן? ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם.

תני ר' ליעזר בן יעקב אומר מקלט מקלט כתיב בפרשת דרכים כדי שיהא הרוצח רואה את הכתוב והולך אמר ר' אבון כמין יד היתה מראה להן את הדרך.

אמר רבי פינחס (תהלים כה) טוב וישר למה הוא טוב שהוא ישר ולמה הוא ישר שהוא טוב על כן יורה חטאים בדרך שמורה דרך תשובה.

שאלו לחכמה חוטא מהו עונשו אמרו להם חטאים תרדף רעה שאלו לנבואה חוטא מהו עונשו אמרה להן הנפש החוטאת היא תמות שאלו לקודשא בריך הוא חוטא מהו עונשו אמר להן יעשו תשובה ויתכפר לו. היינו דכתיב על כן יורה חטאים בדרך יורה לחטאים דרך לעשות תשובה.

כתיב כצפור לנוד כדרור לעוף כן איש נודד ממקומו. ותימר אכן?!שאימותיהן מספקות..משום חשש קללה?! תיפתר שהיה עת ועונה כיי דמר רבי יוסי בן חלפתא עתים הן לתפילה אמר דוד לפני הקב"ה רבון העולמים בשעה שאני מתפלל לפניך תהא עת רצון דכתי' ואני תפילתי לך ה' עת רצון.

רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן בכל מקום שנאמר דיבור חידוש מקרא שם. והכתיב וידבר אלהים? חידש בו אבר מן החי. אך בשר בנפשו

דמו לא תאכלו. והכתיב ויפל על פניו וידבר אתו אלקים לאמר מה חידוש מקרא יש שם? חידש בו את המילה דכתיב זאת בריתי המול לכם כל זכר. והכתיב דבר שלח ד' ביעקב מה חידוש מקרא יש שם? חידש בו את גיד הנשה ע"כ ל"י בנ"י את גיד הנשה. והכתיב וידבר ד' אל יהושע לאמר מה חידוש מקרא נאמר שם? א"ת שש ערי מקלט, כבר ניתנו למשה מסיני! אלא אף הוא נאמר בו דבר מה שלא נאמר לו למשה ונס אל אחת מהערים האלה ועמד פתח שער העיר ודבר באזני זקני העיר ההיא את דבריו ואספו אתו העירה אליהם ונתנו לו מקום וישב עמם

מהו וישב עמם? רבנן דקיסרין בשם רבי שילה שאם היה תלמיד חכם עושים לו בית וועד.

שלש ערים הפריש משה בעבר הירדן, משבאו לארץ הפרישו עוד שלש, ולעתיד לבוא מפרישין עוד שלש, שנאמר שלש שלש שלש הרי תשע

אבא שאול אומר שלש שלש שלש- הרי תשע, ועוד- הרי שנים עשר. ר' נהוראי אומר שלש שלש שלש הרי ט', ועוד- הרי י"ב, על השלש- הרי ט"ו.

כתיב שש ערי מקלט ת ה י י נ ה לכם, ותימר אכן?! שיש יותר משש? ומתרץ..שיהו ששתן קולטות כאחת

ותייא שלא היה כהן משוח בבית שני כיי דמר ר' שמואל בשם ר' אחא חמשה דברים חסר מקדש אחרון ממקדש ראשון דכתיב עלו ההר והבאתם עץ וגו' עד ואכבדה ואכבד כתיב חסר ה"א אילו ה' דברים שחסר מקדש אחרון ממקדש ראשון ואילו הן אש ארון אורים ותומים שמן המשחה ורוח הקודש.

אמר אביי תלמיד חכם צריך לפרסם את עצמו היך בר נש דהכם חדא מיכלה ואזיל לאתר

ואינון מייקרין ליה כד הוא חכם תרין מיכלה נותנין לו כבוד בשביל שהוא יודע שני מסכתות צריך לומר לון חדא מיכלא אנא חכים!

[רב הונא אמר אומר בשפה רפה והימין פשוטה לקבל] שייך במס' שביעית.

רב הונא אמר נטל את הכיס והפך את פניו לצאת והלך לו ועמד עליו והרגו, אין ההורגו נהרג עליו. מ"ט דר"ה? כי יחם לבבו

א"ר אבהו וחוזר במיתתו של שני

א"ר אבהו צרכו לדבר, שולחין ומביאין אותו משם. א"ר יוסי מתני' לא אמרה כן אלא אפי' ישראל צריכין לו אפילו שר צבא כיואב בן

צרויה אין יוצא משם לעולם שנאמר שמה שם תהא דירתו וכו':

הלכה ז משנה ומעלות היו שכר ללוים דברי רבי יהודה רבי מאיר אומר לא היו מעלות להן שכר

וחוזר לשררה שהיה בה דברי רבי מאיר. ורבי יהודה אומר לא היה חוזר לשררה שהיה בה:

גמרא תני ר' יוסי אומר למחלוקת ניתנו קניין גמור יש להם רבי מאיר אומר לבית דירה ניתנו. ותייא דרבי יוסי כר' יודה, ודר' מאיר כדעתיה. דתנינן מעלות היו שכר ללוים דברי רבי יהודה. רמ"א לא היו מעלות שכר ללוים.

רבא בשם רב יודה, רבי זעירא בשם מר עוקבא אין מקדרין אלא בחבל של חמשים אמה ר' זירא בשם רב חסדא אומר אין מקדרין לא בערי הלוים ולא במקום עגלה ערופה. ותייא כמאן דאמר אלף אמה מגרש ואלפים שדות וכרמים לפי זה דיני תחום שבת ל א ילפינן מערי הלויים. ברם כמאן דמר אלף מגרש ואלפיים תחום שבת. כלום למדו לתחום שבת לא מתחום ערי לוים, לעיקר אין מקדרין לטפילה מקדרין?!

ומניין שלא יהו קוברין בערי הלויים? ר' אבהו בשם ר' יוסי בר חנינה ומגרשיהם יהו לבהמתם ולרכושם ולכל חייתם לחיים ניתנו ולא לקבורה ניתנו:

נגמר בס"ד עש"ק וארא תשפא נגמר בס"ד לפעם שנייה ג ראה תשפב [יום יא"צ של בעל דברי יואל] א בלק תשפד

שעורים

תלמוד ירושלמי מסכת שבועות עם פירוש קצר מאד והרבה פיסוקים והגהות

כל מקום שאפשר לשתוק מלפרש, שתקתי

כל מקום שיש להסתפק בפירוש המאמר כתבתי כזה???
במקום שנראה שיש שיבוש כתבתי אך איני יודע להגיה ##

הגהתי הרבה, ומומלץ מאד ללמוד בירושלמי רגיל לפני עיון בזה.
מיועד למי שבקי ורגיל בתלמוד בבלי
מקום שהגהתי (במדה יתירה) כתוב כזה ***

נגמר בס"ד כ אב תשעב
הוגה מחדש טו תמוז תשעה ומהדורה שלישית
נגמר לג בעומר תשעז
הוגה עוד שבט תשפא הוחל בס"ד כו אב תשפב
הוחל עוד בס"ד ב בלק ט תמוז תשפד
יהושע יהודה גליק

מסכת שבועות פרק א
הלכה א משנה שבועות שתים שהן ארבע ידיעות הטומאה שתים שהן ארבע יציאות השבת שתים שהן ארבע מראות נגעים שנים שהן ארבעה:

גמרא

מהו, שתים שהן ארבע? שתים לחיוב ושתים לפטור. או ארבע לחיוב?

נישמעינה מן הדא: שבועות שתים שהן ארבע. הדא אמרה ארבע לחיוב.

[א"ר בא תמן =כאן במסכת שבועות כולהון לחיוב. ברם הכא במסכת שבת חיוב ופטור אתינן מיתני]

אמר רבי יוסי מתניתא אמרה כן: שבועות שתים שהן ארבע לא לחיוב?! ודכוותה יציאות השבת שתים שהן ארבע לחיוב. והתני דלתות היכל שתים שהן ארבע. אית לך למימר לחיוב ולפטור?!

ניתני שנים עשר פטור? שניים שהם שש לעני [שני חיובים, ארבע פטורים [בבא ג וד]...וחוזר ומקשה, והא 16 הוי! ומתרץ אמר ר' חייה בר אדא לא אתינן מיתני, אלא פטור שהוא כנגד חיוב.=פטור אבל אסור לא קתני

[מהו אהן פטור דתנינן הכא במסכת שבת? מותר]

א"ר יוסי עני ועשיר אחד הן ומנום חכמים שנים. הכנסה והוצאה אחד הן ומנום חכמים שנים.
יציאות השבת.. אין הכנסה בכלל?! המוציא מרשות לרשות.. אין המכניס בכלל?! ועוד מהדא דמר ר' יסא בשם ר' יוחנן הכניס חצי גרוגרת, והוציא חצי גרוגרת חייב.

ומניין שהוצאה קרויה מלאכה? ר' שמואל בשם ר' יוחנן ויצו משה ויעבירו קול במחנה וגו' נמנעו העם מלהוציא מבתיהן לתת לגיזברין ומלהוציא מידן להכניס ללישכה. ר' חזקיה בשם ר' אחא שמע לה מן הדא ולא תוציאו משא מבתיכם ביום השבת וכל מלאכה לא תעשו. ר' מנא אמר לה סתם. ר' אבין בשם ר' יוחנן תנינן תרתי כללין ולא דמיין דין לדין. שבועות שתים שהן ארבע מביא ב' קרבנות. כרי"ש שפוטר על העבר ידיעות הטו' שנים שהן ארבע מביא ד' קרבנות!!

ר' לעזר בשם ר' אבין פתר לה פתר חורן: שבועות שתים שהן ארבע- ר' עקיבה. ידיעות הטו' שנים שהן ארבע- ר' ישמעאל. ס"ל שחייב גם על העלם קודש ומקדש (לא רק על העלם טו')

ר' חגיי בעא קומי ר' יוסי, ולמה לי כר' ישמעאל ואפילו כר' עקיבה אתיא היא! י ד י ע ה ו ה ע ל ם על טומאת מקדש, ידיעה והעלם על טומאת הקדש! א"ל מאן אית ליה העלם טומאה והעלם מ ק ד ש, לאו רבי ישמעאל?! ונן בעיי כר' עקיבה?! הרי מתניתין בפרק שני, לא אתיא רק כרי"ש

פעמים שיש כאן העלם טומאה והעלם מקדש, וחייב על כל אחת ואחת. היך עבידא? ניטמא וידע, נעלמה ממנו טומאה, ונכנס למקדש ויצא וידע. נעלם הימינו מקדש, ונכנס למקדש, ויצא וידע. הרי כאן העלם טומאה והעלם מקדש, וחייב על כל אחת ואחת.

ופעמים שיש כאן כמה ידיעות וכמה העלימות, ואינו חייב אלא אחת. היך עבידא? ניטמא וידע, נעלמה הימינו טומאה ונכנס למקדש, עד שהוא בהעלם טומאה, נעלמה הימינו מקדש ושוב נודע לו הטומאה. ונכנס למקדש ויצא, וידע, ואמר טומאה זו אין חייבין עליה קרבן. כ לפני שנודע לו המקדש, נעלם ממנו חיוב קרבן
אפי' כמה פעמים ובסוף ידע. הרי כאן כמה ידיעות והעלימות ואינו חייב אלא אחת#
תוכן הסוגיא: צריך לדעת 3 דברים כדיי שיהא "ידיעה" לקרבן: טומאה-מקדש-חיוב קרבן. אים כשנתוודע לו על שניים מהם, שכח השלישי--הרי לעולם אינו חייב אלא אחת (כיון שלא נודע לו "חיוב קרבן")

מראות נגעים שנים שהן ארבעה. אמר ר' יוסי שאל יהושע בן ר' עקיבה את ר' עקיבה אמר לו מפני מה אמרו מראות נגעים שתים שהן ארבעה? אמר לו ואם לאו מה יאמרו? אמר לו יאמרו מקרום ביצה ולמעלה טמא. אמר לו

לומר שהן מצטרפין זה עים זה. אמר לו, ויאמרו מקרום ביצה ולמעלה טמא ומצטרפין, ואל יאמרו מראו' נגעים שנים שהן ארבעה! שאם אין בקי בהן ובשמותן אין רואה הנגעים. תוספתא
.

ומניין שמצטרפין זה עם זה? א"ר מנא מנו אותן חכמים שנים ומנו אותן ארבעה. מה שנים שני אבות מצטרפין זע"ז, אף ארבעה מצטרפין זה עם זה. רבי לעזר בשם ר' אבין אם מין בשאינו מינו מצטרף, לא כ"ש מין במינו. אב ותולדה דיליה

אמר רבי יוסי בי רבי בון והיו אין כתיב כאן אלא והיה, מלמד שמצטרפין זה עם זה. תני חזקיה לנגעי צרעת אין כתיב אלא לנגע צרעת מלמד שמצטרפין זה עם זה.

##א"ל ויאמרו "מראות נגעים הן ארבע"? אמר לו מלמד שהם זה למעלה מזה##

סוגיא זו מן הקשות...בבלי וירו'. ונראה דלכו"ע סדר הלובן היא: שלג-צמר-סיד-קרום. אך פליגי ת"ק ורע"ק אים לסדר בהרת-תולדתו-שאת-תולדתו. או בהרת-שאת-תולדה דבהרת-תולדה דשאת [במלים אחרות: שאת היא כצמר או כסיד]

דרך ראשונה נקרא "אינם זה למעלה מזה" והשני "זה למעלה מזה, וזה למעלה מזה"

מלך אפרך מלך אפרך--- מלך מלך אפרך אפרך

ויהא זה למעלה מזה? אם אומר את כן, דשאת היא מספר 2 נמצאת אומר הכהה טמא. והכהה מן הכהה טמא. והתורה אמרה והנה כהה הנגע, הכהה טמא, אבל הכהה מן הכהה טהור. אלמא שאת היא מספר 3, וע"כ כהה מן הכהה היא # 5 וטהור!

שיטת רע"ק זה למעלה מזה ותייא כיי דמר ר' חנינה לשני מלכים ושני איפרכין. מלכו של זה גדול ממלכו של זה, ואיפרכו של זה מאיפרכו של זה. ואין איפרכו של זה גדול ממלכו של זה. שמואל אמר לשני מלכים ושני שגריריהן מלכו של זה גדול ממלכו של זה ושגרירו של זה משל זה. ואין שגרירו של זה גדול ממלכו של זה.

שיטת ת"ק רבי חנינא בשם רב אחא בר אחווא מלך ורב חיליה וארקבטא וריש גלותא.

הגהתי...ראי' דל"א זה למעלה מזה א"ר לעזר בי רבי יוסי קומי ר' יוסי מתניתא אמרה שאינן זה למעלה מזה. אם השאת שכהה מן הכהה שלה טהור, כת"ק יש לה מראה שני. כ תולדה=קרום ביצה בהרת, שכהה מן הכהה שלה טמא, כ שאת=סיד לא כל שכן שיהא לה מראה שני!=צמר לבן

א"ל חמי מה מר, שלישי יש לה=שאת שני לא כל שכן?!=תולדה דבהרת.

מפרש בפרטות..ומה חמית מימר בהרת שכהה מן הכהה שלה טמא? זו שאת. ומינה של שאת כקרום ביצה.
שאת זו שאת. בהרת זו בהרת. ספחת שני לבהרת. ומראה עמוק- שני לשאת. מה לשון שאת? מוגבהת. כמראה הצל גובה ממראה חמה. מה לשון עמוק? עמוקה כמראה חמה שהיא עמוקה ממראה הצל.

מה לשון ספחת? טפילה. שנאמר ספחיני נא אל אחת הכהונות וגו'.

א"ר לעזר זו דברי ר' ישמעאל ורבי עקיבה אבל דברי חכמים שאת ובהרת- שתיים, ספחת-אחת. שנייה לזה ולזה. כ שני התולדות קרויין "ספחת" והם מראה אחת מתניתא אמרה כן:נגעים7:2 נעשית "מספחת שאת" או "מספחת עזה"

הלכה ב משנה כל שיש בה ידיעה בתחילה וידיעה בסוף והעלם בנתיים, הרי זה בעולה ויורד

יש בה ידיעה בתחילה ואין בה ידיעה בסוף, שעיר הנעשה בפנים ויום הכיפורים תולה עד שיתוודע לו ויביא בעולה ויורד:

גמרא ומניין לידיעה בתחילה ובסוף והעלם בנתיים? ת"ל ונעלם ונעלם שני פעמים, מכלל שבאת לו ידיעה בתחילה ובסוף והעלם בנתיים. עד כדון כר' עקיבה, כר' ישמעאל מנ"ל ידיעה בתחילה ובסוף? דר' ישמעאל כרבי. דרבי אמר: ונעלם ממנו- מכלל שיודע. והוא ידע- הרי שתי ידיעות.

הא ר' ישמעאל כרבי, ורבי כרבי ישמעאל?דס"ל ונעלם תרי זימני, ומחייב גם על העלם קודש/מקדש ואפי' כר' עקיבה דפוטר על העלם קודש/מקדש אתייא היא. ידיעה והעלם בטומאת מ ק ד ש. ידיעה והעלם בטומאת ה ק ו ד ש.

ואית דבעי נישמעינה מן הכא: והוא ידע ואשם. והלא כבר נאמר והוא טמא ואשם. אלא אם אינו עניין לידיעה בתחילה תניהו עניין לידיעה בסוף. רבי בון בעי אם לא נודע לו בסוף היך מביא קרבן?!! אלא אם אינו עניין לידיעה בסוף תניהו לידיעה בתחילה. התיבון הרי כתיב בחטאת או הודע אליו חטאתו והביא, מעתה אם אינו עניין סוף תניהו עניין לידיעת תחילה? והא חטאת ל"ב ידיע' בתחילה! פתר לה במחוייבי חטאות ואשמות וודאין שעבר עליהן יו"כ שמביאין אחר יום הכיפורים [וחייבי אשמות תלויין פטורין] תלמוד לומר או הודע אליו חטאתו והביא אף לאחר י"כ.
ומניין שאין מדבר פרשת עולה ויורד אלא על טומאת מקדש וקדשיו? לא נזכר "נכנס" למקדש/אכל קודש בקרא! הזהיר וענש על ידי טומאה, וחייב קרבן ע"י טומאה. מה עונש ואזהרה האמור להלן בטומאת מקדש וקדשיו, אף כשחייב קרבן על טומאת מקדש וקדשיו.

ר"א בן יעקב אומר מתוך שאמר לא אכלתי באוני ממנו יכול ישראל שאכל מעשר אונן או טמא יביא קרבן? ת"ל מאלה. יש מאלה חייב ויש מאלה פטור. אוציא את המעשר שאינו בעון מיתה ולא אוציא את התרומה שהיא עון מיתה שנאמר ומתו בו כי יחללוהו. ת"ל מאלה יש מאלה חייב ויש מאלה פטור. או מה להלן בתרומה אף כאן בתרומה. ולא מע"ז למדתה. וע"ז למדה על כל עבירות שבתורה לומר מה ע"ז מיוחדת שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתה חטאת יצאת תרומה שאינה אלא עון מיתה. א"ר חנינה קומי רבי מנא ומע"ז למדתה וילמד מע"ז ולכל דבר מידיעה אחת! אמר לו ע"ז בקבוע וטומאת מקדש וקדשיו בעולה ויורד ואין למידין קבוע מעולה ויורד, ולא עולה ויורד מקבוע. ובעינן ב ידיעות

ומה חמית מימר בטומאת הקודש הכתוב מדבר? נאמר כאן בהמה טמאה ונאמר להלן בהמה טמאה מה בהמה טמאה האמורה להלן פרשת צו בטומאת הקודש אף בהמה טמאה האמורה כאן בטומאת הקודש. אין לי אלא טומאת הקדש, טומאת מקדש מניין? ת"ל עוד טומאתו בו. בבלי ז.

זבחים 43ב מה חמית מימר פרשת צו בטמא שאכל טהור או בטהור שאכל טמא? ת"ל וטומאתו עליו בטומאת הגוף ולא בטומאת בשר. רבי אומר ואכל וטומאתו עליו בטומאת הגוף ולא בטומאת בשר. ר"ח אומר נאמרו קדשים לשון רבים, ונאמר טומאה לשון יחיד, הא מה אני מקיים וטומאתו עליו בטומאת הגוף לא בטומאת בשר. ר"מ אומר לא דיבר אלא במי שטומאה פורשת ממנו. יצא בשר שאין טומאה פורשת ממנו.

א"כ אים נודע שאכל, חייב להביא מה הועיל לו יום הכיפורים? א"ר יוסי בי ר' בון נעשית לו י"ה כאשם תלוי. מת לפני יום הכיפורים עונה בה, אחר יום הכיפורים כבר כיפר.

וכפר על הקודש מטומאות בני ישראל וגו' יש לי בענין זה שלש טמאות. טומאת ע"ז שנאמר למען טמא את מקדשי. גילוי עריות שנאמר לבלתי עשות מחוקות התועבות. שפיכות דמים שנאמר ולא תטמאו את הארץ. יכול על כל הטמאות הללו שעיר זה מכפר ת"ל מטומאות ולא כל טומאות. מה מצינו שחלק הכתוב בטומאת מקדש וקדשיו אף כאן לא נחלוק אלא בטומאת מקדש וקדשיו דברי רבי יהודה. בבלי 7ב ר"ש אומר ממקומו הוא מוכרע שנאמר וכפר על הקודש מטומאות בני ישראל כל טומאה שבקודש.

יכול על כל טומאת מקדש וקדשיו שעיר זה יכפר? ת"ל ומפשעיהם דומיא דמזיד דלאוו בני קרבן -- וה"ן שלא נודע לו אילו המורדין וכן הוא אומר מלך מואב פשע בי: עיין בבלי ז:

הלכה ג משנה אין בה ידיעה בתחילה אבל יש בה ידיעה בסוף, שעיר הנעשה בחוץ ויוה"כ מכפר,

שנאמר מלבד חטאת הכיפורים- על מה שזה מכפר זה מכפר. מה הפנימי אינו מכפר אלא על דבר שיש בו ידיעה, אף החיצון לא יכפר אלא על דבר שיש בו ידיעה:

גמרא

א"ר יעקב בר אחא מילה חמית ריש לקיש אותיב קומי רבי יוחנן ואתיב ליה. מחלוקי כפרות היא מילתא, ולינה ידע מה מר ליה. ראיתי ר"ל מקשה לריו"ח ותירץ לו. מחלוקי כפרות הייה הדבר. ולא ידעתי מה א"ל ר' זירא דילמא דא היא: מה חמית מימר הפנימי תולה והחיצון מכפר, או החיצון תולה והפנימי מכפר, או זה וזה יתלו, או זה וזה יכפרו? מאי כדון?

בבלי ז-ח עיין לקמן ריש הלכה ו ##א"ר אמי בשם ריש לקיש: והתודה עליו עונות- אילו הזדונו'. פשעיה'- אילו המרדים. חטאתם- אילו השגגות. כשהוא אומר ונשא השעיר עליו את כל עונותם, תפש הזדונות והניח השגגות. לומר מה זדונות שאין בהן חיוב קרבן, אף השגגות שאין בהן חיוב קרבן. אין שעיר המשתלח פוטר את מי שחייב קרבן. ולמה באו לכאן? ר' אילא בשם ר' יסא

לתלייה. שעדיין לא נודע לו ורמז הכתוב על שעיר ה פ נ י מ י שבא על זה ש ס ו פ ו לבא לידי קרבן [ויתלה על אוכלי שקצים ורמשים? . ר' שמואל בשם ר' זירא חטאתם חטאתם, מה חטאתם שנאמר להלן שיש בהן חיוב קרבן, אף חטאתם שנאמר כאן שיש בהן חיוב חטאת, יום הכפורים תולה] .

שייר שעיר הנעשה בפנים, מה שיירתה? יש בה ידיעה בתחילה, אבל אין בה ידיעה בסוף##: דומיא דמשתלח, פנימי תולה, [בטומאת מקדש] על יש בה ידיע' מתחילה ("שבא לידי קרבן") כי רק זה נשתייר בלי כפרה

הלכה ד משנה ועל שאין בה ידיעה בתחילה ולא בסוף, שעירי רגלים ושעירי ראשי חדשים מכפרין דברי ר' יהודה.
ר"ש אומר: שעירי רגלים מכפרין אבל לא שעירי ראשי חדשים, ועל מה שעירי ראשי חדשי' מכפרין? על טהור שאכל טמא
ר"מ אומר: כל השעירים כפרתן שוה על טומאת מקדש וקדשיו
היה ר"ש אומר: שעירי ראשי חדשי' מכפרין על טהור שאכל טמא, ושל רגלי' מכפרין על שאין בה ידיעה לא בתחילה ולא בסוף, ושל יה"כ מכפרין על שאין בה ידיעה בתחילה אבל יש בה ידיעה בסוף
אמרו לו: מה הן שיקרבו זה בזה? אמר להן: יקרבו. אמרו לו: הואיל ואין כפרתן שוה היאך הם קריבים? אמר להן: כולן באין לכפר על טומאת מקדש וקדשיו:

גמרא ר' לעזר בשם ר' הושעיה, טעמא דרבי יהודה, ושעיר עזים חטאת לה'. חטא שאין יודע בו אלא ה' שעיר זה מכפר. אין לי אלא שעיר של ראש חדש, שעירי רגלים מניין? א"ר זירא ושעיר וי"ו מוסיף על ענין ראשון.

ר' זעירא ורבי לעזר בשם רבי הושעיה, רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן: ואותה נתן לכם לשאת את עון העדה. מה נן קיימין? אם בשעיר נחשון, על שבטו מכפר! אם בשעיר של יה"כ, אין כיוצא בו לדורות! אלא כן אנן קיימין בשעיר של ר"ח. מה חמית מימר בטהור שאכל טמא או נימר בטמא שאכל טהור. מאי כדון? נאמר כאן נשיאות עון ונאמר להלן נשיאות עון ונשא אהרן את עון הקדשים, מה להלן עון הקריבין ולא עון המקריבין ציץ מרצה דווקא על טו' בשר (לא על טו' גברי) אף כאן בר"ח עון הקריבין ולא עון המקריבין.

א"ר יוסי בי רבי בון: רבי יודה חלק שיטת ר"מ. רבי שמעון חלק שיטת רבי יודן.

אמר רב יוחנן מודה ר"מ בשעיר הנעשה בפנים שאין מכפר אלא תולה. ותייא כרבי יונה בשם רבי זעירא: ועשהו חטאת קבעו לתלייה. שלא ישתנה. בבלי י

שעיר שלא קרבן ברגל ייקרב בראש חדש, לא קרב בראש חדש יקרב להבא. שמתחילה לא הוקדשו קרבנות ציבור אלא ליקרב על מזבח החיצון.

א"ר מנא מכיון דכתיב חג המצות וחג השבועות וחג הסוכות כמי שכולן מכפרין כפרה אחת. אמר ר' בון מכיון שכולן מכפרין על טומאת מקדש וקדשיו כמי שכולן מכפרין כפרה אחת.

רבי יעקב בר אחא בשם רבי יסא: העובר לפני התיבה ביום טוב של ראש השנה אין צריך להזכיר של ראש חדש. אמר רבי אחא בר פפא ותני כן: העובר לפני התיבה ביום טוב של ראש השנה שחל בשבת בשחרית, בית שמאי אומרים מתפלל שמונה. ובית הלל אומרים שבע. במוסף- בית שמאי אומרים עשר, ובית הלל אומרים תשע.6+מלכויות וכו' ויאמר אחת עשרה!! לשם ר"ח [אלמא אין מזכירין ר"ח בר"ה] ומדחה.. א"ר יוסי מה פליגין בדבר שטעון ברכה בפני עצמו ברם הכא שכן אפילו בחול שאינו אלא כוללן. [ר"ח דעלמא אין ברכה בפנ"ע בשחרית, ומתוך שכולל בשחרית, ה"ן במוסף]

ר' בא בר ממל בעי, מעתה, אחד משני שעירי ראש השנה, מחמת ראש חדש בא, ותימר אין צריך להזכיר ראש חדש?! ויזכיר בעבודה? א"ר יוסי בי רבי בון ולא יאות ר' בא בר ממל מקשי, דתני: שני כבשי עצרת ושני שעירי ראש השנה, אם כיפר הראשון על מה שני מכפר? על טומאה שאירעה בין זה לזה. ולא רבי שמעון היא דרבי שמעון חולק כפרות?!וודאי צריכים 2! אלא זה וזה מחמת ראש השנה. אלמא מברייתא זו דאה"ן ! אין מביאין שעיר ר"ח בר"ה!!

א"ר אמברי לית יכיל, דכתיב מלבד עולת החדש. ועוד מהדא דתני: שנים עשר לשנים עשר חדשי השנה. אלמא בשביל ר"ח בא חד בר אביי עבר קמי תיבותא ולא אדכר דריש ירחא, וקלסוניה.

רב הושעיה בעי, הגע עצמך ששחטו שניהן כאחת מה אית לך טומאה שאירעה בין זה לזה? א"ר בון אילו ישראל כשירין שמא אינן מביאין מה שקבעה להן תורה?!

א"ר יוחנן דברי חכמים- משנין. ודברי ר' שמעון- אין משנין. דברי חכמים משנין קרבנות צבור לאיזה צורך שיהיה ותימר מהו שיקרבו זה בזה?! בשיטתו השיבוהו, בשיטתך שאת אומר אין משנין, דלית לך לב בי"ד מהו שיקרבו זה בזה? א"ר יוסי שאין קרבנות הציבור נקבעין אלא בשחיטה. א"ר יודן ותני כן: לשם אותו הזבח שהוא קרב, לשמו הוא קדש משעה ראשונה:

הלכה ה משנה ר"ש בן יהודה אומר משמו : שעירי ראשי חדשים מכפרין על הטהור שאכל מן הטמא. מוסף עליהם של רגלים שהן מכפרין על הטהור שאכל את הטמא ועל שאין בה ידיעה לא בתחילה ולא בסוף. מוסיף עליהן של יום הכיפורים שהן מכפרין על הטהור שאכל את הטמא ועל שאין בה ידיעה לא בתחילה ולא בסוף ועל שאין בה ידיעה בתחילה אבל יש בה ידיעה בסוף אמרו לו אומר היה ר"ש שיקרבו זה בזה? אמר להן הין! אמרו לו א"כ יהו של יום הכיפורים קריבין לראשי חדשים אבל היאך של ראשי חדשים קריבין ביום הכיפורים

לכפר כפרה שאינה שלהן? אמר להן כולן באין לכפר על טומאת מקדש וקדשיו:

גמרא א"ר יוסי דרומייא קומי רבי יונה ההן צורכה למיתני: א"כ יהו של ראשי חדשים קריבין ביום הכיפורים שכן מעלין בקודש ולא מורידין, אבל של י"ה אין קריבין בראש חדש שאין מורידין בקדש. רבי לעזר בשם רבי בון פתר לה פתר חורן, א"כ יהו של יום הכיפורים קריבין בראשי חדשים שמכפרין כפרתן וכפרת ראשי חדשים, אבל של ראשי חדשים אין קריבין ביום הכיפורים שאין מכפרין אלא כפרתן בלבד! אילו מי שאכל חלב חמשה זיתים והפריש ארבעה קרבנות וסבור שהן חמשה שמא כיפר? או אילו מי שאכל חלב ארבעה זיתים והפריש חמשה קרבנות וסבור שהן ארבעה, לא כ"ש. וודאי ש"בכלל מאתיים מנה" ולא להיפוך!

וכן היה רבי שמעון אומר שלשים ושנים שעירי' קריבין על הציבור בכל שנה, שלשים ואחד בחוץ ונאכלין, ואחד בפנים ואינו נאכל. ושעיר המשתלח. שנים עשר לשנים עשר חדשי שנה, שמונה בחג שבעה בפסח שנים בעצרת אחד בגלל היום ואחד בגלל הלחם אחד בראש השנה ואחד ביום הכיפורים כיון ששמע משה כן אמר מעתה מי שבאת לידו ספק עבירה צריך להביא כל קרבנות הללו?! רבי תנחומא בשם ריש לקיש בשעה שאמר לו הקב"ה למשה והתודה עליו וגו' התחיל ואמר מזמור לתודה על שם והתודה עליו: שיוצאין בוודוי

הלכה ו משנה ועל זדון טומאת מקדש וקדשיו שעיר הנעשה בפנים ויום הכיפורים מכפר
ועל שאר עבירות שבתורה הקלות והחמורות הזדונות והשגגות הודע ולא הודע עשה ולא תעשה כריתות ומיתות בית דין שעיר המשתלח מכפר:

גמרא הדא היא: מכפר על הזדונות, ותולה על השגגות. כדאמרן לעיל (יש ידיעה בתחילה ולא בסוף...)

לא הן קלות לא תעשה, לא הן חמורות כריתות ומיתות בית דין? אמר ר' יהודה כיני מתניתא: הקלות והחמורות אותן הקלות בין שעשאן בזדון בין שעשאן בשגגה ואותן השגגות בין שנתוודע לו בהן בין שלא נתוודע לו בהן. אילו הן קלות עשה ולא תעשה, חמורות כריתות ומיתות בית דין.
כשם שהשעיר הנעשה בפנים מכפר על הזדונות ותולה על השגגות אף שעיר המשתלח כן.

ניחה לא הודע, יו"כ מכפר על חייבי א"ת הודע?! ולא כן תני מניין למחוייבי חטאות ואשמו' ווַדאין שעבר עליהן יום הכיפורים ש ח י י ב י ן להביא אחר יום הכיפורים, וחייבי אשמות תלויין פטורין! א"ר בון בר חייא בין שנתוודע לו בהן בין שלא נתוודע לו בהן. קודם יו"כ שאכל ס פ ק חלב--בין שכבר נתוודע לו שאכל ס פ ק חלב

ולא כבר כיפר יום הכיפורים?! ?? יש ברייתא שחייב א"ת אף לאחר יו"כ ר"ש בשם לוי שובדא במורד ביום הכיפורים היא מתניתא. ולמה לא מר

בשלא נתוודע בהן ביום הכיפורים. מילתיה אמרה אפילו לא נתוודע לו בהן ביום הכיפורים, יום הכיפורים מכפר.

עשה- אע"פ שלא עשה תשובה, לא תעשה- ר' שמואל בשם ר' זירא והוא שעשה תשובה. האומר אין העולה מכפרת, העולה מכפרת. אי אפשי שיכפר ל י , אינה מכפרת לו. האומר אין יום הכיפורים מכפר, אין יום הכיפורים מכפר?! מכפר הוא לו על כורחו. אי איפשי שיכפר ל י, אין מכפר לו על כורחו. א"ר חנינה בי ר' הילל לא מסתברא דלא חילופין להיפוך נכון יותר לא כולא מן בר נשא מימר למלכא דלית את מליך. אין בכח אדם לאמר למלך לא תמלוך "עלי" העולה מכפרת על הירהור הלב. מאי טעמא? העולה על רוחכם היה לא תהיה. א"ר לוי העולה מכפרת על רוחכם וכן איוב הוא אומר אולי חטאו בני וברכו אלהים בלבבם הדא אמרה שעולה מכפרת על הירהור הלב.
רבי אומר על כל עבירות שבתורה יום הכיפורים מכפר חוץ מפורק עול ומיפר ברית ומגלה פנים בתורה שאם עשה תשובה מתכפר לו ואם לאו אין מתכפר לו. ר' זבידא אמר, ר' יוסא מקשה, מיסבר סבר רבי שיום הכיפורים מכפר בלא תשובה? אתא ר' אשיין רבי יונה רבי בא ר' חייה בשם ר' יוחנן יום הכיפורים מכפר בלא תשובה, ומיתה ממרקת בלא תשובה. ותני כן יום מיתה כתשובה. מאן תניתה? רבי. הדא היא דתנינן תמן מיתה ויום הכיפורים מכפרין עם התשובה דלא כרבי.

שאל ר' מתיא בן חרש את רבי לעזר בן עזריה שמעתה ארבעה חלוקי כפרה שהיה רבי ישמעאל דורש? אמר לו שלשה הן חוץ מן התשובה. כתוב אחד אומר שובו בנים שובבים וגו' וכתוב אחד אומר כי ביום הזה יכפר עליכם וגו' וכתוב אחד אומר ופקדתי בשבט פשעם וגו' וכתוב אחד אומר אם יכופר העון הזה לכם עד תמותון. הא כיצד? עבר על מצות עשה ועשה תשובה אינו זז משם עד שיימחל לו עליו הכתוב אומר שובו בנים שובבי' וגו' עבר על מצות לא תעשה ושב מיד התשובה תולה ויום הכיפורים מכפר. עליו הכתוב אומר כי ביום הזה יכפר עליכם.
עבר על כריתות ומיתות בית דין במזיד, התשובה ויום הכיפורים מכפרין מחצה, והייסורין מכפרין מחצה, עליו הכתוב אומר ופקדתי בשבט פשעם ובנגעים עונם. אבל מי שנתחלל שם שמים על ידו, אין כח לא לתשובה לתלות ולא ליום הכיפורים לכפר ולא לייסורין למרק אלא תשובה ויום הכיפורים תולין ומיתה ממרקת עם הייסורין. עליו הכתוב אומר- אם יכפור העון הזה לכם עד תמותון הא למדנו שהמיתה ממרקת.
א"ר זו דברי ר' לעזר בן עזריה ור' ישמעאל ור' עקיבה, אבל חכמים אומרים שעיר המשתלח מכפר, ואם אין שעיר, יוה"כ מכפר. כיצד מכפר? ר' זירא אמר כל שהוא כל שהוא. ר' חנניה אומר בסוף. מה ביניהון? מת מרד, על דעתיה דרבי זירא כיפר. על דעתיה דרבי חנינה לא כיפר. א"ר זירא ומתניתא מסייעא לר' חנינה: חומר בשעיר מה שאין ביום הכיפורים, וביום הכיפורים מה שאין בשעיר, יום הכיפורי' מכפר בלא שעיר, ושעיר אין מכפר בלא יום הכיפורים. והשעיר מכפר מיד, יום הכיפורים משתחשך. א"ר הונא איתותב קומי רבי ירמיה,

הקשיתי לפני ר"י ואמר ומר, תיפתר שהיה בדעתן להביא שעיר אחר ולא הביאו. ע"כ לא כיפר יו"כ--דשמא יספיקו עוד להביא שעיר קודם שתחשך א"ר יוסי ואין הקב"ה רואה את הנולד ויכפר מיד?! ר' ירמיה אמר ר' שמואל בר רב יצחק בעי, צדקה תצר תם דרך, חטאים תרדף רעה. רגלי חסידיו ישמור, אם ללצים הוא יליץ. סייגון סייגה, ותרעין תרע'. וכיני סייגין סייגה ותרעין תרעה?!מי שכבר "מסייגין" מי שכבר מסוייג, ופורצין ושוברין השבור?! אלא כיני רבי ירמיה בשם רבי שמואל בר רב יצחק שומר אדם עצמו מעבירה פעם ראשונה שנייה ושלישית הקב"ה משמרו שנאמר הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר. א"ר זירא ובלחוד דלא יתיב ליה. והחוט המשולש לא במהרה ינתק. לעולם אין כתיב כאן, אלא לא במהרה ינתק, ואין אטרחת עלוי מיפסיק. רבי הונא בשם רבי אבהו הקב"ה אין לפניו שכחה כביכול מפני ישראל נעשה שכחן שנאמר מי אל כמוך נושא עון נושא כתיב ודוד אמר נשאת עון עמך:

הלכה ז משנה אחד ישראל ואחד כהנים ואחד כהן משיח. מה בין ישראל לכהנים לבין כהן משיח? אלא שדם הפר מכפר על הכהנים על טומאת מקדש וקדשיו ובישראל שעיר (פנים/חוץ)

ר' שמעון אומר: כשם שדם השעיר הנעשה בפנים, מכפר על ישראל. כך דם הפר מכפר על הכהנים.
כשם שוידויו של שעיר המשתלח מכפר על ישראל, כך וידויו של פר מכפר על הכהנים:

גמרא ולא תנינן משיח. ולמה לא תנינן משיח? דלא תני בדר"ש :דם הפר מכפר על "הכהנים וכהן משיח" אין תימר בדבר שאין בו חיוב קרבן אנן קיימין, יאות לא תנינן משיח. אין תימר בדבר שיש בו חיוב קרבן למה לא תנינן משיח? אשכח תני "וכהן משיח". הדא אמרה בדבר שיש בו חיוב קרבן אנן קיימין. אמר ר' יוסי בי רבי בון ואפי' תימא בדבר שאין בו חיוב קרבן, נעשה כזדון, כמה דתימר משנה ו בזדון צריך כפרה וכפרת יוה"כ, וכא צריך כפרה וכפרת יוה"כ. עיין הוריות 2:7 פלוגתא ר"ש ורבנן אים כ"מ מביא בטו' מקדש. ותבין כל הסוג'

יעמד חי מלמד שעתיד למות. עד מתי הוא חי? עד וכלה מכפר את הקודש דברי ר' יהודה. רבי שמעון אומר עד שעת ווידוי. על דעתיה דר"ש הוידוי מעכב, על דעתיה דר"י אין ווידוי מעכב. מה מפקה מביניהון? שחטו בלא ווידוי, על דעתיה דר"ש צריך להביא פר אחר, על דעתיה דר"י אין צריך להביא פר אחר. אף שעיר המשתלח כן שלחו בלא וידוי על דעתיה דר"ש צריך להביא שעיר אחר על דעתיה דר"י אין צריך להביא שעיר אחר.

התודה ושחטו ונשפך הדם, את אמר צריך להביא פר אחר. וצריך להתודות פעם שנייה או יצא בוידוי הראשון?

מסכת שבועות פרק ב
הלכה א משנה ידיעות הטומאה שתים שהן ארבע

ניטמא וידע, ונעלמה ממנו טומאה וזכור לקודש, נעלם ממנו קודש וזכור לטומאה, נעלמו ממנו זה וזה, אכל את הקודש ולא ידע, ומשאכל ידע, הרי זה בעולה ויורד

ניטמא וידע, נעלמה ממנו הטומאה וזכור למקדש, נעלם ממנו מקדש וזכור לטומאה, נעלמו ממנו זה וזה, נכנס למקדש ולא ידע, ומשיצא ידע, הרי זה בעולה ויורד:
גמרא רבי ירמיה בעי, פשיטא בידיעה האחרונה עד שיהא יודע שחייב להביא בה קרבן. אף בידיעה ראשונה כן?

נישמעינה מהדא: שני שבילין אחד טמא ואחד טהור, הילך באחד מהן ונכנס למקדש, ויצא, והזה ושנה וטבל, והילך בשני, ונכנס למקדש, חייב. ויודע שהוא חייב להביא קרבן?!

[אמר ר"ל דרבי ישמעאל היא דאמר חייב על העלם טומאה ועל העלם מקדש. דדרש ונעלם ונעלם לא ל"ידיעה תחילה" א"ר בון בר חייה הוינן סברין מימר מה דמר רי"ש, בבריא לו שהוא טמא ונעלם ממנו מקדש ונכנס למקדש, דרי"ש מרבה נמי העלם מקדש אבל אם היה ספק טמא ספק טהור, ונעלמה ממנו טומאה, ונכנס למקדש לא. ממה דאמר ריש לקיש דרי ישמעאל היא דאמר חייב על העלם טומאה והעלם מקדש, הדא אמרה אפילו ספק טמא ספק טהור ונעלמה ממנו טומאה, ונכנס למקדש חייב. דל"ב רי"ש ידיעה בתחילה]

א"ר יוחנן דברי הכל היא. משום ספק ידיעה כידיעה.

פושט בעיית ר' ירמיה..מה אם בשעה שאינו יודע אם טמא הוא אם טהור, את אמר ידיעה ודאי היא, בשעה שיודע שטמא ודאי, אלא אינו יודע אם חייבין עליה קרבן, לא כ"ש שתהא ידיעה!

על דעתיה דר"ל דספק ידיעה אינו "כידיעה" ניטמא, ונעשה לו הדבר ספק, מהו שייעשה אצלו כהעלם דבר ויהא חייב? שמא "ספק ידיעה" חשיב כ"העלם"?

דין כדעתיה ודין כדעתיה. דאיתפלגון כריתות 18ב אכל חמשה זיתים ונודע לו ספק כל אחד ואחד ואחר כן נודע לו בודאין, ר"ל אמר ידיעת ספק קובעתו לחטאת. רבי יוחנן אמר אין ידיעת ספק קובעתו לחטאות. [ר' יוסי בי ר' בון בשם ר' שמואל מודה ריש לקיש בכהן משיח שאין ידיעת ספיקו קובעתו לחטאת שנאמר כחטאת כאשם. את שמביא אשם תלוי ידיעת ספיקו קובעתו לחטאת, את שאינו מביא אשם תלוי אין ידיעת ספיקו מחלקת לחטאת]

מחלפה שיטת דריש לקיש, תמן אמר ידיעת ספק קובעת לחטאת, וכא אמר אין ידיעת ספק קובעת לחטאת! תמן אשמו קבעו, כיון שמהני ידיעת ספק לאשם, מהני נמי לחטאת וכא מה אית לך?
מחלפה שיטת רבי יוחנן, תמן הוא אומר... וכא הוא אמר הכין! ספק ידיעה כידיעה לא א"ר יוחנן דל"ב ידיעה אלא בידיעה הראשונה שאין בה חיוב קרבן.

א"ר יוחנן כל ספק רשות הרבים ספיקו טהור, ואין מתירין לו לעשות.לכתחילה טהרות
ר' הושעיא אמר: מתירין לו לעשות

והתנינן כל ספק הטהור לתרומה, טהור לחטאת. אלמא שרי לכתחילה! וכל התלוי לתרומה, נשפך לחטאת. [אין תלוי בחטאת! אלא או טמא ממש או טהור ממש]

א"ר זירא מתניתא בדבר שאינו בא מחמת הוכח. מה דמר רבי יוחנן, בדבר שבא מחמת הוכח כגון שני שבילין.

הכל מודין שאם עבר ועשה טהור.

מחלפה שיטת ר' הושעיא רבה , דאיתפלגון: נזיר שניטמא בספק רשות היחיד. ר' הושעיה רבה אמר הנזיר מגלח. ור' יוחנן אמר אין הנזיר מגלח.
תמן אמר הנזיר מגלח, וכא אמר עבר ועשה טהור! כאן נזיר ברשות היחיד, כאן ברשות הרבים.

כל שכן מחלפה שיטת ר' יוחנן ומה ר' אושעיא דמקל ברה"ר, מחמיר ברה"י, ק"ו ריו"ח שמחמיר ברה"ר, יחמיר שהנזיר יגלח!

לא אמר ריו"ח אלא לחומרין מחמיר ש"אסור" לנזיר לגלח על טו' זו

והא רבי יוחנן אמר משום ספק ידיעה כידיעה. ואפילו ראשונה שביל ראשונה בשרץ ושנייה במת?
ניטמא במת וידע, בשרץ וידע, אין שם טומאה קלה אצל טומאה חמורה. ולא מהני העלמו של שרץ

להתחייב בו ניטמא במת ולא ידע, בשרץ ולא ידע, ואחר כך נודע לו על השרץ ואחר כך נודע לו על המת. מפני שנודע לו על השרץ תחילה, כמי שיש טומאה קלה אצל חמורה? או מפני שקדמה טומאת המת, תדחה לטומאת שרץ ולידיעתה, ואין שם לטומאה קלה אצל טומאה חמורה? [ולא מהני שכחת השרץ]

נטמא במת וידע בשרץ וידע, ונכנס למקדש בהעלימו של מת, חייב. בהעלם שרץ פטור.

ירד לטבול מטומאה חמורה ונסמכה לו טומאה קלה, עלתה לו טומאה קלה =עלתה לו הטבילה גם בשביל טומאה הקלה. ליידא מילה? לעניין מה? שאם טבל ונכנס למקדש פטור. ירד לטבול מטומאה קלה ונסמכה לו טומאה חמורה לא עלתה לו טומאה חמורה. ליידא מילה? שאם טבל ונכנס למקדש חייב. הא מטומאה חמורה ונסמכה לו טומאה חמורה לא. הא מטומאה קלה ונסמכה לו טומאה קלה לא. ירד לטבול מטומאה קלה ונסמכה לו סככות ופרעות, מאחר דמר רבי יוחנן בשם רבי ינאי כולהון תורה הן אצל תרומה כמי שהיא טומאה חמורה, או מאחר שאין הנזיר מגלח עליהם כמי שהיא טומאה קלה?

אנדרוגינס ראה לובן ונכנס למקדש פטור. ראה אודם ולובן כאחד ונכנס למקדש חייב אית תניי תני פטור. אמר רבי יוחנן רבי שמעון בן יהודה היא. דתני שני שבילין אחד טהור ואחד טמא הילך באחד מהן ונכנס למקדש בראשון, והוזה ושנה וטבל, והילך בשני ונכנס, חייב. רבי שמעון פוטר בזה. ר"ש בן יהודה פוטר בכולן

משום ר"ש. ניחא אנדרוגינס, גבי לובן את עבד ליה אשה, גבי אודם את עבד ליה איש, ברם הכא בגוונא שלא טבל בינתיים אין כאן טומאה ידועה?! א"ר שמואל בר סוסרטי תיפתר בששכח לראשון. ר' יוסי בעי, מה אנן קיימין אם בששכחו לעולם, שני שבילין הוא! הרי אין כאן אלא ספק ידיעה [ודומה לרישא] אם שחזר ונזכר שכחו בשעה שהלך בשביל שני, ושוב נזכר, ויודע שהוא טמא בוודאי שביל אחד הוא! פשיטא דהוי ידיעה מעלייתא

ניחא תמן משום דאמר ספק ידיעה כידיעה, ברם הכא מכיון דחזא לובן ואודם כאחד, ידיעה ודאי היא!

ר' יוסי בי רבי בון אתייא דרבי שמעון, כרבי ליעזר.סוף פירקין על דעתיה דחזקיה, כמה דרבי ליעזר אמר תמן עד שידע אם בשרץ ניטמא אם במת.. כן רבי שמעון אומר כאן, עד שידע אם באודם ניטמא אם בלובן..

רב חסדא בעי, נכנס למקדש כסבור כנסת מהו? מי אמרי' ידיעת בית רבו שיש ביהמ"ק בעולם, סגי א"ר יוסי כן אנו אומרים, היה יודע שיש טומאה בעולם, אלא אינו יודע אם חייבין עליה קרבן, לא כל שכן שתהא ידיעה!! הרי מחייבין על העלם קרבן--אלמא ידיעת בית רבו סגי

...אלא כי אנן קיימין כבריא לו שהוא מקדש ונעלמה ממנו טומאה ונכנס למקדש. וכא כבריא לו שטמא ונעלם ממנו מקדש ונכנס למקדש

רבי יוסי בעי אכל חצי זית בידיעת קדש והעלם טומאה, וכחצי זית בידיעת טומאה והעלם קודש העלימות מהו שיצטרפו?

הלכה ב משנה אחד נכנס לעזרה ואחד נכנס לתוספת עזרה
שאין מוסיפין על העיר ועל העזרות אלא במלך ונביא ובאורים ותומים ובסנהדרין של שבעים ואחד ובשתי תודות ובשיר ובית דין מהלכין ושתי תודות אחריהן הפנימית נאכלת והחיצונה נשרפת כל שלא נעשית בכל אילו הנכנס לשם אין חייבין עליה:
גמרא רב אמר כבתחילה. ויעל דוד בדבר גד- זה מלך ונביא, ויחל שלמה לבנות את בית ה' בירושלם- אילו אורים ותומים. ודוד אביהו- זה סנהדרין שאל אביך ויגדך. שיר- וילך אחריהם הושעיה ושרי תודות ואעמידה שתי תודות וגו'. עיין סנהדרין סוף פרק 1.....אמר שמואל בר ר' יודן מה כתב מהלכות ולא תהלוכות...................... מפני שהיתה תורפת ירושלם שם והיתה יכולה להיכבש משם:

הלכה ג משנה נטמא בעזרה. נעלמה ממנו הטומאה וזכור למקדש, נעלם ממנו המקדש וזכור לטומאה, נעלם ממנו זה וזה, השתחוה או ששהא כדי השתחויה, או שבא ובא לו בארוכ', חייב, ובקצרה פטור
זו היא מצות עשה שבמקדש שאין חייבין עליה: פר בשגגת הוראה (כיון שטומ' מקדש הוא בעו"י)
גמרא ר' חזקיה ר' אמי בשם ר' לעזר כתוב אחד אומר את משכן ה' טמא וכתוב אחד אומר את

מקדש ה' טמא. הא כיצד? ליתן חילוק בין למיטמא בפנים למיטמא בחוץ, מיטמא בחוץ עד שיכניס ראשו ורובו, מיטמא בפנים עד שישהא כדי השתחויה.

ניטמא בפנים ונכנס לפני ולפנים? מי בעינן האי שיעורא? נישמעינה מהדא: השתחוה או ששהא כדי השתחויה. וכיון שהשתחוה לאו כמי שהכניס ראשו ורובו?! דאין השתחוויה אלא לפני ולפנים ותימר עד שישהא כדי השתחוייה. וכא עד שישהא כדי השתחווייי

היך עבידא כששהה יותר משיעור-כגון 10 שניות, ושיעור השתחוייה היא 5. חייב על 5 הראשונים או על האחרונים? על אי זה מהן מתחייב על הראשונה או על האחרונה? חברייא אמרין על האחרונה. אמר לון רבי יוסי א"ל צא הרי א ח ר שכבר שהה ה הראשונות, אומרים לו צ א . נמצא מקיים מ צ ו ו ה ב5 השניות, ותימר על האחרונה?! אלא כי נן קיימין על הראשונה.
תמן תנינן הוציאו לו את הכף ואת המחתה. על אי זו מתחייב על הראשונה או על האחרונה? אים שכח להכניסן בב"א, חייב משום "כניסה יתירה" חברייא אמרי על האחרונה. אמר לון רבי יוסי אומר לו היכנס ותימר על האחרונה?! אלא כי נן קיימין על הראשונה

שיעור השתחוויה י' אמות.

דבר חדש היך עבידא? היה בארוכה עשרים, ובקצרה עשר. הילך חמש, אין ייזיל בדא ט"ו, ואין ייזיל בדא ט"ו. כבר הלך 5 של הארוכה, ואים יחזור 5, וילך 10 של הקצרה, הרי הלך סה"כ 15---ואים ימשיך ללכת בארוכה, גם ילך 15---אפ"ה חייב לחזור!

א"ר יוסי לעולם אין מתחייב עד שתהא ארוכה מרובה על הקצרה י' אמות [שיעור השתחוויה] . היך עבידא? היה בארוכה ל' ובקצרה עשר, הילך חמש, אין ייזיל בדא, חמש עשרה, אין ייזיל בדא עשרין וחמש.

עד כמה היא השתחויה? ר' סימון בשם ריב"ל עד כדי שאילת שלום בין אדם לחבירו אבא בר הונא בשם ר' יוחנן עד כדי שאילי' שלום מתלמיד לרב שלום עליך רבי:

הלכה ד משנה אי זו היא מצות עשה שבנידה שחייבין עליה? היה משמש עם הטהורה ואמרה לו ניטמתי ופירש מיד, חייב. שיציאתו הנייה לו כביאתו:

גמרא# כהנא אמר אי אפשר שהיתה בה ידיעה בתחילי', וידיעה בסוף, והעלם בנתיים. נטמא בפנים גם בעינן ידיעה-העלם וידיעה

השיב ר' שמואל בר אבדומי קומי ר' מנא ויהיו כן המורים! למה אין בי"ד חייבים בהורייה על טומאת מקדש? א"ל: אנן בעיי נכנסין אני רוצה לדעת למה אינו מביא א"ת.. , ואת מייתי לון מורין?!

מאי כדון? א"ר שמואל בר רב יצחק מצות מצות, מה מצות שנאמר להלן בקבוע אף כאן בקבוע: נאמר מצוות בחטאת וכן בא"ת

הלכה ה משנה רבי ליעזר אומר השרץ ונעלם ממנו על העלם השרץ הוא חייב ואינו חייב על העלם מקדש

רבי עקיבה אומר ונעלם ממנו והוא טמא על העלם הטומאה הוא חייב ואינו חייב על העלם המקדש
רבי ישמעאל אומר ונעלם ממנו ונעלם ממנו שני פעמים לחייב על העלם הטומאה ועל העלם המקדש:

גמרא חזקיה אמר מחלוקת ביניהון. ר"א ור"ע אי בעינן ידיעה באיזה טומאה ור' יוחנן אמר משמעות דורשין ביניהון.
אית תניי תני על העלם טומאה חייב ולא על העלם מקדש. אית תניי תני על העלם שרץ חייב ולא על העלם מקדש.
מחלפה שיטת רבי ליעזר, תמן כריתות4:2 הוא אמר אפילו לא ידע, וכא אמר עד שידע! תמן =הכא הוא אמר והוא טמא עד שידע במה ניטמא, הכא=תמן אשר חטא בה מ"מ.

מחלפה שיטת ר' יהושע.... תמן אשר חטא בה עד שידע במה נתחייב, הכא והוא טמא מכל מקום.
א"ר חיננא וכא בסוף ויקרא לית כתיב בה?!

ומה מקיים רבי ליעזר בה? פרט למתעסק:

מסכת שבועות פרק ג פרק זה משובש מאד, והגהתי כמעט בכל סוגיא

הלכה א משנה שבועות שתים שהן ארבע. שבועה שאוכל ולא אוכל, שאכלתי ושלא אכלתי

שבועה שלא אוכל, ואכל כל שהוא, חייב. דברי רבי עקיבה. אמרו לו לרבי עקיבה, איכן מצינו לאוכל כל שהוא שהוא חייב, שזה חייב? אמר להן: איכן מצינו במדבר ומביא קרבן, שזה מדבר ומביא קרבן!!

גמרא ניחא שאוכל ושלא אוכל, שאכלתי ושלא אכלתי מה נן קיימין? אם בידוע שאכל ונשבע שלא אכל, מזיד הוא!

ואם סבור שלא אכל, ונשבע שלא אכל. אים טעה, הרי זה אנוס!!

רבי בא בר רב יהודה בשם רב בשוגג בקרבנה ובמזיד בקרבנה, לגבי שבועת העדות דחייב שוגג ומזיד אבל סבור הייתי שאין בו שבועה שאי"ז לשון שבועה מותר.

אלא, במזיד בה ובשוגג בקרבנה. אפשר לפרש משנתינו ולא כן א"ר אבהו בשם רבי יוחנן מזיד בחלב, ושוגג בקרבן, מתרין בו ולוקה ומביא קרבן!! דשגגת קרבן שמיה שגגה

לית יכיל, דמר ר' לא בשם רבי לעזר כך משיב ר' ישמעאל לר' עקיבה [רי"ש פוטר על העבר] מצינו דבר שחייבין בזדונו משום שבועת שקר, ובהעלמו משום ביטוי?! [בשלמא על העתיד, דחייבין משום בל יחל, שפיר יש לחייב..] ויתיביניה הול"ל להקשות יותר: היכן מצינו לוקה ומביא קרבן! "מצינו דבר שחייבין

בזדונו משום שבועת שקר ומביא קרבן"?! דהא אמרת "לוקה ו מ ביא קרבן"

אלא כי נן קיימין בבריא לו שאכל, ונשבע, ונמצא שלא אכל. לא כאומר אין זו שבועה?! מדחייב בשכח שנשבע, חייב גם בסבור שאין זו לשון שבועה, וקשיא לר' בא

ומתרץ..תמן באומר אין זו שבועה, ברם הכא ביודע בה ששבועה היא, אלא שהוא בטועה מחמת דבר אחר. כשיודע שזו לשון שבועה אך שכח שאכל, שפיר חייב, אבל בגוונא דר' בא [שאינו יודע שזו לשון שבועה גרע טפי

מה נן קיימין? אם באומר שבועה שלא אוכל שאוכל אכילת תורה, אף ר' עקיבה מודה. ואם באומר שבועה שלא אטעום, אף רבנן מודו. אלא כי נן קיימין סתמא. ר' עקיבה אמר כל שהוא אכילה.

מה מפקה מביניהן? שבועה שאוכל ככר זו ואכלה חסר כל שהוא, על דעתיה דר' עקיבה חייב. מכיון שלא אכל "הכל" על דעתיה דרבנין פטור. שלא אוכל ככר ז ה, ואכלה חסר כל שהוא, על דעתיה דרבי עקיבה פטור כיון ששייר משהו, לא עבר על שבועתו על דעתין דרבנין חייב.

אף בשבועת ביטוי כן. שבועה אשתי נהנית לי, אם אוכל ככר זו, ואכלה חסר כל שהוא, על דעתיה דרבי עקיבה אשתו מותרת. על דעתיה דרבנין אשתו אסורה. שבועה אשתי נהנית אים לא אוכל ככר זו, ואכלה חסר כל שהוא, על דעתיה דרבי עקיבה אשתו אסורה. על דעתיה דרבנין אשתו מותרת.

כדלעיל אוף בנכסין כן, שבועת נכסיי עלי אם אוכל ככר זו ואכל חסר כל שהוא, על דעתיה דרבי עקיבה מותרין, על דעתיה דרבנין נכסים אסורין..... שלא אוכל ככר זו, ואכל חסר כל שהוא, על דעתיה דר"ע נכסיו אסורין, על דעתיה דרבנין מותרין.

והרי המגדף מביא קרבן? לרע"ק (ריש כריתות) חברייא אמרי בשם ריש לקיש בשיטתו השיבוהו. בשיטתך שיטת רבנן שאתה אומר אין המגדף מעשה, ופטור מקרבן איכן מצינו במדבר ומביא קרבן, שזה מדבר ומביא קרבן.

ר' בא קרתיגנאה בעי, מחלפה שיטת רע"ק, תמן מר ר"ל אליבא דרע"ק לרבי עקיבה אין המגדף מעשה והכא מר מגדף מעשה כרבי עקיבה! רבי לא בשם ריש לקיש תרין תניין אינון על דעתיה דרבי עקיבה חד אמר אין המגדף מעשה, וחד אמר המגדף מעשה:

הלכה ב משנה שבועה שלא אוכל ואכל ושתה אינו חייב אלא אחת,

שבועה שלא אוכל ושלא אשתה, ואכל ושתה חייב שתים:

גמרא שתייה בכלל אכילה, ולא אכילה בכלל שתייה.

רבי יונה שמע כולהון מיכא. על כן אמרתי לבני ישראל כל נפש מכם לא תאכל דם מה נן קיימין? אם בדם שקרש? התני דם שקרש אינו לא אוכל ולא משקה, אלא כן נן קיימין בשותה

והתני: המחה את החלב וגמעו, או שהקפה הדם ואכלו, אם יש בו כזית, חייב. מה עבד לה? אלמא דם שקרש חייב! אינו אוכל ליטמא טומאת אוכלין ולא משקה ליטמא טומאת משקין. הא אוכלו חייב-וקרא נמי איירי בקרוש, ונפל ראיית ר' יונה

חזר ר' יונה ופתר מתניתא ונתת הכסף בכל אשר תאוה נפשך וכו' מה נן קיימין? אם בטועם טעם יין לתבשיל והלא הטעם לפגם! אלא כן נן קיימין בשותה ורחמנא קרייה אכילה! רבנן דקיסרין אמרין תיפתר באילין גמרייה ואורזדרייה מיני תבשיל שנותנין בהם יין שהכל טפילה לאכילה כאכילה.

רבי יוסי שמע כולהון מיכא: שבועה שלא אוכל, ואכל ושתה אין חייב אלא אחת. אלמא שתייה בכלל אכילה אמרי חברייא קומי רבי יוסי, ומר דבתרה! שבועה שלא אוכל ושלא אשתה, ואכל ושתה חייב שתיים. אילו מי שאמר שבועה שלא אוכל ככר זו וחזר ואמר שבועה שלא אוכל ככר זו ואכלו שמא חייב שתים?! ואי שתייה בכלל אכילה, הרי כבר נשבע עליו!

רבי חנינה בשם רבי פינחס שמע כולהון מיכא. שבועה שלא אוכל ואכל אוכלין שאינן ראויין ושתה משקין שאינן ראויין פטור הא אכל אוכלין ראויין ושתה משקין ראויין חייב.

רבי בא שמע כולהון מיכא לגבי יו"כ אכל ושתה בהעלם אחד אינו חייב אלא אחת.

ר' חיננא שמע כולהון מיכא לא אכלתי באוני אלא שתיתי?!

עד כדון בשאמר שלא אוכל ושתה, אמר שלא אשתה ואכל? שתייה בכלל אכילה ולא אכילה בכלל שתייה:

הלכה ג משנה שבועה שלא אוכל, ואכל פת חטים ופת שעורים ופת כוסמין אינו חייב אלא אחת

שבועה שלא אוכל פת חטים ופת שעורים ופת כוסמין ואכל, חייב על כל או"א

שבועה שלא אשתה ושתה משקין הרבה אינו חייב אלא אחת

שבועה שלא אשתה יין ושמן ודבש חייב על כל או"א:

שבועה שלא אוכל, ואכל אוכלין שאינן ראויין לאכיל', ושתה משקין שאינן ראוין לשתייה, פטור.

גמרא שבועה שלא אוכל פת ועלי קנים וגפנים, וכרכה בעלי קנים ועלי גפנים, ואכל, אינו חייב אלא אחת. משום עלים שבועה שלא אוכל פת וחרצנין וזגין וכרכה בחרצנין א ו וזגין חייב על כל אחת ואחת, עלי קנים לא חזייא לאכילה, על כן חוצצין, משא"כ חרצנים

ואם היה נזיר חייב שלש. [גם לאוו דנזיר]

הלכה ד משנה שבועה שלא אוכל, ואכל נבילות וטריפות שקצים ורמשים, חייב. ור"ש פוטר

אמר קונם אשתי נהנית לי אם אכלתי היום, והוא שאכל נבילות וטריפות שקצים ורמשים, הרי אשתו אסורה:

גמרא ר' יוחנן אמר בכולל, שלא אוכל סתם אבל בפורט, אין שבועות חלות על איסורין.
ר"ל אמר אפילו בכולל אין שבועות חלות על האיסורין: אאחע"א ע"י שבועה, אפילו בכולל. ומתניתין במפרש חצי-שיעור

בדא רבי שמעון פוטר? ר' שמעון כדעתיה. דתנינן תמן כמה יאכל מן הטבל ויהא חייב? ר"ש אומר כל שהוא. וחכ"א כזית. [אמר להן ר' שמעון אין אתם מודין באוכלין נמלה כל שהוא שחייב אמרו לו מפני שהיא כברייתה אמר להן אף חיטה אחת כברייתה] לרבנן מיתוקמא בחצי-שיעור, אבל לר"ש, גם זה אסור מה"ת

[על דעתיה דר' יוחנן דאיירי ב"כולל" למה ר' שמעון פוטר? א"ר זעירה רבי שמעון כדעתיה תני בשם רבי שמעון תענו את נפשותיכם ממותר לכם ולא מאיסור לכם]

ר' בא בר ממל בעי, על דעת ר' יוחנן דאמר בכולל שבועות חלות על האיסורין ניתני בכריתות יש אוכל אכילה אחת וחייב 4 חטאות וכו' שבועה שלא אוכל ואכל! א"ר זירא כל יומוי דרבי בא בר ממל לא אשכחנן תותבה תשובה ומן דדמך כשנפטר אשכחנן תותבה. מה נן קיימין? אם באומר "שבועה שלא אוכל כל ימות השנה" והרי פסח בתוכן! ולא חיילא כלל. דאין נשבעין לעבור על המצוות שלא אוכל עשרת ימים ה ל ל ו, ויום הכיפורים בתוכן. כמיחל שבועה על האסורין! ה"ל כמפרש יום ז ה ואאחע"א

[א"ר יוסי ותשמע מינה היו לפניו זיתים של שחוטה ואחד של נבילה, ואמר שבועה שלא אוכל עשרת זיתים א י ל ו, כיון שפטור על הנבילה, פטור אף על השאר]

רבי בון בר חייה בעי, ולמה לא מר, שבועה שלא אוכל משחיטת פלוני? אין בה חלב?! ממילא לא חייל כלל! בשוחט צביים? אין בה גיד הנשה?! בעופות? אין בהן דם?!

רבי חיננה בעי ולמה לא מר שבועה שלא אוכל מפלוני סתם. וממילא מיקרי כולל, וחייל! בגין רבי שמעון. כ מתניתין דכריתות, ר"ש דל"ל אחע"א ואי כרבי שמעון, לא ניתני יום הכיפורים! דתני ר"ש תענו את נפשותיכם מאסור לו ולא ממותר לו! אלא שזה בקבוע וזה שבועת ביטוי בעולה ויורד. ע"כ לא חשיב ליה התיבון הרי טומאת מקדש וקדשיו שהוא בעולה ויורד, ותני תנא! לא אתינן מיתני אלא דברים שהן חיוב כרת שבועות אין בהן כרת. התיבון הרי מעילה אין בה כרת, ותני! לא אתינן מיתני אלא דברים שאין להן היתר אחר איסורן, שבועות יש להן היתר אחר איסורן.

הדא אמרה..אים היה שבת והוציאו, חייב (שם) שאין אבות מלאכות ביום הכיפורי'.ופטור על הוצאה

ומקשה אילו מי שעשה כולם בהעלם אחד, אינו חייב על כל אחת ואחת, אילו מי שעשה כל אחת בפני עצמה, שמא אינו חייב אחת על כולן?! אף שאין "אבות מלאכות" ביה"כ, חייב עכ"פ אחת (בעשאן בהעלם אחד) ולמה ליה למיתני שבת?

ע"ד דר' יוחנן דאמר שבועה שלא אוכל מצה, אסור לוכל מצה בלילי הפסח. שלא אוכל מצה בלילי הפסח, לוקה ואוכל מצה. שלא אשב בצל, אסור לישב בצל סוכה. שלא אשב בצל סוכה, לוקה ויושב בצל סוכה. [??ודלא כדלעיל ..ופסח בתוכן]

קונם אשתי אסורה...לא סוף דבר אשתו אלא אפילו פלוני, לא סוף דבר כולל, אים אכלתי אלא אפילו פורט, אים אכלתי נו"ט לא סוף דבר לשעבר, אלא אפילו לבא, ...אים אוכל נו"ט לא סוף דבר רע"ק שסתם אכילה בכ"ש אלא אפילו רבנן, לא סוף דבר נו"ט אלא אפילו עפר

הלכה ה משנה אחד דברים של עצמו ואחד דברים של אחרים אחד דברים שיש להן ממש ואחד דברים שאין בהן ממש

כיצד? אמר שבועה שאתן לאיש פלוני ושלא אתן, שנתתי ושלא נתתי, שאישן ושלא אישן, שישנתי ושלא ישנתי, שאזרוק צרור לים ושלא אזרוק, שזרקתי ושלא זרקתי

ר' ישמעאל אומר אינו חייב אלא על העתיד לבוא שנאמר להרע או להיטיב

אמר לו רבי עקיבה אם כן אין לי אלא דברים שיש בהן הרעה והטבה, דברים שאין בהן הרעה והטבה מניין? אמר לו מריבוי הכתוב. אמר לו אם ריבוי הכתוב לכך רבוי הכתוב לכך:

גמרא [עילה היה רוצה להודות לו] [רע"ק חיפש עלילה, שיודה לו רי"ש]

ר' בא בשם שמואל שבועה שנתן פלוני לפלוני מנה ונמצא שלא נתן, מאחר שאין בידו לבא אין בידו לשעבר. ר' פינחס בעי, היה אסתניס, ולפעמים א"א לו לאכול מאחר שאין בידו לבא "שאוכל" אין בידו לשעבר? "שאכלתי"?

התיב רבי יוסי הרי תפילין אין בהן לבא שלא אניח ויש בהן לשעבר! הלכה י שלא הנחתי... אמר לו תפילין ממקום אחר באו. להרע או להטיב מה הטבה רשות אף הרעה הרשות, יצא דבר שהוא של איסור ודבר שהוא של היתר.

לכל אשר יבטא- פרט לקטן. האדם בשבועה- פרט לאנוס. ונעלם ממנו- פרט למזיד. ונעלם ממנו- ונעלמה ממנו שבועה. או יכול ונעלם ממנו החפץ? שידע שנשבע, אך קסבר שזו הפת, פת שעורים תלמוד לומר בשבועה ונעלם ממנו, על העלם שבועה, חייב ואינו חייב על העלם חפץ. ויהא חייב על העלם חפץ כעל העלם שבועה, כרבי ישמעאל דאמר חייב על העלם טומאה ועל העלם מקדש? תמן כתיב ונעלם ממנו ונעלם ממנו שני פעמי', והכא כתיב ונעלם ממנו אחת יכול הנשבע להרע לאחרים יהא חייב? תלמוד לומר להרע או להיטיב מה הטבה רשות אף הרעה רשות. אוציא נשבע להרע לאחרים שיהא פטור. כההוא דמישתבע דלא מיתן לחבריה מיכול. חמתיה מפרפר ראהו מפרפר ויהב ליה. מותר ליתן לו

היך רבי ישמעאל דריש? או נפש כי תשבע לבטא בשפתים כלל, להרע או להטיב פרט, כלל ופרט אין בכלל אלא מה שבפרט. והלא אין בפרט אלא דברים שיש בהן הרעה והטבה! אלא כיני: להרע או להיטיב פרט, לכל אשר

יבטא כלל, פרט וכלל והכל בכלל. וריבה דברים שהן לשעבר!! אלא כיני: או נפש כי תשבע לבטא כלל, להרע או להיטיב פרט, לכל אשר יבטא חזר וכלל, כלל ופרט וכלל אין אתה דן אלא כעין הפרט.מה הפרט מפורש דברים שהן להבא, אף כל... א"ל רע"ק אי מה הפרט מפורש דברים שיש בהן הרעה והטבה. ודברים שאין בהן הרעה והטבה מנין? אמר לו מריבוי הכתוב אמר לו אם רביה הכתוב לכך רביה הכתוב לכך. אף לשעבר

א"ל ואית לך דברים שאין בהן הרעה והטבה ולי נן כתיבין? א"ל אע"ג דאית לי דברים שאין בהן הרעה והטבה דלית אינון כתיבין, אית בהן משום הרעה והטבה. הא לשעבר לית להבא:

מרבה אני דברים שאין בהם הרעה והטבה, שעכ"פ אפשר שיהיה בהם הרעה. הא לשעבר ל"ש כלל הרעה והטבה--עיין בבלי

הלכה ו משנה נשבע לבטל את המצוה ולא ביטל פטור. לקיים את המצוה ולא קיים פטור שהיה בדין שיהא חייב דברי ר' יהודה בן בתירה

א"ר יהודה בן בתירה ומה אם הרשו' שאינו מושבע עליה מהר סיני והרי הוא חייב עליה, מצוה שהוא מושבע עליה מהר סיני אינו דין שיהא חייב! אמרו לו: לא אם אמרת בשבועת הרשות שכן עשה בה לאו כהין, תאמר בשבועת מצוה, שלא עשה בה לאו לא אשב בסוכה כהין:

גמרא אמר ר' מני כיני מתניתא: חייב כדברי ר' יהודה בן בתירה.

מה מר רבי יהודה בן בתירה בשאר האיסורין? אמר שבועה שלא אוכל נבילות, ואכל? אין תימר חייב, ויתיביניה לא אם אמרת בשבועת הרשות שעשה בה לאו כהין והין כלאו. תימר בשבועת מצוה שלא עשה בה לאו כהין, ו ה ן כ ל א ו ו

אזהרה לשבועת הרשות מניין? אמר ר' יוסי בי ר' בון לא יחל דברו לא יעשה דבריו חולין:

הלכה ז משנה שבועה שלא אוכל ככר זו. שבועה שלא אוכלנה. שבועה שלא אוכלנה. ואכלה, אינו חייב אלא אחת

זו היא שבועת ביטוי שחייבין על זדונה מכות ועל שגגתה קרבן עולה ויורד:

גמרא שבועה שאוכל ככר זה היום ועבר היום ולא אכלה, ר' יוחנן וריש לקיש תריהון אמרין פטור. לא טעמא דאהן, טעמא דאהן. טעמא דרבי יוחנן משם שאינו ראוי לקבל התרייה.=התראת ספק טעמא דריש לקיש משום שהוא בלא תעשה שאין בו מעשה. מה מפקה מביניהון? שרפה והשליכה לים. אין תימר משם שאינו ראוי לקבל התרייה, פטור. ואין תימר משום שהוא בלא תעשה שאין בו מעשה, הרי יש בה מעשה.

ר' יוסי בעי, שבועה שבועה שבועה שלא אוכל, ואכל מהו. א"ר יוסי בי ר' בון נישמעינה מן הדא: שבועה שלא אוכל ככר זו שבועה שלא אוכלנה שבועה שלא אוכלנה, ואכלה חייב אחת. מפני שהזכיר בה זו, הא אם לא הזכיר בה זו, חייב על כל אחת ואחת.

אבימי אחוי דחיפה אמר: שמשית=לימוד לפני הרב בנדרין, שמשית בשבועות. בעי חיפה מיבדקיניה רצה חיפה לבדקו היו לפניו חמש ככרין, ואמר שבועה שלא שאוכל ככר זו וחזר ואמר שתים אילו, וחזר ואמר שלשה אילו, וחזר ואמר ארבעה אילו, וחזר אומר חמשה אילו, ואכל הראשונה? א"ל חייב על כל אחת ואחת. א"ל אינו חייב אלא אחת. מכיון שהזכיר עליה שבועה עשאה כנבילה, מיכן ואילך כמיחל שבועו' על האיסורין, ואין שבועות חלות על האיסורין!

חזר חיפה ובדקיה, היו לפניו חמש ככרות ואמר שבועה שלא אוכל ה' ככרים אילו, וחזר ואמר ארבע וחזר ואמר שלש וחזר ואמר ב' וחזר ואמר זו, ואכל כולם? א"ל אינו חייב אלא אחת. א"ל חייב על כל אחת ואחת! אילו מי שאמר שבועה שאוכל=שלא אוכל חמש ככרים ואכל ארבע שמא אינו פטור.נמצא הוסיף איסור בכל שבועה ושבועה אמר ר' יוסי מסתברא כאחוי דחיפה באחרייתא וכחיפה בקדמייתא

הלכה ח משנה שבועת שוא חייבין על זדונה מכות ועל שגגתה פטור. ואי זו היא שבועת שוא? נשבע לשנו' את הידוע לאדם אמר על העמוד של אבן שהוא של זהב. ועל האיש שהוא אשה ועל אשה שהיא איש. נשבע על דבר שאי אפשר לו להיות אם לא ראיתי גמל פורח באויר אם לא ראיתי נחש כקורת בית הבד. אמר לעדים בואו והעידוני שבועה שלא נעידך נשבע לבטל את המצוה שלא לעשות סוכה שלא ליטול לולב שלא להניח תפילין. זו היא שבועת שוא שחייבין על זדונה מכות ועל שגגתה פטור

גמרא תמן תנינן אם לא ראיתי בדרך זה כעולי מצרים... איפשר שלא עבר בה כעולי מצרים, והא דיקליטיאנוס כד נחת תמן, נחת עימיה ק"כ ריבוון! אלא כי נן קיימין בראיה אחת.

אם לא ראיתי נחש כקורת בית הבד. והא חיויא דשבור מלכא בלע גמלין בלע קרונין! [כד בעון מיקטלוניה, אייתון פחלין סל ומלון יתהון תבן, ויהבון בהון גומרין גחלים ובלעון ומית] [אמר ר' יודה בר פזי חמית משך דחיוי ראיתי עור הנחש עיביד על תמניא מסוסטלא.stools א"ר שמואל בר יעקב אנא חמית משך דחיוי סליק קריבין דמלכותא.מתנה למלך] שמואל אמר במרובע. ואם במרובע ניתני אפילו קטן!! א"ר יודן אבוי דר' מתנייה: כיני! אלא דלית אורחא דתנייא מיתפיס אלא מילה רובא.אין דרך התנא לשנות רק דבר גדול דתנינן גמל פורח באויר, ניתני עכבר פורח באויר!!

תני רשב"ג אומר: אין מרובע מששת ימי בראשית. התיב ר' ברכיה והתנינן גוף הבהרת כגריס הקילקי מרובע! מקום הגריס תשע עדשות מקום עדשה ארבעה שערות נמצאו שלשים ושש שערות. אמר רבי יוסנא כל גרמה אמרה שאינו מרובע כל עצמו אומרת שאינו מרובע! ולמה תניתה "מרובע"? די ירבעינה ה ו א. והננעה? mint מלא היא קוטרין. קשרים והא עניבה עקב של הפיל דפילא? עגול הוא מלמטה. ואית דבעי מימר לא מר רשב"ג אלא בבריות ותני כן: מרובע באוכלין אין מרובע בבריות:

שבועה שאין אנו יודעין לך עדו' לוקין משם שבועת עדות. שבועה שלא נעידך לוקין משום שבועת שוא.

שוא ושקר שניהן בדיבור אחד נאמר מה שאין אוזן יכולה לשמוע ולא פה לדבר. מחלליה מות יומת וביום השבת שני כבשים בדיבור אחד נאמר. לא תלבש שעטנז גדילים תעשה לך שניהן בדיבור אחד נאמרו. ערות אשת אחיך יבמה יבא עליה בדיבור אחד נאמרו. לא תסוב נחלה וכל בת יורשת נחלה שניהן בדיבור אחד נאמרו מה שא"א לפה לדבר ולא לאוזן לשמוע. וכן הוא אומר אחת דבר אלהים שתים זו שמענו ואומר הלא כה דברי כאש נאם ה'.

שבועת שוא נשבע לשנות את הידוע לאדם. שבועת שקר נשבע להחליף. ר' יעקב בר אחא בשם ר' יוחנן כל הידוע לשנים, זו היא שבועת שקר. לשלשה, זו היא שבועת שוא. ר' לא בשם רבי לעזר אפילו אחד בסוף העולם מכירו, שבועת שוא היא. מה מפקה מביניהון? [דוודאי אינו לוקה ע"פ ע"א] שינה בפני שנים עדים והשליכו לים, והתרו בו משום שבועת שוא על דעתיה דרבי יוחנן אין לוקה על דעתיה דר' לעזר לוקה. התרו בו משום שבועת שקר על דעתיה דר' יוחנן לוקה על דעתיה דר' לעזר אינו לוקה.

ר' בא בשם ר' יהודה אפילו ביטא=ביצה [נשבע על ביצה שהיא מרגלית] ומרגליתא. ואהן אפילו?! אלא כגון ביטא ומרגליתא.הוי שוא

תני כשם שנידרי הבאי מותרין כך שבועות הבאי מותרין. והתני שבועות הבאי אסורין! ר' ירמיה בשם ר' פדת כאן במעמידין שאומר שכוונתו היה לאסור אים לא היה הגוזמא כאן בשאין מעמידין. ואפילו תימא כאן וכאן במעמידין, כאן במיחל שבועות על נכסיו, שבועת נכסיי עליי, נכסיו אסורין הא ללקות אינו לוקה.???שבועה שלא איהנה מנכסיי אים לא ראיתי כיוצאי מצרים, נכסיו אסורין, אינו לוקה משום שבועת שוא דהרי אהניא שבועתו=מותרין

?? ומקשה כשם שנדרי זירוזין מותרין כך שבועות זירוזין מותרין. עוד הוא במיחל שבועה על נכסיו. שבועה נכסיי עליי נכסיו אסורין?!

חזקיה אמר אהן דמשתבע על תרין דאינון תרין, לוקה משום שבועת שוא

רבי מנחם בשם ריש לקיש אהן דחמי מיטרא נחית ראה מטר יורדת ואמר קירי פלי בריכסון, אדון הכל! יורד גשמים מרובין! לוקה משום שבועת שוא. ר' חוניא ר' יעקב בר' בון בשם ר' שמואל בר נחמן כ"ד בולייות היו בדרום וכולם חרבו על שבועת שוא שהיא אמת דכתיב לשוא הכיתי את בניכם וגו':

הלכה ט משנה שבועה שאוכל ככר זו, שבועה שלא אוכלינה. הראשונה שבועת ביטוי והשנייה שבועת שוא
אכלה, עבר על שבועת שוא. לא אכלה, עבר על שבועת ביטוי:

גמרא שבועה שלא אוכל ככר זו, שבועה שלא אוכלינה, שבועה שלא אוכלינה, אינו חייב אלא אחת.

לשון ברייתא ת"ר חומר בנדרים מבשבועות חומר בשבועות מבנדרים. חומר בנדרים- שהנדרים חלים על דבר מצוה כדבר הרשות, מה שאין כן בשבועות. חומר בשבועות- שהשבועות חלות

על דבר שאין בו ממש כדבר שיש בו ממש, מה שאין כן בנדרים:

הוגה הרבה

לא אתינן מיתנא אלא דבר שאילו בנדרים אסור ובשבועות מותר יש נדר בתוך נדר (עיין פ"ק דנדרים) ומקשה למה לא חשיב ליה בברייתא לחומר דנדרים מבשבועה?. ומשני.. אשכח תני: זה חומר לשעבר משלבא, שהאומר לא אוכל לא אוכל אינו חייב אלא אחת. לא אכלתי לא אכלתי ח י י ב ע ל כל אחת ואחת. וא"כ משכחת לה גם בשבועה

[יש כאן הוספה מנדרים: אשכח תני על תרתיהון: שגגת נדרים מותרת ושגגת שבועה מותרת]

חמורה שבועה.. אחד דברים של עצמו ואחד דברים של אחרים, אחד דברים שאין בהן ממש ואחד דברים שיש בהן ממש. [ל"ש כאן ומר ר' בא בשם שמואל: שבועה שנתן פלוני לאיש פלוני מנה, ונמצא שלא נתן, מאחר שאין בידו לבא, אין בידו לשעבר]

שבועה שאוכל ככר זו, שבועה שלא אוכלנה, הראשונה שבועת ביטוי והשנייה שבועת שוא. כיצד עושין לו? אומרים לו שיאכל. מוטב לעבור על שבועת שוא, ולא על שבועת שוא וביטוי.

שבועה שלא אוכל ככר זו, שבועה שאוכלנה, ראשונה שבועת ביטוי והשנייה שבוע' שוא. כיצד עושין לו? אומרים לו שלא יאכל, מוטב לעבור על שבועת שוא לחוד, ולא על שבועת שוא וביטוי

1) שבועה שאוכל ככר זו היום, שבועה שלא אוכל היום, ואכלה.

רבי יוחנן אמר: קיים את הראשונה, וביטל לשנייה דשבועה השנייה קאי גם על "ככר זו"

ריש לקיש אמר: קיים לראשונה, ולא ביטל לשנייה. דשבועה השנייה ל א קאי על "ככר זו"...

2) שבועה שלא אוכל ככר זו היום, שבועה שאוכל היום, ואכלה,

רבי יוחנן אמר: ביטל את הראשונה, וקיים לשנייה כדלעיל

ריש לקיש אמר ביטל את הראשונה, והשנייה אומרים לו שיקיימנה בככר אחרת כדלעיל

3) שבועה שאוכל ככר זו היום, שבועה שאוכל היום, ואכלה

ר' יוחנן אמר קיים את שתיהן אים אוכל ככר הראשון, הרי מקיים שתי שבועותיו

וריש לקיש אמר: קיים לראשונה, ושנייה אומרים לו שיקיימינה בככר אחרת.

4) שבועה שלא אוכל ככר זו היום, שבועה שלא אוכל היום, ואכלה

על דעתיה דר' יוחנן חייב שתים

על דעתיה דריש לקיש אינו חייב אלא אחת

ומדחה.. אוף ריו"ח מודה שאינו אלא אחת שאינו אלא כמזרז עצמו מן האיסורין =ואחע"א

הלכה י משנה שבועת ביטוי נוהגת באנשים ובנשים ברחוקים ובקרובים בכשירים ובפסולין בפני בית דין ושלא בפני ב"ד מפי עצמו. וחייבין על זדונה מכות ועל שגגתה קרבן עולה ויורד

שבועת שוא נוהגת באנשים ובנשים ברחוקים ובקרובים בכשירים ובפסולים בפני ב"ד ושלא בפני ב"ד מפי עצמו וחייבין על זדונה מכות ועל שגגתה פטור

אחד זה ואחד זה המושבע מפי אחרים [היינו עניית אמן!] **חייב כיצד? אמר לא אכלתי היום ולא הינחתי תפילין היום, משביעך אני ואמר א מ ן חייב:**

גמרא [ל"ש כאן נפש נפש מה נפש שנאמר בשבועות העדות עשה את המושבע כנשבע אף שנאמר בשבועת הפקדון עשה המושבע כנשבע]

זה הכלל כל לא תעשה שיש בו מעשה לוקה ושאין בו מעשה אינו לוקה חוץ מן המימר והנשבע ומקלל את חבירו בשם. רבי אבהו בשם ר' יוחנן: לית כאן מימר. מימר, דיבור ומעשה.בדיבורא איתעביד מעשה

נשבע לשקר מניין? ר' יוחנן בשם ר' ינאי: כי לא ינקה ה', מנקין הן הדיינין.

קילל את חבירו בשם מניין? ריש לקיש בשם ר' הושעיה: ליראה את השם וגו'.

נשבע לשקר, על דעתיה דריש לקיש מניין? מינה. מכיון שנשבע לשקר אין זה ירא.

קילל את חבירו בשם על דעתיה דר' יוחנן מניין? מכיון שקילל אין זה ירא.

מה מפקה מביניהון? נשבע לשקר וקילל לחבירו בשם. על דעתיה דר' יוחנן חייב שתים, על דעתיה דריש לקיש אינו חייב אלא אחת:

הלכה א משנה שבועת העדות נוהגת באנשים ולא בנשים, ברחוקים ולא בקרובים, בכשרים ולא בפסולים ואינה נוהגת אלא בראויין להעיד. בפני בית דין ושלא בפני בית דין, מפי עצמו, ומפי אחרים אינן חייבין עד שיכפרו בו בב"ד, דברי רבי מאיר. וחכ"א בין מפי עצמו בין מפי אחרים אינן חייבין עד שיכפרו בו בב"ד. וחייבין על זדון שבועה, ועל שגגתה ועל זדון העדות, ואין חייבין על שגגתה. ומה הוא חייב על זדונה? קרבן עולה ויורד:

גמרא שעירים מיעוט שעירים שנים מה תלמוד לומר שני? שיהו שניהן שוין. כבשים מיעוט כבשים שנים מה ת"ל שני? שיהו שניהן שוין. מיעוט צפרים שנים מה תלמוד לומר שתי? שיהו שוות. מיעוט חצוצרות שתים מה תלמוד לומר שתי? שיהו שוות. התיב רבי חגי לרבי יסא והכתיב ועמדו שני האנשים מעתה מיעוט אנשים שנים מה תלמוד לומר שני שיהו שוין?! והכתיב לא תטה משפט גר יתום הרי גר דן עם מי שאינו גר! יתום דן עם מי שאינו יתום! אם כן למה נאמר שני? מופנה להקיש ולדון ממנו גזירה שוה. נאמר כאן שני, ונאמר להלן, וישארו שני אנשים. מה כאן אנשים ולא נשים, אף להלן אנשים ולא נשים ולא קטנים. הרי למדנו שאין האשה מעידה [מעתה לא דנה]

ר' יוסי בי ר' בון בשם רבי יוסף מה ת"ל שני? שלא יהא אחד עומד ואחד יושב אחד אומר כל צורכו ולאחד אומר לו קצר דבריך. [א"ר יהודה שמעתי שאם רצה הדיין להושיב את שניהן מושיב] רבי ישמעאל אומר אומרין לו לבוש כשם שהוא לבוש, או הלבישהו כשם שאת לבוש.

אמר רבי בא בשם רב הונא: צריכין העדים לעמוד בשעה שמעידין. שנאמר ועמדו שני האנשים. רבי ירמיה בשם רבי אבהו אף הנידונין צריכין לעמוד בשעה שמקבלין דינן שנאמר אשר להם הריב לפני ה'.

כתיב לא יומתו אבות על בנים והלא כבר נאמר איש בחטאו יומת, מה ת"ל לא יומתו אבות על בנים? לא יומתו אבות בעדות בנים ובנים לא יומתו בעדות אבות. מכאן שלא יהו העדים קרובין של נידונין. ומניין שלא יהו העדים קרובין זה לזה? הגע עצמך שאם הוזם אחד מהן כלום נהרג עד שיוזם חבירו. אם את אומר כן, לא היה נהרג על פיו?!

ומניין שלא יהו העדים קרובין של דיינין? הגע עצמך שאם הוזמו, לא מפיהן נהרגין?!

ומניין שלא יהו הדיינין קרובין זה לזה? אמרה תורה הרוג על פי עדים הרוג על פי דיינין, מה עדים אין קרובין זה לזה אף דיינין אין קרובין זה לזה. אין לי אלא אבות ובנים שאר קרובין מניין? א"ר זעירא ו בנים לרבות שאר קרובין.

עד כדון כרבי עקיבה,

כרבי ישמעאל מניין? תני רבי ישמעאל: ושפטו העדה והצילו העדה שלא יהא העדה לא קרובי מכה ולא קרובי מוכה. א"ר יוסי אם אתה אומר כן נמצאת אומר בית דין עצמן גואלי הדם. מיכן שלא יהו הדיינין קרובי הנידונין.

ומניין שלא יהו העדים קרובי הנידונין אמרה תורה הרוג ע"פ עדים הרוג על פי דיינין, מה הדיינין אינן קרובי הנידונין, אף העדים לא יהו קרובי הנידונין. ומניין שלא יהו העדים קרובין

לדיינים? הגע עצמך שהוזמו, לא מפיהן הן נהרגין?!

שבועת העדות נוהגת בכשירים ולא בפסולים. שנאמר אם לא יגיד ונשא עונו, את שמגיד וחבירו משלם ממון יצא פסול שאפילו מגיד אין חבירו משלם ממון בפני בית דין, להוציא עד אחד. בשאמרו לו "הרי את מקובל עלינו כשנים" יכול יהא חייב? תלמוד לומר ראה או ידע את שהוא כשר להעיד עדות תורה יצא עד אחד שאין כשר להעיד עדות תורה. שלא בפני ב"ד- אם לא יגיד ונשא עונו את שמגיד ומשלם ממון, יצא חוץ לב"ד שאפילו מגיד אין חבירו משלם ממון. ומניין לשני עדים? ו הוא עד, הרי כאן שנים. וכר' ישמעאל? דר' ישמעאל אמר כל מקום שכתוב בתורה עד סתם הרי הוא בכלל שני עדים עד שיודיעך הכתוב שהוא עד אחד.

עד אחד מהו לחייב עליו משום שבועת ביטוי? איפשר לומר אחר ראוי לצרפו ולחייבו משום שבועת עדות, ואת מחייבו משום שבועת ביטוי?! קרוב מהו לחייבו עליו משום שבועת ביטוי? ייבא כהדא דמר רבי בא בר שמואל שבועה שנתן פלוני לפלוני מנה נמצא שלא נתן מאחר שאין בידו לבא אין בידו לשעבר.ה"ן א"א שישבע "שלא אדע לך עדות"

או כהדא אמר לו היכן שורי אמר לו איני יודע מה אתה סח. והוא שמת או נשבר או נשבה או אבד משביעך אני ואמר אמן פטור. רב אמר פטור משבועת פיקדון וחייב בשבועת בטוי. א"ר יוחנן מאחר שמצוה להפיסו אין חייב משום שבועת ביטוי. על דעתיה דרב אינו מצוה להפיסו?! מפייסו על האמת, ואינו מפייסו על השקר.

תני רבי ישמעאל ונשא עונו קרבן. מנן ליה בית דין? ילפין אגדה אגדה מה אגדה שנאמר להלן בית דין אף כאן בית דין.

כהדא: אין מקבלין עדים אלא אם כן ראו שניהן כאחת. רב יהושע בן קרחה אומר אפילו בזה אחר זה. רבי ירמיה בשם רב מודין חכמים לרבי יהושע בן קרחה בעידי בכורהאיש פלוני בכור ובעידי חזקה.

רבי בא בשם רבי ירמיה אף בעידי סימנין כן. מה דפשיטא בשזה אומר ראיתי שתי שערות בגבו וזה אומר ראיתי שתי שערו בגבו מהני אף שלא ראו כאחת אחד אומר ראיתי שערה אחת בגבו ואחד אומר ראיתי שערה אחת בכריסו, ולא כלום, כל שכן גבו וגבו. שנים אומרים ראינו שערה אחת בגבו ושנים אומרים ראינו שערה אחת בכריסו. רב יוסי ורב הושעי' בר רב שמי. חד אמר פסול וחד אמר כשר. מאן דמר פסול כמעיד על חצי סימן ומאן דמר כשר אני אומר שמא נשרו. אחד אומר שתי שערות בגבו ואחד אומר שתי בכריסו, ר' בא אמר דברי הכל כשר. א"ר חגיי ד"ה פסול. ר' יוסה אומר במחלוקת. א"ר בא לרבי חגיי: הא רבי יודן אמר דכוותי! א"ל: ועל רביה [ר' יוסה היה רבו של ר' יודן כנראה]. אנא פליג, כל שכן עלוי!! א"ר מנא יאות א"ר חגא, אילו שטר שחתום בארבעה חותמות זה מעיד על שנים וזה מעיד על שנים וקרא עליו ערער שמא כלום הוא?! ואין כל חתימה צריכה שני עדים! והכא כל סימן צריך שני עדים.

רבי חיננא שמע להן משני חזקה אילו אחד מעיד שאכלה שנה ראשונה שניה ושלישית ואחד מעיד שאכלה רביעית חמישית וששית שמא כלום הוא. ואין כל חזקה וחזקה צריכה שני עדים והכא כל סימן וסימן צריך שני עדים.

הלכה ב משנה שבועת העדות כיצד? אמר לעדים בואו והעידוני! שבועה שאין אנו יודעין לך עדות. או שאמרו לו אין אנו יודעין לך עדות, משביע אני עליכם, ואמרו אמן, חייבין

השביע עליהם חמשה פעמים חוץ לב"ד, ובאו לבית דין והודו פטורין. כפרו, חייבין על כל אחת ואחת

השביע עליהן חמשה פעמים בפני ב"ד וכפרו אינן חייבין אלא אחת. [אמר רבי שמעון מה הטעם? מפני שאינן יכולין לחזור ולהודות]

גמרא נפש נפש מה להלן מפי עצמו אף כאן מפי עצמו. מה כאן בעדות מפי אחרים אף להלן מפי אחרים. ר"מ דרש גזירה שוה ממקום שבאת דון מינה ומינה מה מפי עצמו שנאמר להלן חוץ לב"ד, אף מפי עצמו שנאמר כאן חוץ לב"ד. ורבנן דרשי גזירה שוה האמורה בה,דון מינה ואוקי באתרא מה מפי אחרים שנאמר כאן בב"ד, אף מפי עצמו שנאמר כאן, בבית דין.

ר' ירמיה בעי, קרוב מפי עצמו בשבועת העדות, מהו שיהא חייב? לר"מ דיליף מפי עצמו מפקדון נישמעינה מן הדא: הואיל ולא למדו מפיו בשבועת העדות אלא משבועת הפקדון, מה להלן קרובין חייבין אף כאן כן.

[אמר ר' יסא: כר"מ, ברם כרבנן, קרובין שכאן למידין מקרובין שכאן]

ר' יודן קפודקייא בעי, השביע עליו חמשה פעמים מפי עצמו בב"ד, שמא חייב על כל אחת ואחת?כיון דיליף ליה מפקדון א"ר יוסי ולא מתני' היא?! אמר ר"ש מה טעם מפני שאינן יכולין לחזור ולהודות. וכאן הואיל ואינו יכולין לחזור ולהודות, אינם חייבין בכל אחת ואחת.

מפי עצמו לעדות ר' ירמיה בעי, השביע עליו בבי"ד חמשה פעמים מפיו, מהו? מאחר דר"מ עבד מפיו כפקדון, מהו שיקבעם לקרבן? חייב אשם ולחייבם באחרונה כראשונה חייב עכאו"א אף ש א י נ ו יכול לחזור ולהודות בלא תביעה דומיא דפקדון. [ייבא כהדא נלמוד מזה מה את בא אחרינו? שבועה שאין אנו יודעין לך עדות! יכול יהו חייבין? ת"ל ושמעה קול אלה, את ששמע קול חייב, יצאו אילו שאין שומעין קול.אלמא בעי' תביעה]

מפי אחרים בפקדון מפי אחרים בקרקעות מהו שיהא חייב? מפי אחרים בקנסות, מהו שיהא חייב? מפי אחרים מהו שיהא חייב בקרבן עולה ויורד?

ר' בא ברב יהודה בשם רב בשוגג- בקרבן, במזיד- בקרבן, אבל אמר סבור הייתי שאין זו שבועה, מותר.

תני חזקיה כל מקום שנאמר בתורה חטא סתם את תופש הזדון כשגגה, עד שיודיעך הכתוב שהיא שגגה:

הלכה ג משנה כפרו שניה' כאח', שניהן חייבין. בזה אחר זה, הראשון חייב

כפר אחד והודה אחד, הכופר חייב

היו שתי כיתי עדים, כפרה הראשונה ואח"כ כפרה השנייה, שתיהן חייבות. מפני שהעדות יכולה להתקיים בשתיהן:

גמרא הפרישו קרבנן ואמרו הרי אנו הולכין לכפור בב"ד. הדא היא דתני ר' חייה קרבנו לה' על נזרו שיקדים נזרו לקרבנו ולא שיקדים קרבנו לנזרו. נשבעו חוץ לב"ד, הפרישו

קרבנן, ואמרו הרי אנו הולכין לכפור בב"ד מה את עביד ליה כמי שקדם חטאו לקרבנו או מאחר שאין חייבין אלא בב"ד כמי שקדם קרבנם לחטאם?

כיני מתניתא: כפר אחד והודה אחד, הכופר חייב.

בזה אחר זה, הראשון חייב...א"ר יוסי מתניתא, והוא שיכפור בו שני אחר כדי דיבור הראשון. אבל כפר תכ"ד של ראשון, שאם יחזור בו ראשון מקבלין אותו, נעשה שני ראשון.

היו עשרה, אית תניי תני הראשון חייב וכולן פטורין, אית תניי תני האחרון פטור וכולן חייבין. מאן דמר ראשון חייב וכולן פטורין כמאן דמר עדות שבטלה מקצתה בטלה כולה, מאן דמר אחרון פטור וכולן חייבין כמאן דמר תתקיים עדות בשאר . אמר ר' יוסי מתני' אמרה כן: היו שתי כיתי עדים, לא מר אלא שתים, הא אחת, עדות שבטלה מקצתה בטלה כולה:

הלכה ד משנה **משביע אני עליכם אם לא תבואו ותעידוני שיש לי ביד פלוני פיקדון ותשומת יד וגזל ואבידה שבועה שאין אנו יודעין לך עדות אינן חייבין אלא אחת. שבועה שאין אנו יודעין לך עדות שיש לך ביד פלוני פיקדון ותשומת יד וגזל ואבידה חייבין על כל אחת ואחת**

משביע אני עליכם אם לא תבואו ותעידוני שיש לי ביד פלוני חטים ושעורים וכוסמין שבועה שאין אנו יודעין לך עדות אינן חייבין אלא אחת. שבועה שאין אנו יודעין לך עדות שיש לך ביד פלוני חטים ושעורים וכוסמין חייבין על כל אחת ואחת:

גמרא ומניין שאינו מדבר אלא בתביעת ממון? א"ר ליעזר נאמר כאן אויים ונאמר אויים בפקדון מה אויים האמורים בפקדון אינו מדבר אלא בתביעת ממון, אף אויים האמורין כאן אינו מדבר אלא בתביעת ממון. אויי רוצח יוכיחו שאינן מדברין בתביעת ממון! דנין אויין שיש עמהן שבועה מאויין שיש עמהן שבועה ואל יוכיחו אויי רוצח שאין עמהן שבועה. אויי סוטה יוכיחו שיש עמהן שבועה ואינו מדבר בתביעת ממון! דנין אויין שיש עמהן שבועה ואין עמהן כהן מאויין כמות אילו ואל יוכיחו אויי סוטה שיש עמהן אף כהן. אויי ביטוי שפתים יוכיחו שאינן מדברין בתביעות ממון! דנין אויין שעשה בהן זדון כשגגה מאויין כמותן ואל יוכיחו אויי ביטוי שפתים שלא עשה בהן זדון כשגגה.

ר' עקיבה אומר יש מאלה חייב ויש מאלה פטור דבר ממון חייב ושאינו ממון פטור.

ר"ש אומר חייב כאן וחייב בפקדון מה פקדון אינו מדבר אלא בתביעת ממון אף כאן אינו מדבר אלא בתביעת ממון:

הלכה ה משנה **משביע אני עליכם אם לא תבואו ותעידוני שיש לי ביד פלוני נזק וחצי נזק תשלומי כפל ותשלומי ארבעה וחמשה, שאנס איש פלוני ופיתה את בתי, ושהכני בני ושחבל בי חבירי ושהדליק גדישי ביה"כ הרי אלו חייבין:**

גמרא תני ר' יוסי הגלילי אומר מה ת"ל והוא עד או ראה או ידע וגו'. לא אמרתי אלא בעדות

שאיפשר להתקיים בידיעה ושלא בראייה בראייה ושלא בידיעה.

בידיעה שלא בראייה בממון היך עבידא? תן לי מאתים זוז שיש לי בידך! אין לך בידי. ולא הודיתה לי בפני פלוני ופלוני! יאמרו, ואני נותן. זו היא ידיעה שאין עמה ראייה. אתון ואמרין: אין, דאודי ליה, ואין דגזליה לית אנן ידעין ואין דאוזפיה לי נן ידעין.

בראייה בלא ידיעה בממון היך עבידא? תן לי מאתים זוז שיש לי בידך! אין לך בידי. ולא מניתי לך במושב פלוני ופלוני! יאמרו, ואני נותן. זו היא ראייה שאין עמה ידיעה. אתון ואמרין: אין, מנה, ואין דגזליה ומשיב לו את הגזילה.. לי נן ידעין, ואין מישאל ליה לי נן ידעין.

תן לי קנס בתי שהוא בידך! והוא אומר לא נתחייבתי קנס מימי. והעידים מעידין שנתחייב קנס, ולי נן ידעין אין קנס ברתיה אין קנס מילתא אוחרי. אנסתה ופיתיתה את בתי והוא אומר לא אנסתי ופיתיתי אשה מימיי, ועדים מעידין שאנס אשה, ולי נן ידעין אין ברתיה הוה, אין איתא חורי. [ואין לו שום זכות תביעה על האשה הזאת..]

לית הדא פליגא על ריש לקיש דאמר אין ממון אצל מכות? פתר לה כר' מאיר דאמר לוקה ומשלם.

הרגת שורי קיצצתה נטיעתי, והוא אומר איני יודע, חייב. אתה אמרת לי להרוג ולקוץ, הולכין אחר רוב נטיעות. מה הוא "הולכין אחר רוב נטיעות"? א"ר חגיי אין הוה תוריה נגחן, הוא מר ליה. אם היו נטיעותיו בטילות, הוא מר ליה. מן הסתם, אמר לו.

א"ר יודן אין אומר בממון, מאחר דו יכיל מימר ליה אתה אמרת לי להרוג ולקוץ, אע"ג דו א"ל לא הרגתי ולא קצצתי פטור: ל"א מגו במק"ע

הלכה ו משנה **משביע אני עליכם אם לא תבואו ותעידוני שאני כהן, שאני לוי, שאיני בן גרושה ושאיני בן חלוצה, ושאיש פלוני כהן שאיש פלוני לוי שאינו בן גרושה שאינו בן חלוצה, שאנס איש פלוני ופיתה, את בתו** ראובן משביע עדים שיגידו ששמעון אנס בת לוי **ושחבל בי בני ושהדליק גדישי בשבת הרי אילו פטורין:**

גמרא נפש כי תחטא נפש כי תחטא לגזרה שוה מה נפש כי תחטא שנאמר להלן תביעת ממון ויש ל ו, אף נפש כי תחטא שנאמר כאן תביעת ממון ויש ל ו.

הלכה ז משנה **משביע אני עליכם אם לא תבואו ותעידוני שאמר איש פלוני ליתן לי מאתים זוז ולא נתן, הרי אילו פטורין. שאין חייבין אלא על שבועת ממון כפקדון**

משבי' אני עליכם כשתדעון לי עדות שתבואו ותעידוני. הרי אילו פטורין מפני שקדמה שבועה לעדות

עמד בבית הכנסת ואמר משביע אני עליכם אם יודעין אתם לי עדות שתבואו ותעידוני, הרי אילו פטורין:

גמרא מ"מ לא הפסידו ממון? כיון דאילו לא הוה בעי מיתן ליה, לא יהב ליה, כמי שלא שהפסידו ממון.

ר' יוסי רבי יעקב בר זבדי רבי אבהו בשם ר' יוחנן אמר ליתן מתנה לחבירו וביקש לחזור בו חוזר. רבי יעקב בר זבדי בעא קומי רבי אבהו

ואהן הין צדק ולאוו בצדק הוא?! אמר, בשעה שאמר, הין של צדק הוה.

למה? משום שאינו יודע בהן, או משום שאין מתכוין להן. מה נפק מביניהון? משכן שנים שנים. אין תימר משום שאינו יודע בהן. יודע בהן?! אין תימר משום שאינו מתכוין להן, הרי מתכוין להן.

הלכה ח משנה **אמר לשנים משביע אני עליכם איש פלוני ופלוני אם יודעים אתם לי עדות שתבואו ותעידוני, והם שיודעים לו עדות עד מפי עד או שהיה אחד מהן קרוב או פסול, הרי אילו פטורין:**

גמרא רבי מנא שמע מדבתריה: וכן שיודעין לו עדות עפ"ע. ויודע הוא בהון?! הא לא היו שם, ואיך יודע שהם יודעים לו? הוי לית טעמא אלא משום שאין מתכוין להן. רבי יוסי שמע לה מקדמיתא מפני שקדמה שבועה לעדות, הא לא קדמה שבועה לעדות חייבין. ויודע הוא בהון?! הוי לית טעמא אלא משום שאין מתכוין להן:

הלכה ט משנה **שילח ביד עבדו, או שאמר להן הנתבע משביע אני עליכם אם יודעין אתם לו עדות שתבואו ותעידוהו, הרי אילו פטורין עד שישמעו מפי התובע:**

גמרא א"ר לעזר מה ת"ל אם <u>לו</u> יגיד ונשא עונו. לא מפי הנתבע.

מתני' צריכה למה דאמר ר' לעזר ומה דמר ר' לעזר צריכה למתניתין. אילו תנינן ולא תנא ר' לעזר הוינן אמרין שמעו מפי התובע ונשבעו לנתבע, חייבין, הוי צורכה למה דמר רבי לעזר. אילו תני ר' לעזר ולא תנינן, הוינן מרין, שמעו מפי הנתבע, ונשבעו לתובע חייבין, הוי צורכה למתני' וצריכה למה דמר ר' לעזר. עד שישמעו מפי התובע וישבעו לתובע:

הלכה י משנה **משביע אני עליכם מצוה אני עליכם אוסרכם אני הרי אלו חייבין**

בשמים ובארץ הרי אילו פטורין

באל"ף דל"ת ביו"ד ה"א בשדי בצבאות בחנון ורחום בארך אפים ורב חסד ובכל הכינויים הרי זה חייב

המקלל בכולן חייב דברי ר"מ וחכמים פוטרין

המקלל אביו ואמו בכולן חייב דברי ר"מ וחכמים פוטרין

המקלל עצמו וחבירו בכולן עובר בלא תעשה

יככה אלהי', כן יככה אלהים, זו היא אלה הכתובה בתורה

אל יככה, יברכך וייטיב לך, ר"מ מחייב ור' יהודה פוטר:

גמרא משביע אני עליכם סתם, חייב. אסרכם אני כובלכם אני, כולם אינם חייבין עד שיאמר "בשבועה".

ר' יוחנן בשם ר' ינאי כיני מתניתא ואית דמרין ר' אבהו בשם ר' יוחנן כיני מתניתא. ר"מ מחייב ורבי יודה פוטר ר"מ כדעתיה. ר' יודה כדעתיה. דתנינן תמן קיללם אב ואם בכינוי ר"מ מחייב וחכמים פוטרין

המקלל עצמו וחבירו בכולן עובר בלאו. מהו ללקות? חברייא אמרו אין לוקה. אמר לון רבי יוסי למה? שהוא לא תעשה שאין בו מעשה.

והרי הממיר והנשבע לשקר לאו שאין בו מעש' הוא? ולוקה

ר' יסא בשם ר' יוחנן סיפא דמתניתין ר"מ היא דאמר ממשמ' לאו אתה שומע הין. אל יככה אם תבא ותעידוני הא אם לא תבוא ותעידוני יככה.

אין לי אלא שבועה שיש עמה אלה, מניין שאין עמ' אלה כשיש עמה אלה? ת"ל ושמעה אלה ושמעה קול. לעשות שאין עמה אלה כשיש עמה אלה. הא אלה בלא שבועה לא? ר' יסי בשם ר' יוחנן: לא שנייא, היא אלה בלא שבועה, היא שבועה בלא אלה:

מסכת שבועות פרק ה מוצאי מנוחה פינחס תשע"ב וחזר והוגה [רובו ככולו ע"פ שערי תורת א"י מאת ר' זאב רבינוביץ] מוצאי מנוחה פינחס תשע"ה ברוך השם שהחיינו וכו' לזמן הזה

הלכה א משנה שבועת הפקדון נוהגת באנשים ובנשים וברחוקים ובקרובים בכשרים ובפסולים בפני ב"ד ושלא בפני ב"ד מפי עצמו, ומפי אחרים אינו חייב עד שיכפור בו בב"ד דברי ר"מ. וחכ"א בין מפי עצמו בין מפי אחרים כיון שכפר בו חייב. וחייב על זדון שבועה, ועל שגגתה עם זדון הפיקדון. אינו חייב על שגגתו. ומה הוא חייב על זדונו? אשם בכסף שקלים:

גמרא לחכמים פשיטא דפקדון בעי לשון שבועה. ועדות לשון אלה. לר"מ שמא מהני בעדות מפ"ע לשון שבועה. פקדון מפ"א לשון אלה

מפי עצמו בשבועת העדות, מהו להיות בשבועה? מפי אחרים בשבועת הפיקדון, מהו להיות באלה?

אמר רבי יוסי. מכיון דכתיב נפש נפש, כמה שכולהון כאן וכולהון כאן.

א"ר מנא אלה בפקדון, מחלוקת ר"מ וחכמים. לר"מ מהני אלה בפקדון מפי אחרים. ולחכמים לא מהני

וכחש בעמיתו- לכשיצא וידויו בשבועה,שמחמת השבועה יצא הודאתו=כפר פרט למכחש בעדים ובשטר.

פרט למכחש באחד השותפין. ויעשה ככופר בחלקו ויהא חייב? כהדא דתני: שנים שהפקידו כאחד וביקש האחד ליטול שלו א י ן ש ו מ ע י ן ל ו.

אחד שהפקיד לשנים, כפר בו זה חייב, כפר בו זה, חייב. הפקיד להם שוה פרוטה, לא נמצא מביא קרבן על חצי פרוטה?! ומה אילו נשבע ונשבע ונשבע דתנן שמביא 5 קרבנות שמא אינו מביא קרבן על חצי פרוטה?! תמן כל שבועה חלה על שוה פרוטה, הכא אין שבועה חלה על שוה פרוטה.

אמר רבי יוסי הדא אמרה דחשיב כפירת פרוטה [באחד שהפקיד לשניים] שנים שלוו מאחד, אע"ג דלא כתבין אחראין וערבאין זה לזה, אחראין וערבאין זה לזה. ולא עבדין כן.

רבי לא ורבי יוחנן וריש לקיש תריהון אמרין לית כאן עדים. עדים, כמי שיצא וידויו בשבועה שפיר חשיב "כפירה" למה? משום שמצוין למות. ושטר אינו מצוי לאבד? הוי לית טעמא אלא משום שמצוין לשכח עדותן.

תמן תנינן איכן שורי? אמר לו אבד משביעך אני ואמר אמן ועדים מעידין אותו שאכלו משלם את הקרן, הודה מעצמו משלם קרן וחומש ואשם. מתניתא בשאין יודע בעדים, אתא מימר לך ואפי' יודע בעידיו.חשיב כפירה ומביא אשם

א"ר יוסי ומתניתא אמרה כן: היו שתי כיתי עדים כפרה ראשונה ואח"כ כפרה שנייה שתיהן חייבות. ניחא שנייה מתחייבת, ראשונה למה? לאו משום שמצוין לשכח עדותן.

הוגה לפי הרב ליברמן וכפי פירוש הרב משה עסיס שליט"א

#וכחש בה ולא בו. אים אינו מודיעו "מי" מצא אבידתו, אינו מביא קרבן

בן עזאי אומר שלשה אבידות הן: ביודע בה ובמוצאיה, במוצאיה ולא בה, לא בה ולא במוצאיה. בה=מכיר את האבידה. מוצאיה=מכיר האיש שמצאה

ר' חוניה בשם רבי ירמיה כולהון לפטור.כיון שאין בידו האבידה רק יודע האבידה ויודע מי שמצאו.

רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן לית כן. ברייתא זו משובשת. לא בה ולא במוצאיה, קושטא משתבע!

רבי יוסי בעי ויהא כן לפטור? שמא כולן לפטור

א"ר מנא לית כן =מה שאמר ריו"ח "לית כאן" הכי פירושו... מ"שלש אבידות" לא איירי משלש מקרים ש ו נ י ם -- רק מדובר שמצא אבידה ומכיר את האבידה והמוצא אותה--- ויש ג' אופני "כפירה" ...ביודע בה ובמוצאיה

אנן קיימין, אלא ש מ כ ח ש "בה ובמוצאיה" "במוצאיה ולא בה" "בה ולא במוצאיה"

כיני מתניתא: בה ולא במוצאיה [לפי ר' מנא צריך לגרוס כן בבריתא]

הלכה ב משנה שבועת הפיקדון כיצד? אמר לו תן לי פיקדון שיש לי בידך! שבועה שאין לך בידי. או שאמר לו אין לך בידי, משביעך אני! ואמר אמן. הרי זה חייב.

השביע עליו חמשה פעמים בין בפני בית דין בין שלא בפני בית דין וכפר, חייב על כל אחת ואחת. אמר רבי שמעון מה הטעם? מפני שהוא יכול לחזור ולהודות:

גמרא נפש נפש מה כאן מפי עצמו אף להלן מפי עצמו. מה להלן מפי אחרים אף כאן מפי אחרים. חכמים דריש גזרה שוה כאמור בה. מה מפי עצמו שנאמר כאן חוץ לבית דין, אף מפי אחרים שנאמר כאן חוץ לבית דין. ור"מ דרש גזירה שוה ממקום שבאת, מה מפי אחרים שנאמר להלן בבית דין אף מפי אחרים שנאמר כאן בבית דין.

ר' ירמיה בעי, קרוב מפי עצמו בשבועת העדות, מהו שיהא חייב? לר"מ דיליף מפי עצמו מפקדון נישמעינה מן הדא: הואיל ולא למדו מפיו בשבועת העדות אלא משבועת הפקדון, מה להלן קרובין חייבין אף כאן כן. אמר ר' יסא: כר"מ, ברם כרבנן, קרובין שכאן למידין מקרובין שכאן ילפינן קרובים מפ"ע מקרובים מפ"א---הכל מ ע ד ו ת

ר' יודן קפודקייא בעי, השביע עליו חמשה פעמים מפי עצמו בב"ד שמא חייב על כל אחת ואחת?כיון דיליף ליה מפקדון א"ר יוסי ולא מתני' היא אמר ר"ש מה טעם מפני שאינן יכולין לחזור ולהודות. וכאן הואיל ואינו יכולין לחזור ולהודות, אינם חייבין בכל אחת ואחת.

מפי עצמו לעדות ר' ירמיה בעי, השביע עליו בבי"ד חמשה פעמים מפיו, מהו? מאחר דר"מ עבד מפיו כפקדון, מהו שיקבעם לקרבן? חייב אשם ולחייבם באחרונה כראשונה חייב עכאו"א אף שאינו יכול לחזור ולהודות בלא תביעה דומיא דפקדון. ייבא כהדא נלמוד מזה מה את בא אחרינו? שבועה שאין אנו יודעין לך עדות! יכול יהו חייבין? ת"ל ושמעה קול אלה, את ששמע קול חייב, יצאו אילו שאין שומעין קול.אלמא בעי' תביעה

מפי אחרים בפקדון מפי אחרים בקרקעות מהו שיהא חייב? מפי אחרים בקנסות, מהו שיהא חייב? מפי אחרים מהו שיהא חייב בקרבן עולה ויורד?

הלכה ג משנה היו חמשה תובעין אותו ואמרו לו תן לנו פיקדון שיש לנו בידך שבועה שאין לכם בידי אינו חייב אלא אחת

שבועה שאין לך בידי לא לך ולא לך ולא לך חייב על כל אחת ואחת

רבי אליעזר אומר עד שיאמר שבועה באחרונה

רבי שמעון אומר עד שיאמר שבועה לכל אחד ואחד:

גמרא יכול אף בשבועת הפיקדון לא עשה המושבע כנשבע? א"ר לעזר לית כאן "אף". אלא: "בשבועת הפיקדון לא נעשה המושבע כנשבע..."

א"ר יוחנן דברי רבי לעזר: והוא שהזכיר שבועה תחילה וסוף.

דברי חכמים: הזכיר שבועה תחילה ולא הזכיר בסוף, או הזכיר בסוף ולא הזכיר תחילה, על דעתין דרבנן מביא קרבן על כל אחת ואחת על דעתיה דרבי לעזר מביא קרבן אחד.

הזכיר שבועה תחילה וסוף, על דעתי' דרבנן מביא שני קרבנות על כל אחד ואחד, על דעתיה דרבי לעזר מביא קרבן אחת

לר"א הזכיר שבועה בתחילה ולא הזכיר בסוף, מה שתחול שבועה על האמצעיים? איתא חמי אילו הזכיר שבועה תחילה וסוף שמא הזכיר באמצעיים?! ותימר חלה, והכן חלה.

לחכמים.. רבי יודן קפודקייא בעי "שבועה חיטין ושעורין וכוסמין אין לך בידי" מהו כמי שהזכיר שבועה תחילה וסוף? מאחר שעל ידי זה ועל ידי זה שבועה מתקיימת אינו חייב אלא אחת.

"אין לך בידי חטין ושעורין וכוסמין שבועה" כמי שהזכיר שבועה תחילה וסוף? מאחר שעל ידי זה ועל ידי זה שבועה מתקיימת אינו חייב אלא אחת.

אף בשבועת ביטוי כן. שבועה שלא אוכל שלא אוכל, על דעתין דרבנן מביא קרבן על כל אחת ואחת, על דעתיה דרבי לעזר מביא אחד על הכל? אוף רבנן מודה, שאינו אלא כמזרז עצמו מן האיסורין. לא אתייא דלא=אלא אמר הוא

לשעבר. שבועה שלא אכלתי שלא אכלתי שבועה, על דעתין דרבנן מביא שני קרבנות על כל אחת ואחת, על דעתיה דרבי לעזר מביא אחד בכל אחד ואחד.

רבי אבהו רבי ירמיה בעי, אמר שבועה חיטין וחיטין אין לך בידי, מהו? מי הוי כמחל איסור על איסור? נישמעינה מן הדא "לא ממקום פלוני ולא ממקום פלוני" חייב. א"ר יוסי מקומות הרבה עשו אותן כמינין הרבה. אילו מר "לא מאותו המקום, ולא מאותו המקום" יאות.

רבי חגיי בעי, "עשרה שבועות" אין לך בידי מהו? רבי יוסי בעי, שבועה שבועה אין לך בידי מהו? א"ר יוסי נישמעינה מהדא: שבועה שלא אוכל ככר זו, שבועה שלא אוכלינה, ואכלה, חייב אחת. מפני שהזכיר זו, הא לא הזכיר זו, חייב בכל אחת ואחת.

הלכה ד משנה תן לי פיקדון ותשומת יד וגזל ואבידה שיש לי בידך. שבועה שאין לך בידי. אינו חייב אלא אחת

שבועה שאין לך בידי פיקדון ותשומת יד וגזל ואבידה. חייב על כל אחת ואחת

תן לי חטים ושעורין וכוסמין שיש לי בידך. שבועה שאין לך בידי. אינו חייב אלא אחת.

שבועה שאין לך בידי חטין ושעורין וכוסמין. חייב על כל אחת ואחת

ר"מ אומר אפילו אמר חיטה ושעורה וכוסמת חייב על כל אחת ואחת:

גמרא אמר רבי יוחנן דברי רבי שמעון לעיל 3 נמצא שאין בידו חטים, פטור בשאר. אף בשבועת ביטוי כן: שבועה שאוכל נבילה ופת חטין ופת שעורין ופת כוסמין, מאחר שפטור על הנבילה פטור על השאר:

א"ר בא אף ר' יהודה מודה בה.

נמצא שאין בידו חטין, מהו שתחול שבועה בשאר המינין? חברייא אמרי חלה רבי זירא אמר לא חלה. א"ר יעקב בר אחא מתניתא מסייעה למה דאמרי חברייא: אשה שאמרה הריני נזירה ושמעה חבירתה ואמרה ואני ושמע בעל הראשונה והפר לה, הראשונה מותרת והשנייה אסורה. ר"ש אומר: אם אמרה לא נתכוונתי להיות אלא כמותה שתיהן מותרות. מפני שאמרה לא נתכוונתי אלא להיות כמותה וכיוצא בה, הא אם לא אמרה להיות כמותה וכיוצא בה, הראשונה מותרת והשנייה אסורה. מה אם תמן שאין שם עיקר שבועה, את מר חלה, כאן שיש עיקר שבועה לא כל שכן שתחול. אף שלא "חל" על החטין, חייב על השעורים

ומאי דא דאמר רבי יוחנן "דברי רבי שמעון נמצא שאין בידו חטין פטור בשאר"? במתפיס. באומר שעורין יהו כחיטין, כוסמין יהו כחיטין.

שייך לנזיר..רש"א: אים אמרה לא נתכוונתי.... פשיטא דא מילתא: עד שלא היפר לה בעלה של ראשונה, ועברה על נדרה, לוקה. שנייה מהו שתלקה? בגוונא דהתפיסה, ועברה השנייה--וא ח ר כ ך הפר בעלה של ראשון אמר רבי יוסה מאחר שזו לוקה זו לוקה.

ותיעשה שנייה כאומרת הריני נזירה עשרים יום!! כשהפר בעל הראשון אחר 20 יום, נימא דעל כרחה חלה נזירות על השנייה, עוד 10 יום! אמר רבי לא, רבי

שמעון היא, ר' שמעון כדעתיה רבי שמעון פוטר שלא נתנדב כדרך המתנדבין:

א"ר יוחנן דברי רבי יודן: נכללין- בקרבן אחד, ונפרטין- בשלשה קרבנות. היך עבידא? פרוטה חיטין, פרוטה שעורין, ופרוטה כוסמין, נפרטין- לשלשה קרבנות. נכללין- בקרבן אחד

שליש פרוטה חיטין, שליש פרוטה שעורין, שליש פרוטה כוסמין, מהו שיצטרפו כולן? איתא חמי אילו היו בידו כמה מינין בפרוטה, אפילו כן נכללין (ונפרטין) ליי דא מילה? לחייבו בקרבן. כדיי לחייבו קרבן מפרשינן ליה לכלל

היו בידו ארבע מינין, שני מינין בפרוטה, שני מינין בשני פרוטות, אפילו כן נכללין ונפרטין? מי פלגינן דיבורא?

עיין בבלי סוף גיטין להבנת הסוגיא

דא"ר יוחנן בשם רבי ינאי "ושואל" אני בשלום פלוני חזקה לכל חתם. "שואל" אני בשלום פלוני לא חתם אלא בשאילת שלום. ריש לקיש אמר אפי' שואל אני בשלום פלוני, חזקה לכל חתם.

אי זהו כלל? רבי יוחנן אמר, איש פלוני מגרש פלנית, ופלוני פלנית. אי זהו כלל? ריש לקיש אמר, אנו פלוני ופלוני מגרשין נשינו ממקום פלוני.

[א"ר זירא מודה רבי יוחנן שאם הזכיר גירושין כל אחת ואחת, שצריך ליתן טפוס ועדים לכל אחד ואחד

חייליה דרבי יוחנן ר' זירא מהדא: שאיני נהנה לזה קרבן, לזה קרבן, צריכין פתח לכל אחד ואחד.??? כיון שהזכיר "קרבן" לכ"א, הוי פרט]

א"ר יוסי מתניתא מסייעה לרבי יוחנן: היה כותב טפוס לכל אחד ואחד ועדים למטה, את שהעדים ניקרין עמו כשר. אלמא דווקא כה"ג פסלינן שאר הגיטין

עיין גיטין שמואל אמר, פרט ר"מ כשאין ו כלל לרבי יהודה. פרט רבי יהודה כשיש ו כלל לר"מ.

רבי שמואל בשם רבי זירא, מיליהון דרבנן אמרין שאין פרטו של ר"מ כללו של ר' יהודה.

ר"ז ס"ל: בלי וו--לכו"ע פרט. כי פליגי בוו: לר"מ כלל, לר"י פרט

דמר רבי יוחנן בשם רבי ינאי: ושואל אני בשלום פלוני, חזקה לכל חתם. שואל אני בשלום פלוני, לא חתם אלא בשאילת שלום. אם אומר את פרט לר"מ, כלל לרבי יהודה, אפי' אמר שואל אני בשלום פלוני, חזקה לכל חתם! אלמא בלי וו ליכא מאן דאמר כלל!

א"ר יוסי מתניתא אמרה שאין פרטו של רבי יהודה כללו של רבי מאיר

ר' אסי ס"ל: בוו לכו"ע פרט. כי פליגי בלי וו: לר"מ פרט, לר"י כלל

דתנינן ר"מ אומר אפילו אמר חיטה שעורה כוסמת חייב בכל אחת ואחת. ולית אינש אמר "אפילו" אלא מכלל דמודה בקדמיתה.

א"ר חיננא: על דעתיה דר"מ, בין שאמר חיטין ושעורין וכוסמין, בין שאמר חיטין שעורין כוסמין פרט הוא.

על דעתיה דר' יהודה, אם אמר חיטין שעורין כוסמין כלל ופרט הוא =כלל אם אמר חיטין ושעורין וכוסמין, פרט שאין עמו כלל כר' אסי:

הלכה ה משנה אנסתה ופיתיתה את בתי. והוא אומר לא אנסתי ולא פיתיתי. משביעך אני, ואמר אמן, חייב.

ור' שמעון פוטר שאינו משלם קנס על פי עצמו

אמרו לו אף על פי שאינו משלם קנס על פי עצמו, משלם בושת ופגם על פי עצמו:

#**גמרא** רבי זירא רבי יסא בשם רבי יוחנן: דברי ר"ש עיקר תביעה קנס, לדברי חכמים אין עיקר תביעה קנס.

א"ר אילא: דברי ר"ש כתובעו קנס בושת ופגם. דברי חכמים כתובעו בושת ופגם וקנס.

רבנין אמרין: דברי ר"ש כתבעו דבר אחד, דברי חכמים כתבעו שלשה דברים.

רבי זירא בעא קומי רבי יסא, בפירוש שמעת מרבי יוחנן או ממילתיה?

א"ר יוסי: דסבר, כרבנן. [ר"ז תמה על ר' יסא משום דסבר ר"ז כרבנן [ולא כר' אילא]]

א"ר מנא ואפילו דו סבר ..יכול להיות שר"ז סובר כרב אילא, ואפ"ה תמה על ר' יסא.. כרבי אילא. דברי ר"ש כתבעו קנס בושת ...

לא ברור כמי סובר ריו"ח [כר' אילא או כרבנין]#

אין לי אלא דברים שהוא משלם עליהן את הקרן, מניין תשלומי כפל ותשלומי ארבעה וחמשה האונס והמפתה והמוציא שם רע? ת"ל מכל אשר ישבע עליו לשקר.כיון שיש גם קרן דממונא ומוציא שם רע, לאו קנס הוא?! א"ר ירמיה ר"ש היא דאמר במגבה הדבר תלוי: כ שתובעו "נגמר דינך ל100 כסף" ורק לר"ש חשיב קנס בכה"ג ובריייתא זו כרבנן

הלכה ו משנה גנבת את שורי והוא אומר לא גנבתי משביעך אני ואמר אמן חייב

גנבתי אבל לא טבחתי ולא מכרתי משביעך אני ואמר אמן פטור

המית שורך את שורי והוא אומר לא המית משביעך אני ואמר אמן חייב

המית שורך את עבדי והוא אומר לא המית משביעך אני ואמר אמן פטור

אמר לו חבירו חבלתה בי ועשית בי חבורה והוא אומר לא חבלתי ולא עשיתי משביעך אני ואמר אמן חייב

אמר לו עבדו היפלתה את שני וסימיתה את עיני והוא אומר לא היפלתי ולא סימיתי משביעך אני ואמר אמן פטור זה הכלל כל המשלם על פי עצמו חייב ושאינו משלם על פי עצמו פטור:

גמרא רבי יצחק שאל מהו שישלים דמי העבד מפיו? ומה צריכה ליה. כל שלשים קנס, או יותר בדמיו קנס? אין תימר כל שלשים קנס, אין משלם. אין תימר יותר בדמיו קנס, משלם.מה ששוה העבד, חייב מדינא--ועוד יוסיף עד 30 ?

תמן תנינן המית שורך עבדי והוא אומר לא המית משביעך אני ואמר אמן פטור. א"ר חגיי

קומי ר' יוסי תיפתר שהמית עבד מוכה שחין. א"ל ומור אמור שלאחריו! דבתריה, המית שורך בני ושלם לי כופר , והוא אומר לא המית משביעך אני ואמר אמן חייב. ופתרה במוכה שחין לית יכיל! ויהא פטור, דתנינן המית בן חורין נותן שוייו! א"ר עזרה קומי רבי מנא תיפתר כמאן דמר ונתן פדיו נפשו של מזיק. א"ל אין כמאן דמר ונתן פדיון נפשו של מזיק כולו קנס! ואין משלם ע"פ עצמו!!

מהו שיאמר לו צא ידי שמים? מודה בקנס נישמעינה מן הדא מעשה ברבן גמליאל שהפיל שן טבי עבדו אתא גבי רבי יהושע א"ל טבי עבדי מצאתי עילה לשחררו. אמר לית בידך! ואין קנסות אלא בעדים ובבית דין. הדא אמרה שאין אומרים לו צא ידי שמים.

ר' גמליאל בי ר' אילעאי בעא קומי ר' מנא רבן גמליאל כמאן דאמר מותר לשחרר? אמר ליה כל גרמה אמרה כל עצמו אומרת שאסור לשחרר, דלא כן, היה לו לשחררו משעה ראשונה:

מסכת שבועות פרק ו' ד אב תשע"ב

הלכה א משנה שבועת הדיינין הטענה שתי כסף וההודייה בשוה פרוטה ואם אין ההודייה מין הטענה פטור כיצד? שתי כסף לי בידך אין לך בידי אלא פרוטה פטור שתי כסף ופרוטה יש לי בידך אין לך בידי אלא פרוטה חייב

מנה לי בידך אין לך בידי פטור

מנה לי בידך אין לך בידי אלא חמשים דינר חייב

מנה לאבא בידך אין לך בידי אלא חמשים פטור מפני שהוא כמשיב אבידה:

גמרא הטענה בית שמאי אומרים מעה כסף ובית הלל אומרים שתי מעין.

מחלפה שיטתין דבית שמאי תמן בקדושין אמר כסף דינר, והכא אמר כסף מעה! מחלפין שיטתין דבית הלל תמן אמר כסף פרוטה והכא אמר כסף תרין מעין!

רבי יעקב בר אחא בשם רבי חנינה: בית שמאי אומרים מתחילת מכירת העבריה. מה תחילת מכירתה בדינר אף קידושיה בדינר. ובית הלל למידין מסוף גירועיה מה סוף גירועיה בפרוטה אף קידושיה בפרוטה.

ומה טעמא דבית שמאי? ויצאה חנם אין כסף וכי אין אנו יודעין שאין כסף מה ת"ל כסף מיכן שנמכרת יותר מכסף. וכמה היא יותר מכסף? דינר. או כסף פרוטה, יותר מכסף שתי פרוטות? סוף מטבע כ ס ף, מעה.

טעם אחר לב"ש..רבי אבין בשם רבי יודה בר פזי: שאם ביקשה למיגרע, מגרעת מעה בכל שנה ויוצאה.6 מעות=דינר ותגרע בפרוטה! א"ר אבין הגע עצמך שאם ביקשה ליגרע מתחילת השנה הששית. אלא תחילת גירועיה מעה וסוף גירועיה בפרוטה. מה תחילת מכירתה בדינר, אף קידושיה בדינר

ומה טעמא דבית הלל? ממה שסוף גירועיה בפרוטה את יודע שקידושיה בפרוטה. הגע עצמך שאם נשתייר שם שוה פרוטה שמא אינה מגרעתו ויוצא?! כשם שסוף גירועיה בפרוטה כך קידושיה בפרוטה.

מחלפה שיטתהון דבית הלל וכו' ומתרץ כי יתן איש אל רעהו וגו' אם ללמד שאין ב"ד נזקקין לפחות משוה פרוטה כבר כתיב לאשמה בה פרט לפחות מפרוטה מיכן שיש כאן יותר מכסף. וכמה הוא שתי מעין? או כסף פרוטה יתר מכסף ב' פרוטות? סוף מטבע כ ס ף , מעה. ותהא מעה? או כלים מה כלים שנים אף כסף שנים.

ומה מקיימין דבית שמאי או כלים? כהדא דתני ר' נתן או כלים להביא כלי חרס

שמואל אמר טענו שני מחטין והודה לו באחת מהן, חייב.

אמר רבי חיננא והן שיהו יפות שתי פרוטות שיהא הטענה פרוטה וההודייה פרוטה. אתיא כב"ש דלא ילפי כסף מכלי'. ברם כב"ה דילפי כסף מכלים מה כלים שנים אף כסף שנים ודכוותה מה כסף שתי מעין אף כלים שתי מעין.

רבי בא רב יהודה בשם שמואל כל ששנים מחייבין אותו ממון עד אחד זוקקו לשבועה. והרי שנים מחייבין אותו קרקע! שנייא היא שאין נשבעין בקרקעות. והרי שנים מחייבין אותו קנס! שנייא היא שאין נשבעין בקנס. והרי שנים מחייבין אותו פרוטה! וכן היא?! דתנינן שבועת הדיינין הטענה שתי כסף וההודייה שוה פרוטה! מתני' בשנשבע מפיו מה דמר רבי שמואל בנשבע מפי אחרים.כ בשבועת ע"א ל"ב שתי כסף רב חסדא וחבורתיה פליגי שבועת הדיינין כל שבועת הדיינין. לא שנייה בין מפיו בין מפי אחרים לעולם אינו חייב עד שתהא הטענה שתי כסף וההודייה שוה פרוטה.

רבי יוחנן אמר הטוען לחבירו טענת גנב אינו חייב עד שיודה מקצת =שור אחד מתה בפשיעה ושור אחד נגנב, וכל חברוי פליגין עלוי. מה מקיימין כל חברוי כי הוא זה? בטוענו ממון.אינו מדבר ב"שומר" אם טוענו ממון בדא ישלם שנים לרעהו?! ועירובי פרשיו' יש כאן.ככתוב בבבלי

א"ר זירא אינו חייב עד שיהא בכפירה שתי כסף חוץ מההודייה. אתיא כחברוי דרבי יוחנן דשומרים ל"ב הודאה, וא"כ "שתי כסף" דכתיבא, אכפירה דשומר הוא אלמא בעינן כפירת טענה שתי כסף [עיין בבלי דפליגי בזה רו"ש]

שתי כסף לי בידך, אין לך בידי, פטור. אפי' כמה לי בידך, אין לך בידי פטור!! אלא כיני: שתי כסף לי בידך, אין לך בידי אלא פרוטה, פטור.

רב ורבי יוחנן תרויהון אמרין והוא שהלווהו בעדים, אבל אם הלווהו שלא בעדים מגו דיכיל למימר לא לויתי יכיל מימר ליה הלויתני ונתתי לך מחצה. אמר רבי יודן אין אומר בממון "מאחר" מאחר דיכיל למימר ליה לא הלויתני ויכיל מימר ליה הלויתני ונתתי לך חציים.

[מתני' פליגא אדרבי יוחנן: מנה לי בידך אמר לו הין למחר אמר לו תניהו לי נתתיו לך פטור, אין לך בידי חייב.אלמא ל"א מגו בממון]

מנה לי בידך, אין לך בידי. אסי אמר המלוה לחבירובעדים לא יפרענו אלא בעדים. א"ר אבין מילתיה דאסי אמרה- המפקיד לחבירו בעדים לא יחזיר לו אלא בעדים. מתניתא פליגא עלוי: מנה לי בידך אמר לו הין, וסתמא לפני עדים היה

למחר אמר לו תניהו לי, נתתיו לך- פטור, אין לך בידי- חייב:

ומתרץ ..א"ר בון דרך בני אדם להלוות לחביריהן שלא בעדים, ולתובעו בעדים. כיון שש י נ ה והלווהו בפני עדים, חייב לפרעו בעדים, אבל דרך העולם לתבוע בפני עדים

הלכה ב משנה מנה לי בידך אמר לו הן, ולמחר אמר תניהו לי, נתתיו לך, פטור. אין לך בידי חייב.

מנה לי בידך אמר לו הין, אל תתניהו אלא בפני עדים, למחר אמר לו תניהו לי אמר לו נתתיו לך חייב מפני שהוא צריך לו ליתנם בפני עדים:

גמרא

מנה לי בידך אמר לו הין, אל תתניהו לי אלא בפני פלוני ופלוני, למחר אמר לו תניהו לי! נתתיו לך, חייב, שצריך להחזיר לו בעדים.

הגע עצמך דא"ל נתתיו לך בעדים. תני בר קפרא במעמד פלוני ופלוני. המלווה יתרה: אל תפרעני אלא בפני פו"פ הגע עצמך דא"ל במעמד פלוני ופלוני! אם יענה הלווה אכן פרעתי בפני פו"פ! רבי בא רב המנונא רב אדא בר אהבה בשם רב מעשה בא לפני רבי ואמר יבואו פלוני ופלוני!

הרי שבא בשטר ובחזקה רבי אומר ידון בשטר. רשב"ג אומר ידון בחזקה. רבי זעירא בשם רב ירמיה מעשה בא לפני רבי והורה כרבן שמעון בן גמליאל. ר' ירמיה בעי קמי ר' זירא, מה, מחלפה שיטתיה דרבי? תמן אמר ידון בשטר, וכא אמר ידון בחזקה! נימר, עד דלא יחזור ביה. ואפילו תימר מדחזר ביה, לא ביקש רבי= כשאמר רבי "ידון בשטר" אלא לעמוד על אמיתן של דברים. =לכתחלה יברר דבריו

המחזיק מחמת אונו ונמצאת פסולה, אינה חזקה. רבי ירמיה אמר במחלוקת. רבי שמואל א"ר זירא ר' יעקב בר אחא בשם ר' אבינא דברי הכל היא. א"ר יוסי תמן בבא בשטר ובחזקה הכא בבא בשטר

א"ר יודן תמן כבא בשתי כיתי עדים, הכא ככופר בראיותיו.

ר' מרינוס הוה ערב לכלתיה, והוו דיינין קמי בר קפרא ור' חמא אבוי דר' הושעיה, מדהודה, א"ל יהבית. שאלון לרבי חייה רובה שאל ר' חייה לרבי. המתחייב בב"ד לא כל הימינו. מאי לא כל הימינו? רבי אבהו בשם רבי יוחנן אם מעצמו משלם נאמן לומר נתתי, ואם מפי אחרים לא כל הימינו.

רבי בון בר כהנא אמר אף בשבועות כן. מהו אף בשבועות כן? רבי אבהו בשם רב יוחנן אם מעצמו נשבע נאמן לומר נשבעתי, אם מפי אחרים לא כל הימינו:

הלכה ג משנה ליטרא זהב לי בידך אין לך בידי אלא ליטרא כסף פטור. דינר זהב לי בידך אין לך בידי אלא דינר כסף וטריסין ופונדיון ופרוטה חייב. שהכל מין מטבע אחד:

גמרא תוספתא מעשר שני לפי הגהת הרב שאול ליברמן זצ"ל

שמונה ד י נ ר י זהב יש לי בכיס, והלך ומצא שמנה של זהב בלתי טבועות, הרי אלו של חולין.

"שמונה של זהב יש לי בכיס" והלך ומצא חמשים סלע או מאתים זוז. "מאתים זוז א ו

חמשים סלע" ואחר כך מצא שמונה דינרי זהב הרי אלו שני. רישא משום דנקט ש ו ו י בלתי-טבוע ואין זה מ ו צ י א את הטבוע . וסיפא משום שאמר "או" הו"ל כאומר "איזה מין טבוע שיהא"

שמונה ד י נ ר י זהב יש לי בכיס, והלך ומצא חמשים סלע או מאתים זוז. מאתים זוז או חמשים סלע, אחר כך מצא שמונה של זהב הרי אלו חולין. רישא משום דנקט מטבע טבוע אחת ומצא טיבעא אחרת--וסיפא משום דנקט מין טבוע-- ומצא מין שאינו טבוע

ליטרא זהב לי בידך, אין לך בידי אלא ליטרא כסף, קטריסיס, ופונדיון, ופרוטה, פטור.

א"ר יעקב בר אבינא בקדמיתא הוינן אמרין "דינר זהב" פרוטרוט הכל מין פרוטה [ובכל מין מטבע שיודה חשיב הודאה ממין הטענה] "דינר י זהב ז ה ו ב" אינן פרוטרוט ... לישנא כי האי הוי קפידא

אילו מר דינר י זהב ז ה ו ב יאות, אשכח תני: דינר זהב זהוב יש לי בידך, אין לך בידי אלא דינר כסף, וטריסית ופונדיון ופרוטה, פטור: כשאומר "זהוב" לחוד מקפיד על מטבע

הלכה ד משנה כור תבואה לי בידך, אין לך בידי אלא לתך קטנית, פטור

כור פירות לי בידך אין לך בידי אלא קטנית, חייב שהקטנית בכלל הפירות

טענו חטים והודה לו בשעורים פטור ור"ג מחייב

הטוען לחבירו בכדי שמן והודה לו בקנקנים אדמון אומר הואיל והודה מן הטענה ישבע וחכמים אומרים אין הודייה מן הטענה אמר רבן גמליאל רואה אני את דברי אדמון

טענו כלים וקרקעות הודה בכלים וכפר בקרקעות בקרקעות וכפר בכלים פטור, הודה במקצת הקרקעות פטור במקצת הכלים חייב,

שהנכסים שאין להן אחריות זוקקין את הנכסים שיש להן אחריות לישבע עליהן:

גמרא ר' חייא בר אבא בשם ר' יוחנן: מתני' בטענו חיטים והודה לו בשעורים, אבל טענו שני מינין והודה לו באחד מהן דברי הכל חייב.

א"ר אבהו כהדא דרבי אמי: רבי אמי בשם רבי יוחנן: לא סוף דבר בטענו חטים והודה לו בשעורים, אלא אפילו טענו שני מינין והודה לו באחד מהן, דברי חכמים פטור. מאי דא דתנינן רבן גמליאל מחייב. בא להודיעך כח רבן גמליאל עד היכן מחייב.

ריש לקיש אמר: מתניתא בשטענו חטים והודה לו בשעורים, אבל שני מינין והודה לו באחד מהן, דברי הכל חייב.

רב כהדא דריש לקיש. חד בר נש אזל בעי מידון קמי רב דהוה מטען לחבריה חטין שעורין וכוסמין, אמר ליה רב המתן עד דיגלגל עלך כל דבעי, ובסופא תישתבע על כולן.

אמר רבי אבהו כך משיב ריש לקיש לרבי יוחנן: על דעתך דאת מר טענו שני מינין והודה לו באחד מהן דברי חכמים פטור, והתנינן טענו כלים וקרקעות והודה לו בכלים וכפר בקרקעות, בקרקעות וכפר בכלים, וכו'. כלים וכלים פטור, כלים וקרקעות לא כ"ש?! אמר ליה לזוקקו לשבועה דו מתניתא, שהנכסים

שיש להן אחריות זוקקין הנכסים שאין להן אחריות לישבע עליהן.בבלי

ואפילו על דריש לקיש לית היא פליגא! דתנינן הטוען לחבירו כדי שמן והודה לו בקנקנים.. וחכמים פוטרין.

ומתרץ.. מה נן קיימין? אם בשטענו קנקנים ושמן כל עמא מודיי שיש הודייה מהטענה, אם בשטענו בשמן והודה בקנקנים, כל עמא מודו שאין הודייה מהטענה. רבי זירא ור' אבהו בשם שמואל: בשטוענו קנקנים מליאים שמן, אהן אדמון אמר קנקנים ושמן, ואהן חכמים אמר שמן ולא קנקנים.

[רבי לעזר בשם ר' אבין מפיק לישנא "מחצין דמשח"=כדי שמן]

וישאלוניה? בהוא דאישתתק.

כיני מתניתא: כפר במקצת כלים חייב, במקצת קרקעות פטור:

הלכה ה משנה אין נשבעין על טענת חרש שוטה וקטן

ואין משביעין את הקטן

אבל נשבעין לקטן ולהקדש:כשבא לגבות מהם

גמרא כתיב כי יתן איש אל רעהו פרט לקטן. עד כדון כשנתן לו קטן ותבעו קטן, נתן לו קטן ותבעו גדול? תלמוד לומר רעהו עד שיהא נתינתו ותביעתו שוין.

א"ר בא בר ממל לית הדא פליגא על דרבי יוחנן? דאמר הטעון לחבירו טענת גנב באבידה ונמצאת בידו, חייב כפל. למה ייגרע שומר הנשבע לקטן מכופר באבידה? א"ר בא תיפתר שאמר לו עד שאת קטן תבעתני ונפטרתי משבועתך.נתינת קטן ותביעת ג ד ו ל שפיר דומה לריו"ח, ובררייתא דלעיל דפטר , תיפתר...

שבועת ה' תהיה בין שניהם- להוציא היורש.

רבי אילא בשם רבי יסא ביורש י ן היא מתני' דלקמן (וכן יתומים מן י ת ו מ י ם לא ייפרעו אלא בשבועה) אבל בעלמא אין מחייבין יורש לישבע כדקאמר "להוציא היורש".

בין שניהם- אינה זזה מבין שניהם לעולם. אם המשביע משביע לשקר, סוף לצאת עליו. אם הנשבע נשבע לשקר, סוף לצאת עליו. מאי טעמא? הוצאתיה נאם ה' צבאות ובאה אל בית הגנב ואל בית הנשבע בשמי לשקר וגו'. א"ר שמואל בר נחמן מלאכי חבלה אין להן קפיצין ומה טעמא? משוט בארץ ומתהלך בה

...ברם הכא וכלתו את עציו ואת אבניו. בא וראה דברים שאין האש שורפן שבועת שוא מכלתן! ר' יונה אמר על שקר. ר' יוסי אומר אף על האמת.

חגיי דריש כהדא דר' יוסי. עובדא הוה בחדא איתא דאזלת מיערוך גב חבירתה, והוה קטיר בשיטיה דקולסיתה בשורה של כובעה תרין דינרין, נפלו לה ואיערכו גו עיגולא. הפכת, בעייא להו גו ביתא, ולא אשכחתון. חזרת לגבה, אמרה לה הבי לי ב' דינרין דנפיל לי גו ביתיך! אמרה לה לא ידענא! אי ידעה בהו, תיקבור ברה! קברתיה. מי עלון מיקבריא, שמעת קלא אמרה, "אילולא דהות ידעה בהון לא קברתיה" אמרה, אין ידעה בהון היא איתא תקבור ברא חורנה! קברתיה. עלין מנחמתא וקצון חד עיגול, ואשכחון תרין דינרייא עריכין גו עיגולא, הדא מילת' אמרה בין זכיי בין חייב לשבועה לא תיעול:אפילו נשבעה על האמת--כי לא ידעה שנמצא בתוך ככרה, לא פלטה מקללה

הלכה ו משנה אילו דברים שאין נשבעין עליהן: העבדים והשטרות והקרקעות וההקדשות.

אין בהן לא תשלומי כפל ולא תשלומי ארבעה וחמשה שומר חנם אינו נשבע נושא שכר אינו משלם

ר"ש אומר: דברים קדשים **שהוא חייב באחריותן, נשבעין עליהן. ושאינו חייב באחריותן, אין נשבעין עליהן**

ר"מ אומר: יש דברים שהן כקרקע ואינן כקרקע ואין חכמים מודין לו. כיצד? אמר עשר גפנים טעונות מסרתי לך, והלה אומר אינן אלא חמש, רבי מאיר מחייב. וחכמי' אומרין כל המחובר לקרקע הרי הוא כקרקע:

גמרא עבר ונשבע, רבי יוחנן אמר מביא קרבן על השבועה. ר' לעזר אומר אינו מביא. א"ר אבין בר חייה כן משיב רבי לעזר לרבי יוחנן: "לא אם אמרת בשבועת העדות שנוהגת בעבדים ובשטרות ובקרקעות, תאמר בשבועת הפקדון שאינה נוהגת בעבדים ובשטרות ובקרקעות" ושבועת העדות, בית דין מוסרין שבועה לעדים?! וכי בי"ד מחייבין את העדים לישבע?! אלא בשעבר ונשבע, ותימר מביא קרבן על השבועה. וכא בפקדון עבר ונשבע, אינו מביא קרבן על השבועה.

ואית דבעי נישמעינה מהדא: חמור או שור או שה, מה אילו מיוחדין שיש בהן שבר ושבויה ומתה, יצאו קרקעות שאין בה שבר ושבויה ומתה, אוציא קרקע ולא אוציא עבדים. מה אילו מיוחדין שאין להן קנס יצאו עבדים שיש להן קנס כגון דינא ד30 של עבד. אוציא עבדים ולא אוציא שטרות שאין להן קנס. מה אילו מיוחדין שיש להן אונאה יצאו שטרות שאין להן אונאה, [מיכן אמרו המוכר שטרות לבסם יש לו אונאה]

ר' ישמעאל דרש: על כל דבר פשע וכו' כלל ופרט וכלל. אין אתה דן אלא כעין הפרט. מה הפרט בתביעת ממון. ולעצמו. ומוציא בדין. ויש לו דמי'. ואין דמיו קצובין. ובמטלטלין. ופטור על העונש. ועל הקנס. אבל אידך נתמעטו משבועת הפקדון

בתביעת ממון- פרט לאומר לחבירו תן לי מאתים זוזים שאמרת ליתן לי ולא נתתה.

לעצמו- פרט לאומר לחבירו אנסת ופיתיתה בת פלוני

ומוציא בדין- פרט לאומר לחבירו קיללתני ובייישתני שפטור.

ויש לו דמים- פרט לשטרות.

ודמיו אינן קצובין- פרט לעבדים. שהרי מצינו בעלמא [כגון ל דעבד] קצבה בעבדים

ובמטלטלין- פרט לקרקעות.

ופטור על העונש- פרט לאומר לחבירו הדלקת גדישי בשבת שפטור.

ופטור על הקנס- פרט לתשלומי כפל ותשלומי ארבעה וחמשה שהן קנס.

המקרע שטרות חבירו חוץ מדעתו רבי חנניה ורבי מנא, חד אמר חייב וחד אמר פטור. מאן דאמר חייב משום קנס ומאן דאמר פטור כסותם פי עידי חבירו.

[ודא ארמלתא דתפשה שטרייא, כאינש דצייר פומהון דשהדייא דלא ישהדון. ולא מהניא תפיסה]

אמר רבי אמי אילין דכתבין "על מנת שיש לי רשות לגבות ממטלטלין" לא גבי. א"ר מנא אין כתב ומר,אים כתב ואמר כן: "אף ע"ג דלית בי דינא יהיב"... גבי.

ר"ש אומר: אחד קדשי קדשים ואחד קדשים קלין שחייב באחריותן קורא אני בהן וכחש בעמיתו, ושאין חייב באחריותן קורא אני בהן בה' וכחש.

רב הונא אמר אחד ק"ק ואחד קדשים קלין שחייב באחריותן, אע"פ שהן לה', קורא אני בהן וכחש בעמיתו בפיקדון. ושאין חייב באחריותן, קורא אני בהן בה' וכחש ולא בעמיתו כחש:

הלכה ז משנה אין נשבעין אלא על דבר שהוא במידה ובמשקל ובמיניין כיצד? אמר לו בית מלא מסרתי לך, כיס מלא מסרתי לך, והלה אומר איני יודע, אלא מה שהינחת אתה נוטל, פטור

זה אומר עד הזיז, וזה אומר עד החלון חייב:

גמרא א"ר חנינה זה אומר מנורה גדולה וזה אומר מנורה קטנה חייב. והתנן אין נשבעין אלא על דבר שבמדה ושבמשקל ושבמיניין! א"ר בא בר ממל תיפתר במנורה של חליות

זה אומר אזור גדול וזה אומר קטון. תני רבי חייה ולא ידעין מה תני. אין תימר חייב, מתני' פליגא. דתנן אין נשבעין אלא על דבר שבמידה ושבמשקל ושבמניין, אין תימר פטור, מתני' פליגא, דתנן זה אומר גדול וזה אומר קטן

יישבע המוכר שהקטן מכר. זה אומר איני יודע וזה אומר איני יודע יחלוקו:

הלכה ח משנה המלוה את חבירו על המשכון ואבד המשכון, אמר לו סלע הלויתיך עליו ושקל היה שוה. והלה אומר סלע הלויתני עליו וסלע היה שוה פטור

סלע הלויתיך עליו ושקל היה שוה והלה אומר לא כי אלא סלע הלויתני עליו ושלשה דינרין היה שוה חייב

סלע הלויתני עליו ושתים היה שוה והלה אומר סלע הלויתיך עליו וסלע היה שוה פטור

סלע הלויתני עליו ושתים היה שוה והלה אומר לא כי אלא סלע הלויתיך עליו וחמשה דינר היה שוה חייב

מי הוא הנשבע? מי שהפקדון אצלו. שמא יישבע זה ויוציא הלה את הפיקדון:

גמרא א"ר יוחנן נאמן המלוה לומר עד כדי המשכון הלויתיך. מתניתא אמרה אף הלוה נאמן דתנינן סלע הלויתיך עליו ושקל היה שוה והלה אומר לא כי אלא סלע הלויתני עליו וסלע היה שוה פטור.

חד בר נש קם עם חבריה בשוקא א"ל תרין דינרין לי בידך ומושכונך שוי תרין דינרין. א"ל חד דינר נא בעי למיתן לך ומשכוני טב תרין דינרין! אתא עובדא קומי דייני נהרדעא, אמרי, כיון דכל עמא מודו דמשכונא טב תרין דינרין, אוחרנא ייתי עלוי שהדי. ולא שמע דמר רבי יוחנן נאמן המלוה עד כדי משכונו.

חד בר נש קם עם חבריה בשוקא ואריס סבינתיה,טליתו אמר, לית הדין סדינא נפיק מן

ידי עד דתתן לי מה דאית לי בידך!! אתא לקמיה שמואל, א"ל הב ליה סבינתיה וזיל דון עימיה. מה? שמואל כדייני דנהרדעא?שאינו נאמן לטעון על המשכון כדיי דמיו? אמר, תמן לא הוחזק המשכון בידו, וע"כ יש להאמינו במגו דלהד"ם הכא הוחזק המשכון בידו.

שמואל אמר: שאין השבועה זזה מביניהון, =וודאי חייב א ח ד מהן לישבע [שהרי יש הודאה במקצת].. אם ישבע המלוה הרי זה נשבע ונוטל, ואם ישבע הלוה מוציא הלה את הפקדון. מי הוא הנשבע? מי שהפקדון אצלו.

רב וריש לקיש אמרי על רישא סיפא דרישא:

סלע הלויתני עליו ושתיים היה שווה, והלה =מלווה אומר איני יודע. ר' בא רב הונא בשם רב אמר: אנת לית ידע, אהן ידע.=מתוך שא"י לישבע משלם רבי יהושע דיומא בעא קומי רבי יונה, תמן את אמר לית את ידע, אהן ידע! וכא מנה לי בידך והלה אומר א"י, פטור! את מר הכין! תמן, יש חילול שבועה חלות שבועה (יש הודאה במקצת) הכא, לית חילול שבועה:

מסכת שבועות פרק ז

הלכה א משנה כל הנשבעין שבתורה נשבעין ולא משלמין

אילו נשבעין ונוטלין: השכיר הנגזל והנחבל ושכנגדו חשוד על השבועה והחנווני על פינקסו

השכיר כיצד? אמר לו תן לי שכרי שיש לי בידך! הוא אומר נתתי, והלה אומר לא נטלתי, הרי זה נשבע ונוטל

רבי יהודה אומר עד שיהא שם מקצת הודייה. אמר לו תן לי שכרי חמשים דינר שיש לי בידך! והוא אומר התקבלתה מהם דינר זהב:

גמרא ממשמע שנאמר שבועת ה' תהיה בין שניהם אין אנו יודעין שאם ישבע, לא ישלם, מה ת"ל ולקח בעליו ולא ישלם? אלא מכיון שקיבלו בעלים שבועה, הוא פטור מלשלם.

רב הונא אמר אם משנשבע, הביא עדים שהיתה עומדת באבוס, כבר גזלתו שבועה.ש"ח שנשבע--קנאתו שבועה (בבלי)

מתניתא פליגא על רב הונא: איכן שורי? אמר לו אבד. משביעך אני ואמר אמן. ועדים מעידין שאכלו, משלם הקרן. הודה מעצמו, משלם קרן וחומש ואשם. מתניתא בשאכלו ואח"כ נשבע לו, ממה דמר רב הונא בשנשבע לו ואחרי כן אכלו.

ולקח בעליו ולא ישלם. הא אם לא ישבע ישלם. **דנחתינן לנכסיה** רבי חגיי בעא קומי רבי יוסי, עד כדון כרבנן , ואפילו כר"מ?

לא כן א"ר אסי בשם רבי יוחנן דברי רבי מאיר ממשמע לאו אי אתה שומע הן?

א"ר חנינה הכל מודין בלשון תורה ממשמע לאו אתה שומע הין, מה פליגין בלשון בני אדם.

תני רבי חייה מתנה שומר חנם ושומר שכר להיות כשואל.

אמר ר' אבין על ידי שבעל הבית עסקיו מרובין תיקנו בשכיר לישבע וליטול. ודכוותה תיקנו בבעל הבית, שאם עבר זמנו, שלא ישבע ויטול.

תני ר' חייה: אם יש עדים שתבעו בזמנו, אפילו לאחר שנה נשבע ונוטל.
א"ר יוסי אין לו אלא אותו היום בלבד.

רבי יונה אמר: אתפלגון רבי יוסי בי רבי חנינה וריש לקיש: חד אמר תבעו ביום אין לו אלא יום, לילה אין לו אלא לילה כ חייב לתבעו בכל עונה ועונה. וחרנה אמר: בשתבעו לפני עדים בזמנו ואמר נתתי,השכיר נאמן ל ע ו ל ם לישבע וליטול [אבל אם אמר "אתן" ושוב טוען לאחר זמן, "פרעתי" חזקה נתן] ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא. ממה דמר ר' חמא בר עוקבה בשם ריש לקיש תבעו ביום אין לו א ל א י ו ם, לילה אין לו אלא לילה. הוי, רבי יוסי בר חנינה דאמר בשתבעו ואמר נתתי אבל אמר לו אתן, חזקה נתן.

א"ר מנא פעמים שתבעו אחר זמן ונעשה כתוך זמנו ונשבע ונוטל. היך עבידא? תבעו לאחר זמן מרובה,

ואמר לו "לא אמרתי לך מאותו היום נתתי?" "כבר אמרתי לך ביום העבודה, כשתבעתני,"נתתי" " אותו היום, נעשה כמי שהוא אתמול, נותן לו שיעור אחר.ותליא בפלוגתא דלעיל

הקדים לו שכרו (לפי דברי בעה"ב) בדא נשבע ונוטל. היה המשכון בידו, בדא נוטל בלא שבועה.
היה עבד, וב"ד מוסרין שבועה לעבד?! היה חשוד, ובית דין מוסרין שבועה לחשוד?! היו שניהן חשודין הלכה ד תפלוגתא דרבי מאיר ורבי יוסי. היו שניהן חשודין חזרה שבועה למקומה דברי רבי יוסי. רבי מאיר אומר יחלוקו.

פשיטא, מת בעל הבית, השכיר נשבע ליורשיו. ואפילו מת השכיר, יורשיו נשבעין ליורשי בעל הבית? כלום תיקנו אלא בשכיר, שמא ביורשיו?!

א"ר לעזר כשתבעו בעדים ל"ש אלא ששכרו בעדים--אבל שכרו שלא בעדים, מגו...בבלי יכיל מימר ליה נתתי לך שכרך. א"ר יודן אין אומר בממון "מאחר" מאחר דיכיל מימר ליה לא שכרתיך, יכיל מימר ליה שכרתיך ונתתי לך שכרך. מתניתא פליגא על רבי לעזר: במה דברים אמורים? בשזה אומר נתתי וזה אומר לא נטלתי, נתתי לך שכרך והוא אומר לא נטלתי. שכרתני והוא אומר לא שכרתיך, המוציא מחבירו עליו הראייה. וקשיא על דרבי לעזר, אם באומר בעדים, "שכרתני והלה אומר לא שכרתיך"?!

רבי בא קרתיגנא בעי, יום אחד עשית עמי ונתתי לך, והלה אומר ב' ימים עשיתי עמך, ולא נתת לי כלום. פשיטא, יום ראשון נוטל בשבועה. שנייה, תפלוגתא דרבי יוחנן ורבי חייה רבה. עיין ריש ב"מ [אים יש עדים שחייב מחצה, הוי כמודה במקצת]

סלע אחד פסקתי לך ונתתיה לך, והלה אומר שני סלעים פסקתה לי ולא נתתה לי כלום. פשיטא, סלע ראשונה נוטל בשבועה. שנייה, תפלוגתא דרבי יוחנן ור"ח רבה.

מחלפה שיטתיה דרבי יהודה תמן חנווני המוכר פירות(סוף פרק) אמר אפילו לא יודה אי"צ "הודאה במקצת" לר"י, והכא אמר עד שיודה! תמן על ידי שהן כעין שבועת תורה שנשבע ונפטר, אפילו לא יודה. ברם הכא ע"י שאינן כעין שבועת תורה, עד שיודה

מהו לגלגל שבועת תורה= שבועה ש נ פ ט ר מלשלם על שבועת תקנה? [תמן זה נשבע ואינו משלם וזה נשבע ואינו משלם, זה נשבע ונוטל וזה נשבע ונוטל, ברם הכא זה נשבע ונוטל, וזה נשבע ואינו משלם?] נישמעינה מן הדא: מגלגלין שבועת תורה על שבועת תורה, שבועת תקנה על שבועת תקנה, אבל לא שבועת תורה על שבועת תקנה, ולא שבועת תקנה על שבועת תורה. [שבועת תורה=נפטר. שבועת תקנה=נוטל??]

הלכה ב משנה הנגזל כיצד? היו מעידין אותו שנכנס לתוך ביתו ומישכנו שלא

ברשות, אמר לו תן לי כיליי שנטלתה! והוא אומר לא נטלתי, ה"ז נשבע ונוטל.
ר' יהודה אומר עד שיהא שם מקצת הודייה. כיצד? אמר לו שני כיליי נטלתה והוא אומר לא נטלתי אלא אחת:

גמרא לתוך ביתו- לא לתוך חצירו. למשכנו- לא משום דבר אחר.
אמר רבי יצחק ובלבד בעדים.
נכנסו שנים למשכנו? ייבא כהדא יצא חבול מבין שניהן, שניהן פטורין.

תמן אין שניים ראויין לחובלו, ברם הכא שניהן ראויין למשכנו.

ומה דמי ליה? בשראו שנים חובטין עליו במקלות. מה התם ש נ י ה ם חייבים, אף הכא במשכון ראוהו זורק צרורות ונמצאו שם כלים שבורין נוטל בלא שבועה.
מהו מיטעניניה מילון מפלגן? היכול לטעון עליו דברים מופלגים? ייבא כדא"ר יוחנן בר נש עתיר גו שוקא ומסכן גו ביתא, עתיר גו ביתא ומסכן גו שוקא. יש מתעשר ואין כל מתרושש והון רב. רבי בא משתעי עובדא הוה באריסיה דבר זיזא דאפקיד גבי חד בר נש ליטרא דהב. מית בר זיזא ואריסיה דבר זיזא. אתא עובדא קומי ר' ישמעאל בי ר' יוסי אמר ומאן לימא לן דכל מה דהוי לאריסיה דבר זיזא לאו דבר זיזא אינון!! יתייהבון לבנוי דבר זיזא! אתון בנוי דבר זיזא אמר יסבון בנין רברבין פלגא, ומן דקיקין רבוןכשהקטנים יגדלו יסבון פלגא. דמךנפטר ר' ישמעאל בי רבי יוסי אתא עובדא קומי ר' חייה רובה, אמר אין מהדא לית שמע מינה כלום.

אית בר נש דלא בעי מפרסם נפשיה. יתייהבון לבנוי דאריסא! א"ל מריה דפיקדונא כבר יהבית פלגא! א"ל מה שנתת ע"פ ב"ד נתת ומה שאתה נותן ע"פ ב"ד אתה נותן! מהו דיימרון בני אריסא לבני בר זיזא, הבו לן מה דנסבתון.תן לנו מה שנטלתם (שלא כדין) יכלין מימר לון מה שנעשה ע"פ ב"ד נעשה. מהו דיימרון דקיקיי' לרברבייא נחלוק עמכון? יכלין מימר לון מציאה מצאנו. א"ר יצחק אין בין רברבייא לדקיקייא אלא כמין שניתן להן מתנה:

הלכה ג משנה הנחבל כיצד? היו מעידין אותו שנכנס לתוך ידו שלם ויצא חבול אמר לו חבלתה בי והוא אומר לא חבלתי הרי זה נשבע ונוטל
רבי יהודה אומר עד שיהא שם מקצת הודייה כיצד אמר לו חבלת בי שתים והוא אומר לא חבלתי אלא אחד:

גמרא רבי יהודה היה קורא "חככי" כל זמן שהן חוככין זה בזה הרי זה נשבע ונוטל.
היה נשוך במקום שאינו יכול לישוך עצמו נוטל בלא שבועה. לאחר זמן, זה אומר חבלת בי וזה אומר לא חבלתי, הרי זה כשאר הטענות:

הלכה ד משנה וכשנגדו חשוד על השבוע' כיצד? אחד שבועת העדות ואחד שבועת הפקדון ואפילו שבועת שוא. היה אחד מהן משחק בקוביא, מלוה בריבית, מפריח יונים, וסוחר שביעית, שכנגדו נשבע ונוטל היו שניהן חשודין, חזרה שבועה למקומה דברי ר' יוסי. ר"מ אומר יחלוקו:

גמרא אילו הן הפסולין: המשחק בקוביא זה המשח' בפסיפסין. אחד המשחק בפסיפסין ואחד המשחק בקליפי אגוזים ורימונים לעולם אין מקבלין עדותן עד שישבר פיספסיו ויבדק ויחזור בהן חזרה גמורה. המלו' בריבית אין מקבלין אותו עד שיקרע שטרותיו ויבדק ויחזור בהן חזרה גמורה. ומפריחי יונים זה הממרה יונים אחד ממרה יונים ואחד ממרה בהמה חיה ועוף אין מקבלין אותו עד שישבר פגימיו ויבדק ויחזור חזרה גמורה. סוחרי שביעי' זהו תגר שביעית אי זו תגר שביעית ישב לו כל שני שביעית ובשביעית התחיל נושא ונותן בפירות שביעית אין מקבלין אותו עד שתגיע שביעית אחרת ויבדק ויחזור חזרה גמורה. תני רבי יוסי שני שביעיות. רבי נחמיה אומר חזרת ממון לא חזרת דברים. שאמר להם הא לכם מאתים זוז וחלקום לעניים שכנסתי מפירות עבירה.
הוסיפו עליהן הרועין והחמסנין והגזלנין וכל החשודין בממון עדותן בטילה אמר רבי אבהו ברועי בהמה דקה.

רב הונא אמר מאן תניתה מפריחי יונים? רבי ליעזר. דתנן עדיות מפריחי יונים פסולין לעדות. אמר רבי מנא קומי רבי יוסי ועוד הדא דסנהדרין כרבי ליעזר? אמר ליה דברי הכל היא הכא. אמר רבי יוסי יודעין היו שהיה פסול מעדות ממון ומה בא ר"א להעיד? אלא כשם שפסול מעדות ממון כך פסול מעדות נפשו'

#ועידי החדש כעידי נפשו'. ותנינן תמן ראש השנה כל עדות שאין האשה כשירה לה, אף הן אינן כשירין לה.אלמא אף לנפשות פסילי! מאן תניתה? רבנין! רבנין כרבי ליעזר? מודיין ליה? ופליגי עלוי? האם מודים רבנן לר"א או פליגי עליה?
ר' הונא בשם ר' יונה: כולה כרבי ליעזר #

אתיין אילין פלוגוותא כאילין פלוגוותא. דתני עד זומם פסול מכל עדיות שבתורה אבל אם נמצא זומם בעדות ממון אינו פסול אלא לאותה עדות בלבד ואתייא דרבי יוסי כרבנן ודר"מ כרבי ליעזר. פליגי אי פסול לממון, פסול גם לנפשות
החשוד בשבועה מאימתי מקבלין אותו? משיבוא בב"ד ויאמר חשוד אני. מה נן קיימין אם בהוא דקאים חייב לחבריה שבועה. ובית דין מוסרין שבועה לחשוד?! אלא כן אנן קיימין בהוא דאזל מידון בבית דין דלא חכמין ליה שאין מכירין אותו ויימר לון ההוא גברא חשוד הוא. אף בהוא דקאים וחייב ליה שבועה ומחליה עליה.א"ן בבי"ד שבעירו, אך התובע מוחל לו השבועה, והנתבע אומר: "אגב אורחא" אני חשוד!! אז "מקבלין אותו"
רב הושעיה אמר קמי ר' אמי בשם רבנין דתמן חזרה שבועה לסיני רבי יוחנן בשם רבי ינאי חזרה שבועה לבעלין. מאן דמר חזרה שבועה לסיני כמי שאין כאן עדות המוציא מחבירו עליו הראיה ומאן דמר חזרה שבועה לבעלין ממה דהוא גברא חשוד ולא יכיל מישתבע לי קום שלם לי:

הלכה ה משנה והחנווני על פינקסו כיצד? לא שיאמר לו כתוב בפינקסי שאת חייב לי מאתים זוז אלא אמר לו תן לבני סאתים חטים ולפועלי בסלע מעות. הוא אומר נתתי, והן אומרים לא נטלנו. הוא נשבע ונוטל, והן נשבעין ונוטלין

אמר בן ננס אילו ואילו באין לידי שבועת שוא! אלא הוא נוטל שלא בשבועה, והן נוטלין שלא בשבועה:

גמרא חנווני על פינקסו, לא במקיף אמרו. שהוא אומר לו: כתבת בזה, מחוק בזה!

רבי אומר אומר אני שיהו אילו נשבעין בפני אילו מפני הבושה

הדא דתימר בשלא העמידו עמו, אבל העמידו עמו אין בעל הבית חייב כלום.

כהדא דמר רבי יודה בר שלום סמך כתפייא גבי קפילייא, העמיד הכתפים אצל החנווני אתון ואפקון דלא יהב לון.(לא רצה ליתן) אתא עובדא קומי רבי שמי, ממה דאילו הוון קפילייא יימר מסבות, לית סופיהון דאילין ואילין מיסב, אלא יסבון מכבר: אים החנווני היה אומר "נתתי" אין סופו(של פועל) לחזור וליטול. ממילא ה"ה אם מיאן חנווני ליתן--א"י לחזור על בעה"ב

הלכה ו משנה אמר לחנווני תן לי בדינר פירות ונתן לו. אמר לו תן לי את הדינר! אמר לו נתתיו לך ונתתו באנפלי ישבע בעל הבית

נתן לו את הדינר. אמר לו תן לי הפירות! אמר לו נתתים לך והולכתים לתוך ביתך ישבע החנווני

ר' יהודה אומר כל שהפירות בידו ידו לעליונה פליג ארישא ואסיפא. ולא תיקנו שבועה, רק בגוונא דהובא בברייתא

אמר לשולחני תן לי בדינר מעות ונתן לו. אמר לו תן לי את הדינר! אמר לו נתתיו לך ונתתו באנפלי ישבע בעל הבית

נתן לו את הדינר. אמר לו תן לי את המעות! אמר לו נתתים לך והשלכתם לתוך כיסך, ישבע השולחני

רבי יהודה אומר אין דרך השולחני להיות נותן איסר עד שהוא נוטל את דינרו:

גמרא

##רבי חנינא אמר במחלוקת. ר"י פליג את"ק

אמר רבי יודה אימתי בעי שבועה ? בזמן שהיתה הקופה מונחת בין שניהן, אבל אם היתה יוצאה מתחת ידי אחד מהן, כגון פירות ביד בעה"ב המוציא מחבירו עליו הראיה

##עוד היא במחלוקת. בגוונא דשולחני פליג ג"כ

הדא דתימר שולחני אין דרכו...באכסנאי, אבל בבן עיר דרכו ליתן איסר עד שלא יטול דינרו:

הלכה ז משנה כשם שאמרו הפוגמת כתובתה לא תיפרע אלא בשבועה. ועד אחד מעידה שהיא פרועה לא תיפרע אלא בשבועה. מנכסים המשועבדין, ומנכסי יתומין, והנפרעת שלא בפניו, לא תיפרע אלא בשבועה

וכן היתומין לא יפרעו אלא בשבועה שלא פקדנו אבא, שלא אמר לנו אבא, ושלא מצינו שטר בין שטרותיו של אבא ששטר זה פרוע.

העיד רבי יוחנן בן ברוקה שאפילו נולד הבן לאחר מיתת האב הרי זה נשבע ונוטל רבן שמעון בן גמליאל אומר אם יש עדים שאמר האב בשעת מיתתו שטר זה אינו פרוע נוטל שלא בשבועה:

גמרא א"ר זירא כולהון כעין שבועת תורה ירדו להן.יש בכולם דררא דשבועה דאורייתא עיין בבלי- וכתובת אשה, לא הוחזקה בידו להגבות אלא כמי שגבת?! שטר העומד לגבות, כגבוי מיכן והילך הוא כתובעה שטר של מאתים פרוע והיא אומרת אינה אלא מנה, אינה נפרעת בלא שבועה.

תמן תנינן הפוגמת כתובתה לא תיפרע אלא בשבועה. כיצד היתה כתובתה אלף זוז ואמר לה התקבלת כתובתיך והיא אומרת לא התקבלתי אלא מנה לא תיפרע אלא בשבועה.

תני הפוגמת אבל לא הפוחתת.

רב חסדא בעו, בגין דהלך תרתין פסיעתא הוא מפסיד?! אילו פגמו חוץ לבי"ד את אמר גובה, מפני שפגמו בבית דין את מר אינו גובה?!

ר' יוחנן בשם ר' ינאי: אין נפרעין מניכסי יתומין קטנים אלא בשרבית אוכלת בו. ר' נתן אומר אף לכתובת אשה. א"ר מנא מפני מזונות.

אמר רבי מתנייא מאן חייש למזונות? ר' שמעון. דרבי שמעון אומר במגבה הדבר תלוי. כ"ז שאינה ג ו ב ה הכתובה, יש לה מזונות בלי שבועה [כתובות פז].---אבל לרבנן כיון שתבעה כתובתה בבי"ד הפסידה תכף המזונות [וממילא ליכא פסידא ליתמי]
מאי כדון?לרבנן מ"ט? משם חינה. כדי שיהו קופצין עליה לישאנה.
רבי נתן אומר אף לגזילה ולנזקין.נזקקין לגבות מיתומים קטנים א"ר יוסי אף נן תנינן תרתיהון. לגזילה מהכא- אם היה דבר שיש בו אחריות חייב לשלם. לנזקין מהכא- אין נפרעין מניכסי יתומין קטנים אלא מזיבורית. כיני מתניתא אין נפרעין מנכסי יתומין ק ט נ י ם לנזקין אלא מזיבורית.
והתני יעמוד הבן תחת האב, הנזקין שמין להן בעידית, ובעל חוב בבינונית וכתובת אשה בזיבורית! ...כאן בגדול כאן בקטן

הכא את מר אין נשבעין על טענת חרש שוטה וקטן, והכא את מר אבל נשבעין לקטן ולהקדש!! בנפרעין מניכסי קטן.צריך לישבע =אבל נשבעין ל ק ט ן ונפרעין מאדם שלא בפניו?! כגון קטן=שלב"פ אמר רבי ירמיה תיפתר בשרבית אוכלת בו. ובית דין גובין רבית?! תיפתר בערב לו מגוי.

#אליכסה שם גוי אמר קומי רבי מנא, אנן עבדין טבות סגין מינכון.אנחנו עושין טוב יותר מכם.. אנן משלחין דיאטיגמתין פסק דין edict אין אתא, הא טבות, ואין לא אתא אנן מחלטין ניכסוי. א"ל אף אנן עבדין כן! מכרזינן שלשים יומין,כדי להשיג שומא טובה אין אתא טבות, ואי לא מחלטינן ניכסוי. א"ל הגע עצמך דהוה בזווי רחיקי? א"ל אנן משלחין שלשה איגרות חדא גו שלשים יומין וחדא גו שלשים יומין וחדא גו שלשים יומין אין אתא הא טבות ואי לא מחלטינן ניכסוי.
א"ר חנינה בשעמד בדין וברח, אבל אם לא עמד בדין לא מחלטינן אלא מכרזינן.#

שייך בפרק הכותב(כתובות פח)אשכח תימר חנן ורבי שמעון שניהן אמרו דבר אחד. היך מה דתימר הלכה כחנן ודכוותה הלכה כרבי שמעון.

רב אמר: מת הלוה, המלוה נשבע ליורשיו. ואפילו מת המלוה, יורשי מלוה נשבעין ליורשי לוה. אבל אם מת לוה תחילה ואח"כ המלוה, כבר נתחייב המלוה לבני לוה שבועה ואין אדם מוריש שבועתו לבניו. שמע ר' יוחנן ואמר: יאכל הלה וחדי?!

רב חייה בר אשי בשם רב: שטר=שובר היוצא מתחת ידי המלוה בכתב ידו פסול, אני אומר מתעסק היית בשטרותיך. הא מתחת ידי אחר כשר. רבי אבינא בשם שמואל לעולם פסול עד שיצא מידי הלוה בכתב ידי מלוה. מאי כדון?מתי מהני סימפון היוצא מתחת יד המלווה (כבמתניתין "שלא מצינו...") א"ר יוסי בי רבי בון תיפתר דברי הכל בדייתקי:שטר צוואה

הלכה ח משנה ואילו נשבעין שלא בטענה. השותפין והאריסין והאפיטרופין והאשה הנושאת ונותנת בתוך הבית ובן הבית. אמר לו מה אתה טועניני? רצוני שתשבע לי! חייב.

חלקו השותפין והאריסין, אינו יכול להשביען

נתגלגלה לו שבועה ממקום אחר, מגלגלין עליו את הכל

והשביעית משמטת את השבועה:

גמרא א"ר יוסי הדא אמרה בנושא ונותן שלא בחשבון, אבל בחשבון לא בדא. ואהן בן בית, עוד הוא בנושא ונותן שלא בחשבון.
ר' זעירא כהדא דר' יוסי

חד בר נש אזל למידן קמי ר' זעירא וחייבו שבועה על תרין דינרין, א"ל לאו תרין דינרין אני חייב לך?! הא טריפין לך! א"ל ומילת פלן ופלן. א"ר זירא או הב ליה כל דתבע לך או אישתבע ליה כל דמגלגל עלך.
עד כמה מגלגלין עליו? א"ר יוחנן עד כדי שיאמר לו עבדי אתה. הגע עצמך שהיה כהן =מיוחס? בעבד עברי. וכי יש עבד עברי בזמן הזה?

דברים שהן משה ידו, שביעית משמטתו ומשמטת שבועתו, ושאין משה ידו כגון פקדון אין שביעית משמטתו לא אותו ולא שבועתו. כל ששביעית משמטתו משמטת שבועתו וכל שאין שביעי' משמטתו אינה משמט' שבועתו:

א"ר שמואל בר רב יצחק דלא כן מה נן אמרין? שמירה לא בטילה! מה ההו"א שייפטר מחיוב שמירה? ומתרץ.. היא בעל בעל. מה בעל שנאמר להלן משמיט אף כאן ונקרב בעל הבית... משמיט

א' ארבעה שומרין הן שומר חנם והשואל נושא שכר והשוכר. שומר חנם נשבע על הכל השואל משלם את הכל נושא שכר והשוכר נשבעים על השבר ועל השבויה ועל המיתה ומשלמין את האבידה ואת הגניבה

ב' אמר לשומר חנם איכן שורי אמר לו מת והוא שנשבר או נשבה או נגנב או אבד. נשבר והוא שמת או נשבה או נגנב או אבד. נשבה והוא שמת או נשבר או נגנב או אבד. נגנב והוא שמת או נשבר או נשבה או אבד. אבד והוא שמת או נשבר או נשבה או נגנב. משביעך אני ואמר אמן פטור

ג' איכן שורי אמר לו איני יודע מה אתה שח והוא שמת או נשבר או נשבה או נגנב או אבד משביעך אני ואמר אמן פטור

ד' איכן שורי אמר לו אבד משביעך אני ואמר אמן והעדים מעידין אותו שאכלו משלם את הקרן. הודה מעצמו משלם קרן וחומש ואשם

ה' איכן שורי אמר לו נגנב משביעך אני ואמר אמן והעדים מעידין אותו שגנבו משלם תשלומי כפל, הודה מעצמו משלם קרן וחומש ואשם

ו' אמר לאחד בשוק איכן שורי שגנבתה והוא אומר לא גנבתי משביעך אני ואמר אמן והעדים מעידין אותו שגנבו משלם תשלומי כפל. טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה חמשה ראה עדים ממשמשים ובאין ואמר גנבתי אבל לא טבחתי ולא מכרתי אינו משלם אלא קרן

ז' אמר לשואל איכן שורי אמר לו מת והוא שנשבר או נשבה או נגנב או אבד. נשבה והוא שמת או נשבר או נגנב או אבד. נגנב והוא שמת או נשבר או נשבה או אבד. אבד והוא שמת או נשבר או נשבה או נגנב. משביעך אני ואמר אמן פטור

ח' אמר לו איכן שורי אמר לו איני יודע מה אתה שח והוא שמת או נשבר או נשבה או נגנב או אבד משביעך אני ואמר אמן חייב

ט' אמר לנושא שכר והשוכר איכן שורי אמר לו מת, והוא שנשבר או נשבה. נשבה, והוא שמת או נשבר. נשבר, והוא שמת או נשבה. נגנב, והוא שאבד. אבד והוא שנגנב משביעך אני ואמר אמן פטור

י' מת או נשבר או נשבה והוא שנגנב או שאבד משביעך אני ואמר אמן חייב. אבד או שנגנב והוא שמת או נשבר או נשבה פטור. זה הכלל כל הנשבע להקל על עצמו חייב להחמיר על עצמו פטור סליק פירקא

ה"א ארבעה שומרין הן כו' אמר רבי יוחנן ארבעה שומרין הן ואין חייבין אלא דרך קניין

ר' יעקב בר אחא בשם ר' לעזר אף לעניין גזילה אין חייבין אלא דרך קיניין אמ' רבי יוסי בי רבי בון ומתניתא אמרה כן הגביהה ונטל ממנו רביעית ונשברה, משלם את הכל
רבי חנניה אמר רבי בון אף בגניבה אין חייבין אלא דרך קיניין רבי חנניה בשם רבי פינחס ומתניתא אמרה כן: היה מושכו ויוצא, ומת ברשות הבעלי'- פטור. הגביהו או הוציאו מרשות הבעלים ומת- חייב. הגביהו ברשות הבעלים- כמי שיצא כל רשות הבעלים. היו מושכו ויוצא- עד שיצא כל רשות הבעלים.

ר' אבהו בשם רבי יוחנן בעומדת באבוסו. טוען טענת גנב דחייב רחמנא בשומר חנם, איירי בעומדת באבוס השומר, וקאמר רחמנא דחייב דווקא כ ש ש ל ח ב ו י ד= משיכה [ב"ק קז] דעיקר חיובא דטט"ג היא מחמת ש ל י ח ו ת יד!

רבי בון בר חייה בעי, אם בעומדת באבוסו, אפילו לא משך! חייב בשבועה לחוד! אלא כי נן קימין דהצריכה התורה לש"ח שליחות יד [משיכה] כדיי

לחייבו..בעומדת ברשות הרבים. מה? רבי בון בר חייה כבית שמאי? דבית שמאי אומרים ילקה בחסר ויתר וכו' חייב בשליחות יד על המחשבה! [מה נן קיימין באיזה אופן פליגי ב"ש וב"ה שם? אם בעומדת ברשות הרבים וחשב לגוזלה, ומתה באותה המחשבה, דברי הכל פטור. אם משך דברי הכל חייב. אלא כי נן קיימין בעומדת באבוסו] רבי בון בר חייה דאמר כבית שמאי?! אמר רבי בון: תמן בשולח יד ע"י מחשבה כקונה שלא מדעת הבעלים. ברם הכא בשומר שנשבע כקונה מדעת הבעלים וע"כ חייב כשעומדת על אבוסה, בלי שום פעולה נוספת.

כתיב, כי יתן איש אל רעהו וגו' לשמור ולא לקרוע. לשמור ולא להשליך לשמור ולא ליתן במתנה. אמר רבי יוסי והוא שאמר ליתן מתנה לכל מי שירצה, אבל אמ' לפלוני, מכיון ששמירתו עליו כמי שהוא עליו.
תני: וגונב מבית האיש לא מראש גגו א"ר לעזר הדא דאת מר בגג שאינו מבוצר, אבל בגג מבוצר, כבית הוא.

תני: וגונב מבית האיש לא מבית השואל.הגונב מן השואל, פטור מלשלם כפל לבעלים ומר, וגונב מבית האיש לא מבית נושא שכר והשוכר!! מכיון ששמירתו עליו כמי שהוא עליו שפיר קרינן "מבית האיש"..

שתימצא אומר שלש פרשיות הן: התחתונה בשואל, והאמצעית בנושא שכר והשוכר, והעליונה בשומר חנם. שואל- לפי שנהנה את הכל, משלם את הכל. נושא שכר והשוכר לפי שנהנה מקצת ומהנה מקצת, נשבע מקצת ומשלם מקצת. שומר חנם שאין לו הנייה, נשבע ויוצא

מהו נשבע? לא פשעתי. היו אחרים יודעין שלא פשע מאי? שיישבע על שליחות יד? נישמעינה מהדא הרי שנמצא הגנב ואין לו לשלם, מהו שיאמר לו בוא והשבע לי שלא נתת עיניך בה לגוזלה? שאים "נתן עיניו לגוזלה"=שליחות יד, חייב על הכל ואם לא ימצא הגנב. הא אם נמצא פטור אלמא אין משביעין אותו "לא שלחתי"

כתיב כי יתן איש אל רעהו חמור או שור או שה וגו' שבועת יי' תהיה בין שניהם אם גנוב יגנב מעמו- גניבה, ואם- לרבות האבידה. עד כדון כרבי עקיבה, כרבי ישמעאל? תני רבי ישמעאל: מה אם גניבה שקרובה לאונסין את אמר משלם, אבידה שאינ' קרובה לאונסין לא כל שכן!

אין כתיב בשואל אלא שבורה, אבידה וגניבה מניין? ודין הוא מה אם נושא שכר והשוכר שאין משלמין שבורה ומתה, משלמין גניבה ואבידה, שואל שמשלם שבורה ומתה, אינו דין שישלם אבידה וגניבה! ותני עלה: הרי זה קל וחומ' שאין עליו תשובה. שבוייה מניין? נאמר כאן ונשבר או מת ונאמר להלן ומת או נשבר מה להלן שבויה עמהן, אף כאן שבויה עמהן. עד כדון כר' עקיבה, כר' ישמעאל? ר' ישמעאל כר' נתן. ר' נתן או': או לרבות את השבויה. וכר"מ דאמר ג"ש במקום שבאת מה להלן נשבעין על האונסין אף כאן נשבעין על האונסין? לר"מ דון מינה ומינה, נימא דשבוייה בשואל נשבע

עוד היא דר' נתן. דר' נתן אומר: א ו מת לרבות את השבויה ויליף מפרשת שואל גופא

רבי יודן בעי, טענו טענת גנב של אונסין אמר לו בא ליסטיס מזויין ונטלה, מהו שישלם תשלומי כפל של אונסין? האים ש"ש שפטר עצמו בטענת ליסטים מזויין, משלם כפל? בבלי אמר רבי יוסי אין כיני ניתני שומר שכר והשוכר! ותני לא מצינו בנושא שכר והשוכר שמשלם תשלומי כפל

ותני עלה: זהו קל וחומר שאין עליו תשובה. אמר רבי חנינה אם אומר את כן נמצאת אומר הרי זה קל וחומר שיש עליו תשובה דו יכיל מימר ליה מצינו בנושא שכר והשוכר שמשלם תשלומי כפל, תאמר בשואל שאינו משלם תשלומי כפל בכל מקום ותני עלה הרי זה ק"ו שאין עליו תשובה ליפרוך: מה לש"ש (חייב בגניבה) שכן משלם כפל בטענת ליסמ"ז, תאמר בשואל!

את מר אם בעליו עמו לא ישלם, מהו שישבע? מי אמרי' דפטרה תורה ב"ע ר ק מחיוב מ מ ו ן אבל אכתי צריך ש ב ו ע ה [כגון שואל חייב לישבע שנשבה נשבר ומת--ש"ש חייב לישבע שנגנבה ונאבדה] ר' זירא אמ' נשבע. ר' חנינה ור' לא תריהון אמרין אינו נשבע

מתניתא מסייעה לר' חנינה ולר' לא.

שבר שבויה ומתה שהן פטורין בנושא שכר והשוכר, והשואל-בבעלים פטור, שלא בבעלים חייב----- אבידה וגניבה שהן חייבין בנושא שכר והשוכר, לא כל שכן בשואל בבעלין פטור שלא בבעלין חייב! ק"ו לחייב שואל בגו"א וממקום שבאת: מה ש"ש פטור גו"א ב"ע--אף שואל [אלמא אי"צ שבועה שנשבר! דהא פטור מגו"א]

רבי חנינה בשם רבי יודן מתניתא מסייעה לרבי זירא: שואל שהחמירה התורה עליו, בבעלים פטור שלא בבעלין חייב, נושא שכר שהיקילה התורה עליו, לא כל שכן בבעלי' פטור שלא בבעלים חייב. אין תימר לשבועה איצטרכת ליה, ניתני ונושא שכר ו ה ש ו כ ר! הווי לא צורכה דלא=אלא לתשלומין מלמד ק"ו לפטור ש"ש בבעלים מתשלומין(גו"א), ואילו ש"ח=שוכר שייריה. דל"ש ביה לפטור מחיוב ממון לחיוב שבועה [תחת תשלומין באמירת פשע, יישבע שפשע ויפטר?!!]

וקשיא על הדא דרבי זירא: שואל אם בעליו עמו נשבע שנאנסה אין בעליו עמו ישלם , נושא שכר אם בעליו עמו נשבע, אין בעליו עמו ישלם כגון גו"א, שומר חנם בין שהבעלין עמו בין שאין הבעלים עמו נשבע?! אמרת, דברים שהשואל משלם נושא שוכר נשבע, כגון אונסין דברים שנושא שכר משלם, שומר חנם נשבע,כגון גו"א דברים שנושא שכר נשבע כגון בעליו עימו, נשבע שלא פשע שומר חנם יהא פטור! אפי' משבועה! [כלומר למה לא נימא דעל כרחין יש לפטור ש"ח בבעלים מפשיעה!]

מה את מתהני בשומר חנם בשהבעלים עמו?ננחית חד דרגא וניפטריה מפשיעה!! ואית דבעי, מה את מתהני [איזה הניה=חילוק יש] בשומר חנם ונושא שכר בשהבעלים עמו האמרת תרוויהו חייבים לישבע שלא פשעו

אמר ר' אבון: על כל דבר פשע לרבות שלעולם נשבעין שלא פשע

אמר ר' מנא לא מצינו שהשוות התורה בגניבה ואבידה בשואל?! לכן נשוה שומר חנם ונושא שכר שבר שבויה ומתה כשם שלא חילקת בין ש"ש לשואל לחייבו בגו"א, כן לא תחלוק בין ש"ח לש"ש לפטור את האונס

ומה טעמ' דבית שמאי? על כל דבר פשע ומה מקיימין דבית הלל טעמא דבית שמאי פשע על כל דבר פשע תיפתר ששלח בו יד על ידי שליח

רבי יוסי בר חנינה בעי, מה אמר "יטול"?! "נטל" אלמא שליחות יד צריכא חסרון! והתני רבי הושעיה נשברה, החמיצה, נותן לו דמי כולה, כלום החמיצה לא מחמת טלטולה?!

רבי שמואל רבי אבהו בשם רבי לעזר שליחות שנאמר בשומר חנם אינו חייב עד שיחסר. ר' שמואל בעא קומי ר' אבהו מה איתאמרת? חיסר או אפילו לא חיסר אמר ליה לית הדא שאילתא דרבי יוסי בר חנינה יטול נטל אין תימר "ליטול" אפילו לא חיסר אין תימר "נטל" עד שעה שיחסור.
אין תימר "נטל" החזירה [ולא נטל בפועל כלום] בין למקומו בין למקום אחר פטור
אין תימר "ליטול" החזירה למקומה פטור, למקום אחר חייב

רבי אבהו בשם ר' יוחנן נאמרה שמירה בשומר חנם ונאמר שמירה בשומר שכר. ולא דמייא שמירה שנ' בשומר חנם לשמירה שנאמר בנושא שכר, שמירה שנאמ' בשומר חנם כיון ששימר כל צורכו פטור. שמירה שנאמר בשומר שכר, אין משערין אותו אלא בגופו.

[אין אומרין אלו היה אחר שם, יכול להציל. אלא אים ראוי להציל, חייב ואים לאוו, פטור]

רבי לעזר בשם ר' הושעיה נאמר שליחות יד [להתחייב באונסין שיקרה אח"כ] בשומר חנם ונאמ' שליחות יד בשומר שכר, ולא דמייא שליחות יד שנאמר בשומר חנם לשליחות יד שנאמר בשומר שכר. שליחות יד שנאמר בשומר חנם, אינו חייב עד שימשוך. שליחות יד שנאמר בשומר שכר, כיון שהניח מקלו ותרמילו עליה חייב. שמע רבי יוסי בר נהוראי ומר: אני איני מקבל עלי את הדבר הזה! אלא אחד זה ואחד זה אינו חייב עד שימשוך

ר' אמי בשם רבי לעזר ותני רבי הושעיה כן: אילו לא נאמר שליחות יד בשומר חנם שאינו צריך הייתי למד מנושא שכר מה אם נושא שכר שהחמירה התורה עליו אינו חייב עד שימשוך, שומר חנם שהיקילה בו התורה אינו דין שלא יהא חייב אלא עד שימשוך לאי זה דבר נאמר שליחות יד בשומר חנם שאינו צריך? להחמיר על נושא שכר כיון שהניח מקלו ותרמילו עליה חייב. רבי יוסי אומר: אם אומר את כן נמצאת למד על המלמד להחמיר עליו דו יכיל מימר ליה מה אם נושא שכר שהחמירה בו התורה אינו חייב עד שימשוך שומר חנם שהיקילה בו התורה אפילו משך יהא פטור...ושפיר איצטריך לגופיה!
אלא כיני לא יאמר שליחות יד שנאמר בשומר שכר שאינו צריך הייתי למד משומר חנם מה אם שומר חנם שהיקלה בו התורה, חייב משימשוך, נושא שכר שהחמירה בו התורה, כיון שמשך חייב!! לאי זה דבר נאמר שליחות

יד בנושא שכר שאינו צריך, להחמיר עליה כיון שהניח מקלו ותרמילו עליה חייב

הלכה ב' אמר לשומר חנם כו' רב אמר פטור משבועת פקדון וחייב משום שבועת ביטוי. אמר רבי יוחנן מאחר שמצוה להפיסו אינו חייב משום שבועת ביטוי. על דעתיה דרב אינו מצוה להפיסו?! מפייסו על האמת, אינו מפייסו על השקר

רבי יוחנן בעי, שבועת סוטה מהו שיהו חייבין משום שבועת ביטוי? מה נן קיימין? אם בשוגגת בעבירה ומזידה בשבועה, אין כאן סוטה! סברה מותר לזנות א"כ אין עליה שם סוטה אם במזידה בעבירה שוגגת בשבועה, אין כאן קרבן! ששכחה שזינתה --הו"ל אונס בשבועה

אתיא דרב יוחנן כרבי עקיבה שחייבין ביטוי על לעבר (כי כל סוטה נשבעת לעבר) ואין יסבור כרבי ישמעאל, כרבי מאיר אתיא היא. דרבי מאיר אמר אמן שלא נטמאתי אמן שלא אטמא ואת משכח מקשייא... יש למיבעי שפיר

הלכה ז' אמר לשומר איכן שורי כו' אמר רבי יוחנן ותני כן: טענו טענת אבוד ונשבע לו והודה, בין עד שלא באו העדים בין משבאו העדים, משלם קרן וחומש ואשם. טענו טענת גנב ונשבע לו והודה, עד שלא באו עדים, משלם קרן וחומש ואשם, ואם משבאו עדים משלם תשלומי כפל ואשם, וחומשו עולה לו מתוך כפילו דברי רבי יעקב. אמרו לו לרבי יעקב איכן מצינו אשם בלא חומש?! מכיון שאין החומש "ניכר" אין כאן אשם! [ס"ל לחכמים דפטור מאשם]

אמר להן: אם נשבע ונשבע ונשבע ונשבע הרי מצינו אשם בלא חומש כשנשבע ד' פעמים כבר עולה לכפל ואינו ניכר, ואפ"ה פשיטא דמביא אשם ומשלם ד חומשין!
דבר אחר: ושלם אותו בראשו וחמישיתו יוסף עליו ממון המשתלם בראש, מוסיף עליו חומש--לאפוקי מי שמשלם כפל

רבנין אמרין: לקרן חומשין אין לשבועות חומשין אינו מוסיף רק חומש על הקרן--לא על החומש

אמר רבי זירא ותני כן: טענו טענת אבוד ונשבע לו והפריש קרבן לפני שהודה לו ב פ נ י ו. מאחר שאילו הודה משבאו עדים, קידש. אף כאן קידש דלא בעינן הודאה מעלייתא לקידוש הקרבן. טענו טענת גנב ונשבע לו והפריש קרבן, מאחר שאילו הודה משבאו עדים, לא קידש. אף כאן לא קידש. [וכרבי יעקב קידש]

אמר רבי יוחנן הטוען את חבירו טענת גנב משלם תשלומי כפל, טבח ומכר אין משלם תשלומי ארבעה וחמשה. תמן אמרי בבבל אמרו בשם ריו"ח: משלם תשלומי ארבעה וחמשה רבי פדת בשם רבי הושעיה תניי תמן ומסייעין לרבי יוחנן. איכן שורי? אמר לו נגנב, משביעך אני ואמר אמן, והעדים מעידין אותו שאכלו, משלם כפל. ויש אכילה בלא טביחה?! אלמא טביחה לאחר כפירת גניבה אין משלם דו"ה! אמר רבי חגיי תיפתר בששחטו אחר

ויידא אמרה דא: אמר לאחד ב ש ו ק איכן שורי שגנבת? והוא אומר לא גנבתי! משביעך

אני, ואמר אמן. והעדים מעידין אותו שגנבו, משלם תשלומי כפל. טבח ומכר, משלם דו"ה. מפני שאמר לאחד מן השוק, אבל אם אמר לאחד מן השומרין פטור! אלמא טוט"ג בפקדון, וטבח ומכר, אינו משלם דו"ה! מתניתא בשאכלו ואחר כך נשבע לו. מה דמר רבי יוחנן, בשנשבע לו ואחר כך אכלו ואפ"ה פטר ריו"ח [ואין להוכיחו מן הברייתא]

הלכה ט' אמר לנושא שכר כו'
אמר רבי יוחנן הטוען לחבירו טענת גנב באבידה חייב.
איכן אבידתי? אמר לו נגנבה

אמר רבי יוחנן הטוען לחבירו טענת גנב אינו חייב אלא לאחר שבועה. ומאי טעמא? נאמר כאן שליחות יד ונאמ' להלן שליחות יד, מה שליחות יד שנ' להלן אינו אלא לאחר השבועה אף שליחות יד שנ' כאן אינו חייב אלא לאחר השבועה

אמר רבי יוחנן טענו טענת אבוד ונשבע לו, ואחר כך טענו טענת גנב פטור.

רבי יוחנן בעי, שבועת טענת גנב מהו שיהו חייבין בה משום שבועת ביטוי?

#מחלפה שיטתיה דרבי יוחנן תמן אמר (טענו טענת אבוד ונשבע לו ואחר כך טענו טענת גנב) פטור, וכא אמר אכין! תמן פשיטא ליה וכא צריכה ליה?! מן דאיצטריכת ליה חזר ופשטה עיין לעיל הלכה ב דליכא משום בטוי

רבי חייה בר יוסף אמר הטוען לחבירו טענת גנב אינו חייב עד שיכפור בבית דין. מה נן קיימין? אם בהוא דקאים וחייב לחבריה שבועה, אפילו נשבע חוץ לבית דין חייב! אלא כי נן קיימין בהוא דחמי לון אזלין בעון מישבעוניה, והוא קפץ ומשתבע כלומר דנשבע קודם ש פ ס ק ו בי"ד שחייב לישבע

רבי חייה בשם רבי יוחנן: בעומדת על אבוסו טוען טענת גנב דחייב רחמנא רבי זירא בעי, מה איתאמרת "בעומדת" או "אפילו" עומדת? אין תימר בעומדת, היא הדא היא הדא, אין תימר "אפילו בעומדת" מחלפה שיטתיה דר' יוחנן תמן אמר טענו טענת אבוד ונשבע לו, ואחר כך טענו טענת אונס =גניבה פטור, מכפל. כיון שכבר "קנהו" בטענת אבד והכא את מר הכין! אמר ר' לא, שנייא היא שהיא כיוצא וידוייו בשבועה שכבר "פטר" עצמו בשבועת אבד, אבל אים אבדו מן העולם ושוב טען ט"ג, שפיר יש לחייבו

מקשייא על דעתיה דר' זירא דס"ל דווקא עומדת-הא שחטו, אין לחייבו עוד בטוען טענת גנב אמר לו איכן שורי אמר לו נגנב, משביעך אני ואמר אמן. והעדים מעידין אותו שאכלו, משלם תשלומי כפל. הודה מעצמו משלם קרן וחומש ואשם. והכא, כיון שמשך, כ"טוענו טענת אבוד מיכן ואילך בטוענו טענת גנב" ופטור! הו"ל כטוען גנב אחר אבד, ופטור! תיפתר בשנשבע לו ואחר כך טבחו, עדיין לא משכו בשעת שנשבע [תו' ב"ק קז: ד"ה ושלח]

תלמידוי דרבי חייה בר לולייני אמרי, תיפתר בששחטו רבוץ וכיוון שלא משכו ממש, שפיר מיקרי "עומדת על אבוסו"

שמואל אמר: בשלא באו עידי גניבה אבל אם באו עידי גניבה חייב.ס"ל מודה בקנס ואח"כ באו עדים, חייב [ומוקי מתניתין דממשמשין, בחזרו העדים לאחוריהן]

ריש לקיש אמר: ראה עידי גניבה באין, ואמר גנבתי, מאחר שיש בהודייתו ממש,שהרי חייב עצמו בקרן פטור. ראה עידי טביחה באין, ואמר טבחתי, מאחר שאין בהודייתו ממש, חייב שהרי אין מחייב עצמו בכלום ויש טביחה בלא גניבה?! כסומכוס. דאמר אף על פי שאין גניבה יש טביחה ומכירה

רבי זירא בעי, ראה עידי אונסין באין, ואמר אנסתי? האם חשיב כמודה על הקנס? [50 של אונס]

אמר רבי חנינה: כרבי שמעון דאמ' עיקר תביעה קנס, כמי שאין בהודייתו ממש, וחייב. ורבנין אמרין אין עיקר תביעה קנס כמי שיש בהודייתו ממש, ופטור

תני: לא להקל ולא להחמיר, פטור. אמר רבי ... מתניתא אמר' כן: אמר לשואל אמ' לשומר חנם אמ' לנושא שכר והשוכר איכן שורי אמר לו מת.וכו'

מהו שיאמ' לו בוא והשבע לי שלא נתתה עיניך בה לגוזלה? היכא שטוען טענת חיוב מכל מקום אינו משלם?! מהו דיימר ליה אפילו דאת יהב לי כמה, דידי אנא בעי גבך!

הדרן עלך ארבעה שומרין הן וסליקא לה מסכתא דשבועות

נגמר בס"ד מוש"ק שושן פורים תשפא [אחר גמרי בס"ד ברכות פאה דמאי ר"ה יומא סוכה סנהדרין מכות שבועות והתחלתי דף ליום בס"ד אחר פסח תשפ בעידן הקורנה השם ירפא חולי עמו ישראל, והבריאים לא יחלו אמן] ונמשיך בס"ד למס' ע"ז חסדי ד' כי לא תמנו גמרתי עוד הפעם על סדר ליל ד תבא תשפב ויה"ר שאזכה לישב באהלה של תורה כל ימי חיי סיימתי בס"ד ב מטו"מ תשפד שילהי תמוז. ואחל נדה

פירוש קצר מאד על תלמוד ירושלמי עבודה זרה

עדולמי

מיועד לעוסקים הרבה בבבלי, מוגה קצת וכ"מ שאין הדבר ברור נכתב??? ובמקום שהגהתי או שנראה משובש ולא הגהתי יש # אחד או שניים לפי רוב השיבוש/הגה

מפוסק הדק היטב

בחמלת ד' עלי א חול המועד סוכות תשעג ברוך הנותן ליעף כח בס"ד ג תבא ע"ב לפ"ק sep 3 2012 וחזר והוגה שילהי סיון תשעה חזר והוגה שילהי סיון תשעז [וכמעט שהגהתי הכל ע"פ שערי תורת א"י להרב רבינוביץ--ולפעמים [כשנראה הגה ברורה] לא ציינתי שום סימון שיש כאן הגה עש"ק תשא-פרה תשפא הוגה עוד הפעם ושוב אלול תשפב

פרק א

הלכה א משנה לפני אידיהן של נכרים שלשה ימים, אסורין מלשאת ומלתת עמהן מלהשאילן ומלשאול מהן מלהלוותן ומלהלוות מהן מלפורעם ומלהפרע מהן

[רבי יהודה אומר: נפרעין מהן מפני. שהוא מיצר, אמרו לו: אע"פ שהוא מיצר עכשיו שמח הוא לאחר זמן]

רבי ישמעאל אומר: שלשה לפניהן ושלשה לאחריהן אסור

וחכמים אומרים: לפני אידיהן אסור לאחר אידיהן מותר:

גמרא רבי חמא בר עוקבה שמע כולהון מכא: והביאו לבוקר זבחיכם, לשלשת ימים מעשרותיכם. א"ל רבי יוסי אין כיני אפילו בגליות! דתני נחום המדי אומר יום אחד בגליות אסור. מאי כדון? תמן בדקו ומצאו שהן עושין צרכיהן ליום אחד ואסרו יום אחד, ברם הכא בדקו ומצאו שעושין צרכיהן לשלשת ימים, ואסרו להן שלשת ימים.

מה מקיים רבי יוסי אהן קרייה והביאו לבוקר זבחיכם וגו'? במלכות ירבעם הכתוב מדבר. כיון שמלך ירבעם על ישראל התחיל מפתה את ישראל ואמר להן בואו ונעבוד עבודה זרה, ע"ז וותרנית היא! הדא היא דכתיב נעלה ביהודה ונקיצינה ונבקיענה אלינו ונמליך מלך בתוכה את בן טבאל. א"ר אבא חיזרנו בכל המקרא ולא מצינו מקום ששמו טבאל. אלא שעושה טובה עם עובדיו. התורה אמרה ובחור אותו מכל שבטי ישראל לי לכהן, וע"ז אומרה ויעש כהנים מקצות העם, א"ר לא, מן הקוצים שבעם מפסולת שבעם. התורה אמרה לא ילין חלב חגי עד בוקר, וע"ז אמרה והביאו לבוקר זבחיכם. התורה אמרה ביום זבחכם יאכל וממחרת וע"ז אמרה לשלשת ימים מעשרותיכם. התורה אמרה לא תזבח על חמץ דם זבחי, וע"ז אמרה וקטר מחמץ תודה. התורה אמרה כי תדור נדר לה' אלהיך לא תאחר לשלמו, וע"ז אמרה וקראו נדבות השמיעו.

א"ר יודן אבוי דרבי מתנייה לא בא הכתוב אלא להזכיר גניין של ישראל. יום מלכינו החלו שרים חמת מיין, משך ידו את לוצצים. יום שמלך ירבעם על ישראל אתון כל ישראל לגביה בפתי רמשא לעיתותי ערב אמרו ליה קום עבוד ע"ז! אמר לון אפתי רמשא הוא, אשתי ולא אשתי, כל עמא שתו, אלא אם אתון בען, אזלון ואתון בצפרא. הדא הוא דכתיב כי קרבו כתנור לבם בארבם כל הלילה ישן אופיהם= כל הלילה לא ישן אופיהם! בוקר הוא בוער

כאש להבה. בצפרא אתון לגביה אמר לון כדון אנא ידע דאתון בען עכשיו אני יודע שאתם רוצים אלא דאנא דחיל מסנהדרין דידכון דלא יקטלונני. אמרו ליה אנן קטלין לון אנחנו נהרוג אותם (הסנהדרין) הה"ד כולם יחמו כתנור ואכלו את שופטיהם. רבי לוי אמר הרגום היך מה דת מר כי ימצא חלל והכא כתיב החלו רבי לא אמר, הורידן מגדולתן. יום מלכינו החלו שרים חמת מיין. יום שנעשו בו שרים חולין.

מי גרם להן? חמת מיין. שהיו להוטין אחר היין. משך ידו את לוצצים- כד הוה חמי בר נש כשר, הוה מייתיב גביה תרין ליצנין, ואמרין ליה אי זה דור חביב מכל הדורות? אמר להן דור המדבר. ואינון אמרין ליה, ולא עבדון עכו"ם?! והוא אמר לון בגין דחביבין לא איתענשון. והינון אמרין ליה, חשי! שתוק! דמלכא בעי מיעבד כן, ולא עוד אלא אינון עבדין חד, ודין עבד תרין! וישם את האחד בבית אל ואת האחד נתן בדן.

גסות רוחו של ירבעם היא החליטתו. א"ר יוסי בר יעקב במוצאי שמיטה מלך ירבעם על ישראל הה"ד מקץ שבע שנים במועד שנת השמיטה בחג הסוכות בבוא כל ישראל לראות את פני ה' אלהיך במקום אשר יבחר תקרא את התורה הזאת נגד כל ישראל באזניהם. אמר, אנא מיתבעי מיקרי, קאים אנא, ואינון אמרין, מלכא דאתרא קדם! המלך של המקום, קודם! ואין מיקרי תיניין, גנאי הוא לי, ואין לא ניקרי, ביזיון הוא לי. ואין מרפינון ארפה אותם ללכת לירושלים אזלון סלקין, אינון שבקין יתי, אזלין לון גבי רחבעם בן שלמה. הה"ד אם יעלה העם הזה לעשות זבחים בבית ה' בירושלם ישוב לב העם הזה אל אדניהם אל רחבעם. מה עשה? עשה שני עגלי זהב וכתב על ליבן "והרגוך" אמר: כל מלך דיקום, וירצה לשנות-יסתכל בהם ויתיירא שאים יניח את העם לעלות, סופו ליהרג יסתכל בון. א"ר חונה חובר חברי' מחוכם- כל מי שהיה חוברו היה חבירו.???מי שרוצה ללחום בו [לשון וחובר חבר], סופו שנתחבר אליו (חובר=ב לשונות)

א"ר חונה ושחטה שטים העמיקו, שהעמיק ברשע. אמר כל דמפרסים שיגלה קלוני [י ח צ י ף כנגדי ויעלה לרגל??] אנא קטיל ליה! [כעין זה בקדושין פרק ד ובמכות פ"ב ה"ז]

א"ר אבין בר כהנא אף שבתות וימים טובים מצינו שבדה להם ירבעם מלבו. הה"ד ויעש ירבעם חג בחודש השמיני בחמישה עשר יום לחודש כחג אשר ביהודה, ויעל על המזבח . כן עשה בבית אל, לזבח לעגלים אשר עשה; והעמיד בבית אל את כוהני הבמות אשר עשה. ויעל על המזבח אשר עשה בבית אל, בחמישה עשר יום בחודש השמיני - בחודש אשר בדא מליבו; ויעש חג לבני ישראל, ויעל על המזבח להקטיר.

מליבו "מלבד" כתיב כמה דאת אמר מלבד שבתות ה'.

תני: עבר ונשא ונתן עמו, מותר. ר' יעקב בר אחא ר' יוסי בשם ר' יוחנן ואפילו ביום אידו

ותני כן: במה דברים אמורים? בנכרי שאינו מכירו, אבל בנכרי המכירו, מותר. מפני שהוא כמחניף להן.

תני: נכנס לעיר ומצאן שמחין שמח עמהן מפני שאינו אלא כמחניף להן.

חד דוקינר אוקיר לר' יודן נשייא חד דיסקי' מלא דינרין, נסב חד מינהון, ושלח ליה שארא. לקח אחד מהם והחזיר השאר שאל לרשב"ל, אמר יוליך הנייה לים המלח. הרי במכירו, הרי לשעבר, ור"ל אמר יוליך הנאה לים המלח! א"ר אבהו, ואני לא שאלני רבן גמליאל ברבי מהו לילך ליריד? ואסרתי לו. דתני לקח משם כסות, תשרף וכו' מאי כדון? ר"ג אדם קטן היה, וביקש ר' אבהו לגודרו, אף ר' יודן נשייא אדם קטן היה, וביקש ר"ל לגדור הדבר.

ניחא מלהשאיל, מלשאול מהן? מפני שהוא כמשיאו שם. ניחא מלהלוותו, מלהלות מהן? מפני שהוא כמשיאו שם. ניחא מלפורען? מליפרע מהן? שלא יאמר עכו"ם שלו סייעה.

רבי בא בר טבליי בשם רב, ותני כן: אם היתה מלוה אובדת, מותר. מלוה אובדת בעדים אין מלוה אובדת בשטר? אפילו מלוה בשטר אובדת היא, שלא בכל שעה אדם זוכה לפרוע חובו. מאי כדון? מלוה אובדת שלא במשכון, אין מלוה אובדת במשכון. אשכח תני על קדמייתא: מלוה אובדת בעדים, אין מלוה אובדת בשטר.

תמן תנינן רבי יודה אומר אשה לא תסוד מפני שניבול הוא לה. רבי חנינה ורבי מנא, חד אמר בסיד שהיא מתירתו במועד נחלקו, אבל בסיד שמתירתו לאחר המועד, אסור. וחרנא אמר בסיד שהיא מתירתו לאחר המועד נחלקו, אבל בסיד שמתירתו בתוך המועד, מותר. ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא. מן מה דא"ר חנינה רבי יוסי בשם רבי יוחנן: רבי יהודה כדעתיה כמה דרבי יהודה אמר תמן ניבול שעה ניבול, כן הוא אמר הכא צרת שעה צרה, הווי דו אמר בסיד שהוא מתירתו בתוך המועד נחלקו ואסר אף בגוונא שהיא מתייפה בתוך המועד-כיון דצרת שעה היא אבל בסיד שהוא מתירתו לאחר המועד אסור.

אומנים ישראל שהיו עושין עם הנכרי באידן, בתוך ביתו אסור, בתוך בתיהן מותר. רבי שמעון בן אלעזר אומר: במה דברים אמורים? בתלוש מן הקרקע, אבל במחובר לקרקע, אסור. בקיבולת, אבל בשכיר יום אסור. בעיר אחרת, בין כך ובין כך מותר. מהו "בין כך ובין כך מותר"? בין בתלוש בין במחובר בין בשכיר בין בקיבולת. אמר רבי לא, בין בתלוש בין במחובר ובלבד בקיבולת.

רבי שמעון בר כרסנה בשם ר' אחא: בשבת ובאבל ובע"ז, עיין מ"ק ריש פרק 2 הלכה כר' שמעון בן אלעזר.

חברייא אמרי, טעמא דרבי ישמעאל, משום בריה דמועדא. יש להם כעין "אסרו חג..."

אמר רבי בא כיון שהוא יודע שאסור לך לישא וליתן עמו,3 יום אח"כ אינך רשאי למכור לו לחם.. הוא ממעט בשמחת אידו. מה מפקת מביניהון? למכור לו דברים שאינן מתקיימין. על דעת חברייא, אסור. על דעת רבי בא מותר. אף אים לא תמכור לו תבלין באסרו חגא, לא ימעט, כי א"י לשייר למחר, כי מתעפשת

א"ר יודן: קרייא מסייע למה דאמרי חברייא. וביום עשרים וארבעה לחדש השביעי נאספו בני ישראל בצום ובכי ובשקים ואדמה עליהם. ולמה לא אמר בעשרים ושלשה? משום בריה דמועדא. אסרו חג אין נימא דהוה בשובתא לית יכיל, א"א לומר שחל בשבת באותה השנה... דאת מחשב ואת משכח צומא רבא בחד בשובא. ומה בה? ולית ר' חוניה מיקל למאן דמעבר ליה מן אתריה?! מי אומר שא"א יו"כ לחול בחד בשבת! והא ר"ה

מקלל מי שמעבר השנה בשביל זה! א"ר יוחנן בר מרייא, אנא חשב יתה ולא הוה בשובתא!

הלכה ב משנה אילו הן אידיהן של עכו"ם: קלנדס וסטרנלייא וקרטסים ויום גינוסיא של מלכים ויום הלידה ויום המיתה של איזה emperor שיהיה **דברי ר"מ. וחכמים אומרים כל מיתה שיש בה שריפה יש בה ע"ז, ושאין בה שריפה אין בה ע"ז:**

גמרא רב אמר עידיהן ושמואל אמר אידיהן. מאן דאמר עידיהן ועידיהם המה. מאן דאמר אידיהן כי קרוב יום אידם. רב אמר מאברים ושמואל אמר מעברין. מאן דאמר מאברין מוסיפין לה אבר. מאן דאמר מעברין כאשה מעוברה. רב אמר יאותו ושמואל אמר יעותו. מאן דאמר יאותו אך בזאת נאות לכם. מאן דאמר יעותו לדעת לעות את יעף דבר.

רב אמר קלנדס אדם הראשון התקינו כיון דחמא ליליא אריך, אמר אי לי שמא שכתוב בו הוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב שמא יבוא לנשכיני ואומר אך חושך ישופני. כיון דחמא אימּמא ארך, היום נתארך אמר קלנדס "קלון דיאו" יום טוב ואתייא כמאן דאמר בתשרי נברא העולם ברם כמאן דאמר בניסן נברא העולם, ידע הוה. א"ר יוסי בי רבי בון מאן סבר בראש השנה נברא העולם? רב. דתני בתקיעתא דבי רב זה היום תחילת מעשיך זכרון ליום ראשון וכו' הוי, בראש השנה נברא העולם.

רבי יוחנן לא אמר כן, אלא מלכות מצרים ומלכות רומי היו עושין מלחמה אילו עם אילו אמרו, עד מתי אנו הורגין בפולמוס זה עם זה בואו ונתקין שכל מלכות שתאמר לשר צבא שלה פול על חרבך וישמע לה, תתפוס המלכות תחילה. דמצרים לא שמע לון. דרומי, הוה תמן חד גבר סב והוה שמיה יינובריס והוו ליה תריסרי בני אמרו ליה, שמע לן, ואנו עושין בניך דוכוסין ואיפרכין ואיסטרטליטין, ושמע לון בגין כן צווחין ליה קורין אותו קלנדס יינובריס. מן יומא דבתריה מתאבלין עליו "מילני אימירא" יום שחור. א"ר יודן ענתודרייא מאן דזרע טלופחין עדשים בההוא יומא לא מצלחין.

רב אמר קלנדס אסורה לכל. רבי יוחנן אמר אין אסורה אלא לפלחין בה. סטרנלייה אסורה לכל רבי יהושע בן לוי אמר בין קלנדס בין סטרנלייה אינה אסורה אלא לפלחין בה. חברייא בעי, נשי דפלחין, כפלחין? רבי אבהו בעי, והדא טקסיס=חומה דקיסרין, מכיון דסוגייא שמריין יש שם הרבה שומרונים=כותים, כפלחין היא. הדא טקסיס דדוקים, צריכה.

רבי ביבי, שלחיה רבי זעירא דיזבון ליה עזיל קטן מטווה קטן מן סטרנלייה דביישן, אתא גבי ר' יוסי סבר דמורה ליה כהדא דרבי יהושע בן לוי שרי, והורי ליה כהדא דרבי יוחנן אסור.

רב אמר קלנדס לאחר תקופה שמונה ימים. סטרנלייא לפני תקופה ח' ימים. א"ר יוחנן פרוקטו=שם יווני אחר תקופת תמוז וטבת. ראשה של תקופה. פרוקטו=תחילת דהיינו sep 21 and march 21

ר' בא בשם רב שלשה זמנים ??אידים בבבל, ושלשה זמנים במדיי. שלשה זמנים בבבל: מהורי וכנוני ובנוותה. שלשה במדיי: נוסרדי ותירייסקי ומהירקנה. ר' הונה בשם רב נחמן בר יעקב: נרוס, בב' באדר בפרס, בעשרים באדר במדי

סטרנלייה= שנאה טמונה, שונא נוקם ונוטר. היך מה דאת אמר וישטם עשו את יעקב. א"ר יצחק בי רבי לעזר ברומי צווחין ליה יהודי רומי קורין את החגא "שנאת עשו..." סנטורייה דעשו:

וקרטוסים. יום שתפשה בו רומי מלכות. ולא כבר תניתה? א"ר יוסי בי רבי בון פעם שנייה. א"ר לוי יום שנתחתן שלמה לפרעה נכה מלך מצרים, ירד מיכאל ונעץ קנה בים והעלה שלעטוט שרטון ונעשה חורש יער גדול, וזה הוא כרך גדול שברומי. יום שהעמיד ירבעם שני עגלי זהב באו רומס ורומילס ובנו שני צריפים ברומי. יום שנסתלק בו אליהו הועמד מלך ברומי. ומלך אין באדום נצב מלך.

יום גנוסיא של מלכים. ויהי ביום השלישי יום הלדת את פרעה.

יום הלידה ויום המיתה עד כאן עד משנה ג לציבור, מיכן ואילך ליחיד.

וכתי' בשלום תמות ובמשרפות אבותיך הראשונים וגו'. כיני מתניתא: כל מיתה שיש בה עישון ושריפה יש בהן ע"ז, ושאין בה עישון ושריפה אין בה ע"ז:

הלכה ג משנה יום תגלחת זקנו ובלוריתו, יום שעלה בו מן הים, יום שיצא בו מבית האסורים, ונכרי שעשה משתה לבנו, אינו אסור לישא וליתן **אלא אותו היום ואותו האיש:**

גמרא מה אותו היום בלבד, או אותו היום בכל שנה? והתני תגלחתו ותגלחת בנו אסורה! והלא כשמגיע תגלחת בנו כבר גילח!!("תגלחת" זו היתה מעין פולחן שעשו הרומיים פ"א בחייהן!) תיפתר שגילחו שניהן כאחת. השהה... והתני משתהו ומשתה בנו אסורה! תיפתר שנשאו נשים כאחת. והתני לידתו ולידת בנו אסורה, אית לך מימר שנולדו שניהן כאחת?! תיפתר בההוא דלא אספיק מיעבד ביומיה, לא הספיק לעשות בימיו עד דאיתיליד ליה בר, ועבד כחדא. עד שנולד לו בן ועשה כאחת

תני: לא ישלח לו חביות מכורות לחנווני מפני שהוא כטוענו טענת חנם =גניבת דעת לא יסרב =יפצור אדם בחברו לארחו, בשעה שאינו רוצה. לא ירבה לו בתקרובת מתנות בשעה שהוא יודע שאינו מבקש. מהו בתקרובת? רחוץ בזווי אוחרי הוא "בטוח" במקום אחר..כבר .יש לו לאכול שם... ובירושלם, היה הופך עיכליה שרוך של בגד דימינא לשמאלא. לסימן שכבר יש לו מקום לאכול

תני: עיר שיש בה נכרים וישראל אם נותנין הנכרים לגבאין, גובין מהן ומישראל ומפרנסין עניי נכרים ועניי ישראל ומבקרין חולי נכרים וחולי ישראל נוחמים אבילי נכרים ואבילי ישראל וקוברין מיתי נכרים ומיתי ישראל ומכניסין כלי נכרי וכלי ישראל מפני הגנבים מפני דרכי שלום

גירדאי שאלון לרבי אמי, יום משתה של נכרים מהו? וסבר מישרי לון מן הדא מפני דרכי שלום. א"ל רבי בא והתני רבי חייה יום משתה של נכרים אסור. א"ר אמי אילולא רבי בא היה לנו להתיר ע"ז שלהן וברוך המקום שריחקנו מהם:

הלכה ד משנה עיר שיש בה ע"ז, a market that is associated with idolatry חוצה לה מותר. היה חוצה לה ע"ז, תוכה מותר.

מהו לילך לשם? ***להשתמש בדרך המובילה לעיר ההיא*** **בזמן שהדרך מיוחדת לאותו מקום אסור. ואם יכול לילך בה למקום אחר מותר.**

עיר שיש בה ע"ז, והיו בה חנויות מעוטרות ושאינן מעוטרות, זה היה מעשה בבית שאן ואמרו חכמים: המעוטרות אסורות ליקח מהן, ושאינן מעוטרות מותרות:

גמרא הא תוכה אסור?! מפני שיש בה צלם אחד יהא תוכה אסור?! (כפשוטו של משנה) ריש לקיש אמר ביריד שנו. ומה בין תוכה לחוצה לה? תוכה שנהנה מן המכס כל חפצים שמוכרין , נותנים קצת מדמי המקח לע"ז אסור, חוצה לה מותר שלא נהנה מן המכס. ואם היה חוצה לה נהנה מן המכס, אף חוצה לה אסור.

תני: לקח משם כסות, תשרף. בהמה, תיעקר. מעות, יוליכם לים המלח. ניחא כסות תישרף, מעות יוליכם לים המלח. בהמה תיעקר?! והתני: הולכין ליריד ולוקחין מהן עבדים ושפחות ובהמה [רשב"ל אמר לא סוף דבר עבדים ישראל, אלא אפילו עבדים נכרים שמקרבן תחת כנפות שמים] תיפתר ישראל מישראל. מגוי שרי ליקח בהמה [מפני שממעטן] אבל ישראל מישראל, אסור

והתני: המוכר עבדו ביריד דמיו אסורין! עוד היא תיפתר ישראל לישראל?!

ישראל [עובר על ההלכה] שהולך ליריד לוקחין ממנו מפני שהוא כמציל מידן שלא ימכרנו ביריד, ובחזירה אסור, שנהנה מחמת ע"ז. ובנכרים בין הולכין בין באין אסור.

רבי בא בריה דרבי חייה בר בא בשם רבי יוחנן: "אם היה פונדק מותר" רבי זעירא בעי, ביריד אסור, ובפונדק מותר?! דילמא בפרגמוטיטא אמרה רבי יוחנן. אתא רבי בא בריה דרבי חייה בר בא בשם רבי יוחנן "אם היה פונדק מותר" בפרקמוטיטא אמר רבי יוחנן לא אסרו ליקח מן ה ת ג ר

רבי אבהו בשם רבי יוחנן: "החליף בהמה בע"ז, אסורה" רב חסדא בעי, אילו השתחוה לה לא אסרה, מפני שהחליף בהמה בע"ז אסרה?! דילמא "בפרגמטיא שנכנסה קודם ליריד" איתאמרת. וה"ק "ישראל שהחליף בהמתו בחפץ שנמכר ביריד--אסור ליהנות מן החפץ"

אתא רבי זעירא רבי אבהו בשם רבי יוחנן החליף בהמה בע"ז אסרה. בפרגמטיא שנכנסה קודם ליריד איתאמרת.

א"ר אבהו אסור לעשות חבילה =חבירות וידידות ביריד

ותני כן: לא ישאל בשלומו במקום שהוא אם מצא הגוי במקום שהגוי מתחשב שם מתחשב. מצאו לפי דרכו, שואל בשלומו בכובד ראש.

רבי חייה בר ווה שלח מיזבון ליה סנדל מן ירידה דצור, א"ל רבי יעקב בר אחא: ואת מלוקחי יריד?! א"ל ואתה לא לקחת קלוסקין cake מימיך?! א"ל שנייא היא דמר רבי יוחנן לא אסרו דבר שהוא חיי נפש.

רבי שמעון בן יוחנן שלח שאל לר"ש בן יוצדק לית אתבדיק לי, אהן ירידה דצור מהו? א"ל אין יהב תרתין ליטרא דפילפלין לאיסרנדה.if you give two pounds of pepper to the courier to go to Tyre עאל ואשכח כתיב תמן "אנא דיקלטיאנוס מלכא, שכנית הזמנתי אהן ירידה דצור, לגדיה דארקליס אחי למזל של אר.. תמניא יומין".

רבי יצחק בר נחמן שאל לרבי חנינה יריד עזה מהו? א"ל הלכת לצור מימיך וראית ישראל ונכרי שהן שותפין בקדירה ואינו חושש שמא

ניער הנכרי בקדירה. וקשיא הוא שאל ליה דא ומגיב ליה דא?! שואל לו זה ומשיב לו זה?! אלא בגין דלית רבי חנינה אמר מילה דלא שמעה מיומוי בגין כן הוא שאל ליה דא ומגיב ליה דא. אתא רבי יוסי בי רבי בון אבא בר בר חנה בשם רבי יוחנן לא אסרו אלא כגון ירידה של בוטנה ותני כן שלשה ירידין הן יריד עזה יריד עכו ירידה של בוטנה, והמחוור מבורר לאיסור שבכולן יריד בוטנה. מהו לילך לשם? אם היה אכסנאי אסור, בן עיר מותר, שיירה מותר שכן דרך שיירה לילך בכל מקום.

במה מעוטרות? החנויות רבי יוחנן אמר בהדס, רשב"ל אמר בשאר כל המינין. לריו"ח האיסור משום "נהנה" מע"ז—ולר"ל משום שמוציא מינים אחרים לכבוד ע"ז--ואלו אסור ליקח

היך עביד? היה למוד להוציא ה' קופות והוציא עשר לכבוד יום היריד

על דעתיה דרבי יוחנן, הכל אסור. על דעתיה דריש לקיש, אינו אסור אלא התוספת

אפילו לריו"ח אם אין כוונת ההדסים רק לשם פרסומת--מותר

אין תימר משום עיתור, שעשאו "לעטר" ע"ז, אסור. אין תימר משם פרקסיס because of business, to attract customers מותר:

הלכה ה משנה אילו דברים אסור למכור לנכרים: איצטרובילין fir-cones ובנות שוח בפטוטרותיהן white figs with their stalks ולבונה ותרנגול לבן.

רבי יהודה אומר מוכר הוא לו תרנגול לבן בין התרנגולין.אים לוקח הרבה תרנגולים. **בזמן שהוא בפני עצמו, קוטע אצבעו ומוכרו. שאין מקריבין חסר לע"ז. ושאר כל הדברים סתמן מותר ופירושן אסור**

ר"מ אומר אף דקל טב וחצב ונקלביס varieties of dates אסור למכור לנכרים:

גמרא שמעון בר בא בשם ר' יוחנן בנות שוח בפטוטרותיהן, ואיצטרובילין במטוטלותיהן:

ולבונה. תני אם היתה חבילה מותר. וכמה היא חבילה? רבי יהודה בן בתירה אומר חבילה של לבונה אין פחות מחמשה מנין. אם היה כומר אסור. רופא מותר. תגר מותר. תגר חשוד אסור.

אנן תנן תרנגול לבן, תני רבי חייה תרנגול סתם אף שביקש תרנגול סתם, אסור ליתן לו לבן. מתני' צריכה למתניתא דרבי חייה ומתניתא דרבי חייה צריכה למתניתין. אילו תנינן ולא תני רבי חייה, הוינן אמרין לא אמרון אלא תרנגול לבן, אבל תרנגול סתם, אפילו בינו לבין עצמו מותר, הוי צורכה למתניתא דרבי חייה. או אילו תנא רבי חייה ולא תנינן אנן, הוינן אמרין לא אמר אלא תרנגול סתם, הא תרנגול לבן אפילו בינו לבין התרנגולין אסור, הוי צורכה למתניתין וצורכה למתניתא דרבי חייה.

א"ר בון בר חייה "תרנגול למכור" מוכר לו תרנגול לבן. "תרנגול לבן למכור" נימר, בינו לבין עצמו אסור, בינו לבין התרנגולין מותר.

רבי בון בר חייה בעי, ראה תרנגולין רועין באשפה ותרנגול לבן ביניהן, ואמר "של מי"? כמי שסיים? ואסור? היה חסר? קרייא אמר שמקרבין חסר לע"ז, וכי תגישון עור לזבוח אין

רע הדא אמרה שמקריבין חסר לע"ז:

רבי מאיר אומר אף דקל טב וחצב ונקלביס אסור למכור לנכרים. ר' חמא בר עוקבה אמר קורייטה??? ר' לעזר בי רבי יוסי אמר מין הוא ושמו חצבא.

עבר ומכר?מותר ליהנות מדמיו? ייבה כיי דמר רבי לעזר עבר ובנה מותר, וכא עבר ומכר מותר:

הלכה ו משנה מקום שנהגו למכור בהמה דקה לנכרים מוכרין, מקום שנהגו שלא למכור אין מוכרין, ואל ישנה אדם מפני המחלוקת.

ובכל מקום אין מוכרין להן בהמה גסה עגלים וסייחים שלימין ושבורין

רבי יהודה מתיר בשבורה בן בתירה מתיר בסוס:

גמרא מה ומותר לגדל?! בהמה דקה בא"י?! א"ר בא כגון מהיר שהוא ששה עשר מיל על ששה עשר מיל.

הוון בעיי מימר מאן דמר מותר למכור מותר לייחד, ומאן דמר אסור למכור, אסור לייחד.דחייש להרבעה. ר' יונה רבי לעזר בשם רב ואפילו כמאן דמר מותר למכור, אסור לייחד. מה בין למכור מה בין לייחד? בשעה שמוכרה לו כבהמתו של עכו"ם היא.ועביד איסורא ב די ד י ה בשעה שהוא מייחדה לו כבהמתו של ישראל היא והוא חשוד עליה:

מקום שנהגו שלא למכור אין מוכרין. למה? מפני שמוציאה מידי גיזה. ראשית גז הגע עצמך שהיתה עז? מפני שמוציאה מידי בכורה. הגע עצמך שהיה זכר? מפני שמוציאו מידי מתנות. מעתה חיטין אל ימכור לו מפני שמוציאו מן החלה! יין ושמן אל ימכור לו מפני שמוציאן מן הברכה!

בכל מקום אין מוכרין להן בהמה גסה. למה? בהמה גסה יש בה חיוב חטאת ובהמה דקה אין בה חיוב חטאת. ואינו חולב ואינו גוזז?! ויש בזה חטאת! אמר, תמן היא מתחייבת. שביתת בהמתו ברם הכא הוא מתחייב כשחולב בה. מכיון שהוא מוכרה לו לא כבהמתו של נכרי היא?! ואין כאן איסור "שביתה"! ר' אמי בבלייא בשם רבנין דתמן, פעמים שמוכרה לו לניסיון והוא מחזירה לאחר שלשה ימים ונמצא עובד עבודה בבהמתו של ישראל. מעתה לניסיון אסור, שלא לניסיון מותר! זו מפני זו.

עבר ומכר קונסין לו,שיפדה הבהמה כשם שקונסין לו להלכה כך קונסין לו למנהג. ומניין שקונסין לו להלכה? חד בר נש זבין גמליה לארמאי אתא עובדא קומי ריש לקיש וקנסיה בכיפלא כפל בגין דיחזר ליה גמלא. [א"ר יוסי בי רבי בון לסרסור קנס, והוו צווחין ליה "ברא דמסרסר לארמאי"]

רשב"ל כרבי יודה.

דתני בשם רבי יודה: הלוקח עובר פרתו של עובד כוכבים, והמוכר לו אע"פ שאינו רשאי, והמשתתף לו, והנותן לו בשותפות, והמקבל הימנו והנותן לו בקבלה, פטור מן הבכורה. ר"י אומר אף המקבל מן העובד כוכבים, הרי זה מעלה בשויו ונותן חצי דמיו לכהן. והנותן לו בקבלה אע"פ שאינו רשאי, הרי זה מעלה אותו ואפילו עשרה בשויו ליתן דמיו לכהן. וחכמים אומרים הואיל ואצבע העובד כוכבים באמצע

פטור מן הבכורה.

רובה דר"ש בן לקיש מדרבי יודה ר"ל מחמיר יותר מר' יודא מה דמר רבי יודה משום הילכות בכורה, ומה דמר ר"ש בן לקיש להילכות בהמה גסה:

רבי יהודה מתיר בשבורה. לא א"ר יהודה אלא בשבורה שאינו יכולה להתרפות. אמרו לו והלא הוא מביא לה זכר והוא רובעה והיא יולדת! אמר להן אף אני לא אמרתי אלא בסוס זכר שאינו יכול להתרפות אמרו לו והלא מביא לו נקיבה והיא רובעת ממנו והיא יולדת! רב אבין בשם רבנין דתמן זאת אומרת מקושיית "אמרו לו" שאסור להמציא להן עוברין.כמו שחייש ל "והלא מביא..." תמן תנינן הלוקח עובר חמורו של נכרי והמוכר לו אף ע"פ שאינו רשאי והמשתתף לו והמקבל ממנו והנותן לו בקבלה פטור מן הבכורה. רבי חגיי בעא קומי רבי יוסי לית הדא אמרה שאסור להמציא להן עוברין?! א"ל כבר קדמך רב אבין בשם רבנין דתמן זאת אומרת שאסור להמציא להן עוברין:

בן בתירה מתיר בסוס. לא אמר בן בתירה אלא בסוס ז כ ר שהורג בעליו במלחמה וי"א שרץ אחר הנקיבות ויש אומרים שעומד ומשתין. מה ביניהון? סריס. מאן דמר שרץ אחר הנקיבות אינו רץ. ומאן דמר עומד ומשתין אף זה עומד ומשתין.

טעמא דרבנן..רבי תנחום בר חייה, לכשיזקין סוס כודנו בריחים ע"כ אסור משום מלאכה.

רבי יוסי בי רבי בון בשם רב הונא בן בתירה ורבי נתן שניהם אמרו דבר אחד. דתני הוציא מן הבהמה ומן החיה ומן העופות בין חיים בין מתים חייב רבי נתן אומר מתים חייב חיים פטור.=חי נושא את עצמו (וסוס עשוי לרכיבה ול"ש בו איסור) ורבנן אית להון חייב חטאת, ואינון מתיבין ליה אכן! רבנן חייב משום "נושא", ולמה להו טעמא דכודנו.. בשיטתו השיבוהו, בשיטתך שאתה אומר משום שבות אוף אנא אית לי לכשיזקין כודנו לריחים.

רבי אומר אומר אני שאסורסוס משום שני דברים: משום כלי זיין ומשם בהמה גסה

ותני כן: חיה גסה כבהמה דקה. מאן תניתה? רבי.

דברי חכמים: רבי ביסנא רבי חנן בר בא בשם רב חיה גסה כבהמה גסה:

הלכה ז משנה אין מוכרין להם דובים ואריות ולא כל דבר שיש בו נזק לרבים **להרוג האזרחים**

אין בונין עמהן בסילקי וגרדון ואיסטדייא basilica scaffold stadium judges tribunal ובימה, אבל בונין עמהן דימוסיאות public places ומרחצאות, הגיע לכיפה stage שמעמידין בה ע"ז אסור לבנותה:

גמרא הא דבר שאין בו ניזקא לרבים, מותר. מתניתין דרבי.

תני: הרואה את הנחשים ואת החברים מוקיון מופייון מוליון מילרין מילריה סגירלון סגילריה הרי זה אסור משום מושב לצים שנאמר ובמושב לצים לא ישב וכולן מביאין לידי ביטול תורה שנאמר כי אם בתורת ה' חפצו. העולה לתיאטרון אסור משום ע"ז דברי רבי מאיר וחכמים אומרים בשעה שהן מזבנין אסור משום ע"ז ואם לאו אסור משום ומושב לצים בלבד. העולה לתיאטרון וצווח אם לצורך

הרבים מותר ואם מתחשב הוא אסור. היושב באיצטדין הרי זה שופך דמים. רבי נתן מתיר מפני שני דברים משום שצווח ומציל את הנפשות ומעיד על האשה שתינשא.

עבר ובנה, רבי לעזר אמר מותר, אמר רבי מנא לא מסתברא כאהין סוברה a "carrying beam" is definitely forbidden as it "joins" the whole dome דלא אסור דהוא חייד כל הדא כיפתא

הלכה ח משנה אין מוכרין להן במחובר לקרקע אבל מוכר הוא משקצץ רבי יהודה אומר מוכר הוא לו על מנת לקוץ:

גמרא רבי בון בר חייה בעי אף בהמה גסה במחלוקת. מוכר לו על מנת לשחוט?

אשכח תני אף בהמה גסה במחלוקת. רבי יודה אומר: מוכר לו על מנת לשחוט:

הלכה ט משנה אין משכירין להן בתים בארץ ישראל ואין צריך לומר שדות

ובסורייא משכירין בתים אבל לא שדות

ובחוצה לארץ מוכרין בתים ומשכירין שדות דברי רבי מאיר

רבי יוסי אומר אף בארץ ישראל משכירין להן בתים

ובסוריא מוכרים בתים, ומשכירין שדות

ובחוצה לארץ מוכרין אילו ואילו:

גמרא רבי זעירה בשם רבי יוסי בן חנינה רבי אבא רבי חייה בשם רבי יוחנן לא תחנם לא תתן להם חן. לא תחנם לא תתן להם מתנת חנם. לא תחנם לא תתן להם חניה בארץ.

והתנינן רבי יוסי אומר אף בא"י משכירין להם בתים! בית אין מצוי להתברך מתוכו,ע"כ מותר להשכיר שדה מצוי להתברך מתוכו.

הורי רבי יוסי בי רבי בון שאסור להשכיר להן קבורה בא"י, על שם לא תתן להם חניה בארץ. לא תחנם לא תתן להם מתנת חנם. והתני מעשה ברבן גמליאל שהיה מהלך בדרך וראה קלוסקין אחת מושלכת בדרך אמר לטבי עבדו טול לך קלוסקין זו/ ראה נכרי אחד בא כנגדו אמר לו מבגיי שם גוי טול לך קלוסקין זו! רץ אחריו רבי אילעאי אמר לו מה שמך? אמר לו מבגיי, ומאיין אתה? אמר לו מן העיירות של בורגנין. ומכירך הוא רבן גמליאל מימיך? אמר לו, לא. כיוון ר' גמליאל ברוח הקודש. ולמדנו ממנו שלשה דברים: למדנו שאין מעבירין על האוכלין, ושחמיצו של נכרי מותר לאחר הפסח מיד, ושהולכין אחר רוב עוברי דרכים. רבי יעקב בר זבדי בשם רבי אבהו הדא דתימר בראשונה' אבל עכשיו מעבירין על האוכלין מפני הכשפים. עם כשהוא יוצא מגזיב, בא אחד להישאל לו על נדרו, אמר לזה שהיה מהלך עמו תאמר ששתינו רביעית יין באיטלקי? אמר לו הין! אמר לשואל טייל עמנו עד שנפיק את ינינו כיון שהגיע לסולמה של צור ירד ר"ג ונתעטף וישב לו והתיר לו את נדרו. מדבריו למדנו שרביעית יין משכרת ושהדרך מפיגה את היין ואין נשאלין נדרים ולא מורים שתויי יין ולא מפירין נדרים מהלכין אלא עטופין ויושבין. אמר רבי יוחנן כך פתח לו יש בוטה כמדקרות חרב וגו'. לאחר שנדר מן הככר ווי דייכול, ווי דלא יכול. אין אכיל, הוא עבר על

נידריה. ואין לו אכיל, הוא חטא על נפשיה. כיצד יעשה? ילך אצל חכמים ויתירו לו את נדרו דכתיב לשון חכמים מרפא.

לא תחנם לא תתן עליהם חן. והתני מעשה ברבן גמליאל שהיה מטייל בהר הבית וראה אשה אחת נכרית ובירך עליה! וכי דרכו של רבן גמליאל להביט בנשים? אלא דרך עקמומית היתה. כגון אהין פסוורוס name of a torturous road שהביט בה שלא בטובתו ובירך עליה. ולא כן א"ר זעירה בשם ר' יוסי בן חנינא רבי בא ר' חייה בשם ר' יוחנן לא תחנם לא תתן עליהם חן! מה אמר אבסקנטה? unbewitched "may no evil befall upon you לא אמר אלא ברוך שכך לו בריות נאות בעולמו. שכן ראה אפילו חמור נאה או גמל נאה סוס נאה אומר ברוך שכך לו בריות נאות בעולמו.

ר"ש רבי אבהו בשם רבי יוסי בר חנינה: גודלת ישראל לא תגדל את הנכרית, משם לא תתן עליהם חן. ולא יעשה ישראל שושבין לנכרי, משום לא תתחתן בם. רבי יצחק בר גופתה בעא קומי רבי מנא, לילך לבית המשתה שלו אסור, להיעשות לו שושבין, לא כל שכן! א"ל ליתן עליהם בלא תעשה.

רבי סימון היו לו נוטעי כרמים בהר המלך. שאל לרבי יוחנן א"ל יבורו ואל תשכירם לנכרי. שאל לרבי יהושע, מהו להשכירן לנכרי ושרא ליה רבי יהושע, סבר מקום שאין ישראל מצויין כהדא דסוריא

הדא דסוריא נישמעינה מן הדא: רבי חגיי נחת לחמץ, אתון ושאלון ליה אילין דבר עשתור, בגין דלית ישראל שכיחין, ואנן מוגרין לעממין אנחנו משכירין השדות לנכרים מהו לעשר על ידיהם? שלח שאל לרבי זעירא, שאל רבי זעירא לרבי אמי, א"ל רבי מהו לעשר? א"ל אינו צריך לעשר על ידיהם. מיניה את ש"מ להשכיר כרבי יוסי. ועוד מן הדא: דמר רבי חנינה בריה דרבי אבהו בשם רבי אבהו אבא הוה ליה עובדא ושלח שאל לרבי חייה לרבי יסא לרבי אמי, והורון ליה להשכיר כרבי יוסי דשרי השכרת שדות בסוריא הא לעשר אין מעשרין על ידיה:

הלכה י משנה אף במקום שאמרו להשכיר לא לבית דירה אמרו מפני שמכניס לתוכה ע"ז שנאמר ולא תביא תועבה אל ביתך והיית חרם כמוהו וגו'

ובכל מקום לא ישכיר לו את המרחץ מפני שהיא נקראת על שמו:ונכרי עושה מלאכה בשבת

גמרא הא במקום שאמרו למכור, מוכר לו אפילו בית דירה.

תני: ובלבד שלא יעשנו שכונה של שלש בתים

[אסור להשכיר בית לגוי בא"י..רבי אחא רבי תנחום בר חייה בשם רבי לעזר בי רבי יוסי: ואפילו תיבה קטנה כגון בורסקי שבצידן

לא סוף דבר כולה, אלא אפילו בית אחד.one room]

היו שתים זו לפנים מזו? נשמעינה מן הדא: מעשרות 3:5 הפנימית חייבת במעשר והחיצונה פטורה.

היתה אחת ונעשית שתים, שתים ונעשית אחת?

ר' אבין בשם רבנן דתמן זאת דחיישינן למראית העין אומרת שדה שהיא נתונה על גב הדרך אסור להשכירה לנכרים. מפני שנקראת על שם

ישראל והן חורשין בה בשבתות ובימים טובים:

פרק שני

נגמר בס"ד עש"ק תבא תשע"ב עבודה זרה פרק ב

הלכה א משנה אין מעמידין בהמה בפונדקאות של נכרים מפני שהן חשודין על ההרבעה

ולא תתייחד אשה עמהן מפני שהן חשודין על העריות

ולא יתייחד אדם עמהן מפני שהן חשודין על שפיכות דמים

בת ישראל לא תילד את הנכרית. אבל נכרית מילדת בת ישראל.

בת ישראל לא תניק בנה של נכרית. אבל נכרית מניקה בנה של בת ישראל ברשותה:

גמרא רבי זעירא רבי אבהו בשם רבי יוסי בי רבי חנינה רבי בא ר' יונה תיפתר כרבי ליעזר דרבי ליעזר אמר פרה אדומה אינה נלקחת מן הנכרים. דחייש להרבעה

רבי יונה בעי, ולמה לי נן פתרין לה דברי הכל, כיי דמר רבי לעזר בשם רב ואפילו כמאן דמר מותר למכור אסור לייחד, ה"ן כו"ע חיישי להרבעה!

עבר וייחד? א"ר ירמיה נשמעינה מן הדא: האשה שנחבשה בידי נכרים מותרת. א"ר יוסי שניי היא אשה שדרכה לצווח. הגע עצמך שהיתה חרשת? דרכה לרמז.

[ל"ש כאן מאי כדון? תיפתר כרבי ליעזר דרבי ליעזר אומר אינה נלקחת מן הנכרים]

הוון בעין מימר, מה פליגין ר' ליעזר ורבנן, בפרה. על שום מעלה היא בפרה, סילסול היא בפרה, מן מה דרבנין מתיבין לרבי ליעזר כל צאן קדר יקבצו לך, הדא אמרה אף בשאר כל הדברים חלוק רבי ליעזר. וס"ל אין ניקח מן הנכרים

רבי הושעיה בעי, משיבין דבר שהוא לבא, על דבר שהוא לשעבר?! רבי אבין בעי, משיבין דבר שיצר הרע בטל על דבר שיצר הרע קיים?! מה ראי' מצאן קדר! רב הושעיה אמר ולמה לי נן פתרין לה דברי הכל, כיי דמר רב הונא בשם רב וישקלו את שכרי שלשים כסף אילו שלשים מצות שעתידין בני נח לקבל עליהן!לע"ל לא חשידי אהרבעה!

ורבנין אמרי אילו שלשים צדיקים שאין העולם חסר מהן. דמר רב נחמן בשם רבי מנא אין העולם יכול להיות פחות משלשים צדיקים כאבינו אברהם. ומה טעם? ואברהם היה יהיה. יהיה מיניין שלשים. פעמים שרובן בבבל ומיעוטין בארץ ישראל, פעמים שרובן בארץ ישראל ומיעוטן בבבל. סימן יפה לעולם בשעה שרובן בארץ. רבי חייה בר לולייני בשם רבי הושעיה כל המצות עתידין בני נח לקבל עליהם ומה טעם כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה ובסוף הן עתידין לחזור בהן ומה טעם ננתק' את מוסרותימו ונשליכה ממנו עבותימו זו מצות תפילין זו מצות ציצית.

רבי יצחק ורבי אמי הוון יתבין מקשיי, והכתיב ויזבחו לה' ביום ההוא מן השלל! קשיא לר"א! וקיימונה ולא ידעין אין חברייא קיימונה ואין רבי אמי קיימינה תירצוה, ולא ידעו אים חברים או ר"א על ראשה, מן השלל שהיה בידם הקריבו. [עיי"ש בקרא שיל"פ "מן השלל" בתרי אנפי] והא כתיב ואנשי בית שמש העלו עולה ויזבחו זבחים לה' פרים!

וכי מסרני פלשתים אנו למידין מפרשה ההוא ולא כן א"ר אבהו בשם רבי יוסי בר חנינה ואפילו נקיבות הקריבו ואת הפרות העלו עולה לה'. אלמא הוראת שעה היתה והכתיב ויאמר שאול מעמלקי הביאום! אין למידין משאול דמר ריש לקיש שאול גרופית של שקמה היה ביטוי של גנאי (כשקמה הזאת שאינו עושה פירות) והכתיב ויקח דוד את הגורן! קנה, ולא הקריב. והכתיב ויאמר ארונה אל המלך ה' אלהיך ירצך! אלמא הקריב קרבן! ירצך בתפילה. והכתיב ומיד בן נכר לא תקריבו את לחם אלהיכם מכל אלה, מכל אלה אין את מקריב, לוקח אתה תמימים ומקריב! מה עבד לה רבי ליעזר? לוקח אתה בדמים מוכרים הבהמה ומקריב.

[???הוא תני בדמים דלא כרבי ליעזר.]

תני אין מעמידין בהמה בפונדקאות,hotels אפילו זכרים אצל זכרים, ונקיבות אצל הנקיבות, ואין צ"ל זכרים אצל הנקיבות, ונקיבות אצל זכרים. זכרים אצל זכרים מה אית לך? אוהבתו באת, ואינה מוצאה אותו והיא נרבעת הימינו. נקיבות אצל נקיבות מה אית לך? אוהבה בא ואינו מוצא אותה ורובעה.

רבי חגיי בשם רבי זעירא, לא סוף דבר בהמתו של ישראל אצל הנכרי, אלא אפילו בהמתו של נכרי אצל של ישראל, לא ייחדינה אצלו של נכרי אחר חבירו, שלא תמציא לו תקלה. מעתה אפילו שכר את בהמתו, לא נאה לחזור לייחדה אצלו, שלא תמציא לו תקלה!! חשוד הוא לבוא על בהמתו של חבירו ואינו חשוד לבוא על בהמת עצמו שמתוך שיודע שאם בא עליה מעקרה אף הוא אינו בא עליה:

אבל מעמידין בהמה בפונדקאות של כותים וכו'. הדא אמרה כותים לא נחשדו על העריות. ותני כן: מתייחדת אשה עם שני אנשים אפילו שניהם עבדים אפילו אחד כותי ואחד עבד, אבל לא תתייחד עם הנכרי.

חמותו ואחות אשתו ושאר כל העריות לא יתייחדו עמו, אלא בפני שנים.

תני אין מוכרין להן לא זיין ולא כלי זיין ואין משחיזין להן את הזיין- תיפתר בעיר שכולה נכרים. ול"ש היתר דהגנה

ואין האשה בכלל שפיכות דמים?! ול"ל טעמא דעריות? א"ר אמי תיפתר בבריאה. אשה חזקה שהעכו"ם ירא ממנה (ואפ"ה חיישי' שתתפתה לעבירה) א"ר אבין ואפילו תימר באשה חלשה, יכולה אשה להטמין את עצמה ולומר נכריה אני, ע"כ ל"ח לשפ"ד ואין האיש יכול להטמין עצמו ולומר נכרי הוא.

תני נזדווג לו נכרי לישראל נותנו לימינו, רבי ישמעאל בי רבי יוסי אומר: בסייף לימינו, ובמקלו לשמאלו, דרכם ליתן מקל בשמאל- וחייב לעשות באופן שהweapon רחוק עולה עמו לעלייה ויורד עמו לחדות,cellar ישראל מלמעלה והעכו"ם מלמטה. לא ישוח לפניו, שלא ירוץ את גולגולתו. ומרחיב לו את הדרך אם שאלו להיכן הולך יפליגנו כשם שהפליג יעקב אבינו לעשו שאמר לו עד אשר אבוא אל אדוני שעירה והלך לסוכות. א"ר הונא לא מצינו שהלך יעקב אבינו לשעיר א"ר יודן בירבי אייבו לעתיד לבוא אמר לו. ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו.

בת ישראל לא תיילד את הנכרית. מפני שמעמדת בן לע"א:

אבל נכרית מיילדת בת ישראל. ותני כן: מיילדת מבחוץ אבל לא מבפנים לא תכניס ידה לפנים, שלא תמיק את העובר במיעיה. ולא תשקינה כוס של עיקרין. חיישי' שמא כוונתה להמית העובר

היתה העכו"ם חכמה? ייבה כיי דמר רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן אם היה רופא אומן מותר, והכא אם היתה חכמה מותר:

בת ישראל לא תניק בנה של עכו"ם. מפני שנותנה לו חיים. א"ר יוסא הדא אמרה שאסור ללמדו אומנות כהדא תרתין אומנוון הוון בגירו שם עיר, זגגייא וקובטרייא glassers and boxmakers. זגגייא לא אלפין לא לימדו אומנתם להגוים וקמון ונתקיימו, קובטרייא אלפון, ואיתעקרון:

אבל נכרית מיניקת בנה של בת ישראל. דכתיב והיו מלכים אומנייך ושרותיהם מיניקותייך. תני יונק התינוק והולך מן הנכרית ומן בהמה טמאה ומביאין לו חלב מ"מ ואינו חושש לא משום טומאה ולא משום שקץ.

הלכה ב משנה מתרפין מהן ריפוי ממון אבל לא ריפוי נפשות.

ואין מסתפרין מהן בכל מקום דברי רבי מאיר וחכמים אומרים ברשות הרבים מותר אבל לא בינו לבינו:

גמרא רבי יעקב בר זבדי בשם רבי אבהו ריפוי ממון=בהמתו. ריפוי נפשות= גופו.

תני: מן החלל ולחוץ, מותר. רבי בא בשם רבי יהודה אם היה נחמם, אסור.

כהדא רבי אמי סלק עם רבי יודן נשייא לחמתא דגרר, לקה באצבעי' יהב עליה איספלנית, חמתה מתחלחלה, וקלמה ראהו "נחמם", וזרקו מעל ידו

ולא שמיע כיי דמר רבי יעקב בר' אחא בשם רבי יוחנן אם היה רופא אומן מותר! ומדחה..ולא דמייא התירא דאומן להתירא דחוץ לחלל, תמן באומן לא נחמם מותר, ברם הכא כיון ש נחמם אסור.

מהו מיכחול מינהון? רב אמר מאן דבעי מיסתמיא איסתמי! לוי אמר מאן דבעי לממת ימות! רב לא עבד עינא כחללה. לוי עבד עינא כחללה.

א"ר בא והא אנן חמיי לון טעמין הדא קילוריתא! ונימא דיכול להוציאה דרך הפה ולישתרי! נימר, כדי טבא הוא, טעם לה, כד לית היא טבה, היא קיימה וסמייא.

אהן אופיון, סכנה. opium drink prepared by a gentile medicine הדא תורייקי רבי סימון אמר אסורה רבי יוחנן אמר מותרת.

חברייא בשם רבי בא בר זבדא כל שהוא מן השפה ולפנים מרפין אותו בשבת.דהוי סכנה התיב רבי זעירא הא אנן תנן החושש בשיניו לא יגמא בהן חומץ, לא מן השפה ולפנים הן?!

רבי זעירא לא אמר כן. אלא ר' זעירא בשם רבי אבא בר זבדא: כל שהוא מן החלל ולפנים מרפין אותו בשבת.

רבי זעירא רבי בא בר זוטרא רבי חנינה, בשם רבי: מעלין עצם של ראש בשבת. רבי חייה בר מדייא רבי יונה רבי זעירא רבי בא בר זוטרא רבי חנינה בשם רבי מעלין בנות אזנים בשבת. רבי אבהו בשם רבי יוחנן עין שמרדה מרפין אותה בשבת. תמן אמרין בשם רבי יוחנן גבות ידים ורגלים סכנה. ר' אבהו בשם ר' יוחנן אהן סומקא inflammation of the eye סכנה. א"ר אבין לוקטין לו עוקץ עקרב בשבת. רב אמר: חמרא,

לזלף יין לבר מעינא שרי, לגיו מן עינא אסור. שמואל אמר ואהן רוק תפל אסור לעין בשבת. מיניה את יליף לחזיזתיה.(לעניין רוק) lichen רבנן דקיסרי אמרי הדא עורדענא disease of the tounge סכנה רבי חזקיה אמר משום רבנין דקיסרין הדא עכשבוניתא spiders bite סכנה ר' שמואל בר רב יצחק הדא גומרתא burn סכנה. א"ר ירמיה נותנין עליה חמץ בפסח. אהן בלעה choking fit שרי. א"ר יוסי מתניתא אמרה כן מחט של יד ליטול בה את הקוץ. דלא כן מה בין קוץ מה בין בלע. אהן עיימא דעינא darkness of eye שאלון לר' ירמיה אמר לון הא רבי בא קומיכון שאלון לר' בא, ושרי לון, אמר לון אוף אנא שרי. ר' אבהו בשם רבי יוחנן אהן צפדונא scurvy סכנתא. ר' יוחנן הוה לי' כן והוה מיתסי קומי דתימטיניס שם רופא בטיבריא, בערובתא, ע"ש נחת לגבה, אמר לה מיצרך אנא למחר כלום? אמרה ליה לא, ואין צרכת, סב גרעינין דתומרין. ואית דאמרי דנקלביסין מין תמר בפלגיהון יקידין, ואור קליפת דשערין, וצואת קטן נגובה, ושחוק, וטפול, ולא תימר קומי בר נש. למחר, עאל ודרשה בבית מדרש שמעת וחנקת גרמה. ואית דאמרין איתגיירת.

את שמע מינה תלת: שמע מינה אהן צופדנה סכנה. שמע מינה כל שהוא מן השפה ולפנים מרפין אותו בשבת. שמע מינה כיי דמר רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן אם היה רופא אומן מותר. ר' יהושע בן לוי הוה ליה קוליסcolic והורין ליה רבי חנינה ורבי יונתן מישחוק תחלופין שחליים ומיתן גו חמרא עתיקא, ומישתי ולא יסכן. בר בריה הוה ליה בלע, אתא חד ולחש ליה, ואינשם. מי נפק כשיצא א"ל מאי אמרת עליי? א"ל למילת פלן. אמר מה הוי ליה אילו מית ולא שמע הדא מילתא! היה דברי מינות והוות ליה כן כשגגה שיוצא מלפני השליט.

רבי יעקב בשם רבי יוחנן בכל מתרפין חוץ מע"ז וגילוי עריות ושפיכות דמים. רבי פינחס בעי, עד כדון כשאמר לו הבא לי עלים מע"ז, והביא לו. א"ל הבא לי עלים סתם, והביא לו מע"ש? נישמעינה מן הדא רבי אחא הוה ליה צמרמורין אייתין ליה מן זכרותיה דדוהי מקור נהר "דוהי"(עובדין אותה) ולא אישתה, אייתון לרבי יונה ואישתי, א"ר מנא אילו הוה רבי יונה אבא ידע מאן הוון, לא הוה שתי.

א"ר הונא זאת אומרת שאין מתרפין מגילוי עריות: דתני שבת הותרה מכללה נערה המאורסה לא הותרה מכללה. שבת שהותרה מכללה לא להתרפות?! ודכוותה נערה המאורסה לא הותרה ואפילו להתרפות. ולא סוף דבר שאמר לו הבא לי אשת איש, אלא אפילו לשמוע את קולה. כהדא חד בר נש רחם איתא אהב איזה אשה ביומוי דרבי לעזר, וסכן, אתון שאלון לרבי לעזר מהו דתיעבור קומוי וייחי? אמר לון ימות ולא כן. מהו דישמע קלה וייחי? אמר לון ימות ולא כן. ומה הוות? רבי יעקב בר אידי ורבי יצחק בר נחמן, חד אמר אשת איש הווי וח"א פנויה. מאן דמר אשת איש ניחא, ומאן דמר פנויה. והא בר כוחא נגרא רחם איתתא ביומוי דרבי לעזר, וסכן, ושרא ליה ר"א, כאן באשת איש כאן בפנויה. ואפי' תימא כאן וכאן בפנויה וכאן וכאן באשת איש תיפתר שנתן עיניו בה עד שהיא אשת איש!! ומתרץ.. אית דבעי מימר איתה רובה אשה חשובה היתה הוות, ולא הוות משמע ליה, לא היתה

נשמעת לו וכל מה דהותה מעבד, באיסור הוה מעבד אין דעתה להינשא לו בגין כן לא שרא ליה

אמר רבי חנינה זאת אומרת שאין מתרפין משפיכות דמים: דתנינן תמן יצא רובו אין נוגעין בו וכו' חיישינן שלא ימות ואין דוחין נפש מפני נפש לא סוף דבר שאמר לו הרוג את איש פלוני אלא אמר לו חמוס את איש פלוני.

עכו"ם בעכו"ם עכו"ם בישראל חייב ישראל בעכו"ם פטור.

רב חסדא בעי, מהו להציל את הגדול בנפשו של קטון?קטן רודף מהו להרגו? התיב ר' ירמיה והתנן יצא רובו אין נוגעין בו שאין דוחין נפש מפני נפש רבי יוסי כד רבי בון בשם רבי לוי שנייא היא תמן דלא נודע מי הורג את מי.

מעשה באלעזר בן דמא שנשכו נחש ובא יעקב איש כפר סמא לרפותו. אמר לו רבי ישמעאל אי אתה רשאי בן דמא. אמר לו אני אביא ראיה שירפאני לא הספיק להביא ראיה עד שמת. אמר לו רבי ישמעאל אשריך בן דמא שיצאת בשלום מן העולם ולא פרצת גדירן של חכמים לקיים מה שנאמר ופורץ גדר ישכנו נחש. ולא נחש נשכו?! אלא שלא ישכנו לעתיד לבוא. ומה הוה ליה למימר? אשר יעשה אותם האדם וחי בהם.

המספר לנכרי, מספר עד שמגיע לבלורית, וכיון שמגיע לבלורית, הרי זה מושך את ידיו. המסתפר מן הנכרי, הרי זה רואה במראה. מן הכותי, אינו רואה במראה. התירו לבית רבי שיהו רואין שהיו זקוקין למלכות. שלשה דברים התירו לבית רבי שיהו רואין במראה, ושיהו מספרין קומי, ושילמדו את בניהן יוונית, שהיו זקוקין למלכות.

חד גיור הוה ספר, והוה איצטרולוגוס, והוה חמי באיצטרולוגיא דידיה דיהודאי שפכין אדמיה, ולא חוון אלא אמגיירתיה לא ראהו אלא שיתגייר (וימולו אותו) והוה יודאי אזל בעי מיספרה גביה, קטיל ליה. כמה קטל? רבי לעזר בר יוסי אמר שמונים רבי יוסי בי ר' בון אמר שלש מאות, ובסוף נתפללו עליו וחזר לסיאורו.לסורו

תני נכרי שמוכר ספרים תפילין ומזוזות אין לוקחין ממנו. והתני מעשה בנכרי אחד בצידן שהיה מוכר ספרים תפילין ומזוזות ובא מעשה לפני חכמים ואמרו מותר ליקח ממנו. רבי שמואל בר נתן בשם רבי חמא בר חנינה בגר שחזר לשיאורו היה:

הלכה ג משנה אילו דברים של נכרים אסורין ואיסורן איסור הנאה: היין והחומץ של נכרים שהיה מתחילתו יין. וחרס אדרייני. ועורות לבובין. רשב"ג אומר בזמן שהקרע שלו עגול אסור ומשוך מותר

ובשר הנכנס לע"ז מותר והיוצא אסור מפני שהוא זבחי מתים דברי רבי עקיבה

ההולכים לתרפות אסור מלשאת מלתת עמהן והבאין מותרין:

גמרא ר' יצחק בר נחמן בשם ר' יהושע בן לוי הוה אמר מתוק מר חד אין בהן משום גילוי. רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי החד והמר והמתוק אין בהן משום גילוי ולא משום יין נסך. רבי סימון מפרש החד קונדיטון. המר סינתטוון. והמתוק מהו? חמרא מבשלה. רבי יהושע בן זיידל היה לו יין מבושל שנתייחד ברשות הנכרי שאל לרבי ינאי בי רבי ישמעאל,

א"ל כן אמר ר"ש בן לקיש מתוק אין בו לא משום גילוי ולא משום יין נסך. רבי ינאי בר' ישמעאל איבאש, סלקון רבי זירא ורבי יהושע ורבי בון בר כהנא ורבי חנניה חבריהון דרבנן מבקרתיה, אשכחון רבי יהושע בר זיידל יתיב תמן, אמרי, הא מרה דשמועתא והא מרה דעובדא, מישאלוניה. אמר לון כן אמר ריש לקיש מתוק אין בו לא משום גילוי ולא משום יין נסך. א"ל דילמא מן הדא דר"ש בן לקיש דאכן אכןso so.. אמר לון לעובדה "למעשה" וסמכון עלוי. מן דקמון, אחר שקמו קם רב אילא עם רבי בון בר כהנא, א"ל אילולא דאתון רחמין שמועתא, שאתם אוהבין "שמועות" ולא מתניתא היא?! תני רבי חייה מבושל של נכרי למה הוא אסור שהיה מתחילתו יין. אמר ר' יוסי מתניתא אמרה כן היין והחומץ שהיה מתחילתו יין. רבי אמי הוו ליה אורחין אמר לון אילולי חמרא מבשלא דידי מגלי לא הוינא משקתכון?! אמר ליה רב ביבי אייתון ואנן שתינן! אמר, מאן דבעי מימת, ייזיל ימות גו ביתיה!!

בר יודנה הוה ליה קונדיטון מגלי, שאל לרבנין ואסרון. ולא כן א"ר יצחק בר נחמן בשם רבי יהושע בן לוי החד והמר והמתוק אין בהן משום גילוי! רבנן דקיסרין משום רבי יודה בר טיטוס: באילין דשחיק חד לתלתא.

בעון קומי רבי אבהו, מבושל שנתגלה מהו? אמר לון: קרינה מין יין שאינו חזק צריכא לרבי יוחנן, ואתון שאלון לי' הדא?! שאלון לרבי יצחק ואסר לון, ואידכר רבי אבהו, דברי רבי יוחנן אסור. בר נטיזה איתגליין ליה גיגיתיה שאיל לרבי בא בר ממל, א"ל, אם היה נכנס ויוצא מותר. רבי יעקב בר אחא רבי אמי בשם רבי לעזר אם היה ישן מותר. רבי חנינה רבי יהושע בן לוי חד אמר ישן מותר וחד אמר ישן אסור. מסתברא דר' חנינה אמר ישן מותר. דבכל אתר סמיך רבי לעזר לרבי חנינה.

רבי יוסי בן שאול משתעי אהן עובדא: עובדא הוה איתא חדא דהוות רחמה מצוותא האשה אהבה לעשות "מצוות" ובעלה שנא מצוותא. אתא חד מסכן ויהבת קומוי ואכל, ארגישת בבעלה איסליק וטמרתיה בעיליתי'. תבת קומי בעלה האשה שבה לבעלה ואכל ודמך לי' אכל וישן לו אתא חיויא ואכל מן קומוי. קם בעלה מן שינתיה ובעא מיכול. שרי ההוא דעילתיה מלולי התחיל לדבר.. הדא אמרה ישן אסור כריך הוה??? כשרואה הנחש כרוך על הכלי, אבל סתם נחש ל"ח [ואינו אסור משום ייחוד?למה לא חשש הבעל שמא זינתה אשתו? כי ניאפו ודם בידיהם מכיון דלא הוה חשיד על דא שהצילו מן הנחש לא חשיד על דא]

מעשה בחסיד אחד שהיה מגלגל מלגלג בגילוים, ולקה בדלקת וראו אותו יושב ודורש ביום הכיפורים וצלוחית של מים בידו.

מעשה בטבח אחד בציפורין שהיה מאכיל את ישראל נבילות וטריפות פעם אחת ערב יום הכיפורים עם חשיכה שתה יין הרבה ונשתכר ועלה לראש הגג ונפל ומת התחילו הכלבים מלקקין בדמו אתון שאלון לרבי חנינה מהו מיעברתיה מן קומיהון אמר להן כתיב ואנשי קודש תהיון לי ובשר בשדה טריפה לא תאכלו לכלב תשליכון אותו זה גזל את הכלבים והאכיל את ישראל נבילות וטריפות ארפון לון מדידהון אינון אכלין!

חד בר נש הוה ליה חד גרב מגלי בערובת צומא

רבא, אזל בעי למישפכיה, א"ל חבריה אייתי ואנא שתי ליה. א"ל מגלי הוה. א"ל, מריה דיומא, קאים הבורא של יום הכפורים(הקב"ה) עומד עליי לשמרני לא אספק מיטעם, עד דאיתחלחל. ר' ירמיה בשם רבי חייה בר בא כל אירסים מעלים חטטין ושל נחש ממית.

רבי חייה אמר אין נשאלין על הגילוים.

רבי ירמיה בעא קומי רבי זעירא [מריה דשמועתא אישאיל ליה עיין ההמשך] מתנמנם מהו?

רבי זעירא, הוה יתיב אכיל ברמשא איטפי בוצינא נכבה הנר ייב ידיה על תומנתא.נתן ידו על כלי קטן שהיה בו אוכל אדלקין בוצינא, אשכחון אהן שפיפונא שהוא דומה לשערה, כריך על תומנתא. אמר ליה רשיעא לא הוינא זהיר לך?! אמר רבי אמי צריכין אנן חששין על מה דברייתא חששין אסור למיתן פריטין גו פומה פיתתא תחות בי שיחייא תבשילא תותי ערסא ולמיצע סכינא גו איטרוגאאתרוג וסכינא גו פוגלאצנון. אמר רבי יוסי בי רבי בון כל זיעה דנפקה מבר נשא סם המות היא חוץ מזיעת הפנים.

אמר רבי ינאי אין קטה קטה שיחור אים תרוויח, תרוויח שיחור=פחמים—ואים תפסיד תפסיד מרגלית=חייך!, ואין אובד אובד מרגלין. רבי יונתן כי הוה בר נש שאיל ליה אמר ליה ערבא דנפשך אנא?! אמר רבי שמעון בן לקיש אילו ללודין זבינת גרמך זבינתה גרמך בדמים יתירין, וכא בדמין קלילין.....

רבי אסי רבי יוחנן בשם בן בתירה יין נסך שנפל לבור ימכר כולו לנכרי חוץ מדמי יין נסך

רבי אסי בשם רבי יוחנן: סתם יינו של נכרי אסור ואינו מטמא, הפקידו אצלו אסור בשתייה ומותר בהנאה. רבי זעירא בעא קומי רבי יסא מה? במייחד? שמא לא הותר רק כשיש ר ק ייחוד [לא פקדון ממש] א"ל במפקיד. אתא רבי אבהו בשם רבי יוחנן שלש יינות הן שראה נכרי מנסכו וודאי דעבודת כו"ם מטמא טומאה חמורה כשרץ. סתם יינו של נכרי אסור ואינו מטמא, הפקידו אצלו בחותם אחד, אסור בשתייה ומותר בהנאה. אמר רבי ירמיה קומי רבי זעירא, חמי מה מר! לא מר אלא בחותם, הא בלא חותם אסור בשתייה ובהנייה!

הורי רבי לעזר במייחד. והוה ר' זעירא חדי בה.

תמן תנינן במפקיד פירותיו אצל הנכרי אצל נכרי כפירותיו ר' שמעון אומר דמאי. רבי חנניה בעא קומי ר' מני מה כפירותיו ממש, פוטר טבל ברור ממקום אחר? א"ל ולכל דבה! ולא על יאות רבי חנינה מתרס לקיבליה. לא עושה שפיר מה שמקשה כנגדו

הפקידו אצלו בחותם, רבי חנניה ורבי מנא. חד אמר אסור וחד אמר מותר. מה פליגין? בהנאה, אבל בשתייה אסור. רב אמר חבי"ת אסור חמפ"ג מותר חתיכת דג שאין בה סימן בש"ר יי"ן תכל"ת אסור בחותם אחד. חלתי"ת ומורי"ם פ"ת גבינ"ה מותר בחותם אחד. אמר רבי יודן טעמא דרב כל שאיסורו מגופו אסור בחותם אחד על ידי תערובת מותר בחותם אחד.

רבי יעקב בר אחא רבי שמעון בר בא רבי לעזר בשם רבי חנינה, רבי בא ר' חייה בשם רבי יוחנן, רבי זעירא בשם רבי יהושע בן לוי:

הכל מותר בחותם אחד חוץ מן היין וחרס אדריני.

רבי זעירא בשם רבי ירמיה הלכה כרבי מאיר תני: חרס אדרייני אסור ואיסורו איסור הנייה דברי ר"מ וחכמים אומרים אין איסורו איסור הנייה.

מהו לסמוך בו את המיטה? רבי לעזר אמר מותר ורבי יוחנן אמר אסור:

רבי ירמיה בעא קומי ר' זעירא, אהן בגד דתנינן הכא בגד שצבעו בקליפי ערלה, מהו לסמוך בו את כרעי המטה? מהו? ואיקפד לקיבליה, אמר ליה אפילו כמאן דמר תמן מותר וכא אסור. תמן אין איסורו ניכר ברם הכא איסורו ניכר.

ועורות לבובין. רבי ירמיה בשם רב הלכה כרבן שמעון בן גמליאל. כיצד הוא עושה? קורעה עד שהיא בחיים ומוציא לבה לעבודה זרה כיצד הוא יודע? רבי הונא אמר בשעה שקורעה עד שהיא בחיים הוא נסלל ונעגל לאחר שחיטה הוא נמשך. א"ר יוסי ותשמע מינה שחט בה סימן אחד אף על גב דאת מר אין דבר שיש בו רוח חיים נאסר, וכא נאסר

ובשר הנכנס לעבודה זרה מותר. רבי בא רבי חייה בשם רבי יוחנן אמר להוציא מדברי רבי ליעזר שר' ליעזר אומר מחשבת נכרי לע"ז

והיוצא אסור. רבי אבינא בשם רב ירמיה בשהכניסו לפנים מן הקנקלין אבל אם לא הכניסו לפנים מן הקנקלין אף היוצא מותר. בע"ז שיש לה קינקלין אבל בעבודה זרה שאין לה קינקלין כל הבית ידון לשם קינקלין:

ההולכין בתרפות. רבי חייה בשם רבי יוחנן "תוריבס" festival of fructification מוליכין עבודה זרה גדולה אצל עבודה זרה קטנה. אית תניי תני תרפות מאן דאמר תרפות תרפים. ומאן דמר תרבות תוריבס:

והבאין מותרין. רבי אבינא בשם רב ירמיה בשאין חזירתן כהליכתן???בחבורה אבל אם היתה חזירתן כהליכתן אף הבאין אסורין:

הלכה ד משנה נודות הנכרים וקנקניהם, שבלעו מיי"ן ויין ישראל כנוס בהן, אסורין ואסורן איסור הנאה דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים אין איסורן איסור הנאה:

גמרא נודות הנכרים גרודות הרי אילו מותרו', זפותות הרי אילו אסורות.

נכרי עובדן ורובבן, זופתן ושופכין קצת יין בתוך הזפת וישראל עומד על גביו, כונס לתוכן יין ואינו חושש. וחש לומר שמא ניסך הוא? א"ר בא אינו מ צ ו י לנסך על גבי דבר מאוס=זפת מעתה אפילו אין ישראל עומד על גביו! אני אומר שמא החליף. שינה ממנהג

וקנקני נכרים, חדשות מותרות אף על פי שהן זפותות. ישנות אסורות אף על פי שאינן זפותות.

הכא [קנקנים] את אמר חדשות זפותות מותרות, והכא [נאדות] את אמר זפותות אסורות! אמר רבי אבהו אני עמדתי על זפתן של ק נ ק ני ם, והן נותנין לתוכן ח ו מ ץ בשעה שזופתין אותן.

רבי יעקב בר אחא בשם רבנן: יין שאסור בשתייה ומותר בהנאה, נכנסו לתוך קנקנים של ישראל, נעשו הקנקנים כיין. פינהו וכנס לתוכה יין אחר, נעשה יין כקנקנים ואסורים בשתייה פינהו וכנס לתוכו יין אחר, היין אסור והקנקנים

מותרין. =במלים אחרות: קנקן זה שנאסר, יש בכחו לאסור רק תרי זימני ושוב הותר הכל [ולמה "אסור בשתייה ומותר בהנאה"? למה הוצרך לפרש? לאפוקי מר"מ בגין דרבי מאיר אמר אסור בשתייה ובהנייה]

א"ר בא כשהלך רבי עקיבה לזיפורין, אתון שאלין ליה, קנקנים של נכרים במה היא טהרתן? אמר מזו לימדתי עליהם, מה אם בשעה שאינן זפותות את מר מותרין, במלוי וערוי בשעה שהן זפותות אלא שנתקלפה זיפתן לא כל שכן!! וכשבאתי אצל חבירי אמרו על ידי זפת הן בולעות. א"כ ל"מ קליפה!

כנס הנכרי לתוכן מים, ישראל כונס לתוכן מים, וחוזר וכונס לתוכו יין, ואינו חושש. כנס הנכרי לתוכן ציר או מורייס, ישראל כונס לתוכן יין. כנס הנכרי לתוכן יין, ישראל כונס לתוכן ציר או מורייס, וחוזר וכונס לתוכן יין ואינו חושש.

רבי יוחנן נפק לפגטי =לפגישה דרבי יודן נשייא לעכו אתון שאלון ליה קנקנים במה הוא טהרתן? אמר מזו לימדתי עליהם מה אם בשעה שכנס נכרי לתוכו ציר או מרוייס ישראל כונס לתוכן יין, רבי יסא בשם רבי יוחנן בשעה שמכניסן לאור לא כל שכן!! רבי חייה בשם ר' יוחנן בשעה שמשחיל את זיפתן לא כל שכן. [קיימין אינון?!כשמכניסן לאור? אין קמין קמין...]

קנקנים שאינן זפותות, ר' אסי אמר אסורות ר' אמי אמר מותרות. ר' יעקב בר אחא אמר ר' אסי מקשי, כי נן אמרין, אהן כוזא כלי קטן שאין לו זפת לא בלע?! רב בא אמר רב ששת שאיל כן אנן אמרין, האין דהון כלי של מימי רגלים לא בלע?!

רבי יעקב בר אחא רבי שמעון בר אחא בשם רבי חנינה: קנקני נכרים ממלאן מים שלשה ימים מעת לעת. ר' יעקב בר אחא אמר, ר' אסי מקשי, ועבדין כן?!

רבי יוסי ממלחייא אעיל עובדא קומי רבי מנא א"ל הא לשעבר א"ל שרי. הא לכתחילה א"ל אסור. ר' ירמיה אזל לגובלנה הורי באילין פיתרייא רברבייא חביות גדולות ממלא אותן מים ג' ימים מעת לעת.

ארמייא איתבזעת זיקיה גוי אחד נבקע נודו וקיבלה ישראל גו דידיה, אתא עובדא קומי רבנן אמרי ממלא אותן מים שלשה ימים מעת לעת. רבי יסא אזל לצור, חמא יתהון זפתין זיקוקין זעירין וישראל זבנין,הגוי זופת נאדות קטנים, וישראל לוקחין הנאדות אמר מאן שרא לכון? שאלון לרבי יצחק ולרבי אימי ואסרן:

הלכה ה משנה החרצנים והזגין של נכרים אסורין ואיסורין איסור הנאה דברי ר' מאיר וחכמים אומרים לחים אסורין יבישין מותרין:

גמרא רב ששת בשם רב לחים אסורין אפילו בהנאה, יבישין מותרין אפילו באכילה. והא תנינן אינו נעשה יין נסך עד שירד לבור!ואיך נעשו החרצנים-שנשארו במקום הדריכה—נסך? רבי בא בשם רבי יודה במשלה לתוך הבור"דולה" חרצנים מן הבור היא מתניתא.

תמן תנינן וכן בגפת. פסולת של דריכת זיתים-תוך12 חודש טמא משום משקה שנטמא חדשה אבל בישנה טהור. אי זו היא חדשה בתוך שנים עשר חדש ישנה לאחר שנים עשר חדש:

הלכה ו משנה המורייס והגבינה ותירייקי

של נכרים אסורין ואיסורן איסור הנאה דברי רבי מאיר וחכמים אומרים אין איסורן איסור הנאה:

גמרא להשתמש ביין של תרומה למורייסיין למורייס, רבי מתיר רבי לעזר בי ר"ש אוסרדהו"ל "כמאבדו". לפיכך אם עבר ונתן, רבי אוסר לזרים רבי לעזר בי ר"ש מתיר לזרים. רבי מנא בר תנחום בעי כדברי מי שהוא מתיר לזרים, ומורייס הנכרי למה הוא אסור?הרי היין "נתאבד" בו? רבי ירמיה בשם רבי חייה בר בא בשום תבשילי נכרים. והתני אומן מותרשאין מערב יין שאינו אומן אסור, אומן מותר לא בשאינו מבושל?! ודכוותה שאינו אומן אסור אע"פ שאינו מבושל! מאי כדון? את שהוא ליטול את הזוהמא מחמת ע"ז, אסור. הדא אמרה הנאת ע"ז אסורה והנאת תרומה מותרת

א"ר יוחנן בר מדייא כדברי מי שהוא אומר אומן מותר, ובלבד ביודעו.

ורבי יוחנן ורבי לעזר:אסור לבשל יין של תרומה חד אמר מפני שממעטו ממדתו, וחד אמר מפני שממעטו משותיו.אין כולם אוהבים לשתותו ולא ידעין מאן מר דא ומאן מר דא, מן מה דמר רבי יוחנן מחלפה שיטתה דרבי יודה,תרומות11:1 וסוף 2 ומר רבי לעזר אינה מחלפת, תמן בכהן והכא בבעלים,לכהן התירו לבשל אבל לא לישראל הוי דרבי אלעזר דו אמר מפני שממעטו משותיו:דאי משום מיעוט מדה, למה מותר לכהן?****הגהתי****

הלכה ז משנה אמר רבי יהודה שאל רבי ישמעאל את רבי יהושע כשהיו מהלכין בדרך מפני מה אסרו גבינת הנכרים? אמר לו מפני שמעמידין אותה בקיבת נבילה. אמר לו והלא קיבת העולה חמורה מקיבת הנבילה ואמרו כהן שדעתו יפה שורפה חיה [ולא הודו לו אלא אמרו לא נהנין ולא מועלין] חזר ואמר לו מפני שמעמידין אותה בקיבת עגלי ע"ז, אמר לו אם כן למה לא אסרוה בהנאה?

השיאו לדבר אחר אמר לו ישמעאל אחי היאך אתה קורא כי טובים דודיך מיין או כי טובים דודייך נקיבה **מיין? אמר ליה כי טובים דודייך אמר לו אין הדבר כן שהרי חבירו מלמד עליו לריח שמניך טובים:**

גמרא רבי יעקב בר אחא ר"ש בר בא בשם רבי יהושע בן לוי מפני שרוב עגלים ששם נשחטין לשם עכו"ם. שמע רבי יוחנן ומר יפה לימדנו רבי, שכן השוחט בהמה לעכו"ם אפילו פירשה אסור. רבי יוחנן בעי, מצא בה טבעת? בכרס בהמת ע"ז? א"ר יוסי טבעת בעינה היא, פירשה גופה היא.

רבי חייה בר בא בשם רבי יוחנן בראשונה היו אומרים אין מעמידין לא בקיבת הנבילה ולא בקיבת הנכרי, חזרו לומר מעמידין בקיבת הנבילה ואין מעמידין בקיבת הנכרי.

רבי בא בר זבדא רבי שמואל בר רב יצחק בעי, מה? כרבי ליעזר שר"א אומר שמחשבת נכרי לע"ז?

אתא רבי אסי בשם רבי יוחנן, בראשונה היו אומרים מעמידין בקיבת הנבילה ולא בקיבת הנכרי, חזרו לומר מעמידין בין בקיבת נבילה בין בקיבת הנכרי.

לישן מתניתא בחולין 8:5 מסייעא לר' חייה בר בא דמעיקרא אסרו אף קיבת נבילה וחזרו ר ק מזה. קיבת rennet הנכרי ושל נבילה אסורה כמשנה הראשונה,

דקיבה כגופה [טריפה שינקה מן הכשירה קיבתה מותרה כמשנה האחרונה, קיבה לאוו כגופה כשירה שינקה מן הטריפה קיבתה אסורה כמשנה האחרונה]

אפי' דיסברון בית שמאי ובית הלל כמשנה האחרונה, הוי ביצה גידולי גופה קיבה ממקום אחר באת.עדיות 5:1 לב"ה ביצת נבילה אסורה ולב"ש מותרת—נימא ב"ש כמ"א וב"ה כמ"ר? ומתרץ....

ואתייא כיי דמר רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי יוחנן מעשה בבנו של רבי יהודה בן שמוע שבקעו להן זאיבים יותר משלשה מאות צאן ובא מעשה לפני חכמים והתירו קיבותיהן של הצאן-אע"ג דהוי "קיבת נבילה" אמרו ביצה גידולי גופה, קיבה ממקום אחר באת לו. ע"כ אין לאסור קיבה "הנמצא" בתוך נבילה או טריפה

חברייה בשם רבי יוחנן דודים דברי סופרים לדברי תורה וחביבים כדברי תורה, וחכך=ד"ס "כיין" הטוב=ד"ת. שמעון בר בא בשם רבי יוחנן דודים דברי סופרים יותר מדברי תורה וחביבים יותר מדברי תורה, כי טובים דודיך מיין. רבי בא בר כהן בשם בר פזי תדע לך שדברי סופרין חביבין יותר מדברי תורה, שהרי רבי טרפון אילו לא קרא לא היה עובר אלא בעשה מפני שעבר על דברי בית הלל חייב מיתה על שם ופורץ גדר ישכנו נחש. תני רבי ישמעאל דברי תורה יש בהן איסור ויש בהן היתר ויש בהן קלין ויש בהן חמורין אבל דברי סופרין כולן חומר דתנינן תמן האומר אין תפילין לעבור על דברי תורה פטור חמש טוטפות להוסיף על דברי סופרים חייב. רבי חנינה בשם רבי אידי בשם רבי תנחום ברבי חייה חמורין דברי זקינים מדברי נביאים דכתיב אל תטיפו יטיפון,=נביא וכתיב אטיף לך ליין ולשכר=חכמים. נביא וזקן למה הן דומין? למלך ששילח שני סימנטירין שלו למדינה, על אחד מהן כתב אם אינו מראה לכם חותם שלי וסימנטירין שלי אל תאמינו לו, ועל אחד מהן כתב אף על פי שאינו מראה לכם חותם שלי וסימנטורין שלי האמינו לו כך בנביא כתיב ונתן אליך אות או מופת ברם הכא על פי התורה אשר יורוך.

מה שורפה? גמי לה.

ר"ש בן לקיש אמר ככוס זוהם. הדא אמרה השותה בכוס זוהם לא נהנה ולא מועל.

ומפני מה לא גילה לו? א"ר יוחנן מפני שבקרוב אסרום. ורבי ישמעאל היה קטן. רבי חונייה א"ר חמא בר עוקבא מקשי אם להפליגו בדברים היה מבקש היה לו להשיא בחמש השואות שבתורה ואילו הן שאת. ארור. מחר. משוקדים. וקם. הלא אם תיטיב שאת או שאת אם לא תיטיב. כי באפם הרגו איש וברצונם עקרו שור ארור, או ארור אפם כי עז. ויאמר משה אל יהושע צא הלחם בעמלק מחר או מחר אנכי נצב על ראש הגבעה. ובמנורה ארבעה גביעים משוקדים או משוקדים כפתוריה ופרחיה. ויאמר ה' אל משה הנך שוכב עם אבותיך וקם או וקם העם הזה וזנה רבי תנחומא מוסיף הדא ובני יעקב באו מן השדה כשמעם או כשמעם ויתעצבו האנשים. אמר רבי לא, יש דברים שמשיקין חייבין לסתום ולא ליתן טעם עליהם את הפה היך כמה דאת אמר ישקיני מנשיקות פיהו. א"ר יצחק כתיב ואותי צוה יי, אותי ואותי. נאמר לי דברים שנאמר לכם ונאמר לי

דברים שנאמר ביני לבין עצמי. ר"ש בן חלפתא ר' חגי בשם רבי שמואל בר נחמן כבשים ללבושך ומחיר שדה עתודים. כבשים כתיב בsh הא כיצד? בשעה שתלמידין קטנים כבוש לפניהן דברי תורה, הגדילו ונעשו כעתודים גלה להם רזי תורה ודא מסייעה למה דתני רבי שמעון בן יוחאי ואלה המשפטים אשר ת"שים" לפניהם מה הסימה הזאת אינה נגלית לכל בריה כך אין לך רשות לשקע את עצמך בדברי תורה אלא לפני בני אדם כשרין:

הלכה ח משנה אילו דברים של עכו"ם אסורין ואין איסורן איסור הנאה: חלב שחלבו נכרי ואין ישראל רואהו, הפת, והשמן שלהם, ושלקות, [רבי ובית דינו התירו בשמן] כבשים שדרכן לתת בהן יין, וחומץ, וטרית טרופה, וציר שאין בה דגה, והחילק, וקורט של חלתית, ומלח סלוקנתית, הרי אילו אסורין ואין איסורן איסור הנאה:

גמרא חלב הנכרי למה הוא אסור? רבי בא בר רב יהודה רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי משום גילוי. ויעמיד?והארס יצוף למעלה אמר רבי שמואל בר רב יצחק מפני האירס הנתון בין הנקבים.

ותני כן: שלשה אירסים הן אחד צף ואחד שוקע ואחד דומה לשבכהלא צף ולא שוקע.

פעלייא הוון בחקלי' איתגליית קולתא דמייא פועלים היו בשדה ונתגלה כד מים אשתון קמייא ולא מייתין, ואנכון נחלשו תנייני ומייתין, אני אומר אירס שוקע היה. ביומוי דרבי ירמיה איתגליין גיגייתיה דסדרא רובא גיגית של "ביה"ד הגדול" אישתון קומייא ולא מיתו, אינכון תינייני ומיתו, אני אומר ארס שוקע היה. ותניא כן: אבטיח שניקר, ואכלו ממנו עשרה בני אדם, וכן יין שנתגלה ושתו ממנו עשרה בני אדם אסור לוכל ולשתות אחריהן אני אומר אירס שוקע היה.

א"ר ירמיה חלב הנכרי למה הוא אסור? משום תערובת בהמה טמאה. ותני כן: ישראל יושב בעדר והנכרי חולב ומביא לו ואינו חושש.

פיתן- רבי יעקב בר אחא בשם רבי יונתן פת מהלכות של "עימעום"=לא ברור היא. כך אני אומר מקום שאין פת ישראל מצויה בדין הוא שתהא פת נכרים אסורה ועימעמו עליה והתירוה. או מקום שאין פת ישראל מצויה בדין הוא שתהא פת נכרים מותרת, ועימעמו עליה ואסרוה? אמר רבי מנא וכי יש "עימעום" לאיסור?!על כרחך כל"ק

ופת לא כתבשילי נכרים הוא?! כך אנו אומרים מקום שאין תבשילי ישראל מצוין בדין הוא שיהו תבשילי נכרים מותרים?! אלא כיני: מקום שאין פת ישראל מצויה בדין הוא שתהא פת נכרים אסורה ועימעמו עליה והתירוה מפני חיי נפש.

רבנן דקיסרין בשם רבי יעקב בר אחא כדברי מי שהוא מתיר. ובלבד מן הפלטר. ולא עבדין כן.

אמר קומי רבי חייה רובה. תני ר"ש בן יוחי כן אוכל תשברו מאתם בכסף ואכלתם וגו' מה מים לא נשתנו מברייתן אף כל דבר שלא נשתנה מברייתו. התיבון הרי מוטליאliver-wort ופנקריסיןapricots וקובטיותpickles preserved by gentiles וקליות וחמים שלהן הרי אילו מותרין. ניחא כולהון שהן יכולין להישרות לחזור לכמות שהיו, קליות למה?

רבי יוסי בי רבי בון בשם רב כל אוכל שהוא נאכל כמות שהוא בחי אין בו משום בישולי נכרים. עם הפת יש בו משום בישולי נכרים.

מה מקיים רבי חייה רובה אוכל תשברו מאתם? באוכל תשברו! האכלתו שברתו! אם היה קשה עליך באוכל תשברו, ואם לאו הרבה עליו כסף. אמרין, כן הוה רבי יונתן עביד, כד הוה בר נש רב???שופט עליל לקרתא, הוא משלח ליה איקרין,מתנות דאין אתא דין דיתם או דין דארמלא, ישכח אפין מפייסא. ימצא [היתום] פנים מפוייסות

מי אסר את השמן? רב יהודה אמר דניאל אסרו וישם דניאל על לבו וגו' ומי התירו? רבי התירו ובית דינו. בשלשה מקומו נקרא רבי יהודה הנשיא "רבותינו" בגיטין ובשמן ובסנדל. וקרו ליה בי דינא דשרו מישחא. כל ב"ד דשרו שלשה דברים נקרא בי דינא שריא.

אמר רבי יודן בית דינו חלוק עליו בגיטין.

[מכאן ועד 12 חודש, ומת בתוך ... מהו שתהא מותרת להינשאתוך 12? רבי חגיי אמר מותרת להינשא, רבי יוסי אמר אסורה להינשא]

רבי אחא רבי תנחום בר חייה בשם רבי חנינה ואמרי לה בשם רבי יהושע בן לוי שהיו עולין להר המלך להשיג שמן ישראל ונהרגין עליו. יצחק בר שמואל בר מרתא נחת לנציבין אשכח שמלאי הדרומי יתיב דרש: רבי ובית דינו התירו בשמן. שמואל אכל, רב לא קביל עליה מיכול. אמר ליה שמואל אכול! דלא כן אנא כתב עליך זקן ממרא! אמר ליה עד דאנא תמן אנא ידע מאן ערר עליה שמלאי הדרומי, אמר ליה שמואל לרב, מה? בשם גרמיה?! לא בשם ר' יודן נשייא!! אטרח עלוי ואכל. רבי יוחנן בעי ולא כן תנינן שאין בית דין יכול לבטל דברי בית דין חבירו עד שיהא גדול ממנו בחכמה ובמניין ורבי ובית דינו מתירין מה שאסר דניאל וחביריו?! רבי יוחנן כדעתיה אמר רבי יוחנן מקובל אני מר' לעזר בי ר' צדוק שכל גזירה שבית דין גוזרין ואין רוב ציבור מקבלין עליהן אינה גזירה בדקו ומצאו בגזירתו של שמן ולא מצאו שקיבלו רוב ציבור עליהן.

ביצה צלויה שלהן בר קפרא שרי חזקיה אסר. עד כדון בשנצלית לדעת נצלית שלא לדעת נישמעינה מן הדא: מעשה שנפלה דליקה באשתהרבה קנים קנים ובאגם תמרים והיו שם חגבים ונצלו אתא עובדא קומי רבי מנא ואסר. א"ר אבהו משום תערובת חגבין טמאים.

א"ר יוסי בי רבי בון והדא מן חמירתא דרבן. זו מן החומרות של רב רב נחת לתמן חמתון מקללין וחמר עליהון. ראה אותם מקילין והחמיר עליהם חד בר נש הוה טעין קופד בשר מהלך בשוקא, אתת דייתאעוף וחטפתא מן ידיה, אתר תותיה זרקו תחתיו אזל בעי מיסביניה, א"ל רב אסור לך! דנא אמר דנבילה הות טעינא,העוף ואתר תתה, ונסיבת דין תחותוי.

חד בר נש אזל בעי משזגה איסקופתה לרחוץ רגל גו נהרא, אנשיתה וסלק ליה שכחו ועלה לו אזל בעי מיסביניה שב לקחתו א"ל רב אסור לך, דנא אמר, ההיא שטפה נהרא ואייתי חורי דנבילה תותיה.

תורמוסין lupines שלהן מה הן? רבי אוסר גניבה מתיר אמר רבי אני זקן והוא זקן, אני עלת על ליבי לאסור והוא עלת על דעתו להתיר. רבי מנא בר תנחום אזל לצור והתיר תורמוסין שלהן רבי חייא בר בא אזל לצור ואשכח לרבי

מנא בר תנחום שהתיר תורמוסין שלהן, אתא גבי רבי יוחנן א"ל מה מעשה אירע לידך? אמר ליה אשכחית לרבי מנא בר תנחום שהתיר תורמוסין שלהן. א"ל ולא פגעת ביה? לא הפרכת אותו? א"ל אדם גדול הוא והוא יודע למתק את הים גדול.???מתי הים הוא מתוק אמר לו לאו בני חשבון מים הוא יודע ובשעה שהמים מקלסין את בוראן הן מתמתקין. א"ר יצחק בר לעזר בא לומר גנייו ואמר שבחו, א"ר יוסי בי רבי בון חשבון גדול הוא! רבי זכאי דאלכסנדריאה הוה ידע לה!! אמר, ואילו בעית ילפתה מיניה.

חלוטcake שלהן מהו? נישמעינה מן הדא רבי אמי סלק עם רבי יודן נשייא לחמתא דגדר והתיר חלוט שלהן. רבי בא בר ממל בעי, מה בין חלוט לתורמוסין? א"ר יוסי חלוט מחוסר מעשה ידי האור הוא כשלוקחו מן הנכרי, עדיין מחוסר טגון תורמוסין אינן מחוסר מעשה ידי האור הוא.ואסור

חוורנס מין דג קטן אין בו משום בישולי נכרים ויוצאין בו משום עירובי תבשילין. רבי בא בשם רב אחי מרטיסה חגב קטן אין בו משום בישולי נכרים ויוצאין בו משום עירובי תבשילין ר' יוסי בי ר' בון בשם רב הונא כל אוכל שהוא נאכל חי =שאי"צ לאכול עמו פת כמות שהוא אין בו משום בישולי נכרים ויוצאין בו משום עירובי תבשילין:

הלכה ט משנה אילו מותרין באכילה: חלב שחלבו נכרי וישראל רואהו, הדבש, והדבדבניות lumps of dripping grapes אע"פ שמנטפות אין בהן משום הכשר משקה, וכבשים preserves שאין דרכן לתת בהן יין, וחומץ, וטרית pickled fish שאינה טרופה, וציר שיש בו דגה, ועלה של חלתית assa-foetida, וזיתי קלוסקא המגולגלין אע"פ שמרוככים הרבה [רבי יוסי אומר השלוחין שגרעינו "נשלה מאליו" אסורין] והחגבים- מן הסלילה the shopkeepers basket אסורין, ומן ההפתק warehouse מותרין, וכן בתרומה אים הכהן חשוד לזלף יין של תרומה על חגביו, אי"צ לחשוש ב"הפתק"

גמרא שייך לעיל [אמר רבי לעזר הדא דשלקות אסורות רק באכילה דאת אמר בתבשיל שאין דרכו לתת לתוכו יין וחומץ, הא דבר בריא שנתן, אסור אפילו בהנאה] רבי יעקב בר אחא רבי חייה בשם רבי יוחנן ישראל ונכרי שהן שותפין בקדירה, ישראל שופת והנכרי מנער, מי מחזיר? סברין מימר ישראל מחזיר, אמר רבי בנימין בר ליואי והוא שנתבשל כמאכל בן דרוסאי. רבי יוסי בעי אם בשנתבשל כאכילת בן דרוסאי למה ליה ישראל מחזיר אפילו הנכרי מחזיר!

אי זהו החילק? רב אמר סולתניתא מין דג אמר רבי יוחנן הוא חילק הוא טרית טרופה. רבי זעירא כהנא בר תחליפא חנן בר בא בשם רב: לחלוחתא the brine of fish אסורה משום תערובת דגים טמאים רבי בא בשם רב יהודה הדא דאת מר במקום שאין המים מהלכין בחוזק אבל במקום שהמים מהלכין אין דג טהור מהלך עם דג טמא. והא ימא דטיבריה כגון המים המהלכין הן. א"ר יוסי בי רבי בון ובלבד בשעה שהדג טורף הולך לאכול "טרפו" [אין דג טמא יכול להלך עים דג טהור]

שמואל אמר הדא חפיתה, יהבי גו לחלוחי נותנין אותו במקום לח אין עבדת קליפתה, שרייא, ואי לאו אסירה.

אי זו הטרית שאינה טרופה? כל שהראשים והשזרות שדרה שלה קיימין. רבי לעזר בשם רבי חנינה מעשה בספינה אחת משל בית רבי שהיו בה יותר משלש מאות חביות ובדק רבי את כולהון ולא מצא אלא אחת שהראשים והשזרות שלה קיימין והתיר את כולהן. ר' יעקב בר אחא אמר ר' אסי מקשי: לא מסתברא דלא, אותה חבית תהא מותרת ושאר כל חביות יהא אסורו'! אלא על ידי עילא.תלה לקולא

זבינתא???שם נהר של רבים איתקלקלת השתחוו לה. שאל ר' חגיי לרבי בא בר זבדא א"ל אין דבר של רבים נאסר. רבי יעקב בר זבדי אמר רבי יצחק: מקשי ואילין איגרתאגיטין לא נכרים לוקין??? כתיב בהן?! ואת אמר על ידי עילא, הקילו והכא על ידי עילא.

תני עולא שכפא קומי רבי דוסא, דג טמא משריץ דג טהור מטיל ביצים. חזר ותנא קומוי מעי דגים=ביצים(הנמצאים במעיים) וקירבי דגים אינן נאכלין אלא על פי מומחה. א"ל חזור בך! הדא תני או הדה!כיון שאין דג טמא מטיל ביצים, למה צריך סימן? הוה בעי מיחזור ביה, א"ל רבי זעירא לא תחזור בך, ביציאתן הן נגמרות.ביצים בדג טמא, נגמרים ונהפכים לדג כשיוצאין רבי בא בשם רב יהודה אם אמר לך מלחתים נאמן.

נתן בר בא אמר קומי שמואל ידע אנא מפרשה בין עוברי דגים טמאין לעוברין דגים טהורין, עוברי=ביצי דגים טמאים עגולין עוברי דגים טהורין ארוכין. אחוי ליה הדא סלפיתא, א"ל כזה מהו? א"ל טמא א"ל לא ביש לי דאמרת על טהור טמא, אלא סופך דאמר על טמא טהור!

תני אין לוקחין מעי דגים וקירבי דגים אלא על פי מומחה="כשר ונאמן" אין לוקחין גבינה ותינייקי אלא על פי מומחה. אין לוקחין יין בסורייא אלא על פי מומחה. אין לוקחין בשר שאין בו סימן אלא על פי מומחה. וכולן "נאכלין" אצל מי שאינו מומחה ואינו חושש. רבי אחא רבי תנחום בשם רבי יהושע בן לוי שילח לו חלתית נאמן, רבי יעקב בר אחא רבי יעקב בר אידי בשם רבי יהושע בן לוי שילח לו תכלת נאמן.

טלייאילדיו דלוי צנבריא, היה מזבן פירין. רבי יעקב בר אחא בשם רבי יסא עבדו של נאמן כנאמן. גרמנא עבדיה דר' יודן נשייא הוה ליה תוכלא.היה מוכר תכלת(ונאמן) רבי יסא בשם רבי יוחנן עבדו של מומחה כמומחה:

ומלח סלונקרית. אית תניי תני שחורה אסורה ולבנה מותרת, אית תניי תני לבנה אסורה ושחורה מותרת. מאן דמר שחורה אסורה שנותן לתוכה שרץ שחור ומאן דמר לבנה אסורה שנותן לתוכה שרץ לבן. רבי חנניא בן גמליאל אמר משום רבי יהודה בן גמליאל זו וזו אסורה א"ר חנניא שכן חד הוה לנא והיה נותן לתוכה שומן של חזיר.

הן סככות הן פרעות. הן רפפות הן רעלות. הן איסטגיות הן ספיות. הן כוסות הן גומות. היא מקום תחת הכוסות היא מקום הנחת חתיכות לשונות במשנה שתירגומם אחד הן זיתי קלוסקא הן זיתים מגולגלין:

והשלוחין אסורין. רבי חייה בשם רבי יוחנן אמר מין הוא והן נותנין לתוכן חומץ שהיו חולצין את גלעיניהן:

עבודה זרה פרק ג מוצאי צום השביעי תגע"ש

הלכה א משנה כל הצלמים sculptures אסורין מפני שהן נעבדין פעם אחת בשנה דברי רבי מאיר

וחכמים אומרים אין אסור אלא כל שיש בידו מקל או צפור או כדור

רבן שמעון בן גמליאל אומר כל שיש בידו כל דבר:

גמרא א"ר חייה בר בא מפני שהן נעבדין בכרך גדול שברומי פעמיים בשבוע. מעתה במקום שנעבדין יהו אסורין ומקום שאינן נעבדין יהו מותרין!! אמר רבי יוסי מכיון שנאסרו במקום אחד נאסר מינן בכל מקו'.

מה אנן קיימין? אם דבר בריא שהן של מלכים דברי הכל אסור, אם דבר בריא שהן של שלטנות,the local governor דברי הכל מותר. אלא כן אנן קיימין בסתם רבי מאיר אומר סתמן של מלכים ורבנן אמרי סתמן של שולטנות.

אשייאן נגרא בשם רבי יוחנן: איקוניות תואר אדם(שר או מלך) למה הן אסורות? מפני שמקטירין לפניהן בשעה שהן עולות. א"ר יוחנן מותר לראותן בשעה שהן יורדות מה טעמא בהכרת רשעים תראה. כתב המהלך תחת הצורות או תחת האיקוניות אין מסתכלין בהן בשבת, ולא עוד אלא אף בחול אין מסתכלין באיקונות, ומה טעמא? אל תפנו אל האילילים אל תפנה לעובדן. רבי יהודה אומר אל תפנה לראותן ממש.

כד דמךנפטר רבי נחום בר סימאי חפון איקונתא מחצלן כסו הצורות אמרין, כמה דלא חמתון בחיויי לא יחמינון בדמכותיה כמו שלא ראה בחייו, כן לא יראה במותו וחכמין אינון כלום? המכירים הם? אמר רשב"ל אין בינינו ולצדיקים אלא דיבור פה בלבד. יודעים הכל-רק אינם יכולים לדבר א"ר זעירא שומע הוא המת קילוסו כמתוך חלום

ולמה נקרא שמו נחום איש קודש קדשים? שלא הביט בצורת מטבע מימיו. ולמה נקרא שמו רבינו הקדוש? שלא הביט במילתו מימיו.

כד דמך ר' אחא איתחמי כוכבא בטיהרא. כד דמך רבי חנן איתכפון אנדרטיא.צורות מלכים כד דמך רבי יוחנן איתכפון איקונייא. אמרין, כד הוה סליק לעיבורא, לעיבור השנה הוה ימא מתבזע קומוי. כד דמך רב הושעיה נפל קלוןcolumns דטיבריא. כד דמך רבי יצחק בן אלישיב איתעקרון שובעין=70 איסקופין מבעלי בתים של גלילא, אמרין דהוו תליין בזכותיה. כד דמך רבי שמואל בר רב יצחק איתעקרין ארזייא דארעא דישראל, אמרין, דהוה נסיב שושיבתה ומקלס קומי כלייה, והוון רבנן מרננין ביה. אמר לון רבי זעירא ארפון ליה, לית אהן סבא ידע מה עביד?! כיון דדמך נחתת אישתא מן שמייא ואפסק בין ערסא לקהלא, והוון תלת שעין קלון וברקי בעלמא. חמי דאהן סבא דעבדת ליה שושבתא, ראו מה שעשה לו ההדסים! ונפקת בת קלא ואמרה ווי דדמך שמואל בר רב יצחק גמיל חיסדא. כד דמך רבי יסא בר חלפותא משכו צינורות דם בלדוקיא, אמרין דיהב נפשיה על גזורתא.מילה כד דמך רבי אבהו בכן עמודיא דקיסרין, אמרין כותיא לית אינון אלא מזיעין, אמר לון ישראל, ידעין רחיקייא

כמה דקריביא מזיעין? הרחוקים=הכותים יודעים איך שהקרובים מזיעין?...

רבי אבהו מי דמך, עברון קומי י"ג נהרין דאפרסמון אמר לון כל אילין למאן? אמרו ליה דידך אמר לון וכל אילין דאבהו ואני אמרתי לריק יגעתי וגו'. הקדוש ברוך הוא מראה להן לצדיקים מתן שכרן בעולם הזה ונפשם שביעה והן ישינין להן. למלך שעשה סעודה וצר כל מיני סעודה במפה כיון שנכנסו האורחין ראו אותם ונפשם שביעה וישנו להן. זבדיי בר ליואי ורבי יוסי בר פיטרס ורבי יהושע בן לוי אמרין תלתא פסוקין מי דמכון חד מינהון אמר על זאת יתפלל כל חסיד אליך וגו' וחד אמר וישמחו כל חוסי בך וגו' וחד אמר מה רב טובך אשר צפנת ליריאיך וגו'. רבי יעקב בר אידי בשם רבי יהושע בן לוי מעשה שנכנסו זקינים לעליית בית גדייא ביריחו יצתה בת קול ואמרה להן יש ביניכם שנים שראויין לרוח הקודש והלל הזקן אחד מהן נתנו עיניהם בשמואל הקטן. שוב נכנסו זקינים לעלייה ביבנה ויצתה בת קול ואמרו להן יש ביניכם שנים ראויין לרוח הקודש ושמואל הקטן אחד מהן ונתנו עיניהן ברבי ליעזר והיו שמיחין שהסכימה דעתן על דעת רוח הקודש.

חד מן אילין דנשיתא מבית הנשיא דמך וקלטת מערתא קלטם המערה ונהרגו וסכנתן נפשתא, עאל רבי יוסי ואפטר עלוי הספיד עליהם אשרי אדם שיצא מן העולם בשלום לא כמו שקרה כאן.. [ולגנות בית הנשיא עשה כן]. כד דמך רבי יסא נפל קסיטולין castles דטיבריה, והוון אילין דנשיתא חדיין של בית הנשיא שמחים אמר לון רבי זעירא לא דמייא... תמן סכנן נפשתא ברם הכא לא סכנן נפשתא, תמן לא איתעקרת ע"ז ברם הכא איתעקרת ע"ז castles =.

רבי יעקב בר אידי בשם רבי יהושע בן לוי רבן יוחנן בן זכאי מן דמך אמר פנו הבית מפני הטומאה ותנו כסא לחזקיה מלך יהודה רבי ליעזר תלמידיה מי דמך אמר פנו את הבית מפני הטומאה ותנו כסא לרבן יוחנן בן זכאי, ואית דאמרי כמה דחמא רביה חמא אף הוא. חד מן אילין דבי רבי פזי, הוון אילין דנשיתא בעי מחותנתיה רצו להתחתן אתו והוא לא מקבל עלוי אמר דלא יהון מיתגנו בי. שלא יתגנו בי מי דמך, אמר פנו את הבית מפני הטומאה ותנו מקום כסא ליהושפט מלך יהודה. אמרו יבוא זה שרץ אחר כבוד=יהושפט אחר זה שברח מן הכבוד:

וחכמים אומרים אינו אסור אלא כל שיש בידו מקל או ציפור או כדור. מקל שהיה רודה בו את העולם. ציפור ותמצא בקן ידי לחיל העמים. כדור שהעולם עשוי ככדור. א"ר יונה אלכסנדרוס מוקדון כד בעא מיסק לעיל והוה סלק וסלק סלק עד שראה את העולם ככדור ואת הים כקערה בגין כן ציירין לה בכדורא בידה. ויצורינה קערה בידה? אינו שליט בים אבל הקב"ה שליט בים וביבשה מציל בים ומציל ביבשה. דרש רבי זעירא בריה דרבי אבהו קומי רבי לעזר אשרי שאל יעקב בעזרו ומה כתיב בתריה עושה שמים וארץ ומה עניין זה לזה אלא מלך בשר ודם יש לו פטרון איפרכיא זו אינו שליט שמא באחרת וא"ת קוזמוקרטור שליט ביבשה שמא בים. אבל הקב"ה אינו כן שליט בים ושליט ביבשה ולא עוד אלא חרב על צואר האדם הקב"ה מצילו

הוא שמשה אומר ויצילני מחרב פרעה. מפרעה אין כתיב כאן אלא מחרב אפילו חרב נתונה על צוארו הקב"ה מצילו הימינה.

הוסיפו עליהן: הסייף והעטרה והטבעת. הסייף שהורג בו. והעטרת שמתעטר בה. טבעת שחותם בה.

טבעת שיש עליה עבודה זרה, אסור לחתום בה. רבי יודה אומר אם היה חותמה שוקע אסור לחתום בה, בולט מותר לחתום בה. ר' חנינה בן גמליאל אומר של בית אבא היו חותמין בפרסופות פרצופות רבי לעזר בי רבי שמעון אומר כל פרסופות היו בירושלם חוץ משל אדם.

רבן שמעון בן גמליאל אומר כל שיש בידו כל דבר ובלבד דבר שהוא של כבוד הסל והסולים והסמלים מיני מרצע דבר של ביזיון הוא. הנייר והקולמוס דבר של כבוד הוא. קלמרון מין עט צריכה:

הלכה ב משנה המוצא שיברי כלים הרי אילו מותרין.

מצא תבנית יד או תבנית רגל הרי אילו אסורין מפני שכיוצא בהן נעבד:

גמרא רבי יוסי בשם ר' יוחנן מפני שרובן באין מן הדלפקיות מין שולחן קטן ויש עליה צורות שונות לנוי מעתה אפילו תבנית יד ותבנית רגל? שנייא היא מפני שכיוצא בהן נעבד.

כתיב ואנשי בבל עשו את סכות בנות= תרנגולתא ופרחיה אפרוחיה ואנשי בית שמש עשו את נרגל= ריגליה דיעקב וריגליה דיוסף, ניחשתי ויברכיני ה' בגללך ויברך ה' את בית המצרי בגלל יוסף. ואנשי חמת עשו את אשימה= אימרא כמה דתימר והכהן יכפר עליו באיל האשם. והעוים עשו את נבחן= כלבא. ואת תרתק= חמרא. והספרוים שורפים את בניהם באש וגו' טווסא ופיסיונן מיני עופות

עבודה זרה שנשברה, ר' יוחנן אמר אסורה רבי שמעון בן לקיש אמר מותרת. מה אנן קיימין אם בעתיד להחזירן לכליין דברי הכל אסור. אם בשאינו עתיד להחזירן לכליין דברי הכל מותר. אלא כי נן קיימין בסתם רבי יוחנן אמר סתם כמי שעתיד להחזירן לכליין רבי שמעון בן לקיש אמר סתם כמי שאין עתיד להחזירן לכליין. א"ר יודן אביו דרבי מתנייה אם היו מונחין במקומן כמי שעתידין להחזיר לכליין. מתיב ריש לקיש לרבי יוחנן, והא כתיב על כן לא ידרכו כהני דגון על מפתן דגון אלמא דגון עצמה מותרת! א"ל מלמד שהיו נוהגין במפתן יותר מדגון.

ר' ירמיה בשם רבי חייה בר בא אמר אומות העולם עשו מפתן אחד וישראל עשו כמה מפתנות. מאי טעמא? ופקדתי על כל הדולג על המפתן.

המוצא עבודה זרה: רב אמר משברה אבר אבר והיא בטילה. ושמואל אמר אינה בטלה לעולם

רבי אבין בשם רבי שמעון בן לקיש: הדא אמרה בשיש עליהן בסיס אבל אין עליהן בסיס אני אומר מן השברים באו:

הלכה ג משנה המוצא כלים ועליהן צורת חמה צורת לבנה צורת הדרקוןdragon יוליכם לים המלח. רבן שמעון בן גמליאל אומר על המכובדים אסורין ועל המבוזין מותרין

רבי יוסי אומר: שוחק וזורה לרוח או מטיל לים אמרו לו אף הוא נעשה זבל ונאמר לא ידבק בידך מאומה מן החרם:

גמרא לא שנו אלא כלים שעליהם צורת החמה וצורת הלבנה הא שאר כל המזלות לא. לא שנו אלא דרקון הא כל הנחשים לא. אי זהו דרקון כל שציצין יוצאין בצוארו ותני כן ר"ש בן עזאי אומר אי זהו דרקון כל שציצין יוצאין מצאורו. החלק מותר. המוצא דרקון עשויה כמין רחוש, אסורה. רחוש ועליו דרקון, נוטל את הרחוש ומשליך את הדרקון.

שמואל אמר כוס בסיס לדרקון אסור, ודרקון בסיס לכוס מותר.

ר' בא בשם רב שברי דרקון הרי אילו מותרין, דרקון שלם ונשבר הרי אילו אסורין. ושבורים לא מן השלם באו?! רבי חזקיה בשם רב כיני: ראה אותן משתחוים לדרקון שלם ונשבר אסורין.אבל כשיש ספק השתחוייה, אין אוסרים (השברים)

מה נן קיימין? אם דבר בריא שנעבדין אפילו מבוזין אסור, אם דבר בריא שאינן נעבדין אפילו מכובדין מותר, אלא כי נן קיימין בסתם. אמר רבי קריספא והדא כוסות דבר של ביזיון הוא. דרבי חייה בר בא הוה ליה קווקין pots והוות טימי דרומי ציירה בגווה, אתא שאל לרבי יוחנן אמר ליה מכיון שהמים צפין על גבה דבר של ביזיון הוא. ואהן קיתונא מכיון שאתה משקעו במים דבר של ביזיון הוא. ביומוי דרבי יוחנן שרון ציירין על כותלא התחילו לצייר על הכותלים ולא מחי בידייהו

מתיב רבי יוסי לרבנן והכתיב ואת חטאתם אשר עשיתם את העגל אמר ליה מלמד שהיה מבקש לבודקן כשם שבודקין את הסוטות ויזר על פני המים. אמר לון והכתיב וגם מעכה אם אסא המלך הסירה מגבירה שמותר בשחיקה אמר לון משם ראיה ויכרת אסא וגו 'וישרוף.

אמר לון וכתת נחש הנחושת! וכי עבודה זרה היא?! והלא משה עשאו אלא מלמד שהיו ישראל תועין אחריו עד שבא חזקיה והעבירו.

כתוב אחד אומר ויעזבו שם את עצביהם וישאם דוד ואנשיו וכתוב אחד אומר ויאמר דוד וישרפו באש רבי יוסי בר חלפותא ורבנן. רבי יוסי בר חלפותה אומר מה שהיה של מתכת וישאם דוד ואנשיו ושחקן ומה שהיה של עץ ויאמר דוד וישרפו באש. ורבנן אמרי מה שהיה איתי הגיתי מבטל וישאם דוד ואנשיו ומה שלא היה מבטל ויאמר דוד וישרפו באש

מה מקיים רבי יוסי בר חלפתא וישאם דוד ואנשיו? נטלום לשפיון=שחקן

הלכה ד משנה שאל פרקלוס בן פלוסלוס את רבן גמליאל בעכו שהיה רוחץ במרחץ של אפרודיטי אמר לו כתוב בתורתכם ולא ידבק בידך מאומה מן החרם ומפני מה אתה רוחץ במרחץ של אפרודיטי? אמר לו אין משיבין במרחץ. כשיצא אמר לו אני לא באתי בגבולה היא באת בגבולי. אין אומרים נעשה מרחץ נוי לאפרודיטי, אלא נעשית אפרודיטי נוי למרחץ. דבר אחר: אם נותנין לך ממון הרבה אין אתה נכנס לתוך עבודה זרה שלך ערום ובעל קרי ומשתין בפניה, וזו עומדת על הביב וכל אדם משתינין בפניה, ולא נאמר אלא אלהיהם את שהוא נוהג בו משם אלוה, אסור, ואת שאינו נוהג משם

אלוה, מותר:

גמרא מה אנן קיימין? אם בששאלו בהילכות המרחץ שאפשר לדונו "כשאלת מרחץ" היה לו להשיב. ואם בשלא שאלו בהילכות המרחץ לא היה לו להשיב! דמר רבי יעקב בר אידי בשם רבי יהושע בן לוי שואלין הילכות המרחץ בבית המרחץ הילכות בית הכסא בבית הכסא כהדא רבי שמעון בן לעזר עאל מיסחי לרחוץ עם רבי מאיר אמר ליה מהו שנדיח אמר ליה אסור מהו שנקניח אמר ליה אסור. ולא כן שמואל שאל לרב מהו לענות אמן במקום מטונף א"ל אסור, ואסור דאמרית לך אסור... אשכח תני שואלין הילכות המרחץ בבית המרחץ הילכות בית הכסא כבית הכסא.

אמר יודן אביו דרבי מתניה מהילכות המרחץ שאלו, אלא שאין דרך לענות במרחץ א"ר שמואל בר אבדימי מהילכת המרחץ שאלו אלא שהבל המרחץ רע לשינים.

חברייא רבי חמא בר יוסי בשם רבי הושעיה רבי זעירא בשם ר' יהושע בן לוי תשובת הפלג השיבו דלא כן היה לו להשיבו מבעל פעור שאין עבודתו אלא בפעירה. מאי כדון? את שהוא נוהג בו משום אלוה אסור ואת שאינו נוהג בו משום אלוה מותר:

הלכה ה משנה הנכרים העובדים את ההרים ואת הגבעות הם מותרין ומה שעליהן אסורין שנאמר לא תחמוד כסף וזהב עליהם ולקחת לך

רבי יוסי הגלילי אומר אלהיהם על ההרים ולא ההרים אלהיהם אלהיהם על הגבעות ולא הגבעות אלהיהם. מפני מה אשירה אסורה? מפני שיש בה תפישת ידי אדם וכל שיש בה תפישת ידי אדם **שנטעה לשם כך** **אסור**

א"ר עקיבה אני אהיה אובין לפניך: כל מקום שאתה מוצא הר גבוה וגבעה נישאה ועץ רענן, דע שיש שם ע"ז:

גמרא [שייך לקמן] רבי זעירא רבי יסא רבי יוסי בר חנינה בשם רבי הושעיה כתוב אחד אומר לא תחמוד כסף וזהב עליהם ולקחת לך. וכתוב אחד אומר כסף וזהב אשר עמהם. אם עליהם למה עמהם? ואם עמהם למה עליהם? מה עליהם דבר שהוא תכשיט להם, אף עמהם דבר שהוא תכשיט להם. יצאו כיסים של מעות

רבי יוחנן בשם רבי ינאי: כל שהכניסו לפנים מקנקלין "מחיצה" סמוך לע"ז אסרו. אפילו כגון כיסים של מעות. א"ר יסא סימן הוה לן בהדה "רבי הושעיה פליגא על דר' ינאי" ולית היא אלא מסייעה לה. מה עליהן דבר ש מ י ו חד להן, אף עמהן דבר שהוא מ י ו חד להן. ושפיר אסרינן לפנים מן הקנקל <u>הכל</u>

ר' בא בשם רב יהודה ואפילו מים ומלח. מלח לשוף ומים לדיח בהן האליל. ואהין אפילו?!! אלא כגון מים ומלח.

הנעבד, אית תניי תני בין שלו בין של חבירו אסור, ואית תניי תני שלו אסור ושל חבירו מותר, מן דמר בין שלו ובין של חבירו אסור, רבי יהודה. דאדם אוסר כרם חבירו ומן דמר שלו אסור ושל חבירו מותר, רבי יוסי ורבי שמעון דאא"א דבר שאינו שלו רבי יוסי בשם רבי אילא דברי הכל היא, כמה דאת מר תמן דבר שיש בו רוח חיים אע"פ שאינו נאסר להדיוט נאסר לגבוה, ודכוותה דבר שאינו שלך אע"פ שאינו

נאסר להדיוט נאסר לגבוה.

רבי בון בר חייה אמר אפילו סולת משתחווה לסולת חבירו שרי להקדש, שלו אסור ושל חבירו מותר. מה? אפילו כמאן דמר בין שלו בין של חבירו אסור? דבר שיש בו רוח חיים אסור, דבר שאין בו רוח חיים לא כל שכן!! הוי, שלא תאמר מה פליגין בדבר שיש בו רוח חיים, אבל בדבר שאין בו רוח חיים, ד"ה בין שלו בין של חבירו, אסור. אתא רבב"ח מימר לך אף בדבר שאי"ב רוח חיים פליגין =מאן ד ש ר י , שרי אף סולת

השתחוה לביצה, חזקיה אמר לא אסרה רבי יוחנן אמר אסרה. א"ר זעירה בביצה פליגין. חברייא אמרין בחלוקי נחל פליגין וקרי ליה "ביצה". אמר רב הונא וקרא מסייע למאן דאמר חבריי, בחלקי נחל חלקך הם הם גורלך.

חייליה דחזקיה מן הדא מפני מה אשירה אסורה מפני שיש בה תפיסת יד בני אדם וכל שיש בה תפיסת ידי אדם אסור.

הכל מודין בחיטין שאסורות זורע חטים לשם ע"ז שפיר מיקרי "תפיסת יד אדם" דמר ר' חנינה בר יסא בשם ר' יהודה שורשי חיטה בוקעין בארץ חמשים אמה שורשי תאינה רכים בוקעין בצור

תני רבי שמעון בן אלעזר אומר מלמד שאין הארץ שותה אלא לפי חיסימה. ומה טעמא? אני ה' נוצרה לרגעים אשקנה. אם כן מה יעשו שורשי חרוב שרשי שקמה? א"ר חנינה אחת לשלשים יום התהום עולה ומשקה אותן

אגוז של ערלה שנטעו, וכן ביצת עבודה זרה שנעשית אפרוח, רבי חגיי בשם רבי יאשיה איתפלגון כהנא וחזקיה. כהנא אמר מותרת וחזקיה אמר אסורה. וקשיא על דעתיה דחזקיה היך איפשר לביצת ע"ז שתיעשה אפרוח? הא בעינן "מעשה" כדיי לאוסרה מה אנן קיימין אם בשפחסה אין כאן אפרוח, אם בשהכניסה לפנים מן הקינקלין, איתא חמי! אילו השתחוה לה לא אסרה, ומפני שהכניסה לפנים מן הקנקלין אסורה?! אמר רבי יודן אבוי דרבי מתניה תיפתר שגידר בה לעבודה זרה.

ביצת הקדש שנעשית אפרוח, רבי יסא איתפלגון כהנא ורבי יוחנן: כהנא אמר אסורה, ורבי יוחנן אמר מותרת. אמר רבי זעירא קומי רבי יסא והאמר רבי מותרת אף הוא אינו פודה זמן זרעה?!אינו צריך ליתן אפילו דמי ביצה?! אתא רבי חנניה ורבי יונה רבי לעזר בשם כהנא: פודה אותה בזמן זרעה

רבי חנניה בשם רבי פינחס אמר מתקנתא: כהנא אמר אסורה= ופודה אותה כמות שהיא, רבי יוחנן אמר מותרת= פודה אותה בזמן זרעה:

אמר רבי עקיבה וכו'. אנן תנינן אובין אית תני "אוביל" לפניך. מאן דמר אובין "נבון" ומאן דמר אוביל נייבל.let us discuss

תני רבי בורקי קומי ר' מנא מלמד שלא הניחו הכנענים לא הר ולא גבעה שלא עבדו עליו. ולא כן סברנן מימר דבר שיש בו רוח חיים אף על פי שאינו אסור להדיוט אסור לגבוה. ודכוותה, מחובר, אע"פ שאינו אסור להדיוט, אסור לגבוה. בית הבחירה איכן נבנה? ע"פ נביא ויעל דוד כדבר גד אשר דיבר ביד ה':

הלכה ו משנה מי שהיה ביתו סמוך לבית עבודה זרה ונפל, אסור לבנותו. כיצד יעשה?

כונס לתוך שלו ובונה.

היה שלו ושל ע"ז, ידון מחצה למחצה.חצי הסמוך לו מותר בהנאה

אבניו ועציו ועפרו מטמאין כשרץ שנאמר שקץ תשקצנו וגו' רבי עקיבה אומר כנדה שנאמר תזרם כמו דוה צא תאמר לו מה הנידה מטמא במשא אף עבודה זרה מטמא במשא:

גמרא כתיב תועבה בנידה וכתיב תועבה בשרצים וכתיב תועבה בע"ז בנידה כי כל אשר יעשה מכל התועבות בשרצים לא תאכל כל תועבה בע"ז ולא תביא תועבה אל ביתך אבל איני יודע לאי זו דבר הוקשה רבי עקיבה אמר לתועבה דנידה הוקשה מה הנידה מטמא במשא אף ע"ז מטמא במשא. או מה הנידה מטמא על גב אבן מסמא אף ע"ז מטמא באבן מסמא? רבי זריקא בשם רבי חנינה ואית אמר לה בשם רב חסדא מודה רבי עקיבה לחכמים שאין ע"ז מטמא באבן מסמא. ורבנן אמרו לתועבה שבשרצים הוקשה מה השרץ מטמא בהיסט=מגע אף ע"ז מטמא בהיסט או מה השרץ מטמא בכעדשה יכול אף ע"ז תטמא בכעדשה? רבי זעירא רבי יצחק בר נחמן רבי לעזר ר' אבהו בשם רבי יוחנן ויצמדו לבעל פעור ויאכלו זבחי מתים מה המת מטמא בכזית אף עבודה זרה תטמא בכזית. או מה המת מטמא משיכניס ראשי אצבעותיו לבית שיש בו מת יכול אף ע"ז משיכניס ראשי אצבעותיו???לבית ע"ז נתיצה נתיצה גמר מבית המנוגע מה בית המנוגע משיכניס ראשו ורובו אף ע"ז משיכניס ראשו ורובו. אמר ר' חנינה זאת אומרת שאין טומאת עבודה זרה מחוורת=מה"ת דלא כן, מקישה לקלים ואינו מקיש לחומרין?! א"ר מנא מחוורת היא, ולמה הוא מקישה למת ולשרץ ללמד ממנה לקלים שבה.??

הדא דאת אמר בע"ז שבורה אבל בע"ז שלימה כל שהוא. דמר רבי יוסי בי רבי בון רב חמא בר גוריון בשם רב בעל ראש גוייה הוה וכאפוןbean הוה ומה טעם וישימו להם בעל ברית לאלהים.

מה טעמא דרבי עקיבה? תעב תתעבנו כנדה. מדכתיב תזרם כמו דוה, צא תאמר לו מה טעמא דרבנן? שקץ תשקצנו כשרץ.

מה מקיימין רבנן טעמא דרבי עקיבה? ..צא תאמר צאהו ונבליהו [לקמן מפרש מלשון צואה] מה מקיים רע"ק טעמין דרבנן? שקצהו ונבלהו

מניין לרבנין ניבליה? רבי שמואל רבי אבהו בשם רבי לעזר "צא" תאמר. צואה תאמר לו את שקורין אותו פני אלוה קורין פני כלב עין כוס קורין אותה עין קוץ גדייה קורין אותו גלייא.

רבי תנחומא בעי רב הונא כתיב העי אשר עם בית און מקדם לבית אל? מקדם קורין אותו בית אל, ועכשיו קורין אותו בית און. תני בשם רבי לעזר לא רצה לקרות עומלה, קורין אותו "עמידה".אל תרצה לקרותו "עומלא" אלא "עמידה"... וצווחין לדהון של מימי רגלים כן קורין לעביט של מי רגליים... עמידה.

מה מקיים רע"ק צא תאמר לו? דכבר יליף ניבול משקץ תשקצנו רבי יוסי בי ר' אבון רב הונא בשם רב יוסף מכאן שאין אומר לאדם צא עד שיכנס ראשו ורובו.

[לרע"ק] אית מתניתא אמרה עבודה זרה כנדה,

ומשמשיה כנדה. ואית מתניתא אמרה ע"ז כנדה ומשמשיה כשרץ. מאן דמר ע"ז כנדה ומשמשיה כנדה ניחא, ומאן דמר ע"ז כנדה ומשמשיה כשרץ כל עצמו אינו קרוי נדה אלא במשמשיה!במקרא שלפנינו תיפתר בחקוקין על גופה.ע"ז חקוק על גוף האפוד דאמר רבי יעקב דכפר חנן תיפתר במשתחוה לאפוד עצמו כעניין שאמר ויעש גדעון אפוד.

מתניתין כמאן דאמר ע"ז כנידה ומשמשיה כנידה דתנינן אבניו ועציו ועפרו מטמאין כשרץ ו כ ו ' !! תיפתר במשתחוה לבית עצמו דאמר ר' בא רב הונא בשם רב המשתחוה לבית אסרו.

ר' זעירא רבי אבהו בשם ר' יוחנן המקדיש את הבית אין מועלין בו. מאן דאמר אין מועלין בו, לא אסרו. התיב רבי חגיי קומי רבי יוסי והא מתניתא פליגא על רב! השוקת שבסלע אין ממלאין בה ואין מקדשין בה ואין מזין ממנה ואינה צריכה צמיד פתיל ואינה פוסלת את המקוה היתה כלי וחובר בסיד וכו' ... פוסל את המקוה. מפני שחקקה ואח"כ חיברה, הא אם חיברה ואחר כך חקקה...אינו פוסל אלמא תלוש ולבסוף חיברו, כמחובר! ולמה משתחוה לבית אסרו!

מה את עבד לה? פתר לה כרב, סיתותן של אבנים היא גמר מלאכתן.והו"ל כחקקו ולבסוף חיברו...

אבניו ועציו...לית הדא פליגא על רבי שמעון בן לקיש דאמר עבודה זרה שנשברה מותרת. ומתרץ..ולא כן סברנן מימר אם בעתיד להחזירן לכליין דברי הכל אסור, וא"ר יודן אבוי דר' מתניה אם היו מונחין במקומן כמו שהוא עתיד להחזירן לכליין הן. ואילו האבנים שנפלו במקומן הן.

ואפילו על דריו"ח לית הדא פליגא. דרבי יוחנן אמר המקדיש את הבית אין מועלין בו. תיפתר במשתחוה לכל אבן ואבן ואח"כ בנייו.

והתנינן שלש בתים הן! תיפתר במשתחוה לכל אבן ואבן ואח"כ בנייו

רבי בא בשם רב: המשתחווה לבית אסרו, לאילן לא אסרו. והא תנינן שלש אשירות הן! תיפתר במשתחוה לזמורה ואח"כ נטעה.

לוי אמר משתחוה לבית אסרו, למערה לא אסרה. מה בין בית למערה? א"ר חנינה בי ר' הלל בית היה לו שעת תלישה, מערה לא היתה לה שעת תלישה.

היתה שלו ושל ע"ז...רבי יוחנן פתר מתניתא בגר ונכרי שירשו את אביהן נכרי. ולמה לא פתר לה בשבאת ע"ז ונסמכה לו? תני באת ע"ז נסמכה לו ואח"כ הלכה לה מותר, [אבל אם בא הוא ונסמך לעבודה זרה, כל הבית לשם עבודה זרה] אבל גר ונכרי שירשו את אביהן נכרי אסורה. אמר רבי יוסי מתניתא אמרה כן היה שלו ושל עבודה זרה ידון מחצה למחצה:

הלכה ז משנה שלשה בתים הן: בית שבנאו מתחילה לע"ז הרי זה אסור

סיידו וכיירו לשם עבודה זרה וחידש נוטל מה שחידש

הכניס לתוכו ע"ז והוציאה הרי זה מותר:

גמרא רב ורבי יוחנן תרויהון אמרין: בהכנסתן לארץ היא מתניתא. על דעתיה דרבי יוחנן דו אמר המקדיש את הבית אין מועלין בו, בגין כן

הוא פתר לה בכניסתן לארץ. על דעתיה דרב דאמר המשתחוה לבית אסרו, ויפתרינה במשתחוה לבית! המשתחוה לבית יש לו ביטול ע"י פירוק פצים הכנסתן לארץ אין לו ביטול. כיצד הוא עושה? לבטל בית מפרק את פצימיו והוא מותר.

רבי אילא בשם ר' לעזר והוא רישא דאסר בונה בית לשם ע"ז שהכניס לתוכו ע"ז. על דעתיה דרבי לעזר שני בתים הן והתנינן שלשה בתים!כאן לשעה וכאן לשהות.לזמן מועט/לזמן מרובה

הלכה ח משנה שלשה אבנים הן: אבן שחצבה מתחילה לבימוס הרי זו אסורה.

סייד וכיירה לשם ע"ז וחידש נוטל מה שחידש

העמיד עליה ע"ז וסילקה הרי זו מותרת:

גמרא רבי בא בשם רב: מזו, המתיך כוס לע"ז נאס' מיד. רבי ירמיה בשם רבי לעזר: מזו, המתיך כוס לע"ז נאסר מיד.

רבי הילא בשם רבי לעזר והוא שהעמיד עליה ע"ז. מחלפה שיטתיה דר"א תמן הוא אמר "מזו המתיך כוס לע"ז נאסר מיד" והכא הוא אמר הכין! דבימוס=משמשים, בעינן "העמיד"! פתר לה כהדין תנייא דתנינן תמן: ע"ז של נכרי אסורה מיד [ושל ישראל משתעבד] ול ד י ד י ה מתפרש המשנה כפשוטו כלום פליגין לה בע"ז, דילמא במשמשיו?!לכו"ע אינו אסור עד שתיעבד! רבי שמעון בשם רבי לעזר אף במשמשי ע"ז במחלוקת

רבי הילא בשם רבי לעזר והוא שהעמיד עליה ע"ז. על דעתיה דרבי לעזר שני אבנים והא תנינן שלש אבנים הן כאן לשעה כאן לשהות:כדלעיל

הלכה ט משנה שלש אשירות הן: אילן שנטעו מתחילה לשם ע"ז הרי זה אסור

גידעו ופיסלו לשם ע"ז והחליף, נוטל מה שהחליף

העמיד תחתיו ע"ז וביטלה, הרי זה מותר:

גמרא שלשה אבנים..ר' אמי בשם רבי שמעון בן לקיש: אמר פיתח בה פיתוחים חקק בה חיקוקים אינה בטילה. לכן צריכה אפילו העביר הפיתוחים.

תני: הרכיב נוטל מה שהרכיב. [אמר רבי ינאי והוא שהרכיב בה לע"ז]

לית הדא פליגא על דרבי שמעון בן לקיש. תמן אמר רבי אמי פיתח בה פיתוחים אינה בטילה וסברנן מימר אפילו העביר את הפיתוחים, וכא דסגי ב"נטילת ההרכבה" אמר אכן! חומר הוא בפיתוח.

רבי הילא בשם ר' לעזר והוא שהעמיד בה עבודה זרה. על דעתיה דרבי לעזר שתי אשירות הן והתנינן שלשה אשירות הן! כאן לשעה כאן לשהות:

הלכה י משנה אי זו הוא אשירה? כל שתחתיה ע"ז. ר' שמעון אומר כל שעובדין אותה האילן עצמה(ולא סגי שיש תחתיה ע"ז)**. מעשה בצידן באילן שהיו עובדין אותו והיה תחתיו גל אמר להן רבי שמעון בדקו את הגל הזה ובדקוהו ומצאו בו צורה אמר להן הואיל ולצורה הן עובדין נתיר להן את האילן:**

גמרא אמר רב חסדא בסתם חלוקין. מה נן קיימין? אם דבר ברי שהן עובדין לצורה

ולאילן דברי הכל אסור, ואם דבר ברי שהן עובדין לצורה ואינן עובדין לאילן דברי הכל מותר, אלא כן אנן קיימין? בסתם, רבנין אמרי סתמן עובדין לצורה ולאילן, ור"ש אומר סתמן עובדין לצורה ואינן עובדין לאילן.

וקשיא ר"ש חלוק על החכמים, ועושה מעשה כיוצא בו?!איך הורה "למעשה" כשיטת יחיד?(שיטתו)

הלכה יא משנה לא ישב בצילה, ואם ישב טהור. לא יעבור תחתיה, ואם עבר תחתיה טמא. היתה גוזלה את הרבים ועבר תחתיה טהור. זורעים תחתיה ירקות בימות שאינה צריכה את הצל **הגשמים אבל לא בימות החמה. והחזרן**lettuce **לא בימות החמה ולא בימות הגשמים. רבי יוסי אומר אף לא ירקות בימות הגשמים מפני שהנבייה נושרת עליהן והווה להן לזבל:**

גמרא תמן אמרי בשם רב חסדא: צילה אסור צל צילה מותר. אי זהו צל צילה ואי זהו צילה תמן אמרו כל שאילו תיפול והיא נוגעת בו כ שיעור אורך האילן זהו צילה וכל שאילו תיפול ואינה נוגעת זהו צל צילה.

מפני מה צילה אסור? משום שהוא אסורה בהנאה. הרי הקבר אסור בהנאה וצילו מותר הרי היכל הרי הוא אסור בהנאה ורבן יוחנן בן זכאי יושב ושונה בצילו של היכל הוי לית טעמא דלא, משום חומר היא בע"ז

רבי אבין בשם רבנן דתמן זאת אומרת שאין טומאת המתים???ע"ז אינה מן התורה מחוורת דלא כן אילו קבר שהוא גזל את הרבים ועבר תחתיו טהור?!

גמליאל זוגא היה מיסתמיך ברשב"ל, מטון בהן תבניתא, א"ל מהו מעבור קומוי?מה לעבור לפניו? א"ל עבור קומוי וסמי עיניה סתום עיניך. רבי יצחק בר מתני הוה מיסתמיך ברבי יוחנן, מטון צלמא דבולי א"ל, מהו ניעבור קומוי? ר' יעקב בר אידי הוה מיסתמיך בריב"ל, מטון לאדורי שם צלם צלמא, אמר ליה נחום איש קדש קדשים עבר, ואת לית את עבר?! עבור קומי וסמי עיניה!!

אף לא ירקות..לית הדא פליגא על רשב"ל דאמר ע"ז שנשתברה מותרת?

ואפי' על דריו"ח לית הדא פליגי?! דרבי יוחנן אמר [עבודה זרה שנשתברה אסורה] לא כן סברנן מימר אם בשאינו עתיד להחזירן לכליין דברי הכל מותר!ולמה אסור ליהנות מנשירת האילן(איסור נטיעת תחתיה) תיפתר בעבודה זרה של ישראל שאין לה ביטול. לית הדא פליגא על רב דרב אמר: לצורכה, היא אסורה ושפוייה מותרין! עוד היא תיפתר משנתנו בע"ז של ישראל.

[מפני מה הכל פורשין הימינה?מאשירה מפני שניבולה רע הנבייה מסריח]

הלכה יב משנה נטל ממנה עצים אסורין בהנייה, הסיק בהן את התנור, אם חדש יותץ ואם ישן יוצן. אפה בו את הפת הפת אסורה בהנייה. נתערבה באחרות כולן אסורות בהנאה. רבי ליעזר אומר יוליך הנייה לים המלח אמרו לו אין פדיון לע"ז:

גמרא פסחים כו: רבי והחכמיםאמר רב חסדאי בסתם חלוקין. מה נן קיימין? אם להסיק דברי הכל מותר. אם לעשן רוצה עשן הרבה בתנורדברי הכל אסור. אלא כן אנן קיימין בסתם:??.

הלכה יג משנה נטל ממנה כרכר אסור

בהנאה, ארג בו את הבגד הבגד אסור בהנאה, נתערב באחרים כולן אסורין בהנאה, רבי אלעזר אומר יוליך הנייה לים המלח. אמרו לו אין פדיון לעבודה זרה:

גמרא אמר רבי חגיי כד נחתית מן אילפא מן ספינה אשכחית רבי יעקב בר אחא יתיב מקשי, נטל הימינה כרכר אסור בהנייה, ארג בו את הבגד אסור בהנייה, והא תנינן ימכר כולו לנכרי חוץ מדמי יין נסך שבו! אמר ר' יעקב בר אחא חגיי קשיתא, חגיי קיימה! מאי כדון? תמן אין דרך בני אדם ליקח מן הנכרי,ע"כ מותר למכרו לנכרי חוץ מדמי יי"ן (ול"ח שיחזור וימכרנו לישראל) ברם הכא דרך בני אדם ליקח בגד מן הנכרי:

הלכה יד משנה כיצד מבטלה? קירסם זירד נטל ממנה מקל או שרביט אפילו עלה הרי זו ביטלה. שפאת,נסרה **לצורכה** ליפותה **אסורה, ושלא לצורכה** רק ליטול ממנו עץ **מותרת:**

גמרא רב אמר לצורכו, בין היא בין שפייה מותרין. לצורכה, היא אסורה ושפייה מותרין. שמואל אמר לצורכה בין היא בין שפייה אסורין. לצורכו היא אסורה ושפייה מותרין. רבי יוחנן אמר לצורכה היא אסורה ושפייה מותרין:???כרב

עבודה זרה פרק ד עש"ק שובה תשע"ג

הלכה א משנה רבי ישמעאל אומר: שלש אבנים זו בצד זו, בצד מרקוליס, אסורות. ושתים מותרות. וחכמים אומרים את שהוא נראה עמו אסור ואת שאינו נראה עמו מותר:

גמרא א"ר אמי טעמא דרבי ישמעאל משום מרקוליס גדול אצל מרקוליס קטן. ורבנן אמרי משום רגלי מרקוליס. כמה הן רגלי מרקוליס? רבי בא בשם רבנן דתמן חמשים אמה. הילכת מרקוליס כך היא: שתי אבנים זו על גבי זו והשלישית מלמעלה. נתן את השנייה ושחט לפניו אותו ואת בנו, והתרו בו משום אותו ואת בנו- לוקה, משום ע"ז- אינו נסקל. נתן את השלישית, פלוגתא דר' יוחנן ורשב"ל,אי חייבי מיתות שהתרו בהם משום לאוו אחרת, לוקין דאיתפלגון השוחט אותו ואת בנו לשם עבודה זרה רבי יוחנן אמר אם התרו בו משום אותו ואת בנו לוקה משום ע"ז נסקל. רשב"ל אמר אפילו התרו בו משום אותו ואת בנו אינו לוקה מאחר שאילו הותרו בו לשם ע"ז היה נסקל.

אי זו היא מרקוליס? כל שהוא סג גודר את הים ואת הדרכים. הילכת מרקוליס בזריקה. השתחוה לה מהו? אמר רבי יוסי כל עצמו אינו קרויה מרקוליס אלא בהשתחויה. ואבן משכית לא תתנו בארצכם להשתחות עליה- יכול לא יתן שני אבנים זו על גב זו ויתן קופתו עליהם כדיי לישב עליו.......

ת"ל להשתחות עליה עליה אי אתה משתחוה משתחוה אתה על אבני בית המקדש.

רב מפקד לבית?? רב אחא, רבי אמי מפקד לאינשי ביתה, כד תהוון נפקין לתעניתא לא תהוון רבעין=רובצים כדרכם כאורחכון. (דרכם ליפול על פניהם בתענית צבור) רבי יונה רבע על סיטריה רבץ על צדו רבי אחאי רבע על סיטריה אמר רבי שמואל אנא חמית רבי אבהו רבע כאורחיה. אמר רבי יוסי קשיתה קומי רבי אבהו והכתיב ואבן משכית לא תתנו בארצכם להשתחו' עליה! תיפתר בקובע לו מקום. והכתיב ויהי דוד בא עד הראש אשר ישתחוה שם לאלהים!

בלבד שתחוייה שאינה על הארץ לא פשט גופו על הארץ. וכי יש שתחויי' שאינה על הארץ?

שיעור שהייה למי שנטמא בעזרה איזהו שיעור השתחווה? מן ויכרעו עד וישתחוו [דברי הימים 2:7]

רבי אבהו מוסיף עד הודו לה' כי טוב, רבי מנא מוסיף עד כי לעולם חסדו.

רבי יוחנן אמר לרבי חייה בר בא: בבלייא! תרין מילין סלקין מן גביכון שני דברים=מנהגים, עלה מבבל מפשוטיתא דתעניתא לפשוט גופם בעת התענית וערובתא דיומא שביעיא מנהג ערבות. רבנן דקיסרין אמרין אוף הדא מקזתא סדר "החיסור והיתור" של אדרים (מה שאנו קורין "מחזור קטן"). ואיתא כיי דמר ר' אמי בבלייא בשם רבנן דתמן לא היתרו לא התירו שתחוייה אלא לתענית ציבור, ובלבד על הצד.

רבי ינאי זעירא בשם אבהתיה כל מי שאינו כשר כיהושע שאם יפול על פניו יאמר לו הקב"ה קום לך! אל יפול. שיש חילול השם אים לא ייענה ובלבד יחיד על הציבור אבל יחיד על עצמו שרי (דליכא חילול השם)

וחכמים אומרים את שהוא נראה עמו, אסור. ואת שאינו נראה עמו, מותר. את שהוא נראה עמו- גופו, ואת שאינו נראה עמו- אינו גופו.

את שהוא נראה עמו אסור. לית הדא פליגא על ריש לקיש דריש לקיש אמר ע"ז שנשתברה מותרת! לא כן סברנן מימר אם בעתיד להחזירן לכליין דברי הכל אסור. ומר רבי יודן אבוי דרבי מתנייה אם היו מונחין במקומן, כמי שהוא עתיד להחזירן לכליין, ואילו במקומן.

את שאינו נראה עימו מותרת..ולית היא פליגא על רבי יוחנן. דרבי יוחנן אמר ע"ז שנשתברה אסורה! ולא כן סברנן מימר אם בשאינו עתיד להחזירן לכליין, דברי הכל מותר. ואלו שלא במקומן הן.

רבי בא בשם רב: זמנין דאת אמר ע"ז של ישראל אין לה ביטול. וזמנין דאת אמר משמשי ע"ז של ישראל אין להן ביטול. מ"ד משמשין כ"ש ע"ז. מאן דמר ע"ז הא משמשין לא.

רבי שמואל רבי אבהו בשם רב: אבני מרקוליס שנתפזרו אין להן ביטול לעולם משום עבודת ע"ז. שמע רבי יוחנן ומר, יפה לימדנו רבי, שכן המשתחוה לע"ז של אברים אין להן ביטול לעולם.

והתני רבי חייה אבני מרקוליס שנתפזרו יש להן ביטול!

כיצד הוא מבטלה? רבי חייה בר אדא אמר ברוק.

אמר רבי פינחס כאן בנזרקות לה הוי תקרובת ע"ז ואין לה ביטול וכאן בשאין נזרקות לה

כהדא מעשה שהיה שמצינו ביטול לאבני מרקוליס [שאינם תקרובת ע"ז] ע"י גוי [רקיקה או טלטול] רבי שמעון ברבי הוה ליה מרקוליס גו חקלא, בתוך שדהו אתא גביה בורגנרה עכו"ם חקלאי אמר ליה בגין דשמעית דארכונא בעי מיעבור הכא למחר בשביל ששמעתי שהמלך עובר כאן מחר, בחייך! שתרים אלו האבנים [וממילא יתבטלו] אלא בחייך דאת מרים אילין כיפייא! מן דרימון, אזל בעו מיסבינון אחר שהרימם רצה הגוי ליטלם אמר ליה דידי אינון! שמע רבי חייה רובה ומר: ואית לאימיה בר!!אשרי יולדתו!

ולא רבי חייה רבה תניתה?! אלא מן דשמעה

מיניה, חזר וקבעה:

הלכה ב משנה מצא בראשו מעות כסות או כלים הרי אילו מותרין.

פרכילי ענבים עטרות של שבלים ויינות שמנים וסלתות וכל דבר שכיוצא בו קרב על גבי המזבח אסור:

גמרא אמר ר' יונתן לא סוף דבר עטרות שיבולים אלא אפי' עטרות של וורד.

אמר רבי יוסי לא סוף דבר מרקוליס וב ר א שו מעות, אלא אפילו עבודה זרה שאין לה קנקלין מצא בת ו כ ה כסות או כלים הרי אילו מותרין: [ביש לה, הכל אסור לפנים מן הקנ' כדלעיל]

הלכה ג משנה ע"ז שיש בה גינה ומרחץ, נהנין מהן שלא בטובה ואין נהנין מהן בטובה. היה שלה ושל אחרים, נהנין מהן בטובה ושלא בטובה:

גמרא כיני מתניתא בטובת הכומרין ושלא בטובת הכומרין.

חלילין של ע"ז אסור לשוכרן, אם היו מעלין שכר למדינה אע"פ שעושין בהן צורך לע"ז מותר לשוכרן. חנות של ע"ז אסור לשוכרה אם היתה מעלה שכר למדינה אע"פ שעושין בה צורך לע"ז מותר לשוכרה. הגובה לשם ע"ז אסור ליתן לו אם היה מעלה שכר למדינה אע"פ שהוא גובה לשם ע"ז מותר ליתן לו. ומתניתא אמרה כן היה שלה ושל אחרים נהנין מהן בטובה ושלא בטובה:

הלכה ד משנה ע"ז של נכרי אסורה מיד, ושל ישראל משתיעבד=עד שתיעבד

נכרי מבטל ע"ז שלו ושל ישראל. וישראל אינו מבטל ע"ז של נכרי.

המבטל ע"ז ביטל משמשיה. ביטל משמשיה משמשיה מבוטלין והיא אסורה:

גמרא רשב"ל אמר באומן שעושה למכור לשוק היא מתניתא. שכיון שגמרה דבר ברי שהשתחוה לה. רבי יוסי בעי אם דבר ברי שהשתחוה לה בדא תנינן ע"ז של נכרי אסורה מיד ושל ישראל עד שתיעבד?!

רבי הילא בשם רשב"ל החוצב צלם לע"ז אע"ג דאת אמר אין קרקע נאסר, מתרין בו על כל סיתות וסיתות, לכשיתלש לוקה.

אמר רבי יוסי את ש"מ העושה צלם לע"ז, אע"ג דאת אמר אין דבר שלא נגמרה מלאכתו נאסר, מתרין בו על כל קורנס וקורנס, לכשיגמר לוקה.

ע"ז של נכרי אסורה מיד לפיכך יש לה ביטול. ושל ישראל משתיעבד, לפיכך אין לה ביטול. אמר רבי זעירא לית כאן "לפיכך" אלא אין לה ביטול ויש לה ביטול.

ע"ז של נכרי אסורה מיד דכתיב אבד תאבדון מיד ושל ישראל עד שתיעבד דכתיב ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה וגומר לכשישים. ואית דמחלפין ליה ע"ז של ישראל אסור מיד דכתיב ארור האיש ושל נכרי עד שתיעבד דכתיב אבד תאבדון את כל המקומות אשר עבדו שם הגוים.

גוי מבטל ע"ז שלו רבי יצחק בר נחמן בשם שמואל שמע לה מן הדא: אם ירשתו כשהוא אלוה, באש תשרפו. ואם לאו, אשר אתם יורשים אותם את אלהיהם. רבי יוחנן בשם רבי ינאי

שמע לה מן הדא: לא תחמוד כסף וזהב עליהם את אין את חומד ולוקח, אחרים חומדים, ואת לוקח =ע"ז שעבדו גוי וביטלו.

רבי יוחנן אמר לבר דרוסיי חות ותבר כל אילין צלמייא דגו דימוסין שבור כל הצלמים אשר בבית המרחץ ונחת ותבר כולהון פרא חד ירד ושבר כולם חוץ מאחד ולמה כן? אמר רבי יוסי בי רבי בון מפני שנחשד ישראל אחד להיות מקטיר עליו.ואין לו ביטול

רבי חיי' בר אשי בשם רב: רבי הוה יתיב מתני לרבי שמעון בריה הנכרי מבטל ע"ז שלו ושל חבירו. א"ל עד דהוה חיילך עלך=בצעירותך כן את תניי תני הנכרי מבטל ע"ז שלו ושל ישראל! אמר לו לאו בני ע"ז שעבדה ישראל אין לה ביטול לעולם. ותני כן ר"ש בן מנסיא אומר ע"ז שעבדה ישראל אין לה ביטול לעולם. רב מתני בשם רב: טעמא דאהן תנייא ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה לעולם.

בר קפרא אשכח חד עיזקא צר מצוייר בע"ז, חד טלי ארמאי, הוה פרי בתריה, ראה ילד נכרי היה רץ אחריו הוה מחי ליה, הוה מיקל ליה, היה מכה אותו היה מבזה אותו (ב"ק להילד) הוה א"ל רוק עלה! והוא לא מקבל עלוי, אשתין עלה והוא לא מקבל עלוי. הדא אמרה נכרי מבטל ע"ז שלו ושל חבירו על כרחו והוא שיודע טיב ע"ז. הדא אמרה עבודה זרה שזכה בה ישראל אין לה ביטול לעולם. ותיעשה כע"ז שהניחוה עובדיה ותהא בטילה! אמר רבי זעירא כל שהניחה מאליו, בטילה אצל ישראל. וכל שלא הניחה מאיליו, אינה בטילה אצל ישראל

רב אמר בימוס לא בטיל =ביטל האליל, לא נתבטל הבמיס, הא משמשין בטל! עיין מתניתין. מחלפת שיטתיה דרב תמן הוא אמר עיין לעיל מזו, המתיך כוס לע"ז נאסר מיד, אלמא "בימוס" משמשין חשיב ליה והכא את אמר הכין! כאן בשקיטר לבימוס עצמו והו"ל מזבח כע"ז עצמה וכאן בשלא קיטר.

רב אמר בימוס לא בטל. מחלפה שיטתיה דרב, תמן אמר רב ששת בשם רב בשהילכו להם המלכים בדרך אחרת, אלמא מהני ביטול והכא הוא אמר הכין! כאן בשקיטר וכאן בשלא קיטר ##

אמר רבי יוחנן מצבה כל שהוא יחידית, מזבח כל שאבניו מרובות. חזקיה אמר מצבה כיון שפגמה ביטלה. מזבח צריך לפגם כל אבן ואבן. רבי זעירא רבי יצחק בר נחמן בשם רבי הושעיה, רבי חייה רבי בא רבי לעזר בשם רב הושעיה בשומם כל אבני "מזבח" כאבני גיר מנופצות. מתניתא פליגא עלוי דחזקיה: נתצת את המזבח הנח לו, שברת את המצבה הנח לה. תיפתר, בזמן יהושע חייבים לרדוף אחר האומות ואין פנאי רדוף אחריהם עד שתקעקע ביצתם מן העולם, ברם הכא שברת המצבה הנח לה, מזבח עד שיפגם כל כל אבן ואבן.

כתיב לא תעשו לכם אלילים ופסל ומסכה לא תקימו לכם. לא היא עשייה היא קימה? אמר רבי הילא עשייה בתחילה, קימה- כל שאילו תפל לא יקימינה.

כתיב ונתצתם את מזבחותם ושברתם את מצבותם. ומניין ליתן את האמור בזה לזה ואת האמור בזה לזה וכו'! אמר רבי בון בר חייה לצדדין איתאמרת. או שיבור או גידוע, או נתיצה לכל אחת ואחת: =נתיצה שונה משיבור וגידוע

הלכה ה משנה כיצד מבטלה? קטע ראש אוזנה, ראש חוטמה, ראש אצבעה, פחסה

אע"פ שלא חסירה, ביטלה. רקק בפניה, השתין בפניה, גררה, זרק בה את הצואה, הרי זו אינה בטילה.

מכרה או מישכנה, רבי אומר ביטל וחכמים אומרים לא ביטל:

גמרא אמר רבי זעירה הדא דתימר בשמכרה מתוך שלום אבל מכרה מתוך הקפדה דברי הכל בטילה והיה כי ירעב והתקצף וקלל במלכו וגו'.

זעורה בר חיננה בשם ר' חנניה כשמכרה לצורף נחלקו, אבל אם מכרה לעובדה, דברי הכל אינה בטילה. רב ירמיה בשם רב בשמכרה לעובדיה נחלקו, אבל אם מכרה לצורף דברי הכל בטילה היא.

תני גוי שמכר ע"ז לעובדיה, אסורה. שלא לעובדיה, מותרת.

רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן דברי הכל רישא דברייתא. רבי הילא בשם רשב"ל במחלוקת. ואתייא דרבי חנינה כר' יוחנן. ודרב ירמיה כריש לקיש. מאי כדון? בשמכרה לצורף נחלקו, אבל אם מכרה לעובדיה דברי הכל אינה בטילה:

הלכה ו משנה עבודה זרה שהניחוה עובדי' בשעת שלום מותרת. בשעת מלחמה אסורה

בימוסיות במה שמעמידין עליו ע"ז **של מלכים הרי אילו מותרין מפני שמעמידין אותן בשעה שהמלכים עוברין**??**וממילא כשנוטלין אותם, הוי ביטול גם לעניין הבימוס (רב מפרש כשהילכו דרך אחרת...החיילים לא עברו דרך זה וממילא נתבטל האליל וגם הבימוס)**

גמרא תני מלחמת יהושע אסורה, כמלחמת יהושע מותרת. מלחמת דוד מותרת, כמלחמת דוד אסורה.

מלחמת יהושע אסורה- דכתיב כי החרם תחרימם. כמלחמת יהושע מותרת- שהיא לעולם. מלחמת דוד מותרת- מה שהיה איתי הגיתי מבטל. כמלחמת דוד אסורה- שהיא לשעה:

הלכה ז משנה שאלו את הזקנים ברומי אם אין רצונו בע"ז מפני מה אינו מבטלה! אמרו להן אילו לדבר שאין צורך העולם בו היו עובדין היה מבטלו הרי הן עובדין לחמה וללבנה לכוכבים ולמזלות להרים ולגבעות יאבד עולמו מפני השוטין?! אמרו להן אם כן יאבד דבר שאין צורך העולם בו ויקיים דבר שצריך העולם בו! אמרו להן אף אנו מחזקים ידי עובדיהן של אילו ויאמרו תדעו שהן אלוהות שהרי אילו בטלו ואילו לא בטלו!!

גמרא גזל זרע וזרע אין סופו לצמח?! הבא על אשת איש אין סופו להוליד ממזר?! אלא הניחו לעולם שינהיג כמנהגו, שוטים שקילקלו עתידין ליתן דין וחשבון.

אמר ר' זעירא אילו הוה כתיב כמוהם יהיו "עובדיהם" קשיא, עובדי החמה כחמה ועובדי הלבנה כלבנה?! אלא כמוהם יהיו עושיהם???עושה העץ יהיה כעץ....אמר רבי מנא אילו כתיב כמוהם יהיו עובדיהם לא קשיא דכתיב וחפרה הלבנה ובושה החמה!

רב נחמן בשם רבי מנא עתידה ע"א להיות באה ורוקקת בפני עובדיה ומביישתן ובטילה מן העולם ומה טעם? יבושו כל עובדי פסל. רב

נחמן בשם רבי מנא עתידה עבודה זרה להיות באה וכורעת לפני הקב"ה ובטילה מן העולם ומה טעם ישתחוו לו כל אלהים:

הלכה ח משנה לוקחין גת בעוטה מן הנכרי, אף על פי שהוא נוטל בידו ונותן לתוך התפוח אינו נעשה יין נסך עד שירד לבור. ירד לבור, מה שבבור אסור והשאר מותר:

גמרא תני רבי חנן: והוא..לוקחין שלא העלים ישראל את עיניו ממנו, אבל אם העלים עיניו ממנו לא בדא דחיישי' שניסכו בידיו

עד כדון כשהיה נוטל יין וענבים כאחת ונותן על התפוח, היה נותן אילו בפני עצמן ואילו בפני עצמן? אפילו כן מותר. גוממיות שתחת האשכולות מותרות. שבצידיהן אסורות. רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי יוחנן הן עצמן נעשות יין נסך

גת שפקקה נכרי, מבפנים- מותרת. דהו"ל נגיעת נכרי קודם המשכה ומבחוץ- אסורה. שאי איפשר שלא היה שם שיפה אחת טלולה, ונוגע בה, ומנסך כל הבור

רב הונא בשם רב הקילוח חיבור. רבי זעירא בעי בכל אתר לית את עבד הנצוק חיבור והכא את עבד הנצוק חיבור?! סבר רב הונא, נתנסך הבור נתנסך הקילוח, נתנסך הקילוח נתנסך הבור

פירוש אחר בדברי ר"ה רבי בא לא אמר כן. אלא נתנסך הבור, נתנסך הקילוח. נתנסך הקילוח לא נתנסך הבור. מאי דאמר רב הונא בשם רב הקילוח חיבור, סבר רב הונא כשם שהבור מתנסך כך הקילוח מתנסך.

תמן אמרי בשם רב מגעו של נכרי בקלוח אינו עושה יין נסך. רב נחמן בר יעקב אמר ובלבד בשותת

ארמייא נפל לגובא גוי נפל לבור אתא עובדא קומי רב הונא אמר כובשין עליו שלא יזוז ידו עד דתזחלון גובה עד שיזחלו מימי הבור אמר רבי חנינה: י ד א אושיט, אמר, אייתון ניצרין וזלפון מתותי ידיה הביאו סלים ויזלפו מן הבור כל היין עד ידיו (השתמשו בסלים להעביר היין מן הבור לחבית)

שמעון בר חייה הוה מתני לחייה בר רב: נכרי מאימתי עושה יין נסך? א"ל משיודע בטיב ע"ז. אפיק רב רישיה מן כוותא "הוציא ראשו מן החלון" א"ל הדא דאת אמר בלוקח עבדים מן הנכרי, אבל הנכרי עצמו, בן יומו עושה יין נסך.

נכרי מהו שיעשה בפיו יין נסך? רב אדא בשם רבי לעזר אין נכרי עושה יין נסך בפיושתה מן הכוס. רבי ירמיה בשם רבי אבהו הנכרי עושה יין נסך בפיו.

ותני כן אגרוניסוס ממונה לטעום היין שטעם מן הכוס או מן המיניקת straw והחזיר לחבית, אסור.

על דעתיה דרב אדא בשם רבי לעזר והוא שהחזיר הנכרי???ונגע ביין בידיו בעת החזרה על דעתיה דרבי ירמיה בשם רבי אבהו ואפילו החזיר ישראל:

הלכה ט משנה דורכין עם הנכרי בגת דכבר הוכשר מעת הבצירה אבל לא בוצרין עמו

וישראל שהוא עושה בטומאה לא דורכין ולא בוצרין עמו קנסו יותר

אבל מוליכין עמו חביות ריקניות למלאתם ביין לגת, ומביאין עמו המלאים מן הגת:

גמרא אמר רבי יונה הדא דאת אמר דמותר לדרוך עים הנכרי והוא שהילכו עליהן דרוכית שתי וערב וכבר הוכשרו קצת ונטמאו-ואין הישראל גורם הטו' אבל לא הילכו עליהן דרוכית שתי וערב לא בדא. רבי יוסי בעי אם בשהילכו עליהן דרוכית שתי וערב אפילו כמשנה הראשונה!למה אסרו במשנה ראשונה? באופן שכבר "הילכו..." [דתני בראשונה היו אומרים בוצרין עם הנכרי, ודורכין עם ישראל שעושה בטומאה, ואין דורכין עם הנכרי. חזרו לומר אין בוצרין עם הנכרי, ואין דורכין עם ישראל שהוא עושה בטומאה, אבל דורכין עם הנכרי ומסייעין עמו, עד שיתעלם מעיניהם, נתעלם מעיניהן נעשה יין נסך]

מ"ט דר' יסא? שכבר ניטמו מהיכשר בצירה ע"כ התיר אפי' לא הילכו. מאי טעמא דר' יונה? טהורים היו דבר תורה, שאין משקה של בצירה מכשרת את הוא שגזרתה עליהן טומאה וא"כ אתה מטמאו בשעת דריכה.

חייליה דר' יוסי מהדא: חלה3 נולד לה ספק טו' עד שלא גלגלה, תיעשה בטו'--כיון שאינו יכול ליתנו לאהרן אין עליו איסור לטמאו[עכ"פ כשעדיין אינו טבול לחלה] -ה"ן בדריכה, מקילין לטמאות דמר ר' יוסי בשם ר' הילא ....בדין היה שיהא אדם מטמא את טיבלו דבר תורה דכתיב ואני הנה נתתי לך את משמרת תרומותי. תרומה צריכה שימור ואין טבל צריכה שימור. ומפני מה אמרו אין מטמאין את הטבל? דכתיב ונתתם ממנו את תרומת ה' לאהרן הכהן. עשה שינתנו לאהרן הכהן בכהונתו. וכאן הואיל ואין את יכול ליתנו לאהרן הכהן בכהונתו רשאי אתה לטמאותן:

הלכה י משנה נחתום שהוא עושה בטומאה לא לשין ולא עורכין עמו אבל מוליכין עמו פת לפלטר:

גמרא ותני עלה לא ליתתון ולא טוחנין ולא בוררין עמו. ...בגיטין מתירין לאשת חבר לסייע עד שעת לישה! אמר ר' הילא כאן דחולין כאן דתרומה. והתנינן נחתום אית לך מימר נחתום בתרומה?! חברייא אמרי כאן בלותת כאן בשאינו לותת מותר עד לישה. והא תנינן בניחותא אבל משתטיל למים לא תגע אצלה שאין מחזקין ידי עוברי עבירה.

רבי חייה ורבי אמי. חד אמר גיטין 5 "מ ח ז יקין ידי עכו"ם בשביעית וש ו אלין בשלומן של ישראל=עוברי עבירה" [ליהודי ע"ע צריך ל מ עט בחזוק] חרוש בה טבאות, ואנא נסב לה מינך בתר שמיטתה ואני אקח ממך השדה אחר שביעית וחד אמר אישר! מאן דאמר חרוש בה טבאות ואנא נסב לה מינך בתר שמיטתה, מהו "שואלין בשלומן..." =אישר. ומאן דאמר לנכרי אישר, מהו "שואלין בשלומן של ישראל" שלום עליכם.

דילמא מעשה שהיה רבי חנינה בר פפא ורבי שמואל בר נחמן עברון על חד מן חורשי שביעית א"ל רבי שמואל בר נחמן אישר. א"ל ר' חנינה בר פפא לא כן אלפן רבי ולא אמרו העוברים וגו' שאסור לומר לחורשי שביעית אישר!! אמר לקרות את יודע לדרוש אי את יודע:

ולא אמרו "העוברים" אילו האומות העכו"ם שהן עוברין מן העולם, שלא אמרו לישראל ברכת ה' עליכם. ומה ישראל אומר להם? ברכנו אתכם בשם ה'! ישראל אומרים להם: לא דייכם כל הטובות והנחמות הבאים לעולם בשבילינו, ואין אתם אומרים לנו בואו ושאו לכם מן הברכות! ולא עוד אלא שאתם מגלגלין

עלינו פיסים וזימיות וגילגליות וארנונות

הורי ר' אמי ישראל העושה בטו' לרדות עמו פת מן התנור אסור. ודכוותה לזלוף עמו יין מן הבור אסור:

הלכה יא משנה נכרי שנמצא עומד בצד הבור של יין, אם יש לו עליו מלוה אסור, אין עליו מותר.

נפל לבור ועלו, ומדדו בקנה, התיז את הצרעה בקנה, או שהיה מטפח על פי חבית מרותחת, כל אילו היה מעשה ואמרו ימכרו ור"ש מתיר

נטל את החבית וזרקה לבור, זה היה מעשה והכשירו:

גמרא רב ששת בשם רב והוא שיהיה לו עליו מלוה על אותו הבור אבל אין לו מלוה על אותו הבור מותר, שכן דרך בעלי החוב לעמוד בגיתות ובגרנות.

הוון בעו מימר מ"ד והוא שיהא לו עליו מלוה על אותו הבור, ובלבד תוך פישוט ידיים, ומאן דמר אף על פי שאין עליו מלוה על אותו הבור, אפי' חוץ לפישוט ידיים. וליתא לשיעורא דפישוט ולא כן אמר רבי בא בשם רב ששת כשם שנתנו פישוט ידיים בטהרות כך נתנו פישוט ידיים ביין נסך!! אלא כיני מאן דמר והוא שיהא לו עליו מלוה על אותו הבור, אפי' חוץ לפישוט ידיים, ומאן דמר אף על פי שאין עליו מלוה על אותו הבור, ובלבד תוך פישוט ידיים. מר אמר חדא מר אמר חדא ול"פ

רבי אבין בשם רבי שמואל הלכה כר"ש. ר' אבין בשם שמואל אני כפרת ר"ש או מתיר בשתייה או אוסר בהנייה אמר ר' ירמיה בשם רבי אבהו מעשה היה והורה בשתייה כר"ש

ר' שמואל בשם רבי אבהו אין הנכרי עושה יין נסך בזריקה [כמתניתין]. נכרי מהו שיעשה יין נסך בחמתו? נישמעינה מן הדא: ארמייא הוה ליה קופין גו מעצרתא גוי היה לו סלים בבית הבד והשתמש בו ישראל שלא ברשותו אתא ישראל וזלף בהון חמר, אתא ארמייא מן קולתה מתוך "חמתו" שפך כל החבית לתוך הבור ושפכין לגובה, אתא עובדא קומי רבנן אמרי אין הנכרי עושה יין נסך מחמתו.

רבי ירמיה בשם רבי חייה בר בא: זה שמוזג, בחמין אסור. בצונן מותר. יבוא עלי שלא עשיתי מימי!

רבי יסא אזל לצור, חמתון שתן חמר וחמימין וארמייא מזג, ראה אותם שותים יין וגויים מוזגים להם—אמר להם מי התיר לכם? אמר לון מה שרא לכון?

הלכה יב משנה המטהר יינו של נכרי=עושה יין בענבים ובבית גת של נכרי **ונותנו ברשותו** =ישראל שכר בית בחצר/רשות נכרי **בבית שהוא פתוח לרשות הרבים, בעיר שיש בה נכרים וישראל, מותר**

בעיר שכולה נכרים, אסור, עד שיושיב שומר. אין שומר צריך להיות יושב ומשמר, אף על פי שהוא יוצא ונכנס מותר

רבי שמעון בן אלעזר אומר כל רשות נכרים כאחת. =לעולם בעינן שומר

המטהר יינו של נכרי ונותנו ברשותו, והלה כותב לו שנתקבלתי ממך מעות, מותר.בגווני דלעיל **אבל אם ירצה ישראל להוציאו ואינו מניחו עד שיתן לו את מעותיו, זה היה**

מעשה בבית שאן ואסרו חכמים:

גמרא רבי אבהו בשם רבי יוסי ברבי חנינה לא סוף דבר פתח אלא אפילו חלון ויש בה ארבעה על ארבעה על רום עשרה מירתת נכרי ובלבד מקורה ובמגופף דאל"ה יכול הנכרי לישמר מן היהודי שלא יבא עליו פתאום. היה לו דקל, נימר אם היה נראה עולה ויורד בו אסור, כיון שאין יכול לתפשו פתאום ואם לאו מותר.

רבי בא בשם רב יהודה בעיר שיש בה דלתים ובריח היא מתניתא. דאים אין לו דלתיים, אפי' כולה נכרים, מותר (משום דאתי יהודיים מעלמא) בדא תני שומר אע"פ שאינו בא אלא אחת לקיצים?! אים יש לו חומה מה מהני שומר?

תני ישראל ונכרי שכנסו את יינן בפרכייא מקום שמביאין שמה כל הסחורה של עיר אפילו שומרים נכרים אפי' חביות פתוחות מותרות שאין מנסכין כן.

רבי הילא בשם רבי ינאי: השוכר כלוקח. ותני כן: אחד הלוקח ואחד השוכר ברשות הנכרי, בזמן שהיין של ישראל וישראל דר שם בעיר ההיא מותר אע"פ שאין עליו מפתח וחותם, ואם אין ישראל דר שם מותר והוא שיהא עליו מפתח וחותם

ובזמן שהיין של נכרי לא פרע לו וישראל דר שם מותר, והוא שיהא לו עליו מפתח וחותם. ואם אין ישראל דר שם, אסור, אף על פי שיש עליו מפתח וחותם.

רבי יילי בשם רבי ינאי: חלוקים על רבי שמעון בן לעזר.

לא על הדא איתאמרת "חלוקים על רשב"א" לא נאמר על הרישא רק על הסיפא... אלא על הדא ד ב ת ר ה,

המטהר יינו של נכרי וכו': דשפיר יש לחלק כבמתני', ודלא כרשב"א דאוסר אף בכותב התקבלתי

מסכת עבודה זרה פרק ה ערב חג הסוכות תשעג מוצאי צום השביעי תשפג

הלכה א משנה השוכר את הפועל לעשות עמו ביין נסך שכרו אסור.

שכרו לעשות עמו מלאכה אחרת, אע"פ שאמרו לו העבר לי חבית של יין נסך ממקום למקום, שכרו מותר:

גמרא ולא שכרו הוא נותן לו!למה אסור ברישא רבי אבהו בשם רבי יוחנן קנס קנסוהו.

תני החמרים והכתפים וכל העושין בשביעית "שכרן שביעית"

אמר ר' זעירא בפירות היתר היא מתניתא.בעוסקים בפירות היתר, מותר לפרוע שכרן בפירות שביעית (ולא מיקרי "פריעת חוב" בפירות שביעית) [וההיא דהורי רבי יוחנן לאילין דבית רבי ינאי שלא יהו נוטלין שכר בדיהן פעולתן בבית הבד יין אלא מעות כרבי יהודה וכרבי נחמיה הורי להון] דס"ל- שביעית 8-דאסור לפרוע הקפת חנות בפירות שביעית—וה"ה אסור לשלם לפועל בפירות שביעית

אמר רבי יילי בפירות איסור היא מתניתא. כדמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן ביין נסך, קנס קנסוהו. כיון שנתעסקו בפירות איסור (שדה שנזרע בשביעית) קנסו שנתפס שכרן בקדושת שביעית

כיתף עמו חבית בחבית פרע הגוי לישראל שכר כיתופו על ידי כיתוף [שעזר הגוי את הישראל בחבית] [אור שמח] את קונסו בחביתו עד כדי שכרו. נתן לו קרקע בשכרו, בכל אתר את אמר אין קרקע נאסר

וכא נאסר? נתן לו בהמה בשכרו. בכל אתר את אמר אין דבר שיש בו רוח חיים נאסר, וכא נאסר? נתן לו הכל בשכרו הכל אסור, או אינו אסור אלא עד כדי שכרו? היה עושה עמו בטובת הנאה, את ממשכנו מנכסיו עד כדי שכרו? ונאסר? היה עושה עמו חצי יום באיסור וחצי יום בהיתר? נישמעיניה מן הדא: היה מוכר חולין ושני בכרך אחד, אי זה שירצה מן המעות שקיבל יכול לייחדו בשביל "מע"ש/חולין" חולין יעשה, ושני יעשה, והכא כן יכול "לייחד" מעות בשביל "האיסור"

רבי ירמיה בעי שכרו לשברto break חביות של יין נסך אפילו כן שכרו אסור?

נישמעינה מן הדא: השוכר את הפועל להביא יין לחולה אם הביא לו חייב ליתן לו, ואם לאו אין חייב ליתן לו. אבל אם אמר לו יין לחולה "ממקום פלוני", ותפוח לחולה ממקום פלוני, בין הביא בין לא הביא חייב ליתן לו. דמי רגליו נותן לו! וכא לא דמי רגליו נותן לו!! וה"ן שרי לשבר

אסי אמר: דמי יין נסך ביד נכרי, מותר. דמי ע"ז ביד נכרי, רבי יונתן אמר מותר רבי יוחנן אמר אסור.

מתניתא מסייעה לדין ומתנית' מסייעה לדין. מתניתא מסייעה לרבי יוחנן- נכרי שהיה חייב מעות לישראל, ואמר לו המתן עד שאמכור יין נסך, עד שאמכור ע"ז, ואתן לך, אסור. מה עביד לה ר' יונתן? פתר לה מפני מראית עין

מתניתא מסייעא לרבי יונתן- נכרי שהיה חייב מעות לישראל הרי זה מוכר יין נסך ונותן לו, ע"ז ונותן לו, מה עביד לה ריו"ח? אני אומר שמא החליף. תלינן לקולא שהחליף המעות, ופרעו במעות אחרות

הכל מודין בחליפין בנגוד ל מ כ י ר ה שאסורות, חליפי חליפין מהו? אמר רבי חנינה מחלוקת רבי ישמעאל ב"ר יוסי ורבנן. רבי ישמעאל בי רבי יוסי אמר מותר, ורבנן אמרי אסור. רבי לעזר בשם ר' הושעיה טעמון דרבנן והיית חרם כמוהו כל שאת יכול לקיימו ממנו הרי זה כמוהו. מאי כדון? אמר רבי יוסי בי רבי בון כמוהו כמוהו שני פעמים על שם לא ידבק בידך מאומה מן החרם:

הלכה ב משנה גוי **השוכר את החמור** מיהודי ע"מ **להביא עליו יין נסך שכרה אסור. שכרה לישב בה, אע"פ שהניח הנכרי לגינו** bottle of wine **עליה, שכרה מותר:**

גמרא עד היכן? עד כדי שלא יהא החמר היהודי מקפיד:

הלכה ג משנה יין נסך שנפל על גבי ענבים, ידיחם והן מותרות. ואם היו מבוקעות אסורות.

מעשה בביתוס בן זונין שהיה מביא גרוגרות בספינה ונשתברו חביות של יין נסך על גביהן ובא מעשה לפני חכמים והתירו

זה הכלל: כל שהוא בהנייתו בנותן טעם שנהנה בנתינת הטעם, **אסור. וכל שאינו בהנייתו בנותן טעם מותר [כגון החומץ** של יי"ן **שנפל לגריסים]**

גמרא מתניתא בשלא נידלדל חותמן,של הענב אבל נידלדל חותמן it's “seal” is torn כמבוקעות הן.

מה את עבד לה, חמרא ע"ג עינבי כיין ביין או כיין לתבשיל? אין תעבדינה כיין ביין, מחלוקת רשב"ג ורבנן. ואין תעבדינה כיין בתבשיל, ד"ה אסור לקמן הי"ג

אמר רבי יוחנן הדא דאת אמר חומץ לתוך גריסין ברותחין, אבל בצונין אסור שכן דרך בני ציפורין עושין כן וקורין אותו שחלייא. היו רותחין וצиננן? מעתה אפי' רותחין יהו אסורין מאחר שדרכו לצון!

רבי יסא בשם רבי יוחנן דרבי שמעון הוא.

דתני: כל נותנין טעם בין לשבח בין לפגם אסור דברי רבי מאיר. ורש"א לשבח אסור לפגם מותר, כגון חומץ שנפל לגריסין. רשב"ל אמר: מה פליגין? בשהשביח ואח"כ פגם, אבל פגם ואח"כ השביח, אף ר"מ מודה. ריו"ח אמר: היא השביח ואח"כ פגם, היא פגם ואח"כ השביח, היא המחלוקת.

תמן תנינן: וכן שעורים שנפלו בתוך הבור של מים אע"פ שהבאישו מימיו, מימיו מותר. והדא מתני' מהו? רבי יוחנן אומר במחלוקת ור"ש, ורבי שמעון בן לקיש דברי הכל ומודה ר"מ בפוגם מעיקרא דשרי. רבי יוסי בי רבי בון אמר שמועתה כן: על דעתיה דר' יוחנן במחלוקת. על דעתיה רבי שמעון בן לקיש דברי הכל:

הלכה ד משנה נכרי שהיה מעביר עם ישראל כדי יין ממקום למקום אם היה בחזקת משתמר מותר

ואם מודיעו שהוא מפליג, כדי שישתום יעשה נקב **ויסתום וינגוב. רבן שמעון בן גמליאל אומר כדי שיפתח** כל המגופה **ויגוף ותיגב:**

גמרא אמר רבי שמואל מעשה בנכרי אחד שהיה מעביר עם ישראל כדי יין ממקום למקום אתא עובדא קומי רבי אבהו ואסר. אמרי בפתוחות הוה עובדא ע"כ אסר בכל גווני. אמר רבי זריקן לא סוף דבר מליאות אלא אפילו חסירות. דטרף ונגע בידא, וחזר.

את סבר דהדא דרבן שמעון ב"ג לקולא, ולית היא אלא לחומרא! דשיתומהון דרבנן, מרובה מפתח.

רבי יהודה בר פזי בשם רבי אמי: ביצה צלויה של כותים הרי זו מותרת. ר' יעקב בר אחא בשם רבי לעזר תבשילי כותים הרי אילו מותרין. הדא דאת אמר בתבשיל שאין דרכן לתת לתוכו יין וחומץ.שאין הכותים מקפידין על יי"ן הא דבר ברי שנתן, אסור אפילו בהנייה.

כהדא דתני בראשונה היו אומרים יינה של אוגדור כפר של כותים למה הוא אסור? מפני כפר פגש.כפר של גויים ושל בורגתה מפני בירת סוריקה של עין כושית מפני כפר שלם חזרו לומר פתוחה בכל מקום אסורה. וסתומה מותרת. נקובה וסתומה הרי היא כסתומה. רבי יצחק בן חקולה אמר הרי זו כפתוחה. אמר רבי חנינה ואנא יכיל קיים יכולני ליישב הסתירה, אין הוה עילויה יקירif the price of the wine is expensive לא איתפתחתit was not opened ואין לא, איתפתחת.

כהדא דר"ש בן לעזר אזל לחדא קרייה דשמריין כותים=שומרונים אתא ספרא מלמד לגביה, א"ל רשב"א לספרא אייתי לי חדא קולא שתימא כד של יין סתום אמר לו הא מבועא נחל נובע קמך שתי! אטרח עלוי. א"ל הא מבועא קמך שתי! חמתיה

מטרח עלוי ראה הסופר שרשב"א מטריח עליו א"ל אם את מריה נפשך =בעלים על התאווה... הא מבועא קמך שתי! ואין נפשך מרתך בעל תאווה, ושמת סכין בלועך אם בעל נפש אתה! בלשון סגי-נהור...שתה... כבר נתקלקלו הכותים.

רבי ישמעאל בי רבי יוסי אזל להדא ניפוליה nabulus אתון כותייא לגביה אמר לון אנא מחמי לכון דלית אתון סגדין לאהין טורא אלא לצלמייא דתחותוי! דכתיב ויטמון אותם יעקב תחת האשירה אשר עם שכם. שמע קלין אמרין נקרוץ נסדר לאילין כובייא he overheard their voice "let us wake early and take care of those thorns" (let's kill him)so he left the place וידע דאינון בעו מיקטלוניה וקרץ ונפק ליה.

רבי אחא אזל למאום שם מקום ואכל חליטןcakes רבי ירמיה אכל חמצין קטנית רבי חזקיה אכל קמצין מין חגב.

רבי אבהו אסר יינן מפי רבי חייה ורבי אסי ורבי אמי שהיו עולין בהר המלך וראו נכרי=כותי אחד שהיה חשוד על יינן שאינו מקפיד על יין גוי, אתון אמרון ליה קומיי, אמר לון ולא על ידי עילא טוב לנו לאסור מחמת "עלילה" רחוקה כזה ואית דבעי מימר חדא ערובת שובא לא אישתכח חמרא בכל מסרטיקי שם עיר כותי בפוקי שובא במוצאי שבת אישתכחת מלייא מצאו מלא מן מה דאייתון ארמייא ממה שהביאו הגויים וקבלוניה כותייא מינהון. ואית דבעי מימר כד סליק דיקליטינוס מלכא להכא, גזר ואמר כל אומייא ינסכון, בר מן יודאיי. ונסכין כותייא, ונאסר יינן. ואית דבעי מימר כמין יון אית להון ומנסכין ליה. כותייא דקיסרי בעו מרבי אבהו, אבותיכם היו מסתפקין בשלנו אתם מפני מה אינכם מסתפקין ממנו? אמר להן אבותיכם לא קילקלו מעשיהם, אתם קילקלתם מעשיכם.

תמן תנינן ארץ ישראל טהורה ומקוותיה טהורין. ארץ כותים טהורה ומקוותיה ומדורותיה ושביליה טהורין. שביליה טהורין- חזקה שאין בוררין להם שביל אלא מטהרה.

ומקוותיה טהורין- רבי לעזר בי רבי יוסי הדא דאת מר להאמינן שאינן שאובין הא למידת ארבעים לא דדרשי אך מעיין ובור מקוה מים מה מעיין מטהר כל שהוא אף מקוה מטהר כל שהוא.

בעון מרבי אבהו, חלוט שלהן מהו? אמר לון הלואי היינו יכולין ליסר גם מימיהן. רבי יעקב בר אחא בשם רבי חנינה כותאי דקיסרין מותר להלוותן ברבית. רבי יוסי בעי מעתה לא נחוש לחלתן נימא שחלתן אינה קדושה! ונן חמיי רבנן חששין!

הלכה ה משנה המניח יינו בקרון או בספינה, והלך לו לקפנדריא נכנס למדינה ורחץ, מותר. ואם מודיעו שהוא מפליג- כדי שישתום ויסתום ויגוב. רשב"ג אומר כדי שיפתח ויגוף ותיגוב:

גמרא אמר רבי חנינה מעשה בקרון אחת משל בית רבי שהפליגה יותר מארבעת מיל אתא עובדא קומי רבנן ואכשרון. אמרין, בהדא איסטרטא דציידיןstreet of Zidon הות, וכולה מישראל הוות. אמר רבי חנינה זמנין דו חמי סייגין כובין thorny fences והוא סבור דינון בני נש, והוא סובר שזה בן אדם והוא מתבעת ומתפחד:

הלכה ו משנה המניח את הנכרי בחנותו לשתות יין, וישראל בעל החנות יצא אע"פ שהוא יוצא

ונכנס מותר. ואם מודיעו שהוא מפליג, כדי שישתום ויסתום ויגוב. רשב"ג אומר כדי שיפתח ויגוף ותיגוב:

גמרא שייך למשנה הבאה וכרבי מאיר דרבי מאיר אמר: בין כך ובין כך הבית טמא?

אשת חבר שהניחה לאשת עם הארץ טוחנת בתוך ביתה--פסקה הריחיים, הבית טמא; לא פסקה הריחיים, אין טמא אלא עד מקום שהיא יכולה לפשוט את ידה וליגע. היו שתיים--בין כך ובין כך--הבית טמא, שאחת טוחנת ואחת ממשמשת, דברי רבי מאיר; וחכמים אומרין, אין טמא אלא עד מקום שהן יכולות לפשוט את ידן וליגע.

מה הדין ביי"ן?

רבי חמא בשם רבי יוסי בר חנינה בחצר החלוקה במסיפס, בטהרות טמא, ביין נסך טהור. והא רבי מאיר מחמיר בטהרות לאסור כל הבית ומיקל ביין נסךדאסור רק בכדי פישוט אוף רבנן מחמירין בטהרות לאסור מסיפס ומקילין ביין נסךלהתיר מסיפס:

הלכה ז משנה היה אוכל עמו על השולחן והניח לפניו לוגין על השולחן ולגין על הדולפקישלחן קטן והניחו ויצא, מה שעל השולחן אסור, ומה שעל הדולפקי מותר

ואם אמר לו הוי מוזג ושותה! אף מה שעל הדולפקי אסור, חביות פתוחות אסורות, וסתומות כדי שיפתח ויגוף ותיגב:

#גמרא הוון בעיין מימר מה שעל השולחן אסור בתוך פישוט ידיים, ומה שעל הדולפקי מותר, אפי' תוך מפישוט ידיים. ולא כן אמר רבי בא בשם רב ששת כשם שנתנו פישוט ידיים בטהרות כך נתנו פישוט ידיים ביין נסך! ואיך מותר תוך? אלא כיני: מה שעל השולחן אסור, ואפילו חוץ פישוט ידיים. ומה שעל הדולפקי מותר ובלבד חוץ פישוט ידיים:#

#א"ר יוחנן לית כאן אסורות אלא מותרות.חביות סתומות כשאמר לו הוי מזוג [שהרי נתן לו רשות, ולמה יסתמם?]

א"ר זעירא אית כאן אסורות! דאין מטה ביה הוא מודע ליה, ואין לא מטה ביה לא מודע ליה דלא יהא שלים ליה טיבו. אים יגיע הישראל בעודו מתעסק לסתמו, הוא מודיעו. ואים לא יגיע, אינו מודיעו שלקח משהו, כי אינו רוצה להחזיק טובה לישראל [שערי תוא"י]

הלכה ח משנה בולשת שנכנסה לעיר, בשעת שלום, חביות פתוחות אסורות וסתומות מותרות. ובשעת מלחמה, אילו ואילו מותרות שאין פנאי לנסך:

גמרא שייך לעיל בבימוסיאות של עכו"ם [בשעת השמד הכל אסור שאי אפשר שלא היה שם ישראל שלא עבדה על כורחו הדא אמרה עבודה זרה שעבדה ישראל אינה בטילה לעולם אמר רבי יוסי ואת שמע מינה ע"א שעבדה ישראל על כורחו אינה בטילה לעולם]

רבי אמי בשם רבי יוחנן בשלום בולשת, ובמלחמת בולשת. מלחמה= ה י ה ו ד י ם נלחמים עם בולשת הרומי [לא שבאו אומה אחרת להילחם עם הרומיים והיהודים יחד [שלום בולשת], דאז שפיר חושש שניסכו חיילי רומי את יין היהודים]

חיויא מי פרי בתריה נפל לגובא נחש כאשר רץ אחריו נפל לבור של יין אתא עובדא קמי רבנן ואכשרון, אמרין, אין פנאי להטיל אירס:

הלכה ט משנה אומנים ישראל ששילח להם נכרי חבית של יין נסך, מותר שיאמרו לו תן לנו את דמיה!

אם משנכנס לרשותן, אסור:

הלכה י משנה המוכר יינו לנכרי, פסק עד שלא מדד, דמיו מותרין. מדד עד שלא פסק,

דמיו אסורין.

נטל את המשפך ומדד לתוך צלוחיתו של נכרי, ונטלו ומדד לתוך צלוחיתו של ישראל, אם יש בו עקבת יין, אסור.

המערה מכלי ישראל **לכלי** של גוי **המערה ממנו מותר, את שעירה לתוכו אסור:**

דמיו מותרין.. גמרא ואין אסור משום יין נסך?! שיירי יי"ן שבכלי הגוי תני בר קפרא במשלח בבתים: כבר פרע המעות לפני שהגיע היין לבית הגוי

גמרא רבי בא רב הונא בשם רב ואהן דנגד בזיקא והא מביזעא בידיה מי שמשך בנאד של יין, ונקרע בידו, פטור לא חייב בה. אמר רבי יוסי בי רבי בון לכן צריכה אפילו מעל לה גו חנותה אפי' הכניסו לתוך חנותו ולא אתכוון אלא דלא יזכה בה חורון.

מדד עד שלא פסק לא קנה. מהו שתקנה לו כשער הפחות? אמר רבי חגיי קומי רבי יוסי מתניתא אמרה שאינה נקנית לו בשער הפחות. דתנינן תמן: המוכר יינו לנכרי פסק עד שלא מדד דמיו מותרין, מדד עד שלא פסק דמיו אסורין. אם אתה אומר לקנות לו כשער הפחות, אפילו מדד עד שלא פיסק, ייעשה כמי שפיסק שלא מדד, ויהיו דמיו מותרין!!

מהו עקבת יין? בההוא דמלכלך. כמה דתימר עקובה מדם.

פשיטא דא מילתא: ישראל תופש בפי המשפך והנכרי מערה דברי הכל אסור. נכרי תופש במשפך וישראל מערה, ר' אסי אוסר ור' אמי מתיר. נכרי תופש בפי הנוד וישראל מערה, ר' ירמיה בשם רבי זעירא היא המחלוקת. רבי מנא בעי קומי רבי יסי היידא מחלוקת? אמר ליה מחלוקת רבי אסי ורבי אמי. ישראל תופש בנוד=בפי הנאד ונכרי מערה, סברין מימר דברי הכל מותר. רבי שמואל בשם ר' זעירא כל גרמא אמרה שאסור! שפעמים שישראל מרפה ידיו, ונמצא כל העירוי מחמת הנכרי!

ואהן דמרגל זיקא מעיל לרע מי ש"מטה"(מהפך) נאד ממעלה למטה, אין בו משום... אין בו משום מערה מכלי לכלי:

הלכה יא משנה יין נסך אסור ואוסר בכל שהוא. יין ביין ומים במים כל שהוא. יין במים ומים ביין בנותן טעם. זה הכלל: מין במינו כל שהוא ושלא במינו בנותן טעם:

גמרא מים ביין בנו"ט חזקיה אמר הדא דאת מר במקום שאין המים נמכרין במידה, אבל במקום שהמים נמכרין במידה, כיין ביין הן.

חזקיה אמר כוס שמזגו מאיסור ומהיתר, יין מזוג של היתר, שנתערב עים יין מזוג של איסור ונפל איסור בסוף, אסור. והיתר בסוף, היתר...אים נפל היתר בסוף, מי היתר רבין על האיסור, ומבטלן א"ר שמואל דרבי ליעזר היא דרבי ליעזר אמר אחר אחרון אני בא אבל לרבנן, אפי' נפל איסור בסוף-כיון שיש מי היתר רוב על יין של איסור-שפיר דמי אמר רבי ירמיה חומר הוא ביין נסך ובעינן דווקא היתר בסוף רבי יוסי בעי אם חומר הוא ביין נסך, אפילו נפל היתר בסוף יהא אסור!

רבי אסי בשם רבי יוחנן: כוס שמזגו מאיסור ומהיתר, את רואה את ההיתר כמי שאינו, והאיסור אם יש בו בנותן טעם אסור, ואם לאו מותר. אמר רבי הושעיה והוא שנפל היתר בסוף. רבי אמי בשם רבי יוחנן: ולא שנייא בין שנפל איסור בתחילה והיתר בסוף, היתר

בתחילה ואיסור בסוף.

#(אפילו מים ביין, ולא אמרי' קמא קמא בטיל??)
אפילו נמזג כל צורכו מהיתר והו"א דמים שבהיתר--שם יין עליו, ושמא אין להשתמש במי-היתר, לבטל יין האיסור, את רואה את ההיתר כמי שאינו, והאיסור אם יש בו בנותן טעם אסור ואם לאו מותר.

אמר רבי זירא הדא למעלן איתאמרת, וכולה תיניין היך עובידא? רבי יוסי בי רבי בון רבי אבהו בשם רבי יוחנן צלוחית יין נסך חי שנפלה לחבית של יין חי, ואח"כ נפלה לתוך בור של מים את רואה את ההיתר כמי שאינו והאיסור אם יש בו בנותן טעם אסור ואם לאו מותר:

[עד כדון בשנפלו בזה אחר זה, אמר ר"א "אחר אחרון...." נפלו שתיהן כאחת מה אמר בה רבי ליעזר? נשמעינה מן הדא: אימתי חמיצן של כותיים מותר לאחר הפסח? של בעלי בתים- אחר שלש שבתות של אפיה. ושל נחתומים בכרכים- לאחר שלשה ימים. ושל נחתומים בכפרים- לאחר שלשה תנורים.

רבי שמעון בן אלעזר אומר: אף כשאמרו של בעלי בתים אחר שלש שבתות של אפייה, והוא שיהא אדם גדול או שיהא משיא את בנו ואפה שלשה תנורים בשלשה שבתות זה אחר זה, וזה אחר זה.

ואף כשאמרו של נחתומים בכרכים לאחר שלשה ימים, והוא שנדחק ואפה שלשה תנורים בשלשה ימים, זה אחר זה, וזה אחר זה מותר.

תני רבי שמעון אומר: ואף כשאמרו של נחתומים בכפרים לאחר שלשה תנורים, עד שלשה ימים אסורין, שמשחרית הוא בודה לו שאור לכל אותו היום: כ בעינן שלשה תנורים והוא שלא יהו כולם ביום אחד!

מסיפא פריך אותה העיסה השנייה, לא מאיסור ומהיתר היא מתחמצת?! הרי נוטל קצת מעיסה ראשונה+משאור שעעה"פ ומר ר' ירמיה בשם רבי שמעון בן לקיש מאן תנא חמיצן של כותים רבי ליעזר!!אל' בב"א אסור

ואמר רבי יוסי לרבי חנינא ענתונייא נהירת דהויתון מרין את ורבי ירמיה בשם רבי שמעון בן לקיש מאן תנא חמיצן של כותים רבי ליעזר. ואנן לינן אמרין כן אלא רבי הילא בשם רשב"ל "ירדו" לחמיצן של כותיים כרבי ליעזר. ועוד מן הדא דאמר רבי חנינא דרבי אבהו בר אבא הוה ליה עובדא, שלח שאל לרבי חייא ולרבי יסא ולרבי אימי, ואורין ליה כרבי ליעזר. מה כיחידייא מוריי? לא משום שירדו לחמיצן של כותיים כרבי ליעזר. אמר רבי מנא קומי רבי יסא היך מה דתימר תמן בחמיצן של נכרי הלכה כרבי ליעזר. וכא כל זוז"ג הלכה כרבי ליעזר? אמר ליה ולכל די בה!]

הלכה יב משנה אילו אסורין ואוסרין כל שהן: יין נסך וע"ז ועורות לבובין ושור הנסקל ועגלה ערופה וציפרי מצורע ושיער נזיר ופטר חמור ובשר בחלב וחולין שנשחטו בעזרה הרי אילו אסורין ואוסרין בכל שהן:

גמרא יין נסך וע"ז ועורות לבובין- על שם ולא ידבק בידך מאומה מן החרם. ושור הנסקל- ממשמע שנאמר יסקל השור אינו יודע שלא

יאכל מה ת"ל לא יאכל? מיכן שאסור אף בהנייה. עגלה ערופה- שם שם מה שם האמור להלן אסור בהנייה אף שם האמור כאן אסור בהנייה. וציפרי מצורע- כל צפור טהורה תאכלו זו החיה. וזה אשר לא תאכלו מהם- זה השחוטה. או חילוף? רבי יוחנן בשם ר' ישמעאל לא התפישה התורה איסור הנייה דבר שיש בו רוח חיים. ושיער נזיר- ונתן על האש אשר תחת זבח השלמים. ופטר חמור- עריפה עריפה מה להלן קוברו ואסור בהנייה אף כאן קוברו ואסור בהנייה. ובשר בחלב- תני בשלשה מקומות כתיב לא תבשל גדי לאכילה ולהנייה ולבישול. ולחולין שנשחטו בעזרה- רבי יוחנן בשם רבי ישמעאל אמרה תורה שחוט שלי בשלי, ושלך בשלך, מה שלי בשלך אסור אף שלך בשלי אסור. אי מה שלי בשלך ענוש כרת אף.... ולאו רבי ישמעאל אמר למידין מקל וחומר ואין עונשין מקל וחומר?!

ולמה לא תנינן נבילה עמהן? אמר רבי יוסי בי רבי בון לא מתני אלא דבר שאסור בהנייה, נבילה מותרת בהנייה. התיבון הרי חמץ בפסח ומתרץ..חמץ יש בו כרת ואילו אין בהן כרת. רבי יוסי בר חנינה בעי, איסורי הנייה מהו שיבטלו בטירוף? והתנינן שור הנסקל! תיפתר בחתיכות. והתנינן צפורי מצורע! תיפתר ציפור בציפורין. והתנינן שיער נזיר אית לך מימר ציפור בציפורין?! כד מטון לערלה כשהגיעו למסכת ערלה התיב רבי יעקב קומי רבי יוסי והתנינן האורג מלא הסיט מ צ מ ר ב כ ו ר בבגד ידלק הבגד, משיער נזיר מפטר חמור בשק, ידלק השק. א"ל אילו איתותבת תמן, יאות הוה אילו הקשית כשהיינו עוסקין במס' ע"ז, היה זה דבר חכמה!

הלכה יג משנה יין נסך שנפל לבור כולו אסור בהנייה. רבן שמעון בן גמליאל אומר יימכר כולו לנכרי חוץ מדמי יין נסך שיש בו:

גמרא רבי יוסי רבי יוחנן בשם בן בתירה יין נסך שנפל לבור יימכר כולו לנכרי חוץ מדמי יין נסך רבי שמואל בר נתן בשם רבי חמא בר חנינא: הלכה כרשב"ג.

אמר רבי יסא: חד רבנין נפק מבית וועדא, אמר, איתפלגון רבי יוחנן וריש לקיש, חד אמר הלכה כרבן שמעון בן גמליאל וחד אמר אין הלכה כרשב"ג. ומודה רבן שמעון בן גמליאל ביין לתבשיל שהוא אסור. רבי בון בשם רב מודין חכמים לרבן שמעון בן גמליאל בחבית בין חביות למכור כולו לנכרי חוץ מדמי יין נסך שבו. אמר רבי זירא קומי רב אמי עד דלא איתאמר' הדא מילתא לא הוינן ידעין דו כן פשיטא שמודים חכמים לרשב"ג.... דילמא לא איתאמרת אלא מודי רבן שמעון בן גמליאל לחכמים וכו'! [אמר רבי יודן ידע הוה רבי זעירא דו כן, אלא כאינש דשמע מילה ומקשי עלה כאיש השומע "מימרא" ומקשה עליו]

הלכה יד משנה גת של אבן שזפתתה נכרי, מנגבה והיא טהורה.

ושל עץ, רבי אומר יינגב, וחכמים אומרים יקלף את הזפת.

ושל חרס אף על פי שקילף את הזפת, הרי זו אסורה:

גמרא מתני' דרבי. של עץ רבי אומר ינגב וחכמים אומרים יקלוף את הזפת.

ושל חרס דלא כרבי, דתני הגת והמחץ והמשפך

של נכרי, רבי מתיר וחכמים אוסרין. מודה רבי בקנקנים שאסורות. מפני מה אילו אסורין ואילו מותרין? אילו מכנסן לכך ואילו אין מכנסן לכך. רבי יוסי בשם רבי יוחנן: הלכה כרבי. רבי יוסי בי רבי בון בשם שמואל הלכה כרבי.

כלי פפייר שזפתן נכרי, מחלוקת רבי וחכמים.

תני: היתה גיתו טמיאה ומבקש לטהרה, הלולבין והדפין והעדשה מנגבן וטהורין. והעקל של נצרים ושל בטבוט ושל עץ מנגבן. של שיפה של חוטין של גמי, מיישנן כל שנים עשר חדש. רבן שמעון בן גמליאל אומר מבד לבד ומגת לגת. תני אמר רבן שמעון בן גמליאל אם רצה לטהרן מיד, נותן בצינור שמימיו מקלחין או בנהר שמימיו מהלכין כדי עונה. כשם שאת מנגב בטהרות כך מנגב ביין נסך.

כמה היא עונה? רבי יוסי בשם רבי יוחנן אומר חצי יום וחצי לילה תני רבי חייה אומר יום או לילה. מה ופליג? אלא כאן שהיום והלילה שוין וכאן בשאין היום והלילה שוין:

הלכה טו משנה הלוקח כלי תשמיש מן הנכרי, את שדרכו להטביל יטביל, להגעיל יגעיל, ללבן באור ילבן.

השפוד והאסכלה מלבנן באור, והסכין שפה והיא טהורה:

גמרא הלוקח כלי תשמיש מן הנכרי, דברים שיודע שעושין בהן אוכל נפש, כגון כוסות מדיחן וטהורין. אבל יורות וקומקמין, מגעילן בחמין. וכולן שנשתמש בהן אע"פ שלא הטביל והגעיל ושף וליבן, הרי אילו טהורין.

תני רבי הושעיה כלי תשמיש של מתכות צריך להטביל.

כהדא רבמי רב אמי סלק עם רבי יודן נשייא לחמתא דגדר, ושאלון כסף מן אילין דאוסינוס, שאלו כלי כסף מאת גוי שאלון לרבי ירמיה אמר צריך להטביל. אמרין נצא לחוץ ונלמד, נפקון ושמעון רבי יעקב בר אחא שמעון בר בא בשם רבי יוחנן לא שנו אלא לוקח לפי שיצאו מטומאת הנכרי ונכנסו לקדושת ישראל, אבל שואל מותר.

מעתה אפילו כלים?כגון בגדים רבי הושעיה זבין כלים ומטבילן.

הכא את אמר מדיחן והן טהורין, והכא את אמר מגעילן בחמין? חומר הוא בגיעולי נכרים לפי שבלע ע"י חמין

סכין תוחבה בארץ שלשה פעמים ודייו. רבי בא בשם רב יהודה הדא דאת מר בסכין קטנה, אבל בסכין גדולה צריכה ליבון, והליבון צריך שיהו ניצוצות מנתזין ממנה:

סליק בס"ד א דחול המועד תשעג

וחזר והוגה [והרבה מספר שערי תורת ארץ ישראל מאת רב זאב רבינוביץ] ונגמר בס"ד עש"ק זאת חקת התורה תשעה וחזר והוגה ונגמר יום ד שלח תשעז

חזר והוגה ונשלם ניסן תשפא חזר והוגה בס"ד ונשלם מוצש"ק שובה תשפג ויה"ר שנתבשר בשורות טובות ואחל בס"ד הוריות וחזר והוגה ונגמר בס"ד ליל ששי חוקת ו תמוז תשפד והשתמשתי הרבה בהגהות הרב שאול ליברמן בהוצאת הרב משה עסיס יהא זכרם ברוך ואחל

הימן תלמוד ירושלמי הוריות מוגה ומופסק היטב---מיועד לרגילים בבבלי—עים פירוש קצר מאד

נגמר בס"ד א תבא תשע"ב—הגהתי במקום שנראה מוכרח—וסוגיא משובשת ציינתי לבבלי—בחסדי ה' המרובים יהושע גליק-חזרתי והגהתי ריש אב תשעה שוב הגהתי שלהי סיון תשעז ולא הקפדתי לציין במקומות שהגהתי, מכיון שלדעתי זה מכביד על רהיטות הקריאה. ואין תכליתי רק ל ה ק ל על הלומד. וכשרואים שיש כוכבים קטנים ובינונים מתבלבלים. על כן מי שרוצה לדעת נוסח כת"י ליידן וכו' יעיין נא במהדורת הנדפסות. ובאמת ר ק א ח ר עיון במהדורות הרגילות יש להפיק איזה תועלת מן חיבור הזה. כי רק א ח ר שנתקלים בקושי, ורואים כל הדוחקים הנצרכים מחמת השבושים, יש להעריך נוסח שונה ולשפוט עליו לקבלו או להזחיחו ולהזניחו. החילותי הגה הזה כא סיון תשעז החילותי עוד הפעם בס"ד ז תשרי תשפג ועוד הפעם עש"ק בהעלותך תשפד טו סיון [אחר מסכת קידושין]

בספר זה יש רק חמשה מיני אותיות ואלו הן: *זה* **זה** <u>זה</u> זה <u>*זה*</u>

אותיות המשנה הם **זה** אותיות גמרא *זה* וכשיש איזו הדגשה באה <u>*זה*</u> אותיות שבאו מפירושי זה או <u>זה</u>

מסכת הוריות פרק א

הלכה א משנה הורו בית דין לעבור על אחת מכל מצות האמורות בתורה והלך היחיד ועשה שוגג על פיהם, בין שעשו ועשה עמהן בין שעשו ועשה אחריהן בין שלא עשו ועשה, הרי זה פטור מפני שתלה בבית דין

הורו בית דין וידע אחד מהן שטעו או תלמיד שהוא ראוי להורייה והלך ועשה על פיהם בין שעשו ועשה עמהם בין שעשו ועשה אחריהם בין שלא עשו ועשה הרי זה חייב מפני שלא תלה בבית דין

זה הכלל התולה בעצמו חייב והתולה בבית דין פטור:

גמרא נפש כי תחטא. אחת תחטא. בעשותה תחטא. הרי אילו מיעוטין. התולה בעצמו חייב והתולה בבית דין פטור.

בכל אתר את מר מיעוט אחר מיעוט לרבות וכא את מר מיעוט אחר מיעוט למעט! אמר ר' מתניה שנייא היא דכתיב מיעוט אחר מיעוט אחר מיעוט.

ר' חגיי שאל לחברייה, מה בין סבור שהוא חולין ונמצאת תרומה, שהוא חייב. זר משלם קרן וחומש מה בין המחזיק עצמו שהוא כהן ונמצא ישראל, שהוא פטור? תרומות8:1 אמרין ליה: מן הדא הוריית בי"ד

אמר לון א וף אנא צריכה לי, מה בין סבור שהוא חול ונמצאת שבת שהוא חייב, מה בין סבור שהוא פסח ונמצא שלמים שהוא פטור? אמרין ליה מן השוחט ברשות. כיון שניתן שבת לידחות, פטור

אמר ר' חגיי לחברייא לון אוף אנא צריכא לי, מה בין סבור שהוא מותר ונמצא אסור, שהוא פטור, יחיד העושה בהוריית בי"ד מה בין סבור שהוא חלב ונמצא שומן שהוא חייב? לא אמרו ליה כלום. אמר לון נימא לכון אנא! מן הדא: או הודע אליו חטאתו והביא.

עאל רבי יוסי, אמרין ליה חברייא לר' יוסא שר' חגיי הקשה לנו זה הדבר(מה בין...) קשי לן הדא מילתא, אמר לון ר' יוסא לחברייא ולמה לא אגיבתוניה מן הדא! למה לא השבתם לו מן זה: "או הודע אליו חטאתו והביא" אמרין ליה, חגיי קשיתה חגיי קיימתה! על דעתיה דרבי ישמעאל דלא מפנה אהן קרייה במחוייבי חטאות ואשמות וודאין שעבר עליהן יה"כ, ניחא. על דעתיה דר"ע דמפנה אהן קרייה במחוייבי חטאות ואשמות וודאין שעבר עליהן יה"כ, דתני מניין למחוייבי חטאות ואשמות וודאין שעבר עליהן יה"כ שהן חייבין להביא לאחר יום הכיפורים וחייבי אשמות תלויין פטורין? ת"ל או הודע אליו חטאתו והביא אף לאחר יום הכפורים. לרי"ש

אייתר קרא "או הודע" אבל לרע"ק, מנ"ל דהתולה בבי"ד פטור? מן הדא נפש כי תחטא אחת תחטא בעשותה הרי אילו מיעוטין התולה בעצמו חייב התולה בבית דין פטור

אין חייבין אלא על דבר שהיה גלוי להן ונכסה מהן. ומה טעמא? ונעלם דבר דבר שהיה גלוי להן ונכסה מהן. על דעתיה דרבי ישמעאל דו אמר ונעלם ממנו מכלל שהיה יודע, והוא ידע, הרי שתי ידיעות. על דעתיה דרבי עקיבה דו אמר ונעלם ממנו ונעלם ממנו שני פעמים מכלל שבאת לו ידיעה בתחילה וידיעה בסוף והעלם בנתיים, ת"ל ונעלם "דבר" דבר שהיה גלוי להם ונכסה מהן רי"ש יליף ליה מו"נעלם" ורע"ק מ"דבר"

אין חייבין עד שיורו לבטל מקצת ולקיים מקצת.

שמואל אמר והן שהורו "מותר" אבל אם הורו "פטור" לא בדא. אין היחיד נפטר בכך ואין בי"ד מביא

אין חייבין עד שתהא הורייה מלשכת הגזית. אמר רבי יוחנן טעמא דהך תנייא מן המקום ההוא אשר יבחר ה'.

אמר רבי מנא בר תנחום נכנסו מאה, עד שיורו כולן.

תמן אמר רבי זעירא לעניין עיבור השנה והוא שיהו כולן מורין מצד אחד. וכא מה?

הלך היחיד ועשה שוגג על פיהן הא מזיד חייב, ?! וכי יש זדון ושגגה ליחיד אצל הוריית ב"ד?! פשיטא דמזיד נמי פטור!

[..או תלמיד שהוא ראוי..חייב רבי אימי בשם רשב"ל מתניתא כגון שמעון בן עזאי יושב לפניהן. מה אנן קיימין? אם ביודע כל התורה ואינו יודע אותו דבר, אין זה שמעון בן עזאי ולפטור משום "יחיד שעשה בהוראת בי"ד"! ואם ביודע אותו הדבר ואינו יודע כל התורה, שמעון בן עזאי הוא אצל אותו הדבר!כ מזיד הוא ולמה מביא קרבן יחיד? אלא כי נן קיימין ביודע כל התורה, וביודע אותו הדבר, אלא שהוא כטועה לומר תורה אמרה אחריהם אחריהם.בבלי 2ב כהדא דתני יכול אם יאמרו לך על ימין שהיא שמאל ועל שמאל שהיא ימין תשמע להם? ת"ל ללכת ימין ושמאל, שיאמרו לך על ימין שהוא ימין, ועל שמאל שהוא שמאל]

מאי כדון? רבי יוסי בשם רבי הילא לפי שבכל מקום שוגג חייב ומזיד פטור, וכא אפילו מזיד פטור מפני שתלה בב"ד.

חברייא בשם שמואל: יחיד משלים לרוב הציבור דווקא היחידים שאכלו חלב אחר שכבר אכלו 50 אחוז, פטורים היא מתניתא, אבל כל יחיד ויחיד שעשה בפני עצמו מביא כשבה ושעירה. רבי יוחנן אמר אפילו כל יחיד ויחיד שעשה בפני עצמו פטור. וקשיא על דעתיה דשמואל, לא נמצא כל יחיד ויחיד מתכפר לו בשני חטאות?! רבי זעירא בשם שמואל היחיד תלוי, אכלו רוב- ב"ד מביאין. אכלו מיעוט- היחיד מביא.

כל ההורייה שבית דין מביאין פר, אין היחיד מביא כשבה ושעירה.

רבי יוחנן פתר מתניתא: בהוריית בית דין- הורו בית דין לבטל מקצת ולקיים מקצת, הואיל וב"ד מביאין פר אין היחיד מביא כשבה ושעירה. הורו לעקור את כל הגוף, הואיל ואין בית דין מביאין פר, היחיד מביא כשבה ושעירה.

שמואל פתר מתניתא: ברוב ומיעוט. אכלו רוב, הואיל ובי"ד מביאין פר---אין היחיד מביא כשבה

עדיין אני אומר מיעוט קהל שחטאו, חייבין. שאין ב"ד מביאין על ידיהן פר. רוב קהל שחטאו, יהו פטורין, שהרי בית דין מביאין על ידיהם פר. ת"ל מעם הארץ אפי' רובה ואפילו כולה.

רבי יוחנן פתר מתניתא: עדיין אני אומר מיעוט הקהל שעשו ב ל א הורייה חייבין, שכן בהורייה אין בית דין מביאין פר.

..רוב הקהל שחטאו יהו פטורין..על דעתיה דשמואל דו יליף לה חיוב מחיוב ניחא. על דעתיה דרבי יוחנן דו יליף לה חיוב מפטור?! לשמואל יליף כי היכי דחייב יחיד בשגגת מעשה משום דחייב נמי בהורייה---ה"ן הו"א ל פ ט ו ר צבור בשגגת מעשה, משום דפטורין בהורייה. אבל לריו"ח הא לא אשכחן דיליף "מעשה" מ"הורייה"!! [ואדרבה ל א ילפינן מהדדי, ומהיכי תיתי צבור ייפטר ב"מעשה"?]

מתניתא פליגא על שמואל: או הודע אליו חטאתו אשר חטא והביא, יצא מומר לעכו"ם.וה"ה תולה בבי"ד

מתניתא פליגא על שמואל: נפש כי תחטא. נפש תחטא, אחת תחטא, בעשותה תחטא. הרי אילו מיעוטין. התולה בעצמו חייב, התולה בבית דין פטור, הדא פליגא על שמואל ולית לה קיום:

הורו בי"ד וידע אחד מהם וכו'

רבי אימי בשם רשב"ל מתניתא כגון שמעון בן עזאי יושב לפניהן. מה נן קיימין? אם בשסילקן, תבטלו הורייתן! וממילא גם שאר הצבור חייב כל אחד להביא ואם בשסילקו אותו, תבטל הורייתו! והו"ל כשאר יחיד דפטור אלא כי נן קיימין בשזה עומד בתשובתו וזה עומד בתשובתו. הורייתן אצלו אינה הוראה, שלא סילקו אותו. אצל אחרים הורייה, שלא סילקן.

לית הדא משנתינו הפוטרת את הצבור פליגא על רבי מנא בר תנחום דרבי מנא בר תנחום אמר נכנסו מאה עד שיורו כולן! והכא שמעון בן עזיי לא הורה! פתר לה בשלא נכנס. אם בשלא נכנס מעכב! פתר לה כרבי. דרבי אמר אין לך מעכב אלא מופלא של ב"ד בלבד

והא ר' מנא בר תנחום אמר נכנסו מאה עד שיורו כולן. אף בחזירה כן, לענין "חזרו בהן" מי בעינן כולן או רוב סגי? או רוב? כד פשיטא לך רוב, מה רוב, רוב ההורייה? רוב המשתייר? היך עבידא נכנסו מאה ומתו מהן עשרה, אין תאמר רוב ההורייה חמשים ואחד ואין תאמר רוב המשתייר, ארבעים וששה.

הלכה ב משנה הורו ב"ד וידעו and they realised **שטעו וחזרו בהן בין שהביאו כפרתן בין שלא הביאו כפרתן והלך ועשה על פיהן, ר"ש פוטר ורבי לעזר אומר ספק. אי זהו ספק? ישב לו בתוך ביתו, חייב. הלך לו למדינת הים, פטור.**

א"ר עקיבה מודה אני "יראה לי בזה" **בזה שהוא קרוב לפטור מן החובה. אמר לו בן עזאי מה שנה זה מן היושב בביתו? שהיושב בביתו איפשר היה לו שישמע וזה לא היה איפשר לו שישמע:**

גמרא הפריש חטאתו, נתחרש או נשטה או נשתמד, או שהורו בית דין מותר לאכול חלב, רבי יוחנן אמר נדחית חטאתו, רבן שמעון בן לקיש אמר לא נדחית חטאתו. ר' יוסי בי רבי בון אמר, ר' אחא מחלף שמועתא דלא תהא מילתיה דרבי יוחנן פליגא על מילתיה. דמר רבי שמעון בר בא בשם רבי יוחנן: גוסס, זורקין עליו מדם חטאתו ומדם אשמו. אלמא גוסס=שוטה בר קרבן הוא! רבנן דקיסרין אמרין, רבי חייה, ר' אמי, חד מחלף. וחד אמר כדתנייה. מאן דלא מחליף, לית ליה כאילין קישואייה. ס"ל דגוסס שאני

כמאן דמר לא נדחית חטאתו, מי מקבלה הימנו? איזה כהן ישחטנו נגד פסק בי"ד!! ימתין עד שיחזרו בהן ב"ד. או כשהיה כהן הוא עצמו.., עבד והקריב, וכיפר.

היה שמעון בן עזאי, ואז חייב אפילו אכל חלב ב ש ע ת הטעות...מי מקבלה ממנו? ימתין עד שיחזרו בהן בית דין

תולדות הורייה כהורייה? היך עבידא? אכלו ציבור חלבים והפרישו קרבנותיהן, והורו בי"ד שחלב מותר, ומחמת זה שחטוהו בחוץ(מפרשים) אין תימר תולדות הורייה כהורייה, ב"ד חייבין. אין תימר אין תולדות הורייה כהורייה, בית דין פטורין.

כד תהי פשיטא לך תולדות הורייה כהוריי'. הורייה והורייה מהו שיצטרפו? היך עבידא? הורו בית דין חלב כולייא של ימין מותר, ושל שמאל ושל מכסה את הקרב אסור, חזרו והחליפו, אכלו מיעוט בראשונה ומיעוט בשנייה, אין תימר מצטרפין- חייבין, ואין תימר אין מצטרפין - פטורין.

שתי הוריות בעבירה אחת מה הן שיצטרפו? היך עבידא? אכלו רוב, וחזרו בי"ד מהורייתן. וחזרו והורו, ואכלו רוב. על דעתיה דרבי מאיר דס"ל לקמן דחזרה מהני [אף שלא שמעו] חייבין שתיים, ועל דעתיה דרבי שמעון, אחת

אכלו מיעוט בראשונה ומיעוט בשנייה, על דעתיה דרבי מאיר פטורין. ועל דעתיה דרבי שמעון חייבין. דמצטרפין

אמר רבי זעירא: ושהות ביניהון. רבי מאיר אמר נותנין לו שהות עד שישמע,זמן הראוי לשמיעה רבי שמעון אומר עד שישפע. שיצא השמועה "בשפע" ותני כן [כר"ש] הורו בית דין בשוק העליון ויחיד בשוק התחתון, בית דין בבית ויחיד בעלייה, פטור עד שישמע ממש.

על דעתיה דרבי עקיבה אדיין הוא ספק. אמר רבי בון בר חייה בעומד בין שני תחומין. בין תחום ארץ ישראל לחוץ לארץ.

רבי אמי בשם רשב"ל להורייה למניין רוב ציבור הילכו אחר ישיבת ארץ ישראל. לטומאה לעשות פסח בטו' הילכו אחר רוב נכנסין לעזרה.

מה? כל כת וכת משערין, או אין משערין אלא כת הראשונה בלבד? לגבי טו' הותרה בצבור בפסח אמר רבי יוסי בי רבי בון עד שהן מבחוץ הן משערין עצמן.

רבי יהושע בן לוי לראייה להוראה הילכו מלבוא חמת עד נחל מצרים. רבי תנחומא בשם רב הונא טעמא דרבי יהושע בן לוי ויעש שלמה בעת ההיא את החג וכל ישראל עמו וגו':

הלכה ג משנה הורו ב"ד לעקור את כל הגוף, אמרו אין נידה בתורה. אין שבת בתורה. אין עבודה זרה בתורה. הרי אילו פטורין.

הורו לבטל מקצת ולקיים מקצת הרי אילו חייבין

כיצד? אמרו יש נידה בתורה, אבל הבא על שומרת יום כנגד יום פטור. יש שבת בתורה, אבל המוציא מרשות היחיד לרשות הרבים פטור. יש עבודה זרה בתורה, אבל המשתחוה פטור. הרי אילו חייבין. שנאמר ונעלם דבר, דבר ולא כל הגוף:

גמרא רבי חזקיה אמר מדבר לא כל דבר. אמר רבי הילא ממצות לא כל מצות. וכתיב כן?! כיי דמר רבי אמי בשם רבי יוחנן גורעין לדרוש מתחילת הפרשה עד סופה, [רבי חנניה בשם רבי ירמיה ואפילו באמצע תיבה] [יומא מח.] מנחה היא ויצקת שמן. מנחה-לרבות כל המנחות ליציקה כעי"ז במנחות עה

ולא נמצאת עוקר כל שם שומרת יום?! כשאמרו הלילה מותר והיום אסור.ולא נמצאת עוקר כל שם השתחוויה?! בשאמרו מותר לשוח ואסור להשתחוות. ולא נמצאת עוקר כל שם הוצאה?! בשאמרו הכנסה מותרת והוצאה אסורה. ואתייא כמאן דמר הכנסה והוצאה אחת היא, ברם כמאן דמר הכנסה והוצאה שתים הן, ולא נמצאת עוקר כל שם הכנסה! שמואל בר אבא אמר בשאמרו אמה מותרת ושתי אמות אסורות. א"ר שמואל בר רב יצחק בשאמרו גרוגרת מותרת ושתי גרוגרות אסורות.

אין חלב בתורה, אין פגול בתורה הרי אלו פטורין. אמר רבי יוסי לא שהורו מותר לאכול חלב, יודעין היו שאסור לוכל חלב, אלא

שהתורה נתנה רשות לבית דין להורות. לצורך מסויים

רבי בון בר חייה בעי .אים הורו "היום אסור למחר מותר" מי הוי כעקירת כולו? נשמעינה מן הדא: נביא שקר, יכול אם יאמר לך אל תתן תפילין היום, תן למחר! יהא חייב? ת"ל ללכת בהם בכולן לא במקצתן. הרי עקרת שם כל אותו היום, ותימר אין כאן עקירת הגוף, וכא אין כאן עקירת גוף.

ר' מנא שמע לה מן הכא: שמעון בר בא אמר בשאמרו אמה מותרת ושתי אמות אסורות, הרי עקרת שם כל אותה האמה, ותימר אין כאן עקירת גוף, וכא אין כאן עקירת גוף:

הלכה ד הורו בית דין וידע אחד מהן שטעו, ואמר להן טועין אתם! או שלא היה מופלא של בית דין שם, או שהיה אחד מהן גר או ממזר או נתין או זקן שלא ראה לו בנים, הרי זו פטור.

שנאמר כאן עדה ונאמר להלן עדה, מה עדה האמורה להלן כולן ראוין להורייה. אף עדה האמורה כאן כולן ראוין להורייה:

גמרא מתניתא דרבי. דרבי אמר אין לך מעכב אלא מופלא של בית דין בלבד כתיב (במדבר טו) והיה אם מעיני העדה מי שהוא עשוי עינים לעדה. כתיב (במדבר יא) והתיצבו שם עמך מה את לא גר ולא נתין ולא ממזר אף הן לא גרים ולא נתינים ולא ממזרים ולא עבדים.

או שהיה אחד...ניחא גר, ממזר בית דין ממנין ממזרין?! רב הונא אמר בשעברו ומינו

מתי פוסלין כל אלו? רבי חנניה רבי מנא, חד אמר בתוך שבעים, וחרנה אמר חוץ לשבעים. מאן דמר חוץ לשבעים ניחא. ומאן דמר בתוך שבעים, הא חוץ לשבעים לא, מכיון שאינו ראוי להורייה נעשה כאבן:

הלכה ה משנה הורו בית דין שוגגין, ועשו כל הקהל שוגגין מביאין פר. מזידין ועשו שוגגין-מביאין כשבה או שעירה. שוגגין ועשו מזידין-הרי אילו פטורין בי"ד פטור ו ח י י ב כל יחיד ויחיד!.

גמרא שוגגין ועשו מזידין, אמאי חייבים! וכי יש זדון ושגגה ליחיד אצל הוריית בית דין? לית הדא פליגא על רבי שמעון בן לקיש דמר רבי אמי בשם רבי שמעון בן לקיש מתניתא כגון שמעון בן עזאי יושב לפניהן הא יחיד בעלמא פטור! חברייא בשם רבי שמעון בן לקיש בשלא קיבלו רוב הציבור עליהן. ובכה"ג שפיר אמרינן "יש אי-קבלה/בעוט אצל ה ר ב י ם" רבי זעירא בשם רבי שמעון בן לקיש בשבעטו בהורייתן. מה מפקה מביניהון? קיבלו עליהן, וחזרו ובעטו. על דעתיה דחברייא מכיון שקיבלו עליהן משעה ראשונה הרי אילו פטורין על דעתיה דרבי זירא, כיון שבעטו חייבין.

הלכה ו משנה הורו בית דין ועשו כל הקהל או רובן על פיהן מביאין פר. ובע"ז מביאין פר ושעיר דברי רבי מאיר

רבי יהודה אומר שנים עשר שבטים מביאין שנים עשר פרים. ובעבודה זרה- שנים עשר שבטים שנים עשר פרים ושנים עשר שעירים

ר"ש אומר שלשה עשר פרים. ובעבודה זרה שלשה עשר פרים שלשה עשר שעירים פר ושעיר לכל שבט פר ושעיר לבית דין:

גמרא מאן תנא רוב? רבי מאיר. דתני היא מחצית כל השבטים, היא מחצית כל שבט ושבט, ובלבד רוב או 6 שבטים שלימים. או חצי מכל שבט ושבט [בתנאי שיהא גם רוב]

רבי יודה אומר חצי כל שבט ושבט ובלבד רוב. מתי בעינן רוב ? כשאין שבט אחד שלם... שבט שלם, שבט אחד גורר כל השבטים

רבי מאיר אומר כל השבטים קרוין קהל, רבי יודה אומר כל שבט ושבט קרוי קהל. ואתייא דרבי שמעון כרבי יודה כמה דרבי יודה אמר כל שבט ושבט קרוי קהל, כן רבי שמעון אומר כל שבט ושבט קרוי קהל. מה ביניהון? גרירה.

רבי יודה אומר שבט אחד גורר כל השבטים. רבי שמעון אומר אין שבט אחד גורר את כל השבטים. מודה רבי ש מ ע ו ן והוא שתהא הורייה מלשכת הגזית. אמר רבי יוסי טעמא דהין תנייא מן המקום ההוא אשר יבחר ה'. רבי אבון בשם רבי בנימן בר לוי קרייא מסייע למאן דמר כל שבט ושבט קרוי קהל דכתיב גוי וקהל גוים יהיה ממך ואדיין לא נולד בנימן.

אמר רבי חייה בר בא כשם שהן חלוקין כאן כן הן חלוקין בטומאה דתני היה ציבור חציין טהורין וחציין טמאין הטהורין עושין את הראשון והטמאין עושין את השני דברי ר"מ רבי יודה אומר הטהורין עושין לעצמן והטמאין עושין לעצמן. אלמא ל"ב "רוב" אמרו לו אין הפסח לחצאין אלא או כולן יעשו בטומאה או כולן יעשו בטהרה.

מני אמרו לו? כרבי יודה. דתני ניטמאת אחת מן החלות או אחד מן הסדרים רבי יודה אומר שניהן יצאו לבית השריפה שאין קרבן ציבור חלוק וחכמים אומרים הטמא בטומאתו והטהור יאכל. רבי יוסי בר בון בשם רבי יוחנן אמר, מני אמרו לו? חכמים שהן בשיטת רבי יהודה:לא ר' יהודה ממש (דהא פליג) רק חכמים בשיטת ר"י [דאין ק"צ חלוק]

הלכה ז משנה הורו בית דין ועשו שבעה שבטים או רובן על פיהן מביאין פר ובעבודה זרה מביאין פר ושעיר דברי רבי מאיר

רבי יהודה אומר שבעה שבטים שחטאו מביאין שבעה פרים. ושאר שבטים שלא חטאו, מביאין על ידיהן פר. שאף אילו שלא חטאו מביאין על ידיהן פר על ידי החוטאים

ר"ש אומר: שמונה פרים. ובעבודה זרה שמונה פרים ושמונה שעירים. פר ושעיר לכל שבט ופר ושעיר לבית דין:

גמרא תני ר"ש בן לעזר אומר משמו של ר"ש חטאו ששה והן רובו, הא שבעה אע"פ שאין רובו הרי אילו חייבין. אמר רבי לעזר לא מר אלא ששה והן רובו הא חמשה אע"פ שהן רובו הרי אילו פטורין

אמר רבי יוסי בי רבי בון מתניתא אמרה כן מ ח צ י ת אוכלוסין ובלבד רוב השבטים. ודכוותה מ ח צ י ת שבטים ובלבד רוב אוכלוסין.

[רבי יוסי בי רבי בון אמר שאילתה דכהן משיח כאן שאל שאילתו כשלמדו פרק ז ו: הדא הוריית בית דין גדול, הוריית בית דין קטן?] מי מייתי שאר, בהוראת בי"ד קטן(בבלי 5ב)

הלכה ח משנה הורו בית דין של אחד מן השבטים ועשה אותו השבט על פיהם, אותו השבט הוא חייב ושאר כל השבטים פטורין דברי רבי יהודה. וחכמים אומרין אין חייבין אלא על הוריית בית דין הגדול בלבד שנאמר ואם כל עדת ישראל ישגו ונעלם דבר מעיני העדה ולא עדת אותו השבט:

גמרא רבי מאיר אומר חובת בית דין הוא. רבי יודה אומר חובת ציבורא. אמר רבי שמעון חובת בית דין וחובת ציבורא היא.

מה טעמא דרבי מאיר? נאמר כאן מעיני ונאמר להלן מעיני מה מעיני שנאמר להלן בע"ז בית דין אף כאן ב"ד. מה טעמא דרבי יודה? נאמר כאן הקהל ונאמר להלן הקהל, מה הקהל שנאמר להלן ונעלם דבר מעיני הקהל ציבור אף כאן ציבור. מה טעמא דרבי שמעון? נאמר כאן מעיני ונאמר להלן מעיני, מה מעיני שנאמר להלן בית דין אף מעיני שנאמר כאן בית דין, ומה הקהל שנאמר להלן ציבור אף כאן ציבור.

מאן דמר חובת בית דין היא, בית דין מביאין. מאן דאמר חובת ציבור מי מביא? דתני מטילין היו עליהן ובאין דברי ר' שמעון. רבי יודה אומר מתרומות הלשכה היו באין.

מאן דמר חובת ב"ד היא ב"ד סומכין, מאן דמר חובת ציבור היא מי סומך? דתני שלשה מכל שבט ושבט וראש בית דין על גביהן סומכין

ידיהן על ראש הפר. ידיהם- ידי כל יחיד ויחיד. ידיהם על ראש הפר- פר טעון סמיכה, אין שעירי ע"ז טעונין סמיכה. דברי רבי יודה. רבי שמעון אומר פר טעון סמיכה בזקינים, אין שעירי ע"ז טעונין סמיכה בזקינים. שר' שמעון אומר כל חטאת ציבור שדמה נכנס לפנים טעונה סמיכה.

מתיבין לרבי יודה והכתיב ויגשו את שעירי החטאת! אלמא סמכו! רבי חייה בשם רבי יוחנן הוראת שעה היתה.

רבי יוחנן בעי ציבור שמת אחד, מהו שיביא תחתיו? ומשיב: לא התיבון והכתיב הבאים מהשבי וגו'. איפשר חטאת עולה?! אלא מה עולה לא נאכלה אף חטאת לא נאכלה רבי יודה אומר על עבודה זרה הביאום! רבי חזקיה רבי ירמיה רבי חייה בשם רבי יוחנן הוריית שעה היתה.

רבי ירמיה למד כן: פר טעון סמיכה בזקינים, אין שעירי ע"ז טעונין סמיכה בזקינים אלא במי? רבי ירמיה סבר מימר באהרן ובניו. רבי יוסי למד כן: חי טעון סמיכה באהרן, אין שעירי ע"ז טעונין סמיכה באהרן. ותני כן: וסמך אהרן את שתי ידיו על ראש השעיר החי. חי טעון סמיכה באהרן אין שעירי עבודה זרה טעונין סמיכה באהרן. מה עבד לה רבי ירמיה? פתר לה בכהן הדיוט. [חזר בו ר' ירמיה מחמת קושיית ר' יסא]

והתני ר"ח: וסמך וסמכו, לרבות שעירי ע"ז לסמיכה. ולא בזקנים?!

רבי זעירא בשם רב המנונא כרבי מאיר.דאמר חובת בי"ד

תני תמן: הורו ב"ד ועשו קהל, מת אחד מבית דין פטורין כר"מ. אחד מן הציבור, חייבין.

הורו בי"ד ועשו, ר"מ פוטר וחכמים מחייבין. אמר להן רבי מאיר: אם לאחרים הוא פוטר, לא כל שכן על עצמו! אמרו לו יפטור לאחרים שיש להם במה לתלות, ואל יפטור לעצמו שאין לו במה לתלות. חייבין הבי"ד, כשבה

ר' זעירא בשם רב חסדאי: תניי תמן הורו בית דין ולא ידעו מה הורו, טעו מה הורו, שגו מה הורו, יכול יהו חייבין? תלמוד לומר ונודעה החטאת לא שיוודעו החוטאין. לא סגי שיודעין ש"חטאו" באיזה דבר

מה נפשך חלב? כרבי יהושע אתיא היא. כריתות4:2 ומתרץ: אפי' כר"א אתיא בשהורו ולא ידעו מה הורו, אם עבודה זרה אם שאר כל המצות. אם ע"ז בפר אם שאר כל המצות בשעיר. ספק פר ושעיר שינוי קרבן הוא, והוא פטור:

מסכת הוריות פרק ב

הלכה א משנה הורה כהן משיח לעצמו, שוגג ועשה שוגג מביא פר, שוגג ועשה מזיד, מזיד ועשה שוגג פטור, שהוריית כהן משיח לעצמו כהוריית בית דין לציבור:

גמרא נפש... אם הכהן המשיח, הרי משיח כיחיד, מה יחיד אם אכל בהוריית בית דין פטור, אף זה אם אכל בהוריית ב"ד פטור.

אי מה יחיד אם אכל בלא הורייה חייב אף זה אם אכל בלא הורייה חייב? ת"ל לאשמת העם. הרי אשמתו כאשמת העם מה העם אינן חייבין אלא אם כן הורו אף זה אינו חייב אלא אם כן הורה.

אית תניי תני "העם"- ב"ד עם=בי"ד. מה העם הורו הן ועשו אחרים חייבין, אף זה הורה הוא ועשו אחרים יהא חייב? ת"ל אשר חטא, על מה שחטא הוא מביא ואינו מביא על מה שחטאו אחרים.

אית תניי תני "העם"- ציבור. מה העם הורו אחרים=בי"ד ועשו הן, צבור חייבין הצבור, אף זה הורו אחרים ועשה הוא יהא חייב? הכהן תלמיד לומר אשר חטא על מה שחטא הוא מביא אינו מביא על מה שחטאו אחרים???שחטא מחמת עיוות הבי"ד

רבי יעקב בשם רבי לעזר והוא שיהא יודע לישא וליתן בהלכה. דלא כן מה נן אמרין? ויש שוטים מורין.?!

משיח שאכל בהוריית ב"ד, פטור. בהוריית משיח אחר, חייב. בהוריית ב"ד פטור- שאין הורייתו אצל הורייתן כלום. וההוראה נקראת על שמם(לא על שם הכהן) בהוריית משיח אחר חייב. והוא שהורה כיוצא בו: שפיר נקראת ההוראה על שמו (והו"ל "הורה ועשה מעשה")

הלכה ב משנה הורה בפני עצמו ועשה בפני עצמו מתכפר לו בפני עצמו. הורה עם הציבור ועשה עם הציבור, מתכפר לו עם הציבור

שאין=ואין **ב"ד חייבין עד שיורו לבטל מקצת ולקיים מקצת, וכן המשיח. ולא בעבודה זרה עד שיורו לבטל מקצת ולקיים מקצת:**

גמרא הורו ב"ד והורה אחריהן, והחליף, בי"ד התירו חלב של כוליא ימין והוא התיר של שמאל פשיטא נעשית אצלו כעקירת גוף. ואינו מביא פר אלא הורה הוא תחילה, והורו בית דין אחריו והחליפו, [ואכל כוליא ימין] אפילו כן נעשית אצלו כעקירת גוף? או מאחר שהורה הוא תחילה, ונדחה הורייתו בהורייתן, אינו נעשית אצלו כעקירת גוף?

הורו ב"ד והורה אחריהן. פשיטא אכל בהוריית ב"ד פטור. היינו סיפא דרישא

אכל משחזרו בהן בית דין? כי קמיבעיא לן, הורה עים בי"ד ועשה בפנ"ע אמר רבי יוסי ולא מתניתא היא?! הורה בפני עצמו, ועשה בפנ"ע, מתכפר לו בפני עצמו, מפני שהורה בפני עצמו ועשה בפני עצמו, אבל אם הורה עם הציבור ועשה בפנ"ע, מתכפר לו עם הציבור. אימא סיפא: הורה עים הצבור ועשה עים הצבור. מפני שהורה עם הציבור ועשה עם הציבור, אבל הורה עים הצבור ועשה בפני עצמו, מתכפר לו בפני עצמו:דיוקים הסותרות מרישא לסיפא, כשהורה עים הצבור ועשה בפנ"ע

הלכה ג משנה אין חייבין אלא על העלם דבר עם שגגת המעשה, וכן המשיח. ולא בעבודה זרה, אלא על העלם דבר עם שגגת המעשה:

גמרא רבי זעירא בשם רב ירמיה: מתניתא דלעיל.. שאין ב י " ד חייבין דרבי מאיר. היידן ר' מאיר? אמר רבי יוסי רבי מאיר דו אמר חובת בית דין היא.

אמר רבי מנא: כרבי מאיר תני תמן. הורו ב"ד ועשו קהל, מת אחד מב"ד- פטורין, מת אחד מן הציבור- חייבין.... המשך הברייתא אמר להן ר' מאיר אם לאחרים הוא פוטר לא כל שכן על עצמו! אמרו לו יפטור לאחרים שיש להן במה לתלות ואל יפטור לעצמו שאין לו במה לתלות.עיין פ"ק

בבלי 7ב רבי ירמיה בעא קומי ר' זעירא, מה כרבי? דרבי אמר משיח בשיגגת מעשה הוא. ואין כרבנן, בהעלם דבר הוא! דתני: ע"ז, רבי אמר בשגגת מעשה, ורבנן אמרין בהעלם דבר. אמר ליה, למה? בגין דלא תנינן משיח. והא דבתרא לא תנינן משיח, דמשיח נמי בעי בע"ז זדונו כרת וכו' ומשיח בכלל! וכא, אע"ג דלא תנינן משיח, משיח בכלל:

הלכה ד משנה אין חייבין אלא על דבר שזדונו כרת ושגגתו חטאת. וכן המשיח. ולא בע"ז אלא על דבר שזדונו כרת ושגגתו חטאת:

גמרא מצות ה', הייתי אומר אף אוכלי שקצים ורמשים במשמע, נאמר כאן מעיני ונאמר להלן מעיני מה מעיני שנאמר להלן פרשת שלח דבר שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת אף מעיני שנאמר כאן ויקרא דבר שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת. או מה מעיני שנאמר להלן דבר שיש בו מיתת ב"ד ע"ז אף מעיני שנאמר כאן דבר שיש בו מיתת ב"ד?

א"ר יוסי בר חנינה: מקום שנכללו כל העריות להיכרת, יצא אשת אב ללמד על הממזר .בפרשה של ה"כלל"=אחרי,[מכל התועבות..] נזכר רק "כרת" , לא מיתת בי"ד. על כן ילפי'- מה אשת-אב שחייבין עליה כ ר ת , הוולד

ממזר(כדכתיב בתצא) אף כל..מקום שיצאת עבודה זרה ללמד על מחוייבי כריתות, לא יצא עמה אלא כרת בלבד, אבל מיתה ממקום אחר באת בפרשת שלח=פרשה של ה"פרט". לא כתוב "מיתה" גבי ע"ז

רבי אומר עליה עליה, מה עליה שנאמר להלן לצרור לגלות ערותה עליה דבר שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת, אף עליה שנאמר כאן אשר חטאו עליה(פרשת ויקרא) דבר שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת. ולמה לא דרש רבי מעיני מעיני? אמר רבי יוסי אין=אים ידרוש רבי מעיני מעיני, מה מעיני שנאמר להלן דבר שיש בו מיתת בית דין, אף מעיני שנאמר כאן דבר שיש בו מיתת ב"ד, לפום כן לא דרש רבי מעיני מעיני. ולית סופיה דרבי מידרוש מעיני מעיני?! דלא כן, מנן ליה היחיד והנשיא והמשיח, דבעינן זדונו כרת בשאר עבירות [אשר חטאו עליה כתיב גבי צבור] לא מעיני מעיני?! דכתיב ביה [בע"ז] הכרת תכרת

דלא כן מנן ליה הוריית ב"ד גדול הוריית בית דין קטן, דפר העלם בהוראת בי"ד גדול דווקא לא מעיני מעיני?!

אמר רבי חנניה קומי רבי מנא עד שיורו לבטל מקצת ולקיים מקצת, לא מעיני מעיני?!

אמר רבי חנניה קומי רבי מנא, ולית סופיה דרבי מידרוש מעיני מעיני! א"ל מה את בעי מרבי, רבי כדעתיה דרבי אמר משיח בשגגת המעשה הוא, ואין כתיב זדון שגגה=העלם דבר עים שגגת מעשה ליחיד, אלא בבית דין בלבד.=כהן משיח בע"ז חייב בשגגת מעשה, אלמא לא יליף ע"ז משאר מצוות (מעיני מעיני)

אותו- מיעט קרבנו למצות יחידית, שלא יכנס דמו לפנים.משיח המביא שעירה בע"ז מה כרבנן? דרבנן אמרי משיח בהעלם דבר, ברם כרבי, משיח בשיגגת המעשה הוא! ופשיטא שאין נכנס לפנים!

אמר רב הונא אף על דרבי נצרכה, שלא תאמר הואיל והוא בהיכרת כמצווה רגיל יכנס דמו לפני לפנים, לפום כן צריך מימר אותו, מיעט קרבנו למצוה יחידית, שלא יכנס דמו לפנים:

הלכה ה משנה אין חייבין בי"ד בהוראה **על עשה ועל לא תעשה שבמקדש, ואין מביאין אשם תלוי, על עשה ועל לא תעשה שבמקדש**

אבל חייבין על עשה ועל לא תעשה שבנידה ומביאין אשם תלוי על עשה ועל לא תעשה שבנידה ואי זו היא מצות עשה שבנידה? פרוש מן הנידה. ומצות לא תעשה אל תבוא אל הנידה:

גמרא כהנא אמר טעם שאין מביא א"ת על הטו' מפני שלא היה בה ידיעה בתחילה =ידיעה וודאית שנטמא בשרץ וידיעה בסוף והעלם בנתיים, התיב רבי שמואל בר אבדימי קומי רבי מנא ויהא כן במורים?למה פטורין לעניין "הוראת בי"ד" שהורו שמותר לכנוס בטו' לעזרה? א"ל אנן בעי נכנסין, ואת מייתי לן מורים! אתה תתרץ את זה... מאי כדון? אמר רבי שמואל בר רב יצחק מצוות מצות, מה מצוות שנא' להלן בקבועה אף כאן בקבועה.

ולמה לא תנינן ואין חייבין על כל מצות עשה שבתורה? אמר רבי מתניה לא אתינן מתני אלא מילה דמייא למילה, היך עבידא? נכנס למקדש טמא חייב. נכנס טהור וניטמא, בא לו בארוכה חייב, ובקצרה פטור. ודכוותה היה משמש עם הטמאה חייב, היה משמש עם הטהורה ואמרה לו נטמאתי, בא לו בארוכה חייב ובקצרה פטור. אי זו היא קצרה שלו? יצן:

אי זו היא מצות עשה שבנידה. אמר רבי אבין והזרתם את בני ישראל מטומאתם. רבי יונתן שלח שאל לרבי שמעון בי רבי יוסי בר לקונייא אזהרה למשמש עם הטמאה מניין? ובעא כיפה מיזרוק בתריה רצו לזרוק עליו אבן אמר ליה מילה דמיינוקייא אמרין בכניסתא בכל יום את שאיל לי דבר שהקטנים אומרים בביה"ן בכל יום, אתה שואל אותי! ואל אשה בנידה טומאתה לא תקרב לגלות ערותה אמר ליה לא צריכא ליה הדא. ולית צורכא דלא, =כי קא מיבעי לי היה משמש עם

הטמאה חייב, היה משמש עם הטהורה ואמרה לו נטמאתי פירש מיד מהו שיהא חייב? א"ל אנא ואת צריכא לן, נצא לחוץ ונלמד, נפקין ושמעון קליה דתנייא תני כהדא דחזקיה ואם שכב ישכב איש אותה, אין לי אלא משמש עם הטמאה חייב, היה משמש עם הטהורה ואמרה לו נטמאתי פירש מיד מהו שיהא חייב? ת"ל ותהי נדתה ואפילו פירשה =פירסה עליו נדתה.

אמר רבי יוסי קורא אני עליו אל תקרב= אל תפרוש. קריבה= פרישה!! רב הונא בשם רב אבא כהדא האומרים קרב אליך אל תגע בי כי קידשתיך.

מה יעשה? רב הושעיה רב יהודה בשם שמואל יצן.

לא היצן?

אמר רבי זעירא יהא רואה את החרב כילו מחתכת בבשרו. וכל עמה רבי זעירא?! רבי תנחומא בשם רב חונה: יטוח ראשי אצבעותיו בכותל ויהא מוצן.

כתיב ותשב באיתן קשתו רב שמואל בר נחמן נמתחה הקשת וחזרה אמר רבי אבון נתפזר זרעו ויצא לו בציפרני ידיו. ויפוזו זרועי ידיו. רב חונה בשם רב מתנה תלה עינוי וראה איקונין של אבינו מיד היצן. מידי אביר יעקב. אמר רבי אבין אף איקונין של רחל ראה, משם רועה אבן ישראל:=רחל

הלכה ו משנה אין חייבין בי"ד ומשיח **על שמיעת הקול ועל ביטוי שפתים ועל טומאת מקדש וקדשיו. והנשיא כיוצא בהן** אינו חייב על דברים הנזכרים **דברי רבי יוסי הגלילי**

רבי עקיבה אומר הנשיא חייב בכולן חוץ משמיעת קול שהמלך לא דן ולא דנין אותו לא מעיד ולא מעידין אותו:

גמרא אמר רבי יוחנן טעמא דרבי יוסי הגלילי, ואם דל הוא ואין ידו משגת. את שהוא ראוי לבוא לידי דלות, יצא נשיא שאינו ראוי לבוא לידי דלות.

רבי יצחק שאל, מעתה לא יטמא בצרעת, שאינו ראוי לבוא בדלות.

רשב"ל אמר טעם דנשיא פטור "מכולן" והיה כי יאשם לאחת מאלה, את שהוא חייב על כולן חייב על מקצתן, ואת שאינו חייב על כולן כגון שמיעת קול אינו חייב על מקצתן

רב הושעיה בעי מעתה אשה לא תהא חייבת על ביאת המקדש.כיון דליתה בשמיעת קול אין האשה מעידה!

תני: רע"ק משיח פטור מכולן

רבי יוסי בשם רבי יוחנן טעמא דרבי עקיבה זה קרבן אהרן ובניו. זה הוא מביא אינו מביא עשירית האיפה אחרת.(כיון דליתיה ב"דד ליתיה בדלות) וכן דלות וכן דלי דלות. רבי זעירה בעא קומי רבי יסא ואינו מביא נדבה?! א"ל חובה אינו מביא, נדבה הוא מביא

כיני מתניתא שהמלך לא מעיד ולא מעידין אותו:ול"ש שמיעת קול

הלכה ז משנה כל מצות שבתורה שחייבין על זדונן כרת ועל שגגתן חטאת, היחיד מביא כשבה ושעירה, והנשיא שעיר, ומשיח ובית דין מביאין פר,

ובעבודה זרה- היחיד והנשיא והמשיח מביאין שעירה, ובית דין פר ושעיר פר לעולה ושעיר לחטאת

אשם תלוי- הנשיא והיחיד חייבין, ומשיח ובית דין פטורין

אשם וודאי- היחיד והנשיא והמשיח חייבין ובית דין פטורין

על שמיעת הקול וביטוי שפתים וטומאת מקדש וקדשיו- ב"ד פטורין, היחיד והנשיא

והמשיח חייבין, אלא שאין כהן גדול חייב על טומאת מקדש וקדשיו דברי רבי שמעון. ומה הן מביאין? קרבן עולה ויורד. רבי אליעזר אומר הנשיא מביא שעיר:

גמרא "נפש" בא"ת לרבות הנשיא. ורבה המשיח? "על שגגתו אשר שגג" את שהוא בשגגת המעשה, יצא משיח שאינו בשגגת המעשה. וכרבי דו אמר משיח בשגגת המעשה הוא, את שהוא בשגגת מעשה לכל הדברים, יצא משיח שאינו בשגגת מעשה לכל הדברים.

נפש באשם וודאי לרבות הנשיא ומשיח. הכא את מר לרבות הנשיא, וכא את מר לרבות משיח. ומשני כחטאת כאשם. א"ה א"ת נמי! מה חטאת מכפרת וממרקת, אף אשם מכפר וממרק, יצא אשם תלוי שהוא מכפר ומשייר. דווקא אשם זה [וודאי] איתקש לחטאת , וממילא גם כהן משיח חייב בו

כיני מתניתא אלא שאין כהן גדול חייב על טומאת מקדש וקדשיו **והנשיא על שמיעת קול דברי הכל**, [אך יש פוטרים נשיא מכולם], דברי רבי שמעון.

אמר ר' יוחנן מן המקדש לא יצא ולא יחלל הא אם יצא אינו מחלל.שאינו מביא על טו' מקדש רבי אשיאן רבי יונה רבי בון בר כהנא מקשי והכתיב אלמנה וגרושה וחללה זונה את אלה לא יקח הא אם לקח אינו מחלל?! מאי כדון אמר חזקיה ונכרתה הנפש ההיא מתוך הקהל את שקרבנו שוה לקהל יצא משיח שלא שוה קרבנו לקהל. התיבון הרי נשיא לא שוה קרבנו לקהל! שמביא שעיר—ואפ"ה מביא עו"י על טו'! שוה ביוה"כ! הרי אחיו הכהנים לא שוו ביום הכיפורים! שוו בשאר ימות השנה. אמר רבי יודן בר שלום שוו במתן דמים בחוץ אבל משיח ,דמו נכנס לפנים

אמר ר' יוחנן לא אמר רבי ליעזר אלא מפני כריתות. נשיא מביא שעיר דווקא על טו' (שיש בו חיוב כרת) רב הושעיה בעי מעתה אפילו בע"ז? יביא שעיר

[אמר ר' יונה מיסבור סבר רבי הושעיה [כן משמע מתוך קושייתו שסובר...] שנעקר נשיא מכל הפרשה. ובכל חיי"כ מביא שעיר

התיבון הרי משיח בע"ז הרי אינו מביא פר אלא שעירה אלמא ל"א "נעקרה"!]

הסבר חדש בדברי ריו"ח. אלא כהדיוט עשיר עביד ליה רבי ליעזר. [ושעיר דקתני היינו שעירה!] אמר רבי מנא אין כהדיוט עשיר עביד ליה רבי ליעזר, אפילו על שמיעת קול ועל ביטוי שפתים! ותני =והרי ל א תני הכי!..: לא נחלקו ר"א וחכמים על שמיעת קול ועל ביטוי שפתים שאינו מביא שעיר אלא שעירה, ועל מה נחלקו על טומאת מקדש וקדשיו, שרבי ליעזר אומר הואיל והוא בהיכרת, מביא שעיר. וחכ"א אינו מביא שעיר אלא שעירה.

פרק ג

יום א תצא תשע"ב ---וחזר והוגה יום ד דברים [חזון]תשעה

הלכה א משנה כהן משיח שחטא ואח"כ עבר ממשיחותו וכן נשיא שחטא ואח"כ עבר מגדולתו, כהן משיח מביא פר והנשיא מביא שעיר. כהן משיח שעבר ממשיחותו ואח"כ חטא וכן הנשיא שעבר מגדולתו ואח"כ חטא כהן משיח מביא פר והנשיא כהדיוט:

גמרא אמר רבי לעזר כהן גדול שחטא מלקין אותו ואין מעבירין אותו מגדולתו. אמר רבי מנא כתיב כי נזר שמן משחת אלהיו עליו אני ה' כביכול מה אני בגדולתי אף אהרן בגדולתו אמר רבי אבון קדוש יהיה לך כביכול אני בקדושתי אף אהרן בקדושתו.

רבי חנינה כתובה רבי אחא בשם ר"ש בן לקיש כהן משיח שחטא מלקין אותו בבית דין של

שלשה אין תימר בבית דין של כ"ג נמצא עלייתו ירידה לו.

רשב"ל אמר: נשיא שחטא מלקין אותו בב"ד של שלשה. מה מחזרין ליה?החוזר לגדולתו? אמר רבי חגיי: משה דינון מחזירין ליה! דו קטלון ליה אים יוחזר לגדולתו וודאי יהרוג אותם! שמע רבי יודה נשיאה וכעס, שחושדו בכך שלח גותיין למיתפש ית רשב"ל שלח שוטרים לתפוס.. וערק בדא דמוגדלא שם מקום ואית דאמרין בדא דכפר חיטיא. סליק רבי יוחנן לבית וועדא סליק רבי יודה נשייא לבית וועדא, א"ל ליה למה לית מרי אמר לן מילא דאורייא? למה אין אתה מדבר דברי תורה? שרי טפח בחדא ידיה, א"ל ובחדא ידא טפחין?! א"ל לאו. וכי סופקין ביד אחת?!(רצה לרמז כי א"א ללמוד תורה בלי רשב"ל) ואין לא בן לקיש לא?! א"ל אהנו מפתחה? איפה הוא נטמן?. א"ל בדא דמוגדלא, אמר ליה אנא ואת נפיק לקדמיה

שלח רבי יוחנן גבי ר"ש בן לקיש, עתיד לך מילה דאורייא, הכן לעצמך דברי תורה, כי הנשיא יוצא לקראתך דנשייא נפיק לקדמך, נפק לקדמון, מר דוגמא דידכון דמי לברייכן אמר ר"ל לנשיא: אתה דומה להבורא. כד אתא רחמנא למיפרקיה ישראל ממצרים לא שלח לא שליח ולא מלאך אלא הקב"ה בעצמו דכתיב ועברתי בארץ מצרים בלילה הזה ולא עוד אלא הוא וכל דורגון דידיה, אשר הלך אלהים אין כתיב כאן אלא אשר הלכו אלהים.

אמרין ליה מה חמיתה מימור לון הדא מילתא? למה אמרת דבר זה...אינון קטלין ליה אמר לון מה אתון סברין מידחיל מינכון הוינא מנע אולפניה דרחמנא?!!

אמר רב שמואל בר רב יצחק אל בניי כי לא טובה השמועה וגו' מעבירים עם ה' מעבירין אותו:

הלכה ב משנה חטאו עד שלא נתמנו ואח"כ נתמנו, הרי אלו כהדיוט. ר"ש אומר אם נודע להם עד שלא נתמנו חייבין, ומשנתמנו פ ט ו ר י ן =גם החטא גם הי ד י ע ה, צריך להיות ק ו ד ם המינוי

ואי זה הוא הנשיא? זה המלך שנאמר ועשה אחת מכל מצות ה' אלהיו נשיא שאין על גביו אלא ה' אלהיו ואי זה הוא המשיח זה המשוח בשמן השמחה ולא המרובה בגדים

אין בין הכהן המשוח בשמן השמחה למרובה בגדים אלא פר הבא על כל המצות

ואין בין הכהן המשמש לכהן שעבר אלא פר יום הכיפורים ועשירית האיפה זה וזה שוין בעבודת יום הכיפורים ומצווים על הבתולה ואסורין על האלמנה ואין מיטמין בקרוביהן ולא פורעין ולא פורמין ומחזירין את הרוצח:

גמרא חברייא אמרין טעמא דר"ש משום שהגדול' מכפרת. אמר ר' יוסי שאין חטאו וידיעתו שוין =קרבנו משתנה משעת החטא לשעת הידיעה. מה מפקת מביניהן?

רישא דפירקא כהן משיח. שחטא ואח"כ עבר ממשיחותו,ונודע לו וכן נשיא שחטא ואח"כ עבר מגדולתו, כהן משיח מביא פר והנשיא מביא שעיר.

חטא הנשיא בספק עד שלא נתמנה, ואח"כ נתמנה מאן דמר משום שהגדולה מכפרת, כשם שהיא מכפרת על הודאי כך היא מכפרת על הספק, מאן דמר אין חטאו וידיעתו שוין, אין חטאו וידיעתו שוין?!

חטאו נשיא או כה"ג עד שלא נתמנו, ואכל בהעלם אחד משנתמנה ,ושוב משעבר, ונודע לו על כולם ומשנתמנו ומשעברו. מאן דמר משם שהגדולה מכפרת, כיפרה גדולה על הראשון, וחייב על השני ועל

השלישי, מאן דמר אין חטאו וידיעתו שוין.פטור על שני, וחייב על הראשון ושלישי

אמר רבי מתניה לעולם אין הגדולה מכפרת עד שתיוודע לו בשעת גדולתו

חטאו על שמיעת קול ועל ביטוי שפתים ועל טומאת מקדש וקדשיו, מאן דמר משם שהגדולה מכפרת אפילו כן הגדולה מכפרת.אבל ל"ש טעם ד"חטא וידיעה שווים"(כיון שמביאים עו"י)

.

אכל נשיא חצי זית עד שלא נתמנה, וחצי זית משנתמנה אפילו בהעלם אחד, פטור. ספק חצי זית עד שלא נתמנה וספק חצי זית משנתמנה, מביא אשם תלוי. מצינו דבר עיקרו פטור ספיקו חייב?! איך "ספק חמור מן וודאי"? ולא אשכחנן כן?! אכל שני זיתים ונתוודע לך בוודאו של אחד מהן, ושני עמד לו בספיקו.הרי מביא א"ת וחטאת, אבל אם נודע לו הכל בוודאי מביא רק אחד רבי יעקב דרומייא בעא קומי רבי יוסי, מה נפשך חלב אכל כיפר! וליתא הא דאמרת!

אלא הכי תאמר..אמר רבי יוסי כל דבר שנראה עליו להביא אשם תלוי ידיעת ספיקה קובעתו לחטאו. =ידיעת ספק מחלקת לא"ת ולא לחטאת הרי מצינו דבר עיקרו פטור וספיקו חייב, וכא עיקרו פטור וספיקו חייב!

אכל כזית עד שלא נתמנה וכזית משנתמנה בהעלם אחד, חייב שתים. [לרבנן דר"ש] ספק כזית עד שלא נתמנה, וספק כזית משנתמנה, בהעלם אחד- אינו חייב אלא אחת, בשני העלמות- חייב שתיים.

אכל יחיד שלשה זיתים וסבור שהן שנים, הפריש חטאת. ושוב נודע לו על השלישי כדרבי יוחנן דרבי יוחנן אמר נתכפר מקצת החטא, נתכפר כולו. ר"ש בן לקיש אמר נתכפר מקצת החטא, לא נתכפר כולו.

אכל חמשה זיתים ונתוודע לו בספק כל אחד, בין אכילה לאכילה ואחר כך נתוודע לו בוודאי, ר"ש בן לקיש אמר ידיעת ספיקו קובעתו לחטאו ר' יוחנן אמר אין ידיעת ספיקו קובעתו לחטאו. רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי שמואל בר רב יצחק מודה ר"ש בן לקיש בכהן משיח שאין ידיעת ספיקו קובעתו לחטאו. ומה טעמא? כחטאת כאשם. את שהוא מביא אשם תלוי ידיעת ספיקו קובעתו לחטאו, ואת שאינו מביא אשם תלוי אין ידיעת ספיקו קובעתו לחטאו

מחלפה שיטתיה דר"ש בן לקיש תמן הוא אמר ידיעת ספיקו קובעתו לחטאו, וכא שבועות19ב אמר אין ידיעת ספיקו קובעתו לחטאו! תמן=כאן אשמו קובעו כיון שיש חיוב א"ת וכא בב' שבילין מה אית לך?

מחלפה שיטתיה דרבי יוחנן, תמן בב שבילין הוא אמר ידיעת ספק מהני, וכא ספק ידיעה לא חשוב לחלק! הוא אמר אכן! לא א"ר יוחנן אלא בידיעה הראשונה שאין בה שום קרבן.לעניין ידיעה ראשונה שבטו' מקדש, סגי בידיעת ספק

הכל מודין בגוונא שנודע לו על 2 זיתים והפריש קרבן ועדיין לא הקריבה, ושוב נודע לו על השלישית שאם היתה ראשונה קיימת שהיא נדחית. דווקא אים "כבר הקריבו" סבר ריו"ח "נתכפר מקצת..."

מה יעשה בה? רבי יסא אמר תלויה בכפרה,=לא ח ר שמתכפר בשנייה--תמות א"ר זעירא כל שלא נראית לא היא ולא דמיה, מתה מיד. אי"צ "להמתין" עד שיקריב השנייה

אכל כהן משיח זית ונודע לו בספיקו, משנתמנה אחר מינויו קרה כל זה. ובוודאן, משעבר. על דעתיה דרשב"ל פטור, על דעתיה דרבי יוחנן חייב. כן א"ר שמעון בן לקיש לחיוב, לא לפטור! אלא כיני אכל זית ונתוודע לו בספיקו עד שלא נתמנה, ובוודאן משנתמנה, על דעתיה דרשב"ל דו אמר ידיעת ספיקו קובעת לחטאו, דו אמר חייב. הו"ל כנודע לפני המינוי ומביא כשבה על דעתיה דרבי יוחנן דו אמר אין ידיעת ספיקו קובעתו לחטאו, דו אמר פטור. דבעינן "ידיעה" לפני המינוי [ואזלא כר"ש]

אכל חצי זית עד שלא נתמנה, וחצי זית משעבר, הואיל ובא שינוי קרבן בנתיים מצטרפין? מי מצרפינן חצי וחצי, או"ד כיון שהיה שעת פטור בינתיים, אין מצטרף

נישמעינה מן הדא: היו לפניו שלשה זיתים, אכל את הראשון ולא נתוודע לו, ואכל שני בהעלימו של ראשון, נתוודע לו על הראשון ולא נתוודע לו על השני, ואכל שלישי בהעלימו של שני, ואחר כך נתוודע לו על כולהם.

הוגה הרבה רבי יוחנן אמר חייב על השני ופטור על הראשון ועל השלישי.

[אמר רבי יוסי שני לדעתו הדבר תלוי, רצה מתכפר לו על הראשון, רצה מתכפר לו על השלישי]

תלמוד בבלי מסכת שבת דף עא והא איתמר: אכל שני זיתי חלב בהעלם אחד ונודע לו על אחת מהן, וחזר ואכל כזית בהעלמו של שני, אמר רבא: הביא קרבן על ראשון - ראשון ושני מתכפרין, שלישי אינו מתכפר. הביא קרבן על השלישי - שלישי ושני מתכפרין, ראשון אינו מתכפר. הביא קרבן על האמצעי - נתכפרו כולן. אביי אמר: אפילו הביא קרבן על אחד מהן - נתכפרו כולן.

חברייא מדמייא לה לארבעה חציי זיתים, שאכל ראשון, שני, נודע על ראשון. אכל שלישי, נודע על שני. אכל רביעי, נודע על שלישי, ורביעי, אם היה פיקח מביא קרבן אחד, ואם לאו מביא שני קרבנות. היך עבידא? מביא על הראשון ועל השני אחד, על השלישי ועל הרביעי אחד. אם הביא על האמצעיים, =על השני והשלישי פטור על הראשון ועל הרביעי. דלית בהו כזית

רבי יוסי מדמי לה לזיתים שלימים. אם היה פיקח מביא שני קרבנות ואם לאו מביא שלשה קרבנו . היך עבידא? מביא על הראשון ועל השני א', ועל השלישי ועל הרביעי א'. אם הביא על האמצעיים, חייב על הראשון בפני עצמו ועל הרביעי בפני עצמו.

רבי יצחק שאל אף באכילת פרסים כן? סבר כי "פרסים" מחלקות כידיעות ואיכא למיבעי כל הנך דלעיל כגון שאכל 2 בתוך פרס של 1 וכו'... אמר ר' יוסי כל זה שאילתה דר' יצחק לית היא כלום! וכי באכילת פרסים הדבר תלוי?! אילו אכל חצי זית בתוך כדי פרס זה וחצי זית בתוך כדי פרס זה =הפסיק כדי א"פ שמא כלום הוא?! אכל כמה זיתים בכמה פרסים בהעלם אחד אינו חייב אלא אחת! רבנן דקיסרין אמרי עד דין מדימה לה לחלבים ודמינה לשבת! אילו ארג חוט אחד בתוך כדי בגד זה וחוט אחד בתוך כדי בגד זה שמא כלום הוא, ארג כמה חוטין בכמה בגדים בהעלם אחד אינו חייב אלא אחת.סוף דבר:אף שחשוב כ2 דברים "לחלק", אינו חשוב כ2 לחייב שתיים!

הרי בא חיוב בקרבן בנתיים לא ידענא אהיכא קאי ותימר מצטרפין! ??כגון לחברייא הביא על השני והשלישי--מצטרפין ראשון ושלישי אמר רבי אבון תמן "חיוב" בקרבן, ברם הכא בגוונא שאכל חצי זית לפני שנתמנה, וחצי זית משעבר שינוי קרבן.ולא דמי להדדי

אכל כזית, ספק עד שלא נתמנה, ספק משנתמנה. ספק עד שלא נתגייר, ספק משנתגייר. ספק עד שלא הביא שתי שערות, ספק משהביא שתי שערות. מביא אשם תלוי.

אכל ספק כזית=זית ספק חלב ספק שומן ואין ידוע אם קודם יום הכיפורים אכלו, אם לאחר יום הכיפורים אכלו, חברייא אמרין ספק כפרה כיפר.

אמר רבי מתנייה לעולם אין ספק כפרה מכפר אלא על מיני דמים.כגון שוחט קרבן חטאת בביהש"מ, שמא בלילה שחט ולא יצא חובתו (תוספתא)

מתניתא מסייעא לחברייה. יום הכיפורים ועשה מלאכה בין השמשות=מוצאי יו"כ

מה נפשך, יום הכיפורים הוא- כיפר, חול הוא- מותר.אינו מביא א"ת—משום האי "ממנ"פ"(ול"ד לחברייא)

והתני ואכל! קס"ד שאכל ספק חלב ביהש"מ של מוציו"כ, וסייעתא לחברייא! אמר רבי יוסי בי רבי בון באכילת היתר. ולא תסייע

לפום כן, רבי יוסי בי רבי בון הוי עליה. אכל חמשה זיתים, ונתוודע לו בראשון, והפריש קרבן.מיד כשנודע לו אכילת ראשון, הפריש קרבן—שוב נודע לו על אכילת שני, והפריש עוד קרבן וכו' בשני, והפריש קרבן. בשלישי, והפריש קרבן. ברביעי, והפריש קרבן. בחמישי, והפריש קרבן. רבי יוחנן אמר נתכפר לו בראשון שהוא לפני אכילת כולהם, והשאר יפלו לנדבה. רבי שמעון בן לקיש אמר נתכפר לו באחרונה שהוא לאחר אכילת כולהם, והשאר ידחו

[רב חסדא ורב המנונא, רב חסדא כר' יוחנן, ורב המנונא כר' שמעון בן לקיש. מתיב רב חסדא לרב המנונא, והא מתנית' מסייעה לך ופליגא עלי! אם היתה ידיעה בנתיים כשם שהוא מביא חטאת על כל אחת ואחת כך הוא מביא אשם תלוי על כל אחת ואחת אילו תנא אשם וקם ליה, יאות. אמר רבי חיננה אפילו כן לצדדין] עיין שבועות 19ב [שייך לקמן]

בבלי. ת"ר אכל ספק חלב ונודע לו ספק חלב ונודע לו רבי אומר אומר אני כשם שמביא חטאת על כל אחת ואחת כך מביא אשם תלוי על כל אחת ואחת רבי יוסי ברבי יהודה ור' אלעזר ורבי שמעון אומרים אין מביא אלא אשם תלוי אחד שנאמר {ויקרא ה-יח} על שגגתו אשר שגג אפילו על שגגות הרבה אינו חייב אלא אחת אמר ר' זירא כאן שנה רבי ידיעות ספק מחלקות לחטאות רבא אמר אין ידיעות ספק מחלקות לחטאות אלא הכי קתני כשם שאם היתה לו ידיעה ודאי מביא חטאת על כל אחת ואחת כך אם היתה לו ידיעת ספק מביא אשם תלוי על כל אחת ואחת

אמר ריש לקיש כאן שנה רבי ידיעות ספק מחלקות לחטאות רבי יוחנן אמר אין ידיעות ספק מחלקות לחטאות אלא הכי קתני כשם שאם היתה לו ידיעה ודאי מביא על כל אחת ואחת כך אם היתה לו ידיעת ספק מביא אשם תלוי על כל אחת ואחת בשלמא לרבי יוחנן היינו דקא תלי לאשם בחטאת אלא לריש לקיש חטאת באשם מיבעיא ליה קשיא. עד כאן

דת מר כן אשר נשיא יחטא. אמר רבן יוחנן בן זכאי אשרי שהנשיא שלו מביא חטאת על שגגתו הוא מביא לא כל שכן על זדונו נשיא שלו מביא חטאת לא כל שכן ההדיוט. נשיא יכול נשיא שבטים כנחשון תלמוד לומר ועשה אחת מכל מצות ה' אלהיו

ולהלן הוא אומר למען ילמד ליראה את ה' אלהיו אלהיו לגזרה שוה מה אלהיו שנאמר להלן נשיא שאין על גביו אלא אלהיו אף אלהיו שנאמר כאן נשיא שאין על גביו אלא אלהיו.

אשר יש צדיקים וגו' אשריהם הצדיקים שמגיע אליהם כמעשה הרשעים בעולם הזה ווי לרשעים שמגיע אליהם כמעשה הצדיקי' בעוה"ז

מלך ישראל ומלך יהודה שניהן שוין לא זה גדול מזה ולא זה גדול מזה ומה טעמא ומלך ישראל ומלך יהודה וגו' בגורן כבגורן א"ר יוסי בי רבי בון ובלחוד עד דיהוא בן נמשי רק עד תקופתו ומה טעם בני רביעים ישבו לך על כסא ישראל. מיכן ואילך בליסטייא בליסטיס היו נוטלין אותה.

אי זהו משיח המשוח בשמן המשחה כו' אמר רב חונה דכל אותן ששה חדשים שהיה דוד בורח מפני אבשלום שעירה הוות מתכפר לו כהדיוט. תני רבי יודה בי רבי אלעאי אומר שמן המשחה שעשה משה במדבר מעשה ניסים נעשו בו מתחילה ועד סוף שמתחילה לא היה בו אלא י"ב לוג שנא' ושמן זית הין. אם לסוך בו את העצים לא היו ספק על אחת כמה וכמה שהאור בולע והיורה בולעת והעצים בולעין ממנו נמשחו המשכן וכל כליו. המזבח וכל כליו. המנורה וכל כליה כיור וכנו ממנו נמשחו אהרן כהן גדול ובניו כל שבעת ימי המילואים ממנו נמשחו כהנים גדולים ומלכים. מלך

בתחילה טעון משיחה מלך בן מלך אין טעון משיחה שנאמר קום משחהו כי זה הוא זה טעון משיחה ואין בניו טעון משיחה אבל כהן גדול בן כהן גדול אפילו עד עשרה דורות טעון משיחה וכולו קיים לעתיד לבוא שנאמר שמן משחת קודש יהיה זה לי לדורותיכם. אין מושחין את המלכים אלא על גבי המעיין שנאמר והרכבתם את שלמה בני וגו' ומשח אותו שם צדוק הכהן ונתן הנביא למלך על ישראל. אין מושחין את המלכים אלא מפני המחלוקת מפני מה נמשח שלמה מפני מחלוקתו של אדוניהו ויואש מפני עתליה ויהוא מפני יורם. לא כן כתיב קום משחהו כי זה הוא זה טעון משיחה ואין מלכי ישראל טעונין משיחה. ולא יאשיהו גנזו הדא אמרה בפאיבלסמון נמשחו. יואחז מפני יהויקים אחיו שהיה גדול ממנו שתי שנים. אין מושחין מלכים אלא מן הקרן שאול ויהוא נמשחו מן הפך היתה מלכותן מלכות עוברת דוד ושלמה נמשחו מן הקרן היתה מלכותן מלכות קיימת. אין מושחין מלכים כהנים רבי יודה ענתודרייה על שם לא יסור שבט מיהודה א"ר חייה בר בא למען יאריך ימים על ממלכתו הוא ובניו בקרב כל ישראל מה כתיב בתריה לא יהיה לכהנים הלוים והכתיב הבכור יוחנן הבכור למלכות. והכתיב השלישי צדקיהו הרביעי שלום שלישי לתולדות רביעי למלכות. צדקיהו שצידק עליו את הדין. שלום שבימיו שלמה מלכות בית דוד. לא שלום הוה שמיה ולא צדקיהו הוה שמיה אלא מתנייה הדא היא דכתיב וימלוך מלך בבל את מתניה דודו תחתיו וגו'.

המשוח בשמן המשחה- בבנין הראשון, למרובה בגדים- בבנין האחרון. ואתאי כיי דמר רב אינא בשם רבי אחא חמשה דברים היה בבית המקדש האחרון חסר מן הראשון מאי טעמא עלו ההר והבאתם עץ וגו' אכבד חסר ה' אלו ה' דברים שהיה בית המקדש אחרון חסר מהראשון ואילו הן אש וארון ואורים ותומים ושמן המשחה ורוח הקודש.

גמרא תני כהן משיח מביא פר, אין המרובה בגדים מביא פר. ודלא כר"מ דר"מ אמר המרובה בגדים מביא פר. מ"ט דר"מ? (ויקרא ד) משיח, מה ת"ל כהן? לרבות את המרובה בגדים. מה טעמון דרבנן? משיח יכול זה המלך? ת"ל כהן, אי כהן יכול אף מרובה בגדים? ת"ל משיח. או יכול שאני מרבה אף משוח מלחמה? תלמוד לומר המשיח, שאין על גביו משיח.

מחלפה שיטתון דרבנן הכא כתיב משיח והכא כתיב (שם) משיח. הכא בעשירית האיפה אינון אמרין לרבות מרובה בגדים והכא אינון אמרין להוציא את המרובה בגדים!! א"ר אילא כל מדרש ומדרש בעניינו, תמן כל הפרשה אמורה באהרן לאיזה דבר נאמר כהן? לרבות את המרובה בגדים. ברם הכא אין הפרשה אמורה באהרן.

אילו נאמר כהן ולא נאמר משיח, הייתי אומר זה מרובה בגדים, ת"ל משיח, או אילו נאמר משיח ולא נאמר כהן הייתי אומר זה המלך, אין תאמר כבר קדמה פרשת המלך, הייתי אומר על העלם דבר מביא פר, ועל שגגת מעשה מביא שעיר. הוי צורך הוא שיאמר משיח, וצורך הוא שיאמר כהן

שייך ליומא.

[מתקינין לו כהן אחר תחתיו שמא יארע בו פסול, מה מייחדין ליה עמיה? אמר רבי חגיי משה דינון מייחדין ליה עימיה, שבועה במשה שאין מייחדין אותם! דו קטיל ליה!

אמר רבי יוחנן עבר כהן שעבר הביא עשירית האיפה והביא עשירית האיפה משלו, כשר

זה הראשון כל קדושת כהונה עליו, השיני אינו כשר לא לכהן גדול ולא לכהן הדיוט. "אותו" אחד מושחין ואין מושחין שנים. רבי יוחנן אמר

מפני האיבה. עבר זה ושימש, כהן ששימש ביו"כ ועבר אמר רבי יוחנן עבר ועבד בח' בגדים עבודתו כשירה]

עבודתו של פר יו"כ משל מי? נישמעינה מן הדא מעשה בבן אלם מציפורים שאירע קרי בכהן גדול ביום הכיפורים ונכנס בן אלם ושימש תחתיו, יצא ואמר למלך פר ואיל הקריבים היום משל מי הן קריבין, משלי או משל כהן גדול? וידע המלך מהו שואלו, אמר לו: לא דייך ששימשת שעה אחת לפני מי שאמר והיה העולם! וידע בן אלם שהוסע מכהונה גדולה. מעשה בשמעון בן קמחית שיצא לטייל עם המלך ערב יום הכיפורים עם חשיכה ונתזה צינורת של רוק מפיו על בגדו וטימאתו ונכנס יהודה אחיו ושימש תחתיו אותו היום ראה אימן שני בנים כהנים גדולים. שבעה בנים היו לה לקמחית וכולן שמשו בכהונה גדולה שלו ואמרו לקמחית מה מעשים טובים יש בידיך אמרה להן יבוא עלי אם ראו קורות ביתי שערות ראשי ואימרת חלוקי מימיי! אמרין, כל קמחייא קמחין, וקימחא דקימחית סולת. קראו עליה הפסוק הזה כל כבודה בת מלך פנימה ממשבצות זהב לבושה.

יכול יהא משוח מלחמה מביא עשירית האיפה? ת"ל תחתיו מבניו. את שבנו עומד תחתיו מביא עשירית האיפה ואת שאין בנו עומד תחתיו אינו מביא עשירית האיפה. ומניין למשוח מלחמה שאין בנו עומד תחתיו? ת"ל שבעת ימים ילבשם הכהן וגו' את שהוא בא אל אוהל מועד לשרת בקודש בנו עומד תחתיו, ואת שאינו בא אל אוהל מועד לשרת בקודש אין בנו עומד תחתיו. ומניין שהוא מתמנה להיות כהן גדול? פינחס בן אלעזר נגיד היה עליהם לפנים ה' עמו.

רבי יוסי כד הוה בעי מקנתרה לרבי לעזר בי רבי יוסי הוה א"ל לפנים עמו. בימי זמרי מיחה ובימי פלגש בגבעה לא מיחה. ומניין שהיה מ"מ עובד בשמונה? רבי בא בר חייה בשם רבי יוחנן ובגדי הקודש אשר לאהרן יהיו לבניו אחריו מה ת"ל אחריו לקדושה של אחריו.

א"ל ר' יונה עמך הייתי, לא אמר "עובד" אלא "נשאל"

בכמה הוא עובד? אייתיהו רב הושעיה מתניתא דבר קפרא מדרומה ותנא: אינו עובד לא בד' של כהן הדיוט, ולא בשמונה של כהן גדול. אמר רבי בא בדין הוה שיהא עובד בארבעה, ולמה אמרו אינו עובד? שלא יהו אומרין ראינו כהן הדיוט פעמים שהוא עובד כשנשאל דמי לעבודה בשמונה ככהן גדול. אמר רבי יונה ולא בפנים הוא עובד. והלא בחוץ הוא נשאל! וטועין דבר מבפנים לבחוץ. וכי רבי טרפון רבן של כל ישראל לא טעה בין תקיעת הקהל לתקיעת קרבן?! דכתיב ובני אהרן כהנים יתקעו בחצוצרות תמימים לא בעלי מומין דברי רבי עקיבה. אמר לו רבי טרפון אקפח את בניי אם לא ראיתי שמעון אחי אימא חיגר באחת מרגליו ועומד בעזרה וחצוצרתו בידו ותוקעו. אמר לו רבי עקיבה שמא לא ראיתו אלא בשעת הקהל ואני אומר בשעת קרבן. אמר לו ר' טרפון ואקפח את בניי שלא הטיתה ימין ושמאל אני הוא ששמעתי ולא היה לי לפרש ואתה דורש ומסכים שמועה הא כל הפורש ממך כפורש מחייו.

וכפר הכהן אשר ימשח אותו מה ת"ל? לפי שכל הפרשה נאמרה באהרן אין לי אלא משוח בשמן המשחה, מרובה בגדים מניין? ת"ל ואשר ימלא את ידו. ומניין לרבות אחר הנתמנה? ת"ל וכפר הכהן.

במה הוא מתמנה? רבנן דקיסרין בשם רבי חייה בר יוסף בפה. אמר רבי זעירא הדא אמרה שממנין זקנים בפה. אמר רבי חייה בר אדא מתניתא אמרה כן: חזור בך בארבעה דברים שהיית אומר ו נ ע ש ך אב ב"ד לישראל.

הוא אשה בבתוליה יקח לא המלך. הוא לא הנשיא. והוא לרבות כהן משוח מלחמה. אשה בבתוליה

יקח פרט לבוגרת שכלו בתוליה. רבי לעזר ור' שמעון מכשירין בבוגרת.

רבי יצחק שאל, אף בשאר כל הדברים כן? נודע בשעת עבודה שהוא ב"ג וב"ה קומץ, ואחר מקטיר? ומקבל, ואחר זורק? שורף, ואחר יזה? רבי יעקב בר אידי בשם רבי יצחק עשו אותה חטאת גזולה שלא נודעה לרבים. הדא אמרה קומץ ואחר מקטיר, מקבל ואחר זורק, שורף ואחר יזה. רבי ברכיה ר' יעקב בר אידי רבי יצחק שאל, היה עומד ומקריב על גבי המזבח ונודע לו שהוא בן גרושה או בן חלוצה, מה עבד לה? כמת ויחזור הרוצח למקומו? או יעשה כמו שנגמר דינו בלא כהן גדול ואל יצא משם לעולם?

הלכה ג משנה כהן גדול פורם מלמטן וההדיוט מלמעלן. כהן גדול מקריב אונן ואינו אוכל וההדיוט לא מקריב ולא אוכל:

גמרא רבי לעזר בשם כהנא: למעלן- למעלן מקנה שפה,collar seam למטן- למטן מקנה שפה. ר' יוחנן אמר: למטן ממש.

ר' יוחנן סליק למבקריה לר' חנינה כד הוה גו איסטרטא,street שמע דדמך נפטר שלח ואייתי מנוי טבייא דשובתא, בגדי-שבת הטובים, וקרען ובזעון.

על כל המתים אינו מבדיל קנה שפה שלו he does not rent the stiff cords of the border (around the neck of a garment) אלא על אביו ועל אמו דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר כל קרע שאינו מבדיל קנה שפה, הרי זה קרע של תפלות a wanton rent -no religious significance

ר' יוחנן פליג עם רבי יודה בתרתיי. ס"ל דקרע למטה מן שפה אינו קרע של תפלות, ולפיכך כה"ג אסור בו, ס"ל דקורע על רוב חכמתו

רבי יוחנן שמע דרבי חנינה תשיש, סלק בעי מבקרתה, גו איסרטא while in the street שמע

דדמך. נחת מן חמריה, ואפיק מנא טביי דשובתא ובזעין הוציא בגדים של שבת וקרען

ואתייא דר' לעזר בשם כהנא כר' יודה.דהוי קרע של תפלות, וא"כ כה"ג מותר בו ואי כר' יודה לא יפרום כל עיקר!! דהא הוי קרע של תפלות.... לא אתייא דלא =אלא אלא על אביו ועל אמו כגון שמת אביו של כה"ג.. כר' מאיר. דתני על כל המתים אין מבדיל קנה שפה אלא על אביו ועל אמו דברי ר' מאיר. ר' יודן אומר כל קרע שאינו מבדיל קנה שפה הרי זה קרע של תפלות. מאי כדון? חומר הוא בכהן גדול שאינו מבדיל קנה שפה אף דבעלמא בעינן הבדלת קנה שפה ב א ב י ו ואמו

כהן גדול מקריב אונן ולא אוכל דברי ר"מ. ר' יהודה אומר כל אותו היום. ר"ש אומר גומר כל העבודה שיש בידו ובא לו. אחר שגמר א ו ת ו עבודה שמתעסק בו, חייב לצאת מיד

בין ר' מאיר לר"ש חדא. בין רבי יודא לר"מ חדא.

ר' יעקב בן דסאי "מפסיק" ביניהן:

ר' מאיר אומר היה בפנים לא היה יוצא, גומר כמה עבודות שירצה היה בחוץ לא היה נכנס. ר' יהודה אומר היה בפנים לא היה יוצא, היה בחוץ היה נכנס. ר"ש אומר גומר כל העבודה שיש בידו ובא לו.

ר' יוסי בי ר' בון בשם רב הונא מתני'=מקרא מסייע לר"מ: ומן המקדש לא יצא, יצא לא היה חוזר.

ומן המקדש לא יצא, עמהן אין יוצא, אבל יוצא הוא אחריהן, הן ניכסין והוא נגלה, ויוצא עמהן עד פתח העיר דברי רבי מאיר. ר' יודן אומר

אינו יוצא מן המקדש שנאמר ומן המקדש לא יצא.

ר' אבהו בשם רבי לעזר אין אנינה אלא למת בלבד דכתיב ואנו ואבלו פתחיה. התיב חייה בר אדא והכתיב ואנו הדייגים? א"ר חנינה כיני מתני' שאין אנינת טומאה לא אכלתי באוני אלא למת בלבד.

תני אי זו היא אנינה? משעת מיתה עד שעת קבורה דברי רבי וחכמים אומרים כל אותו היום. אשכחת מר קולת וחומרת על דעתיה דרבי, קולת וחומרת על דעתיה דרבנן. מה מפקה מביניהון? מת ונקבר בשעתו. על דעתיה דרבנן אסור כל אותו היום, על דעתיה דר' אינו אסור אלא אותה שעה בלבד. מת ונקבר לאחר שלשה ימים, על דעתיה דרבנן אסור כל אותו היום על דעתיה דר' אסור עד שעת קבורה.

אתא רבי אבהו בשם רבי יוחנן ורב חונה תריהון אמרין: מודה ר' לחכמים שאסור כל היום. ותני כן: רבי אומר תדע לך שאין אנינות הלילה תורה, שהרי אמרו אונן טובל ואוכל פסחו לערב. והרי אנינות יום עשו אותה תורה! משמע הא אותו היום כ ו ל ו, אסור רבי יוסי בי רבי בון בשם רב חסדא תיפתר בשנקבר עם דימדומי החמה, ולית שמע מינה כלום.

הלכה ד משנה כל התדיר מחבירו קודם את חבירו, וכל המקודש מחבירו קודם את חבירו.

פר המשיח ופר העדה עומדין, פר המשיח קודם לפר העדה בכל מעשיו.

האיש קודם האשה להחיות ולהשיב אבידה. והאשה קודמת לאיש לכסות ולהוציאה מבית השבי.

בזמן ששניהן עומדין בקלקלה האיש קודם לאשה:

גמרא לפי שזה מכפר וזה מתכפר. מוטב שיקדום המכפר למתכפר כמה דכתיב וכפר בעדו ובעד ביתו ובעד כל קהל ישראל. נדבת משיח ונדבת נשיא, נדבת נשיא קודמת. נדבת ציבור ונדבת נשיא, נדבת נשיא קודמת. נדבת משיח ונדבת ציבור, מי קודם? נישמעינה מן הדא: נדבת משיח ושעירי עבודה זרה עומדין, שעירי ע"ז קודמין מפני שדמן נכנס לפנים. לא מר אלא שדמן נכנס לפנים, הדא אמרה נדבת משיח ונדבת ציבור, נדבת משיח קודמת.

היה שם פר ע"ז ושעיר הבא עמו וחטאת אחרת, פר קודם לשעיר ושעיר קודם לחטאת אחרת וחטאת אחרת קודמת לפר? היך עבידא? א"ר יוסי מכיון שהשעיר מחוסר זמן לפר כמי שקדמו פר, וחטאת אחרת קודמת לפר.

פר של ע"ז קודם לשעיר הבא עמו מפני שקדמו במקרא. ר' שמואל אחוי דר' ברכיה בעי, מעתה של ראש חדש יקדום לשעיר הבא עמו מפני שקדמו!

[א"ר בא מרי לית יכיל, חטאת דידיה חסר]

על עולת התמיד יעשה ונסכו, סמכו לעולת התמיד.

קרבן איש וקרבן אשה, קרבן איש קודם. הדא דת מר בשהיו שניהן שוין, אבל אם היה זה פר וזה גדי כהיא דמר ר' פינחס בשם רבי הושעיה: עבד מביא פר ורבו מביא גדי, עבד קודם לרבו. דתנינן תמן הפר קודם לשעיר לכל מעשיו.

מעשה בי ר' אליעזר ורבי יהושע ור' עקיבה שעלו לחולת אנטוכיא על עסק מגבת חכמים, והוה תמן חד אבא יהודה עביד מצוה בעין טובה, פעם אחת ירד מנכסיו וראה רבותינו ונתבייש מהן, עלה לו לביתו ופניו חולניות, אמרה לו אשתו מפני מה פניך חולניות? אמר לה רבותינו כאן ואיני יודע מה אעשה! אשתו

שהיתה צדקת ממנו, אמרה לו נשתיירה לך שדה אחת, לך ומכור חצייה ותן להן! הלך ועשה כן ובא אצל רבותינו ונתן להן, ונתפללו עליו רבותינו. אמרו לו: אבא יהודה! הקב"ה ימלא חסרנותיך. עם כשהלכו להם, ירד לחרוש בתוך חצי שדהו, עם כשהוא חורש בתוך חצי שדהו, שקעה פרתו ונשברה, ירד להעלותה, והאיר הקב"ה עיניו ומצא סימא, אמר, לטובתי נשברה רגל פרתי.

ובהדורת רבותינו כשחזרו אליו לשנה הבאה שאלון עלוי, אמרין מה אבא יהודה עביד? אמרין, מאן יכיל חמי אפוי דאבא יהודה? עשיר מאד ואין לו פנאי... אבא יהודה דתוריי, אבא יהודה דגמלוי, אבא יהודה דחמרוי. חזר אבא יהודה לכמות שהיה, ובא אצל רבותינו ושאל בשלומן, אמרין ליה מה אבא יהודה עביד? אמר להן עשתה תפילתכם פירות ופירי פירות. אמרו לו אף על פי שנתנו אחרים יותר ממך בראשונה, אותך כתבנו ראש טימוס. נטלוהו והושיבוהו אצלם, וקראו עליו הפסוק הזה מתן אדם ירחיב לו ולפני גדולים ינחינו.

רבי חייה בר בא עביד פסיקא לצדקה בהין בית מדרשא דטיבריא, והוון תמן מן אילין דבר סילני ופסק חדא ליטרא דהב נטלו ר' חייה בר בא והושיבו אצלו, וקרא עליו הפסוק הזה מתן אדם ירחיב לו וגו'. רבי שמעון בן לקיש עאל לבוצרה והוה תמן חד רב בון רמייא. =רמאי חס ליה דלא הוה רמאי! אלא שהיה מרמה במצוות!! והוה חמי כמה דציבורא פסק פוסקין מעות לצדקה והוא פסיק לקבליה. נטלו רבי שמעון בן לקיש והושיבו אצלו וקרא עליו הפסוק הזה מתן אדם ירחיב לו וגו':

האיש קודם לאשה וכו'. עד כדון בשהיה זה להחיות וזה להחיות, זה לכסות וזה לכסות, הרי שהיה זה להחיות וזה לכסות? אשה לכסות, ואיש להחיות [ושניהם שווים במעלתם] נישמעינה מן הדא: דמר ר' יהושע בן לוי בשם ר' אנטיגנס כסות אשת חבר וחיי עם הארץ, כסות אשת חבר קודמת לחיי עם הארץ מפני כבודו של חבר. לא מר אלא כסות אשת חבר בחיי חבר, אבל אם היה זה להחיות וזה לכסות, אותו שלהחיות קודם.

אבידתו ואבידת אביו, שלו קודמת. אבידתו ואבידת רבו, שלו קודמת. אבידת אביו ואבידת רבו, של רבו קודמת. שאביו הביאו לחיי העולם הזה ורבו שלימדו חכמה הביאו לחיי העולם הבא. ורבו שלימדו משנה לא רבו שלימדו מקרא. אם היה אביו שקול כרבו, אביו קודם.

מה הועיל? זה שהוא אביו אמר רבי יוסי בי רבי בון בשהיה חצי תלמודו מזה וחצי תלמודו מזה. וודאי אב קודם

אבידת אביו שחצי תלמודו ממנו, ואבידת אמו גרושה מאביו. (באמו גרושה אין דין קדימה איש לאשה--כי חייב בכבוד שניהם) מי קודם? אביו הוא שיקדום, או עד שיהא כל תלמודו ממנו?

אבידת רבו שחצי תלמודו הימינו, ואבידת אמו גרושה מאביו. מי קודם? רבו הוא שיקדום, או עד שיהא כל תלמודו הימינו.

אבידתו ואבידת אמו ואבידת אביו ואבידת רבו, שלו קודם לרבו, ורבו קודם לאביו, ואביו לאמו, ולא מתניתא היא האיש קודם לאשה להחיות ולהשיב אבידה! סברין מימר בשאין רבו שם אתא מימר לך ואפילו רבו שם. ל"א דנתבטלה חשיבות האב לגמרי מחמת רבו

הוא ואמו ורבו ואביו עומדים בשבי. הוא קודם לאמו, ואמו לרבו, ורבו לאביו. ולא מתניתא היא האשה קודמת לאיש לכסות ולהוציאה מבית השבי?! סברין מימר בשאין רבו שם, אתא מימר לך ואפילו רבו שם. אמו קודם לרבו

אי זהו רבו שלימדו חכמה? כל שפתח לו תחילה דברי רבי מאיר. רבי יודה אומר כל שרוב תלמודו ממנו. רבי יוסי אומר כל שהאיר עיניו במשנתו.

אתא רבי אבהו בשם רבי יוחנן: הלכה כמי שהוא אומר כל שרוב תלמודו הימינו. ולמה לא פתר לה כרבי יודה? אית תניי תני ומחליף.

רב ליעזר קרע על שפתח לו תחילה. שמואל חלץ על שהאיר עיניו במשנתו. ומה האיר עיניו במשנתו? א"ר יוסי בר' בון מפתח אחד יורד לאמת בית השחי אחד פותח כיון. ומהו אחד יורד לאמת בית השחי שהיה שוחה אמה עד שלא יפתח. רבי חנניה הוה מיסתמיך ברבי חייה בר בא בציפרין חמא כל עמא פריי, אמר ליה למה כל עמא פריי? אמר ליה רבי יוחנן יתיב דרש בבית מדרשא דרבי בנייה, וכל עמא פריי רצים מישמעיניה. אמר בריך רחמנא דחמי לי פירין פירות עד דאנא בחיים! וכל אגדתא פשטית ליה, חוץ ממשלי וקהלת:

שניהם עומדין בקלון האיש קודם לאשה. למה? שהאשה דרכן לכן, והאיש אין דרכו לכן

מעשה בי רבי יהושע שעלה לרומי אמרו על תינוק אחד ירושלמי שהיה אדמוני עם יפה עינים וטוב רואי וקווצותיו מסודרות לו תלתלים והוא עומד בקלון. והלך רבי יהושע לבודקו, כיון שהגיע לפתחו, נענה ר' יהושע ואמר לו: מי נתן למשיסה יעקב וישראל לבוזזים הלא ה'. נענה התינוק ואמר לו: זו חטאנו לו ולא אבו בדרכיו הלוך ולא שמעו בתורתו. מיד זלגו עיניו דמעות ואמר מעיד אני עלי את השמים ואת הארץ שאיני זז מיכן עד שאפדנו ופדאו בממון הרבה ושילחו לארץ ישראל וקרא עליו הפסוק הזה בני ציון היקרים וגו':

הלכה ה משנה כהן קודם ללוי, לוי לישראל, ישראל לממזר, ממזר לנתין, נתין לגר, וגר לעבד משוחרר

אימתי? בזמן שכולן שוין. אבל אם היה ממזר תלמיד חכם וכהן גדול עם הארץ, ממזר תלמיד חכם קודם לכהן גדול עם הארץ:

גמרא חכם קודם למלך, מלך קודם לכהן גדול, כהן גדול קודם לנביא, נביא קודם למשוח מלחמה, משוח מלחמה קודם לראש משמר, ראש משמר קודם לבית אב, בית אב קודם למרכל, והמרכל קודם לגיזבר, גיזבר קודם לכהן הדיוט, כהן הדיוט קודם ללוי, לוי לישראל, ישראל לממזר, ממזר לנתין, נתין לגר, וגר לעבד משוחרר. אימתי? בזמן שכולן שוין, אבל אם היה ממזר תלמיד חכם וכהן גדול עם הארץ, ממזר תלמיד חכם קודם לכהן גדול עם הארץ. חכם קודם למלך חכם שמת אין לנו כיוצא בו, מלך שמת כל ישראל ראוין למלכות. אמר רבי יוחנן כל אותן ארבעים יום שעשה משה בהר היה למד תורה ומשכחה, ובסוף נתנה לו במתנה. כל כך למה? בשביל להחזיק את הטיפשים.

כד דמך רבי סימון בר זביד עאל רבי הילי ואפטר הספיד עלוי: כי יש לכסף מוצא וגו' ברזל מעפר יקח וגו' אילו אם אבדו יש להן חליפין, אבל תלמיד חכם שמת מי מביא כיוצא בו והחכמה מאין תמצא וגו' ונעלמה מעיני כל חי וגו' אמר רבי לוי מה אם אחי יוסף על שמצאו מציאה יצא ליבם דכתיב ויצא לבם, אנו שאבדנו רבי סימון בר זביד על אחת כמה וכמה!!

מלך קודם לכהן גדול- דכתיב והרכבתם את שלמה בני וגו'. כהן גדול לנביא- דכתיב ומשח אותו שם צדוק הכהן ונתן הנביא למלך, הקדים צדוק לנתן. רבי יונה בשם רבי חמא בר חנינה: נביא מכפת ידיו ורגליו ויושב לו בפני כהן גדול. ומה טעמא? שמע נא יהושע הכהן הגדול אתה וריעך היושבים לפניך. יכול היו הדיוטות? תלמוד לומר כי אנשי מופת המה. ואין מופת אלא נבואה, היך מה דת מר ונתן אליך אות או מופת. נביא קודם למשוח מלחמה. משוח מלחמה קודם לראש משמר. ראש משמר קודם לראש בית אב. ראש בית אב קודם למרכל.

והמרכל קודם לגיזבר. גיזבר קודם לכהן הדיוט. כהן קודם ללוי. לוי לישראל.

לוי וישראל מהלכין בדרך יטמא לוי ולא ישראל. לא הוא לוי הוא ישראל? רבי אבון בשעת הדוכן שנו.

אמר רבי אבון גר ומומר לעכו"ם, מומר קודם מפני מעשה שאירע.שהלשין???

מפני מה הכל רצין אחר הגיורת ואין הכל רצין אחר משוחררת שהגיורת בחזקת משתמרת ומשוחררת בחזקת הבקר. ומפני מה הכל רצין אחר העכבר מפני שעסקו רע עם הבריות.

א"ר יוחנן אל תאמין בעבד עד ששה עשר דור. בא ישמעאל בן נתינה בן אלישמע מזרע המלוכה ויכה את גדליהו במצפה. ריב"ל אמר: ראש וזקן, ראש קודם. שאינו ראש אם אינו זקן אין ממנין ראש אא"כ הוא זקן=חכם מה טעמא? אתם נצבים היום כולכם וגו'

כתיב ויאסף יהושע את כל זקני ישראל שכמה. משה הקדים ראשים לזקינים יהושע הקדים זקינים לראשים. משה על ידי שהיו הכל תלמידיו, הקדים ראשים לזקינים שהחכמים לא היו חשובים כ"כ בעיניו יהושע ע"י שלא היו הכל תלמידיו הקדים זקינים לראשים. משה על ידי שלא צרך להם בכיבוש הארץ הקדים ראשים לזקנים, יהושע על ידי שצרך להם בכיבוש הארץ הקדים זקינים לראשים כי הראשים נתבטלו מת"ת וירדה ערכן משה ע"י שלא נתייגע בתלמוד תורה הקדים ראשים לזקינים יהושע ע"י שנתייגע בתלמוד תורה הקדים זקנים לראשים. ר' יהושע דסיכנן בשם רבי לוי משה ע"י שצפה ברוח הקודש שעתידין ישראל להיסתכר במלכיות וראשיהן="שתדלנים" עומדין על גביהן הקדים ראשים לזקינים.

תני: הסודרן קודם לפילפלן. רבי שמואל אחוי דרבי ברכיה בעי, אפילו כרבי אמי? א"ל מיתבעי מה את בעי מרבי אימי הוא הסדרן הוא הפילפלן! הוא "סדרן" וגם "פלפלן"!

[שבת פרק א טעמיה דר' שמעון בן יוחי זה שינון וזה שינון ואין מבטלין שינון מפני שינון. והא תנינן הקורא מיכן ואילך לא הפסיד כאדם שהוא קורא בתורה. הא בעונתה חביבה היא יותר מדברי תורה! א"ר יודן רבי שמעון בן יוחי על ידי שהיה תדיר בדברי תורה, לפיכך אינה חביבה עליו יותר מדברי תורה.

אמר רבי בא מרי: לא תנינן אלא כאדם שהוא קורא בתורה. הא בעונתה כמשנה היא. ואין מבטלין שינון מפני שנון

רבי שמעון בן יוחי כדעתיה. דר' שמעון בן יוחי אמר העוסק במקרא מדה שאינה מדה ע"כ אין להפסיק לק"ש. ורבנן עבדי מקרא כמשנה:

מסכת שבת פרק טז אף הוא אומר כתבי הקודש אסור שטרי הדיוטות לא כל שכן. הדא אמרה שהמשנה קודמת למקרא. ודא מסייעא לההוא דתני ר"ש בן יוחי. דתני ר"ש בן יוחי העוסק במקרא מידה שאינה מידה]

רבי שמואל בר נחמן אמר משנה קודם לתלמוד. ומה טעמא? קנה חכמה קנה בינה וגו' אלמא חכמה=משנה, קודם לבינה=תלמוד רבי יוחנן אמר תלמוד קודם למשנה ומה טעמא? קנה חכמה מה טוב מחרוץ, וקנות בינה נבחר מכסף. ..נבחר..

מה מקיים רבי יוחנן טעמא דרבי שמואל בר בר נחמן? מים בזול ויין ביוקר איפשר לעולם לחיות בלא יין אי איפשר לעולם לחיות בלא מים לעולם אימא לך תלמוד חשוב יותר ממשנה [כסברא דידי] , אך אינו הכרחי כ"כ, ע"כ איחרו הכתוב

מלח בזול פילפלין ביוקר איפשר לעולם לחיות בלא פילפלין, אי איפשר לעולם בלא מלח. משנה=מלח, גמרא=פלפלין

לעולם הוי רץ אחר המשנה יותר מן התלמוד. הדא דת מר עד שלא שיקע בו רבי רוב משניות, אבל משיקע רבי רוב משניות, לעולם הוי רץ אחר התלמוד יותר מן המשנה.

דרש רבי שמואל ברי' דרבי יוסי בי רבי בון חכם בעיניו איש עשיר- זה בעל התלמוד. ודל מבין יחקרנו- זה בעל אגדה. לשנים שנכנסו לעיר ביד זה עשתות של זהב וביד זה פרוטרוט, זה שבידו עשתות של זהב אינו מוציא ומתה, וזה שבידו פרוטרוט מוציא וחיה. דרש ר' אחא פלס ומאזני משפט לה' מעשהו כל אבני כיס. פלס- זה המקרא. מאזני- זה המשנה. משפט- זה התלמוד. לה'- זה התוספת. מעשהו כל אבני כיס- כולהם נוטלין שכרן מכיס אחד.

ר' אבא בר כהנא אזל לחד אתר אשכח ר' לוי יתיב דרש איש אשר יתן לו האלהים עושר ונכסים וכבוד ואיננו חסר לנפשו מכל אשר יתאוה ולא ישליטינו האלהים לאכול ממנו כי איש נכרי יאכלנו. עושר- זה המקרא. נכסים- אילו הלכות. וכבוד- זה התוספת. ואיננו חסר לנפשו מכל אשר יתאוה- אילו משניות גדולות כגון משנתו של ר' חייה ומשנתו של רבי הושעיה ומשנתו של בר קפרא. ולא ישליטינו האלהים לאכול ממנו- זה בעל אגדה שאינו לא אוסר ולא מתיר לא מטמא ולא מטהר. כי איש נכרי יאכלנו- זה בעל התלמוד.

קם רבי אבא בר כהנא ונשקיה בראשיה, אמר, זכיתה מימרינה יקים, תזכי מימרינה יתיב!

ביקשו למנות זקנים מאיכן הן ממנים? מטיבריה. או מדרומה? א"ר סימון יהודה יעלה. א"ל ר' אמי הדא דת מר למלחמה. אבל למנויי, רואי פני המלך היושבים ראשונה במלכות.

ר' יעקב בר אידי בשם ריב"ל: מעשה שנכנסו זקינים לעליית בית גדיא ביריחו ויצתה בת קול ואמרה להן יש ביניכם שנים ראויין לרוח הקודש והלל הזקן א' מהן נתנו עיניהן בשמואל הקטן. שוב נכנסו זקנים לעלייה ביבנה ויצתה בת קול ואמרה להן יש ביניכם שנים ראוין לרוח הקודש ושמואל הקטן אחד מהן. נתנו עיניהם באליעזר בן הורקנוס והיו שמיחים על שהסכימה דעתן לדעת רוח הקודש.

אילין דבר פזי ודבר הושעיה הוו עלין ושאלין בשלמיה דנשייא בכל יום, והוון אילין דרבי הושעיה עלין קדמאי. אזלון אילין דבר פזי ואיתחתנון בנשיאותא, אתון בעון מיעול קדמי, רצו ליכנס קודם אתון ושאלון לרבי אימי והקמות את המשכן כמשפטו וכי יש משפט לעצים? אלא אי זה קרש זכה לינתן בצפון יינתן בצפון בדרום יינתן בדרום.

תרתין זרעין בציפרין בלווטייה ופגנייא, שמות משפחה הוו עלין ושאלין בשלמיה דנשייא בכל יום, והוון בלווטייא עלין קדמאין ונפקי קדמאי. אזלון פגנייא וזכון למדו תורה לאורייתא, אתון בען מיעול קדמאי. אישתאלת לרשב"ל, שאלה רשב"ל לרבי יוחנן, עאל ר' יוחנן ודרשה בבית מדרשא דרבי בנייה: אפי' ממזר תלמיד חכם וכהן גדול עם הארץ, ממזר תלמיד חכם קודם לכהן גדול עם הארץ.

סברין מימר ליפדות ולהחיות ולכסות, הא לישיבה לא. א"ר אבון אף לישיבה. ומה טעמא? יקרה היא מפנינים. ואפילו מזה שהוא נכנס לפני ולפנים:

נגמרה מלאכת ההגה ליל ה חזון תשעה--ושוב ה חקת תשעז. נגמר עוד הפעם בס"ד עש"ק אח"ק כו בעמר תשפא ובס"ד אחל מסכת נדה נגמר בס"ד יום ראשון דחוה"מס תשפג פה בסוכה ואחל בס"ד נדה ועוד הפעם נגמר בס"ד יום חמישי שלח כא סיון תשפד

מסכת נידה פרק א החלי בעזרת צורי כה ירח האיתנים תשעג וחזר והוגה תמוז תשעז ושוב: ר"ח אב תשפד

הלכה א משנה **שמאי אומר כל הנשים דיין שעתן הלל אומר מפקידה לפקידה אפילו לימים הרבה וחכמים אומרים לא כדברי זה ולא כדברי זה אלא מעת לעת ממעטת על יד מפקידה לפקידה ומפקידה לפקידה ממעטת על יד מעת לעת**

כל אשה שיש לה ווסת דייה שעתה

והמשמשת בעדים הרי זו כפקידה, הממעטת על יד מעת לעת ועל יד מפקידה לפקידה:

גמרא מהו דיין שעתן? שאינן מטמאות טהרות למפרע:

וחכמים אומרי': לא כדברי זה ולא כדברי זה. לא כשמאי שלא נתן סייג לדבריו, ולא כהלל שהפליג על מדותיו, אלא מעת לעת ממעטת על יד מפקידה לפקידה ומפקידה לפקידה ממעטת על יד מעת לעת. כיצד מעת לעת ממעטת על יד מפקידה לפקידה? בדקה עצמה בשני בשבת וראת בחמישי בשבת, אין טמא אלא עד מעת לעת דארבעתא. כיצד מפקידה לפקידה ממעטת על יד מעת לעת? בדקה בשחרית וראת במנחה אין טמא אלא עד שחרית.

תמן תנינן השרץ שנמצא במבוי מטמא למפרע. רבי אמי בעי מתניתא דלא כשמאי! אמר רבי יוסי אין לית הוא כשמאי, אפילו כהלל לית היא!!

ולא מודה הלל במבוי שהוא מתכבד ושטף של גשמים עובר בו שהוא טהור?!

[שמאי אומר הדא אשה על ידי שהיא רגילה במי רגלים עשו אותה כמבוי שהוא מתכבד ושטף של גשמים עובר בו והוא טהור!!]

עד כדון בשבדקה ומצתה נגוב, בדקה ומצתה טהור? דם טהור רבי אמי בשם רב רבי בא בשם רב יהודה בדקה ומצתה טהור, אסורה לביתה עד שיתנגב מעיינה. חד רבי טובי אמר בשם רבי אבהו אסורה לביתה עד מעת לעת. אמר רבי יעקב בר אחא כד סליקית להכא שמעתה מן כל רבנן, מותרת לביתה מיד.

הוון בעיי מימר מאן דמר מותרת לביתה, בבדקה ומצאה דם טהור כפקידה הוא, למעט מעת לעת. ומאן דמר אסורה לביתה, אינה כפקידה למעט מעת לעת. וחזרנו..ואפילו כמאן דמר אסורה לביתה, כפקידה היא למעט מעת לעת! ולמה היא אסורה לביתה? שמתוך שהיא מתרגלת בדמים טהורין היא מתרגלת בדמים טמאין.

בדקה ומצתה ספק, פשיטא אינה כפקידה למעט מעת לעת, הוא עצמו מהו שיטמא בספק?אים ראתה "ראיית ספק", מטמאה מעל"ע? נישמעינה מן הדא: טומטום ואנדרוגינס שראו דיין שעתן. מה את שמע מינה? א"ר יוסי טומטום ואנדרוגינס ספק, ומעת לעת ספק, ואין ספק לספק. וכא ראייתה ספק, ומעת לעת ספק ואין ספק לספק.

הונא בר חייה אמר: מעת לעת שאמרו לקדשים אבל לא לטהרות. התיב רב חסדא והתני מעשה בריבה אחת בעייתלו שהפסיקה לה שלש עונות ולא ראת ואח"כ ראת ובא מעשה לפני חכמים ואמרו דייה שעתה. וכי יש קדשים בעייתלו? אלא בשנעשו לטהרת הקודש. ולא כחולין הן?! תיפתר שנעשו לטהרת מי חטאת שמי חטאת חמורין מן הקודש.

תני: מעת לעת שאמרו, תולין אבל לא שורפין והוה ר' זעירא חדי בה.

אשכח תני: הרואה כתם, מטמא למפרע. ומה היא מטמאה? האוכלין והמשקין והמשכבו' והמושבו' ומקולקלת למיניינה ומטמא את בעלה

למפרע.

הרואה דם, מטמא למפרע. ומה היא מטמא? האוכלין והמשקין והמשכבות והמושבות ואינה מקולקלת למניינה ואינה מטמא את בעלה למפרע. רבי עקיבה אומר מטמא את בעלה למפרע.

וזה וזה תולין אבל לא שורפין.

תמן אמרין מעת לעת שאמרו, משכבה כמגעה. מה, כבועל נדה ואינו מטמא כ"ח בהיסט ? אשכח תני מטמא בכלי חרס בהיסט. עיין בבלי 6

מעת לעת שאמרו מגעה ברשות הרבים מהו? נישמעינה מן הדא: מעוברת ומיניקה טהורות לבעליהן. וכן אשה שיש לה ווסת. ושאר כל הנשים, טהורות בביאה אינו כבועל נדה ומטמאות במגע וכו' ...

הדא אמרה ודאי מגעה ברשות הרבים טמא ?? עיין סמוך להלכה ו

רבי יודן בעי בדקה חלוקה בשחרית ומצתה טהור ובמנחה ומצאת עליו כתם, פשיטא חלוקה אינו טמא אלא עד שעת בדיקה, גופה מהו שיהא טמא מעת לעת? כלום את מטמא גופה אלא מחמת חלוקה חלוקה אינו טמא אלא עד שעת בדיקה וגופה טמא מעת לעת?!

והמשמשת בעדים הרי זו כפקידה. היך עבידא? בדקה עצמה בשחרית ושימשה בעד בחצות וראת במנחה אין טמא אלא עד שעת תשמיש

לוי אמר בעד של אחר התשמיש היא מתניתא אבל בעד שלפני התשמיש המומה היא לביתה ואינה בודקת יפה

רבי אבון בשם רבי זעירא בעד שלפני התשמיש היא מתניתא אבל בעד של אחר התשמיש דיהא היא מחמת שכבת זרע:

הלכה ב משנה **כיצד דייה שעתה? היתה יושבת במטה ועסוקה בטהרות פירשה וראת דם, היא טמיאה וכולן טהורות**

אע"פ שאמרו מטמא מעת לעת אינה מונה אלא משעה שראת

רבי אלעזר אומר ארבע נשים דיין שעתן: בתולה ומעוברת ומיניקה וזקינה

אמר רבי יהושע לא שמעתי אלא בתולה

אבל הלכה כרבי אליעזר:

גמרא אמר רבי יהושע לא שמעתי אלא בתולה. אבל הלכה כרבי ליעזר. אין אומרין מי שלא ראה את הלבנה יבוא ויעיד אלא אומר מי שראה את הלבנה יבוא ויעיד אתה לא שמעת אני שמעתי! כל ימים שהיה ר' ליעזר קיים היתה הלכה כרבי יהושע משמת רבי ליעזר הנהיג רבי יהושע הלכה כרבי ליעזר. מה נן קיימין? אם בששמע רבי ליעזר מפי אחד ורבי יהושע מפי שנים בין בחיים בין לאחר מיתה תהא הלכה כרבי יהושע! ואם בששמע רבי יהושע מפי אחד ורבי ליעזר מפי שנים בין בחיים בין לאחר מיתה תהא הלכה כר' ליעזר! כהדא דתני אחד אומר שמעתי מפי שנים, ושנים אומרים שמענו מפי אחד, ייפה כח האחד ששמע מפי שנים, מכח השנים ששמעו מפי אחד. אלא כן אנן קיימין, בשוין. זה שמע מפי אחד וזה שמע מפי אחד זה שמע מפי שנים וזה שמע מפי שנים. בחייו לא ראה דעתו לאחר מיתתו ראה דעתו.

מה חמית מימר בשראה דעתו? כהדא דתני ארבע נשים שאמרו חכמים דיין שעתן כתמן טמא למפרע, חוץ מתינוקת שלא הגיע זמנה לראות מפני שאין לה כתמין כלל (אפי' מיכאן ולהבא) דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים ארבע נשים שאמרו חכמים דיין שעתן כתמן טמא למפרע, אבל תינוקת "שהגיע זמנה" לראות, כתמה כראייתה דלא כר"מ דמחמיר לטמא למפרע. מה ראייתה דייה שעתה אף כתמה דייה שעתה [אמר רבי ינאי מפני ששירפה מצוי ול"ד ללא הגיע] ומה אם זה תינוקת שהגיע זמנה=בתולה ששירפה מצוי, את אמר דייה שעתה, אלו זקינה וכו' שאין שירפן מצוי לא כל שכן!! מיכן שראה דעתו=חזר בו

הלכה ג משנה **אי זו היא בתולה? כל שלא ראת דם כל ימיה אף ע"פ נשואה.**

מעובר' משיודע עוברה

מיניקה משתגמול את בנה. נתנה בנה למיניקה וגמלתו או מת רבי מאיר אומר מטמאה מעת לעת וחכמים אומרים דייה שעתה:

גמרא כן היא מתניתא כל שלא ראת דם נידה מימיה ואף על פי נשואה. בתולה לדמים אמרו אבל לא בתולה לבתולים.

פעמים שהיא בתולה לדמים ואינה בתולה לבתולים, פעמים שהיא בתולה לבתולים ואינה בתולה לדמים. בתולה לדמים- בשנישאת ואח"כ ראת. בתולה לבתולים- בשראת ואחר כך נישאת.

תני שלש בתולות הן בתולת אדם בתולת שקמה ובתולת הארץ. בתולת אדם כל שלא נבעלה מימיה. בתולת שקמה כל שלא נקצצה מימיה. בתולת הארץ כל שלא נחרץ בה מימיה. רבן שמעון בן גמליאל אומר כל שאין בה חרס

הא דאמרי' "בתולה דייה שעתה" ואפילו נישאת ואפילו עיבירה ואפילו מיניקה ואפילו שופעת כל שבעה לזכר וכל ארבעה עשר לנקיבה. [וקסמא בידיה?! וכי יש קסם בידה שתהא שופעת7 לזכר ו14 לנקיבה?! אלא אימא... בשעת שהוא זכר שבעה, ובשעה שהיא נקיבה י"ד] והיא שהפסיקה דם טוהר. שלא ראתה שום "דם טוהר" דאי ראתה, שוב ל"ה "בתולה דמים" כהדא דתני הפסיקה דם טהור ולא ראת, ואח"כ ראת, ובא מעשה לפני חכמים ואמרו דייה שעתה. על דעתיה דרב דהוא אמר מעיין אחד הוא אלא שהתורה טיהרה אותו, ניחא. על דעתיה דרבי ינאי דו אמר מעיין אחד הוא אלא שהוא משתנה יאות. על דעתיה דלוי דהוא אמר שני מעינות הן, אפילו לא הפסיקה דם טוהר תהא דייה שעתה!! דמעולם לא "נפתחה" דם המקור!! א"ר מנא, טעמא דלוי, שמתוך שהיא מתרגלת בדמים טהורין, היא מתרגלת בדמים טמאין

א"ר יוסי בי רבי בון יכיל לוי פתר לה מן הדא: דתנינן רבי יוסי אומר מעוברת ומיניקה שעברו עליהן שלש עונות דיין שעתן. ותני עלה ימי עיבורה וימי מיניקותה מצטרפין לשלש עונות דהוא סבר מעיין אחד הוא לוי יאמר "האי" תנא סבר מעיין אחד (דהא מצרף ימי טוהר ל3 עונות)

עד כמה הוא הכרת העובר? סומכוס אמר משום ר"מ עד שלשה חדשים. אע"פ שאין ראיה לדבר זכר לדבר ויהי כמשלש חדשים וגו' אמר רבי יודן ואפילו מעוברות רוח. הרינו חלנו כמו ילדנו רוח תהרו חשש תלדו קש וגו' רבי זעירא רבי בא בר זוטרא רבי חנינה בשם רבי חייה רובה, אפילו רובו של ראשון ורובו של אחרון והאמצעי שלם. אסי אמר תשעים יום שלימים. ושמואל אמר הן ועיבוריהן=90 יום

אתא עובדא קומי רבנן דתמן, ולא ידעין אם שלשה עשר מן הראשון ושבעה עשר מן האחרון, או שבעה עשר מן הראשון ושלש עשר מן האחרון, וחמשה שלימים באמצע. ביקשו ליגע בוולד משום ספק ממזירות, אמר לון רב נחמן בר יעקב כהדין עובדא אתא קומי אבא בר בא ואכשר. ואבא בר בא פליג על שמואל בריה?! אמר רבי בא שנייא היא הכרת העובר שנייא היא לידתו. הכרת העובר- לחדשים שלימין. ולידתו- לחדשים מקוטעין.

תמן תנינן כמה היא קישוייה? ר' מאיר אומר אפי' ארבעים וחמשים יום ר' יהודה אומר דייה חדשה רבי יוסי ור' שמעון אומרים אין קישוי יותר משתי שבתות. רבי יוסי בשם ר' בא זאת אומרת "דייה חדשה" שהאשה יולדת לחדשים מקוטעין, דלא כן ניתני שלשים יום! אלא דלפעמים היא פחות מ30 כגון ילדה ב17 לחודש רבי יוסי בי רבי בון זאת אומרת שהאשה יולדת לחדשים שלימין דתנינן דייה חדשה.

[רבי יודן בעי, סוף דבר עד שתלד? לא אפילו הפילה?]

אמר רבי מנא שמעית בשם שמואל היא הכרת העובר היא לידתו. [ולית אנא ידע מן מה שמעית. אמר רבי בא בר כהן קומי רבי יוסי, רבי ירמיה אמרה! אמר ליה רבי חזקיה, לא אמרה רבי ירמיה!! ואיקפד רבי יוסי לקיבליה. אמר אילו יהושע שהיה קשור למשה לא הוה אמר כן, והוא אמר כן?! איך ידע בוודאי "שלא אמרה"? חזר ואמר, אין אמרה, אלא כאינש דשמע מילה ומקשי עלה] לא התכוונתי לאמר "שלא אמרה", רק כמתמיה "א"א שיאמר דבר כזה...." ואבא בר בא דס"ל לידה שייך מקוטע פליג על שמואל בריה

ר' ברכיה בשם שמואל: לעולם אין האשה יולדת אלא לרע"א או לרע"ב או לרע"ג או לרע"ד. א"ל רבי מנא, מנן שמע רבי הדא מילתא? א"ל מן רבי בא. מחלפה שיטתיה דרבי בא, תמן הוא אמר שנייא הוא הכרת העובר שנייא היא לידתו, והכא הוא אמר הכין!! דאף לידה בעינן שלימות!

רבי בא בר זוטרא משם שמואל כל שהוא בהרבה=30*7=212 ועוד 2 הרי הוא בארבה.אבל למקוטעין א"א לחיות

רבי חייה בר אשי הוה יתיב קומי רב, חמתיה מיבעת, ראה רב שהוא מתיירא ומפחד א"ל מהו כן? א"ל חמרתי מעברה והיא בעייא מילד, ואנא בעי מרבעתה דלא תצטנן, אני רוצה להרביע עליה זכר כדיי שלא תצטנן א"ל אימתי עלה עליה הזכר? א"ל ביום פלן. וחשב, א"ל בעייא היא עד כדון עדיין צריכה היא להמתין... ותני כן: הפוחתת אינה פוחתת מימות הלבנה והמוספת אינה מוספת על ימות החמה.

מילתיה דרבי יהושע פליגא. דמר ריב"ל: בקורת של אנטונינוס היתה עוברה, והרביעו של בית רבי ממנה שוורין, ויש מהן שילדו עכשיו ויש מהן שילדו לאחר זמן!! כאן בבהמה טמאה א"א למקוטעין וכאן בבהמה טהורה. והכתיב הידעת עת לדת יעלי סלע חולל איילות תשמור תספר ירחים תמלאנה וידעת עת לדתנה!! א"ל חיה טהורה כבהמה טמאה:

הלכה ד משנה **אי זו היא זקינה? כל שעברו עליה שלש עונות סמוך לזקנתה**

רבי לעזר אומר כל אשה שעברו עליה שלש עונות דייה שעתה

רבי יוסי אומר מעוברת ומיניקה שעברו עליהן שלש עונות דייה שעתה:

גמרא רבי מאיר אומר מחמת החלב הדמין מסתלקין. רבי יוסי אומר מחמת הצער הדמים מסלקין. אשכחת אמר קולת וחומרת על דברי רבי מאיר, קולת וחומרת על דרבי יוסי. קולה על דרבי מאיר- שאם היה מושך ויונק ארבע או חמש שנים דייה שעתה. וחומרת, שאם נתנה בנה למיניקה וגמלתו ומת מטמא מעת לעת. וקולת על רבי יוסי- שאם נתנה בנה למיניקה וגמלתו ומת דייה שעתה. וחומרת- שאם היה מושך ויונק ארבע או חמש שנים אסור עד כ"ד חדש.

והא רבי מאיר אמר מטמא מעת לעת אים פסקה מלהניק, מה? מיד, או לכשיפסוק התינוק ואינו יכול לחזור? אים פסק התינוק מלינוק---אך אים תרצה יכולה לחזור ולהניק---וראתה בתוך זה הזמן, מה הדין?

כהדא: יונק הוא התינוק והולך עד כ"ד חדש שלימין מיכן והילך כיונק שקץ דברי רבי אליעזר. רבי יהושע אומר: יונק הוא התינוק והולך אפילו ארבע או חמש שנים ומותר. פירש, אין מחזירין אותו. עד איכן? רבי יעקב בר אחא רבי חייה בשם רבי יוחנן עד מעת לעת. רבי חזקיה רבי אבהו בשם רבי שמעון בן לקיש עד שלשה ימים מעת לעת. במה דברים אמורים? בזמן שפירש מתוך בורייו, אבל אם פירש מתוך חוליו, מחזירין אותו מיד. ובתינוק שאינו של סכנה, אבל בתינוק שהוא של סכנה, אפילו לאחר כמה מחזירין אותו מיד:

זקינה. אי זו היא זקינה רבי שמעון בן לקיש אמר כל שקורין אותה אמה ואינה מקפדת. ובדעתה הדבר תלוי?! א"ר אבין כל שהוא ראויה להיקרות אימא.

תני העבדים והשפחות אין קורין אותן אבא

פלוני ואימא פלונית של בית ר"ג היו קורין לעבדיהן ולשפחותיהן אבא טבי ואמה טביתה.

תני רבי הושעיה ילדה ואחר כך נתגיירה אין לה דם טוהר. א"ר יוסי ויאות אילולי דתניתה רבי הושעיה הוות צריכה לן?! מאחר שאין לה דמים טמאין, אין לה דמים טהורין!!

תני: הגיורת והשבויה והשפחה שנפדו ושנתגיירו ושנשתחררו צריכות להמתין שלשה חדשים דברי רבי יודה. רבי יוסי אומר אינן צריכות להמתין שלשה חדשים. ובדמים, רבי יודה אומר דייה שעתה, רבי יוסי אומר מטמא מעת לעת. אמר רבי נראין דברי רבי יוסי בדמים, ודברי רבי יודה בוולד.

ורבי חייה בשם רבי יוחנן: הלכה כרבי יוסי. רבי בא בר כהן בעא קומי רבי יוסי, דלא כן מה אנן אמרין רבי יודה ורבי יוסי אין הלכה כרבי יוסי?! אלא בגין דמר רבי "נראין", ולא כן אמר רבי בא בשם רבי זעירה כל מקום ששנה רבי נראין אדיין המחלוקת במקומה חוץ מן העיגול של דבילה דאהן מודה לאהן ואהן מודה לאהן?!!

אמר ר' יוסי קשיתה קומי רבי חנינה בריה דרבי אבהו ואפי' דבר ברי שנבעלו?! א"ל וסתם נכריות לא כבעולות הן?!!

רבי לעזר אומר כל אשה שעברו עליה שלש עונות דייה שעתה. ותני עלה: אמרו לו לא אמרו חכמים אלא זקינה. והתני אמר ר' לעזר מעשה בריבה אחת בעייתלו שהפסיקה שלש עונות ולא ראת, ואחר כך ראת, ובא מעשה לפני חכמים ואמרו דייה שעתה. אמרו לו קטן היית ואין עדות לקטן. פעם אחת הורה רבי כרבי לעזר והיה מצטער, אמר רבי מנא קומי רבי יוסי איתא חמי בשעה שהורה כקולי רבי מאיר וכקולי רבי יוסי [לקמן הלכה ה] לא היה מצטער, וכאן היה מצטער?! א"ל תמן יחידין אינון, אית מימר נצרפה דעתו עם רבי מאיר, ורבו על רבי יוסי. נצרפה דעתו עם רבי יוסי, ורבו על ר' מאיר. אית לך מימר הכא נצרפה דעתו עם רבי לעזר ורבו על חכמים?!! ולא עוד אלא דתני עלה אמרו לו הוריית שעה היתה:

רבי יוסי אומר מעוברת ומיניקה שעברו עליהן שלש עונות דיין שעתן. ותני עלה ימי עבורה וימי מיניקותה מצטרפין לשלש עונות דו סבר מעיין אחד הוא:

הלכה ה משנה **במה אמרו דייה שעתה? בראייה הראשונה, אבל בשנייה מטמא מעת לעת. ואם ראת את הראשונה מאונס, אף בשנייה דייה שעתה:**

גמרא שמואל אמר לא שנו אלא בתולה וזקינה, אבל מעוברת ומיניקה נותנין לה כל ימי עיבורה וכל ימי מיניקותה. רב ורבי יוחנן תריהון אמרין היא בתולה היא זקינה היא מעוברת היא מיניקה דווקא ראייה ראשונה דייה. אמר רבי זעירא אתייא דרב ודרבי יוחנן כרבי חנינה. וכולהון פליגין על שיטתיה דשמואל.

דמר רבי לעזר בשם רבי חנינה: פעם אחת הורה רבי כקולי רבי מאיר וכקולי רבי יוסי. היך עבידא? הוכר עוברה [קודם הפסק 3 עונות] ואחר כך ראת, רבי מאיר אומר דייה שעתה. רבי יוסי אומר מטמא מעת לעת. ראת אותה האשה שהוכר עוברה לחוד.. ראיות הרבה והפסיקה שלש עונות, ואחר כך ראת, רבי מאיר אומר מטמא מעת לעת (דלדידיה שלש עונות לא מהני מידי רק הוכר-- וכבר איתרע) רבי יוסי אומר דייה שעתה (דהפסק 3 היא דמהניא ו ל א איתרע). ואם אומר את נותנין לה כל ימי עיבורה וכל ימי מיניקותה אפי' ראתה כמה פעמים [אלמא מדברי ר"ח, דלר"מ רק ראייה ראשונה [כרב]] למה לי כקולי רבי יוסי, הדא דרבי מאיר קלילא מדרבי יוסי!!

אמר רבי מנא קומי רבי יוסי, או נימר רבי מאיר ורבי יוסי דחלב?שמא כוונת "קולי ר"מ..." על פלוגתתם בעניין חלב א"ל בפירוש הכין אתאמרת.

עד כדון בתינוקת שהגיע זמנה לראות, תינוקת שלא הגיע זמנה לראות, וראת ראיות. ראייה ראשונה דייה שעתה, שנייה דייה שעתה,

שלישית דייה שעתה, מיכן והילך מטמא מעת לעת. רבי ירמיה בשם רב: שלישית עצמה מטמא מעת לעת. המשך לתינוקת הלזו.. הפסיקה ג עונות דייה שעתה, חזרה והפסיקה ג עונות דייה שעתה, חזרה והפסיקה ג עונות, ה"ה ככל הנשים ומטמאה מעל"ע

זקינה שהפסיקה שלש עונות דייה שעתה, חזרה והפסיקה שלש עונות ואחר כך ראת דייה שעתה, חזרה והפסיקה ג עונות ואח"כ ראת, ה"ה ככל הנשים ומטמאה מעל"ע. לא כשכיוונה מחמת הווסת, אלא בשפחתה או הותירה, שאילו כיוונה, נקבעה ווסתה. ואשה שי"ל ווסת, אינה מטמאה מעל"ע

ר' יודן בעי בתינוקת שלא הגיע זמנה [וס"ל דשלישית עצמה מטמאה מעל"ע] ראת ראייה ראשונה ושנייה והפסיקה שלש עונות ולא ראת, ואח"כ ראת, כווסת ארוכה היא שתטמא מעת לעת, או כהפסק עונה היא שתהא דייה שעתה? א"ל רבי יוסי מה אם בשעה שעשיתה ככדמין=שהיה לה ג ראיות, ושוב הפסיקה 90 יום וראתה את אמר דייה שעתה, כאן שלא עשיתה ככדמין שהרי יש לה רק ב ראיות [והפסיקה 90 יום וראתה] לא כל שכן! א"ל ואין כיני, אפילו ראת ראייה אחרת, לא תטמא מעת לעת, כגון אחר שהיה לה ב ראיות, הפסיקה 90 יום וראתה, ושוב ראתה אחר ש ל ו ש י ם יום נימא דחזרה לקדמותה אחר ההפסק, אינה מטמאה מעל"ע ! ותיבעי שלש ... עד שתראה שלש אחר הפסיקה!! (הא בסגו"ל) אלא דמייא לווסת ארוכה.

[כמה עונה נותנין לה? עונה בינונית. רבי שמעון בן לקיש בשם רבי יודן נשייא נותנין לה עונה בינונית שלשים יום]

תינוקת שלא הגיעה זמנה, מהו שיהא לה כתמין? אחר ראייה שנייה חזקיה אמר מאחר שעשיתה ככדמים שאם תראה עוד, ה"ה מטמאה מעל"ע יש לה כתמין. שמואל אמר אפילו כל הסדין כולו מלא טיפין של דם, מאחר שלא נתבררה בדמים אין לה כתמין. רבי יוחנן בשם רבי ינאי אפילו ראת מאה פעם אין לה כתמין. עד איכן? עד שתבוא לימי הנעורים. ואילו הן ימי הנעורים משתביא שתי שערות.

תינוקת שלא הגיעה זמנה לראות.. רבי בא רבי חייה רבי יוחנן בשם רבי שמעון בן יוצדק רוקה טהור. מדרסה טהור. מגעה ברשות הרבים-- טהור סברין מימר מעת לעת כ אין לה טומאת מעל"ע -- ברה"ר

הלכה ו משנה **אע"פ שאמרו דייה שעתה צריכה להיות בודקת. חוץ מן הנידה והיושבת לדם טוהר**

והמשמשת בעדים חוץ מן היושבת על דם טוהר ובתולה שדמיה טהורין

ופעמים שהיא צריכה להיות בודקת בשחרית ובין השמשות ובשעה שהיא עוברת לשמש את ביתה. יתירות עליהן הכוהנות בשעה שהן אוכלות בתרומה. ר' יהודה אומר אף בשעת עברתן מלאכול בתרומה:

גמרא כיני מתניתא חוץ מן הנידה שלא הפסיקה לה טהרה:

והמשמשת בעדים. כיני מתניתא צריכה שתשמש בעדים:

ובתולה שדמיה טהורין. עיין ריש פרק תינוקת כיני מתניתא תינוקת שלא הגיע זמנה לראות, ו ר א ת ה ונישאת, אפ"ה נותנין לה 4 לילות

תני רשב"ג אומר: נותנין לה עונה, חצי לילה ויום. שמואל אמר: לילה ויום עונה, ומקצת עונה ככולה. כיון דעושין ביאה אחר חצי הלילה, להכי חשיב לה רשב"ג "חצי-לילה ויום"

הפסיקה, ואחר כך ראת, טמיאה. שינת מראה דמיה, טמיאה.

אמר ר' זעירא בשלא שינת מחמת התשמיש רק שינתה מראת דמיה, אלמא אין זו דם בתולים עוד, אבל אם שינת מחמת התשמיש, טהורה. אמר רבי יוסי ומתניתא אמרה כן ובתולה שדמיה טהורין אי"צ בדיקה הדא אמרה שינת מחמת התשמיש טהורה, ואם אומר את שינת מחמת התשמיש תהא

ב אב תשפד

טמיאה, ותשמש בעד שמא תשנה מחמת התשמיש ותהא טמיאה!

פעמיים היא צריכה להיות בודקת. אמר רבי יוסי בי רבי בון כנגד שני פעמים שהיום משתנה על הבריות.

רבי לעזר בשם רבי הושעיה: כל מקום שאמרו חכמים בעלה חייב בקרבן, כנגדה בטהרות טמאות. בעלה פטור מן הקרבן, כנגדה בטהרות טהורות. בעלה ספק בקרבן =אשם תלוי(עיין פרק ב), כנגדה בטהרות תלויות. בר פדיה אמר: אפי' בעלה בקרבן, כנגדה בטהרות, תלויות. מה בין בעלה מה בין טהרות?

רבי שמואל בר רב יצחק בעי, אילו זקן וילד שהיו מהלכין בטריקלין ולא דבר ברי שהזקן ממשמש תחילה, הא אם ילד אתי, מטי ביה. מיד כשנכנס הילד---"מגיעו בו" [מקדמו] רבי אבון בשם רבי יודן: אני אומר, שם היה, ביאה היא שהיא סותמת, ברם הכא אילו הוה שם מי מעכבו שלא לצאת!

מתניתא פליגא על רבי הושעיה: כיצד דייה שעתה? פירשה וראת, היא טמיאה וכולן טהורות אלמא לעניין טהרות אמרי' ״אי איתא דהוי, מעיקרא הוי אתא" (ולא דמי לשמש המעכב—עיין בבלי)

מתניתא פליגא על בר פדייה: רבי יודה אומר אף בשעת עברתן מלוכל בתרומה ליידא מילה לא שאם תראה תהא מטמאה למפרע! אלמא בדיקת אותיום מהני אף לטמא(כר"ה)! אמר רבי עזרא קומי רבי מנא תיפתר באשה שאין לה ווסת דווקא, מחמרינן עליה לבדוק בכל עת שמא תראה א"ל כן אמר רבי יוסי רבי, כל מה דאנן קיימין הכא באשה שיש לה ווסת אנן קיימין! אמר רבי יוסי בי רבי בון "סלקת מתניתא"(=צריך ל"הפסיק" המשנה) עד כאן באשה שיש לה ווסת מיכן ואילך באשה שאין לה ווסת. ואפילו תימר לא סלקה מתניתא אלא כל מה דאנן קיימין הכא באשה שיש לה ווסת אנן קיימין, מה עביד לה בר פדייה? חלוקין על רבי יודה:

אדר"ח מרחשוון תשעג נידה פרק ב

הלכה א משנה כל היד המרבה לבדוק בנשים משובחת ובאנשים תיקצץ

החרשת והשוטה והסומה וכל מי שנטרפה דעתה, אם יש להן פיקחות מתקינות אותן ואוכלות בתרומה

דרך בנות ישראל משמשות בעדים, אחד לו ואחד לה, והצנועות מתקינות להן שלישית, אחד להתקין את הבית:

גמרא כיני מתניתא כל המרבה ליתן ידו על עינו מרבה להוציא דמעה. ר' טרפון אומר תיקצץ על טיבורו! אמרו לו והרי כריסו נבקעת אמר להן לכך אני אמרתי שמותו של זה יפין לו מחייו!

חברייא אמרין, ר' טרפון מקללו קללה שהיא נוגעת בגופו? אמר רבי יוסי לא בא אלא לפרש שאסור למשמש מן הטיבור ולמטן. ע"כ נקט "...טיבורו..." הדא דת מר לענין שכבת זרע אבל לענין זיבה כל המרבה לבדוק מחבירו משובח מחבירו.

צנועות היו בודקות על כל חבית וחבית ועל כל ככר וככר. מעשה בטביתה שפחתו של רבן גמליאל שהיה מכתפת יינות לנסכין והיתה בודקת על כל חבית וחבית אמרה לו רבי ראיתי כתם ונזדעזע רבן גמליאל אמרה לו בודקת הייתי על כל חבית וחבית ולא נטמיתי אלא על חבית זו בלבד

אמרון בשם רבי ינאי אין כן סומא. וקמת. עיין בבלי אמרון בשם ר' חנינה אין כן סומא וקמת. ר' אילא ר' יוסי בר חנינה בשם דבית רבי ינאי אין כן סומא.

אמר רבי ינאי אף הראשונה מה שנזכר במשנה בתחילה נקראת צנועה. תנינן צריכות בודקות ואת אמר הכין?! אמר רבי אילא להודיעך שכל מי שהוא מקיים דברי חכמים נקרא צנוע!

רבי ירמיה בשם רב בדקה בעד שאינה בדוקה, או שהטיח גופה לבית תורפה, חזקת הגוף כבדוק הוא =וודאי לא מ ג ו פ ה בא רק מ ת ו ר פ ה

אמר רבי זעירא מתניתא אמרה כן: נמצא על שלו טמאין וחייבין בקרבן. לא שכל הגוף בחזקת בדוק!! אמר רבי חנינה תיפתר שבדק. ואיקפד רבי זעירא אמר ודרכו לכן?! וכי דרך איש לבדוק?

בדקה בעד שאינו בדוק רבי זעירה בשם רב ירמיה עד כגריס היא תולה, יותר מיכן צריכה מתלא=אמתלא אמרין, חזר ביה רב ירמיה? אמרין, כד שמע מיליהון דרבנן דלקמן חזר ביה.

רבי משבח לרבי חמא אבוי דרבי הושעיה, קומי רבי ישמעאל בי רבי יוסי. רבי חמא אבוי דרבי הושעיה בעא קומי רבי ישמעאל בי רבי יוסי, בדקה בעד שאינה בדוקה או שהטיח גופה לבית תורפה? א"ל כדברי מי את שואליני, כדברי הרב ר"י כדברי התלמיד רבי ? אמר ליה כדברי התלמיד. אמר ליה אבא אמר כתם וטמיאה מספק ורבי אומר ראייה! א"ל דין הוא דאת משבח ביה?! שעוזב דברי הרב ורוצה לשמוע דברי התלמיד! אמר רבי זעירה הני לבר נש מישמוע טעמיה דרביה. הנאה הוא לאדם לשמוע דברי רבו! [ורבי היה רבו של ר' חמא]

בדקה בעד שאינו בדוק [דאי בבדוק, ל"ה ר"ח מקל כ"כ-עיין בבלי] והניחתו בקפצה של זכוכית רבי חייה אומר כתם=ספק ורבי אומר ראייה. התיב רבי חייה לרבי ואת אין את נותן לה מיתלא?!=אין אתה מודה דבעי' כגריס ועוד?! ופחות מיכאן טהור. אלמא תולין, יותר מגריס נמי ליתלי!! אמר רבי בון בר חייה טעמא דרבי: דרך קפציות בדוקות מן השרצין ואינן בדוקות מן המאכולת, עד כגריס היא תולה יותר מיכן במה יש לתלות לה?

הלכה ב משנה נמצא על שלו טמאין וחייבין בקרבן. נמצא על שלה אותיאוס תיכף **טמאין וחייבין בקרבן. נמצא על שלה לאחר זמן טמאין בספק ופטורין מן הקרבן:**

גמרא על שלו.. ותני עלה בין היותיאוס בין שלא היותיאוס.

נמצא על שלה היותיאוס טמאין. היותיאוס לקינוח אמרו ואין היותיאוס לבדיקה. רב הונא אמר כדי שתקנח פי חבית מבחוץ אבל לא מה שבחדרין ולא מה שבסדקין.

בעון קומי רב נחמן בר יעקב מהו שתהא צריכה בדיקה בתוך כדי היותיאוס? כדיי לחייבן חטאת א"ר בא אם אומר את שתהא צריכה "בדיקה" בתוך כדי היותיאוס, בטל היותיאוס. דכבר אמרנו שאין פנאי ל"בדיקה"

אמר רבי יוסי בי רבי בון אם אומר את שתהא צריכה בדיקה בתוך כדי היותיאוס, ולא כפקידה היא למעט מעת לעת?! דתנינן משנה א כפקידה היא, ממעט מעת לעת אלמא בדיקה מעליא בעינן, וזה א"א בשיעור ווסת!(שיש זמן רק לעשות קינוח)

אמר ר' יוסי בי רבי בון משל לשמש ועד שהיו עומדין אחר השקוף, יצא השמש ונכנס העד זה היותיאוס:

ופטורין מן הקרבן. ופטורין מן החטאת וחייבין באשם תלוי:

הלכה ג משנה אי זהו לאחר זמן ששניהם טמאין מספק? **כדי שתרד מן המיטה ותדיח את פניה.**

ואח"כ, מטמא מעת לעת ואינה מטמא את בועלה. רבי עקיבה אומר מטמא את בועלה

ומודין חכמים לר' עקיבה ברואה כתם שהיא מטמא את בועלה:

גמרא אמר רבי יוסי בי רבי בון אין זה תרד מן המטה "אחר זמן" אלא אחר אחר זמן. ואי זהו לאחר זמן? כדי שתפשוט את ידה ותיטול את העד מתחת הכר, אבל אחר אחר זמן בעלה טהור.

ומודין חכמים...ר' לעזר בשם רב דברי חכמים שהן בשיטת רבי מאיר דמחמיר בכתמים(לעניין קלקול המניין וחייש לזוב). רבי יוחנן אמר חכמים ממש. מאי כדון? חברייא בשם רבי יוחנן נילף הדא דרבנן מן דרבי עקיבה, כמה דרבי עקיבה אמר מטמא את בועלה ואינה מקולקלת למינייה. כן רבנן אמרין מטמא את בועלה ואינה מקולקלת למיניינה:

הלכה ד משנה כל הנשים בחזקת טהרה לבעליהן

הבאין מן הדרך נשיהן להן בחזקת טהרה

בית שמאי אומרים צריכה שני עדים על כל תשמיש או תשמש לאור הנר. ובית הלל אומרים דייה שני עדים כל הלילה:

גמרא אבא בר ירמיה כהנא בשם שמואל כל אשה שאין לה ווסת אסורה לביתה עד שעה שתבדוק. והתנינן כל הנשים בחזקת טהרה לבעליהן! פתר לה בבאין מן הדרך דמחזקינן שבדקה והתנינן הבאין מן הדרך נשיהם להם בחזקת טהרה! אמר רבי בון בר חייה תיפתר שבא ומצאה עירה. ומסתמא בדקה והתני בין שמצאה עירה בין שמצאה ישינה! אמר רבי בא תיפתר שהניחה בחזקת טהרה. אז מותר אפי' אין לה ווסת(אבל יש לה ווסת מותרת אפילו הגיע ווסתה+עברו ז ימים, כדלקמן

[כמה עונה נותנין לה? ר"ש בן לקיש אמר נותנין לה לאשה שאין לה ווסת עונה בינונית שלשים יום]

אמר ר' יוחנן שונה אני אפילו לאחר שלש שנים מותר ובלבד באשה שיש לה ווסת. אמר רבי אבהו והוא היתר לאחר 3 שנים ששהת אחר ווסתה לפי חשבון המדוייק שיכולין לחשבן.. שבעת ימים, וחש לומר שמא לא טבלה! אמר רבי חנינה זאת אומרת שאסור לאשה לשהות בטומאתה. שמואל בר אבא בעי אפילו דבר בריא שילדה? אמר רבי יוסי כך אנו אומרים אפילו נטמאת?! אלא כיון שטימת בטלה חזקתה אף הכא כיון שילדה בטלה חזקתה!! והא דמותר באשה שיש לה ווסת—דווקא כשאין ב ר ו ר הדבר שנטמאה

בית שמאי אומרים צריכה שני עדים על כל תשמיש ותשמיש או תשמש לאור הנר. ולא כן תני המשמש מיטתו לאור הנר הרי זה מגונה! כיני מתניתא תשמש ותבדוק לאור הנר.

ר' זעירא רב חייה בר אשי בשם רב שימשה בעד ונאבדה אסורה לביתה. אמר רבי זעירא בשעה שהוכיחה קיים מותרת ובשעה שאין הוכיחה קיים לא כל שכן!! אמר רבי יוסי תמן את יכול לעמוד עליו:

הלכה ה משנה משל משלו חכמים באשה החדר, והפרוזדור, והעלייה. דם החדר טמא, נמצא בפרוזדור ספיקו טמא, שחזקתו מן המקור:

גמרא כיני מתניתא דם החדר טמא ודם עלייה טהור

רב יהודה בשם שמואל החדר לפנים מן הפרוזדור, והעלייה נתונה על גבי החדר עד חצי פרוזדור, ופיתחה של עלייה פתוח לפרוזדור. רב נחמן בר רב יצחק שאל לרב חונה מתניתא בשנמצא בפרוזדור מפתח עלייה ולפנים? א"ל אם בשנמצא מפתח עלייה ולפנים כודאי היא! אלא כן אנן קיימין בשנמצא מפתח עלייה ולחוץ ואפ"ה "ספיקו טמא".

מיליהון דרבנן מסייעין. דמר ר' יוחנן שלשה הן שהן ספק ועשו אותן כודאי, ואילו הן: המפלת יד חתוכה ורגל חתוכה, ושילייא, ודם הנמצא בפרוזדור. מה אנן קיימין? אם בשנמצא מפתח עלייה ולפנים, כודאי היא! אלא כן אנן קיימין בשנמצא מפתח עלייה ולחוץ. [רבי אבא בריה דר' פפי בעא קומי רבי יוסי תנינן כמה ספיקות שעשו כוודאי ואת אמר הכין! אמר ליה מה דמר רבי יוחנן באשה]

הלכה ו משנה חמשה דמים טמאים באשה: האדום והשחור וכקרן כרכום כמימי אדמה וכמזג [בית שמאי אומרים אף כמימי תלתן וכמימי בשר צלי ובית הלל מטהרין]

הירוק- עקביה בן מהללאל מטמא וחכמים מטהרין. אמר רבי מאיר אם אינו מטמא משום כתם מטמא משום משקה. רבי יוסי אומר לא כך ולא כך:

גמרא רב ורבי יוחנן תריהון אמרין ארבעה דמים הן. שחור אדום הוא, אלא שהוא לוקה ונעשה שחור. שמואל אמר שחור בא מכולן. גוון השחרות אפשר שיבא מכל הגוונים [ולאו דווקא מאדום]

מניין לחמשה דמים טמאין מן התורה? אמר רבי יהושע בן לוי והיא גילתה את מקור דמיה, וטיהרה ממקור דמיה, דם יהיה זובה בבשרה. והא ואשה כי יזוב זוב דמה! הרי שש! מינהון היא! אין כאן "עוד דם" אלא שהוא =הדם בא עליה בימי זיבתה ועשה אותה זיבה

ומניין שיש דמים טמאין ויש דמים טהורין? רבי חמא בר יוסף בשם רבי הושעיה כתיב כי יפלא ממך דבר למשפט בין דם ודם אין כתיב כאן אלא בין דם לדם, מיכן שיש דמים טמאין ויש דמים טהורין. בית שמאי אומרים אף כמימי תלתן וכמימי בשר צלי. הרי שבעה! דומין הן למימי אדמה.

רבי יוסי בשם רב, חברייא בשם רבי יוחנן לא טימא רבי מאיר אלא בירוק שנגע בו עקביא ר"מ "נגע" בשיטת עקביא (מחמיר כוותיה)--"ר"מ בשיטת עקביא אמר". ויטמא כמימי תלתן וכמימי בשר צלי שנגעו בהן ב"ש!

[דם טמא מכשיר, דם טהור אינו מכשיר]סברת חכמים

הלכה ז משנה אי זהו האדום? כדם המכה. שחור? כחרת, דיהא מיכן טהור. כקרן כרכום כברור שיש בו. וכמימי אדמה מבקעת בית כרם מיצף עליו מים. וכמזג שני חלקי מים ואחד יין מן היין השרוני:

גמרא רבי יעקב בר אחא רבי עולא דקיסרין בשם רבי חנינה רבי בא בשם רבי שמעון בן מנסיא כדם המכה שלקת ושנת. אמר רבי יעקב בר סוסיי קומי רבי יוסי ומתניתא אמרה כן

אדום כדם "ה" מכה. רבי יצחק בר נחמן ורבי אבודמא דמן חיפא הוון יתבין אתא חד בר נש לקי באצבעיה, א"ר יצחק בר נחמן לרבי אבודמא קרוב הוא זה לבוא לדם נדה. מה ופליג? שאילו ישנה אים יהא מכה עוד פעם הוה כדם הנידה:

והשחור כחרת. כיצד הוא עושה? רבי בא בשם רב יהודה נוטל את החרת ונותן על גבי עור לבן ר' יוסי בי ר' בון אמר על גבי עור צבוע רבי זעירא בשם רבנן שחור כעורב שחור כענב שחור כזפת טהור חברייא בשם רבי יוחנן שחור כדיו טהור רבי אמי בשם רבי יוחנן כפליון של ראש הבא ממדינת הים טמא. רבי זעירא בעא קומי רבי אמי כל הלין מילייא לעבודהלמעשה? א"ל אין.

ר"ש בן לקיש אמר כולהן דיהא מיכן טהור, עמוק מיכן טמא. רבי יוחנן אמר כולהן דיהא מיכן טהור, עמוק מיכן טהור- חוץ משחור. מתניתא מסייעה לרבי יוחנן דתנינן והשחור כחרת טמא דיהא מיכן טהור הא עמוק מיכן טמא לא אמרין אלא שחור הא כולהון אפילו עמוקין מיכן טהורין.

קרתיה =בני עירו דרב יהודה כר"ש בן לקיש, ורב יהודה כרבי יוחנן. תני בר קפרא ומסייע לריו"ח, ולא עבדין עובדא דכוותיה. דרבי חנינה מזג לבר קפרא א"ל כזה עמוק מהו? א"ל טמא. [אדהיתיה אמר ליה טהור]. אמר ליה יהא שלמא לגברא דטעה בפומיה דשנה ברייתא המסייע ריו"ח ולא טעה בעבדוי!

הוון בעיי מימר מאן דמר טמא עמוק מיכאן במצחצחshining , ומאן דאמר טהור בשאינו מצחצח dull. נישמעינה מן הדא מעשה באשה אחת משל בית רבי שהיתה רואה דמים שחורין אתא עובדא קומי רבי יעקב בר זבדי וקומי ר' יצחק בר טבליי וביקשו לטמותה אמר לון רבי חלבו כן אמר רב חונה בשם רב שחור מקדיר טהור מצחצח טמא, לא אמר אלא שחור, הא כולהון אפילו מצחצחין טהורין:

וכקרן כרכום כבור שבו. בלח ולא ביבש בעליון ולא בתחתון ברואה את הצל ולא ברואה את החמה

רבי אבהו אייתי קומי רבי לעזר באילין קוזקזתהון blood-letting vessels א"ל כבר דהוא דיהה מראיו. רבי יעקב בר זבדי אייתי קומי רבי אבהו דם שעיר באדום ודם דגים בשחור, א"ל כבר דהוא מראיו:

וכמימי אדמה מבקעת בית כרם מיצף מים. רבי חנינה ורבי יונתן תריהון אמרין מיצף מים על גבי מטלית:

וכמזג. אבא בר חנה בשם רבי יוחנן כוס מזוג נראה מבחוץ הוון בעיי מימר כגון אילין כסייא טיברייאהglass אמר רבי אבודמא דציפרין קומי רבי מנא כגון הדא פייליתא flat bowl שאינו עושה צל לכתליה.

שמואל אמר כל מי שאינו יודע לראות דמים טהורין לא יראה דמים טמאין. רב אמר עד שיהא בקי בהן ובשמותיהן. מילתיה דרבי יוחנן אמרה כן: כל דמים טהורין אני יודע, וכל דמים טמאים אני יודע. אם טהור שבאדום הוא, הוא טמא שבמימי אדמה! מאן דלא ידע הא,דין זה "אים טהור.. לא ידע חמי! ועוד מן הדא דתני יצללו ולא יעכרו.צריך להמתין עד שיוצלל רבי חנינה עכר, אמרון קומי רבי יוחנן רבי חנינה עכר ואת לא עכר! אמר לון, רבי חנינה שתי עותיק, רבי יוחנן לא שתי עותיק?! רבי חנינה שתי עותיק דעותק!! אמר רבי הושעיה מן בגין דרבי חנינה עיניה שביעה בעובדייא,עינו "שביעה" מכמה מעשיות שבאו לפניו אפילו עכור לא פסליה. רבי שמי בשם רבי אחא, רבי חנינה משער בגוש של אדמה. רבי אבון רבי שמי בשם רבי אחא מן בגין דאנן ידעין דר' חנינה כשר, בגין כן אנן סמכין עלוי.

רבי חנינה הוה שרי בציפורין היה גר בציפורין והוון אתאי קומוי עובדין סגיאין, ומפק. כמה פעמים פסק (היה "מוציא" פסק)במראות דם והוון רבי

יוחנן ור"ש בן לקיש שריין תמן, ולא הוה מצרף לון עימיה. אמרין, חכים הוא ההוא סבא דפרזלוי חריפין? חד זמן צרפון עימיה,ר"ח צירף ריו"ח ור"ל עימו כדיי להתיר אמרין, מה חמא רבי משגח עלינן יומא דין? אמר לון ייתי עלי אם לא כל מעשה ומעשה שהייתי מוציא אם לא שמעתי אותו מרבי להלכה כשערות ראשי, ולמעשה שלש פעמים, והן עובדא לא אתא קומי רבי אלא תרין זימנין, מן בגין כן צריפתכון עמי!

רבי יצחק בן נחמן יליף מן רבי לעזר דמים טהורין. הא דמים טמאין לא? ולא כן אמר רבי יצחק בר נחמן לרבי אבודמא דחיפא קרוב הוא זה לבוא לדם הנדה! אלא מן =אחר דיליף הדין מיניה, יליף הדין.

יצחק בר יונתן ורב הונא הוון יתיבין, אתת חדא איתא ושאלתון. אמר לה יצחק בר יונתן חמיתיה, עטיר מניה? האים ראית איתו, יותר מכוער מזה? [יותר אדום] א"ל רב הונא, כן אמר רב: מאן דאתי קומיך הורי.אין לו לדיין אלא מה שעיניו רואות

אמר רבי יעקב בר אחא בשם ר"ש בר אבא כמה קופיןbaskets דעובדין הוה אתי קומי רבי חנינה ומה דהוה אתו קומוי הוה אמר

מהו לראות כתמין בלילה? רבי ראה בלילה וטימא, אמר, שובקתיה לצפרא, ראה ביום וטיהר! אמר גדולים הן דברי חכמים שאמרו אין רואין כתמין בלילה!! אמר, שובקתיה לרמשא, ראה בלילה וטיהר, אמר, ולא אני הוא שטעיתי, הוא הוא שדיהא!!! =מה שנראית ט ה ו ר בלילה ה ז ה אינה אומרת שרואין כתמים בלילה-----דהרי אתמול בלילה היתה נראית [בטעות!] טמא--------ועכשיו הוא שדיהה

ראת על הכר ואינה רוצה להביא הכר להרב מהו שתהא נאמנת לומר כזה ראיתי או כזה? רבי בא בשם רב יהודה רבי חלבו רבי חייה בשם רבי יוחנן ראת על הכר נאמנת לומר כזה ראיתי או כזה. ותני כן נאמנת. יכול כשם שהיא מראה כתמה כן תהא מראות נגעים תלמוד לומר והובא אל

אהרן הכהן או אל אחד מבניו הכהנים:

מסכת נידה פרק ג ליל ששי נח ג חשוון תשע"ג

הלכה א משנה המפלת חתיכה אם יש עימה דם טמאה ואם לאו טהורה

רבי יהודה אומר בין כך ובין כך טמאה:

גמרא רבנן אמרין מקור הוא שהוא מגדל חתיכה. ר' יודה אומר דם הוא שהוא קרוש ונעשה חתיכה. א"ר יוחנן לא טימא ר' יודה אלא כגון ארבעה מיני דמים. ר' יעקב בר אחא ר"ש בר בא בשם ר' יוסי בי רבי נוהרייה: הלכה כרבי יהודה שמע ר' לעזר ומר: איני מקבל עלי את הדבר הזה! שמואל אמר הלכה כר' יודה. אמר רבי זעירה לא דו אמר "הלכה" כר' יודה אלא דו חמי רבנן "נהגין" כר' יהודה.

ר' יוחנן בשם רבי שמעון בן יוחי קורעה, ואם נמצא בה דם אגור טמאה ואם לאו טהורה. תנה רבי ליעזר בן יעקב ופליגא על רבי שמעון בן יוחי: דם יהיב זובה בבשרה לא מה שבשפיר ולא מה שבחתיכה:

הלכה ב משנה המפלת כמין קליפה כמין שערה כמין עפר כמין יבחושין אדומין תטיל למים אם נמחו טמאה

המפלת כמין דגים חגבים שקצים ורמשים אם יש עמהן דם טמאה ואם לאו טהורה

המפלת כמין בהמה חיה ועוף בין טמאין בין טהורין אם זכר תשב לזכר אם נקיבה תשב לנקיבה אין ידוע תשב לזכר ולנקיבה דברי ר"מ. וחכמים אומרים כל שאין בו מצורת האדם אינו וולד:

גמרא רבי חנינה בשם ר"ש בן לקיש תטיל לפושרין.

והתנינן המפלת כמין דגים וחגבים שקצים ורמשים אם יש עמהן דם טמאה ואם לאו טהורה. ותטיל לפושרין! הדא ילפה מן ההיא וההיא ילפה מן הדא, הדא ילפה מן ההיא תטיל לפושרין ואם נמחו טמיאה ואם לאוו טהורה. וההיא ילפה מן הדא שאם יש עמהן דם טמיאה.

תמן תנינן וכמה הוא שרייתן בפושרין? מעת לעת. יהודה בן נקוסה אומר: צריכין שיהו פושרין מעת לעת. כיצד הוא עושה? נותנן ברמץ או נותן לתוכן חמין כל שהן =מים בחום רב

המפלת דם יבש רבי לעזר אומר טמיאה אפילו לא נמחה. רבי יוסי בן חנינה אמר טהורה. מתניתא פליגא על ר' יוסי בן חנינה, דם הנידה ובשר המת מטמאין לחין ומטמאין יבישין!! פתר לה בשהיו לחין ויבשו.

מתניתא פליגא על רבי לעזר. המפלת כמין חתיכה כמין שערה כמין עפר כמין יבחושין אדומין תטיל למים ואם נמחו טמיאה. למה לי נמחו! פתר לה משם ברייה אי לא נמחו, חיישינן שמא ברייה היא ולא דם אמר רבי זעירא ואפילו תימר כולהון משום ברייה, עפר משם ביריייה?! אמר רבי בא לא תיתב עפר אל תקשה מעפר...וקמת משם ביריייה. על כרחך תוקים ליה בביריה --- בבבלי: והלכתא בכפות

מתניתא פליגא על רבי יוסי בן חנינה. מעשה באשה אחת שהיתה מפלת כמין קליפין אדומות, ובא מעשה לפני חכמים ושלחו וקראו לרופאין ואמרו להן מכה יש לה מבפנים. שוב מעשה באשה אחת שהיתה משרת כמין שערות אדומות, ובא מעשה לפני חכמים ושלחו וקראו לרופאין ואמרו להן שומא יש לה מבפנים מפני שיש בה שומא ומפני שיש בה מכה הא אין בה שומא ואין בה מכה לא בדא. פליגין עליה ולית לה קיום.(תיובתא ד... תיובתא)

ל"ש כאן רק בדין בכור לנחלה בבלי בכורות מו

אמר שמואל: אין הראש פוטר בנפלים מ"ט? כל אשר נשמת רוח חיים באפיו כל היכא דנשמת רוח חיים באפיו - הוא דחשיב רישיה, אידך - לא חשיב רישיה. תנן הבא אחר נפלים שיצא ראשו חי ובן תשעה שיצא ראשו מת קתני מיהא ראשו מאי ראשו - רובו; וליתני רובו! בדין הוא דאיבעי ליה למיתני רובו, ואיידי דקא בעי למיתני סיפא, בן תשעה שיצא ראשו מת, טעמא - דראשו מת, הא ראשו חי - הבא אחריו בכור לנחלה נמי לא הוי, תנא רישא נמי ראשו, ומאי קמ"ל - דכיון דמפיק ליה רישיה הוה לידה, תנינא: הוציא ראשו, אף על פי שהחזירו - הרי זה כילוד! וכי תימא אשמועינן בהמה וקמ"ל באדם, דאדם מבהמה לא יליף

דלית לה פרוזדור, בהמה מאדם לא ילפא - משום דחשיב פרצוף פנים דידיה, הא נמי תנינא: יצא כדרכו - משיצא רוב ראשו, ואיזהו רוב ראשו - משתצא פדחתו! תיובתא דשמואל, תיובתא. אמר רבי שמעון בן לקיש: פדחת פוטרת בכל מקום, חוץ מן הנחלה, מאי טעמא - יכיר אמר רחמנא. ור' יוחנן אמר: אפי' לנחלה. בכל מקום לאיתויי מאי? לאיתויי הא דתנו רבנן: גיורת שיצאה פדחת ולדה בהיותה נכרית, ואח"כ נתגיירה - אין נותנין לה ימי טומאה וימי טהרה, ואינה מביאה קרבן לידה. א"ר יוחנן: הלידה הזאת של בכור לנחלה ככל הלידות שבתורה, מה הלידות שבתורה עד שיצא ראשו ורובו, וזו עד שיצא ראשו ורובו. ר"ש בן לקיש אמר משונה היא הלידה הזאת מכל הלידות שבתורה, כל הלידות שבתורה עד שיצא ראשו ורובו, וזו עד שתצא הכרת פניו =לא מהני רוב. מה נפיק מביניהון? יצא מסורס, על דעתיה דרבי יוחנן משיצא רובו. על דעתיה דרבי שמעון בן לקיש עד שתצא הכרת פניו ואף שיצא הראשון רובו מסורס, הוי השני בכור לנחלה

ואין ידוע תשב לזכר ולנקיבה דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: כל שאין בו מצורת האדם אינו וולד.

כל הן דתנינן תשב לזכר ולנקיבה י"ד טמאים. וכ"ו הטהורין נותנין עליה חומרי זכר וחומרי נקיבה. הדא דתימר לביתה, אבל לטהרות תשב לנקיבה. מטמאה תרומה כל 80 יום

אמר רבי חנינה בריה דרבי אבהו טעמא דרבי מאיר מפני שכתוב בהן יצירה כאדם וייצר ה' אלהים את האדם עפר מן האדמה. רבי אמי בעי מפני שכתוב בהן יצירה בבהמה וייצר ה' אלהים מן האדמה כל חית השדה וכל עוף השמים והא כתיב כי הנה יוצר הרים ובורא רוח מעתה הפילה דמותה רוח תהא טמאה לידה! שנייא היא שאין כתיב בהן יצירה מתחילת ברייתו של עולם

רבי יסא בשם רבי יוחנן מפני שסוקרין מסתכלין לפניהן, כאדם. אבא בר בר חנה בשם רבי יוחנן מפני שמהלכין לפניהן שעיני בהמה לפניו (לא מן הצד כדג) כאדם. התיב רבי בון בר חייה והתנינן שגלגל עינו עגול כשל אדם הוי מום . אמר רבי יוסי מה תנינן שם בבכורות סוקרין?! מה תנינן מהלכין?! ולמה אתה מקשה על ריו"ח!! מאי כדון? גלגלי אדם עגולין וגלגלי בהמה ארוכין! אמר רבי יוסי בי רבי בון: באדם לבן רבה על השחור ובבהמה שחור רבה על הלבן!

רבי חגיי אמר, רבי חנניה חברין דרבנין מקשי לה על דרבי מאיר, הפילה דמות עורב, עומד בראש הדקל ואומר לו בא וחלוץ או ייבם?! אמר ליה רבי מנא עד דאת מקשי לה על דרבי מאיר קשיתה על דרבנן, דמר רבי יסא בשם רבי יוחנן כולו אדם ופניו בהמה אינו וולד, כולו בהמה ופניו אדם, וולד הוא. כולו אדם ופניו בהמה עומד וקורא בתורה ואומרים לו בוא לשחטך?! כולו בהמה ופניו אדם, עומד וחורש בשדה ואומרים לו בוא וחלוץ או ייבם?!

ואילו הן הסימנין המצח והגבינין והעין והאוזן והלסת והחוטם והזקן וגומות הזקן. ואמר רבי יסא בשם רבי יוחנן: לא סוף דבר כל הסימנין אלא אפילו אחד מן הסימנין. רבי בא רבי ירמיה בשם רב: דברי רבי, עד שיהו כל הפנים דומין לאדם. ודברי חכמים, אפילו אחד מן הסימנין ודברי ר"ש בן יוחי, אפילו צפרניו. רבי פינחס בעי, מחלפה שיטתיה דר"ש בן יוחי תמן הוא אומר עד שיהו ראשו ורובו דומין לאמו גמל הנולד מן הפרה מותר.. והכא הוא אמר הכין! כאן באדם כאן בבהמה.

אמר רבי בא, רבי חייה רובה אזל לדרומא, שאלון ליה רבי חמא אביו דרבי הושעיה ובר קפרא, כולו אדם ופניו בהמה מהו? אתא ושאל לרבי אמר ליה צא וכתוב להן אינו וולד. אמר רבי ירמיה נפק זוגא =בני ר"ח לבר, שאלון ליה רבי חמא אבוי דרבי הושעיה ובר קפרא, שתי עיניו טוחות מהו? אתא ושאיל לרבי, א"ל צא וכתוב להן: אינו וולד. אמר רבי יוסי בי רבי בון רבי כדעתיה דרבי אמר עד שיהו כל הפנים דומין לאדם. פניו ממוסמסות מהו? רבי יסא אמר: איתפלגון רבי יוחנן ור"ש בן לקיש. רבי

יוחנן אמר אינו וולד ר"ש בן לקיש אמר וולד הוא. אמר רבי זעירא לא דר' יוחנן אמר אינו וולד כל עיקר, אלא אינו וולד להושיב את אמו ימי טוהר, אבל וולד הוא להושיב את אמו ימי לידה

רבי יוחנן אמר בשם רבי ינאי וירכתו אטומה אין לו פיסוק רגליים אינו וולד. רבי יוחנן בשם רבי יוסי בי רבי יהושע טיבורו אטום אינו וולד. רבי יוחנן בשם רבי זכאי נקובתו אטומה אינו וולד. רבי זעירא בשם גידול גולגולתו אטומה אינו וולד:

הלכה ג משנה המפלת שפיר מלא מים, מלא דם, מלא גנינין, אינה חוששת לוולד. ואם היה מרוקם, תשב לזכר ולנקיבה:

גמרא תני: מלא מים טמאה לידה, מלא דם טמאה לידה, מלא בשר טמאה לידה. והא תנינן המפלת שפיר מלא מים מלא דם מלא גנינים אינה חוששת לוולד! רבי ביבי בשם ר"ש בן לקיש: מתניתא במים בצלולין, ברייתא בעכורין.

רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי: ואפילו צלולין טמיאה לידה שאין שפיר אלא באדם כשכבר נוצר האדם בלבד. הדא היא דכתיב בשומי ענן לבושו וערפל חתולתו. לבושו זה השפירsac of fetus, וערפל חתולתו זה השיליא

שפיר שנתקלקלה צורתו מהו? רבי יוחנן אמר וולד ר"ש בן לקיש אמר אינו וולד. מתיב ר"ש בן לקיש קומי רבי יוחנן מה בינו לבין המת שנשרף ואין שלדו קיימת! א"ל תמן בדין היה אפילו שלדו קיימת יהא טהור ולמה אמרו טמא מפני כבודו, ברם הכא וולד הוא!

אי זהו שפיר מרוקם שאמרו? כל שתחילת ברייתו דומה לרשון. locust אין בודקין אותו במים מפני שהן עזין ועוכרין אותו אלא בשמן מפני שהוא מתון ומזגזג ואין בודקין אותו אלא בחמה. תני אבא שאול אומר: מטיבורו אדם נוצר ומשלח שרשין מיכן ומיכן. תני רואין שתי עיניו כמין שתי טיפין של זבוב. שני נקובי חוטמו כמין שתי טיפין של זבוב. פיו פתוח כשעורה. רואין שתי ידיו כמין שתי טיפין של זבוב. טיבורו כמין טיפה של זבוב. גוייתו כטיפה של זבוב. ואם היתה נקיבה גויתה מתוח כשערה. ותני רבי יונתן אומר רואין שתי זרועותיו כמין שני חטין של זהורית. ושאר כל איבריו כמין גולם מצומתים ופיתוח ידים ורגלים אין לו אדיין. ועליו הוא מפורש בקבלה גלמי ראו עיניך ועל ספרך כולם יכתבו ימים יצרו ולא אחד בהם. רב יהודה שאל לשמואל בגין דאנא חכים מיחמי סימני שפיר? מכיון שאני חכם, האראה סימני שפיר? א"ל רישיה דרישך יכווה ברותחין, ואתה לא תיכוה אפילו בפושרין!! אל תכניס עצמך לפסוק בזה..

רבי חייה בשם רבי יוחנן אילין נשייא דאמרן שכלוליה דכר, שכלולה נקובה, לית אנן סמכין עליהון כאילו הם מבינין מ"שכלול" הוולד מהו

רבי יעקב בר זבדי רבי אבהו בשם רבי יוחנן נאמנת אשה לומר ילדתי ולא ילדתי ואינה נאמנת לומר דכר הוא נוקבה היא:

הלכה ד משנה המפלת סנדל או שילייא תשב לזכר ולנקיבה.

השיליא בבית הבית טמא. לא שהשילייא וולד אלא שאין שילייא שאין עמה וולד

ר"ש אומר נימוק הוולד עד שלא יצא:וממילא הבית טהור

גמרא רבי בא בשם רב יהודה אין סנדל אלא שרצמו חי, ואינו יוצא עם החי אלא עם המת. יש עוד וולד חי אחר חוץ מן הסנדל, ואותה הוולד החי, מת כשיוצא השיב רבי בון בר חייה והא תנינן המפלת סנדל או שילייא תשב לזכר ולנקיבה. הוי, וולד הוא! אמר רב הונא קיימתה קומי רבי ירמיה תיפתר שיצא הוולד דרך הדופן, וסנדל דרך הרחם, וולד בתוך מלאת סנדל לאחר מלאת, וולד עד שלא נתגיירה סנדל משנתגיירה, ואפילו תימר זה וזה דרך רחם זה וזה משנתגיירה, תיפתר

שיצא הוולד תחילה והפרישה לו קרבן, לא הספיקה להביא אותו הקרבן עד שיצא סנדל ונדחה קרבן הראשון, ונמצאת מביאה קרבן מחמת הסנדל.

אי זהו הסנדל שאמרו? כל שהוא דומה לסנדל דג שבים. רבן שמעון בן גמליאל אומר כל שהוא דומה ללשונו של שור נמנו עליו רבותינו לומר והוא שיהא בו מצורת אדם. מנו רבותינו? רבי יהודה הנשיא ובית דינו. בשלשה מקומות נקרא רבי יהודה הנשיא "רבותינו" בגיטין בשמן ובסנדל. סנדל- הדא דאמרינן. בשמן- כהאי דתנינן תמן רבי ובית דינו התירו בשמן. בגיטין- כהיא דתנינן תמן זה גיטיך אם מתי, זה גיטיך מחולי זה, גיטיך לאחר מיתתי לא אמר כלום ורבותינו אמרו ה"ז גט מנו רבותינו ר' יהודה הנשיא ובית דינו ויקראו לו ב"ד שרייא שכל בית דין שהוא מתיר שלשה דברים הוא נקרא ב"ד שרייא!! אמר רבי יודן, בית דינו חלוק עליו בגיטין.

רבי ינאי צווח, טיהרתם אתם את היולדות!! רבי סימון בשם ר' יהושע בן לוי מעידותו של רבי חונייה מברת חוורן היא. רבי זעירא בעי, אם מעידותו של רבי חונייה דברת חוורן היא, בהדא רבי ינאי צווח טיהרתם את היולדות?!

אי זו היא שיליא שאמרו? כל שהיא דומה לחוט ערב וראשו תפוח כתורמוס. רבן שמעון בן גמליאל אומר כל שהוא דומה לדקין של תרנגולין וראשה תפוח כקרקבן וחללה כחצוצרת ואין שילייא פחותה מטפח.

רב יהודה שלח שאל לרבי לעזר, שיליא שיצתה מקצתה היום ומקצתה למחר? אמר ליה אם לדם טוהר מונה מיום הראשון, ואם לדם טמא מונה מיום השני. אמר רבי מתנייה הדא דאמר בשלא יצא עמה וולד, אבל אם יצא עמה וולד בין לדם טוהר בין לדם טמא אינה מונה אלא משעת יציאת הוולד.

רבי יוסי בן שאול בעא קומי רבי מהו לתלות שילייא בדבר שאינו וולד? א"ל אין תולין שילייא בדבר שאינו וולד. יצאת קשורה לו שלייא קשורה בדבר שאינו וולד האים תולין אותו בו? מהו? אמר ליה אין שונין דבר שאי אפשר... תנא רבי חנין דשמואל אין תולין שיליא בדבר שאינו וולד. יצאת קשורה לו, תולין אותה בו.

שמואל שאל לתלמידוי דרב מהו לתלות שילייא בנפלים? לעניין מניין ימי טו' וטה' אמרין ליה תולין שיליא בוולד ותולין שיליא בנפלים. וקלסון שמואל דאינון אמרין שיטתיה דרביבון שאמרו שיטת רב! ולא שיטת שמואל!! תנא רבי חנין דשמואל תולין שילייא בוולד ואין תולין שילייא בנפלים. שאינה פורשת ממנו אין השלייא "נפרש" מן הוולד עד שייגמר "ויתבשל" הפרי לגמרי עד שיגמור.

רבי זעירא בשם דרבנן, הן דאת אמרת תולין שילייא בוולד, שאין האשה מתעברת וחוזרת ומתעברת, ויתלו אותה בנפלים שאין האשה מפלת וחוזרת ומפלת! אני אומר עיברה תאומים, ונימוקה שילייתו של שפיר, ושפירה של שלייתה.

רבי זעירא רב יהודה בשם רב: תולין שילייא בוולד, עד שלשה ימים, ואין הוולד משתהא לאחר חבירו שלשה ימים. אמר רבי זעירא מאן דמר הדא אמר הדא, ואינון פליגין הדא על הדא הלא שתי מימרות אלו חלוקות זו על זו!!! אמר רבי בא אוקמה רב יהודה בשם רב, הן דאת אמר תולין שילייא בוולד עד שלשה ימים, כשיצא השילייא תחילה. והן דאת אמר אין הוולד משתהא לאחר חבירו =שליא שלשה ימים, כשיצא הוולד תחילה. אמר רבי מנא ויאות! אילין להטייה???החלשים יוצאין תחילה במלחמה—ה"ן אפשר שיצא השליא וישתהה הוולד נפקין קדמאי. אמר רבי יוסי בי רבי בון נפתח לגדול נפתח לקטן אים פותחין פתח לגדול, ק"ו שנפתח לקטן ואין שום סברא שיתאחר השליא אחר הוולד, נפתח לקטן לא נפתח לגדול

רבי שמעון אומר נימוק הוולד עד שלא יצא... אמר רבי יוחנן מודה רבי שמעון שהוא מוציא

את אמו ימי לידה. מעתה יהא הבית טמא! אמר רבי בון בר חייה, תיפתר שיצא כל שהוא כל שהוא נימוק.

אמר להן ר' שמעון לחכמים אין אתם מודין לי במוציא את הספל מבית הפנימי לחיצון שהוא טהור אמרו לו מפני שהוא כטרוף אמר להן אף זה כטרוף הוא.

כלים שהיו שם בשעת יציאה מה הן? נישמעינה מן הדא דתנינן תמן רבי ליעזר בן יעקב אומר בהמה גסה ששפעה חררת דם הרי זה תיקבר ונפטרה מן הבכורה. ותני עלה: אינה מטמא במשא. אמר רבי יוחנן רבי שמעון ורבי ליעזר בן יעקב שניהן אמרין דבר אחד. הדא אמרה כלים שהיו שם בשעת יציאה טהורין דאפילו בלי שום טלטול, מתבלבל:

הלכה ה משנה המפלת טומטום ואנדרוגינס תשב לזכר ולנקיבה. טומטום וזכר, ואנדרוגינס וזכר, תשב לזכר ולנקיבה. טומטום ונקיבה, ואנדרוגינס ונקיבה, תשב לנקיבה בלבד.

יצא מחותך ומסורס לכשיצא רובו הרי זה כילוד. יצא כדרכו עד שיצא רוב ראשו [אי זה רוב ראשו משתצא פדחתו]

המפלת ואין ידוע מה הוא תשב לזכר ולנקיבה ואם אין ידוע אם וולד הוא תשב לזכר ולנקיבה ולנדה

המפלת ליום ארבעים אינה חוששת לוולד ליום ארבעים ואחד תשב לזכר ולנקיבה ולנידה רבי ישמעאל אומר יום ארבעים ואחד תשב לזכר ולנידה יום שמונים ואחד תשב לזכר ולנקיבה ולנידה שהזכר נגמר לארבעים ואחד ונקיבה לשמונים ואחד וחכמים אומרים אחד בריית זכר ואחד בריית נקיבה זה וזה לארבעים ואחד:

גמרא כל הן דתנינן תשב לזכר ולנקיבה י"ד טמאים וכ"ו טהורין נותנין עליה חומרי זכר וחומרי נקיבה הדא דאת אמר לביתה אבל לטהרות תשב לנקיבה:

טומטום וזכר אנדרוגינס וזכר תשב לזכר ולנקיבה וחוששין לזכר. טומטום ונקיבה אנדרוגינס ונקיבה תשב לנקיבה בלבד ואין חוששין לזכר. הדא אמרה ילדה זכר ונקיבה או נקיבה וזכר תשב לנקיבה.

מחותך שיצא ראשו מהו? רבי יסא אמר איתפלגון רבי יוחנן ורבי לעזר. רבי יוחנן אמר ראשו כרובו, רבי לעזר אמר ראשו כאחד מאיבריו. מתניתא פליגא על רבי יוחנן יצא מחותך או מסורס, משיצא רובו הרי זה כילוד! פתר לה בשלא יצא ראשו הא דבעינן רובו

מתניתא פליגא על ר' יוחנן, יצא כדרכו עד שיצא רוב ראשו. הדא קדמיתא הא רישא (בשיצא מחותך) אמרה, ראשו לא כלום! פתר לה בשיצא מסורס

רבי יונתן ורבי שמעון בן לקיש, רבי יונתן כרבי יוחנן. רבי שמעון בן לקיש כרבי לעזר

רבי זעירא מחוי לחברייא, פדחתו וגולגולתו.

שייך לעיל: רמ"א ילדה מין חיה הרי"ז וולד. ולמה תנינן בבכורות שאף לר"מ, הבא אחר בהמה, הוי בכור לנחלה? חד מדבי גמליאל בי רבי ליאני בעא קומי רבי מנא מכיון דאת אמר וולד הוא, מעתה הבא אחריו אינו בכור לא לנחלה ולא לכהן! א"ל תיפתר שיצאו מתים.

שייך למסכת חולין רבי יצחק בר נחמן בשם רבי לעזר גולגולת העוף שנתרוצצה ברובו. רבי זעירא בשם שמואל גרגרת העוף שנפסקה ברובו. אתא עובדא קומי רבי יוסי באחד שניקב מלא מחט,אמר וכי אין אנו יודעין אי זה הוא רובו?! פשיטא שיש להקל בזה!!

בס"ד מוצש"ק בה"ב תשפא ברוך הנותן ליעף

כה ואחל בס"ד מסכת שבת נגמר בס"ד
הושע"ר פה בסכה ברוקלין ני תשפג. ובס"ד
אחל ברכות ושוב בס"ד ה דברים [חזון]
תשפד אך סעודת הסיום נדחתה